

কীৰ্ত্তন

আৰু

নাম-ঘোষা

মহাপুৰুষ

শ্রীশ্রীশঙ্কৰদেৱ আৰু শ্রীশ্রীমাধৱদেৱ
বিৰচিত



নিউ বুক ষ্টল
গুৱাহাটী, অসম।

মূল্য—৮.০০ টকা

প্রকাশক—

শ্রীবল্লভদেব দত্ত

নিউ বুক ষ্টল

শুবাহাটী—১

প্রথম সংস্করণ

ইং ১৯৬৬ চন

শঙ্করায়—৫১৮

মুদ্রাক্ষর—

অতীর্থনাথ পাল

নিউ ত্রিপুরা প্রেস

২১১, বিধান সর্বাঙ্গী, কলিকতা—৬

সূচী

বিষয়	পৃষ্ঠা
১। চতুৰ্বিংশতি অৱতাৰ	১
২। নামাপৰাধ	৭
৩। পাষণ্ড মৰ্দন	১৪
৪। ধ্যান বৰ্ণন	২৮
৫। অজ্ঞামিল উপাখ্যান	৩৩
৬। শ্ৰেহ্লাদ চৰিত্ৰ	৫০
৭। গজেন্দ্ৰোপাখ্যান	১০০
৮। হৰমোহন	১০৭
৯। বলি ছলন	১৩০
১০। শিশু-লীলা	১৪১
১১। কালিয় দমন	১৬৩
১২। বাস-ক্ৰীড়া	১৭২
১৩। কংসবধ	২১৩
১৪। গোপী-উদ্ধৱ-সংবাদ	২৫৩
১৫। কুজীৰ বাঞ্ছা পূৰণ	২৫৮
১৬। অক্ৰুৰৰ বাঞ্ছা পূৰণ	২৬২
১৭। জৰাসন্ধৰ যুদ্ধ	২৬৭
১৮। কালযৱন বধ	২৭৬
১৯। মুচুকুন্দ জুতি	২৮২
২০। শ্ৰামন্তক হৰণ	২৯৩

বিষয়	পৃষ্ঠা
২১। নাৰদৰ কৃষ্ণ দৰ্শন ...	৩০৮
২২। বিপ্ৰপুত্ৰ আনয়ন ...	৩১৮
২৩। দামোদৰ বিপ্ৰোপাখ্যান ...	৩২৮
২৪। দৈৱকীৰ পুত্ৰ আনয়ন ...	৩৪১
২৫। বেদ স্তুতি ...	৩৫০
২৬। লীলা মালা ...	৩৫৮
২৭। শ্ৰীকৃষ্ণৰ বৈকুণ্ঠ প্ৰয়াণ ...	৩৭৮
২৮। সহস্ৰ নাম বৃত্তান্ত ...	৪২২
২৯। উৰেষা বৰ্ণন ...	৪৩৬
৩০। ভাগৱতৰ তাৎপৰ্য্য ...	৪৮২

ওপৰৰিখ

ঘুগুচা কীৰ্ত্তন ...	৪৭৮
---------------------	-----



॥ যুগবন্ধ ॥

“যতাপি ভকতি নরবিধ মাধৱ
শ্ৰৱণ কীৰ্তন তাতো মহাশ্ৰেষ্ঠতৰ।”

শ্ৰৱণকীৰ্তন ধৰ্মৰ পাঠ আৰু প্ৰসঙ্গ এই দুটা মুখ্য ধৰ্ম্যাচৰণ। পাঠৰ ফল শ্ৰৱণ আৰু প্ৰসঙ্গৰ ফল কীৰ্তন। পাঠ এজনে কৰে যদিও বাকী সমজ্যাৰ জনে শুনিবৰ কাৰণে কৰে। অকলশৰে বা লগলাগি নাম লোৱা বা হৰিগুণ গোৱাকে কীৰ্তন বোলে। মহাপুৰুষ শ্ৰীশঙ্কৰদেৱে শ্ৰৱণ-কীৰ্তন ধৰ্মৰ শ্ৰেষ্ঠত্ব প্ৰতিপাদন কৰিয়ে ক্ষান্ত নাছিল আৰু প্ৰকৃতপক্ষে কোনো ধৰ্ম প্ৰবৰ্তকেই শ্ৰেষ্ঠত্ব প্ৰচাৰতে আত্মসন্তুষ্টি লাভ কৰিব নোৱাৰে। সেই শ্ৰেষ্ঠত্বৰ ধৰ্মৰ আচৰণৰ সঁজুলি বা সাধন সামগ্ৰীও জন-সাধাৰণে হাতে চুৰি পোৱাকৈ পৰম বস্তুৰূপে এৰি থৈহে তেওঁলোক উপশান্ত হয়। মহাপুৰুষীয়া ধৰ্মৰ মহাপুৰুষ যুগলেও সেই কাৰণে ধৰ্ম্যাচৰণৰ সাধন সামগ্ৰীৰূপে চাৰিখন মূল গ্ৰন্থ এৰি থৈ গৈছে। শ্ৰীশঙ্কৰৰ দশম পুথিৰ সাধন ধাৰাৰ উপযোগিতা হল পাঠ। বৈকুণ্ঠৰ শাস্ত্ৰ মহাভাগৱত সমুদ্ৰৰ এৰাৱত সদৃশ দশমস্কন্ধ। দশমস্কন্ধ পাঠৰ পৰাই ভাগৱত পাঠৰ ফল শ্ৰৱণ ধৰ্ম সম্যক সিজে। সেই দেখি দশমস্কন্ধ ভাগৱতৰ পদ ভাঙনি দশম পুথি ভাগৱত গ্ৰন্থৰ গাৰ বদল ৰূপে অসমৰ বৈষ্ণৱ সমাজৰ শ্ৰৱণ ভক্তি সাধনৰ সুচলৰ কাৰণে শঙ্কৰ মহাপুৰুষে ৰচনা কৰিলে। দশম পুথিৰ প্ৰধান উদ্দেশ্য পাঠ আৰু পাঠৰ ফল শ্ৰৱণ-ভক্তি।

শ্ৰৱণ কীৰ্তন ধৰ্মৰ দ্বিতীয় সাধন প্ৰসঙ্গ। হৰিনাম আৰু কৃষ্ণলীলা গানৰ স্মৃধুৰ ধ্বনিৰে ৰস-সমাহিত হবলৈ বা ভক্তিবসৰ অনিন্দিত

মজিবলৈ স্বয়ং কীৰ্ত্তন কৰিব লাগিব। অৱণৰ পৰা মনৰ সংশয় গুচে আৰু তাৰ ফলত ভক্তিৰ উদয় হয়। সেই দেখি ‘হৰি ভকতিৰ আদি জানিবা অৱণ’ বুলি কোৱা হৈছে। অৱণৰ পৰিপূৰক বা পোষক সাধন হল কীৰ্ত্তন। আত্মনিবেদন ৰূপ ভক্তি সমাহিত অৱস্থা কীৰ্ত্তনেহে পোৱাই দিয়ে। কীৰ্ত্তনৰেই আনুষ্ঠানিক সংজ্ঞা হল নাম প্ৰসঙ্গ। এই প্ৰসঙ্গ কেৱল নাম উচ্চাৰণৰ দ্বাৰাও হব পাৰে। পিছে কৰ্ণৰো অভিব্যক্তি হব লাগে এই বুলি সুৰ তালত গাব পৰা কাব্য বসন্তিত বচনী সমূহৰ প্ৰয়োজন হয়। শ্ৰীশঙ্কৰে বৈষ্ণৱ-সাধকৰ এই প্ৰয়োজন সাধিব পৰাকৈ যি ললিতকান্ত বচনা দি গ’ল তাৰ নামে কীৰ্ত্তন-পুথি।

ভক্তিক হৃদয়ত দৃঢ় প্ৰতিষ্ঠিত কৰিবলৈ প্ৰতিষ্ঠিত হোৱাৰ পিছত পৰিপাক হবলৈ তত্ত্বজ্ঞান আৰু উপদেশৰ প্ৰয়োজন। এই জ্ঞান আৰু উপদেশ মুখ্যতঃ গুৰুৰ ৰূপ।

“মহন্তৰ মুখে কথা শুনা প্ৰথমত

তেবেসে পুৰুষে পায় ভকতিৰ তত”।

গুৰু-ৰূপা হলেও অনুশীলনৰ কাৰণে তত্ত্ব আৰু উপদেশৰ শাস্ত্ৰৰ প্ৰয়োজনো সমানে থাকে। এই প্ৰয়োজন পূৰাইছে শ্ৰীমাধৱৰ ভক্তি বত্কাৱলী আৰু নাম-ঘোষাই। ভক্তি বত্কাৱলী ভক্তি তত্ত্বৰ শাস্ত্ৰ। নাম-ঘোষা মূলতঃ উপদেশৰ শাস্ত্ৰ। নাম ঘোষাৰ উক্তি ভঙ্গীতো উপদেশৰ সুৰ এটা আগৰ পৰা গুৰিলৈকে আছে। মধ্যম পুৰুষৰ সম্বোধন আৰু অনুজ্ঞা নাম-ঘোষাৰ এটা বিশেষ ভঙ্গী। ‘বাম বুলি শুদ্ধ কৰা’ সম্বোধন অমৃত পান কৰা, বিষয়ৰ আশা পৰিহৰা, ভাবিয়ো ভাৱক ভাই, মনে মুখে এক কৰি সদা বোলা বাম, জানিয়া ভজিয়ো ভাই ভগৱন্ত পাৱে ইত্যাদি উপদেশময় উক্তি নাম-ঘোষাবে ঘোষাই ঘোষাই বিয়পি

আছে। বত্ভাৱলীত সেইদৰে আছে নৱবিধ ভক্তি একশৰণ আদি তত্ত্বৰ বিশদ আলোচনা। অসমৰ ভাগৱত ধৰ্ম্মৰ পাঠ, প্ৰসঙ্গ, তত্ত্ব আৰু উপদেশ এই মুখ্য চাৰি প্ৰয়োজন সাধিছে ক্ৰমান্বয়ে দশম, কীৰ্ত্তন, বত্ভাৱলী আৰু নামঘোষাই। এই কাৰণেই মহাপুৰুষীয়া ধৰ্ম্মত এই কেইখনক মুখ্য চাৰি গ্ৰন্থ বুলি স্বীকাৰ কৰা হয়।

অৱশ্যে এই খিনিতে এষাৰ ‘কিন্তু বাণী’ শুনাই থোৱা ভাল হব। পাঠ, প্ৰসঙ্গ, তত্ত্ব আৰু উপদেশৰ পোষক গ্ৰন্থ ৰূপে দশম, কীৰ্ত্তন, বত্ভাৱলী আৰু নামঘোষাক বৰ্ণনা কৰিছোঁ যদিও এই বিভাজন ইটোৰ গাত সিটো নলগা বিধৰ হব নোৱাৰে। কীৰ্ত্তনতো উপদেশ আছে দশমৰ পদেৰেও কীৰ্ত্তন বা নাম-প্ৰসঙ্গ কৰিব নোৱাৰা নহয়। সেই দৰে নাম-ঘোষাতো ভক্তি তত্ত্বৰ আলোচনা আছে। মুঠ কথা হৈছে ঘাই উদ্দেশ্য লৈ। ঘাই উদ্দেশ্যৰ ফালৰ পৰা বিচাৰ কৰিলেহে এই বিভাজনৰ যৌক্তিকতাৰ গম ধৰিব পাৰি।

কীৰ্ত্তন পুথি ভাগৱতৰ নৱনীত সদৃশ। ভগৱন্তৰ পতিত-পাৱন আৰু ভক্তানুগ্ৰহ গুণ যি বিলাক আখ্যানত প্ৰকাশ পাইছে সেই আখ্যান কেইটা বিশেষ সমাদৰ কৰি কীৰ্ত্তন পুথিৰ কাৰণে বাচি লোৱা হৈছে। তাকে কৰোতে ভাগৱতৰ কেইবাটাও স্বত্বৰ আখ্যান আৰু বিষয় বস্তু কীৰ্ত্তনত ধাপিত কৰা হৈছে। সমস্ত ভাগৱতত সাৰতত্ত্ব ৰূপে ভগৱন্তৰ তিনিটা গুণৰ মাহাত্ম্য কথিত হৈছে। সেই তিনিটা গুণেই জৰ্জৰিত মানৱকুলৰ পৰমাশা আৰু সাস্থনাৰ স্থল বুলিব পাৰি। ভগৱন্ত কৃষ্ণ হুঁই দৈত্য বিনাশক, তেওঁ ভকতিৰ বশ্য সবাতোকৈ তেওঁ পতিত পাবন আৰু দুখা জনৰ প্ৰতি কৃপালু দৰিদ্ৰ নাৰায়ণ।

জগতৰ অন্তৰ্ভ অশান্তি অন্যায় আৰু অসত্য এই বোবেই হুঁই

দৈত্য। বিভিন্ন নামত একো একোটা, অশুৰ দৈত্যৰ নাম দি এই অশুভক ৰূপ দিয়া হৈছে। মানুহে সংসাৰত উপজিবৰ দিনাৰ পৰাই অশুভ অসত্য হিংসা অন্যায়ত সৈতে মুখামুখী হব লাগে। অসত্যলৈ ঠাউতি হয়, হিংসাৰ প্ৰতি প্ৰৱণতা জন্মে, ঔদ্ধত্য ক্ষমতালৈ লোভ হয়। এই দৈত্যবোৰেই অশুৰৰ শিশুকপী ভগবান জনক বিনাশ কৰিব খোজে। ভগৱন্ত শ্ৰীকৃষ্ণৰ আশ্ৰয় ললেহে সেই অশুৰবোৰৰ পৰা বক্ষা পাব পাৰি। তেওঁহে অশুভ-পাপক ধ্বংস কৰিব পাৰে। কালিয় দমন, কংসবধ, শিশুলীলাৰ অঘ, বক-পুতনা-বধ আদি এই জাতীয় আখ্যান বা লীলা। প্ৰহ্লাদ চৰিত্ৰ, বলিছলন, বাস ক্ৰীড়া আদি লীলামালাত ভগৱন্তই নিজ ভক্তৰ বশ্য যত্নপতি ৰূপে ভক্তিৰ মাহাত্ম্য দেখুৱাইছে। অজ্ঞামিল উপখ্যানত গজেন্দ্ৰোপাখ্যানত পতিত পাৱন আৰ্ত্তত্ৰান কাৰী ৰূপে পতিত আৰু আতুৰ জনৰো হিয়াত অসীম বলৰ সঞ্চাৰ কৰিছে। দ্বামোদৰ বিপ্ৰাখ্যানত তৃখী জনকো আকোৱালি ধৰি ভক্তিত ধন-দৌলতৰ অপ্ৰয়োজনীয়তা প্ৰমাণ কৰি দৰিদ্ৰৰ নাৰায়ণ ৰূপে একেজন গোসাঁয়ে নিজৰ যশ প্ৰকট কৰিছে। কীৰ্ত্তন পুথিৰ প্ৰত্যেকটো কাহিনীতে গুঢ় তাৎপৰ্য্য একোটা লুকাই আছে। প্ৰতিটো তাৎপৰ্য্য ভক্তি মাৰ্গৰ একো একোটা আদৰ্শীয় আৰু অনুশীলন যোগ্য সাধন। কীৰ্ত্তন পুথি ৰচিবৰ সময়ত গ্ৰন্থৰ এটা শৃঙ্খলা মনত ভাবি গৈছিল নে নাই জনা নাযায়। ইয়াৰ বিভিন্ন অংশ বিভিন্ন সময়ত ৰচনা কৰা হৈছিল। প্ৰত্যেক খণ্ডকে একোটা স্বকীয় গোট বুলিয়ে-ধৰিব পাৰি। ৰচনা কৰোঁতেও কিজানি: স্বাস্ত “সুখায় কৃষ্ণক ভক্তি কৰিতে প্ৰৱন্ধে” উদ্দেশ্যেৰে শ্ৰীশঙ্কৰে কাপ কাঠী লৈছিল। বিভিন্ন সময়ৰ ৰচনা গোট হলেও পদ কৰ্ত্তাৰ কবি কৰ্ম্মৰ অন্তৰালত এটা প্ৰেৰণা আৰু কল্পনা

আছিল। কীৰ্ত্তন পুথি মূলতঃ এখন বাচনি। বাচ বিচাৰ কৰি আহৰণ কৰিবৰ সময়ত এটা নীতিৰ দ্বাৰা পৰিচালিত হোৱাৰ সম্ভাৱনা নুই কৰিব নোৱাৰি। এই নীতি কি আছিল ?

এই নীতি অনুধাবণ কৰিবলৈ হলে কীৰ্ত্তন পুথিৰ পোণৰ বাৰ অধ্যায় অৰ্থাৎ চতুৰ্বিংশতি অৱতাৰ, নামাৰ্ণৱাধ, পাৰশুৰ্মদন আৰু ধ্যানবৰ্ণন এই চাৰিখণ্ড ভালকৈ অধ্যয়ণ কৰিব লাগিব। শ্ৰীশঙ্কৰৰ মহাপ্ৰাণৰ পিছত সিঁচৰিত হৈ থকা কীৰ্ত্তনৰ খণ্ডবিলাক সজোৱাৰ ভাৰ পৰিছিল যোগ্য অনুবৰ্ত্তী শ্ৰীমাধৱৰ গাত। দীৰ্ঘকালৰ সাহাৰ্য্যৰ গুণত মাধৱদেৱে গুৰুৰ উদ্দেশ্য আৰু নীতিৰ অকণ্ঠিত অংশবোৰ ভূ পাইছিল। সম্ভৱতঃ সেই কাৰণেই বিশেষ উদ্দেশ্য আৰু পৰিশৃঙ্খলাৰ অনুৰোধত এই চাৰিখণ্ড কীৰ্ত্তন পুথিৰ সিংহদ্বাৰ কপে পোনতে সন্নিবিষ্ট কৰিলে। এই কেইটা অধ্যায়ত আমি কি গূঢ়াৰ্থ পাব ?

প্ৰথমতেই পাওঁ ভজনীয় ঈশ্বৰৰ স্বৰূপ। ঈশ্বৰৰ স্বৰূপ সম্বন্ধে তত্ত্ববিচাৰ সকলো ধৰ্ম্ম আৰু কৰ্ম্মাচৰণৰ আধাৰ কথা। ভজনীয় ঈশ্বৰ জনাৰ স্বৰূপ সম্বন্ধে যেনে ধৰণৰ শ্ৰদ্ধা থাকে সেই অনুসাৰে উপাসনা প্ৰণালী বা সাধন ধাৰাই বাট লয়। কীৰ্ত্তন পুথিতো সেই কাৰণে জয় জয়তে ব্ৰহ্মৰূপী সনাতন নাৰায়ণক প্ৰণাম কৰি তেওঁৰ বিভিন্ন অৱতাৰৰ বৰ্ণন কৰা হৈছে। অৱতাৰ বাদ ঈশ্বৰৰ পৰমেশ্বৰত্ব স্থাপন কৰাৰ এট নিৰ্ণয় মাথোন। বহুক্ষেপে প্ৰকট হৈয়ো সনাতন ব্ৰহ্মৰূপে পৰমেশ্বৰ এজনেই। মূলতঃ উপাস্তব্য সেই জনেই। শ্ৰীকৃষ্ণক কিন্তু সেই সনাতন নাৰায়ণ কপেই অভেদ বুলি ধৰা হৈছে। এই অভেদত্ব দেখুৱাবলৈ সুকীয়া প্ৰযত্ন শ্ৰীশঙ্কৰে কৰা নাই যদিও প্ৰকাৰান্তৰে তাক

স্পষ্ট ৰূপে স্থাপন কৰিছে। অৱতাৰ বৰ্ণনৰ আৰম্ভনতে ‘সৰ্ব অৱতাৰৰ কাৰণ নাৰায়ণ’ বুলি সেই সনাতন নাৰায়ণৰ বিভিন্ন জন্ম কৰ্ম্য (অবতাৰ) কবলৈ আৰম্ভ কৰিলে পিছে গৈ সামৰণিত কলে “কৃষ্ণৰ বহু জন্ম শুণা সৰ্বজনে”। তাৎপৰ্য্যত নাৰায়ণ আৰু কৃষ্ণ এক বুলি ধোৱতে বুজাই থলে। কীৰ্ত্তনৰ পিছৰ অংশত শ্ৰীকৃষ্ণৰ যি লীলা বৰ্ণন আছে প্ৰকৃত স্থলত সিও ব্ৰহ্মকপী সনাতন জনৰে লীলা এই কথাও নোকোৱাকৈয়ে প্ৰকাশ পালে। সেই ব্ৰহ্মকপীজন আৰু কপট নৰকপীজন একে নাৰায়ণেই। এটা কপট তেওঁ সকলোৰে প্ৰতি উদাসীন, ভক্তৰ অনুগ্ৰহাৰ্থে পৰিগৃহীত কপ। নামাপৰাধত নামৰ অপৰাধ কোৱাৰ ছলেৰে কলিত শ্ৰৱণ কীৰ্ত্তন ধৰ্ম্মৰ শ্ৰেষ্ঠত্ব প্ৰতিপাদন কৰা হৈছে। ‘সবাতো অধম সি পাপমতি’ যি জনে ঈশ্বৰৰো দ্ৰোহ আচৰে “ভজিলে তাকো নিস্তাবে হৰি” এই পৰম আশাৰ বাণীৰে নামাপৰাধ আৰম্ভ হৈছে বুলিব লাগে। কীৰ্ত্তন গ্ৰন্থৰ্ অজামিল উপাখ্যান, কংসবধ আদিয়ে এই তত্ত্বৰে কেবল কপ দিছে। পামণ্ড মৰ্দনত চণ্ডালাদিৰো শ্ৰৱণ কীৰ্ত্তন ধৰ্ম্মৰ অধিকাৰ, ঈশ্বৰ ভজনত অগ্ৰজ অন্ত্যজ বিচাৰ নাই এই মহান সত্য ঘোষণা কৰি গজেন্দ্ৰ মোক্ষত পশুযোনি পৰ্য্যন্ত (অন্ত্যজৰ কথাই নাই) ঈশ্বৰৰ কৃপাই পৰশে গৈ তাকে দেখুৱাইছে। এনে হৰিনাম বা হৰি ভক্তি বিশ্বাস নোহোৱাজন পুতৌ কৰিবৰ যোগ্য পামণ্ড।

চতুৰ্থখণ্ডৰ ধ্যান বৰ্ণন এটা গুৰুত্বপূৰ্ণ অধ্যায়। নামৰ মাহাত্ম্য কে লোৱাৰ পিছত যেন ই এটা সতৰ্কবাণী। মুখে নাম নহয় মনে মুখে বাম নাম। এনে নাম গ্ৰহণহে উদ্ধাৰৰ কাৰণ। হৃদয়ত এক নিষ্ঠ গভীৰ ধ্যানৰ দ্বাৰা পৰিপুষ্ট নাম হিয়া ভাণ্ডাৰৰ পৰা মুখেৰে বাজ

হব লাগে কীৰ্ত্তনৰ অংশবোৰ প্ৰসঙ্গত ব্যৱহাৰ কৰাৰ কাৰণে বচনা কৰা হৈছে, কিন্তু সেই নাম প্ৰসঙ্গ ভাটৌৰ আবৃত্তি নহৈ যে ধ্যান পূৰ্বক হব লাগে। তাৰে ইঙ্গিত দিছে ধ্যান বৰ্ণন অংশই।

এই দৰে কীৰ্ত্তন পুথিৰ বিষয়ে চিন্তা কৰিবলগীয়া বহুত আছে। গভীৰ ভাবে অধ্যয়ন কৰিলে নতুন তত্ত্ব কথা বহুত খুচৰি উলিয়াব পৰা যাব। সাহিত্যিক সৌন্দৰ্য্যৰ সমালোচনা আৰু ঐতিহাসিক বিশ্লেষণ কিছু হৈছে কিন্তু আধ্যাত্মিক গুৰুত্বৰ ফালৰ পৰা কীৰ্ত্তনৰ অধ্যয়ন আৰু আলোচনা ভালকৈ হৈছে বুলি কব নোৱাৰি।

তাৰ কাৰণে কীৰ্ত্তনৰ নিৰ্ভুল সংস্কৰণৰ আৱশ্যক। নিউ বুক ষ্টলৰ বৰ্ত্তমান সংস্কৰণে সেই অভাব পূৰাব বুলি আশা কৰিছোঁ। পুথিৰ ছপা পৰিষ্কাৰ আৰু আখৰবোৰ ডাঙৰ হোৱাত নিত্য পাঠৰ উপযোগী সংস্কৰণ হৈছে। কীৰ্ত্তন পুথি নিজ মহিমাৰেই বহুল প্ৰচাৰৰ অধিকাৰী। ভাল সংস্কৰণ এটাই সেই প্ৰচাৰ আৰু অধিক কৰিব এই আশা বৰ। ইতি—

২২ বহাগ
১৮৮২ শক

}

শ্ৰীভীৰ্ঘনাথ শৰ্মা

শ୍ରীকৃଷ୍ণায় নমঃ

॥ শ্লোক ॥

কৃଷ্ণায় বাসুদেৱায় দেৱকী-নন্দনায় চ ।

নন্দ-গোপকুমাৰায় গোবিন্দায় নমো নমঃ ॥

নমঃ পঙ্কজ-নাভায় নমঃ পঙ্কজ-মালিনে ।

নমঃ পঙ্কজ-নেত্ৰায় নমস্তে পঙ্কজাঙ্ঘ্ৰে ॥

বাসুদেৱ-সুতং কৃষ্ণং কংস চাণুৰ্মদনম্ ।

দেৱকীপৰমানন্দ, কৃষ্ণং বন্দেজগদ্বিক্ৰম ॥

হৰি বাম বাম ।

মুকং কবোতি ৱাচাৰ্যং পশুং লঙ্ঘয়তে গিৰিম্ ।

যৎকৃপা তমহং বন্দে পৰমানন্দ মাধৱম্ ॥

କୀର୍ତ୍ତନ-ସୋସା

ପ୍ରଥମ ଭାଗ

ଚତୁର୍ବିଂଶତି-ଅରତାବ

॥ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣାୟ ନମୋ ମମ: ॥

ସୋସା ॥ ଜୟ ହରି ଗୋବିନ୍ଦ ନାବାୟଣ ବାମ କେଶବ ହରି ।
ବାମ ବାମ କେଶବ ହରି ॥ ୧

ପଦ ॥ ପ୍ରଥମେ ପ୍ରଣାମୋ ବ୍ରହ୍ମକର୍ମୀ ସନାତନ ।
ସର୍ବ ଅରତାବର କାରଣ ନାବାୟଣ ॥
ତୟୁ ନାଭି-କମଳତ ବ୍ରହ୍ମା ଭୈଳା ଜାତ ।
ଯୁଗେ ଯୁଗେ ଅରତାବ ଧରା ଅସଂଖ୍ୟାତ ॥ ୧
ମଂସ କପେ ଅରତାବ ଭୈଳା ପ୍ରଥମତେ ।
ଉଦ୍ଧାବିଳା ବେଦ ପ୍ରଭୁ ପ୍ରଳୟ ଜଳତେ ॥
ସତ୍ୟବ୍ରତ ବାଜାକ ଦେଖାଇଲା ନିଜ ମାୟା ।
ନଧବିଳେ ମାଗବେ ତୋମାର ମଂସ କାୟା ॥ ୨
କୂର୍ମ ଅରତାବ ଭୈଳା କ୍ଷୀବୋଦଧି ଶିବେ ।
ଲଙ୍କ ପ୍ଳବର ପଥ ଖୁଡ଼ିଲା ଶକୀବେ ॥
କବିଲେକ ସ୍ତୁତି ପବି ହସ୍ତାହର ନାଗେ ।
ଧବିଳା ମନ୍ଦବ ଗିରି ପ୍ରଭୁ ପୃଷ୍ଠିଭାଗେ ॥ ୩
ଦିବ୍ୟ ଯଜ୍ଞ ବବାହ ସ୍ବରୂପ ଭୈଳା ଭୂମି ।
ଲୀଳାୟ ନନ୍ଦବ ଅଗ୍ରେ ଉଦ୍ଧାବିଳା ଭୂମି ॥

তোমাক কৰিলা যুদ্ধ হিৰণ্যাক্ষ বীৰি ।
 অপ্রয়াসে দৈত্যক মাৰিলা দাস্তে ছিৰি ॥ ৪
 আদি দৈত্য হিৰণ্যকশিপু বলিয়াৰ ।
 নৰসিংহ ৰূপে হিয়া বিদাৰিলা তাৰ ॥
 কৰিলা নিৰ্ভয় পাইলা ত্ৰিদশে উল্লাস ।
 ভক্ত প্ৰহ্লাদক প্ৰভু কৰিলা আশ্বাস ॥ ৫
 বামন স্বৰূপে অদিতিৰ বাক্য পালি ।
 ইন্দ্রক খাপিলা ছলে বলিক নিকালি ॥
 ত্ৰৈলোক্যক আক্ৰমিলা চৰণৰ গতি ।
 তযু পাদোদকে গঙ্গা ভৈলা উতপতি ॥ ৬

ঘোষা ॥ যদুমণি যাদৱ যাদৱ যাদৱানন্দ হৰি ॥ ২
 পদ ॥ ভৈলাহা পৰশুৰাম নামে অৱতাৰ ।
 প্ৰদক্ষিণ কৰি ভূমি তিনি সাতবাৰ ॥
 ক্ষত্ৰিয়ক কাটিলা পৰশু কৰে ধৰি ।
 নিক্ষত্ৰিয় কৰিলা সমস্তে বহুক্ষৰী ॥ ৭
 শ্ৰীৰাম ৰূপে কৌশল্যাত অৱতৰি ।
 বনবাস খপিলা পিতৃৰ বাক্য ধৰি ॥
 বিবাহ কৰিলা মাৰীচৰ লৈলা প্ৰাণ ।
 খৰ-দুষণক প্ৰভু কৰিলা নিৰ্য্যাণ ॥ ৮
 এক পাট শৰে বালী সঙ্কলিলা জীৱ ।
 তোমাৰ প্ৰসাদে ৰাজা ভৈলন্ত হুগ্ৰীৱ ॥

চতুৰ্বিংশতি-অৱতাৰ

লক্ষ্মীত পশিলা সাগৰত বান্ধি সেতু ।
বাৰণ বধিলা সীতা হৰণৰ হেতু ॥ ৯
বধিলা বণত আনো বান্ধস অনেক ।
ভক্ত বিভীষণক কৰিলা অভিষেক ॥
অগ্নিত পৰীক্ষা আনি কৰিলা সীতাক ।
ব্রহ্মাদেৱে স্তুতিবাণী বুলিলা তোমাক ॥ ১০
সম্বৰিলা সীতা দশৰথৰ বচনে ।
অযোধ্যাক আসিলা সভাৰ্য্যে ৰঙ্গমনে ॥
কৰিলাহা ৰাজ্য দশ হাজাৰ বৎসৰ ।
লগে স্বৰ্গ নিলা সবে অযোধ্যা নগৰ ॥ ১১
ৰোহিণীত ভৈলা হৰিৰাম অৱতাৰে ।
দ্বিবিদৰ প্ৰাণ লৈলা মুষ্টিৰ প্ৰহাৰে ॥
প্ৰলম্ব মুষ্ঠিক কৰু দন্তবজ্ৰ বীৰ ।
লীলায়ে মাৰিয়া ভাব হৰিলা ভূমিৰ ॥ ১২
বোধ অৱতাৰে বেদপন্থ কৰি ছম ।
বামানয় শাস্ত্ৰে মুহি আছা সৰ্বজন ॥
নিচিন্তে চৰণ নাম নলৱে তোমাৰ ।
সদায় প্ৰমত্ত লোক পাষণ্ড আচাৰ ॥ ১৩
কলিৰ শেষত হৈবা কল্কি অৱতাৰ ।
কাটি ছিণ্ডি শ্লেচক কৰিবা বৃন্দামাৰ ॥
সবাকৈ বধিবা বোধগণ যত আছে ।
কলিৰ শেষত সত্য প্ৰৱৰ্ত্তাইবা পাছে ॥ ১৪

ঘোষা ॥ নৰহৰি গোৱিন্দ গোৱিন্দ গোৱিন্দ ৰাম ॥ ৩

পদ ॥ সনতকুমাৰে অৱতাৰে তুমি হৰি ।
 ফুৰিলা দুক্ষৰ ব্ৰহ্মচৰ্য্য ব্ৰত ধৰি ॥
 পৃথু ৰাজা তোমাত স্নিহিলা মহাজ্ঞান ।
 সমস্তে তত্ৰক তুমি কৰিলা ব্যাখ্যান ॥ ১৫
 ভৈলোহা নাৰদ ঋষি নামে অৱতাৰ ।
 পঞ্চৰাত্ৰ নামে তন্ত্ৰ কৰিলা প্ৰচাৰ ॥
 যাক আচৰিলে মহা মোক্ষপদ পায় ।
 হৰিৰ কীৰ্ত্তন কৰি ফুৰা বীণা বায় ॥ ১৬
 ভৈলা আৰো অৱতাৰ নবনাৰায়ণ ।
 কৰিলা দুক্ষৰ তপ চিত্তৰ শোধন ॥
 তোমাক মুহিবে কামদেৱ আইলা সাজি ।
 দৰ্পচূৰ কৰিলা উলটি গৈলা লাজি ॥ ১৭
 কপিল স্বৰূপে আৰো ভৈলা অৱতাৰ ।
 গুপ্ত ভৈল জ্ঞান তাক কৰিলা প্ৰচাৰ ॥
 তোমাৰ প্ৰসাদে যোগ জানি দেৱহুতি ।
 তোমাৰ চৰণ চিন্তি লভিলা মুকুতি ॥ ১৮
 দত্তাত্ৰেয় নামে ভৈল অত্ৰিৰ তনয় ।
 পুছিলন্ত যোগ যদু অলৰ্ক হৈহয় ॥
 তিনিয়ো ৰাজাত কৈলা যোগৰ যুগুতি ।
 তোমাৰ প্ৰসাদে পাইলা পৰম মুকুতি ॥ ১৯
 যজ্ঞ অৱতাৰে ভৈলা দেৱতাৰ ৰায় ।
 যাম নাম দেৱগণ লগত সহায় ॥

স্বায়ম্ভুৱ মনুৰ দিনত তুমি হৰি ।
 ইটো ত্ৰিজগতক আছিল বন্ধা কৰি ॥ ২০
 পুত্ৰ ভৈলা নাভিৰ ঋষভ নামে তুমি ।
 জড় যোগচৰ্য্যা কৰি পৰ্য্যটনা তুমি ॥
 পৰম জ্ঞানীৰ পন্থ দেখাইলা আপুনি ।
 পৰম পদক পাৱে যাক জানি-শুনি ॥ ২১
 অৰাজক ভৈল নষ্ট হোৱৈ সবে প্ৰজা ।
 দেখি তুমি ভৈলা পৃথু নামে আদি ৰাজা ॥
 পৃথিৱীক ধৰিয়া ছুহিলা সবে ৰম ।
 জগতকে ব্যাপিলে তোমাৰ মহাঘণ ॥ ২২
 সাগৰ মথন্তে অমৃতৰ ঘট ধৰি ।
 ধ্বন্তৰি নামে অৱতাৰ ভৈলা হৰি ॥
 যত বৈদ্য-শাস্ত্ৰচয় কৰিলা প্ৰকাশ ।
 যাহাক জানিলে হৰে ব্যাধিৰ বিনাশ ॥ ২৩
 ধৰিলাহা সংসাৰ মোহনী নাৰীবেশ ।
 দুৰ্ঘ দৈত্যগণক মুহিলা হৃষীকেশ ॥
 ভকত দেৱক পান কৰাইল অমৃত ।
 তোমাৰ প্ৰসাদে ইন্দ্ৰ ভৈলা কৃত্যকৃত্য ॥ ২৪

ঘোষা ॥ মাধৱ ৰাম হৰি যাদৱ ৰাম হৰি ॥ ৪

পদ ॥ ব্যাস নামে ভৈলা সত্যৱতীৰ সন্ততি ।
 দেখিলাহা প্ৰজা ভৈলা আতি অল্পমতি ॥

পাঠান্তৰ : জড় যোগচৰ্য্যা কৰি প্ৰবটনা তুমি ॥ (২১-২)

কৰিলা অনেক শাখা চাৰিও বেদৰ ।
 পুৰাণ ভাৰত শাস্ত্ৰ কৰিলা বিস্তৰ ॥ ২৫
 গজেন্দ্ৰক গিলে ঘোৰ গ্ৰাহে বলে ধৰি ।
 তোমাত শৰণ লৈলা আৰ্ত্তনাদ কৰি ॥
 শুণে মেঢ়াই পদ্মগোট উপৰক তুলি ।
 কৰিলা অনেক স্তুতি ত্ৰাহি হৰি বুলি ॥ ২৬
 শুনি শীঘ্ৰে চড়ি তুমি গৰুড়ৰ স্কন্ধে ।
 ভকতক বাখিবাক আসিলা প্ৰবন্ধে ॥
 গৰুড়ৰ নামি তুমি পৰম বিক্ৰমে ।
 শুণে ধৰি তৰক তুলিলা গ্ৰাহে সমে ॥ ২৭
 আথেবেথে চক্ৰে ছিৰিলাহা গ্ৰাহমুখ ।
 তোমাৰ প্ৰসাদে গজেন্দ্ৰৰ গৈলা দুখ ॥
 হস্তী গুচি তৈতে চতুৰ্ভুজ ৰূপ ভৈলা ।
 গলে বনমালা হাতে চাৰি অস্ত্ৰ লৈলা ॥ ২৮
 তোমাক নমিলা গৈয়া দণ্ডৱতে পৰি ।
 পাৰিষদ ছয়া বৈকুণ্ঠক গৈলা লৰি ॥
 তোমাৰ প্ৰসাদে গ্ৰাহো শাপক নিস্তৰি ।
 বিমানে স্বৰ্গক গৈলা দিব্য ৰূপ ধৰি ॥ ২৯
 হয়গ্ৰাৱ নামে আৰো ভৈলা অৱতাৰ ।
 তপ্ত সূৰ্য্যৰ সম শৰীৰ তোমাৰ ।
 তোমাৰ স্তম্ভৰ সিটো নাসিকাৰ হস্তে ।
 বাজ ভৈলা চাৰি বেদ নিশ্বাস কাটন্তে ॥ ৩০
 সপত্নী মাতৃৰ বাক্যে বিদাৰিলা মন ।
 ধ্ৰুবে আসি আশ্ৰাধিলে তোমাৰ চৰণ ॥

ত্ৰৈলোক্যৰ উপৰে তাহাক থৈলা ধাপি ।
 গোধিকাৰ পুচ্ছভাগে দেখিয়ো অতাপি ॥ ৩১
 দেৱে দৈত্যে আনিবাক নোৱাৰে মন্দৰ ।
 অগ্ন্যসে আনি তুমি মথিলা সাগৰ ॥
 দানৱক যুঝিলা দেৱৰ হুয়া ভিত্তি ।
 তোমাৰ প্ৰসাদে ইন্দ্ৰে সাধিলা জয়তি ॥ ৩২
 কৃষ্ণৰ বহুশ্ৰু জন্ম শুনা সৰ্ব্বজনে ।
 মোক্ষ পদ সাধে আৰ শ্ৰৱণ কীৰ্ত্তনে ॥
 কৃষ্ণৰ কিল্কেৰে কহে শঙ্কৰে সম্প্ৰতি ।
 বোলা হৰি হৰি পাপ যাউক অধোগতি ॥ ৩৩

॥ চতুৰ্বিংশতি অৱতাৰ সমাপ্ত ॥

দ্বিতীয় ভাগ

নাম-অপৰাধ

ঘোষা ॥ কৰিয়ো হৰিৰ চৰণে ৰতি ।
 কলিত হৰিৰ নামেসে গতি ॥ ৫
 পদ ॥ পদ্ম-পুৰাণৰ স্বৰ্গ-খণ্ডত ।
 নিকপি আছা কলিধৰ্ম্ম যত ॥
 তাক শুনা আতি একান্ত চিন্তে ।
 যাৰ ইচ্ছা আছে ভৱ তৰিতে ॥ ৩৪

আছে ଚାରି ସିଦ୍ଧ ଜ୍ଞାନୀ ପରମ ।
 ବ୍ରହ୍ମାବ ଚାରିଓ ପୁତ୍ର ପ୍ରଥମ ॥
 ତାସନ୍ଧାକ ଚାହି ନାବଦ ଶ୍ଵାସି ।
 ପୁଛିଲା ସଂଶୟ କଥା ହରିଷି ॥ ୩୫
 ଈଶ୍ଵର ଭଗବନ୍ତ କୃପାମୟ ।
 କହିଛା ଯିଟୋ ମହା ପାପଚୟ ॥
 କେନମତେ ହୋରେ ବିନାଶ ତାର ।
 କଲିତ କେନେ ପୁଣ୍ୟେ ପାରେ ପାର ॥ ୩୬
 କହିয়া ଛେଦିଯୋ ସଂଶୟ ଯତ ।
 ଚାରିଓ ତୋଷା ମହାଭାଗରତ ॥
 ଶୁନିଆ ସନତକୁମାର ଯୁନି ।
 ଦିଲସ୍ତ ଉତ୍ତର ମନତ ଗୁଣି ॥ ୩୭
 ଗୋରିନ୍ଦର ପ୍ରିୟ ନାବଦ ଶୁନା ।
 ଭାଗରତ ଧର୍ମ୍ମ ଆପୁନି ଜାନା ॥
 ହୌକ ଯୋକ୍ଷ ବୁଲି ସବେ ଲୋକର ।
 କବିଲା ପ୍ରଶ୍ନ ସଂସାରତେ ପର ॥ ୩୮
 ଯେନମତେ ପାରେ ପାପର ପାର ।
 ଶୁନା ସାରସ୍ଥାନେ ଉତ୍ତର ତାର ॥
 ସଦାୟ ଏଢିଲେ ଆଚାର-ଧର୍ମ୍ମ ।
 ନୈଭେଳ କିଛି ଯାବ ଜାତି-କର୍ମ୍ମ ॥ ୩୯
 ଶଠବୁଦ୍ଧି ଯିଟୋ ଜଗତ ବଞ୍ଚେ ।
 ନନ୍ଦ ଅହଙ୍କାର ସଦା ନୁହେଁ ॥
 ଶ୍ରୀରାମାନି ଚାଟୁକାର ଚାଣାଳ ।
 ନିର୍ଠର ବାକ୍ୟ ଘୋଳେ ସର୍ବକାଳ ॥ ୪୦

পুত্ৰ দাৰা ধন আভেসে ৰতি ।
 সবাতো অধম যি পাপমতি ॥
 সিসবো পাপত হোৱে তৰণ ।
 যদি হৰিপদে লৱে শৰণ ॥ ৪১
 দেৱতো উত্তম ককণাকৰ ।
 মুকুতি পাৱে যাত চৰাচৰ ॥
 যিটো থাকে তান দ্ৰোহ আচৰি ।
 ভজিলে তাকো নিস্তৰে হৰি ॥ ৪২
 যিটো মন্দমতি অধম নৰে ।
 হৰিৰো মহা অপৰাধ কৰে ॥
 নামত শৰণ লৱে বাৰেক ।
 নামে হৰে তাৰ সবে পাতেক ॥ ৪৩
 সুহৃদ হৰিনাম সমস্তৰে ।
 তাৰো অপৰাধ যিজনে কৰে ॥
 তাহাব বক্ষাৰ নাহি উপায় ।
 অৱশ্যে সিটো অধোগতি যায় ॥ ৪৪
 হৰিয়ো ৰাখিবে নোৱাৰে তাক ।
 শুনিয়া নাৰদে বুলিলা বাক ॥
 নামৰ কোন অপৰাধগণ ।
 লোকৰ যিটো পুণ্য কৰে ছন্ন ॥ ৪৫
 পাপক সন্ধি যায় অধোগতি ।
 কহিয়ে নামৰ দ্ৰোহ সম্প্ৰতি ॥

শুনি মুনি বাক্য বুলিলা তথা ।
 পুছিল পৰম বহন্য কথা ॥ ৪৬
 পূৰ্বত কহিলা মোত শঙ্কৰে ।
 প্ৰকাশিবো আক তোমাৰ তৰে ॥
 শুনা যেন যেন দ্ৰোহ নামৰ ।
 হৰি হৰি বোলা সমস্ত নৰ ॥ ৪৭

ঘোষা ॥ ঘুষিয়ে হৰি হৃদি ৰূপ ধৰি ।
 নাহি আন পুণ্য নামক সৰি ॥ ৬
 পদ ॥ ভকতক নিন্দা কৰে অধম ।
 জানিবা নামৰ দ্ৰোহী পৰম ॥
 যাত হস্তে ভৈল নামৰ খ্যাতি ।
 তাৰ কি নিন্দা নামে সৰে আতি ॥ ৪৮
 গুণ নাম যত বিষ্ণু শিৱৰ ।
 তাক ভিন্ন বুদ্ধি কৰে যি নৰ ॥
 নামৰ সিয়ে মহা অপৰাধী ।
 নৰকত পৰে দৈৱে নবাধি ॥ ৪৯
 যিটো পাপী কৰে গুৰুক হেলা ।
 বেদকো যদি নিন্দে কোনো বেলা ॥
 নামৰ ইয়ো দুয়ো অপৰাধ ।
 ভুঞ্জিবে যাতনা নাহিকে বাধ ॥ ৫০
 'হৰি'ৰ নামে কৰে অৰ্থবাদ ।
 'নাম'ৰ মহিমা কৰে উচ্ছাদ ॥

সিজ্ঞন নামৰ দ্রোহী পৰম ।
 নৰকে পৰে নাহি তাৰ জন্ম ॥ ৫১
 নামত বলে কৰে পাপবুদ্ধি ।
 অষ্টাঙ্গ যোগে নাহি তাৰ শুদ্ধি ।
 নাম-অপবাদী সিয়ো পৰম ।
 ভুঞ্জিবে যাতনা অনেক জন্ম ॥ ৫২
 ধৰ্ম হোম ব্রত তীৰ্থত স্নান ।
 যতেক আছে মহাযজ্ঞ দান ॥
 আকে এড়ে কৰে নামক সৰি ।
 কতনো যাতনা ভুঞ্জিবে মৰি ॥ ৫৩
 নামক কীৰ্ত্তন কৰন্তে আনে ।
 আন মন কৰি নুশুনে কাণে ॥
 অধক যাইবে সিয়ো লুইবে কলা ।
 বাইবেক কাণত তপত শলা ॥ ৫৪
 নাহিকে শ্রদ্ধা নপাতে কাণ ।
 তাক যিটো দেই নামক দান ॥
 নামৰ দ্রোহী নাহি তাত পৰে ।
 ভুঞ্জাইবে যাতনা যম-কিঙ্কৰে ॥ ৫৫
 শুনিয়া নামৰ মহিমা নিতি ।
 তথাপি নামত নকৰে প্রীতি ॥
 নামৰ দ্রোহী সিয়ো অহঙ্কাৰী ।
 ভুঞ্জিবে কাকে জিহ্বা উভাৰি ॥ ৫৬

এহি দশ অপবাধ নামৰ ।
 আমাত কৃপায়ে কহিলা হৰ ॥
 পূৰ্বত সমস্ত মুনিৰ আগে ।
 তোমাতো আৰে কৈলো অনুৰাগে ॥ ৫৭
 নামৰ দ্ৰোহ নেৰে যিটো জানি ।
 পাপত পচে সিয়ো মন্দ প্রাণী ॥
 নাতৃক ক্ৰোধে ত্যজি যেন অন্ন ।
 দুখ মাত্ৰ পাৰে বালকগণ ॥ ৫৮
 এৰিয়া অপবাধ দেৱ-ঋষি ।
 নামত যতন কৰা হৰিষি ॥
 নামেসে কৰিবে পৰম সিদ্ধি ।
 হৰিৰ নাম জগতৰ নিধি ॥ ৫৯
 পুছিলো নাৰদ মুনি ছুনাই ।
 যাহাৰ বিজ্ঞান বৈৰাগ্য নাই ॥
 সদায় মজি আছে বিষয়তে ।
 এৰাইবে নামৰ দ্ৰোহ কিমতে ॥ ৬০
 সনতকুমাৰে দিলা উত্তৰ ।
 নামৰ দ্ৰোহী যিটো পাপী নৰ ॥
 সততে ফুৰে হৰিনাম গাই ।
 তেৱেসে নামৰ দ্ৰোহ এৰাই ॥ ৬১
 স্বৰূপ শুনা ঋষি উদাসীন ।
 যি জন নাম-অপবাধে হীন ॥
 হৰিৰ তেৱে একে নামে তৰে ।
 শুনে বা ভণে বা মনত স্মৰে ॥ ৬২

কহিলো বহন্য মোত শঙ্কবে ।
 আক যিটো নবে কীৰ্ত্তন কবে ॥
 মুকুতি পারে এবাই অপবাধ ।
 কহিলো নাৰদ নাহিকে বাধ ॥ ৬৩
 পৰম বান্ধৱ হৰিৰ নাম ।
 যি জনে আক লৱে অবিজ্ঞাম ॥
 তাৰ সাত কাৰ্য্য সাধিবে দেখা ।
 প্ৰতি প্ৰতি লোৱা সাতৰো লেখা ॥ ৬৪
 প্ৰথমে দহিবে পাতেকচয় ।
 কৰিবে মহাপুণ্য অভ্যুদয় ॥
 কৰাইবে বিষয়ত বিৰকতি ।
 কৃষ্ণতো কৰাইবে প্ৰেম ভকতি ॥ ৬৫
 উপজাইবে আতি বৈষ্ণৱ জ্ঞান ।
 মায়াকো কৰিবে দহি নিৰ্য্যাণ ॥
 চৈতন্য মূৰ্ত্তি পূৰ্ণানন্দ হৰি ।
 থৈবেক তেন্তেয়েৰে এক কৰি ॥ ৬৬
 তেৱেমে নাম হুইবে উপশান্ত ।
 কহিলো পৰম তত্ত্ব একান্ত ॥
 নাম বিনে নাহি কলিত গতি ।
 কলিৰ লোক হৈব পাপমতি ॥ ৬৭
 অন্ত্ৰে ধৰ্ম্মে নাহি অধিকাৰ ।
 জানিবা কলিত নামেমে সাৰ ॥
 কলিত সদা নুহমবে হৰি ।
 হেলাত মৰে আত্মঘাত কৰি ॥ ৬৮

কৃষ্ণৰ কিল্কেৰে কহে শঙ্কৰে ।
 মনুষ্য জন্মক নপায় সেন্ধৰে ॥
 আকো ব্যৰ্থ কৰা কিনো অভাগী ।
 মাণিকক বিকা কাচক লাগি ॥ ৬৯
 কেতিফণে কিবা পৰে বিঘাত ।
 তথাপি চেতন নাহিকে গাত ॥
 আজি কালি কিবা মিলে মৰণ ।
 হৰিৰ নামত লৈয়ো শৰণ ॥ ৭০
 নকৰিবা নিন্দা মোক মহন্তে ।
 আসিল শাস্ত্র বাৰাণাসী হন্তে ॥
 তাহাকে চাই নিবন্ধিলো পদ ।
 হৰি হৰি বুলি তৰা আপদ ॥ ৭১

॥ নাম-অপৰাধ সমাপ্ত ॥

তৃতীয় ভাগ

পাষণ্ড-মৰ্দন

ষোষা ॥ কলিৰ ধৰ্ম্ম হৰিৰ নাম জান ।
 পাপীৰ নিন্দাত নেদিবা কাণ ॥ ৭
 পদ ॥ কহিল। শুকে বেদান্তৰ মৰ্ম্ম ।
 শুনা পৰীক্ষিত কলিৰ ধৰ্ম্ম ॥
 কলিসে শ্ৰেষ্ঠ চাৰি যুগ মাজে ।
 প্ৰশংসে কলিক জ্ঞানী সমাজে ॥ ৭২

অপ্রয়াসে সিদ্ধে কলিত পুণ্য ।
 কলিৰ শুনা কেন মহাগুণ ॥
 কৰিয়া কীৰ্ত্তন কলিত আতি ।
 পারে বৈকুণ্ঠক ছত্ৰিশ জাতি ॥ ৭৩
 সত্য যুগে কৰি ধ্যান সমাধি ।
 ত্ৰেতাতে সমস্তে যজ্ঞে আৰাধি ॥
 দ্বাপৰে পূজি নানা ভক্তিভাৱে ।
 কলিত কীৰ্ত্তনে সি গতি পারে ॥ ৭৪
 সত্যযুগে যত আছিল প্ৰাণী ।
 কলিত জন্মিবো বোলে কৈসানি ॥
 হৰিনাম ঘূষি কলি যুগত ।
 নিশ্চয় হুইবেক লোক ভকত ॥ ৭৫
 দোষৰ নিধি কলি যদি পাপী ।
 আছে মহাগুণ আত তথাপি ॥
 কেৱল কীৰ্ত্তনে সংসাৰ তৰি ।
 বন্ধ ছিণ্ডি হ'ৱে আপুনি হৰি ॥ ৭৬
 কলিত কীৰ্ত্তনে হ'ৱে ভকত ।
 আত পৰে লাভ নাই লোকত ॥
 আমাৰ বোলে চিত্ত নেদে থাৰি ।
 একাদশ স্কন্ধ চাৱা বিচাৰি ॥ ৭৭
 কলিৰ লোক আতি পাপমতি ।
 নসাধে একো ধৰ্ম্মে আৰ গতি ॥
 বাম-নাম যিটো সততে গাৱে ।
 সেইসে হাততে মুকুতি পাৱে ॥ ৭৮

দুষ্টি চিত্তে যদি হৰি স্মৰে ।
 তথাপিতো তাৰ পাতক হৰে ॥
 অনিচ্ছাত যেন অগনি পোলে ।
 বিষ্ণু-ধৰ্ম্মোত্তৰ আগমে বোলে ॥ ৭৯
 ঘোৰ সংসাৰৰ মুখ্য আযুধি ।
 হেন হৰি-নাম এৰি বিবুধি ॥
 লভিবে মুকুতি কোন উপায় ।
 মিছাত পণ্ডিত ফুৰে বোলাই ॥ ৮০
 নাৰদে কহন্তু মুনিক মাতি ।
 আচাৰ্য্য আচাৰ্য্য দেখিয়ো আতি ॥
 হৰি হেন নাম আছে বিয়াপি ।
 সংসাৰত পৰি মৰে তথাপি ॥ ৮১
 হৰি-নামে নামে নামে নিছয় ।
 মোহোৰ জীৱন নাৰদে কয় ॥
 কলিৰ কালে আউৰ আতপৰ ।
 নাই নাই নাই গতি লোকৰ ॥ ৮২
 নাৰদে দিলন্তু তিনি কতপা ।
 আক নমানিবে কোননো লপা ॥
 নাৰদৰ বাণী শিলাৰ বেথা ।
 বৃহত নাৰদী বিচাৰি দেখা ॥ ৮৩
 সমস্ত লোকৰ ধৰ্ম্মক এৰি ।
 বিষ্ণুৰ নামক সততে বড়ি ॥
 সিঞ্জে যি গতি পায় স্নেহে ।
 সকলে ধাৰ্ম্মিকো নপারে ছেহে ॥ ৮৪

জানিয়া হৰিক সততে স্মৰ ।
 ক্ৰণেকো নপাসৰিবাহা নৰ ॥
 যত মহাপুণ্য মহাপাতেক ।
 ই দুইৰ কিল্কৰ জানা প্ৰত্যেক ॥ ৮৫
 যদি তথাপি চিত্ত নেদে ধাৰি ।
 পদ্ম-পুৰাণত চাৰা বিচাৰি ॥
 বৃহত সহস্ৰ নামত আছে ।
 নপাইলে আমাক নিন্দাৰ পাছে ॥ ৮৬
 কহিলা শুকে পৰমার্থ বাণী ।
 মহাভাগৱত শাস্ত্ৰ প্ৰমাণি ॥
 নেৰিবা কীৰ্ত্তন দুষ্কৰ বোলে ।
 পৱিত্ৰ কৰা হৰি হৰি বোলে ॥ ৮৭

ঘোষা ॥ হৰিয়ো হৰি ৰাম যুৱাৰি ।
 কীৰ্ত্তনৰ নিন্দা শুনিতে নাৰি ॥ ৮

পদ ॥ চাণ্ডালে কৰিছে হৰি-কীৰ্ত্তন ।
 বুলিয়া নিন্দে যিটো অজ্ঞ জন ॥
 তাক সম্ভাষণ যি জনে কৰে ।
 আজন্মৰ পুণ্য তেথনে হৰে ॥ ৮৮
 বিষ্ণুৰ গুণ নাম অলঙ্কৃত ।
 অন্ত্যজো যিবা কৰি আছে গীত ॥
 তাক নিন্দা কৰে যিটো কুমতি ।
 পুণ্যক নাশি যায় অধোগতি ॥ ৮৯

আমার বোলে পতিয়ান নাই ।
 দেখিয়ো স্ত্রুত-সংহিতাক চাই ॥
 বজো গুণে কবে কৰ্ম্মত শ্রীতি ।
 কৰ্ম্মীর দস্ত ভাব বাড়ে নীতি ॥ ৯০
 কৰি হিংসা ধৰ্ম্ম নুপজে বোধ ।
 নুগুছে যেহেন সৰ্পৰ ক্রোধ ॥
 হাসে বৈষ্ণৱক ঘিটো নিস্থল ।
 পাছত সমূলকো যাই তল ॥ ৯১
 শ্রী ধন জন যৌৱন মদে ।
 অন্ধ হোৱে বিদ্যা গৰ্ব্বৰ পদে ॥
 বিষ্ণু বৈষ্ণৱক ঝপাই নিন্দে ।
 হৰিনামে তাৰ কাণত বিন্ধে ॥ ৯২
 হৰি ভকতক যিজনে হাসে ।
 নুবুজি বেদৰ অৰ্থ বিনাশে ॥
 জগততে বিষ্ণু আছন্ত ব্যাপী ।
 শুনियो তাহাঙ্ক নুবুজে পাপী ॥ ৯৩
 শ্রী মণ্ড মাংস সেৱাৰ কথা ।
 কই মৰে কবে জন্মক বুথা ॥
 নুবুজে বেদ অভিপ্রায় গুঢ় ।
 কৰ্ম্মক কৰিবে নজানে মূঢ় ॥ ৯৪
 মুখ ছয়া বোলে মণ্ডি পণ্ডিত ।
 নষ্ট কৰি ফুৰে আনৰ চিত্ত ॥
 নিকামে কৰিয়া সমস্তে কৰ্ম্ম ।
 বিষ্ণুত অৰ্পিব সিসব ধৰ্ম্ম ॥ ৯৫

শ্রৱণ কীৰ্ত্তন তাহাৰ ফল ।
 মিছাত নজানি নিন্দে নিশ্চল
 আমাৰ বোলে অপ্ৰত্যয় যাহা ।
 একাদশ স্কন্ধ বিচাৰি চাহা ॥ ৯৬
 বিষ্ণু বৈষ্ণৱৰ নিন্দা শুনিয়া ।
 নুগুচে কাণত অঙ্গুলি দিয়া ॥
 সমস্ত পুণ্য নষ্ট হৱে তাৰ ।
 নৰকত পড়ে নাহি নিস্তাৰ ॥ ৯৭
 বিষ্ণু বৈষ্ণৱক কৰে দিষ্কাৰ ।
 কাটিবে আন্টিলে জিহ্বাক তাৰ ॥
 শাস্তি কৰিবাক য়েৱে নপাৰি ।
 গুচিবে কাণত অঙ্গুলি গাৰি ॥ ৯৮
 নিন্দা শুনি যিটো তৈব নুগুচে ।
 কল্লেক মানে নৰকত পচে ॥
 যাইবাক যদি নাহি আন থান ।
 তথাতে এৰিব আপুন প্ৰাণ ॥ ৯৯
 তেৱেসে হৱে প্ৰায়শ্চিত্ত আতি ।
 দক্ষৰ যজ্ঞত কহিলা সতী ॥
 আমাৰ বোলে অপ্ৰত্যয় যাহা ।
 চতুৰ্থ স্কন্ধত বিচাৰি চাহা ॥ ১০০
 যত তপ ধৰ্ম্ম বেদ বেদাঙ্গ ।
 হৰিনাম বিনে নাহি সমাঙ্গ ॥
 হেন হৰিনামে নাহি বিশ্বাস ।
 কিমতে এড়াইবা মৃত্যুৰ ত্ৰাস ॥ ১০১

দ্বাদশ স্কন্ধে তত্ত্ব উদ্ধরি ।
 কহিলন্ত শুকে উপসংহরি ॥
 জ্ঞানতো কন্মতো কবি সম্প্রতি ।
 হরি কীর্তনেসে পৰম গতি ॥ ১০২
 উবেষা বাবাণসী ঠারে ঠারে ।
 কবির গীত শিষ্টসবে গারে ॥
 তথাপিতো আখি ফুটিল তাৰ ।
 হরি কীর্তনক কবে দিস্কাৰ ॥ ১০৩
 শুনা সৰ্ব্বজনে কহো সাক্ষাত ।
 মূঢ়ৰ বোলত নাহি সজ্জাত ॥
 বোলোক আসি ভাগৱত চাই ।
 তেৱেসে তাৰ বুঝি মুনিষাই ॥ ১০৪
 পুৰাণ সূৰ্য্য মহাভাগৱত ।
 বেদান্তৰ ইটো পৰম তত্ত্ব ॥
 আক নুবুজি ফুৰে নিন্দা কৰি ।
 তাৰ মুখ দেখি বুলিবা হৰি ॥ ১০৫

ঘোষা ॥ ত্ৰাহি ৰাম হৰি মোৰে ।
 মই মজিলো এ ছুংখ ঘোৰে ॥ ৯

পদ ॥ কীর্তন মহিমা শুনা উৎসুকে ।
 বাহুয় স্কন্ধত ঘি কৈলা শুকে ॥
 সমস্ত ধৰ্ম্মত কৰি বিশিষ্ট ।
 হৰি কীর্তনেসে ধৰ্ম্ম পৰিষ্ঠ ॥ ১০৬

অনাদৰি আন ধৰ্ম্ম সম্প্ৰতি ।
 দিয়ো উপদেশ হৰি ভকতি ॥
 ব্যাসৰ শুনি চিত্ত শাস্ত ভৈলা ।
 প্ৰথম স্কন্ধত নাৰদে কৈলা ॥ ১০৭
 চাৰিয়ো বেদক ব্ৰহ্মায় আনি ।
 বিচাৰিলা তিনি বাৰ প্ৰমাণি ॥
 এহিমাণে মাত্ৰ পাইলন্ত সাৰ ।
 হৰি কীৰ্ত্তনেসে তৰি সংসাৰ ॥ ১০৮
 হেন জানি বাজা একান্ত মনে ।
 কৰিয়ো যতন হৰি কীৰ্ত্তনে ॥
 বাজাত কহন্ত শুকে প্ৰবন্ধে ।
 বিচাৰি দেখিয়ো দ্বিতীয় স্কন্ধে ॥ ১০৯
 আতি লৱলেশ বিষয় স্মৃথ ।
 আকে লাগি হোৱে হৰি বিমুখ ॥
 নকৰে বতি হৰি কীৰ্ত্তনত ।
 আপোন কৰ্ম্মে সিটো ভৈলা হত ॥ ১১০
 সিটো চাণ্ডালক গৰিষ্ঠ মানি ।
 যাৰ জিহ্বাগ্ৰে থাকে হৰি-বাণী ॥
 সমস্তে তীৰ্থতে কৰিলে স্নান ।
 কৰিল সবে তপ হোম দান ॥ ১১১
 সেহিসে কুলীন বেদক বুজে ।
 যাহাৰ মুখে হৰিনাম বীজে ॥
 পৰম তত্ত্ব জানি দেৱহুতি ।
 তৃতীয় স্কন্ধত কৰিলা তুতি ॥ ১১২

নলাগে লীন মুকুতিক তথা ।
 নাহি হৰি-পদ-পঙ্কজ যথা ॥
 কৰ্ণৰ অমৃত হৰি-চৰিত ।
 ভকতৰ মুখে শুনিবো নিত ॥ ১১৩
 হৰি-কথামৃত কণাৰ বাৰে ।
 দুনাই আত্মজ্ঞান স্তম্ভাৰে ॥
 নলাগে বৰ নমাগোহো তাক ।
 চতুৰ্থ স্কন্ধত পৃথুৰ বাক ॥ ১১৪
 জ্বৰা মৰণ সময় দুখে ।
 তযু গুণনাম থাকোক মুখে ॥
 মাগন্তু ঋত্বিজে বৰ প্ৰবন্ধে ।
 নাভিৰ যজ্ঞত পঞ্চম স্কন্ধে ॥ ১১৫
 পঞ্চম মহাপাপী যিটো জন ।
 তাৰো প্ৰায়শ্চিত্ত হৰি কীৰ্ত্তন ॥
 তাকে লাগি ভৈল হৰিৰ মতি ।
 ইটো মোৰ ভৈল বাথো সম্প্ৰতি ॥ ১১৬
 ব্ৰহ্ম-বধী গুরু-বধী যতেক ।
 পিতৃ-মাতৃ-বধী পাপী অনেক ॥
 কুকুৰ খায় হেন স্নেহগণে ।
 সিয়ো শুদ্ধ হৰে হৰি কীৰ্ত্তনে ॥ ১১৭
 চাণালো হৰিনাম লৈলে মাত্ৰ ।
 কৰিবে উচিত যজ্ঞৰ পাত্ৰ ॥
 পাপৰ আলু উভাৰয় নামে ।
 আক হেলা 'কৰি মৰে কি কামে ॥ ১১৮

নামৰ মহিমা জানি সমূলি ।
 জগতৰে মোক্ষ হইবেক বুলি ॥
 পূৰ্বৰত আক গোপ্য কৰি থৈল ।
 দেখিয়ো ষষ্ঠ স্কন্ধে শুকে কৈল ॥ ১১৯
 নলাগে দেৱ দ্বিজ ঋষি হুইবে ।
 নলাগে সদৃশ শাস্ত্ৰ জানিবে ॥
 মিছাত মৰে আন কৰ্ম্ম কৰি ।
 হৱন্ত ভকতিতে তুষ্ট হৰি ॥ ১২০
 যক্ষ বক্ষ যত ব্ৰজ-বাসী ।
 পক্ষী যুগগণো চাণ্ডালো আসি ॥
 একান্তে কৰিয়া হৰি ভকতি ।
 মহাহুখে পাইলা পৰম গতি ॥ ১২১
 সপ্তম স্কন্ধত প্ৰহ্লাদ-বাণী ।
 দেখিয়ো বিচাৰ কৰিয়া আনি ॥
 মুখৰ কথা সবে পৰিহৰি ।
 সদায় ডাকিয়া ঘুমিয়ো হৰি ॥ ১২২

ঘোষা ॥ বামেসে জীৱন বামেসে প্ৰাণ ।
 বাম বিনে নাহি বান্ধৱ আন ॥ ১০

পদ ॥ মন্ত্ৰ তন্ত্ৰ আনো দ্ৰব্য অনেক ।
 দেশ কাল পাত্ৰ ছিদ্ৰ যতেক ॥
 পূৰ্ণ নুহি যত যজ্ঞৰ অঙ্গ ।
 হৰি-নামে কৰে তাকো সসাজ ॥ ১২৩

বামনৰ আগে শুক্লৰ বাক ।
 অষ্টম স্কন্ধত দেখিওঁ তাক ॥
 ভকত জনেসে মোৰ হৃদয় ।
 ময়ো ভকতৰ হিয়া নিছয় ॥ ১২৪
 মণ্ডি বিনে ভকতে নিচিন্তে আন ।
 ভকত বিনে মোৰো নাই ধ্যান ॥
 দুৰ্বাসাৰ আগে কৈলা মুৰাৰি ।
 নৱম স্কন্ধত চাৰা বিচাৰি ॥ ১২৫
 মুকুতি বসকো অৱে ভকতি ।
 তাক এড়ি কৰে জ্ঞানত ৰতি ॥
 দুখ মাত্ৰ পাৱে পাছেসে জানে ।
 কাষ্ঠ পতানক যেহেন বানে ॥ ১২৬
 ব্ৰজৰ ভূণ হৈবো মহাভাগ ।
 পাইবো গোপিকাৰ বেণুক লাগ ॥
 যাৰ মিত্ৰ ভৈলা জগতপতি ।
 ব্ৰহ্মায় কৰিলা কৃষ্ণক স্তুতি ॥ ১২৭
 ব্যভিচাৰী দুৰ্ঘা ব্ৰজ-যুৱতী ॥
 তথাপি কৃষ্ণত ভৈলা ভকতি ॥
 জানিলো পাপীয়ো ভজোক মাত্ৰ ।
 এতেকে ভৈল মুকুতিৰ পাত্ৰ ॥ ১২৮
 কৃষ্ণৰ কথাত যিটো ৰসিক ।
 ব্ৰাহ্মণ জন্ম তাৰ লাগে কিক ॥
 স্নৰোক মাত্ৰ হৰি দিনে ৰাতি ।
 নচাৰ ভকতি জাতি অজাতি ॥ ১২৯

নন্দৰ ব্ৰজে যত গোপীজাক ।
 সদা বন্দো তাক পদ-ধূলাক ॥
 মুণ্ডে হৰি-নাম দিনে বাতি ।
 জগতকে কৰে পৱিত্ৰ আতি ॥ ১৩০
 উদ্ধৰে বন্দিল গোপীৰ ধূলি ।
 আবে মৃৎজনে নিন্দে কি বুলি ॥
 শৰীৰ শবক মঞি বোলে চিন্তে ।
 মমত কৰে পুত্ৰ ভাৰ্য্যা বিত্তে ॥ ১৩১
 তীৰ্থ বুদ্ধি কৰে জলত শুদ্ধি ।
 প্ৰতিমাত কৰে দেৱতা বুদ্ধি ॥
 বৈষ্ণৱত নাহি সিসব মতি ।
 গৰুত অধম কৃষ্ণ বদতি ॥ ১৩২
 একান্তে মৰে কৰ্ম্ম মাত্ৰ কৰি ।
 হৃদয়ে থাকিয়া বিদূৰ হৰি ॥
 শ্ৰৱণ কীৰ্ত্তনে যাৰ অভ্যাস ।
 নছাড়ন্ত হৰি তাহাৰ পাশ ॥ ১৩৩
 মিছা তৰ্কবাদে ভৈলো আন্ধাৰ ।
 নপাওঁ জ্ঞান-পন্থ কৰি বিচাৰ ॥
 মাধৱ বামন গৌৰিন্দ বুলি ।
 কৈসানি মুকুত হৈবো সমূলি ॥ ১৩৪
 দশম স্কন্ধত বেদৰ স্তুতি ।
 আক নমানিবে কোন যুগুতি ॥
 পাষণ্ডেৰে নিন্দে বেদৰ বাণী ।
 তাৰ সন্তাষণ এৰিবা জ্ঞানি ॥ ১৩৫

কৰ্ম তপ জ্ঞানে সাধে যি গতি ।
 দানে সন্ন্যাসে বা পাৰে সম্প্ৰতি ॥
 ভকতে স্থখে বসি পাৰে তাক ।
 উদ্ধৱৰ আগে কৃষ্ণৰ বাক ॥ ১৩৬
 পৰম অহিংসা ধৰ্ম সন্ন্যাসে ।
 নপাৰে যি মোক জ্ঞান অভ্যাসে ॥
 ভকতেসে কৰে আমাক বশ্য ।
 কহিলো উদ্ধৱ ইটো বহস্ত ॥ ১৩৭
 গৰু গোপিকা বৃক্ষ পশুগণ ।
 নাহি জন্মান্তৰে কিছো সাধন ॥
 এহি জন্মে মাত্ৰ কৰি ভকতি ।
 পাইলেক সকলে মোহোৰ গতি ॥ ১৩৮
 অশুদ্ধ মনৰ কৰ্মসকল ।
 স্ৱৰে যেন আৰা ঘটৰ জল ॥
 কৃষ্ণৰ বাক্য পাষণৰ ৰেখা ।
 একাদশ স্কন্ধ বিচাৰি দেখা ॥ ১৩৯
 বোলন্ত শুকে কিনো ভৈল খেদ ।
 পাষণ্ডে কৰিবে বুদ্ধিক ভেদ ॥
 কলিত হৰিৰ কীৰ্ত্তন এৰি ।
 ফুৰিবে লোকে আন কৰ্ম কৰি ॥ ১৪০
 পাইবেক শ্ৰম তপ ধৰ্ম কৰি ।
 একান্তে যিটো নুসুমৰে হৰি ॥
 জ্ঞানত কৰ্মত কৰিয়া নৰ ।
 হৰি কীৰ্ত্তনক কৰা সাদৰ ॥ ১৪১

ষাদশ স্কন্ধত এহিসে বৈল ।
 তথাপি মূঢ়ৰ বোধ নভৈল ॥
 কৰে উপালন্ত হৰি কীৰ্তনে ।
 আত্মাঘাত কৰি মৰে আপুনে ॥ ১৪২
 বিষ্ণু ভকতক দেখিয়া হাটৈ ।
 আপুনিয়ো নষ্ট আনকো নাটৈ ॥
 কীৰ্তন শুনিয়া সম্যকে মটৈ ।
 জানিবা নিতে মহাপাপ কটৈ ॥ ১৪৩
 হৰি-ধ্বনি শুনি বিহ্বল হুই ।
 হিয়াত তাৰ লাজো ঘেন জুই ॥
 সমস্ত শাস্ত্রত কৰিয়া সাৰ ।
 পাষণ্ড-মৰ্দ্দন নাম ইহাৰ ॥ ১৪৪
 এহিসে মৰ্দ্দিবে পাষণ্ড মতি ।
 জানিবা কলিত নাম্মেসে গতি ॥
 কৃষ্ণৰ কিঙ্কৰে শঙ্কৰে ভণে ॥
 হৰি হৰি বোলা সমস্ত জনে ॥ ১৪৫

॥ পাষণ্ড মৰ্দ্দন সমাপ্ত ॥

চতুৰ্থ ভাগ

ধ্যান-বৰ্ণন

ঘোষা ॥ ত্ৰাহি গোপাল কৃপাল স্বামী ।
মজিলো ভৱ-জলধিত আমি ॥ ১১

পদ ॥ একমনে শুনা হৰিৰ ধ্যান ।
বৈকুণ্ঠ নামে আছে মহাথান ॥
শাৰী শাৰী বঞ্জে বিমানচয় ।
বৈদূৰ্য্য হীৰা মৰকতময় ॥ ১৪৬
চন্দ্ৰ সূৰ্য্য যেন প্ৰকাশে আতি ।
নজানি তাত পশি দিন ৰাতি ॥
চাক সৰোবৰ নিৰ্মল জল ।
জুগন্ধি পদ্ম শোভে উতপল ॥ ১৪৭
আছে ৰাজহংস সন্মূহে ৰঞ্জি ।
লীলায়ে যুগল ভুঞ্জে উভঞ্জি ॥
পাৰে পাৰিজাত মলয়া বান ।
চটকে তেজে স্তম্ভিত বান ॥ ১৪৮
ভ্ৰমৰগণে গাৱে হৰি-গীত ॥
বৈষ্ণৱগণ শুনি আনন্দিত ॥
হেন বৈকুণ্ঠৰ মাঝত পাছে ।
উচ্ছ্ৰুত বত্ন মন্দিৰেক আছে ॥ ১৪৯
বৈদূৰ্য্য স্তম্ভ স্ফটিকৰ বাৰ ।
মাণিকে কপাট হীৰাৰ দ্বাৰ ॥

কাটীলা জিঞ্জিবি স্বৰ্ণাৱলী ।
 বিচিত্ৰ মণি মৰকত স্থলী ॥ ১৫০
 পদ্মবাগ বত্ৰে লগাইল চৌতি ।
 কোটি সূৰ্য্য যেন গৃহৰ জ্যোতি ॥
 বিচিত্ৰ চন্দ্রতাপ আছে টনি ।
 আঁৰিল মুৰাৰি মুকুতা মণি ॥ ১৫১
 হেন মন্দিৰে বত্ৰ সিংহাসনে ।
 আছন্ত বসি প্ৰভু নাৰায়ণে ॥
 চৌপাশে সেৱে পাৰিষদ যত ।
 মৌক্তিক ছত্ৰ ধৰি উপৰত ॥ ১৫২
 ধৱল চামৰে দুই পাশে বিঞ্চে ।
 সঘনে স্তব্ধ কুসুম সিঞ্চে ॥
 চৰণে অনেক ভকতিভাৱে ।
 উপাসন্ত লক্ষ্মী জগত-মাৱে ॥ ১৫৩
 চৈতন্য মূৰ্ত্তি শুদ্ধ ৰূপ ধৰি ।
 পৰম আনন্দে আছন্ত হৰি ॥
 আতি চমৎকাৰ ৰূপ বিপুল ।
 কন্দৰ্প কোটি যাক নোহে তুল ॥ ১৫৪
 কোটি ইন্দু সম আছা প্ৰকাশি ।
 স্তব্ধে দহৰে পাতেক-বাশি ॥
 ভকতৰ বক্ষু জগত-বাপ ।
 বোলা হৰি হৰি হৰোক পাপ ॥ ১৫৫

ষোষা ॥ কৰুণা সিদ্ধ, ভকত বন্ধু ।
ৰূপে তুল্য নাই কোটি ইন্দু ॥ ১২

পদ ॥ থিৰ বুদ্ধি কৰি ভকত জনে
প্রত্যেক অঙ্গক চিন্তিবে মনে ॥
চৰণ পদ্য দেখি স্থখী হুই ।
অৰুণ আতি পদ-তল ছুই ॥ ১৫৬
অঙ্কুশ পদ্য ধ্বজ বজ্র যৱ ।
দেখি চিহ্ন তাতে মিলে উৎসৱ ॥
চৰণ পঙ্কজ আছে প্রকাশি ।
অঙ্গুলি পান্ধি তাৰ ভৈল পাশি ॥ ১৫৭
দেখিয় বত্ৰৰ পাকৰি নয় ।
প্রকাশে তাতে নখ-চন্দ্রচয় ॥
বতনে উজ্জ্বল উৰালি যত ।
নূপুৰ প্রকাশে পদ-পিঠত ॥ ১৫৮
বত্ৰৰ হোড়ৰ বঞ্জে জজ্ঞাত ।
উৰু কৰী-কৰ জ্বলে সাক্ষাত ॥
কটিত প্রকাশে বসন পীত ।
বান্ধিছা মেখলা বত্ৰে বঞ্জিত ॥ ১৫৯
নাভি সৰোৰুহ কচিৰ কান্ধি ।
হৃদয় প্রকাশে শ্ৰীবৎ পাশ্চি ॥
উকস্থলে লক্ষ্মী দিলন্ত দেখা ।
কষটিত যেন সোণাৰ বেথা ॥ ১৬০

পীতবস্ত্রে শোভে শ্যামল কায় ।
 তড়িত জড়িত জলদ প্রায় ॥
 বহল হৃদয় মুকুতা হাৰ ।
 প্রকাশে জিলিমিলি পেচান্দাৰ ॥ ১৬১
 চিকিমিকি কৰে বত্সৰ জালা ।
 আপাদ-লম্বী গলে বনমালা ॥
 তাহাৰ মধুগন্ধে ছয়া ভোল ।
 বেঢ়িয়া মধুকৰে কৰে ষোল ॥ ১৬২
 চাক চতুৰ্ভুজ শোভে স্থঠান ।
 ললিত বলিত নীল মোলান ॥
 কেয়ূৰ কঙ্কণ বলয়া তাত ।
 প্রকাশে নর কিশলয় হাত ॥ ১৬৩
 বত্সৰ শলকা অঙ্গুলি পান্ति ।
 অঙ্গুষ্ঠিচয় তাতে কৰে কান্ति ॥
 অৰুণ নখ চন্দ্রমাৰ শাবী ।
 শঙ্খ চক্ৰ গদা পঙ্কজধাৰী ॥ ১৬৪
 গলত গলপাতা সাতসৰি ।
 উৰে নরগুণ পীত উত্তৰী ॥
 শ্যামল শৰীৰে শোভে অধিক ।
 ময়ূৰপুচ্ছ যেন চিকমিক ॥ ১৬৫
 কাম্বুকণ্ঠে শোভে কৌস্তুভ মণি ।
 প্রকাশে প্রভাতৰ সূৰ্য্য যেনি ॥

পূৰ্ণচন্দ্র কচি মুখমণ্ডল ।
 কৰ্ণত মকৰ দোলে কুণ্ডল ॥ ১৬৬
 তাৰে বশ্মি জ্বলে গণ্ড পাণ্ডুব ।
 ক্ৰচিৰ চিয়ুক চাক অধৰ ॥
 প্ৰৱালে বত্ৰে যেন কৰে কান্তি ।
 স্তম্ভৰ দন্ত মুকুতাৰ পান্ধি ॥ ১৬৭
 সদায় নুগুচে ঈষত হাস ।
 নাসা তিলফুল সম প্ৰক্লাশ ॥
 অকণ লোচন পঙ্কজ পাশি ।
 ধনু সম আছে ভ্ৰু প্ৰকাশি ॥ ১৬৮
 বত্নময় কৰে তিলকে কান্তি ।
 কপালে লম্বিত অলকা পান্ধি ॥
 বঞ্জে শিবে বত্নময় মুকুট ।
 চূড়ামণি বত্ৰে প্ৰকাশে জুট ॥ ১৬৯
 তাৰে মাজে বত্ন পঙ্কজ আলা ।
 উজ্জ্বল মুখ লাগি তাৰ জ্বালা ॥
 হেন মনোহৰ ৰূপ নিৰেখি ।
 থাকিব সমস্ত অঙ্গক দেখি ॥ ১৭০
 মস্তকৰপৰা পাদ পৰ্য্যন্তে ।
 নমাইব মনক ছনাই দেখন্তে ॥
 অঙ্কুশ পদ্ম ধ্বজ বজ্জ যৱে ।
 প্ৰদক্ষিণে নমি পৰিব পাৱে ॥ ১৭১

পাঠান্তৰ : ১। ধ্বজ বজ্জ বৰ পঙ্কজ বাৱে ।

২। ধ্বজ বজ্জাছুশ পঙ্কজ বাৱে । (১৭১-৩)

এতেকে হুইবেক পৰম সিদ্ধি ।
 হৰিসে জানা ভকতৰ নিধি ॥
 হেলায় সংসাৰ তৰিবা পুনু ।
 নকৰা বিফল মনুষ্য তনু ॥ ১৭২
 দূঢ় কৰি ধৰা হৰিৰ পায় ।
 পাপ-সাগৰত এহিসে নার ॥
 কৃষ্ণৰ কিল্কে শঙ্কৰে ভণে ।
 বোলা হৰি হৰি সমস্ত জনে ॥ ১৭৩

॥ ধ্যান-বৰ্ণন সমাপ্ত ॥

পঞ্চম ভাগ

অজামিল উপাখ্যান

ঘোষা ॥ জয় জগন্নাথ অনাথ-বন্ধু ।
 মাধৱ যুকুন্দ ৰাম ॥ ১৩
 পদ ॥ হৰিৰ নামৰ শুনিয়ে মহিমা
 সারধান কৰি চিত্ত ।
 অজামিল নামে আছিল ব্রাহ্মণ
 বেশ্যাত ছয়া পতিত ॥
 বিপ্ৰৰ ঔৰসে বেশ্যাব গৰ্ভত
 কল পুত্ৰ জাত ভৈল ।

সাঁচিপাতৰ পাঠ :—বিপ্ৰৰ সম্বন্ধে (১৭৪-৩)

আতি দায়াতবে কনিষ্ঠ পুত্রব
নাৰায়ণ নাম থৈল ॥ ১৭৪

জাতি কুল ক্রিয়া সমস্তে ত্যাগিল
মিলিল কৰ্ম-বিপাক ।

যত মহাপাপ সমস্তে সিজিল
পোষন্তে পুত্র ভার্য্যাক ॥

অনেক অধর্ম কৰন্তে বিপ্রব
আয়ু ভৈলা সমাপত ।

ভয়ঙ্কর তিনি গোটা যমদূত
আগে ভৈল উপগত ॥ ১৭৫

হাতে পাশ জবী চক্ষু টেব কবি
খুলন্তব তাব জাঙ্গ ।

কৃষ্ণবর্ণ কায় দেখি ধাতু যায়
হাতত লোহাৰ ডাঙ্গ ॥

ব্রাহ্মণক ধরি জীর বাজ কবি
বান্ধিলেক হাত তুলি ।

ভয়ে অজামিলে পুত্রকৈ ডাকিলে
আইস নাৰায়ণ বুলি ॥ ১৭৬

মৰন্তে বিপ্রব মুখত শুনিয়া
হরিব কীর্তন বাণী ।

প্রভু নাম লরে বুলি খেদি আইল
বিষ্ণু-দূত চাৰি প্রাণী ॥

যম্বব দূতক খেদায়া বিপ্রব

কাটিলা বান্ধ হাতব ।

কোন তুমিসব বুলিয়া সোধয়

ডরিয়া যম-কিঙ্কব ॥ ১৭৭

সবারো সুন্দব শ্যাম কলেশ্বব

গীতবস্ত্রে আতি বঞ্জে ।

চাৰিৰো প্ৰসন্ন বদন মণ্ডলে

পূৰ্ণ চন্দ্ৰমাকো গঞ্জে ॥

পদ্মপত্ৰ সম আয়ত লোচন

দ্র-যুগে কৰে কান্তি ।

নাসা তিলফুল অধব বাতুল

দশন মুকুতা পাস্তি ॥ ১৭৮

শিবত বত্ৰব কিৰীটি কৰ্ণত

মকব কুণ্ডল জ্বলে ।

চাৰিৰো আজানু- লম্বিত পদ্মব

মালা শোভা কৰে গলে ॥

হিয়াত শ্ৰীবৎস বস্ত্ৰে বিৰচিত

গজ মুকুতাৰ হাব ।

চাক চতুৰ্ভুজ কেয়ূব কঙ্কণ

কৰে আতি জাতিকাৰ ॥ ১৭৯

শঙ্খ চক্ৰ গদা পদ্ম সাবঙ্গ ধনু

সবে ধৰি আছে হাতে ।

বহুব মেখলা কটি-মাজে জ্বলে
সোণাৰ কিঙ্কিণী তাতে ॥

কৰীকৰ সম উক নিকপম
পায়ে নর পদ্মকোষ ।

সৰ্মান বয়স চাৰিৰো দেখন্তে
মনত মিলে সম্ভোষ ॥ ১৮০

সূৰ্য্য সম সবে জ্বলন্তে আছাহা
সমন্তে দিশ প্রকাশি ।

মহাপাপী ইটো বিপ্রক নেহেস্তে
কিসক বাধিলা আসি ॥

হেন শূন হাসি চাৰি বিষ্ণু-দূতে
দিলন্ত পাছে উত্তৰ ।

কোন্ পাপ পুণ্য একো নজানস
শুনবে যম-কিঙ্কৰ ॥ ১৮১

মৰিবাব্ বেলা ইটো অজামিলে
নাৰায়ণ নাম লৈল ।

কোটি জনমৰ যত মহাপাপ
তাৰো প্রায়চিত্ত ভৈল ॥

ব্রহ্ম-বধ পিতৃ- বধ স্ৰবাপান
অগম্যা গমন কৰে ।

গক তিৰী মাৰে স্তব্ধক হৰে
মিত্রৰ দ্রোহ আচৰে ॥ ১৮২

সংসারত যত আনো অসংখ্যাত
আছে মহাপাপীগণ ।

সবারো এহিসে মুখ্য প্রায়চিত্ত
হবিব নাম কীৰ্ত্তন ॥

মাধৱৰ মতি হোৱে তাক প্রতি
যি ফুৰে নাম স্মৰি ।

ইটো মোৰ দাস নছাৰন্ত পান
বাখিয়া ফুৰন্ত হৰি ॥ ১৮৩

ঘোষা ॥ তাৰিয়া নিয়ো নাথ.নাৰায়ণ
চৰণে শৰণ লৈলো ॥ ৭৪

পদ ॥ হবিব কীৰ্ত্তনে মহা পাতকক
যিমতে কৰে নিৰ্য্যাণ ।

আন প্রায়চিত্তে পৱিত্ৰ কৰিবে
নোৱাৰে তাৰ সমান ॥

যিটো পাতকৰ প্রায়চিত্ত কৰে
দুনাই তাতে মন মজে ।

চিত্তৰ শোধন হবিব কীৰ্ত্তন
পাপৰ আলু উভঞ্জে ॥ ১৮৪

পুত্ৰ নাম ধৰি উপহাস্য কৰি
হেলাত যি বোলে হৰি ।

তাহাব সমস্ত পাতেক পলাই
জানা আক নিষ্ঠ কৰি ॥

পৰে বা পিছলে সৰ্পে বা দংশয়
জ্বৰ তাপে পীড়া কৰে ।

এতেকতো যদি হৰিনাম লৱে
যম-যাতনাক তৰে ॥ ১৮৫

হৰিনামে সবে পাতেক দহৰে
জ্ঞানে বা অজ্ঞানে বোলে ।

যেন ছতাশন শুখান কাঠক
আতি অপ্ৰয়াসে পোলে ॥

প্ৰমাদত থাকি যিটো হৰি বোলে
সিয়ো সবে দুখ তৰে ।

যেন মহোন্মুখ নজানি ভুঞ্জিলে
তাৰো গৰ্ভৰোধ হৰে ॥ ১৮৬

প্ৰভুৰ নামব অনন্ত মহিমা
কতেক কহিবো আমি ।

হেন হৰিনামে লৈলেয়ো বান্ধস
কিনো তোৰা অধোগামী ॥

ব্ৰাহ্মণক এৰি জীৱ বন্ধা কৰি
সত্বেৰে ঐব অন্তৰ ।

শুনি দূতচয় ছয়া মহাত্ম
পশিলা যম-নগৰ ॥ ১৮৭

নাৰায়ণ নাম বুলিবার ফলে
নিস্তবিল অজামিল ।

বিষ্ণুক চিস্তিয়া চতুৰ্ভুজ কাপ
বৈকুণ্ঠত আৰোহিল ॥

পাছে দূতগণে যমৰ আগত
দুখ সাথী দেই কান্দি ।
কৈৰ চাৰি সিদ্ধে আসি কাড়ি লৈলে
পাপীক আনন্তে বান্ধি ॥ ১৮৮

সিটো অজামিলে বুলিলেক মাত্ৰ
আইস পুত্ৰ নাৰায়ণ ।
এতেকতে আসি কাড়ি তাক লৈলে
তযু আজ্ঞা কৰি ছম ॥

আমাৰ পৰয়া কাড়িয়া লৈলেক
কত অধিকাৰী আছে ।
হেন শুনি যমে বিষ্ণুক স্মৰিয়া
মাতিলা দূতক পাছে ॥ ১৮৯

শুনা দূতগণ প্রভু নাৰায়ণ
আছন্ত জগত স্বামী ।
যাহাৰ আজ্ঞাক শিবত ধৰিয়া
প্রজাক নিয়মো আমি ॥

তানে দূতচয় সদায় ভ্রময়
বৈষ্ণৱক বন্ধা কৰি ।

মাধৱৰ বেশ- ভূষণে ভূষিত

হাতে চାৰি অস্ত্র ধৰি ॥ ১৯০

দেৱ ঋষি নৰ সিদ্ধ বিদ্যাধৰ

অশ্রু চাৰণগীণে ।

হঁবিব নামৰ গোপ্য মহিমাৰ

তেসম্বো কেৰে নজানে ॥

ବ୍ରହ୍ମା ହବ ମନୁ କପିଳ କୁମାର

শুক ভীଷ্ম বলিষায় ।

ପ୍ରହ୍ଲାଦ ନାଥ ଜନକ ଆଶିଷି

বাহুজন সমুদায় ॥ ১৯১

ପ୍ରଥମ ଶ୍ଳୋକ ଦ୍ଵିତୀୟ-ନାମ-ଧର୍ମ

জানি আছে। শুদ্ধভারে ।

যাক আচবিলে ঠারতে বসিয়া

ଦୁର୍ଲ୍ଲଭ ଯୁକ୍ତି ପାରେ ॥

হবিত ভকতি কৰে সৰ্বদায়

कविता कीर्तन कर्म ।

মনুষ্য লোকত এহিমানেন্ন মাত্ত

প্ৰকৃষৰ শ্ৰেষ্ঠ ধন্থা ॥ ১৯২

हविनाम धर्म्य श्रावण महिमा

দেখিয়ে। দূত সম্প্রতি ।

পানী অজাযিলে নাৰায়ণ বুলি

পাইলে কেন সদ গতি ॥

হেন বিম্ববিষি ঘিটো জ্ঞানীসে
 ফুৰে হাবি-গুণ গাই ।
 কুল উদ্ধবিল আপুনো তবিল
 এড়াইল মায়াৰ দায় ॥ ১৯৩

ঘোষা ॥ হৰি বোল হৰি বোল আহে লোকাই ।
 হৰি বিনে নাই গতি ॥ ১৫

পদ ॥ হৰিৰ চৰণ চিন্তিয়া বেঢ়াৰে
 হৰি-নাম লৱে ডাকি ।
 সিদ্ধ মুনিগণে তাৰ যশ গাৱে
 প্ৰশংসে স্বৰ্গত থাকি ॥

মাধৱৰ আসি কোমুদকী গদা
 ৰক্ষা কৰি ফুৰে তাকে ।
 তাহাৰ ওচৰ নচাপিবি কেহোঁ
 দূতগণ মোৰ হাকে ॥ ১৯৪

বৈষ্ণৱক দেখি আন্তৰি পলাইবে
 ভয়ে চপৰাইবে মুণ্ড ।

মুহি মাধৱৰ গদাৰ কোবত
 জুইবেক হাড় খুখুণ্ড ॥

কীৰ্ত্তনৰ ধ্বনি যিথানত শুনি
 তাৰো নচাপিবি পাশ ।

বিষ্ণুদূতচয় তথায় ক্রময়
কৰিবেক সৰ্বনাশ ॥ ১৯৫

যাহাৰ জিহ্বায়ে নোবোলে বিষ্ণুৰ
গুণ নাম সৰ্বক্ষণ ।

যিজনৰ মনে হৃদয় পদ্মত
নিচিন্তে কৃষ্ণ-চৰণ ॥

যিজনৰ শিৰে নকৰে প্ৰণাম
কৃষ্ণৰ পদ কমলে ।

তাতে মোৰ দায় নেৰিবি সদায়
বান্ধি আন হাতে গলে ॥ ১৯৬

হৰি চৰণত সদায় বিমুখ
নুশুনে কৃষ্ণৰ কথা ।

মাধৱৰ একো কৃত্য নকৰয়
শ্রম কৰি ফুৰে বৃথা ॥

কৃষ্ণৰ কীর্তন নকৰি থাকয়
আনসে কথা চোবাই ।

সিটো পাপিষ্ঠক ঝাণ্টে বান্ধি আন
লোহাৰ ডাঙে কোবাই ॥ ১৯৭

নৰকৰ পথ ইটো গৃহবাস
আতেসে যাহাৰ ৰতি ।

ভাৰ্য্যাক পুত্ৰক পুৰিবে যতনে
এৰে ত্ৰিজগত পতি ॥

বিষ্ণু'র চরণ নিচিস্তি সদায়।
ধনকেসে কবে ধ্যান ।

সিটো পাতকীক স্মৃতিবে নলাগে
যাতনাক লাগি আন ॥ ১৯৮

কৃষ্ণ-কথা এৰি সাতে পাঞ্চে বেড়ি
আন কথা কই থাকে ।

অমৃতক এড়ি যেন বিষ্ঠা ডুঞ্জে
গাৰি-শুকৰৰ জাকে ॥

সিটো পাপীসবে দেৱে ভৈল হত
চিন্তে আপোনাৰ মাৰ ।

উপজি মৰিব যাতনা ভুঞ্জিব
নাহিকে তাৰ নিস্তাৰ ॥ ১৯৯

বিষ্ণু'র নামৰ মহিমা দেখিয়া
দূতগণ গেল ডৰি ।

হৰি ভকতক দেখিবেক লাগি
ডৰাই সেই দিন ধৰি ॥

শুক নিগদতি শুনা কুকপতি
কহিলো পৰম সাৰ ।

হৰিনাম বিনে পাপ সাগৰত
কাহাৰো নাহি নিস্তাৰ ॥ ২০০

মহা যোগীজনো ব্ৰহ্ম চিন্তে যদি
হৰিৰ নাম নলৱে ।

সিটো ভ্রষ্ট হয়। সংসারত পৰে
চাৰি বেদে হেন করে ॥

ধৰ্ম্ম অৰ্থ কাম যিটো অভিলাষে
যি চারে মোক্ষৰ পথ ।

সিয়ো হৰিনাম কীর্তন কৰিসে
পারে সব মনোৰথ ॥ ২০১

নামৰ মহিমা নজানি ঋষিয়ে
আন প্রায়চিত্ত বিরে ।

মৃত সঞ্জীৱনী নজানি যি বৈদ্যে
আন ঔষধক দিয়ে ॥

জগত্তৰে মোক্ষ হৈবেক বুলিয়া
জানিয়ো ইটো নকরে ।

সংসার দুৰ্লভ হেন হৰিনাম
হেলাতো কতো নলরে ॥ ২০২

হৰিব নামৰ গোপ্য মহিমাক
পূৰ্বত অগস্তি ঋষি ।

অলয় গিৰিত বিষ্ণুক অৰ্চন্তে
কহিলা মোত হৰিষি ॥

নাই কাল দেশ নিয়ম ইহাত
অশৌচতো নাই দোষ ।

শয়নে ভোজনে সদা হৰি বোলা
তেজিয়া আন আক্ৰোশ ॥ ২০৩

হবি হেন ইটো দুগুটি অক্ষর
 জিহ্বা অগ্রে থাকে যাব ।
 গঙ্গা গয়া কাশী প্রয়াগ সেতুক
 যাইবাক নলাগে তাব ॥
 কৃষ্ণের কিস্কবে ভণিল শঙ্কবে
 এড়া সবে আন কাম ।
 আল জাল এবি পাপক সংহরি
 ডাকি বোলা বাম বাম ॥ ২০৪

ঘোষা ॥ জয় নবজুন পাতেক ডঙ্কন
 মাধব মুকুন্দ বাম ॥ ১৬

পদ ॥ পবন মঙ্গল হবিব কীর্তন
 যাহাব থাকে মুখত ।
 তাব তেতিথণে ভস্ম ছয়া যাস্ত
 মহাপাপ কোটি শত ॥
 তারদেকে মহা- পাতেক হস্তীৰ
 থাকে মহাগৰ্ব্ব-মদ ।
 যারে বামনাম প্রমত্ত সিংহৰ
 কুশুনে ধরনি শরদ ॥ ২০৫
 বাম হেন ইটো দুগুটি অক্ষর
 সদায় আদবে গারে ।

সংসাৰ সাগৰ ভৰি সিটো নৰে
 ছল্লভ মুকুতি পारे ॥

ছইবে মলমতি লোকৰ নিচয়
 গুচিবে সবে আচাৰ ।

কলিযুগে আৰ অন্যত্ৰে ধৰ্ম্মত
 কাৰো নাহি অধিকাৰ ॥ ২০৬

আন ধৰ্ম্ম এড়ি হৰিনাম বড়ি
 স্মৃথে পारे যেন গতি ।

সমস্তে ধাৰ্ম্মিক অনেক প্ৰবন্ধে
 নপারে তাক সম্প্ৰতি ॥

সদায় বিম্বুক স্মৰিয়ো ক্ৰণেকো
 নপাসৰিবাৰা নৰ ।

যত মহাপাপ যত মহাপুণ্য
 ই ছইব সবে কিঙ্কৰ ॥ ২০৭

দোষৰ নিধান কলিযুগ আত
 এক মহাগুণ আছে ।

কেৱল কীৰ্ত্তনে সংসাৰৰ বন্ধ
 এড়াই মোক্ষ পारे পাছে ॥

হৰিৰ নামেসে নামেসে নামেসে
 জীৱন আৰে আমাৰ ।

কলিযুগে আন গতি নাই নাই
 নাই জানা সাৰে সাৰ ॥ ২০৮

আউৰ বেদাগম্ব বিস্তৰ শাস্ত্রত
নাই কিছো প্রয়োজ্ঞম ।'

ধৰ্ম্মক আশায় অনেক তীৰ্থক
কি কার্যে কৰে গমন ॥

যদি অভিলাষ কৰা সৰ্ব্বজন
আপুন মোক্ষ কাৰণ ।

গোরিন্দ গোরিন্দ বুলিয়া বেকতে
কৰিয়ো হৰি কীর্তন ॥ ২০৯

ইটো হৰি-নামে লোকৰ যতেক
পাতেক নিৰ্য্যাণ কৰে ।

ততেক পাতেক প্রবন্ধে কৰিতে
নপারে পাতেকী নৰে ॥

ব্রহ্মচাৰী গৃহ- বাসী বনবাসী
সন্ন্যাসী যতেক যতী ।

হৰিৰ কীর্তন এৰি কেহো নৰে
নপারে পরম গতি ॥ ২১০

সূর্য্য গ্রহণত এক কোটি ধেনু
ব্রাহ্মণক দেই দান ।

প্রয়াগ গঙ্গাৰ জলত নিবাস
কৰে দশ কল্পমান ॥

অযুতেক যজ্ঞ কবে মেক সম
স্বর্গক দেই দান ।

এক শত ভাগে গোবিন্দ নাম
সবেয়ো নুহি সমান ॥২১১

হবি হেন ইটো। দুগুটি অক্ষব
উচ্চবিমে একবার।

মোক্ষৰ পথক ঘাইবাক লাগিয়া
সিয়েৱে ভৈল কাছ পাৰ ॥

হৰিৰ নামৰ সৰাসু মহিমা
কহিবে কাৰ শক্তি ।

[illegible]

কৃষ্ণৰ কিল্কৰে ভূগিল শঙ্কৰে
শুনায়োক সৰ্বজন ।

হেন জানি আন আল-জাল এড়ি
কবিওঁ হৰি-কীৰ্ত্তন ॥

কোন দিন ইটো। শবীৰ: প্ৰত্যয়
কেতিখনে নেই যম।

আউব' কি সেহবে জীবত জুমিত
হইবাহা মনুষ্য-জগৎ # ২১৩

কোটি কোটি জন্ম অন্তরে যাহার
ধাক্কা বহাণুয়া বাসি ।

সি সি কদম্ভচিত্ত মমুষ্য হোরয়
ভাৰতকৰিষে আসি ॥

দেৱৰ দুৰ্ভাভ ইহেন জন্মক
*বুথা কৰা নোহ কামে ।

গৃহত থাকিয়া হৰিক শ্ৰবিয়া
মোক্ষ সাধা হৰিনামে ॥ ২১৪

কোটি এক ৰাজ- সূয় অশ্বমেধ
যজ্ঞে আক নুহি সৰি ।

হেন হৰিনাম নলৱে হেলাত
মৰে আত্মাঘাত কৰি ॥

হেন বেদবাণী সত্য হেন জানি
শ্রাসনত স্থখে থাকি ।

আধুনাক তাৰা পুৰুষ উদ্ধৰা
হৰি হৰি বোলা ডাকি ॥ ২১৫

॥ অজামিল উপাখ্যান সমাপ্ত ॥ •

ষষ্ঠ ভাগ প্ৰহ্লাদ-চৰিত্ৰ

ঘোষা ॥ ৰাম যুৱাৰি প্ৰভু ৰঘুনাথ ।

কৃষ্ণক প্ৰণামো দাঁয়াই মাথ ॥১৭

পদ ॥ বোলন্ত শুকে শুনা পৰীক্ষিত ।

ভক্ত প্ৰহ্লাদৰ কহো চৰিত ॥

যুধিষ্ঠিৰ আগে নাৰদে কৈল ।

শুনিয়ে প্ৰহ্লাদৰ যেন ভৈল ॥ ২১৬

ব্ৰহ্মাৰ মানস চাৰি তনয় ।

ভ্ৰমন্ত আকাশে আনন্দময় ॥

পঞ্চ-বৰিষীয়া শিশু সঙ্কশ

নাহিকে বস্ত্ৰ সবে দিগবাস ॥ ২১৭

আনন্দে লোকক চাহান্তে ফুৰি ।

দিনেক দেখিলা বৈকুণ্ঠপুৰী ॥

আতি আনন্দিত বিষ্ণুৰ থানে ।

সবে চতুৰ্ভুজ পুৰুষ মানে ॥ ২১৮

যতেক ৰমণী লক্ষ্মী প্ৰত্যেক ।

কল্পতক সম বৃক্ষ যতেক ॥

বৈমানিকগণ পৰম ৰঙ্গে ।

হাতত তাল নাৰীগণ সঙ্গে ॥ ২১৯

পাঠ :—ঘোষা ১৭ : সাঁচিপাতত 'দয়াই' শব্দ আছে। মূৰ নত কৰা অৰ্থত
'দোয়াই' শব্দৰ উচ্চাৰণ ঠিক ৰাখিবলৈ দাঁয়াই লিখা হৈছে।

ভ্ৰমৰবাজে গাৱে হৰিগীত ।
 যতেক পক্ষী তাতে দিয়া চিত্ত ॥
 নকৰে আৰাৱ থাকে নিচুকি ।
 কৃষ্ণৰ কীৰ্ত্তন শুনে উৎসুকি ॥ ২২০
 স্নগন্ধ বায়ুক কৰে ধিকাৰ ।
 সিবেলা মনক মোহে আমাৰ ॥
 গাৱন্ত কৃষ্ণৰ গুণ চৰিত ।
 আনন্দতে দ্ৰৱে সবাৰো চিত্ত ॥ ২২১
 চৰি বত্ৰময় দিব্য বিমানে ।
 যতেক স্নন্দৰী পদ্মিনী মানে ॥
 হাস লাস কৰি দৰশে গাৱ ।
 বৈষ্ণৱ জনৰ নুপুজে ভাৱ ॥ ২২২
 হৰিৰ গৃহে মহালক্ষ্মী মাৱে ।
 হাতে ফুৰাই পদা ভ্ৰমন্ত পাৱে ॥
 দেখিয় ফটিক বাৰৰ গুণি ।
 সাঞ্জে গৃহ যেন লক্ষ্মী আপুনি ॥ ২২৩
 গোৱিন্দৰ গুণ চৰিত্ৰ বাৰো ।
 শুনে গ্ৰাম্য কথা যিটো নিলাজে ॥
 বৈকুণ্ঠ নযায় সিটো ভাগ্যশূন্য ।
 কুকথায় হৰে সমস্তে পুণ্য ॥ ২২৪
 তম নৰকে হৰে চিৰবাস ।
 আপুনি চিন্তে আপুনাৰ নাশ ॥
 দেৱৰ বাঞ্ছনৌ মনুষ্য জন্ম ।
 উপজে আত যত জ্ঞান ধৰ্ম্ম ॥ ২২৫

নকবে কীর্তন ইহাক পায়।
জানিবা তাক বধে বিমুখায় ॥
হেন জানি আন আলাপ এড়ি।
বোলা হবি হবি সমাজে বেড়ি ॥ ২২৬

ঘোষা ॥ পুণ্ডরীকাক্ষ কৰা রূপা
 বাম কৰা দায়। কমললোচন
 নেড়ে যেন অকণ চরণ ॥ ১৮

পদ ॥ দূৰতে ধৰ্ম্যক পৰিহরি।
 যিটো চিন্তে হৃদি রূপ ধরি ॥
 নিতান্তে কীর্তন মাত্র কৰে।
 বৈকুণ্ঠত থাকে সিটো নৰে ॥ ২২৭
 অন্তো অন্তে হবি-কথা গারে।
 শিহবে শরীর প্রেমভারে ॥
 আনন্দে লোতক পরে ঝরি।
 গেৰি পাৰি বোলে বাম হবি ॥ ২২৮
 বৈকুণ্ঠ নগরী নিরুপম।
 নাহি যাত কালৰ বিক্রম ॥
 তাক পায়। ভকতসকলে।
 মজ্জিলা আনন্দ সিদ্ধু-জলে ॥ ২২৯
 বৈকুণ্ঠত কেশবে সাক্ষাত।
 শুতি থাকা অনন্ত শয্যাতে ॥
 লক্ষ্মীর কোলাত থৈয়া ভরি।
 লক্ষ্মীয়ে আস্তান্ত হাতে ধরি ॥ ২৩০

মূৰ্তি ধৰি বেদ শাস্ত্ৰগণ ।
 কৰে বেৰি মহিমা কীৰ্ত্তন ॥
 চৈধ্য ভূৱনৰ বন্দ্য স্থান ।
 যাক কৃষ্ণে কৰিলা নিৰ্ম্মাণ ॥ ২৩১
 হেন বৈকুণ্ঠত চাৰি মুনি ।
 ভ্ৰমন্ত কীৰ্ত্তন ধ্বনি শুনি ॥
 কৃষ্ণৰ আবাস পাইলা পাছে
 বহুময় দ্বাৰসৰ আছে ॥ ২৩২
 লগাই আছে হীৰাৰ কপাট ।
 ৰত্নে বিৰচিত যত বাট ॥
 হেন দ্বাৰচয় ছড়াই পাছে ।
 দেখন্ত দুইগোটা দেৱ আছে ॥ ২৩৩
 সপ্তম দ্বাৰৰ দুই পাশে ।
 দুইৰো শিৰে কিৰীটি প্ৰকাশে ॥
 পদ্মনেত্ৰ বদন মণ্ডল ।
 শোভে গগ্ন মকৰ-কুণ্ডল ॥ ২৩৪
 সুন্দৰ নাসিকা অল্ল হাস ।
 চাক শ্যাম তনু পীতবাস ॥
 যেন কুন্দকৰি দন্তপাস্তি ।
 কেয়ূৰ কঙ্কণে কৰে কাস্তি ॥ ২৩৫
 দুইৰ চতুৰ্ভুজ আতি জ্বলে ।
 বনমালা শোভে বক্ষস্থলে ॥
 সেৱে তাক ভ্ৰমৰে গুঞ্জৰি ।
 : দুয়ো দিব্য গদা আছে ধৰি ॥ ২৩৬

দেখি পাছে হেন দুয়ো ছাৰী ।
 বিবস্ত্ৰে আসন্ত সিদ্ধ চাৰি ॥
 নুসুধি পৈশান্ত অভ্যন্তৰ ।
 কোপে দুয়ো কম্পান্ত অধৰ ॥ ২৩৭
 মুখ কৰি ভ্ৰুকুটি কুটিল ।
 বেতে ঠেলি চাৰিকো খেদিল ॥
 কৃষ্ণৰ কিস্কৰে এহু ভণে ।
 হৰি হৰি বোলা সৰ্ব্বক্ষণে ॥ ২৩৮

ঘোষা ॥ ৰাম কৃষ্ণ কহ নিতে ।
 ভাই ধৰি হৰিপদ চিত্তে ॥ ১৯
 পদ ॥ দেখিয়া পাছে হেন চাৰি সিদ্ধ ।
 দেখন্তে শিশু বয়সত বুদ্ধ ॥
 কৃষ্ণ দৰশন আশা ভঙ্গে ।
 কোপে চক্ষু পকাই মান্তন্ত খঙ্গে ॥ ২৩৯
 বৈষ্ণৱ বোলা তোৰা দুয়োজন ।
 বৈকুণ্ঠবাসীৰ নুহি লক্ষণ ॥
 প্ৰশান্ত পুৰুষ আনন্দময় ।
 তাহান্তে তোমৰা কৰা সংশয় ॥ ২৪০
 পাৰিষদ বোলাই কৰম চটি ।
 নুহিকে বৈষ্ণৱ দুয়ো কপটি ॥
 বৈকুণ্ঠৰো আনা দুৰ্য্যশ বৰ ।
 ঐৰপৰা তোৰা দুইহস্তো পৰ ॥ ২৪১

অম্বু যোনিত উপজ মবি ।
 হেন শুনি জয় বিজয় ডবি ॥
 চব্বংত ধবি পবি ভূমিত ।
 কাতৰ কৰে ছয়া ভয়-ভীত ॥ ২৪২
 তোমাসাক বাধি কৰিলো পাপ ।
 মিলোক যিবা দিলা চণ্ড শাপ ॥
 আপুন কৰ্ম্মে যাওঁ অধোগতি ।
 প্রভুব পারে নছাড়োক মতি ॥ ২৪৩
 তোমাসাত মাগো এতেকে বৰ ।
 এহি বুলি দুয়ো কৰে কাতৰ ॥
 হেন আথান্তৰ শুনিয়া হবি ।
 আসন্ত বজাই অভ্যন্তৰ এবি ॥ ২৪৪
 অনেক পাৰিছেদে লক্ষ্মী মাৰে ।
 পাছতে চলি যান্ত ভূমিপারে ॥
 শুরু চামৰে বিধে দুই কাছে ।
 উপৰে খেত ছত্র ধবি আছে ॥ ২৪৫
 তাতে চন্দ্রকান্তে স্নরে শিশিৰ ।
 চলি যান্ত হবি গতি গন্তীৰ ॥
 লক্ষ্মীৰ ছটা শ্যাম উকস্হলে ।
 আপাদলক্ষী বনমালা গলে ॥ ২৪৬
 গুঞ্জৰে মধুকৰে কৰি যত্ন ।
 শিৰত কিবীটি অমূল্য বত্ন ॥
 উন্নত নাসা স্প্রসন্ন মুখ ।
 কমল নেত্রক দেখন্তে স্তথ ॥ ২৪৭

মকৰ কুণ্ডলে প্ৰকাশে গণ্ড ।
 শ্যামল চাক চাৰি ভুজদণ্ড ॥
 কেয়ূৰ কঙ্কণ প্ৰকাশে তাত ।
 শ্ৰীবৎস মুকুতা হাৰ হিয়াত ॥ ২৪৮
 পীতবস্ত্ৰে শোভে শ্যামল কায় ।
 নুগুচে সদয় হাস্য সদায় ॥
 অমূল্য মেখলা কটিৰ মাজে ।
 চৰণে বজ্জ্বল নুপুৰ বাজে ॥ ২৪৯
 কোস্তভ মণি শোভে কণ্ঠমাজে ।
 ছুপাশে নানা দিব্য যন্ত্ৰ বাজে ॥
 মিলায়ে সমাধি তাৰ শৰদে ।
 ধৰিছ মূৰ্ত্তি ভকতৰ পদে ॥ ২৫০
 গকড়ৰ স্কন্ধে হস্তক থৈই ।
 ফুৰান্ত পদ আউৰ হাতে লৈই ॥
 পাৰিষদগণ চলে উপাসি ।
 আসক্ত বৈকুণ্ঠপুৰ প্ৰকাশি ॥ ২৫১
 অদ্ভুত মূৰ্ত্তি চাৰি সিন্ধে দেখি ।
 নাহিকে তৃপ্তি চান্ত নিৰেখি ॥
 কৃষ্ণৰ কিঙ্কৰে শঙ্কৰে ভণে ।
 বোলা হৰি হৰি সমস্ত জনে ॥ ২৫২

ঘোষা ॥ পদ্মপাণি জীৱ-মোহন ৰাম ।
 সুখে দুখে মুখে ঘো নো ছাৰে ৰাম নাম ॥ ২০

পদ ॥ পৰম আনন্দে চাৰি সিদ্ধে দেখি পাছে ।
 শিৰে প্ৰণামিয়া পৃথিৱীত পৰি আছে ॥
 কৃষ্ণ পাদপদ্ম তুলসীৰ পায়াল গন্ধ ।
 ক্ষোভ ভৈল চিত্ত মহা মিলিল আনন্দ ॥ ২৫৩

প্ৰেমভাৱ উপজি দ্ৰৱিল আতি চিত্ত ।
 হৰিষে লোতক বহে তনু ৰোমাঞ্চিত ॥
 দেখিল কৃষ্ণৰ মুখ শ্যাম পদ্ম-কোষ ।
 সুন্দৰ অধৰ হাসে মিলারে সন্তোষ ॥ ২৫৪

তাসম্বাৰ ভৈল মনবাস্তিত পূৰণ ।
 চাহিল কৃষ্ণৰ দুনাই দুখানি চৰণ ॥
 আৰকত নথ-পাস্তি আছে প্ৰকাশস্তে ।
 চিত্তত চিন্তিলা তাক বাহিৰৰ হস্তে । ২৫৫

আছিলন্ত ধৰি হৃদয়ত কতো বেলি ।
 কৃষ্ণক সমুখে দেখি আছা চক্ষু মেলি ॥
 কৰ-যোৰে চাৰি সিদ্ধে আনন্দক পাই ।
 কৰিবে লাগিলা স্তুতি মাধৱক চাই ॥ ২৫৬

সমস্ত ভূতৰ যদি তুমি হৃদিগত ।
 তথাপি কৰ্ম্মীৰ মনে লুহিকা বেকত ॥
 ভকতেসে পাৱে খুজি তুমি অন্তৰ্ঘ্যামী ।
 কিনো ভাগ্য তোমাক নয়নে দেখো আমি ॥ ২৫৭

পিতৃমুখে তযু গুণ শুনিলো যৈমানি ।
 সেই দিনে হিয়াত পশিল, চক্ৰপাণি ॥

তুমি পৰমাত্মা-তত্ত্ব জানিলো সম্প্ৰতি ।
 সত্য মূৰ্ত্তি ধৰি সাধা ভকতৰ গতি ॥ ২৫৮
 তোমাক নপাই অনুৰাগ বাঢ়ে যাব ।
 সেহিসে ভকতি যোগে ছিণ্ডে অহঙ্কাৰ ॥
 তাহাৰেমে গুচে বিষয়ত অনুৰাগ ।
 হৃদয়ত বিচাৰি তোমাক পাৰে লাগ ॥ ২৫৯
 তোমাৰ পাৱত লৈলে যিজনে শৰণ ।
 তযু গুণ নাম কৰে শ্ৰবণ কীৰ্ত্তন ॥
 মোক্ষ প্ৰসাদক প্ৰভু তোমাত নমাগে ।
 ছাৰ স্বৰ্গস্থখ কোন তাসম্বাৰ আগে ॥ ২৬০
 তযু গুণ গান যদি কৰ্ণে থাকে ভৰি ।
 সদায় বদনে যদি বোলে ৰাম হৰি ॥
 চৰণক চিন্তে চিন্তে বিঘ্নিকো নগণি ।
 নাৰেকী যোনিক তেৰে আমাৰ বাঞ্ছনী ॥ ২৬১
 দেখাই দিব্য ৰূপ ইটো আতি চমৎকাৰ ।
 সাধিলা আনন্দ কিনো নেত্ৰৰ আমাৰ ॥
 অজ্ঞজনে নলৱে তোমাৰ গুণ নাম ।
 আমি হেৰা পৰি প্ৰভু কৰিলো প্ৰণাম ॥ ২৬২
 তোমাৰ পাৱত লৈলে একান্ত ভকতি ।
 এতেকে প্ৰসাদ দিয়া আমাক সম্প্ৰতি ॥
 কৃষ্ণৰ কিল্কে বোলে শুনা সৰ্বলোক ।
 ডাকি হৰি হৰি বোলা পাতেক ছাড়োক ॥ ২৬৩

ঘোষা ॥ গতি মোৰ গতি মোৰ গোবিন্দ দেৱ ।
মাধৱ বিনে গতি নাহি কেৱ ॥ ২১

পদ ॥ কৰিলা স্তুতি চাৰি মহামুনি ।
চাৰিকো মাধৱে মান্তন্ত গুণি ॥
পাৰিষদ জয় বিজয় মোৰ ।
কৰিলে মহা অপৰাধ ঘোৰ ॥ ২৬৪
বিহিলা উচিত দণ্ড ইহাক ।
কদৰ্থিলে দুয়ো আতি আমাক ॥
সেৱকে যদি কৰে অপকাৰ ।
পাৰে অপঘণে স্বামীক তাৰ ॥ ২৬৫
ক্ষমিয়ো মোক চাৰি মহাশিষ্ট ।
ব্ৰাহ্মণগণ মোৰ মহা ইষ্ট ॥
বিপ্ৰ সেৱাতেসে আমাৰ খ্যাতি ।
চাণ্ডালকো কৰে পৱিত্ৰ আতি ॥ ২৬৬
তোৰাৰ ইন্দ্রে কৰে অপৰাধ ।
কাটিবো ইন্দ্রকো নাহিকে বাধ ॥
বিপ্ৰৰ মুখে ভুঞ্জো যেন কৰি ।
বহ্নিত হোমে নুহি তাক সৰি ॥ ২৬৭
আমাৰ তনু যত বিপ্ৰগণ ।
তাসম্বাৰ দ্ৰোহ চিন্তে যিজন ॥
যমৰ দূতে তাক কৰে দণ্ডি ।
গৃধ্ৰ গণে খাই মাংসক ছিণ্ডি ॥ ২৬৮
পাৰন্ত গালি যদি বিপ্ৰে আসি ।
প্ৰণাম কৰে যিটো তাক হাসি ॥

সম্বুধি প্ৰবোধে সাধু বচনে ।
 কৰিলেক বশ্য মোক সিজনে ॥ ২৬৯
 পাৰিষদ জয় বিজয় দুই ।
 তোমাসাৰ শাপে অশুৰ ছই ॥
 দুনাই বৈকুণ্ঠক জান্টে আসোক ।
 হেন অনুগ্ৰহ কৰিয়ো মোক ॥ ২৭০
 আছন্ত যদি সবে খেদ চিস্তি ।
 কৃষ্ণ বাক্যমুতে ভৈল তৃপ্তি ॥
 কৃষ্ণৰ বাক্যক কৰি বিচাৰ ।
 নুবুজিল কিছু আশয় তাৰ ॥ ২৭১
 মিলিল আনন্দ দ্ৰৱিল চিত্ত ।
 লোতক ঝৰে তনু ৰোমাঞ্চিত ॥
 কৃতাজ্জলি কৰি কৃষ্ণক চাই ।
 মাতন্ত চাৰিও মুনি দুনাই ॥ ২৭২
 কৃষ্ণৰ কিস্কৰে শঙ্কৰে কহে ।
 জানা চিৰকাল দেহা নৰহে ॥
 কৃষ্ণৰ কীৰ্ত্তনে সাধিয়ো গতি ।
 বোলা হৰি হৰি একান্ত মতি ॥ ২৭৩

ঘোষা ॥ ৰাম ৰাম গোৱিন্দ ।
 ত্ৰাহি ত্ৰাহি যুকুন্দ ॥ ২২

পদ ১ ॥ তোমাৰ বচন স্বামী ।
 নুবুজিলো কিছু আমি ॥

আপুনি ঈশ্বৰ হুয়া ।
 বোলাহা কৰিয়ো দায়া ॥ ২৭৪
 ত্ৰিজগতে কৰে সের ।
 বোলা মোৰ বিপ্ৰে দেৱ ॥
 যত দেৱ দ্বিজ ভূমি ।
 সবাবে দেৱতা তুমি ॥ ২৭৫
 ধৰ্ম্মৰ পৰম গুহ ।
 তুমি জগতৰে পূজ্য ॥
 যাৰ ৰূপ হিয়ে ধৰি ।
 দুস্তৰ মৃত্যুক তৰি ॥ ২৭৬
 তাক্স আনে কৰে দায়া ।
 কোনে বুজিবেক মায়া ॥
 মান কৰি ব্ৰাহ্মণক ।
 শিক্ষা দিয়া সামান্যক ॥ ২৭৭
 ধৰ্ম্ম-পথ ৰক্ষা কৰি ।
 সৃষ্টি প্ৰৱৰ্ত্তাৱা হৰি ॥
 তষু পাৰিষদ দুই ।
 তাকো শপো মুনি হুই ॥ ২৭৮
 কৰিলো দাক্ষণ পাপ ।
 দণ্ডিয়ো জগত-বাপ ॥
 এহি বুলি মৌন ভৈলা ।
 মাধৱে বুলিবে লৈলা ॥ ২৭৯
 মুনিগণ এড়া তাপ ।
 আমিসে দিয়াইলো শাপ ॥

বৈষভারে চিস্তি মোক ।
 ছুনাই পাইবে এহি লোক ॥ ২৮০
 বোলো মহা মন তুষ্টি ।
 শুনি চাৰি সিদ্ধে উঠি ॥
 মাধরক প্রদক্ষিণি ।
 প্রণামিলা বাৰ তিনি ॥ ২৮১
 লৈয়া তাণ্ডে অনুমতি ।
 আকাশে কবিল গতি ॥
 বৈষ্ণৱৰ শ্রীক চাই ।
 মনে প্রশংসন্তে যায় ॥ ২৮২
 কৃষ্ণৰ কিস্তবে ভণে ।
 শুন্যোক সৰ্ব্বজনে ॥
 অন্তকে পাইলেক পৰা ।
 বাম হৰি বুলি তৰা ॥ ২৮৩

ঘোষা ॥ পৰমানন্দ কৰা কৃপা ভূত্যক সম্প্রতি ।
 তুমি বিনে নাই আন গতি ॥ ২৩
 পদ ॥ পাছে জয় বিজয়ক হৰি ।
 কবিল আশ্বাস দুইক ধৰি ॥
 অম্বৰ-যোনিক যাহা তয় ।
 নকৰিবা মনে কিছু ভয় ॥ ২৮৪
 তোৰা দুইৰ থাকোক কল্যাণ ।
 মঞি দুখ কৰিবো নির্যাণ ॥

ব্ৰহ্মশাপ নকৰো উছন ।
 আছে পদে মোৰো প্ৰয়োজন ॥ ২৮৫
 স্মৰিয়ো পুৰাণি কথাক ।
 চিন্তি আছো মঞি আপুনাৰ ॥
 আমাৰ পাশক আসা লক্ষ্মী ।
 তাকো নিবাৰিলা ছয়ো দেখি ॥ ২৮৬
 ক্ৰোধে বুলিলন্ত লক্ষ্মী শাপি ।
 ছয়োক অশ্বৰ ছয়ো পাপী ॥
 হেন্ জানি হ'ৰা ছয়ো দৈত্য ।
 ভকতৰ ভয় আছে কৈত ॥ ২৮৭
 বৈৰভাৱে চিন্তিবাহা মোক ।
 অল্লকালে পাইবা এহি লোক ॥
 দুখৰ কৰিবো মঞি অন্ত ।
 এহি বুলি পাছে ভগৱন্ত ॥ ২৮৮
 লক্ষ্মী সন্মে গৈয়া ধীৰে ধীৰে ।
 প্ৰৱেশিলা ৰত্নৰ মন্দিৰে ॥
 পাছে ছয়ো মুখ্য পাৰিষদ ।
 এড়ি সবে বৈকুণ্ঠ সম্পদ ॥ ২৮৯
 শ্ৰীহত হয় অধোমুখে ।
 বিমানৰ পৰা পড়ে দুখে ॥
 হেন দেখি বৈকুণ্ঠক ছনি ।
 কৰে সবে হাহাকাৰ ধ্বনি ॥ ২৯০
 পাছে ছয়ো এড়ি নিজ কায় ।
 কাশ্যপৰ বীৰ্য্যে লৈলা ঠাই ॥

স্বামীৰ সংযোগে পাছে দিতি ।
 অনুক্ৰমে ভৈলা গৰ্ভৱতী ॥ ২৯১
 কৃষ্ণৰ কিঙ্কৰে এহু ভণে ।
 নেড়িবা কীৰ্ত্তন একো জনে ॥
 কেতিথণে পড়ে ইটো কায় ।
 হৰি হৰি ঘুমিয়ো সদায় ॥ ২৯২

ঘোষা ॥ হৰি বাম হৰি বাম এ মূল মন্ত্ৰ ।
 কলিত নাই জপ যজ্ঞ যন্ত্ৰ ॥ ২৪
 পদ ॥ দিতিৰ গৰ্ভে ছয়ো ভৈলা যাত ।
 হিৰণ্যকশিপু নামে প্ৰখ্যাত ॥
 হিৰণ্যাক্ষ নামে কনিষ্ঠ তাৰ ।
 যুদ্ধত বৰাহে চিন্তিলা মাৰ ॥ ২৯৩
 শুনিয়া হিৰণ্য ভাতৃৰ বধ ।
 ক্ৰোধে আৰকত চক্ষু তবধ ॥
 শূলক তুলি গৰ্জে দৈত্যনাথ ।
 দশন কামুৰি বক্ষাবে মাথ ॥ ২৯৪
 দানৱগণক মাতে সম্বধি ।
 মাৰিবো বৰাহক শূলে বিদ্ধি ॥
 বধিলে আমাৰ ভাতৃ কনিষ্ঠ ।
 দেৱ ব্ৰাহ্মণৰ চিন্তা অনিষ্ট ॥ ২৯৫
 পৃথিৱীক লাগি কৰা গমন ।
 তপ জপ যজ্ঞ কৰিয়ো ছন্ন ॥

বিষ্ণুসে সবাৰো জানা আশ্ৰয় ।
 গক ব্ৰাহ্মণৰ কৰা প্ৰলয় ॥ ২৯৬
 হেনয় আজ্ঞা কৰি দৈত্যৰাজ ।
 ভাতৃৰ পাছে কৰি প্ৰেতকাৰ্য্য ॥
 কথায়ৈ আশ্বাস কৰি দৈত্যক ।
 তপক মনে গৈলা মন্দৰক ॥ ২৯৭
 আকাশ চাই উৰ্দ্ধবাহু ছুই ।
 থাকিল ভূমিক অঙ্গুষ্ঠে ছুই ॥
 জঁটাৰ দীপিতি দেখন্তে ত্ৰাস ।
 প্ৰলয় সূৰ্য্যৰ যেন প্ৰকাশ ॥ ২৯৮
 ব্ৰহ্মাক চিন্তিয়া আছা মনত ।
 বহি গৈলা দিব্য বৰিষ শত ॥
 ঢাকিল তনু উই মাটি তুলি ।
 শৰীৰৰ মাংস থাইলে সমূলি ॥ ২৯৯
 গাজিল তাক ঢাকি বেক-বাৰ ।
 তথাপি কটাক্ষ নাহিকে তাৰ ॥
 শিৰত বহি বৰাই তপময় ।
 তাৰ তপে ভৈলা জগতে ভয় ॥ ৩০০
 সঘনে ভূমি কম্পে নিবন্তৰ ।
 থলকিল ত্ৰাসে সাতো সাগৰ ॥
 সঞ্চৰে তাৰা-গ্ৰহ অসংখ্যাত ।
 দশোদিশে ভৈলা উলুকাপাত ॥ ৩০১
 হেন দেখি ভৈল ত্ৰিদশে ত্ৰাস ।
 স্বৰ্গ এৰি গৈলা ব্ৰহ্মাৰ পাশ ॥

কৃষ্ণৰ কিল্কৰে কহে শঙ্কৰে ।

বোলা হৰি হৰি সমস্ত নৰে ॥ ৩০২

ঘোষা ॥ কৃষ্ণ যদুপতি ।

ৰামে মোৰ গতি ॥ ২৫

পদ ॥ ব্ৰহ্মাক প্ৰণামি বুলিলন্ত দেৱবাক ।

সৃষ্টি নষ্ট যাই কেনে নৰাখা আমাক ॥

দৈত্যেন্দ্ৰৰ দেখি ঘোৰ তপৰ দীপিতি ।

স্বৰ্গত থাকিবে কাৰ বাপৰ শকতি ॥ ৩০৩

ব্ৰহ্মপদ তোমাৰ কৰিবে খোজে ছম ।

ভিন্ন সৃষ্টি কৰিবাক দৈত্যৰ যতন ॥

হেন জানি বিধি কৰিয়োক প্ৰতিকাৰ ।

যাৱে নতু নষ্ট হোৱে সমস্তে সংসাৰ ॥ ৩০৪

হেন শুনি ব্ৰহ্মা লড়িলন্ত হংস-যানে ।

তপ কৰি আছে দৈত্যপতি যিটো থানে ॥

তপৰ মহিমা দেখি ভৈলন্ত বিস্ময় ।

বোলন্ত উঠিয়ো আৱে কাশ্যপ-তনয় ॥ ৩০৫

শৰীৰৰ মাংসক খাইলেক তোৰ উঁই ।

তথাপি আৰাধ মোক একচিত্ত হুই ॥

হেন তপ কৰন্তা নাহিকে সংসাৰত ।

যেহি লাগে বৰ আৱে লৈয়ো অভিমত ॥ ৩০৬

এহি বুলি ব্ৰহ্মা জলে কৰিলন্ত শাস্তি ।

ভৈল অঙ্গ পূৰ্ণ স্কন্ধ স্তৱৰ্ণৰ কাস্তি ॥

বজ্ৰসম স্ফূট তৰুণ কলেৱৰ ।

উঠিল মাটিৰপৰা পাছে দৈত্যেন্দ্ৰৰ ॥ ৩০৭

ব্ৰহ্মাক দেখিলা হংস-যানে আছা চড়ি ।
 মিলিল আনন্দ প্রণামিলা পারে পড়ি ॥
 হৰিষ-লোতক বহে বোমাঞ্চিত গারে ।
 কৰিলা অনেক স্তুতি-নতি নত্ৰভারে ॥ ৩০৮
 বিধাতাক বোলে যদি মোক দিবা বৰ ।
 তুমি অজি আছা যত প্রাণী নিবস্তব ॥
 কাতো হস্তে নুহিবেক মোহোৰ মৰণ ।
 ত্ৰৈলোক্যৰ লোকে লোক আমাত শৰণ ॥ ৩০৯
 নমৰিবো বাত্ৰিত দিনত যুতু্য নৌক ।
 অস্ত্ৰে-শস্ত্ৰে বধিবাক নপাৰোক মোক ॥
 মিলোক মহিমা মোত তোমাৰ সমান ।
 দিয়ো এহি বৰ ব্ৰহ্মা নমাগোহো আন ॥ ৩১০
 ব্ৰহ্মায় বোলন্ত হাসি শুন দৈত্যেশ্বৰ ।
 যতপি দুৰ্লভ বাপ ইটো মহাবৰ ॥
 তথাপিতো দিলো তোৰ বাঞ্ছা হৌক সিদ্ধি ।
 এহি বুলি নিজ থানে চলি গৈলা বিধি ॥ ৩১১
 হেন বৰ পায়া বল বাঢ়িল অশেষ ।
 ভ্ৰাতৃ-বৈৰী বুলি কৰে মাধৱক ঘেষ ॥
 তিনিয়ো লোকক বশ্য কৰি দৈত্যপতি ।
 কাটি লৈলা বলে মহেন্দ্ৰৰ অত্মারতী ॥ ৩১২
 ভয়ে দাক্ষক ত্ৰিজগতে কৰে সের ।
 ব্ৰহ্মা বিষ্ণু কদ্ৰ বিনে খাটে সবে দেৱ ॥
 এহিমতে দিব্য ভোগ ভুঞ্জি আসৰিশ ।
 বহি গৈল অসংখ্যাত সহস্ৰ বৰিষ ॥ ৩১৩

দেৱতাগণৰ আৰ নাহি স্মৃথ শান্তি ।
 নপাস্ত উপায় একো মনে গুণি গাছি ॥
 কৃষ্ণৰ চৰণে সবে লৈলন্ত শৰণ ।
 হৰি বিনি নাই আন দুৰ্গতি তাৰণ ॥ ৩১৪
 এহি বুলি বায়ু ভঙ্কি নিদ্রা পৰিহৰি ।
 মাধৱক আৰাধন্ত কৰ্ম-ব্রত ধৰি ॥
 কহে কৃষ্ণ কিল্কৰ শঙ্কৰে কৃষ্ণ-কথা ।
 বোলা হৰি হৰি জন্ম নকৰিয়ো স্মৃথা ॥ ৩১৫

ঘোষা ॥ এ ৰাম হৰি নিৰঞ্জন ॥ ২৬

পদ ॥ দেৱে য়েৰে উপাসন্তে আছে ।
 পড়িলা আকাশী বাণী পাছে ॥
 দেৱগণ নকৰিবা ভয় ।
 কৰিবোহো দৈত্যৰ প্ৰলয় ॥ ৩১৬
 ইটো দুখ হৈব উপশান্তি ।
 শুনা তাৰ মৰণৰ খ্যাতি ॥
 তানে পুত্ৰ বৈষ্ণৱ প্ৰহ্লাদ ।
 তাক কৰে যৈমানি বিবাদ ॥ ৩১৭
 তেৱে তাক কৰিবো নিৰ্য্যাণ ।
 ভকতেসে জানা মোৰ প্ৰাণ ॥
 তান পীড়া শৰীৰে নসহে ।
 ভকতৰ দুখে হৃদি দহে ॥ ৩১৮
 নিৰ্ভয়ে থাকিয়ো দেৱগণ ।
 অল্পতে সিদ্ধিবে প্ৰয়োজন ॥

দেৱগণ নিবৰ্ত্তিয়া গৈলা ।
 দৈত্যস্ৰেৰ চাৰি পুত্ৰ ভৈলা ॥ ৩১৯
 প্ৰহ্লাদ বৈষ্ণৱ ভৈলা আতি ।
 বিষ্ণুক স্মৰন্তে দিনে ৰাতি ॥
 ইন্দ্ৰিয়ক কৰিয়া নিয়ম ।
 প্ৰাণীক দেখন্ত আত্মা সম ॥ ৩২০
 ৰূপ গুণ বিদ্যাত পাৰ্গত ।
 নাই গৰ্ব তথাপি মনত ॥
 দুখত উদ্বেগ নাই চিত্ত ।
 নাই স্পৃহা স্মৃত ক্লিষ্ট ॥ ৩২১
 অশ্বৰ স্বভাৱ এড়িলন্ত ।
 কাম জিনি ভৈলা উপশান্ত ॥
 মহাবৈৰী হুয়া দেৱৰাক ।
 সাধু বুলি বখানন্ত যাক ॥ ৩২২
 পঞ্চ বৰিষতে মহামতি ।
 ক্ৰীড়া এড়ি কৰন্ত ভকতি ॥
 নিতান্তে হৰিক কৰে ধ্যান ।
 হৰি বিনে নেদেখন্ত আন ॥ ৩২৩
 সদায় কৃষ্ণৰ গুণ কহে ।
 চিত্তত ধৰিলা কৃষ্ণ-গ্ৰহে ॥
 নেড়ে মনে গোৱিন্দৰ পাৱ ।
 কৃষ্ণতে উপজে প্ৰেমভাৱ ॥ ৩২৪
 কৃষ্ণক চিন্তন্তে দ্ৰৱে মন ।
 কেহো বেলা কৰন্ত ক্ৰন্দন ॥

কেহো বেলা হাসন্তু আহ্লাদে ।
 কতো গুণ গারন্তু প্রহ্লাদে ॥ ৩২৫
 গোরিন্দক আনন্দে ডাকন্তু ।
 'লাজ এড়ি কতোহো নাচন্তু ॥
 হৰিবুদ্ধি হোরে আপুনাক ।
 কতো কৰে কৃষ্ণৰ চেষ্টাক ॥ ৩২৬
 আনন্দে লোতক যায় বহি ।
 নমাতি থাকন্তু কতো বহি ॥
 হৰিষতে তনু লোমাঞ্চিত ।
 কৃষ্ণত একান্ত ভৈলা চিত্ত ॥ ৩২৭
 এহিমতে কৰন্তু ভকতি ।
 আন বিষয়ত নাই মতি ॥
 কৃষ্ণৰ কিস্কৰে এহু ভনে ।
 হৰি হৰি বোলা সৰ্ব্বজনে ॥ ৩২৮

ঘোষা ॥ বাম হৰি বাম হৰি গোপাল গোপাল ॥ ২৭

পদ ॥ ষণ্মার্ক নামে দুয়ো শুক্লৰ তনয় ।
 প্রহ্লাদক পঢ়ারন্তু শাস্ত্র বামানয় ॥
 পঢ়ে আনো অসংখ্যাত দৈত্যৰ ছরাল ।
 মনত প্রহ্লাদে তাক নমানন্তু ভাল ॥ ৩২৯
 একদিনা দৈত্যেন্দ্রে পুত্রক কোলে লৈই ।
 কিবা পড়ি আছ বুলি আনন্দে সোধয় ॥
 কাক ভাল মান বাপ কহিওঁ সত্বৰে ।
 বুলিলন্তু প্রহ্লাদে পিতৃক অনন্তৰে ॥ ৩৩০

শুনা পিতৃ ইটো গৃহ অন্ধকূপ সৰি ।
 তপোবনে একচিত্তে আৰাধিয়ো হৰি ॥
 সংসাৰ সাগৰে ভাল নাই আত পৰে ।
 হেন শুনি পাছে হাসি মাতে দৈত্যেশ্বৰে ॥ ৩৩১
 কোনোবা বৈষ্ণৱে আৰ কৰে মতি-ভেদ ।
 ভালমতে শিশুক পঢ়ায়ো অৰিছেদ ॥
 শুনি ষণ্ডামৰ্কে প্ৰহ্লাদক ঘৰে আনি ।
 হাসিয়া পুছন্ত বাপ কহ সত্যবাণী ॥ ৩৩২
 কোনে তোক হেন বিপৰ্য্যয় বুদ্ধি দিল ।
 কিবা তোৰ মনত আপুনি সম্পজিল ॥
 শুনিবাক ইচ্ছা কহ কুলেৰ নন্দন ।
 প্ৰহ্লাদে কহিল। কৰি কৃষ্ণক বন্দন ॥ ৩৩৩
 ব্ৰহ্মা আদি কৰি যত দেৱতা পণ্ডিত ।
 যাহাৰ পথত হন্ত মায়ায় মোহিত ॥
 যাৰ মায়া বিভৱৰ নাহি পৰিছেদ ।
 হেন হৰি কবন্ত আমাৰ বুদ্ধি ভেদ ॥ ৩৩৪
 চুস্কৰ কাছে লোহা ভ্ৰমে যেন ঠানে ।
 ভিন্ন ভৈল বুদ্ধি মোৰ বিষ্ণু সন্নিধানে ॥
 এহি বুলি গুৰুক প্ৰহ্লাদ মৌন ভৈলা ।
 শুনি ষণ্ডামৰ্কে তান্ন গৰ্জ্জিবাক লৈলা ॥ ৩৩৫
 আন বেত কোবাই মাৰো আৰে ছৰাচাৰ ।
 মন্দবুদ্ধি আমাৰো অনাইলে থিলিঙ্কাৰ ॥
 উপজিলি তঞি দৈত্য কুলৰ কণ্টক ।
 ভৈলি বিপক্ষয় ক্ষয় কৰিলে কুলক ॥ ৩৩৬

এহিমতে অনেক উপায়ে দেখাই ভয় ।
 প্রহ্লাদক শিখারন্ত শাস্ত্র বামানয় ॥
 জানিলেক শাস্ত্র গুরুগণে হেন জানি ।
 দৈত্যেন্দ্রৰ আগে প্রহ্লাদক দিলে আনি ॥ ৩৩৭
 পিতৃৰ চৰণে পড়ি আছে মহামতি ।
 দুই হাতে তুলি আশ্বাসিলা দৈত্যপতি ॥
 কোলাত বৈসায় ঘনে ঘনে আশি শিৰ ।
 হাসি প্রহ্লাদক কথা মোধে মহাবীৰ ॥ ৩৩৮
 কিবা সুশোভন পাঠ পড়ি আছা তাত ।
 গুরুত শিখিলে যিবা কহিওঁ আমাত ॥
 শুনিয়া প্রহ্লাদে পাছে কহন্ত সাদৰি ।
 পাতেক ছাড়োক ডাকি বোলা হৰি হৰি ॥ ৩৩৯

ঘোষা ॥ ও হৰি চৰণে লাগেঁ। শৰণ মাগেঁ।
 গোপাল গৌরিন্দ ।
 ভরসিদ্ধ মাঝে মজিলো মাধৱ
 সুমৰি নাসে নিন্দ ॥ ২৮

দুলড়ী ॥ শ্রৱণ কীৰ্ত্তন স্মরণ বিষ্ণুৰ
 অৰ্চন পদ সেরন ।
 দাস্য সখিত্ব বন্দন বিষ্ণুত
 কৰিব দেহ অৰ্পণ ॥
 নরবিধ ভক্তি বিষ্ণুত আচৰে
 সেহিসে পাঠ উত্তম ।
 হেন শুনি পাছে হিবণ্যকশিপু
 ক্রোড়ে কাষ্পে যেন যম ॥ ৩৪০

গুৰুৰ পুত্ৰক চাই দৈত্যপতি
 পাৰিবে জাণিলা গালি ।
 শুনবে অধম ব্ৰাহ্মণ শিশুক
 এহিসে পাঠ শিখাইলি ॥
 যশুমাৰ্কে বোলে আনো নিশখাৰে
 ইটো নপঢ়াইলো আমি ।
 তোমাৰ তনয় স্বভাৱে বোলায়
 কোপ এড়া দৈত্যস্বামী ॥ ৩৪১
 শুনিয়া দ্বিৰণ্য- কশিপু দুনাই
 সোধয় কথা পুত্ৰতে ।
 গুৰু নিশখাইলে হেন বিমঙ্গল
 বাণী বোল কেনমতে ॥
 প্রহ্লাদে বোলন্ত শুনিয়েক তাত
 বিষয়ীৰ নাহি গতি ।
 গুৰু উপদেশে আপুনাত হস্তে
 নুপজে কৃষ্ণত ৰতি ॥ ৩৪২
 আপুনি বিষয়ী ছয়া যিটো জনে
 বিষয়ীক গুৰু মানে ।
 যেন অন্ধলোক অন্ধে উপদেশে
 বিষ্ণুক সিটো নজানে ॥
 বৈষ্ণৱক য়েৰে নকৰে উপাসা
 মোহে অন্ধ মূঢ়মতি ।
 শুনা পিতৃ তেৰে কৃষ্ণৰ চৰণে
 নোছোৱে তাহাৰ মতি ॥ ৩৪৩

হেন শুনি মহা- ক্রোধে দৈত্যবাজ
 জ্বলি গৈল অহঙ্কাৰী ।
 মাটিক লাগিয়া পুত্ৰক পেছাইলা
 কোলাৰ পৰা আছাৰি ॥
 বান্ধসগগক ক্রোধে আদেশয়
 মাৰ পাপিষ্ঠক বেড়ি ।
 ভাতৃবৈৰী বিষ্ণু তাকেসে স্মৰে
 আমাত মৌহুৎ এড়ি ॥ ৩৪৪
 প্রচণ্ড আদেশ শুনিয়া আশেষ
 বান্ধস উঠিলা বাগি ।
 হাতে শূল ধৰি থেখট কৰিয়া
 ধাইলে প্রহ্লাদক লাগি ॥
 কাট মাৰ বুলি বেড়িয়া সন্ধানে
 দিলেক শূলৰ জাক ।
 বিষ্ণুক স্মৰি প্রহ্লাদ কুমাৰে
 কটাক্ষে নকৰে তাক ॥ ৩৪৫
 ভোথা হুইয়া শূল পড়িল উফড়ি
 দেখি আছে সৰ্ব্বজনে ।
 হেন অদভুত দেখি দৈত্যপতি
 পৰম শঙ্কিত মনে ॥
 দিগ্‌গজগগক আদেশ কৰিলে
 দিগজে ভিড়িল দাস্তে ।
 জলত বুড়ীলা উপৰে পৰ্বত
 পেছায়া কতোহো জাস্তে ॥ ৩৪৬

মহা সর্পগণে বেড়িয়া দংশয়
 তাবো দাস্ত গৈল ভাগি।
 পর্বত শিখরে তুলিয়া কতোহো।
 পেহ্লারে মাটিক লাগি ॥
 গাত খানি কতো পোতে প্রহ্লাদক
 কবারে বিষক পান।
 হাতে গলে বান্ধি অগ্নিত পেহ্লারে
 তথাপি নযায় প্রাণ ॥ ৩৪৭
 বিষ্ণুৰ চৰণ চিন্তিয়া প্রহ্লাদে
 আছন্তু নির্ভয় ভারে।
 দেখি দৈত্যপতি মনত চিন্তয়
 শ্রুতি নাহিকয় গারে ॥
 আছোক মৰিব ভয়ো নুপজয়
 নেড়য় আমার পাশ।
 ইহাৰ বিবোধে জানিলো অরশ্যে
 মোহোৰ হৈব বিনাশ ॥ ৩৪৮
 দুৰন্ত চিন্তায় শ্রী হানি ভৈল
 নমাইল মলিন মুখ।
 পাছে ষণ্ডমার্কে বিবলে বুঝারে
 দৈত্যেন্দ্রৰ দেখি দুখ ॥
 প্রহ্লাদ-চবিত্র বচিল শঙ্করে
 কৃষ্ণৰ কিঙ্করে আরে।
 বোলা হবি হবি সংসারক তৰি
 বৈকুণ্ঠক যাইবা যেরে ॥ ৩৪৯

ঘোষা ॥ কেশৱ শিৱ শিৱ ঘূৰিওঁ সদায় ।
ৰাম-নাম বিনে ৰাঙ্গৰ নাই ॥ ২৯

পদ ॥ কিয় দৈত্যপতি আছা মনত বিকলে ।
তিনিয়ো লোকক তুমি জিনিছা একলে ॥
তমু কটাক্ষতে কাষ্পে দিগপালগণ ।
তোমাৰ চিন্তাৰ কিছু নেদেখো কাৰণ ॥ ৩৫০

হেন জানি হুয়ো ৰাজা মনত সন্তোষ ।
শিশু ছাৱালৰ কিছু নধৰিবা দোষ ।
বৰুণৰ পাশে বান্ধি থৈয়ো কতোকাল ॥
আপুনি বয়স ভৈলে বুদ্ধি হুইবে ভাল ॥ ৩৫১

এহি হোক বুলি পাছে মাতে দৈত্যেশ্বৰ ।
শিখায়োক আক ৰাজনীতি নিবন্তৰ ॥
হেন শুনি গুৰুপুত্ৰে আনি প্ৰহ্লাদক ।
মহাযত্নে পঢ়াৱন্ত দৈত্যৰ শাস্ত্ৰক ॥ ৩৫২

তাক ভাল নমানন্ত প্ৰহ্লাদৰ মনে ।
কৰিলা নিবিড় চিত্ত কৃষ্ণৰ চৰণে ॥
পঢ়ায়া-শুনায় গুৰু গৃহ-কন্দ্ৰে যান্ত ।
দৈত্যৰ শিশুক সবে মাতিয়া শিখান্ত ॥ ৩৫৩

দৈত্য-শিশুগণো সবে আন ক্ৰীড়া এড়ি ।
প্ৰহ্লাদক গোঁৱৰ কৰিয়া থাকে বেড়ি ॥
দয়ায়ে প্ৰহ্লাদে দেন্ত হিত উপদেশ ।
শুনায়োক বাণী .দৈত্য-দানৰ নিশেষ ॥ ৩৫৪

প্ৰহ্লাদ-চৰিত্ৰ

অসাৰ সংসাৰ আত নাহিকে বিশ্বাস ।
জানি হৰি ভক্তিক কৰিয়ো অভ্যাস ॥
মনুষ্যৰ আয়ু শত বৰিষ সংখ্যাত ।
অৰ্দ্ধেক নিশ্বলে যায় জানিবা নিদ্ৰাত ॥ ৩৫৫
বিংশতি বৰিষ আৰো যায় ওমলন্তে ।
নেয় দশ বৰিষ ধনক উপাৰ্জ্জন্তে ।
বৃদ্ধকালে যায় শেষ বৰিষ বিংশতি ।
একো কাৰ্য্য সাধিবাক নাহিকে শক্তি ॥ ৩৫৬
শৰীৰক পীড়ে ব্যাধি চক্ষুয়ে নাকলে ।
আশা-পাশে থাকিয়া গৃহত থাকি গলে ॥
হেন জানি শিশুসব এড়া আন কৰ্ম্ম ।
ধৰিষো কুমাৰ কালে ভাগৱত ধৰ্ম্ম ॥ ৩৫৭
দুৰ্লভ মনুষ্য তনু নকৰা বিফল ।
চিন্তা মনে মাধৱ চৰণ কমল ॥
হৰিসে সবাৰো আত্মা বান্ধৱ ঈশ্বৰ ।
মায়াময় ইটো পুত্ৰ-ভাৰ্য্যা কলৈৱৰ ॥ ৩৫৮
আৰ অৰ্থে ব্যৰ্থে কেনে আয়ু পাত ।
সবাৰো হৃদয়ে বিষ্ণু আছন্ত সাক্ষাত ॥
হেন জানি অস্বৰ-স্বভাৱ সবে এড়ি ।
সমস্ত প্ৰাণীক পূজা বিষ্ণু-বুদ্ধি কৰি ॥ ৩৫৯
তেৱেসে অগ্নিতে তুষ্ট হৈবা নাৰায়ণে ।
কোননো দুৰ্লভ আছে হৰি স্প্ৰসন্নে ॥
হেন জানি বিষয়ত ছয়োক সিমুখ ।
পশু শৰীৰতো পায় বিষয়ৰ স্তম্ভ ॥ ৩৬০

বাল্য-ক্ৰীড়া এড়ি কৰা মাধৱৰ ধ্যান ।
 নাৰদৰ মুখত শুনিলো ইটো জ্ঞান ॥
 স্বৰূপ কহিলো আত নকৰা সংশয় ।
 বোলা হৰি হৰি হোক পাপৰ প্ৰলয় ॥ ৩৬১

ঘোষা ॥ নমো মধু-মূৰ-মথন ৰাম ।
 সংসাৰ তাপ কৰা উপশাম ॥ ৩০

পদ ॥ শুনিয়া পাছে দৈত্য-শিশুজাক ।
 প্ৰহ্লাদক হেন বুলিলা বাক ॥
 অস্তেষপুৰে থাকা মহাভাগ ।
 কিমতে পাইলা নাৰদক লাগ ॥ ৩৬২
 কহিলা কেনে ঋষি তত্ত্বভেদ ।
 কৰিয়ো আমাৰ সংশয় ছেদ ॥
 বুলিলা প্ৰহ্লাদে হেন বচন ।
 শুনা পূৰ্ব্বকথা বালকগণ ॥ ৩৬৩
 যৈসানি পিতৃ তপস্শাক গৈল ।
 দেখি দেৱগণ বিস্ময় ভৈল ॥
 জানিল পিতৃক থাইলেক উই ।
 নগৰ বেঢ়ি লগাইলেক জুই ॥ ৩৬৪
 দানৱগণ ভয় হুৱা বৰ ।
 পুত্ৰ-ভাৰ্য্যা এড়ি দিলা লৱৰ ॥
 মিলিল দৈত্যৰ আপদ ঘোৰ ।
 ইন্দ্ৰে ধৰিলেক মাতৃক মোৰ ॥ ৩৬৫

আপোন থানক নেস্ত আজুৰি ।
 কান্দন্ত সতী মুখে বস্ত্র ঘুৰি ॥
 পাবে আৰ্ত্তবার বাজ-মহিষী ।
 দেখিয়া বুলিলা নাৰদ ঋষি ॥ ৩৬৬
 ইহাঙ্ক এড়া এড়া স্তবপতি ।
 একে পবস্ত্রী আৰো মহাসতী ॥
 মাতিলা ইন্দ্রে নাৰদক পাছে ।
 এইৰ উদৰে শিশু এক আছে ॥ ৩৬৭
 তাক মাৰি দিবো এইক মেলানি ।
 শুনিয়া নাৰদে বুলিলা বাণী ॥
 নিষ্পাপ পুৰুষ আছে গৰ্ভত ।
 সাক্ষাতে ইটো মহাভাগৱত ॥ ৩৬৮
 তোমাৰ মাৰিবে নাহি শক্তি ।
 এড়িলা হেন শূনি স্তবপতি ॥
 মাতৃক পাছে প্রদক্ষিণ কৰি ।
 স্বৰ্গক গৈলন্ত মোক সাদৰি ॥ ৩৬৯
 মাতৃক ঋষি আশ্রমতে থৈলা ।
 আশ্বাস কৰি বুলিবেক লৈলা ॥
 যাবদেকে নাসে তোমাৰ স্বামী ।
 নিৰ্ভয়ে থাকিয়ো পালিবো আমি ॥ ৩৭০
 শুনিয়া মাৰে ভয় পৰিহৰি ।
 থাকিলা ঋষিক শুশ্রূষা কৰি ॥
 দায়ালু নাৰদ পিতৃ-সমান ।
 মাতৃক দিলন্ত পৰম জ্ঞান ॥ ৩৭১

ভক্তিৰ লক্ষণ সব কহিলা ।
 গৰ্ভতে মোক উপদেশ দিলা ॥
 মাতৃ পাসৰিলা লভিয়া স্বামী ।
 ঋষিৰ প্ৰসাদে স্তম্ভৰো আমি ॥ ৩৭২
 কহিলো তোৰাত সবে স্বৰূপ ।
 জানি হিয়ে ধৰা কৃষ্ণৰ ৰূপ ॥
 আতপৰে ধৰ্ম্ম লোকত নাই ।
 কেতিখণে পড়ে ক্ষণিক কায় ॥ ৩৭৩
 এড়িওঁ আত অহম্মম ভাৱ ।
 দূত কৰি ধৰা কৃষ্ণৰ পাৱ ॥
 কৃষ্ণৰ কিস্কৰে কহে শঙ্কৰে ।
 বোলা হৰি হৰি সমস্ত নৰে ॥ ৩৭৪

ঘোষা ॥ দুৰাচাৰ মন মোৰ ৰাম হৰি বোল ।
 ৰাম হৰি বোল ৰাম হৰি বোল ॥ ৩১
 পদ ॥ কৃষ্ণৰ চৰণে হুইবে যিমতে ভকতি ।
 শূনা সাৱধানে তাক থিৰ কৰি মতি ॥
 বিষ্ণু ভকতৰ সঙ্গ লৈব প্ৰথমতে ।
 গুৰুমানি শুশ্ৰূষা কৰিব ভালমতে ॥ ৩৭৫
 লৈয়া-উপদেশ মাধৱক আৰাধিব ।
 যতেক স্মৃতি মানে কৃষ্ণতে অৰ্পিব ॥
 কৃষ্ণকথা শ্ৰৱণত শুদ্ধ হুই মন ।
 সৰ্বদায় কৰিবেক কৃষ্ণৰ কীৰ্ত্তন ॥ ৩৭৬
 কৃষ্ণৰ চৰণ চিন্তিবেক হৃদয়ত ।
 আছন্ত ঈশ্বৰ হৰি সমস্ত ভূতত ॥

হেন জানি প্ৰাণীক কৰিবা সতকাৰ ।
 তেৱেৰে কৃষ্ণত ৰতি হৈবেক তোৰাৰ ॥ ৩৭৭
 হৰিৰ সেৱাত কিছু নাহিকে প্ৰয়াস ।
 আপুনি লৈছন্তু হৰি হৃদয়ত বাস ॥
 আপুনি জীৱৰ সাখা কৃষ্ণ কৃপাময় ।
 তাক এড়ি সামান্যক সেৱে ছৰাশয় ॥ ৩৭৮
 ধন জন প্ৰাণ পুত্ৰ যত পৰিয়াৰ ।
 সমস্তে অবস্ত অণুমাত্ৰো নুহি সাৰ ॥
 হেন অনুমানি মাধৱত কৰা ৰতি ।
 ইহ পৰলোকে কৃষ্ণ-চৰণেৰে গতি ॥ ৩৭৯
 নলাগে ভক্তি দেৱ দ্বিজ ঋষি হুইবে ।
 নলাগে সদৃশ শাস্ত্ৰ বিস্তৰ জানিবে ॥
 তপ জপ যজ্ঞ দান সবে বিড়ম্বন ।
 কেৱলে কীৰ্তনে তুষ্ট হন্ত নাৰায়ণ ॥ ৩৮০
 যক্ষ ৰক্ষ ঈশ শূদ্ৰ দৈত্য ব্ৰজবাসী ।
 পক্ষী মৃগ বিষ্ণু ভৈলা কৃষ্ণক উপাসি ॥
 জানি সবে দৈত্য-শিশু হুয়ো একমতি ।
 কৃষ্ণত কৰিয়ো সবে একান্ত ভকতি ॥ ৩৮১
 এহিমাত্ৰ মহা পুৰুষাৰ্থ পুৰুষৰ
 শ্ৰৱণ কীৰ্তন কৰিবেক নিবন্তৰ ॥
 সমস্ত ভূতকে দেখিবেক নাৰায়ণ ।
 আতপৰে আন ধৰ্ম্ম সবে বিড়ম্বন ॥ ৩৮২
 হেন শুনি নিবন্তৰে দৈত্যশিশুগণ ।
 প্ৰহ্লাদৰ উপদেশে ভেদিলেক মন ॥

গুরুব শিকাত আব কেহো নেদে মতি ।
 ভাগরত ধর্মত সবাবো ভৈলা বতি ॥ ৩৮৩
 শুনে কৃষ্ণ-কথাক মনত চিন্তে হবি ।
 বাম-নাম গারে বারে বেড়িয়া চাপবি ॥
 দেখি ক্রোধে ষণ্ডামর্কে দণ্ডি কবে আনি ।
 তথাপি আটাস পাৰি বোলে বাম-বাণী ॥ ৩৮৪
 অঙ্কুত দেখিয়া ছুয়ো গুরু গৈলা ডবি ।
 দিলেক লরড় প্রহ্লাদৰ হাতে ধৰি ॥
 বাজাত বিনারে তযু পুত্র ভৈলা নষ্ট ।
 আনো সব শিশুক কৰিলে সবে ভ্রষ্ট ॥ ৩৮৫
 নপড়য় শাস্ত্র আৰো প্রভু একো ছাত্র ।
 মাৰণক নগণয় বাম বোলে মাত্র ॥
 আমাক দণ্ডিবা পাছে আসি দিলো জান ।
 বোলা হবি হবি হোক পাপৰ নির্য্যাণ ॥ ৩৮৬

ঘোষা ॥ বামপদে ভজ ভাই ।

শ্রুশির্গ বাম সদায় ॥ ৩২

পদ ॥ হিবণ্যকশিপু শুনিয়া হেন ।

ক্রোধত আতি কাম্পে যম যেন ॥

বন্ধাবে মাধা কবি আতি দর্প ।

লাধি পাই যেন ফোফাই সর্প ॥ ৩৮৭

প্রহ্লাদ আছা অন্ননত কায় ।

কৃতাজ্জলি কবি পিতৃক চাই ॥

অসুবে গৰ্জ্জয় কটাক্ষে চাই ।
 খাইবো আজি তোৰ মুণ্ড পুতাই ॥ ৩৮৮
 শুনবে অধম নগণ মোক ।
 দেখাইবো আজি যমপুৰী তোক ॥
 ত্ৰিদশে কাম্পে দেখি মোৰ খঙ্গ ।
 কৰস কেনে তঞি আজ্ঞা ভঙ্গ ॥ ৩৮৯
 শুনিয়া প্ৰহ্লাদে বাণী ।
 সৰাতো বৰ প্ৰভু চক্ৰপাণি ॥
 আছোক তুমি আমি কোন জন ।
 ব্ৰহ্মা আদি সেৱে যাৰ চৰণ ॥ ৩৯০
 তেহেস্তে পৰম ঈশ্বৰ দেৱ ।
 বিষ্ণুত পৰে আন নাহি কেৱ ॥
 আপুন মায়াৰ বলে অনন্তে ।
 অজন্ত-পালন্ত সংহাৰ অন্তে ॥ ৩৯১
 জানি পিতৃ এড়া অসুৰ কাম ।
 আপুন মন কৰা উপশাম ॥
 শত্ৰু মিত্ৰ সবে কৰিয়ো সম ।
 এহিসে কৃষ্ণৰ ভক্তি উত্তম ॥ ৩৯২
 নিজিনি শৰীৰৰ শত্ৰুচয় ।
 জিনিলো দশোদিশ কেহো কয় ॥
 জানিয়া পিতৃ এড়া অহঙ্কাৰ ।
 ভজিয়ো হৰিক কৰিলো সাৰ ॥ ৩৯৩
 শুনিয়া হিৰণ্যে বোলে বচন ।
 জানিলো তোৰ মৰিবাক মন ॥

মোকে বিকৰ্ণস অৰে বৰ্ণৰ ।
 মোত পৰে কোন আছে ঈশ্বৰ ॥ ৩৯৪
 পেহ্লাইবো কাটি হাতে খাপ্তা ধৰি ।
 দেখো কেনমতে বাখই হৰি ॥
 হৰিসে যদি জগতৰ ঈশ ।
 কৈত আছে হৰি কহ উদ্দিশ ॥ ৩৯৫
 শুনিয়া প্ৰহ্লাদে বোলন্ত বাণী ।
 ব্যাপক বিভু প্ৰভু চক্ৰপাণি ॥
 সবাতে আছন্ত জগত স্বামী ।
 ফটিকৰ স্তম্ভে দেখোহো আমি ॥ ৩৯৬
 শূনি দৈত্যপতি দান্ত কামুৰি ।
 ডাবৰ খড়্গক লৈলা আজুৰি ॥
 আসনৰ পৰা আটোপে উঠি ।
 ভাঙ্গিলা স্তম্ভক হানিয়া মুঠি ॥ ৩৯৭
 তন্তৰ ভিতৰে শুনিলে নাদ ।
 প্ৰলয় মেঘৰ যেন সম্বাদ ॥
 ফুটিল কটাহ ভৈল বিস্ময় ।
 ত্ৰিদশে বোলন্ত মিলে প্ৰলয় ॥ ৩৯৮
 যত বড়া দৈত্য আছে চৌপাশে ।
 কাম্পি পৃথিৱীত পড়িল ত্ৰাসে ॥
 কৃষ্ণৰ কিঙ্কৰে কহে শঙ্কৰে ।
 বোলা হৰি হৰি সমস্ত নৰে ॥ ৩৯৯

ঘোষা ॥ ঔঁ হৰি নৰহৰি হৰিয়ো কুমতি ।
অন্তকালে হৰিৰ চৰণে গতি ॥ ৩৩

পদ ॥ শুনি দৈত্যেন্দ্ৰৰ ভৈল অন্তৰীক্ষ খাতু ।
কোনে দিলে আটাস নেদেখি তাৰ হেতু ॥
সত্য কৰিবাক লাগি নিজ ভৃত্যবাণী ।
তন্ত্ৰতে দিলন্তু দেখা প্ৰভু চক্ৰপাণি ॥ ৪০০
অদ্ভুত দেখিয়া দৈত্যপতি ভৈল চুপ ।
মুহি সিংহ মুহি ইটো মনুষ্যৰ কপ ॥
ঘোৰ মূৰ্ত্তি ধৰি নৰসিংহ ভৈলা বাজ ।
মহাত্ৰাসে কাষ্পে দেখি দানৱ সমাজ ॥ ৪০১
তপ্ত স্তৰ্ণৰ বৰ্ণ জ্বলে চক্ষু দুই ।
পৰ্বত সমান কায় আছে স্বৰ্গ ছুই ॥
শৰীৰৰ লোম চন্দ্ৰসম শুক্লবৰ্ণ ।
তুলি আছে উৰ্দ্ধক তবধ দুই কৰ্ণ ॥ ৪০২
বাইলা মুখ আতি গিৰি গহ্বৰ পৰায় ।
প্ৰচণ্ড বতাস যেন নিশ্বাস বজায় ॥
প্ৰকাশয় কেশ শিৰে ববিৰ কিৰণ ।
ভ্ৰুকুটি কুটিল মুখ বিকট দশন ॥ ৪০৩
লহ লহ কৰে জিহ্বা যেন ক্ষুৰ ধাৰ ।
জ্বলে বাহু শত তীক্ষ্ণ নখে জাতিকাৰ ॥
বহল হৃদয় দীৰ্ঘ গ্ৰীৱা কৃশ কটি ।
জিহ্বা মেলি আছা দুই দশন প্ৰকটি ॥ ৪০৪
হেন দেখি দৈত্যেন্দ্ৰে মনত গুণে ভৰি ।
আমাক বধিবে হৰি আইল মায়া কৰি ॥

মনে বিমৰিষি পাছে গদাক উচাই ।
 দানৱ মাতঙ্গ গৈলা নৃসিংহক ধাই ॥ ৪০৫
 নেদেখিয় দৈত্যেন্দ্ৰক নৃসিংহৰ পাশে ।
 লুকাই পতঙ্গ যেন অগনিৰ ঝাসে ॥
 ছিদ্ৰ চাই পাক ফুৰে দৈত্য দুৰাচাৰ ।
 নৃসিংহক দিলে ঘোৰ গদাৰ প্ৰহাৰ ॥ ৪০৬
 এড়াইলন্ত নৰসিংহে কাতি কৰি কায়
 পাঞ্জৰত ফুৰে দৈত্য পতঙ্গ পৰায় ॥
 গদায় সহিতে ধৰিলন্ত দিয়া চাম্প ।
 গকড়ৰ হাতত বাজিল যেন সাপ ॥ ৪০৭
 এড়াইলা হাতৰ দৈত্য আৰি মুৰি কৰি ।
 লীলায় এড়িলা তাক আপুনি নৃহৰি ॥
 দেখি দেৱগণে আতি কৰে হৃদি খেদ ।
 হৰি হৰি নঠৈল দুখৰ পৰিছেদ ॥ ৪০৮
 দৈত্যেশ্বৰে বোলে বল কটালিলো আৰ ।
 কৈক যাইবে নৰসিংহ কৰিবো দোহাৰ ॥
 এহি বুলি থাণ্ডা-বাক ধৰি সেহি ছেগে ।
 শ্ৰম কৰি পক্ষী যেন ধাইল মহাবেগে ॥ ৪০৯
 ঘোৰ নাদ তেজৈ অৰ্দ্ধে-উৰ্দ্ধে ফুৰে পাক ।
 বাকতে লুকায় কায় নাকলিয় তাক ॥
 প্ৰহাৰিবে লাগি ছিদ্ৰ চাহে মহাস্বৰ ।
 বোলা হৰি হৰি পাপ হোক ঋষিমূৰ ॥ ৪১০

ঘোষা ॥ হরি বাম যুকুন্দ যুবারি মোর গতি ।
কৃষ্ণ কৃপা কৰা প্রভু ত্রাহি বধুপতি ॥ ৩৪

পদ ॥ দানর ফুবস্তু যেরে আছে ।
দেখি খঞ্জে নবসিংহে পাছে ॥
কম্পাই শিব কেশব উল্লাসি ।
তুলিলা আটাস ঘোর হাসি ॥ ৪১১
স্বর্গকো ভেদিল ঘোর বিঞ্জে ।
বেগে জাম্প দিলা নবসিংহে ॥
আলগতে দৈত্যক ধবিল ।
নাই মাত চেতন হবিল ॥ ৪১২
সর্পে যেন ধবিল ইন্দুর ।
নিশবদ দানর দন্দুর ॥
সাধিবাক লাগি দেবকাজ ।
দ্বারব কবিল তাক বাজ ॥ ৪১৩
চিত কবি উকৃত থাপিল ।
নখে তার হিয়া বিদাবিল ॥
যেহেন সপক পারে ভিবি ।
গকড়ে পেছলারে চোটে ছিবি ॥ ৪১৪
চক্ষু পকাই দৈত্য অন্তকাষী ।
চেলেকন্তু জিহ্বায় করাৰি ॥
কধিবে দিগিধ দেহা ছই ।
শিবত মেত্রাইলা আন্ত দুই ॥ ৪১৫
দেখি দৈত্য কটক কিটাইল ।
অস্ত্র শস্ত্র ধবি ক্রোদ্ধে ধাইল ॥

নৃসিংহে পেছলাইলা দৈত্যেন্দ্রক ।
 পৈলা খেদি দানৱগগক ॥ ৪১৬
 কাকো নখে কৰি দুই ছিৰ ।
 চৌকৰে ছিণ্ডিলা কাৰো শিৰ ॥
 কাকো গোড়ে মাৰি ঘৰাকাতি ।
 সহবিলা দানৱ পদাতি ॥ ৪১৭
 দৈত্য জিনি তেজিলা আটাস ।
 পলাই দিগ্‌গজ হুয়া ত্রাস ॥
 বজ্জাবন্ত শিৰৰ কেশৰ ।
 উড়াই সবে বিমান স্বৰ্গৰ ॥ ৪১৮
 খলকি সাগৰ শ্বাস লাগি ।
 বেগত পৰ্ব্বত পড়ে ভাগি ॥
 নৃসিংহৰ চৰণৰ গতি ।
 টলবল কৰে বসুমতী ॥ ৪১৯
 চক্ষুৰ বশ্মিত ভৈলা ছন্ন ।
 নিম্প্রভ সমস্তে গ্ৰহগণ ॥
 দৈত্যেন্দ্রৰ দিব্য সিংহাসনে ।
 বসিলা নৃসিংহ কোপমনে ॥ ৪২০
 ঝুজি আৰ নপাস্ত যুঁজাৰ ।
 ক্ৰোধে মুখ দেখি অন্ধকাৰ ॥
 দেখি ত্ৰিজগতে ভৈলা ভয় ।
 আজি যোনো মিলয় প্রলয় ॥ ৪২১
 শুনি পাছে দৈত্যৰ নিৰ্য্যাণ ।
 বজ্জে আইল দেৱৰ বিমান ॥

জোকাবন্ত আকাশক ছানি ।
 কৰে দেৱে দুন্দুভিৰ ধ্বনি ॥ ৪২২
 দেৱৰ সুন্দৰীগণে আসি ।
 পুষ্প বৰিষন্ত হাসি হাসি ॥
 প্ৰধান গন্ধৰ্বৰ গীত গাৱে ।
 বিদ্যাধৰে মৃদঙ্গ বজাৱে ॥ ৪২৩
 অপেশ্বৰাগণে কৰে নৃত্য ।
 ভৈলন্ত ত্ৰিদশ কৃতকৃত্য ॥
 কহে কৃষ্ণ কিল্বৰ শঙ্কৰে ।
 বোলা হৰি হৰি নিবন্তৰে ॥ ৪২৪

ঘোষা ॥ হৰি মাধৱ মধুৰিপু মুৰাৰি ৰাম ।
 কৃষ্ণৰ চৰণে কৰো পড়িয়া প্ৰণাম ॥ ৩৫
 পদ ॥ অনন্তৰে শিৰত ধৰিয়া কৃতাজ্জলি ।
 ব্ৰহ্মা ৰুদ্ৰ আদি দেৱগণ আইলা চলি ॥
 বৈকুণ্ঠৰপৰা পাৰিষদগণে আসি ।
 থাকি গৈলা নৃসিংহৰ চৌপাশে উপাসি ॥ ৪২৫
 পৃথকে পৃথকে স্তুতি কৰিবাক লৈলা ।
 প্ৰথমতে ব্ৰহ্মা কৰযোৱে আগ ভৈলা ॥
 প্ৰণামো অনন্ত তুমি দুবন্ত শকতি ।
 লীলায়ে সংহৰি প্ৰভু কৰা সৃষ্টি স্থিতি ॥ ৪২৬
 কমনে জানিবো তষু বীৰ্য্য পৰাক্ৰম ।
 এহি বুলি ব্ৰহ্মাদেৱ পড়িল নিজম ॥

অনন্তৰে শঙ্কৰে বুলিলা তুতি-বাণী ।
 মাৰিলা অশ্বৰ ইটো আমি অল্প প্ৰাণী ॥ ৪২৭
 তোমাৰ কোপতে হোৱে জগতে প্ৰলয় ।
 তন্ত্ৰ প্ৰহ্লাদক প্ৰভু পালিবে লাগয় ॥
 এহি বুলি মহাদেৱ থাকিলা নিচুকি ।
 আগবাঢ়ি ইন্দ্ৰে স্তুতি কৰিলা উৎসুকি ॥ ৪২৮
 দৈত্যে আক্ৰমিলে প্ৰভু আমাৰ হৃদয় ।
 সোপনে সচেতে আমি দেখো দৈত্যময় ॥
 দানৱক মাৰি প্ৰভু গুচাইলা দুৰ্গতি ।
 কোননো নসাধে প্ৰভু তোমাৰ ভকতি ॥ ৪২৯
 ঋষিগণে নমি বোলে ভৈল মহা বঙ্গ
 কৰিলেক পাতকী আমাৰ তপভঙ্গ ॥
 তাক বধি সাধিলা আমাৰ মনোৰথ ।
 থাপিলা ছনাই জগন্নাথ ধৰ্ম্মপথ ॥ ৪৩০
 পিতৃগণে নমি নৃসিংহক বোলে বাক ।
 পুত্ৰগণে দেয় শ্ৰাদ্ধ যতেক আমাক ॥
 দৈত্যেন্দ্ৰে আপুনি ভুঞ্জে সবে কাঢ়ি নিয়া ।
 কিনো বঙ্গ ভৈলো তাৰ বিদাৰিলা হিয়া ॥ ৪৩১
 নাগগণে বোলে নৃসিংহক আগবাঢ়ি ।
 ভাল ভাল স্ত্ৰীক সবে আনিলেক কাঢ়ি ॥
 সাধিলা আনন্দ তাৰ হৃদয় বিদাৰি ।
 প্ৰণামো অনন্ত ভকতৰ ভয়হাৰা ॥ ৪৩২
 বৈতালিকগণে বোলে শুনিওঁ গোসাঁই ।
 দেৱৰ সভাত ফুৰো তমু গুণ গাই ॥

তাকো নিষেধিলে ছুষ্ট দানৱ ছুৰ্বাৰে ।
 তাক মাৰি ব্যাধি যেন গুচাইলা আমাৰে ॥ ৪৩৩
 পাৰিষদগণে বোলে চৰণে নমিলো ।
 তোমাৰ নৃসিংহ ৰূপ আজিসে দেখিলো ॥
 তযু ভূত্য ইটো দৈত্য ভৈলা শাপ পায় ।
 নমাৰিলা আৰু প্ৰভু কৰিলাহা দায় ॥ ৪৩৪
 এহিমতে আনো দেৱে কৰিলন্তু তুতি ।
 যুধিষ্ঠিৰ ৰাজাত নাৰদ নিগদতি ॥
 তথাপি নুগুচে নৃসিংহৰ মহাক্ৰোধ ।
 দেখি দেৱগণে দেই লক্ষ্মীক প্ৰবোধ ॥ ৪৩৫
 স্বামীৰ গুচায়ো কোপ জগতৰ মাৰ ।
 শুনি লক্ষ্মীদেৱী উঠি চালিলন্তু গাৱ ॥
 নৃসিংহৰ মহা ভয়ঙ্কৰ ৰূপ দেখি ।
 ডৰে উলটিয়া দেৱী মুন্দিলন্তু আখি ॥ ৪৩৬
 পাছে প্ৰহ্লাদক ব্ৰহ্মা লগাইলন্তু মাত ।
 নৃসিংহৰ কোপ বাপ কৰা উপশান্ত ॥
 পৰম ভকত তঞ্চি হিৰণ্যতনয় ।
 বোলা হৰি হৰি হোক পাপৰ প্ৰলয় ॥ ৪৩৭

ঘোষা ॥ ঔ হৰি বাম নাৰায়ণ যাদৱানন্দ
 দূৰ কৰা মোৰ মায়া ।

বিষয় ব্যাধিৰ ঔষধ মাগো
 ভকতি অমিয়া ॥ ৩৬

ছলড়ী ॥ ব্রহ্মাৰ বচন সাদৰি প্ৰহ্লাদ
 ধীৰে ধীৰে গৈলা চলি ।
 ভূমিত পড়িয়া কৃষ্ণক নমিল।
 শিৰে ধৰি কৃতাজ্জলি ॥
 পাৱত পড়িয়া আছয় প্ৰহ্লাদ
 দেখি নৰসিংহে হাসি ।
 স্নেহত অৱিল নয়নৰ নীৰ
 তুলিলা হাতে উল্লাসি ॥ ৪৩৮
 হস্তপদ্ম তলে পৰশিল শিব
 পৰম নিৰ্ভয় দিয়া ।
 দেখি প্ৰহ্লাদৰ তনু বোমাঞ্চিত
 আনন্দে নধৰে হয়্যা ॥
 হৰিষে লোতক অৱে প্ৰহ্লাদৰ
 চৰণ চিন্তিয়া আছে ।
 জুৰি দুই হাত গদগদ মাত
 স্তুতি কৰিলন্ত পাছে ॥ ৪৩৯
 ব্ৰহ্মা সিদ্ধ মুনি আজিয়ো নজানে
 পৃজিবে তোমাৰ পাৰ ।
 কিবা স্তুতি নতি কৰিবোহো আমি
 অক্ষৰ ক্ৰুৰ স্বভাৱ ॥
 ধন জন তপ প্ৰভাৱে তোমাক
 আৰাধিবে শখ্য নাই ।
 গজেন্দ্রে কেৱলে ভকতি কৰিলে
 পৰম আপদ পাই ॥ ৪৪০

যিসব চাণ্ডালে কায় বাক্য মনে
সদায় স্মৰে হৰি ।

আছে বাহুব্রত যিটো ব্রাহ্মণৰ
সিসিস শ্ৰেষ্ঠ তাতো কৰি ॥

যিটো মহা গৰ্বে বিপ্ৰে আপুনাক
পৰিত্ৰ কৰিবে নাৰে ॥

ভকত চাণ্ডালে আপোনাক তাৰে
পুৰুষ সবে উদ্ধাৰে ॥ ৪৪১

ভূমি জগজীৱ তোমাক পূজিলে
মিলে আপুনাত যাই ।

যেন মুখ শ্ৰীক প্ৰতিবিন্ধ মুখে
দেখিয়ে দৰ্পণ চাই ॥

হেন জানি মঞি মতি অনুসাৰে
ভজিলো তোমাৰ পাৰ ।

ব্ৰহ্মা আদি দেৱ- গণো ডৰে মৰে
এড়িওঁ ক্ৰোদ্ধ স্বভাৱ ॥ ৪৪২

ভয়ঙ্কৰ কোপ দেখিয়া তোমাৰ
প্ৰভু মোৰ ভই নাই ।

সংসাৰ চক্ৰৰ নিকাৰ দেখন্তে
সদায় ধাতু উড়াই ॥

তোমাৰ চৰণ ছত্ৰৰ ছায়াৰ
কৈসানিনো নিবা মোক ।

কহিয়ো উপায় কিমতে এবাই
নিদাকণ দুখ শোক ॥ ৪৪৩

তষু হস্তপদ্ম শিবে দিলা মোৰ
কি ভৈল আতি আহ্লাদ ।

ব্রহ্মা হৰ লক্ষ্মী দেৱী নতু পাস্ত
তেসম্বো হেন প্রসাদ ॥

সমস্ত ভূতৰে তুমসি আতমা
সুহৃদ পৰম গুৰু ।

তথাপি সেৱাৰ অনুৰূপে কৃপা
কৰা যেন কল্পতৰু ॥ ৪৪৪

কিমতে ভকতি কৰো পঞ্চেন্দ্ৰিয়ে
পঞ্চ দিগি লাগি ধৰে ।

যেন গৃহস্থক অনেক সপত্নী-
সকলে আকুল কৰে ॥

ভৱ বৈতৰণী মাজে মজিলোহেঁ
নেড়ে মোক শোক ভয় ।

তোমাৰ চৰণে শৰণ লৈলোহেঁ
কৃপা কৰা কৃপাময় ॥ ৪৪৫

আৰো বহুবিধ স্তুতি কৰি আগে
প্রহ্লাদ পড়িয়া আছে ।

ভৈলন্ত প্রসন্ন ক্ৰোদ্ধভাৱ এড়ি
হৰি হাসিলন্ত পাছে ॥

প্রহ্লাদক চাই আনন্দে বোলন্ত
তিনিয়ো লোকৰ স্বামী ।

বোলা হৰি হৰি পাপ দূৰ কৰি
ছয়োক বৈকুণ্ঠগামী ॥ ৪৪৬

ঘোষা ॥ স্বামী ৰাম নেড়ো আৰ চৰণ তোমাৰ ।
দূৰ কৰা সংসাৰ নিকাৰ ॥ ৩৭

পদ ॥ বোলন্ত প্ৰহ্লাদ উঠ উঠ ।
তোৰ ভক্তি তৈলো মহা তুষ্টি ॥
লৈয়ো বৰ তোৰ যেন মন ।
ব্যৰ্থ নুহি মোৰ দৰিশন ॥ ৪৪৭
মোক দেখিলেক যিটো জন ।
নাহি তাৰ পুনৰাগমন ॥
ভকতৰ পূৰো মনোৰথ ।
দেঞে কাম মোক্ষ ধৰ্ম্ম অৰ্থ ॥ ৪৪৮
এহি বুলি প্ৰলোভন্ত বৰে ।
নবাঙ্কন্ত প্ৰহ্লাদ কুমাৰে ॥
ভক্তিসি পৰম লাভ জানি ।
বিষ্ণুক বোলন্ত হাসি বাণী ॥ ৪৪৯
জানো প্ৰভু পৰীক্ষা আমাক ।
সিহেতু বুলিলা হেন বাক ॥
বাঞ্ছে ফল কৰি তযু কৃত্য ।
সিটো বাণিজ্যৰ নুহি ভৃত্য ॥ ৪৫০
তোমাৰ অকাম ভৃত্য আমি ।
ভুমিয়ো নিষ্কাম মোৰ স্বামী ॥
নাহি কাম আমাৰ অন্তৰা ।
নুহি ৰাজ-সেৱকৰ যথা ॥ ৪৫১
শুনি নবসিংহে হাসিলন্ত ।
জানো তঞি ভকত একান্ত ॥

তথাপিতো ইটো মদ্বন্তৰ ।
 ছয়া থাকা দৈত্যৰ ঈশ্বৰ ॥ ৪৫২
 শুনিবি সদায় মোৰ কথা ।
 মোৰ ৰূপ চিন্তিবি সৰ্ব্বথা ॥
 কীর্তনে পলাইবে পাপচয় ।
 ভোগ ভুঞ্জি পুণ্য কৰা ক্ষয় ॥ ৪৫৩
 তোৰ যশে বাপিবে জগতে ।
 ৰাত্ৰি দিনে মোক স্মৰবন্তে ॥
 সবে কৰ্মবন্ধে হুইবা হীন ।
 অন্তকালে মোত যাইবা লীন ॥ ৪৫৪
 তোৰ মোৰ কথা যিটো নৰে ।
 তোক মোক সময়ত স্মৰে ॥
 সিয়োজনে মোক পাইবে আসি ।
 প্রহ্লাদে মাতিলা পাছে হাসি ॥ ৪৫৫
 তযু পারে মাগো এক বৰ ।
 তুমি প্রভু জগত ঈশ্বৰ ॥
 তোমাক নিন্দিলে পিতৃ মোৰ ।
 সিঁজিল পাতেক মহাঘোৰ ॥ ৪৫৬
 তাত হন্তে পিতৃ নিস্তৰোক ।
 এতেক প্রসাদ দিয়ো মোক ॥
 তুমি দীন দায়ালীল দেৱ ।
 তোমাৰ চৰণে কৰো সের ॥ ৪৫৭
 কহে কৃষ্ণ কিঙ্কৰে শঙ্কৰে ।
 নেড়িবা কীর্তন একো নৰে ॥

আজি কালি মিলিবে মৰণ ।

হৰি হৰি বোলা সৰ্ব্বজন ॥ ৪৫৮

ঘোষা ॥ ঔ হৰি নমো দামোদৰ,

যাদৱ দুখ নিবেদিবো কত ।

নভৈল ভৰ্কাত ইটো মনুষ্য জন্মত ॥ ৩৮

পদ্য ॥ নৃসিংহে বোলন্ত হাসি শুনিয়ে প্ৰহ্লাদ ।

দিবাক নলাগে তোক ইসৰ প্ৰসাদ ॥

পৰম বৈষ্ণৱ তই পুত্ৰ ভৈলি যাৰ ।

একৈশ পুৰুষ তাৰ হৈবেক নিস্তাৰ ॥ ৪৫৯

যৈত থাকে মোৰ ভক্ত উদাৰ চৰিত্ৰ ।

কীট পতঙ্গকো তথা কৰয় পৱিত্ৰ ॥

নকৰে প্ৰাণীক হিংসা নাহি একো স্পৃহা ।

আমাতে অৰ্পণা কৰে আপুনাৰ দেহা ॥ ৪৬০

ভকততে শ্ৰেষ্ঠ তঞি পাইলি বাঞ্ছা সিদ্ধি ।

কৰিয়ো পিতৃৰ প্ৰেত কাৰ্য্য যেন বিধি ॥

মোতে চিত্ত দিয়া কাৰ্য্য কৰিয়ো সন্তোষে ।

তেৱে কি কৰিবে আৰ সংসাৰৰ দোষে ॥ ৪৬১

নৃসিংহৰ আদেশে প্ৰহ্লাদ দৈত্যৰাজ ।

কৰিলেক পিতৃৰ যতেক প্ৰেতকাৰ্য্য ।

ব্ৰহ্মায়ে দেখন্ত পাছে নৃসিংহ প্ৰসন্ন ।

ত্ৰিংশে সহিতে উঠি বুলিলা বচন ॥ ৪৬২

কীৰ্ত্তন-ষোষা

দেৱ দেৱ জগন্নাথ কৰো নমস্কাৰ ।
শাপিষ্ঠক মাৰি প্ৰীতি সাধিলা আমাৰ ॥
মাতো বৰ পায়্যাকো কটাক্কো নকৰে ।
ঘাচৰিল দ্ৰোহ মহা দৈত্যে জগতৰে ॥ ৪৬৩
তাহাৰ তনয় মহা বৈষ্ণৱ প্ৰহ্লাদ ।
গুচাইল তোমাৰ ক্ৰোধ মিলাইল আহ্লাদ ॥
নৃসিংহে বোলন্ত ব্ৰহ্মা শুনিয়ো উত্তৰ ।
আউৰ বাৰ দৈত্যক নিদিবা হেন বৰ ॥ ৪৬৪
স্বভাৱে দুৰ্জ্জন দৈত্য একোৱে নমানে ।
যেন বিষ বাঢ়য় সৰ্পৰ দুগ্ধ পানে ॥
এহি বুলি নৰসিংহ ভৈলা অন্তৰ্জ্ঞান ।
প্ৰহ্লাদে কৰিলা ত্ৰিদশক বহু মান ॥ ৪৬৫
প্ৰথমতে ব্ৰহ্মাক নমিলা দৈত্যেশ্বৰ ।
শঙ্কৰকো নমিলন্ত তাত অনন্তৰ ॥
জ্ঞানন্ত বিষ্ণুৰ অংশ আনো যত দেৱ ।
একে থানে সবাকো কৰিলা পৰি সেৱ ॥ ৪৬৬
পাছে শুক্ৰ আদি কৰি মুনিগণ যত ।
উঠিলন্ত ব্ৰহ্মা লৈয়া সবাক লগত ॥
প্ৰহ্লাদক কৰিলেক ৰাজ্য অভিষেক ।
দিল্যে সবে অধিকাৰ পিতৃৰ যতেক ॥ ৪৬৭
দৈত্য দানৱৰ ৰাজ্য ভৈলন্ত প্ৰহ্লাদ ।
স্বৰ্গ গৈলা দেৱগণ দিয়া আশীৰ্বাদ ॥
শুকমুনি বোলন্ত শুনিয়ো পৰীক্ষিত ।
কহিলো তোমাত সবে প্ৰহ্লাদ চৰিত্ৰ ॥ ৪৬৮

নৃসিংহৰ লীলা ইটো বৰ দৈত্যেন্দ্ৰব ।
 প্ৰহ্লাদৰ পুণ্যকথা শুনে যিটো নব ॥
 তাহাৰ মৃত্যুৰ হস্তে নাই আৰ ত্ৰাস ।
 অপ্ৰয়াসে ছিণ্ডে সংসাৰৰ কৰ্ম্মপাশ ॥ ৪৬৯
 শুনা সৰ্ব্বজনে কহে কৃষ্ণৰ কিস্কো .
 নাহি আন ধৰ্ম্ম আৰ কীৰ্ত্তনত পৰে ॥
 বৈকুণ্ঠক যাইবা য়েৰে যাত্ৰনাক তৰি ।
 নিৰন্তৰে ডাকিয়া ঘুমিওঁ হৰি হৰি ॥ ৪৭০
 নমো নমো নাৰায়ণ সংসাৰ কাৰণ ।
 যোগীগণে সেৱা কৰে যাহাৰ চৰণ ॥
 যাহাৰ মায়াৰ গতি নজানন্তু কেৱ ।
 হেন হৰি চৰণে কৰিলো মঞি সেৱ ॥ ৪৭১
 কৃষ্ণ-পদ যুগল ধৰিয়া এক মনে ।
 কৃষ্ণৰ কীৰ্ত্তন কৰিয়োক সৰ্ব্বজনে ॥
 হেন জানিয়োক হৰি-চৰণেসে গতি ।
 প্ৰহ্লাদ চৰিত্ৰ এহিমানে সমাপতি ॥ ৪৭২

। প্ৰহ্লাদ চৰিত্ৰ সমাপ্ত ।

সঁচিপাভূত থকা 'প্ৰহ্লাদ' আৰু 'সপ্তাৰ্ক' বৰাক্ৰমে 'প্ৰহ্লাদ' আৰু 'ষষ্ঠাৰ্ক' লিখা হৈছে ।

সপ্তম ভাগ গজেন্দ্রোপাখ্যান

ঘোষা ॥ বাম বাম বাম । হরি বাম বাম ॥ ৩৯

পদ ॥ রাজাক সাদৰি মুনি বুলিলা বচন ।
শুনা পৰীক্ষিত কুককুলেৰ নন্দন ॥
পৰম মধুৰ মাধৱৰ গুণচয় ।
শুনা সারধানে হোক পাপৰ প্ৰলয় ॥ ৪৭৩
ক্ষীৰ সাগৰৰ আজি ত্ৰিকুট পৰ্বত ।
প্ৰকাশন্তে আছে তিনি লোকত বেকত ॥
সুৰ্গৰ বজত লোহা জলে তিনি শৃঙ্গ ।
চক্ষুত চমক লাগে দেখিতে বিৰিঙ্গ ॥ ৪৭৪
আনো যত শৃঙ্গ বহু কৰে তিৰিমিৰি ।
দশোদিশ প্ৰকাশিয়া শোভে শুক্ল গিৰি ॥
অমৃত ঘোজন জুৰি আছে গিৰিবৰ ।
উচ্ছিত দেখিয় দশ হাজাৰ প্ৰহৰ ॥ ৪৭৫
ক্ষীৰ সাগৰৰ চউ চৌভিত্তি উথলে ।
পথালে পৰ্বত সুশীতল গন্ধ-জলে ॥
থানে থানে আছে ভূমি অনেক উদ্যান ।
ফুলে জকমক গন্ধে নাহিকে সমান ॥ ৪৭৬
নদী নদ অশেষ বিশেষ সৰোবৰ ।
ফটিক নিৰ্মল জল দেখি মনোহৰ ॥
বিদ্যাধৰীসবে স্নান কৰে অমুক্ৰণ ।
পদ্মিনী সবৰ বাসে সুগন্ধি চন্দন ॥ ৪৭৭

পৰম আমোদ গন্ধ উৎথলে সদায় ।
 দশোদিশ জুৰি তাৰ বায়ু বহি যায় ॥
 দেখি স্থশোভন তক যত উপবনে ।
 যাত নিতে ক্রীড়ে দেৱ দিব্য নাৰীগণে ॥ ৪৭৮
 শাল তাল তমাল মন্দাৰ পাৰিজাত ।
 চম্পক অশোক আনো পুষ্প অসংখ্যাত ॥
 আম জাম লেঙ্গু জৰা জামীৰ খাজুৰী ।
 বেল নাৰিকেল কল তাম্বুল পাকৰি ॥ ৪৭৯
 অগক চন্দন পদ্ম সবল সোণাক ।
 আনো যত তক তৃণ সবে কল্পতক ॥
 ষড়ঋতু এককালে হবন্ত উদয় ।
 ভ্ৰমৰে গুঞ্জৰে কুলি পঞ্চম পূৰয় ॥ ৪৮০
 বহয় মলয় বায়ু আমোদিত মন ।
 নৃত্য গীত কৰে তৈতে অপেশ্বৰাগণ ॥
 হৰি গুণ গীত গাৱে গন্ধৰ্ব্ব কিম্বৰে ।
 পাপ দূৰ হোক হৰি বোলা নিবন্তৰে ॥ ৪৮১

— ১ —

ঘোষা ॥ ৰাম দামোদৰ হৰে ।
 প্ৰভু সেৱকে কাতৰ কৰে ॥ ৪০
 পদ ॥ বনৰ সিটো বিতোপন নাম ।
 কহিলো যাহাৰ নাহি উপায় ॥
 তাহাৰ মাজে সৰোবৰ এক ।
 সাগৰ সঙ্কাশ দেখি প্ৰত্যেক ॥ ৪৮২

স্তব্ধময় পদে আছে জড়ি ।
 ভ্রমবে মধু পিঐ তাত পড়ি ॥
 রাজহংস আদি যতেক পক্ষী ।
 পড়ি পড়ি থাকে নবাই উপেক্ষি ॥ ৪৮৩
 কুমুদ সিন্ধি উতপল ফুল ।
 ফুলি আছে গন্ধে নাহিকে তুল ॥
 চৌভিত্তি বেড়ি আছে উপবনে ।
 কহিবে তার নাম কোনজনে ॥ ৪৮৪
 কদম্ব বধু নাগেশ্বর গাছে ।
 ফুলে জকমক বেড়িয়া আছে ॥
 মালতী মধাই জাই যুতি যত ।
 পারিজাত মুখ্য বৃক্ষ সমস্ত ॥ ৪৮৫
 বহয় মলয়া বসন্ত বার ।
 কোকিলে ঘনে ঘনে কাড়ে বার ॥
 মেহি বনমাজে গজেন্দ্র আছে ।
 অনেক হস্তী ফুবে আগে পাছে ॥ ৪৮৬
 যতেক বৃক্ষ বেত বাসু থরি ।
 ফুবন্তে ভাঙ্গি নেই মড়মড়ি ॥
 যাব গন্ধ পাই সিংহ পলাই ।
 যতেক পশু ডবে জীউ খাই ॥ ৪৮৭
 মদ-জল ধাবেই বহিয়া ঘাই ।
 ভ্রমবে যাক সেরে সর্বদাই ॥
 চবন্তে ফুবন্তে ক্রোড়ন্তে ঘাই ।
 বহিল সঙ্কল্পে ভাগব পাই ॥ ৪৮৮

দুই গুণে পীড়িলে বৰি কিৰণে ।
 লড়িলা দুনাই জলপান মনে ॥
 পৰ্ব্বত কাঞ্চ্য গজেন্দ্ৰৰ ভিৰে ।
 পদ্মৰ গন্ধ পাইল জল-তীৰে ॥ ৪৮৯
 চৌভিতি হস্তী-মাঝে গজৰাজে ।
 পশিলা বজ্জ সবে জলমাঝে ॥
 পদ্মৰ গন্ধে সুগন্ধিত জল ।
 পিলেক তৃষায়ে ছয়া বিকল ॥ ৪৯০
 অগাধ জল আতিশয় জুৰ ।
 গজেন্দ্ৰে ঘনে ঘনে পাৰে বুৰ ॥
 হস্তিনী সমে কৰে জল-ক্ৰীড়া ।
 খণ্ডিল সমস্তে বৌদ্ৰৰ পীড়া ॥ ৪৯১
 হস্তী-হস্তিনীক কৰাৰে স্নান ।
 পিয়াৰে জল গৃহস্থৰ ঠান ॥
 দায়ায়ে পুত্ৰ ভাৰ্যা সমে বজ্জ ।
 গৰ্বে জলক্ৰাড়া কৰে মাতজ্জ ॥ ৪৯২
 বিষয় স্মৃতি ভৈলেক ভোল ।
 নেদেখে মৃত্যু আসি পাইলে কোল ॥
 জলত গজেন্দ্ৰ ক্ৰীড়ে উৎসাহে ।
 দেখিল তাক পাছে মহা গ্রাহে ॥ ৪৯৩
 ক্ৰোদ্ধে ধায়া আসি দিলে কামোৰ ।
 মিবেলা দুইহানো ভৈল আজোৰ ॥
 গজেন্দ্ৰক গ্রাহে আজোৰে টানে ।
 হস্তীয়ো গ্রাহক টানিয়া আনে ॥ ৪৯৪

ষতেক বল আছে মানে দিল ।
 গ্রাহ গজেন্দ্রব যুদ্ধ মিলিল ॥
 দেখিয়া দুইব যুদ্ধ বিপৰীত ।
 ত্রিদশ দেৱ ভৈলা ভয়ে ভীত ॥ ৪৯৫
 দেখিলা সবে আতি অসদৃশ ।
 যুদ্ধতে সহস্র গৈল বৰিষ ॥
 জগতে আছে এক দৃষ্টি কৰি ।
 কৃষ্ণ বুলি যায়ে সংসাৰ তৰি ॥ ৪৯৬

— ২ —

ঘোষা ॥ কৃষ্ণ বাম জগবন্ধু, জয় জগন্নাথ ।
 তোমাৰ চৰণ বন্দি বৌক মোৰ মাথ ॥ ৪৯৭
 পদ ॥ শুক নিগদতি কথা শুনা নৃপবৰ ।
 মিলিল অদ্বুত যুদ্ধ গ্রাহ-গজেন্দ্রব ॥
 আকাশত দেৱগণে দেখন্তু বিস্ময় ।
 গ্রাহ গজেন্দ্রব কাৰো নাহি ভঙ্গ জয় ॥ ৪৯৮
 কতোকালে গজেন্দ্রব বল ভৈল হানি ।
 গ্রাহৰ বাঢ়িল বল পিয়া স্বাদ পানী ॥
 শ্রাস্ত ভৈলা গজৰাজ যুঁজিতে নপাবে ।
 চিহ্নে হস্তিনীচয় বেড়ি চাৰি পাবে ॥ ৪৯৯
 আনো যত দাস্তাল স্বামীৰ ঘোৰ ছুখে ।
 বাধিতে নপাবে কাৰো বাক্য নামে মুখে ॥
 দেখিলা গজেন্দ্রে আপুনাৰ মৃত্যুভয় ।
 বাধিবে নপাবে, আৰ ভাৰ্য্যা-পুত্ৰচয় ॥ ৪৯৯

সঙ্কট বেলাত তাৰ সদবুদ্ধি ভৈল ।
 কি ভৈল কি ভৈল বুলি গুণিবাক লৈল ॥
 আমি হেন গজেন্দ্ৰ জগতে যাক কহে ।
 মহাগৰ্বে ভ্রমন্তে পাইলেক জলগ্ৰাছে ॥ ৫০০
 সহস্ৰ বৎসৰ যিটো যুঁজে অপ্রয়াসে ।
 জানিলোহো বন্দী ভৈলো বিধাতাৰ পাশে ॥
 আমাক বাধিবে আৰে কমন বান্ধৱে ।
 অন্তকালে গতি মোৰ কেৱলে মাধৱে ॥ ৫০১
 মহা বলৱন্ত কাল ভুজঙ্গক ভয় ।
 যাক সেৱা কৰন্তু সদায় যোগিচয় ॥
 পলাই জগতৰ মৃত্যু যি প্ৰভুক ডৰে ।
 যাক ভয়ে চন্দ্ৰ-সূৰ্য্য পৰন সঞ্চৰে ॥ ৫০২
 হেন জগন্নাথ অনাথৰ ইচ্ছদেৱ ।
 হৰি বিনে আৱৰ তাৰন্তা নাহি কেৱ ॥
 এহি বুলি মৰণত নভৈলা বিকল ।
 শুণে মেঢ়ায় ধৰিলন্তু স্তৱণ কমল ॥ ৫০৩
 পৰম আনন্দে মাধৱত দিয় চিত্ত ।
 গজেন্দ্ৰে কৰিলা স্তুতি আতি বিপৰীত ॥
 যাক শুনি তৰি ভৱ নৰক দুৰ্ঘোৰ ।
 অন্তকালে মাধৱ বান্ধৱ গতি মোৰ ॥ ৫০৪
 শুণে মেঢ়াই পদ্মগোট উপৰক তুলি ।
 কৃষ্ণত শৰণ লৈলা ত্ৰাহি হৰি বুলি ॥
 তাক শুনি ভকত বৎসল কৃপাময় ।
 চক্ৰ তুলি গজেন্দ্ৰক বুলিষা নিৰ্ভয় ॥ ৫০৫

আথেবেথে চলিলন্ত গকড়ৰ স্কন্ধে ।
 ভকতক বাখিবাক আসিলা প্ৰৱন্ধে ॥
 গকড়ৰ নামি ভূমি পৰম বিক্ৰমে ।
 শুণ্ডে ধৰি তৰক তুলিলা গ্ৰাহে সমে ॥ ৫০৬
 চক্ৰে ধৰি তেথনে ছিৰিলা গ্ৰাহমুখ ।
 হৰিব প্ৰসাদে গজেন্দ্ৰৰ গৈল দুখ ॥
 হস্তী গুচি তৈতে চতুৰ্ভুজ ৰূপ ভৈলা ।
 গলে বনমালা হাতে চাৰি অস্ত্ৰ লৈলা ॥ ৫০৭
 কৰিলা প্ৰণাম পাছে দণ্ডৱতে পড়ি ।
 পাৰিষদ হুয়া বৈকুণ্ঠক গৈলা লৰি ॥
 কৃষ্ণ দৰশনে গ্ৰাহো শাপক নিস্তৰি ।
 দিব্যৰূপ ধৰিয়া স্বৰ্গক গৈলা লৰি ॥ ৫০৮
 শুনা কৃষ্ণ-কথা জন্ম নকৰিয়ো বৃথা ।
 হৰিব চৰিত্ৰ আত নাহি অন্তৰথা ॥
 দুৰ্লভ মনুষ্য জন্ম পাই কত ভাগে ।
 সত্বৰে সংসাৰ সিদ্ধু তৰিবাক লাগে ॥ ৫০৯
 যত ধন জন সবে বিষ্ণু মায়া ।
 আকাশত প্ৰকাশে মেঘৰ যেন ছায়া ॥
 কৃষ্ণ-কথা শ্ৰৱণ-বীৰ্ত্তনে ভৱতৰি ।
 হেন জানি সদায়ে ঘূমিয়ো হৰি হৰি ॥ ৫১০

। গজেন্দ্ৰোপাখ্যান সমাপ্ত ॥

অষ্টম ভাগ

হৰমোহন

ঘোষা ॥ মুখে বোল বাম কৃষ্ণ সনাতন হৰি ।
হৰি-হৰ লোলা কথা শুনা কৰ্ণ ভৰি ॥ ৪২

পদ ॥ পৰীক্ষিত ৰাজাত বদতি মুনি শুকে ।
শুনা কৃষ্ণ-কথা কহে পৰম উৎসুকে ॥
বিপৰীত স্ত্রী-মায়া দেখি মাধৱৰ ।
শুনা যেনমতে কামাতুৰ ভৈলা হৰ ॥ ৫১১
শুনিলন্ত হৰে পাছে কথা বিপৰীত ।
স্ত্রী-ৰূপ ধৰি হৰি হৰিলা অমৃত ॥
দেৱক ভুঞ্জাইলা দানৱৰ আশা ভঙ্গ ।
শুনি ত্ৰিনয়নৰ মনত মহাবঙ্গ ॥ ৫১২
নয়নে দেখিবো বিষ্ণু ভৈলা যেন নাৰী ।
এহি বুলি বৃষভত চড়ি ত্ৰিপুৰাৰি ॥
লগ লাগি উমাঘো বসিলা স্বামী কাছে ।
দেখি নন্দী আদি কৰি যত ভূত আছে ॥ ৫১৩
কৈলাস ছানিয়া সবে কোবাবে নিশান ।
দণ্ড ছত্ৰে বাঢ়ে ভণ্ডে ধৰিলা যোগান ॥
আকাশৰ পথে গোবীনাথ গৈল লড়ি ।
বিষ্ণুৰ পুৰীক আঙটাইলেক দৰদৰি ॥ ৫১৪
বৃষভৰ নামি হৰ আৰো গোবীমাৰ ।
বিষ্ণুক আদৰি দুয়ো ভৈলা ভূমপাৰ ॥
মাধৱৰ মন্দিৰক দূৰতে আকলি ।
প্ৰণামিলা শঙ্কৰে কৰিয়া কৃতজ্ঞল ॥ ৫১৫

বস্ত্ৰৰ মন্দিৰে স্তম্ভৰ্ণৰ সিংহাসনে ।
 কবস্তু প্ৰকাশ বসি দেৱ নাৰায়ণে ॥
 স্তনন্দ কুমুদ নন্দ পাৰিষদগণে ।
 চতুৰ্ভিতি বেঢ়ি সেৱে কৃষ্ণৰ চৰণে ॥ ৫১৬
 জগত জননী লক্ষ্মী আছন্তু উপাসি ।
 শঙ্কৰক দোখি প্ৰভু তুলিলন্তু হাসি ॥
 বসিবাক লাগি বঢ়াই দিয়াইলা আসন ।
 সভাৰ্য্যে বসিলা তাতে দেৱ ত্ৰিনয়ন ॥ ৫১৭
 আদৰিলা হৰি যেন বিধি ব্যৱহাৰ ।
 কৰিলা পাৰ্শ্বতী সমে শিৱক সৎকাৰ ॥
 শঙ্কৰে কৰিলা হৃষীকেশক সেৱলি ।
 আৱস্থিল স্তুতি পাছে কৰি কৃতাঞ্জলি ॥ ৫১৮

— ॥ ৪ ॥ —

ঘোষা ॥ ত্ৰাহি ৰাম নিৰঞ্জন নিৰাকাৰ হৰি ।
 কৰা কৃপা নাথ সেৱকৰ মন পূৰি ॥ ৪৩
 পদ ॥ নমো নমো মাধৱ বিধিৰ বিধিধাতা ।
 তুমি জগতৰ গতি মতি পিতা মাতা ॥
 তুমি প্ৰিয়ন্তম জগতৰ ঈশ এক ।
 একো বস্তু নাহিকে তোমাত ব্যতিৰেক ॥ ৫১৯
 তুমি কাৰ্য্য কাৰণ সমস্ত চৰাচৰ ।
 স্তম্ভ-কুণ্ডলে যেন মুহিকে অন্তৰ ॥
 তুমি পশু-পক্ষী স্তব নব তক তৃণ ।
 অজ্ঞানত মুঢ় সৰো দেখে ভিন্ন ভিন্ন ॥ ৫২০

তোমাৰেমে মায়ায়ে মোহিত সৰ্বক্ষণে ।
 তুমি আত্মা তোমাক নজানে একোজনে ॥
 সমস্ত ভূতৰ তুমি আছা হৃদয়ত ।
 তব্ব নপাই তোমাক বিচাৰে বাহিৰত ॥ ৫২১
 তুমিসে কেৱলে সত্য মিছা সবে আন ।
 জানি জ্ঞানীগণে কৰে হৃদয়ত ধ্যান ॥
 নমাগোহো স্তম্ভ ভোগ নমাগো মুকুতি ।
 তোমাৰ চৰণে মাত্ৰ থাকোক ভকতি ॥ ৫২২
 মুখে লোক নাম মোৰ কৰ্ণে তব কথা ।
 হৃদয়ত পাদপদ্ম থাকোক সৰ্বথা ॥
 সজনৰ সঙ্গ নুগুচোক সৰ্বক্ষণে ।
 এতেক প্ৰসাদ মাগো তোমাৰ চৰণে ॥ ৫২৩
 শুনা যি কাৰণে আইলো গোচৰ আমাৰ ।
 দেখি আছো তোমাৰ বিবিধ অৱতাৰ ॥
 সম্প্ৰতি ধৰিলা প্ৰভু যিটো নাৰীবেশ ।
 তাক দেখিবাক লাগি আইলো হৃষীকেশ ॥ ৫২৪
 যিটো নাৰীবেশ ধৰি মোহিলা দানৱ ।
 দেৱবো অমৃত পান সাধিলা মাধৱ ॥
 সেই নাৰী-ৰূপক দেখিবে অভিলাষে ।
 কতুহলে সভাৰ্য্যে আসিলো তযু পাশে ॥ ৫২৫
 ভূত্য হেন মানি য়েবে কিছু আছে দায়া ।
 দেখায়ো আমাক কেনমত জ্ঞী-মায়া ॥
 ভকতৰ মনোবধ কৰিলো পূৰণ ।
 হেন শুনি হাসি মাতিলন্ত নাৰায়ণ ॥ ৫২৬

দৈত্যে নিলে অমৃত দেয়ৰ দেখি ক্লেৰ ।
 সিকাৰণে শঙ্কৰ ধৰিলো নাৰীবেশ ॥
 কামুকজনৰ তাত মহা কতৃহল ।
 তুমি মহাযোগীৰ দেখিবে কোন ফল ॥ ৫২৭
 ঘোৰ নাৰীমায়া সৰ্ব্ব মায়াতে কুচিত ।
 মহা সিদ্ধ জ্ঞানীৰো কটাক্ষে হৰে চিত্ত ॥
 দৰশনে কৰে মহা যোগ সিদ্ধি ভঙ্গ ।
 জ্ঞানি জ্ঞানীগণে কামিনীৰ এড়ে সঙ্গ ॥ ৫২৮
 সিটো স্ত্রী মাযাক দেখিবে কোন কাজ ।
 তুমি ভোল ভৈলে হাসিবেক সামৰাজ ॥
 এতেকেসে বোলো ক্ষমিয়োক পশুপতি ।
 হেন শুনি হাসি হৰ হৰিত বদতি ॥ ৫২৯
 মহাযোগ বলে সদ্ধ কৰি আছো কায়া ।
 ত্ৰক্ষময় দেখো কি কৰিবে পাৰে মায়া ॥
 দহি আছো মদনক আউৰ শঙ্কা নাই ।
 মাধৱে মাতিলা হাসি শঙ্কৰক চাই ॥ ৫৩০
 দেখাইবো তোমাক আজি সেই নাৰীবেশ ।
 এহি বুলি অস্ত্ৰকান ভৈলা ছঘীকেশ ॥
 আগত নাহিকা হৰি ভৈলা কোন ভিত্তি ।
 চতুৰ্ভিত্তি চাস্ত হৰে পাৰ্বতী সহিত ॥ ৫৩১
 বিদূৰক লাগি চাস্ত উঠি ছয়া ধিৰ ।
 চাপৰি চাহন্ত নেত্ৰ বলাই সদাশিৱ ॥
 উঠন্ত বৈসন্ত মাত্ৰ কৰি উসমিস ।
 কৈক গৈলা ক্লয় একো অপান্ত উদিস ॥ ৫৩২

এহিমতে চাস্ত হবে আকুলিত্তাবে ।
 ভণিল শক্বে গোরিন্দব ছুই পারে ॥
 শুনা সর্বজন মহাভাগরত পদ ।
 ডাকি হবি হবি বোলা ছাড়োক আপদ ॥ ৫৩৩

— ॥ ৫ ॥ —

ঘোষা ॥ নমো নন্দসুত তোমার চরণে
 শরণে পশিলো আমি ।
 সংসার সাগরে মজিলো গোপাল
 রূপা কবা মোক স্বামী ॥ ৪৪

দুলড়ী ॥ পাছে ত্রিনয়ন দিব্য উপবন
 দেখিলন্ত বিদ্যমানে ।
 ফল ফুল ধরি জক মক কবি
 আছে যত রক্ষমানে ॥
 শিবীষ সেউতী তমাল মালতা
 লবঙ্গ বাগী গুলাল ।
 কববার বক কাঞ্চন চম্পক
 ফুল ভবে ভাঙ্গে ডাল ॥ ৫৩৪
 শেরালি নেরালি পলাশ পাবলি
 পারিজাত যুতি জাই ।
 বকুল বন্দুলি আছে ফুলি ফুলি
 তাৰে সীমা সংখ্যা নাই ॥

পাঠাওঁব ঘোষা : জয় জয় বাম জয় ত্রিবাম

জয় সন্ন্যাসী হবি ॥ ৪৪

কনৌক কানৰি কদম্ব বাবৰি
 নাগেশ্বৰ সিংহচম্পা ।
 অশোক অপাৰ দেৱনা মন্দাৰ
 মণিৰাজ ৰাজচম্পা ॥ ৫৩৫
 কুন্দ কুকবক কেতেকী তগৰ
 গন্ধে মোহে বহুদূৰ ।
 গুটিমালী ভেটি বঙ্গীন ৰেৱতী
 মকুৰা মাঠে ধুহুৰ ॥
 চন্দন অগৰু দিব্য কল্পতৰু
 দেৱদাক পদ্মবিচি ।
 প্ৰতি গাছে গাছে ভিণ্ডি বান্ধি আছে
 স্তৱৰ্ণ মাণিকে খচি ॥ ৫৩৬
 মণি মৰকত থলী নানামত
 দীপ্তি কৰে তাৰ কাছে ।
 মহা মনোহৰ দিব্য সৰোবৰ
 তাৰ মাজে মাজে আছে ॥
 চাৰিও কাষৰে প্ৰৱাল বাথৰে
 বান্ধিল বিচিত্ৰ কৰি ।
 বৈদূৰ্য্যৰ বাট ফটিকৰ ঘাট
 মৰকত খাটখৰি ॥ ৫৩৭
 স্তৱৰ্ণ কমল ভেঁট উতপল
 ফুলি ফুলি আছে বগ্নি ।
 শোভে চক্ৰবাক ৰাজহংস-জ্যাক
 মৃণাল ফুলে উভগ্নি ॥

কোণ্টা কক্ক বক বিবিধ চটক
 ভ্রমন্ত নির্ভয় ভার ।
 অমৃত সমান জল কবি পান
 তেজে স্তল্লিত বার ॥ ৫৩৮
 চাৰিয়ো পাবত দিব্য পুষ্প যত
 গন্ধে দশোদিশ বাসে ।
 অনেক ভ্রমবে বেড়িয়া গুঞ্জবে
 মধুপান অভিলাষে ॥
 যত দিব্য পক্ষী ফল মূল ভক্ষি
 কাড়য় হৃদয় বার
 কুহু কুহু ধ্বনি কোকিলব শুনি
 বহয় মলয় বার ॥ ৫৩৯

—॥ ৬ ॥—

ঘোষা ॥ এ হবি নাৰায়ণ ॥ ৪৫

ছবি ॥ হেন দিব্য উপবন দেখিলন্ত ত্রিনয়ন
 দিব্য কন্যা এক আছে তাতে ।
 কোটি লক্ষ্মী সম নোহে কটাক্ষে ত্রৈলোক্য মোহে
 ভণ্টা খেড়ি খেলে ছয়ো হাতে ॥
 তপ্ত সুরণব সম জ্বলে দেহা নিকপম
 ললিত বলিত হাত পার ।
 চক্ষু কমলব পাসি মুখে মনোহর হাসি
 সখনে দবশে কামভার ॥ ৪৬০

উদ্ধত খেপন্ত ভৰ্ণা কবন্ত কটাক ছটা

লীলা গতি দেখাই ফুৰে পাক ।

মোলকে উচ্চল খোপা খমে শাবিজাত ধোপা

বাম হাতে সম্বস্ত তাক ॥

কৰ্ণৰ কুণ্ডল দোলে স্তন হলফল কৰে

গলে বজ্জমালা ঝিকি পাবে ।

বস্ত্ৰৰ কঙ্কণগণ সিয়ো কৰে বগ্নন

প্রকাশে হৃদয় হেমহাবে ॥ ৫৪১

কণ্ঠে জ্বলে সাতেসৰি লয়লাসে কাঢ়ে ভৰি

আগবাড়ি পাছ গুচি যাস্ত ।

পিঙ্কি শাড়ী খোঁটা জালি যেন মৈৰা কৰে চালি

হৰক কটাক কৰি চাস্ত ॥

দৰশন্ত কাথ পিঠি খণোহো সমুখ দৃষ্টি

চাই লাজে যাস্ত চকু মুদি ।

ভ্রমন্ত অনেক ভাৱে উকৱাৱে বস্ত্ৰ বাৱে

উচ কুচ সবে হোৱে উদি ॥ ৫৪২

কঙ্কালে কিঙ্কিণী বাজে চৰণ কমল মাজে

বস্ত্ৰৰ সুপুৰ কণ-ঝুগ ।

হালে আতি মধ্যদেহ সংসাৰ মোহিন বেশ

একো অঙ্গে নাহি খতিখুন ॥

মুখচন্দ্র সম শোভে পদ্মৰ সুৰভি লোভে

বেড়ি মধুকৰে কৰে ষোল ।

শৰীৰৰ লাস বেশ নেত্ৰৰ কটাক চৌস

মেধি শঙ্কু আতি ইল্লা ভোল ॥ ৫৪৩

পূর্ব শত্রু হেন জানি কান্দেয়ে বাণ হারি
 মনক মর্দিলি মহেশ্বর ।
 নাই শ্রুতি বুদ্ধি জ্ঞান কামানলে খোবে প্রাণ
 লাজ কাজ এড়িলা শঙ্কর ॥
 সবে যোগ ধ্যান গৈল কন্যাক মাতিবে লৈল
 প্রাণেশ্বরী চাপ মোৰ পাশ ।
 আথবেক মাত মোক জন্মৰ সাফল হোক
 দেখি থাকো তোৰ লয়লাস ॥ ৫৪৪
 আৰ কি তোমাত বাজ মোকতো নাহিকে কাজ
 আন কোন ছাৰ স্বৰ্গ সুখ ।
 তুমি বিনা নাই আন তুমি মোৰ যোগ ধ্যান
 থাকিবো তোমাৰ চাই মুখ ॥
 নকৰা মানিনী মান মদনে দহয় প্রাণ
 বোলা বাঞ্ছৈ আশ্বাস আমাক ।
 বোলন্ত অনেক বোল কন্যাতেসে ছয়া ভোল
 পাসবিলা পাশতে উমাক ॥ ৫৪৫
 যত আছে ভুতগণ কাহাতো নাহিকে মন
 কেৱলে কন্যাত মাত্ৰ হিয়া ।
 স্বামীৰ দেখিয়া ভাৱ হাসন্ত পাৰ্বতী মাৱ
 চাপৰি মুখত বস্ত্ৰ দিয়া ॥
 আনো যত অনুচৰ বৈলক্ষিল নিবন্তৰ
 শঙ্কৰৰ দেখি হেন কাম ।
 শুনা সমজ্যাৰ লোক কলিত সদ্যতি হোক
 ডাক ছাৰি বোলা বাম্ব বাম্ব ॥ ৫৪৬

ঘোষা ॥ দেখে দেখা বাম নয়ন ভৰিয়া চাঞা ।
 অকণ পাবৰ বলাই লৈয়া মৰি যাঞা ॥ ৪৬ ॥
 পদ ॥ শুক মুনি বদতি শুন্যোক বাজা পাছে ।
 হৰক নমাতি কন্যা এহিমতে আছে ॥
 ভেঁটা খেড়ি খেলন্তে হাতৰ পৰা পৰি ।
 গৈল গুটি বেগে কতো দূৰক উফৰি ॥ ৫৪৭ ॥
 তাক দেখি যাস্ত কন্যা বেগ ধৰি ধাই ।
 কটিৰ বসন বায়ু নিলে উকুৰাই ॥
 ভৈল তনু উদাস বেকত গুপ্ত অঙ্গ ।
 লাজে আঠু সাবটি কবন্ত অঙ্গ ভঙ্গ ॥ ৫৪৮ ॥
 ছয়া কুঁজী-মুজুবী অঙ্গক হাতে ঢাকে ।
 লাজে চকু মুদি কতো অধোগুথে থাকে ॥
 আৰ ছইবে লাগি ওচৰত নাহি গাছ ।
 হান্ত কৰি কতো টেৰ কৰি চাস্ত পাছ ॥ ৫৪৯ ॥
 দৰশন্ত ভাৱ শঙ্কৰৰ মোহ হেতু ।
 দেখিলা কন্যাৰ গুপ্ত অঙ্গ বুঝকেতু ॥
 ভৈলন্ত ব্যামোহ মন মদনে দহয় ।
 পাৰ্শ্ববীক লাগি এড়িলন্ত লাজ ভয় ॥ ৫৫০ ॥
 বহিৰ সংযোগে যেন উথলিল মৃত ।
 হুঃসহ মদন বাণে জৰ্জৰিত চিত্ত ॥
 একো নেদেখন্ত কামাতুৰ ভৈলা বৰ ।
 কন্যাক ধৰিবে মনে দিলন্ত লৱৰ ॥ ৫৫১ ॥
 খট মট কৰি বাজে গলে মুণ্ডমালা ।
 কঙ্কালৰ স্নানকি পৰিল ব্যাঘ্ৰছালা ॥

ভৈল উলঙ্গত তাকো নচাস্ত চাপবি ।
 দেখি পলাইবাক লৈলা কন্যায়ো লরবি ॥ ৫৫২
 হাসি লাঞ্জে আঁৰ হস্ত ইগাছে সিগাছে ।
 ভোল হয়। শঙ্কৰো খেদন্ত পাছে পাছে ॥
 হস্তিনীক যেন মত্ত হস্তী যায় খেদি ।
 পলাস্ত সুন্দরী শঙ্কৰক লাগ নেদি ॥ ৫৫৩
 প্রাণ যায় শঙ্কৰৰ কাম উতপাতে ।
 মহাবেগে খোপাত ধবিল বামহাতে ॥
 বহ প্রাণেশ্বরী বুলি কবি আলিঙ্গন ।
 মহাকাম ভোলে দিলা মুখত চুম্বন ॥ ৫৫৪
 আৰি-মুৰি কবি কন্যা নথাকি থমকি ।
 বাহুব মধ্যৰ পৰা পৰিল হ্ৰসকি ॥
 দুনাই লরব দিলা বিমুকুত কেশে ।
 পাছন্ত খেদন্ত হবে উলঙ্গত বেশে ॥ ৫৫৫
 পাকে অন্তবস্তে যাস্ত শবীৰ দেখাই ।
 কতো আঁৰ হস্ত কন্যা হাসি মুচুকাই ॥
 কতো ঘন স্তন ভৰে ছলে দেখাই যাস্ত ।
 বহ প্রাণেশ্বরী বুলি শঙ্কৰে চেষ্টাস্ত ॥ ৫৫৬
 নাহি শ্রুতি বুদ্ধি যেন বাতুল লক্ষণ ।
 নাবীময় দেখন্ত সমস্তে বৃক্ষগণ ॥
 দাকণ মদন বাণে কবে লটি ঘটি ।
 কন্যা বুলি ধবিলন্ত বৃক্ষক সাবটি ॥ ৫৫৭

ঘোষা ॥ ইবাৰ ককণাময় নকৰ নৈবাশ ।
 ছোড় মায়া কৰ দয়া ভৈলো তযু দাস ॥ ৪৭
 পদ ॥ ইবাৰ নেড়াস প্ৰাণেশ্বৰী যাইবি কৈই ।
 চেক্ষান্ত বিবাণী কামবাণে মূৰ্ছা গই ॥
 সবস বদনে বাঞ্চে দিয়ো মোক চুমা ।
 কৰা আলিঙ্গন কি কৰিতে পাৰে উমা ॥ ৫৫৮
 কিয়নো নেদস প্ৰাণেশ্বৰী মোক লাগ ।
 যেই লাগে সেই দিবে পাৰো মোত মাগ ॥
 কৈলাসৰো পাতিবো তোমাক অধিকাৰী ।
 সেৱা কৰি থাকিবো যতক দিব্যনাৰী ॥ ৫৫৯
 নকৰিবো দন্দবাদ নপাৰিবো গালি ।
 মঞি দাস তোমাৰ থাকিবো আজ্ঞা পালি ॥
 তোমাৰে কৰিয়া দিবো পাৰ্ব্বতীকো চেড়ী ।
 আউৰ নোমাস প্ৰাণেশ্বৰী মোক এৰি ॥ ৫৬০
 দেখিবো নপাৰা যদি আমাৰ কুবেশ ।
 জঁটাক মুণ্ডাঞি তেবে কৰিয়ো আদেশ ॥
 সৰ্প গুচাই পিন্ধো আনি দিব্য অলঙ্কাৰ ।
 মুণ্ডমালা পেছলাই আৰো গলে হেমহাৰ ॥ ৫৬১
 ব্যাত্ৰছাল এড়ি পিন্ধো দেৱাস বসন ।
 ভস্ম গুচাই ঘৰো গাৱে অগৰু চন্দন ॥
 যেহি লাগে বোল বাঞ্চে তাকে মঞি কৰোঁ ।
 মুখ চাই নমাত আত্মে বৰে হাৰো ॥ ৫৬২
 কতনো কৰিলো ভোৰ ঘোৰ অপবাধ ।
 এভো হেন কৰ বাঞ্চে বচন নবাধ ॥

দাস্তে খেব কামোবো সাবট হাত তুলি ।
 তোব মোব হোক ক্রীড়া কোতুল কেলি ॥ ৫৬৩
 স্ত্রী বুলি বৃক্ষক চুম্বন্ত আশ্কারালি ।
 দেখিয়া হাসন্ত নারী-রূপ বনবাণী ॥
 অনন্তবে হবে চক্ষু মেলি চাইলা পাছে ।
 দেখন্ত মুহুরি কন্যা ধরি আছে গাছ ॥ ৫৬৪
 তাক এড়ি সুন্দরীক খেদন্ত দুনাই ।
 যেন মত্ত হস্তী হস্তিনীক খেদি যাই ॥
 লাগ নেদি বমণীয়ে পলান্ত লরবি ।
 মহাবেগে শঙ্কবে খেদন্ত ভরি ভরি ॥ ৫৬৫
 নযাই নুপুহাই মদনব উতপাতে ।
 পাইলো পাইলো বুলি কতো চাব দেন্ত হাতে ॥
 আঙ্গুলিব আগে গৈয়া চোরে উচ কুচ ।
 অন্তবন্ত কন্যা হব পড়ি যান্ত মুছ ॥ ৫৬৬
 পুৰাতন শত্রু কামদেৱে ছিদ্ৰ পাই ।
 প্রহাবন্ত পুষ্পবাণ দুনাই দুনাই ॥
 মদনব শব হব হৃদয়ত ফুটি ।
 মহাদুখে মাটিত পাবন্ত লোটালুটি ॥ ৫৬৭
 কতো উঠি কন্যাক কবন্ত কাউবাউ ।
 অঙ্গুলি বেস্তন্ত লঞ পালটিয়া চাঞ ॥
 তোবসে নিমিতে কবে মদনে দগধ ।
 বঞ্চিত ঘেবে মবো তোমাতেসে লাগে বধ ॥ ৫৬৮
 মহাপাপ প্রাণী-হত্যা তাকো শঙ্কা নাই ।
 কোননো সাধিবে স্বৰ্গ আমাক মবাই ॥

এভো পাশ চাপ আসি কৰো আলিঙ্গন ।
 তোমাৰ সাফল হোক এ নৱ যৌৱন ॥ ৫৬৯
 নেদেখয় কেৱে ঐত কিয় কৰা লাজ ।
 নাহি আন পুৰুষ নিৰ্জ্জন বনমাজ ॥
 তঞি যেষে নাহস আপুনি চাপো কোল ।
 এহি বুলি লাসে লাসে যাস্তু হয় ভোল ॥ ৫৭০

—॥ ৯ ॥—

ঘোষা ॥ প্রাণ হৰি নেই বুলি ডাক ছাড়ে ত্ৰিপুৰাৰি ।
 হৰক মুহিয়া যাস্তু মোহন মুৰাৰি ॥ ৪৮

পদ দেখি হাসি হৃন্দবী পলাস্ত লাগ নেদি ।
 নয়া নয়া বুলি বৃন্দধ্বজে যাস্তু খেদি ॥
 গিৰি গুহা বন নদ নদী সৰোবৰ ।
 খেদিয়া ফুৰন্ত হৰে দ্বীপ দ্বীপান্তৰ ॥ ৫৭১
 আছে ঋষিগণৰ আশ্ৰয় অসংখ্যাত ।
 পলাস্তে খেদন্তে দুয়ো প্ৰৱেশিলা তাত ॥
 মদনৰ পীড়াত এড়িলা সবে লাজ ।
 খেদিয়া ফুৰন্ত আশ্ৰয়ৰ মাজে মাজ ॥ ৫৭২
 আউল জাউল হয় আখি-মুখ ঢাকি জটে ।
 বিবস্ত্ৰে কণ্ঠাক হৰে খেদে উলঙ্গটে ॥
 দেখি ঋষিপত্নীগণে হাসে নিবস্ত্ৰে ।
 কেহো মুখে বস্ত্ৰ দিয়া পশে অভ্যস্তবে ॥ ৫৭৩
 উন্নত পাগল কিনো ভৈল মহাদেৱ ।
 কেনমতে আক হুৰাহৰে কৰে সেৱ ॥

উলঙ্গটে খেদন্ত কাহাব বউ জীউ ।
 লাজ কাজ মৰ্য্যদা এড়িল সদাশিউ ॥ ৫৭৪
 এহি বুলি জুমাছুমে হাসে সবে সখী ।
 ঋষিগণে শঙ্কৰক কামাতুব দেখি ॥
 বিষ্ণু বিষ্ণু বুলি সবে চপৰাইলা মাথ ।
 কিনো বিপর্যয় ভোল ভৈলা গোবীনাথ ॥ ৫৭৫
 কেহো বোলে শঙ্কৰক কোনে মায়া বুজা ।
 পাছো অৰ্য্যে আসা আগবাঢ়ি কৰো পূজা ॥
 এহি বুলি উঠি যাস্তু কতো ঋষিগণ ।
 লৱড়ন্তে কৰঘোৰে বোলন্ত বচন ॥ ৫৭৬
 তুমি চৰাচৰ গুণ জগতৰ বাপ ।
 সৰ্ব্বজ্ঞান হয়। কেনে কৰা ঘোৰ পাপ ॥
 ক্ৰণেক বিশ্রাম কৰা আমাৰ ধানত ।
 যতেক বোলন্ত মানে নপশে কাণত ॥ ৫৭৭
 কামিনী হৰিলে চিত্ত কামে ভৈলা ভোল ।
 মুশুনন্ত একোয় ঋষিৰ মাত বোল ॥
 বমণীৰ পাছে পাছে ফুৰন্ত লৱড়ি ।
 গাৱ দেখাই সুন্দৰী পলান্ত ভৰি ভৰি ॥ ৫৭৮
 নপাৱন্ত লাগ তান নাহি স্থখ শাস্তি ।
 খেদন্তে খেদন্তে আতি ভৈল হাবাহাছি ॥
 উগুলা থুগুলা চিত্ত মদনে বিকল ।
 বহিবে লাগিলা শঙ্কৰক বিন্দুজল ॥ ৫৭৯
 হস্তিনীক খেদন্তে হস্তীৰ যেন অৱে ।
 যেন গিৰি শিখৰৰ পেক-ধাৰা বৱে ॥

সেইমতে শঙ্কর বিন্দু যাই পড়ি ।
 দেখি ঋষিগণে অন্তবিল। তাক এড়ি ॥ ৫৮০
 পিঠি দিয়া কতো স্তম্ভস্তু হবি বাম ।
 মহাযোগী মহেশ্বর আন হেন কাম ॥
 এহি বুলি ঋষি সবে গৈলা ঘরাঘরি ।
 স্তম্ভহ বাম-কৃষ্ণ সনাতন হবি ॥ ৫৮১

—॥ ১০ ॥—

বোঝা ॥ এ হবি কি প্রাণ হবি পশিলো শরণে ।
 কৰা রূপা নাথ মোক অকণ চরণে ॥ ৪৯

পদ ॥ যৈত যৈত শঙ্কর বিন্দু পবি গৈল ।
 ভূমি গুচি শুদ্ধ সুরণময় ভৈল ॥
 মিটো বৃক্ষ লতাক বিন্দুব ছিটা ছোরে ॥
 কাষ্ঠ গুচি তেখনে সুরণময় হোরে ॥ ৫৮২
 তথাপি খেদস্তু হব হয়। উলঙ্গট ।
 পাক ফুবি পাইলা গৈয়া বৈকুণ্ঠ নিকট ॥
 পৰিয়া আন্টাইল যেরে বিন্দু আছে যত ।
 ভেবেসে চেতন পাইলা হবর গারত ॥ ৫৮৩
 চাপবি চাহন্ত ছাল নাহিকে কটিত ।
 লাজে অধোমুখ হয়। বসিলা মাটিত ॥
 পাছে ব্রহ্মজ্ঞান চিন্তি চিত্ত থিব কবি ।
 নাক কাণ ছুয়া স্তম্ভস্তু বাম হবি ॥ ৫৮৪

মননৰ পীড়াক এড়াইলা মৰাণোগী ।
 ব্যাধিৰ সকাশ পাইল যেন চিৰবোগী ॥
 এহ গুটি গৈলে যেন স্বস্থ হোৱে বাউল ।
 মনত গুণন্ত বসি জগতৰ বাউল ॥ ৫৮৫
 মোৰ কাজে আজি হস্তৰাইলো ভূতগণ ।
 কেনমতে পাৰ্ৱতীৰ পতিয়াইবো মন ॥
 বুলিৱন্ত ফুৰিলা কাহাৰ নাৰী সন্তে ।
 গৃহত পশিবে বান্ধে নিদিবন্ত খন্তে ॥ ৫৮৬
 লঘু ভৈলো মাধৱৰ মুণ্ডনিলো হাক ।
 উমাৰ আগত চাটু বুলিলো কন্যাক ॥
 এবে কেনমতে তান আগে হুইবো থিয় ।
 কবন্ত অশেষ চিন্তা দেৱ সদাশিৱ ॥ ৫৮৭
 বিচাৰি চাহিলো দোষ নাহিকে আমাৰ ।
 যাৰ মায়া পাশে বদ্ধ সমস্তে সংসাৰ ॥
 হেন হৰি মোহিলে আপুনি নাৰী হুই ।
 আত অনুশোচ আৰ কৰো কোন মুই ॥ ৫৮৮
 কটাকতে অজন্ত ব্ৰহ্মাণ্ড কোটি কোটি ।
 এৰুটি ডিম্বৰ মণ্ডি কদ্ৰ এক গুটি ॥
 যাহাৰ অজন্ত চৰাচৰ ভৈল বাজ ।
 হেন হৰি মোহিলা ইহাত কোন লাজ ॥ ৫৮৯
 বিষ্ণুৰ আগত মণ্ডি পৰম অজ্ঞানী ।
 জিনিলোহো মায়াৰ কুলিলো গৰ্ববাণী ॥
 ইহে অহঙ্কাৰে কৰে হৃদয়ত তাপ ।
 হৰি হৰি স্মৰণে বণ্ডোক ইয়ো পাণ ॥ ৫৯০

এহি বুলি যৌন ভৈলা দেৱতা ঈশান ।
কৰিবে লাগিলা মনে মাধৱক ধ্যান ॥
শুনা সৰ্বজন মন কৰা উপশাম ।
পাতেক ছাড়োক ডাকি বোলা বাম বাম ॥ ৫১১

—॥ ১১ ॥—

মোমা ॥ এ যাদবানন্দ দায়ালীল হাব হৰি ।
কৰা দায়া দোষ ক্ৰমা কৰি ॥ ৫০

ছবি ॥ অনন্তবে দেৱ হৰি দুনাই নিজকপ ধৰি
শঙ্কৰৰ আগে উপসন।

মুখে কৰি অল্প হাসি হৰক সম্মুখি আসি
বুলিলন্ত প্রশংসা বচন ॥

শুনা শুনা শূলপাণি জানো তুমি মহাজ্ঞানী
তৰিলা দুস্তৰ মায়া ঘোৰ ।

তুমিসে তত্ত্বক জানা নাই আৰ তুমি বিনা
আৱৰ পৰম প্ৰিয় মোৰ ॥ ৫১২

শুনা শুনা জ্ঞানশালী তোমাৰেমে বাক্য পালি
দেখাইলো দুস্তৰ স্ত্ৰীমায়া ।

আত নকৰিবা খেদ কিঞ্চিতেকো নাহি ভেদ
তোমাৰ আমাৰ একে কায়া ॥

শুনা ভূতনাথ হৰ তুষ্ট জয়া দেঞ বৰ
হোক মায়া তোমাৰ অধীন ।

মুখে থাকি নিজ থানে মহাকল্প অৱসানে
মোহোৰ শৰীৰে যাইবা লীন ॥ ৫১৩

পাঠ্যমোমা ॥ "বাছয় মাধৱ দেৱ হৰি । কৰা কৃপা দোষ কৰা কৰি ॥ ৫০

এহি বুলি বনমালী শঙ্কৰক আকোৱালি
 সমজ্যাক নিলন্তু সাদৰি ।
 কৰিলন্তু সতকাৰ দিব্য বস্ত্ৰ অলঙ্কাৰ
 পাৰ্বতীক দিলা মান কৰি ॥
 আনো যত ভুতগণ তুমিয়া সবাবো মন
 কৰিলন্তু যথোচিত কাম ।
 পাছে হৰে মহাতুষ্টি পাৰ্বতী সহিতে উঠি
 দণ্ডৱতে কৰিলা প্ৰণাম ॥ ৫৯৪
 বিষ্ণুত মেলানি মাগি লড়িলা গৃহক লাগি
 ভাৰ্য্যায়ে সহিতে শূলধৰ ।
 চড়িয়া বৃষভ বথে শীত্ৰে আকাশৰ পথে
 আৰোহিলা কৈলাস শিখৰ ॥
 বসিলা সমাজ পাতি বোলন্তু উমাক মাতি
 আপুনি দেখিলা প্ৰাণজায়া ।
 ভৈলোহো বাতুল প্ৰায় মোৰ শ্ৰুতি জ্ঞান নাই
 কেন কৰিলেক বিষ্ণুমায়া ॥ ৫৯৫
 মুঞি জগতৰ পতি মোৰ ভৈল হেন গতি
 আৰ কোন থিৰ হৈবে আত ।
 হেন জানা স্বৰূপত চৰাচৰ আছে যত
 সবে বন্দী বিষ্ণুৰ মায়াত ॥
 সহস্ৰ বৎসৰ মানে আছিলোহো যোগ ধ্যানে
 দেখি তুমি পুছিলা আমাক ।
 গাৱে ভস্ম জঁটা ধৰি অনেক তপস্যা কৰি
 আউৰ তুমি আৰাধা কাৰ্য্যকৰী ॥ ৫৯৬

এড়ি লোভ ক্রোদ্ধ কাম কাহাব জগাহা নাম
 আরব আছন্ত কোন দেব ।
 তোমাত कहিলো আমি আছন্ত জগত স্বামী
 সুবাস্তবে যাক কবে সের ॥
 প্রত্যেকে দেখিলা আজি যাহাব মায়াত বাজি
 ছয়া মোহ এৰিলোহো লাজ ।
 কামবাণে ভৈলো আউল চেঞ্চাই ফুৰো যেন বাউল
 হস্তরাইলো বৈকু সমাজ ॥ ৫৯৭
 কপট যুরতী বেশ মুহিলন্ত হৃষীকেশ
 পাসৰিলো তোমাক পাশত ।
 কল্যাক ফুৰিলো খেদি গিৰি গুহা বন নদী
 অনেক ঋষিৰ আশ্রমত ॥
 নেদেখিল কৈব লোকে কোনে নাহাসিলে মোকে
 লঘু ছইবে নথাকিল ঠাই ॥
 এভো মোৰ কাষ্পে হিয়া হেন জানা প্রাণ-জায়া
 হৰিব মায়াত বড়া নাই ॥ ৫৯৮
 যত দেখা চৰাচৰ হৰিময় নিবন্তব
 হৰিত পৃথকে কেহো নোহে ।
 যিজন ভকতিহীন সি দেখে হৰিক ভিন্ন
 হৰিব মায়ায়ে তাক মোহে ॥
 হৰিসে পৰম দেব হৰিকেসে কৰো সের
 অজন্তা পালন্তা দেব হৰি ।
 হৰি-পদ হিয়ে ধৰি হৰি-নাম সদা স্মরি
 তেবেসে হৰিব মায়া ভবি ॥ ৫৯৯

হেন জানি তুমি দেৱী হৰিৰ চৰণ সেৱি
 এড়া লোভ মোহ ক্ৰোধ কাম ।
 নকৰিয়ো জন্ম মৃত্যু শুনা সদা হৰি-কথা
 কৰিয়ো কীৰ্ত্তন হৰি-নাম ॥
 হৰিৰ চৰণ মনে চিন্তিয়োক সৰ্বজনে
 কৰিয়ো ভকতি ভালমতে ।
 তেবেসে সংসাৰ তৰি হৰিৰ প্ৰসাদে গোৱী
 পাইবা মোক্ষ মোহোৰ লগতে ॥ ৬০০

—॥ ১২ ॥—

ঘোষা ॥ এ গৰুড় কেতু প্ৰাণহেতু ৰাম, তুমি নাৰায়ণ ।
 জানি লৈলো তোমাতে শৰণ ॥ ৫১
 ছবি ॥ শঙ্কৰৰ হেন বাণী পাৰ্বতী গোসানী শুনি
 আনন্দতে শিহৰাইলা গাৱ ।
 উঠি কৰযোৰে গোৱী ফুৰি প্ৰদক্ষিণ কৰি
 নমিল শিৱৰ দুই পাৱ ॥
 তুমি প্ৰভু সৰ্বজান দিলা মোক দিব্যজ্ঞান
 সাৰ্থক তোমাৰ মণ্ডি জায়া ।
 কিনো ভাগ্যৱতী আৰ্মি তোমাৰ প্ৰসাদে স্বামী
 তৰিলো দুস্তৰ ঘোৰ মায়া ॥ ৬০১
 এবেসে জানিলো সাৰ ভকতিত পৰে আৰ
 নিস্তাৰ কৰন্তা আন নাই ।
 মিছাতেসে মুঢ়জনে খপে আল জাল মনে
 হৰিনামে মোক্ষপদ পাই ॥

পাঠ: ঘোষা ॥ ৰাম ৰাম বসুন্ধৰ এ । ৰাম ৰাম সছাড়োক হুঁখে ॥ ৫১

আব চিন্তা নাই মোব তবিলো সংসার ঘোষ
কৌতুহলে হবি-নাম-নায়ে ।

এহি বুলি পাছে গোবী হবিত ভকতি ধবি
থাকিলন্তু জগতৰ মায়ে ॥ ৬০২

শুক মুনি নিগদতি শুন্যোক কুকপতি
কৈলো মঞি হবিব চবিত্র ।

কপট যুরতী বেশে যেনমতে হুধীকেশে
মুহিলন্তু শঙ্কবৰ চিত্ত ॥

দৈত্যবো মুহিধা মন যেনমতে নাৰায়ণ
ভুঞ্জাইলা অমৃত দেৱতাক ।

পুছিলো যতেক মানে কহিলো তোমাৰ স্থানে
সারশেষ কৃষ্ণৰ কথাক ॥ ৬০৩

অকপটে যিবা ভনে যিবা শুনে একমনে
শুনিওঁ তাহাৰ যেন ফল ।

ধণ্ডয় চৌষষ্টি ৰোগ মিলে আসি যত ভোগ
মনোবথ কৰয় সাফল ॥

সমস্ত পাপক বাধে আপুনাৰ মোক্ষ সাধে
এক কোটি পুৰুষ উদ্ধাৰে

কৈলো মঞি স্বৰূপত নাই আন সংসারত
হবি কথা শ্রৱণত পৰে ॥ ৬০৪

পৰীক্ষিত হেন জানি চিন্তিয়োক চক্ৰপানি
হবিব কথাত কৰা বতি ।

সংহৰিয়ো আন কাম জপিয়ো হবিব নাম
ইহ-পৰলোকে হবি গতি ॥

অশাখত মর্ত্যলোক জন্মব সাকল হোক
 কবির্যোক হবিব ভকতি ।
 আৰো যেহি মানে লাগে পুছিয়োক মহাভাঞ্জে
 কেহো কৃষ্ণ কথাক সম্প্রতি ॥ ৬০৫
 নমো নমো দামোদৰ সংসাৰব বিদ্বিহব
 ভকত অভয় দাতা দেৱ ।
 ভাগৱত পদ ছবি বচিলা শঙ্কৰ কবি
 কৃষ্ণৰ চৰণে কৰি সেৱ ॥
 শুনিয়োক বুদ্ধলোক নিন্দা নকৰিবা মোক
 যদি দেখা পদত দূষণ ।
 আমি সমস্তবে শিষ জানি কৰা বিমৰিষ
 মহন্তৰ ক্ষমাসে ভূষণ ॥ ৬০৬
 কৃষ্ণে দিলা যেন মতি যেন বড়ে সৰস্বতী
 বিৰচিলো সেহি অভিপ্রায় ।
 যতেক চটক দেখা যাৰ যেনমত পথা
 তাৰ অনুসাবেসে উড়ায় ॥
 শুন! সৰ্ব্বজনে তত্ত্ব ইটো মহাভাগৱত
 তিনিয়ো লোকত সাৰোত্তৰ ।
 যত মহাযজ্ঞ দান কোটি কোটি তীৰ্থস্থান
 কেহো আৰ নপাৱে ওচৰ ॥ ৬০৭
 কৃষ্ণকথা যিবা ভণে যিবা শুনে এক মনে
 যমৰ ভাৱন কৰি চুৰি ।
 পুষ্ক উদ্ধাৰ কৰি সংসাৰ-সাগৰে তৰি
 অন্তকালে পাৱে বিষ্ণুপুৰী ॥

শব্দে বচিলা গীত আপুনাৰ চিন্তা হিত
 শুনা সমজ্যাৰ যত জন ।
 এড়ি আল জাল কাম ডাকি বোলা বাম বাম
 সমাপত মহেশ-মোহন ॥ ৬০৮

—॥ ১৩ ॥—

॥ হৰমোহন সমাপ্ত ॥

নৱম ভাগ

বলি-ছলন

ঘোষা ॥ বোলা বাম-বাম ভাবিয়ো বাম বাম ।
 পৰম মধুৰ বাণী লৈতে অনুপাম ॥ ৫২

পদ ॥ শুক মুনি বদতি শুনিয়ে পৰীক্ষিত ।
 বামনৰ বাক্যে বলি স্ততল-পূৰীত ॥
 নিয়মিলা দানৱক বিষ্ণুধৰ্ম্ম কৈই ।
 আপুনি থাকিলা পাছে মোক্ষ গৃহ লৈই ॥ ৬০৯
 দিব্য ভোগ যতক আপুনি লৱে লাগ ।
 বৈষ্ণৱ বলিৰ তাত নাহি অনুৰাগ ॥
 এড়িলা বিষয় ভোগ প্ৰহ্লাদৰ নাতি ।
 সদায় থাকন্ত দিব্য সত্য এক পাতি ॥ ৬১০

মাধৱৰ চক্ৰে আসি ভৈল সভাসদ ।
 যাহাৰ ভয়ত দৈত্যগণ নিশবদ ॥
 প্ৰহ্লাদে কহন্ত শুনি থাকা কৃষ্ণ-কথা ।
 দ্বাৰত আপুনি হৰি থাকন্ত সৰ্ব্বথা ॥ ৬১১
 শ্যামল শৰাৰ শিৰে কিবীটি উজ্জ্বল ।
 কমললোচন চাক মকৰ কুণ্ডল ॥
 কণ্ঠত কোঁস্তভ কৰে কঙ্কণ কেয়ূৰ ।
 কটিত মেখলা পাদ-পঙ্কজে নুপুৰ ॥ ৬১২
 গাৱে পীতবস্ত্ৰ যেন অগনিৰ জ্বালা ।
 আপাদ লম্বিত গলে জ্বলে বনমালা ॥
 প্ৰসন্ন বদনে হৰি কৰে ধৰি গদা ।
 বলিৰ সমুখ ছুয়া থাকন্ত সৰ্ব্বথা ॥ ৬১৩
 হৰি দৰশনত নিৰ্ম্মল ভৈল মতি ।
 কৃষ্ণৰ চৰণে অনুক্ৰমে বাঢ়ে প্ৰীতি ॥
 ভৈলন্ত বিমুখ বলি বিষয় স্মৃত ।
 সদায় কৃষ্ণৰ নাম সুগুচে মনত ॥ ৬১৪
 উঠি কতো কীৰ্ত্তন কৰন্ত তাল ধৰি ।
 দৈত্যগণে বাৰে বেঢ়ি চৌপাশে চাপৰি ॥
 প্ৰহ্লাদে শিখান্ত গাৱে গোৱিন্দৰ গীত ।
 পৰম আনন্দে দৈত্যপতি কৰে নৃত্য ॥ ৬১৫
 গোৱিন্দক দেখিয়া আনন্দে দ্ৰৱে চিত্ত ।
 হৰিষ লোতক ঝৰে তনু বোমাঞ্চিত ॥
 হোন্ত নিশব্দ গদ গদ কৰে মাত ।
 প্ৰেমভাৱ উপজে পড়ন্ত ঢাত ঢাত ॥ ৬১৬

ভকতৰ বশ্য হৰি আকলিয়া বলি ।
 কতো আতি আনন্দে হাসন্ত খলখলি ॥
 কতো হকহক কৰি কৰন্ত ক্রন্দন ।
 কতো গীত গান্ত বিৰোচনৰ নন্দন ॥ ৬১৭
 কতো হৰি বুলি গেড়িয়ান্ত ইন্দ্রসেন ।
 উঠি উঠি পড়ন্ত নাচন্ত বাউল যেন ॥
 কতো মৌন ছয়া পৃথিৱীত পড়ি থাকে ।
 কৰয় কীৰ্ত্তন তাক্স বেড়ি দৈত্যজাকে ॥ ৬১৮
 হেন ভক্তিভাৱে দৈত্যেন্দ্রৰ দিন যায় ।
 বলি সম ভাগ্যৱন্ত ত্রৈলোক্যত নাই ॥
 জগতকে পৱিত্ৰ কৰন্ত দৈত্যপতি ।
 হৰিয়ে বিস্ময় দেখি বলিৰ ভকতি ॥ ৬১৯
 অন্তৰীক্ষে মহিমা বথানে সিদ্ধ মুনি ।
 হেনতো বৈষ্ণৱ নতু দেখি নতু শুনি ॥
 সদায় থাকন্ত দামোদৰ যাৰ কাছে ।
 বলি সম ভাগ্যৱন্ত আন কোন আছে ॥ ৬২০
 মাধৱৰ পাৱত অৰ্পিলে আপুনাৰ ।
 বলিসে জিনিলে ইটো দুৰ্জ্জয় মায়াৰ ॥
 এহি বুলি পুষ্প বৰিষন্ত ঘনে ঘনে ।
 বোলা হৰি হৰি সবে সভাসদগণে ॥ ৬২১

ঘোষা ॥ ত্রাহি হৰি পড়িলো পাৰে
উপায় পৰমানন্দ দিয়া ।

নসহে সংসাৰ তাপে
আৰ মোৰ হিয়া ॥ ৫৩

দুলভী ॥ শুক মুনি নিগদতি শুনিয়েক কুকপতি

বৈষ্ণৱ বলিৰ দেখি কৰ্ম্ম ।

বড়া বড়া দৈত্যগণ কৰে হেন আলোচন

কিনো বিপৰীত ভৈল ধৰ্ম্ম ॥

ইটো মূৰ্খ দৈত্যৰাজ এড়িলেক ৰাজকাজ

শত্ৰুৰ সদায় লৱে নাম ।

আন নাই হৰি বিনি নাচে গাৱে ৰাত্ৰি দিনি

কৰে কিনো গৰিহিত কাম ॥ ৬২২

ছাৰিল দৈত্যৰ নীতি ভৈল বিষ্ণুৰেমে ভিত্তি

জানা আক পাইলেক বিবুদ্ধি ।

হৰি বুলি মৰে মাত্ৰ নভৈল কিছোৰো পাত্ৰ

যেন ভৈল শোভৰ আয়ুদ্ধি ॥

আটাসতে গল ফাৰে যেন কাণে সূচি তাৰে

সৰ্বদায় শুনে কৃষ্ণ-কথা ।

কিবা কদৰ্শনা চাঞে আসা উঠি ঘৰে যাঞে

হৰিনাম লুপ্তনোহো যথা ॥ ৬২৩

কুলধৰ্ম্মে ভৈল হীন যেন বাতুলৰ চিন

আহান সেৱাত নাই ফল ।

হেন কৰ্ম্মাকৰ্ম্মি কৰি উঠি গৈলা ঘৰাঘৰি

কতো কতো দানৱ নিম্বল ॥

শ্রৱণে আনন্দ কৰে কীৰ্ত্তনে পাতেক হৰে
 হৰি-নাম মুকুতি-দায়ক ।
 পাতকে শুনিবে নেদে যেন কিলাই কোবাই খেদে
 দুমট শঠ অধৰ্ম্মাজনক ॥ ৬২৪
 পৰম মঙ্গল বাম, নাম ইটো অনুপাম
 বৈষ্ণৱৰ যাক শুনি তুষ্টি ।
 দৈত্যগণ ছৰাচাৰে তাক কি শুনিতে পাৰে
 উচপিচ কৰি গৈল উঠি ॥
 বলিৰ নুশুনে হাক দানৱৰ বিচেফাক
 মাধৱৰ চক্রে দেখি আছে ।
 জ্বলে যেন সূৰ্য্য কোটি বিন্যাদ শৱদে উঠি
 ক্ৰোধে খেদি গৈলা পাছে পাছে ॥ ৬২৫
 কৃষ্ণৰ কিঙ্কৰে ভণে শুনিয়েক সৰ্ব্বজনে
 থিৰ বুদ্ধি কৰি গুণা মনে ।
 আজি কালি কৰি দিন গৈল আয়ু ভৈল ক্ষীণ
 যাইবে লাগে যমেৰ কৰণে ॥
 যতেক সংসাৰ নয় সবে স্বপ্ন মায়াময়
 অন্তকে কেশত আছে ধৰি ।
 ভাৰতত জন্ম পাই বিলম্বক মুঘুৰাই
 সদায় ঘূষিয়ো হৰি হৰি ॥ ৬২৬

ঘোষা ॥ ও হবি দেহু দবিশন শির সনাতন
তোমাৰ চৰণে ধৰেঁ।।

তুৱা গুণ নাম ছাৰি আন কাম
কৰিয়া মিছাতে মৰেঁ। ॥ ৫৪

ছলডী ॥ দৈত্যৰ পুৰীত পশিল স্বৰিত
বাঘে যেন ধৰে খেদি।

যত দ্ৰোহিয়াৰ বাধ নাই তাৰ
পেহ্লাৱে মাথাক ছেদি ॥

কাৰো নাক কাণ কৰে খান খান
কাৰো কঙ্কালত কাটে।

হাত ভৰি টেঙ্গি কাৰল চোঁৰাঙ্গি
পড়ি গড়াগড়ি বাটে ॥ ৬২৭

কাৰো জিহ্বা আনি কাটে টানি টানি
ধৰি দুয়ো চক্ষু কাটে।

কাৰো দান্ত সাৰে কদৰ্খিয়া মাৰে
দৈত্যৰ লাগ নাছাড়ে ॥

কাৰো বুক ছিৰি তপত কধিৰি
ভুঞ্জাৱে গৃধ্ৰ শৃগাল।

অধৰ্ম্মে গ্ৰসিল ক্ষণেকে নশিল
দৈত্য ভৈল বুদ্ধামাল ॥ ৬২৮

বিষ্ণুৰ চক্ৰৰ নভৈল ভাগব
হস্তী ঘেন মাৰে মাখি।

পুত্ৰ ভাৰ্য্যা এড়ি মৰো জীঞো কৰি
কতো পলায় প্ৰাণ ৰাখি ॥

তিনিয়ো লোকত ভ্রময় ভয়ত
 চক্ৰো পাছে পাছে ফুৰে ।
 হেৰ পাইলে বুলি ভয়তে সমূলি
 দানয়ে দাস্ত মুঘুৰে ॥ ৬২৯
 ত্ৰক্ষাত লাগিল শৰণ মাগিল
 হান্তে-দান্তে খেড় তুলি ।
 চক্ৰক ডৰাই কেহো নেদে ঠাই
 বলিৰ দ্রোহীয়া বুলি ॥
 বুদ্ধি ভৈল চুৰি পলাইবাব পুৰী
 কহিতো নপালে খুজি ।
 বলিৰ চৰণে পশিল শৰণে
 ছুনাই সবে মান্য বৃজি ॥ ৬৩০
 ভগিল শঙ্কৰে শুনা সবে নৰে
 যতেক বিষয় ভোগ ।
 পুত্ৰ ভাৰ্য্যা ধন শৰীৰ স্বজন
 সবাবো আছে বিয়োগ ॥
 তাৰ চিন্তা এড়ি চিন্তিয়োক হৰি
 অন্তকে পাইলেক পৰা ।
 এড়ি আন কাম বেড়ি বোলা বাম
 স্তখে ভৱ-নদী তৰা ॥ ৬৩১

ঘোষা ॥ গকড়কেতু ত্রাণহেতু বাম, তুমি নাবায়ন ।

জানিয়া লৈলো তোমাত শরণ ॥ ৫৫ ॥

ছবি ॥ এহিমতে চক্রে ধরি কাটি মাৰি বশ্য কৰি
কতো দানৱক দিলে আনি ।

দৈত্যগণো ত্রাস হয়। কাণ মুণ্ড নলাড়িয়া
খাকিল বলিৰ আজ্ঞা পালি ॥

কুপাময় দৈত্যপতি শিক্ষা দেন্ত প্রতি প্রতি
শুন্যোক সমস্তে দানৱ ।

যিটো হৰি-কথা কৰে হৰিনাম সদা গারে
সি সি মোৰ পৰম বান্ধৱ ॥ ৬৩২

কৰযোৰে বোলো হেৰা অস্তৰ স্বভাৱ এৰা
হৰি ভকতিত দিয়া চিত্ত ।

মুখে হৰিনাম স্মৰে হৃদয়ত কপ ধৰে
তাহাৰ ভৃত্যৰো মণিঃ ভৃত্য ॥

শুন্যোক জ্ঞাতিলোক সবে কুপা কৰা মোক
হৰি স্মৰি ছয়ো পৰিত্রাণ ।

মুহি তেবে পাইবা ফল এহি বুলি মহাবল
ভকতিৰ পাতিলা দেৱান ॥ ৬৩৩

কোনে হৰি-কথা কৰে কোনে ক'ত নাম লৱে
নিতে কৰে ওৱাচিল বান্ধি ।

যাহাৰ মূপূৰে ভাই তাহাৰ জীৱন নাই
চেঙ্গি দিয়া মাৰে প্ৰাণ টান্ধি ॥

ফুৰে পাইক ঘৰে ঘৰে সবংশকে বেড়ি ধৰে
যাহাৰা নলরে হৰিনাম ।

সৰ্বস্ব আশ্রয় লৱে জীয়ে মানে সাক্ষি থৱে
গালত লগাৱে বৰ চাম ॥ ৬৩৪

কীর্তনত চিত্ত নেদি গ্রাম্যকথা কৰে যদি
তাহাৰো কাণত সূচি তাৰে ।

হৰি ভকতিক এড়ি হাটৈ উপহাস্য কৰি
চৰৰতে তাৰো গাল ফাৰে ॥

স্মৰিবো নাই ইচ্ছা ডৰত ভোটকে মিছা
জানি তাৰো জিহ্বা বিক্ষে টানি ।

যিটো থাকে মৌন হুই তাৰো গালে দেই জুই
কেনে নোবোলস হৰি-বাণী ॥ ৬৩৫

অৱসৰ নাই ৰাতি প্ৰতি ঘৰে ঘৰে মাতি
ফুৰে কটোৱাল বাটে বাটে ।

কাকটে বজাৱে ভেৰী জাগ জাগ নিদ্ৰা এড়ি
হৰি বোল হৰি বোল ঝাণ্টে ॥

বাজাৰ দণ্ডিত থাকি স্ততলপূৰক ঢাকি
নিবন্তৰে কৰে হৰি ঘোষ ।

আন গৃহ-কৃত্য এড়ি হৰি বুলি পাৰে গেড়ি
শুনি মিলে বলিৰ সন্তোষ ॥ ৬৩৬

শুক নিগদতি কহিলো সম্প্রতি
 বলিৰ চৰিত্ৰ যত ।
 যিবা শুনে পঢ়ে তাকো পাপে এড়ে
 হুখে তৰে সংসাৰত ॥ ৬৩৯
 নমো নাৰায়ণ জগত কাৰণ
 থণ্ডিয়ো সংসাৰ ভয় ।
 কৃষ্ণৰ কিস্কৰে ভণিল শঙ্কৰে
 ভাগৱত পদচয় ॥
 শুনা বুক লোক ক্ষমিয়োক মোক
 পদত দূষণ দেখি ।
 যাৰ জ্ঞান নাই যিমনে চেকাই
 মূৰ্খৰ দোষ নেলৈখি ॥ ৬৪০
 মোৰ পদ বুলি নেড়িবা সমূলি
 বিচাৰি দেখিবা পাছে ।
 মোক্ষৰ নিদান অমৃত সমান
 কৃষ্ণ-কথা আতে আছে ॥
 হেন অনুমান কৃষ্ণৰ কাহিনী
 শুনিয়া হুয়ো সন্তোষ ।
 আন কাম এড়ি সমজ্যায়ে বেড়ি
 কৰিয়োক হৰি ঘোষ ॥ ৬৪১

— ॥ ১৮ ॥ —

॥ বলি-ছলন সমাপ্ত ॥

দশম ভাগ

শিশু-লীলা

বোমা ॥ কৃষ্ণ গোপাল কৰুণাময় বাম বাম হাব ॥ ১ ॥

পদ ॥ কৃষ্ণ কপে দৈরকীত ভৈলা অরতাব ।

শঙ্খ চক্র গদা পদ্ম কবত তোমাৰ ॥

পীতবস্ত্রে শোভে আতি শ্যাম কলেরব ।

কমললোচন চাক অৰুণ অধৰ ॥ ১

সুন্দৰ নাসিকা কর্ণে মকব-কুণ্ডল ।

কণ্ঠত কোঁস্তুভ শিবে কিৰীটি উজ্জ্বল ॥

আপাদ-লম্বিত বনমালা জ্বলে গলে ।

শোভে আতি শ্রীবৎস বহল বক্সহলে ॥ ২

চাক চাৰি ভুজ জ্বলে আজামু-লম্বিত ।

কৰী-কব সম উক বৰ্তুল বলিত ॥

চৰণ কমল যেন নর পদ্যকোষ ।

দেখি ভকতৰ মিলে পৰম সন্তোষ ॥ ৩

প্রসন্ন বদনে জ্বলে অলকা তিলক ।

বহুদেৱে দেখিলন্ত অদ্ভুত বালক ॥

পড়ি ছয়ো প্রাণী পাছে কবিলন্ত স্তুতি ।

পিতৃত কহিলা প্রভু সমস্তে যুগুতি ॥ ৪

ভৈলা শিশু-রূপ তৈতে প্রভু নাৰায়ণ ।

কোলে লৈয়া বহুদেৱ লড়িল তেখন ॥

ভাঙ্গিলা নিহল ভৈল মেলান কপাট ।
 দেখি ভয়ে যমুনা আপুনি দিলে বাট ॥ ৫
 বৰিষে কণিকা মেঘে ওপৰত গাজে ।
 কণায়ে ধৰিলা ছত্র আসি সৰ্পৰাজে ॥
 যশোদাৰ তৈতে উপজিল যোগমায়া ।
 আতি অচেতনে নিদ্রা গৈল নন্দজায়া ॥ ৬
 তাহানে শয্যা ত নিয়া থৈলন্তু তোমাক ।
 বহুদেৱে আনিলন্তু নন্দেৰ কন্যাক ॥
 শিশুভাৱে গোকুলত ক্ৰীড়িলা আপাৰ ।
 সাধিলা অনেক শ্ৰীতি নন্দ যশোদাৰ ॥ ৭
 অচিন্ত্য মহিমা হৰি পুৰুষ পুৰাণ ।
 লীলা কৰি অনেক দৈত্যৰ লৈলা প্ৰাণ ॥
 কংসৰ আদেশ পাই যত দৈত্য আসে ।
 ভূমি অগনিত যেন পুড়ি মৰে বাসে ॥ ৮
 আসিলেক পুতনা মোহিনী নাৰী বেশে ।
 তন দিয়া শিশু মাৰি ফুৰে দেশে দেশে ॥
 কোলে ধৰি তোমাক দিলেক তন দান ।
 তনপানে পুতনাৰ শুষিলাহা প্ৰাণ ॥ ৯
 শকটৰ তলে থৈলা যশোদা শুৱাই ।
 লাধি হানি পেহ্লাইলা শকট ওভটাই ॥
 হেন দেখি যশোদা স্তম্ভৰী মহাছুখে ।
 আথেবেথে কোলে লৈয়া তন দিলা মুখে ॥ ১০
 কৃষ্ণৰ কিঙ্কৰে কহে শঙ্কৰে যুগুতি ।
 বাম নাম বিনা নাই কাহাবো যুকুতি ॥

হেন জানি নিবন্তবে এড়া আন কাম ।
পাতেক ছাড়োক ডাকি বোলা বাম বাম ॥ ১১

— ॥ ১২ ॥—

ঘোষা ॥ পার কৰা বঘুনাথ সংসার-সাগৰে ॥ ২ ॥

পদ ॥ চক্রবাত অস্থৰে তোমাক নিলে হৰি ।
আকাশতে মাৰিলা গলত চিপি ধৰি ॥
তোমাক হিয়াত লৈয়া পড়িল ভূমিত ।
জুৰাইল তোমাক দেখি যশোদাৰ চিত্ত ॥ ১২
ছলে হামি তুলি তুমি দেখাইলা মারত ।
মুখৰ ভিতৰে আছে সমস্তে জগত ॥
কম্পিল হৃদয় যশোদাৰ হেন দেখি ।
পৰম বিস্ময় হয় মুদিলন্ত আখি ॥ ১৩
বস্তুদেৱে পঠাইল আসিল গৰ্গ ঋষি ।
গোপ্য কৰি জাতকল্প কবিলা হৰিষি ॥
কহিলা নন্দৰ আগে যত গুণগ্রাম ।
বিধিমতে থৈলন্ত তোমাৰ কৃষ্ণ নাম ॥ ১৪
আঠু কাটি বিজ্ঞ পাৰি ফুৰা ব্রজ মাজে ।
সোণাৰ ঘুণ্ডাচয় কঙ্কালত বাজে ॥
বৃষৰ শুনিয়া নাদ চমকি উলটি ।
আথে বেথে ধৰা গৈয়া মারক সারতি ॥ ১৫

থিউদাঙ্গা দিয়া কতো তুমি দামোদৰে ।
 আনাট কৰিয়া ফুৰা গোৱালৰ ঘৰে ॥
 আনন্দতে সমস্ত গোৱালীগণে আসি ।
 তোমাৰ অকীৰ্ত্তি যশোদাত দেই সাথী ॥ ১৬
 কি ভৈল তোমাৰ ইটো তনয় দুৰ্জ্জন ।
 কৃষ্ণৰ নিমিত্তে আৰ নাহিকে জীৱন ॥
 গাই নতু দোহন্তে দামুৰি মেলে গৈই ।
 গৃহ পশু চুৰি কৰি খাস্ত দধি দৈই ॥ ১৭
 বানৰকো খুবাৰে গোৱিন্দ কিনো চাপ্ত ।
 বানৰে নেখাই য়েবে কোবাই ভাঙ্গে ভাণ্ড ॥
 ঢুকি য়েৰে নপাৰে মনত নাহি তুষ্টি ।
 সিকিয়াৰপৰা আনে উৰলত উঠি ॥ ১৮
 শৰীৰৰ বত্ৰগণে ফুৰে পসৰায় ।
 আন্ধাৰত খুজি পাৰে লুকান নয়ায় ॥
 বস্ত্ৰক নপালে ধৰি মাৰন্ত ছৰালি ।
 গৃহত ভৰ্চিয়া পলাই যাস্ত বনমালী ॥ ১৯
 মাৱৰ কোলাত আছা তুমি জগন্নাথ ।
 সভয় নয়ন ছয়া চপৰাইলা মাথ ॥
 হেন শুনি যশোদা কৃষ্ণক নোবোলয় ।
 আনন্দে আছন্ত হাসি পুত্ৰ-মুখ চাই ॥ ২০
 ডৰিবাৰ দেখিয়া পুত্ৰক বৰনাৰী ।
 বুকত সাবটি ধৰিলন্ত চুমা পাৰি ॥
 মাধৱৰ শিশু-লীলা শুনা সৰ্বলোক ।
 বালা হৰি হৰি মহা পাতোক ছাড়োক ॥ ২১

ঘোষা ॥ কেশর কৃষ্ণ ককণাসিক্ত ।
 ত্রাহি জগন্নাথ অনাথ বন্ধু ॥ ৩
 পদ ॥ এহিমতে ব্রজে আনন্দে কবি ।
 কবস্তু ক্রীড়া শিশু-রূপ ধৰি ॥
 যত গোপ শিশু বলাই আদি ।
 সবে ভৈল গৈয়া কৃষ্ণৰ বাদী ॥ ২২
 যশোদাৰ আগে দিলেক খল ।
 থাইলেক কৃষ্ণে মাটি একদল ।
 শুনিয়া যশোদা হৃদবা হাসি ।
 পুত্রৰ হাতত ধৰিলা আসি ॥ ২৩
 কেনে মাটি থাইলি অৰে গোপাল ।
 কোবাই আজি তোৰ ফাৰিবো ছাল ॥
 শুনিয়া কৃষ্ণৰ হৰিল মাত ।
 চক্ষু টেব কৰি মারক চাস্ত ॥ ২৪
 ভয়তে ঘেন কাম্পে হাত উৰি ।
 যশোদা দেখে পুত্র গৈলা উৰি ॥
 মুখক চাহন্তে লাগয়ি বেথা ।
 কেনে মাটি খাইলে সোধন্ত কথা ॥ ২৫
 লগৰে শিশু বোলে সমুদায় ।
 বলায়ো বোলে তোৰ শ্রেষ্ঠ ভাই ॥
 মাতন্ত কৃষ্ণে যশোদাক চাই ।
 মিছা মাতে সবে শুনियो আই ॥ ২৬
 কদাচিতো মঞি নখাঞো মাটি ।
 দদা বলভদ্রে বোলন্ত ঘাটি ॥

পতিমান নাই চারু। বচাব ।
 হেন শুনি মাতে যশোদা নাথী ॥ ২৭
 বাউ বেস্তু য়েবে মাটি নখাইলি ।
 শুনিয়া শিশু-কণী বনমালী ॥
 চারু মুখ বুলি মারক মাতি ।
 বাইলন্ত বেস্তু প্রকাশিয়া আতি ॥ ২৮
 যশোদা হৃন্দবী দেখন্ত পাছে ।
 সমস্তে জগত গর্ত্ততে আছে ॥
 সাতো খান দ্বীপ সাতো সাগর ।
 গিবি বন নদী গ্রাম নগর ॥ ২৯
 বায়ু হর্য্য শশী দিশ আকাশ ।
 তাবাগণো তৈতে কবে প্রকাশ ॥
 সমস্ত জীৱ জ্যোতি তেজ জল ।
 সত্ত্ব বজন্তম ইন্দ্রিয় বল ॥ ৩০
 বল বুদ্ধি কাল কৰ্ম্ম যতেক ।
 সবাকো গর্ত্ততে দেখে প্রত্যেক ॥
 যতেক ধেনু গোপ গোপীজাক ।
 যশোদা তৈতে দেখে আপুনাক ॥ ৩১
 পবন শঙ্কাক পাইলন্ত আতি ।
 অদ্ভুত দেখিয়া মাতন্ত সতী ॥
 কিবা ভ্রম ভৈলো মোহক পায়। ।
 দেখিলো স্বপ্ন কিবা দেৱমায়। ॥ ৩২
 কিবা জানে মায়। মোবে তনয় ।
 কবিবে হুৱাবো একো নিশ্চয় ॥

সুহিকন্ত মোৰ পুত্ৰ মাগুষ ।
 এহেস্তেসে বিষ্ণু আদি পুৰুষ ॥ ৩৩
 এহি বুলি চিত্ত দঢ়ায়া আতি ।
 কৰঘোৰে কৰে কৃষ্ণক স্তুতি ॥
 যিটো ব্ৰহ্ম নুই তৰ্ক-গোচৰ ।
 নপারে বচনে মনে ওচৰ ॥ ৩৪
 নাহি উতপতি নাহি মৰণ ।
 সদায়ে প্ৰণামো তানে চৰণ ॥
 মণ্ডি যশোদা মোৰ পুত্ৰ স্বামী ।
 ব্ৰজৰ সবে অধিকাৰী আমি ॥ ৩৫
 হেন অহম্মম সদায়ে কৰোঁ ।
 যাহাৰ মায়াত উপজো মৰোঁ ॥
 হেন জগন্নাথ হুয়োক গতি ।
 খণ্ডিয়োক আবে মোৰ কুমতি ॥ ৩৬
 গুণন্ত শূনি ত্ৰিজগত পতি ।
 বিষ্ণু হেন মোক জানিলা সতী ॥
 কৰিলা বৈষ্ণৱী মায়া বিস্তাৰ ।
 গুঢ়িল বিষ্ণু-মায়া যশোদাৰ ॥ ৩৭
 কৃষ্ণত পুত্ৰবুদ্ধি ভৈল জাত ।
 ধূলা জাৰি তুলি লৈলা কোলাত ॥
 পাৰন্ত চুমা মুখে তন দিয়া ।
 মোৰে আয়ু লৈই পুতাই জীয়া ॥ ৩৮
 ব্ৰহ্মায়ো নজানে যাব মহিমা ।
 চাৰি বেদে কহি নপারে সীমা ॥

হেন মাধৱক তনয় পাইল ।
 যশোদা নন্দে কিনো তপসাইল ॥ ৩৯
 স্নানন্দ আদি যত যোগীগণ ।
 চিস্তিয়ো নেদেখে যাৰ চৰণ ॥
 হেন পৰ-ব্রহ্ম যশোদা-সুত ।
 ভৈলন্ত কিনো আতি অদ্ভুত ॥ ৪০
 কৃষ্ণৰ কিস্কৰে শঙ্কৰে ভণে ।
 শুনা শিশু-লালা সমস্ত জনে ॥
 যেবে সুখে ঘাইবা বৈকুণ্ঠপুৰী ।
 সদায়ে ডাকিয়া ঘুমিয়ো হৰি ॥ ৪১

ঘোষা ॥ হৌ কৰুণাসিদ্ধ !
 বাম কৃষ্ণ বধুপতি ॥ ৪ ॥

পদ ॥ দিনেক যশোদা নন্দজায়া ।
 আপুনি মথন্ত দধি গৈয়া ॥
 কৃষ্ণৰ শৈশৱ লীলা স্মৰি ।
 কৃষ্ণ-গুণ গায়ন্ত স্নানদ্বী ॥ ৪২
 ক্ষৌণি বস্ত্ৰ পিন্ধি দিব্য কাছে ।
 কটিত মেথলা বান্ধি আছে ॥
 পুত্ৰ-স্নেহে অৱে ছয়ো স্তন ।
 আজোড়ন্তে লড়ে ঘনে ঘন ॥ ৪৩
 কণ ঝুণ কৰেৰ কঙ্কণ ।
 শ্ৰম জলে উজ্জ্বল বদন ॥
 কৰ্ণত কুণ্ডল দোলে আতি ।
 খসি পড়ে খোপাৰ মালতী ॥ ৪৪

এহিমতে মথন্তু প্রয়াসি ।
 মারক ধৰিলা কৃষ্ণে হাসি ॥
 মথনিত্ত ধৰিয়া নিষেধি ।
 মথিবাক নেদে আৰ দধি ॥ ৪৫
 হাসি কোলে লৈল নন্দজায়া ।
 দিলা তন পুত্ৰমুখ চায়া ॥
 দেখন্তু উতলি ছুফ পড়ে ।
 পুত্ৰ এড়ি গৈলন্তু লরড়ে ॥ ৪৬
 তন পিবে নপায়া কৃষ্ণৰ ।
 কাষ্পে কোপে অকণ অধৰ ॥
 দশন কামুড়ি আতি চাণ্ড ।
 শিলায়ে ভাঙ্গিলা দধি-ভাণ্ড ॥ ৪৭
 মহাকোপে কোঠা পশিলন্তু ।
 সিঞ্চিৰাই লরনু ভুজন্তু ॥
 আসিলা যশোদা নমাই ক্ষীৰ ।
 দেখে হাণ্ডি ভাঙ্গিলা দধিৰ ॥ ৪৮
 জানিলা পুত্ৰৰ কৰ্ম গোপী ।
 হাসিয়া দেখিলা পশি খুপি ॥
 উড়ল উপৰে চড়ি হৰি ।
 ভুঞ্জন্তু লরনু চুৰি কৰি ॥ ৪৯
 শিকিয়াৰ পৰা নমাই আনি ।
 বানৰক দেন্ত দলি হানি ॥
 শঙ্কিত নয়নে নাই সাৰি ।
 দেখিয়া যশোদা লৈলা বাড়ি ॥ ৫০

মাঝবে আসন্তু জানি ডবে ।
 দিলা লড় নামি উড়লবে ॥
 পাছে পাছে যশোদা খেদন্তু ।
 ভয়ে লাগ মারক নেদন্তু ॥ ৫১
 যাক যোগী নপাস্তু ধ্যানত ।
 হেন হরি পলাস্তু ভয়ত ॥
 পুত্রক খেদন্তু মহাসতী ।
 শ্রোগী-ভবে আক্রমিলা গতি ॥ ৫২
 বেগত মেলান ভৈলা খোপা ॥
 খসি পড়ে মালতীর খোপা ॥
 গোরিন্দে মারব শ্রম দেখি ।
 বহিলা কান্দন্তে মুদি আখি ॥ ৫৩
 সভয় নয়নে কাম্পে ডবে ।
 যশোদা ধরিলা আসি কবে ॥
 ভাণ্ড ভাঙ্গি আজি যাইবে কথা ।
 থাইবো আজি কৃষ্ণ তোৰ মাথা ॥ ৫৪
 সকলে লরনু কৈলি নাশ ।
 শুনি প্রভু ভৈলা মহাত্রাস ॥
 দেখি বাড়ি এড়িলাহা সতী ।
 কৃষ্ণক বান্ধিতে ভৈলা মতি ॥ ৫৫
 নাহি আদি অন্ত পূর্বাপর ।
 পূর্ণব্রহ্ম জগত-ঈশ্বর ॥
 তাহাক তনয় মানি বলে ।
 যশোদা বান্ধন্তু উড়ুখলে ॥ ৫৬

বান্ধন্তু কুক্ক আনি ধরি ।
 নোজোড়ে আঙ্গুল দুই জবী ॥
 আবো জবী আনি জোড়া দিল ।
 সিয়ো দুই আঙ্গুল নাটিল ॥ ৫৭
 হেন দেখি আবো জবী আনি ।
 যশোদা বান্ধন্তু টানি টানি ॥
 শবীৰব বল দিয়া আটে ।
 তথাপি আঙ্গুল দুই নাটে ॥ ৫৮
 গৃহত যতেক পাইস জবী ।
 এহিমতে জোড়ায়ী সুন্দরী ॥
 উড়ুথলে সমে বান্ধে চাপি ।
 নাটে দুই আঙ্গুল তথাপি ॥ ৫৯
 হেন দেখি হাস গোপীগণে ।
 যশোদা বিস্ময় ভৈলা মনে ॥
 শবীৰব ঘৰ্ম্ম যায় বহি ।
 হাসিয়া থাকিলা অমে বহি ॥ ৬০
 হেন দেখি প্রভু নাৰায়ণ ।
 স্নেহে লৈলা আপুনি বন্ধন ॥
 জগতৰ আপুনি ঈশ্বর ।
 তুমি বশ্য ভৈলা ভকতৰ ॥ ৬১
 ব্রহ্মা লক্ষ্মীদেবী মহাদেবে ।
 নপাইলা প্রসাদ হেন করে ॥
 যশোদা প্রসাদ যেন পাইল ।
 ইটো গোপী কিনো তপসাইল ॥ ৬২

ভকতৰ বশ্য তুমি হৰি ।
 হুখে পাৰে গৃহতে হুমৰি ॥
 ভণিল শঙ্কৰে কৃষ্ণপদে ।
 হৰি হৰি বোলা সভাসদে ॥ ৬৩

ঘোষা ॥ বাম গোপাল হৰি, কৃষ্ণ গোবিন্দ হৰি ॥ ৫ ॥

পদ ॥ কৃষ্ণে দেখিলন্তু মার গৃহকৰ্ম্মে গৈল ।
 অৰ্ঠকাড়ি উড়ুখল টানিবাক লৈল ॥
 অৰ্জ্জুনত লাগি ভৈল উড়ল পথালি ।
 কঙ্কাল ফান্দিয়া বল দিলা বনমালী ॥ ৬৪
 কাম্পে ছয়ো গোটা বৃক্ষ উড়ুখল লাগি ।
 উভৰি পড়িল চম চম কৰি ভাগি ॥
 শাপ এড়াই ছয়ো পাছে কুবের তনয় ।
 কৃষ্ণক নমিয়া গৈল আপুনি নিলয় ॥ ৬৫
 নির্ঘাত শঙ্কিয়া খেদি গৈলা গোপবাক ।
 বন্দী ছয়া আছা নন্দে দেখিলা তোমাক ॥
 হাসিলন্তু কোনে হেন কৰিলেক বুলি ।
 বান্ধ মেলি কৃষ্ণক কোলাত লৈলা তুলি ॥ ৬৬
 কিনো আতি নন্দ যশোদাৰ মহাভাগ ।
 পূৰ্ণব্রহ্ম তোমাক গৃহতে পাইলা লাগ ॥
 ভকতৰ আনন্দ বঢ়ায় সৰ্ব্বক্ষণে ।
 শিশু-লীলা অনেক কৰিলা নাৰায়ণে ॥ ৬৭
 কেহো বেলা গোপীগণে পাঞ্চে গারে গীত ।
 তাসন্নাৰ প্রীতি সাধি কতো কবা মৃত্য ॥

মালাড়ি কবাহা কতো গোপীৰ বচনে ।
 ছায়া-পুতলাক যেন নচাৰে যতনে ॥ ৬৮
 কেতো বেলা গোপিকাৰ শূনি আশ্ৰয়াণী ।
 পাছক পীড়াক প্রভু ধৰি থাকা আনি ॥
 কোন কৰ্ম নকৰিলা হৰি গোকুলত ।
 ভকতৰ বশ্য হেন দেখায়া লোকত ॥ ৬৯
 কোনে ফল লৱে বুলি ডাকিলা পসাৰি ।
 ধান্য দিয়া ফল তুমি খুজিলা মুৰাৰি ॥
 তোমাৰ হস্তক ভৰি দিলা ফল বাছি ।
 স্মৰ্ণে বতনে তাইৰ উপচিল পাচি ॥ ৭০
 আসিল দানৰ গোট বৎস ৰূপ ধৰি ।
 লাক্ষ্মী সহিতে তাৰ ধৰি পাছ ভৰি ॥
 আলগতে ফুৰাই-মেলি হানিলাহা দলি ।
 কপিখত পৰি যমপুৰে গৈল চলি ॥ ৭১

ঘোষা ॥ বাম চৰণে ধৰে' ।

স্বামী আমি যেন তৰো ॥ ৬ ॥

পদ ॥ বকাসুৰে কৃষ্ণক গিলিলে চোটে ধৰি ।
 দেখি গোপ শিশুগণ যেন গৈল মৰি ॥
 পাছে তাৰ তালুত লাগিল যেন জুই ।
 পেহ্লাইল বকে ছাদি বিষুৰ্দ্ধিত হুই ॥ ৭২
 দুনাই চোটে গিলিবাক আসে খদি তাক ।
 লীলায়ে ছিৰিলা যেন বিৰণ পতাক ॥
 সবাক্ষরে ধেনুকক নিলা বসন্তল ।
 গোপ-শিশুসবক ডুগাইলা তাল ফল ॥ ৭৩

ময়ৰ তনয় ব্যোম গোপৰূপ ধৰি ।
 গোপ-শিশুসবক নিলেক চুৰি কৰি ॥
 গহ্বৰত থৈলা নিয়া ঢাকিয়া শিলায় ।
 তাক মাৰি শিশুসব আনিলা মেলায় ॥ ৭৪
 গোপ গৰুঝাকক বেড়িলে বনজুই ।
 তোমাত শৰণ সবে লৈলে ত্রাস ছুই ॥
 চক্ষু মুদাই সবাকো ক্ৰণেকে যোগবলে ।
 গোকুলক লাগিয়া আনিলা অবিকলে ॥ ৭৫
 নন্দক গিলন্তে সৰ্পে ৰাখিলাহা হৰি ।
 তোমাৰ পৰশে সৰ্পে দিব্যৰূপ ধৰি ॥
 শাপ এড়াই গৈলা বিদ্যাধৰৰ নিলয় ।
 দেখি গোপগণ ভৈলা পৰম বিস্ময় ॥ ৭৬
 শয়ন সময়ে সৰে গোপ-গোপীগণ ॥
 যোগবলে বৈকুণ্ঠক নিলা নাৰায়ণ ।
 বৈকুণ্ঠবাসীৰ সবে মহিমা দেখাই ।
 গোকুলক লাগি হৰি আনিলা ছনাই ॥ ৭৭
 নন্দক নিলন্ত বকণৰ দূতে ধৰি ।
 বকণৰ পৰা তাক আনিলা উদ্ধাৰি ॥
 তোমাৰ মহিমা নন্দে কহিলা ব্রজত ।
 শুনিয়া বিস্ময় ভৈলা সবাবো মনত ॥ ৭৮
 ইন্দ্রে কবিলন্ত সাতদিন বৰিষণ ।
 এক হাতে উভাৰি ধৰিলা গৌৰৰ্দ্ধন ॥
 দুৰ্য্যোৰ ভয়ত নিস্তাৰিলা গোপপুৰ ।
 কৰিলা লীলায়ে মহেন্দ্ৰৰ দৰ্পচুৰ ॥ ৭৯

স্রবতি সহিতে ইস্র ভৈলন্ত প্রত্যেক ।
 গোব ইস্র পাতিয়া কবিলা অভিষেক ॥
 অনেক ভক্তি কবি ছয়ো স্বর্গে গৈলা ।
 সেই দিনে তোমার গোরিন্দ নাম ধৈলা ॥ ৮০
 গোপ-কুমারিকা সরে বস্ত্র ধৈয়া তীবে ।
 বিবস্ত্রে নামিলা সরে যমুনার নীবে ॥
 বস্ত্র লৈয়া চড়িলাহা কদম্বর গাছে ।
 নানা উপহাস্য কবি বস্ত্র দিলা পাছে ॥ ৮১
 কৃষ্ণর কিঙ্করে গীত ভণিলা শঙ্করে ।
 নাহি আন ধর্ম্ম আর কীর্তনত পবে ॥
 শুনা সর্বজনে ঐত কেদিন জীৱন ॥
 বোলা হবি হবি আছে যাবত চেতন ॥ ৮২

ঘোষা ॥ ও কৃষ্ণ নমো রাম নিবঞ্জন হবি ॥ ৭ ॥

পদ ॥ দুষ্ঠ অঘে পাতিলেক কাপ ।
 বাট ভেঙি ভৈলা ঘোর সাপ ॥
 পর্বত সমান কলেরব ।
 বাইল বেষ্ট সম্যকে গহ্বর ॥ ৮৩
 তল ওঠ মাটিত পাতিল ।
 উর্দ্ধ ওঠ স্বর্গত লাগিল ॥
 জিহ্বাখান যেন বাজ আলি ।
 বৎস লৈয়া আইলা বনমালী ॥ ৮৪
 গোবথ দাম্বুবি নিবস্তব ।
 নজানিয়া পশিলা ভিতব ॥

দেখি তুমি ভক্তব স্নেহত ।
 পশিলাহা অঘব গর্ভত ॥ ৮৫
 দেখি আঁটি ধবিলা দশনে ।
 তুলিলেক হাসি দৈত্যগণে ॥
 দেবগণে কবে হাহাকাৰ ।
 গল চুঙ্গি ভেটি বৈলা তার ॥ ৮৬
 পেট ফিঙ্কি বায়ু দিলে টান ।
 মূৰ্দ্ধা স্ফুটি বাঝ ভৈলা প্রাণ ॥
 তমু পৰশনে কৰ্ম্মক্ষীণ ।
 অম্বৰ তোমাতে গৈল লীন ॥ ৮৭
 দেখি নিশব্দ দৈত্যকুল ।
 হবিসে ববিসে দেবে ফুল ॥
 অমৃত নয়নে চাইলা হবি ।
 জীলা সবে গোবথ দামুৰি ॥ ৮৮
 বজ্জে বাঝ ভৈলা বংশী বাই ।
 ফুৰা সরে দামুৰি চবাই ॥
 ব্রহ্মা আসি কবিলাহা চুৰি ।
 নিলা সরে গোবথ দামুৰি ॥ ৮৯
 মায়া কৰি থৈলাহা গহ্বৰে ।
 কাহাকো নেদেখি দামোদরে ॥
 ব্রহ্মা নিলা জ্ঞানিলন্ত গুণি ।
 ভৈলা গক গোবথ আপুনি ॥ ৯০
 নিচিনিল গোৱালী গোৱালে ।
 এদিনাতো কৰি প্রতিপালে ॥

ব্রহ্মা আসি দেখিলন্ত পাছে ।
 গোবথ দামুৰি সর আছে ॥ ৯১
 পৰম বিস্ময়ে আছে চায়া ।
 কৰিলাহা প্রভু পাছে মায়া
 গোবথ দামুৰি ৰূপ এড়ি ।
 ভৈল। সরে চতুৰ্ভুজ হৰি ॥ ৯২
 সজল জলদ যেন শ্যাম ।
 সরে পীতবস্ত্ৰে অনুপাম ॥
 কেযুৰ কঙ্কণে কৰে কান্তি ।
 হৃদয়ত শ্ৰীবৎসৰ পান্ধি ॥ ৯৩
 কন্থকণ্ঠে কৌস্তুভে শোভিত ।
 বনমালা আপাদ লম্বিত ॥
 জিলিমিলি জ্বলে বক্ষস্থলে ।
 শোভে কৰ্ণ মকৰ কুণ্ডলে ॥ ৯৪
 শঙ্খ চক্ৰ গদা পদ্ম ধৰি ।
 আছে সরে চতুৰ্ভুজ হৰি ॥
 গারে গারে একো সৃষ্টিকৰে ।
 চৰাচৰ সমে সেৱা কৰে ॥ ৯৫
 মোহ হয়। ব্রহ্মা ভৈল চূপ ।
 দেখন্ত গুচিল সবে ৰূপ ॥
 পূৰ্ব্বৱৰ্তে আছা মাত্ৰ হৰি ॥
 হংসৰ নামিলা ব্রহ্মা ডৰি ॥ ৯৬
 যেন স্মৰ্ণৰ দণ্ড প্ৰায় ।
 ভূমিত পেছলায় নিজ কায় ॥

মাধৱৰ পাদ-পদ্ম দুই ।
 চাৰি মুকুটৰ অগ্ৰে দুই ॥ ৯৭
 আনন্দতে নয়নৰ জলে ।
 সিঞ্চিলন্ত চৰণ কমলে ॥
 উঠি উঠি দুয়ো পাৱে ধৰি ।
 প্ৰণামন্ত মহিমা স্মৰি ॥ ৯৮
 মুকুন্দক চাই কল্পমপি ।
 মাথা দমাই কৃষ্ণ কৃষ্ণ জপি ॥
 প্ৰসাদিয়া অনেক ভকতি ।
 কৰিবে লাগিলা ব্ৰহ্মা স্তুতি ॥ ৯৯
 কৃষ্ণ-কথা শুনিয়ো সমাজে ।
 জন্ম লভি ভাৰতৰ মাজে ॥
 আক ব্যৰ্থ কৰা কোন কামে ।
 সাধিয়ো মুকুতি হৰিনামে ॥ ১০০

ঘোষা ॥ বাম নিৰঞ্জন, নিৰঞ্জন, নিৰঞ্জন হৰি ।
 হে নমো বাম নিৰঞ্জন হৰি ॥ ৮ ॥

পদ ॥ নমো গোগকপী মেঘ সম শ্যাম তনু ।
 গাৱে পীতবস্ত্ৰ হাতে শিঙ্গা বেত বেণু ॥
 কৰ্ণত গুঞ্জাৰ থোকা মাথে মৈৰা পাখি ।
 বস্ত্ৰ পুষ্পমালা পিঙ্কি ধেনু আছা বাখি ॥ ১০১
 এহি শৰীৰতে আছে যতেক মহিমা ।
 মনেয়ো কৰিবে তাক পাবে কোনে সীমা ॥

আছোক পবন ব্রহ্ম স্বরূপ তোমার ।
 তাক জানিবাক আর শক্তি কাহার ॥ ১০২
 জ্ঞানপথ এড়ি প্রভু তোমার কথাক ।
 কায়বাক্যমনে সেরে যিটো সাধুবাক ॥
 যদ্যপি অজিত তুমি তিনিয়ো জগতে ।
 তথাপি তোমাক জিনে সেহিসে তকতে ॥ ১০৩
 মুকুতি বসক স্রবে তোমার তকতি ।
 তাক এড়ি যিটো জ্ঞানপথে কবে বতি ॥
 ছুখ মাত্র পারে যেন নিষ্ফল প্রয়াসে ।
 বাহানে পতান যেন তণ্ডুলক আশে ॥ ১০৪
 যিটোজনে ভুঞ্জে নিজ কৰ্ম্মৰ বিপাক ।
 অপেখিয়া থাকে প্রভু তোমার কৃপাক ॥
 কায়বাক্যমনে সেরে চৰণ তোমার ।
 সি সি জন মুকুতি পদৰ অধিকাৰ ॥ ১০৫
 মঞি কেনে দুৰ্ব্বোধ দেখিয়ো ভগবন্ত ।
 মায়াবীর ঈশ তুমি অনাদি অনন্ত ॥
 তোমাক পৰীক্ষো নিজ মায়াক প্রকটি ।
 অগনিৰ আগে যেন ক্ষুদ্ৰ ফিৰিজ্জতি ॥ ১০৬
 অন্ধ তৈল চক্ষু হেলা কৰিলো তোমাক ।
 মঞি ভিন্ন ঈশ্বৰ মানিলো আপুনাক ॥
 অজ্ঞৰ ক্ষমিয়ো দোষ জগত-নিবাস ।
 এহি কৃপা কবা যেন বোলাওঁ তযু দাস ॥ ১০৭
 গৰ্ভত থাকন্তে উদবত ঘালে পারে ।
 তাৰ অপবাধক নথবে যেন মারে ॥

তোমাৰ কৃষ্ণিত আমি যত চৰাচৰ ।
 হেন জ্ঞানি ক্ষমিয়োক দোষ দামোদৰ ॥ ১০৮
 ইটো ব্রহ্মপদ প্ৰভু আমাক নলাগে ।
 কীট পটঙ্গত জন্ম হোক কৰ্ম-ভাগে ॥
 তোমাৰ ভক্তৰ মাজে ছয়া এক জন ।
 সেৱা কৰি থাকো প্ৰভু তোমাৰ চৰণ ॥ ১০৯
 কিনো ধন্য ইটো ধেনু পোপী গোকুলৰ ।
 যাৰ তনপানে তৃপ্তি ভৈলা দামোদৰ ॥
 অশ্বমেধ আদি কৰি মহাযজ্ঞ যত ।
 তোমাক ভূষিবে কেহো নুহিকে শকত ॥ ১১০
 কিনো ভাগ্য কিনো ভাগ্য ব্ৰজৰ প্ৰজাৰ ।
 তুমি পূৰ্ণব্ৰহ্ম হৰি মিত্ৰ ভৈলা যাৰ ॥
 কিনো ভাগ্য কৰি গোকুলৰ তৰু-তৃণে ।
 তোমাৰ চৰণ-ৰেণু চোৱে প্ৰতিদিনে ॥ ১১১
 দেখা সৰ্বলোক কেন অজ্ঞানী বৰ্বৰ ।
 তুমি পৰমাত্মা তোমাকেসে বোলে পৰ ॥
 শৰীৰক মণি বুলি বুদ্ধি ভৈল হত ।
 হিয়াত হৰাইল তুমি ধোজে বাহিৰত ॥ ১১২
 বৃন্দাৰনে তৃণ ছইবো তেবে বৰভাগ ।
 পাইবো ব্ৰজবাসীৰ চৰণ-ৰেণু লাগ ॥
 আজিয়ে নপাৱে পদ-ৰজ বৈদগণ ।
 হেন হৰি ভৈল ব্ৰজবাসীৰ জীৱন ॥ ১১৩
 মাৰিবাক দিলা তন পুত্ৰা পাপিষ্ঠী ।
 দিলাহা মুকুতি তাইতো শৰিল স্বদৃষ্টি ॥

ব্রজ-বাসী তোমাতে অর্পিল প্রাণ-বিস্ত ।
আক আবে কিবা দিবো খেদ কবে চিত্ত ॥ ১১৪

তারে বাগ লোভ ক্রোধ পুরুষ চোৰ ।
তারে গৃহ-বাস বন্দী-শাল মহাঘোৰ ॥
মোহচয় ভবিষ নিহল ভৈল তারে ।
তোমাক ভকতি নবে নতু কৰৈ যারে ॥ ১১৫

তোমাৰ আগত কিবা বোলো বহুবাক ।
যিটো বোলে জানো প্রভু নজানে তোমাক ॥
কায়-বাক্য-মনে মই কৰিলোহো সাৰ ॥
তযু মায়া বিভৱৰ নপাওঁ কিছু পাৰ ॥ ১১৬

জানিবাহা ভৈলো প্রভু তোমাৰ কিস্কৰ ।
তযু চৰণত সমর্পিলো কলেরৰ ॥
সমস্তবে বুদ্ধি সাক্ষী সবে তুমি জানা ।
আজি ধৰি প্রভু মোক দাস বুলি যানা ॥ ১১৭

নমো কৃষ্ণ বৃষ্ণিকুল প্রকাশ নায়ক ।
দেৱ দ্বিজ পৃথিবীৰ বুদ্ধি প্রদায়ক ॥
দুষ্ট-দৈত্য-দানৱ-ৰাক্ষস-ক্ষয়কাৰ ।
তোমাৰ চৰণে প্রভু প্রণাম আমাৰ ॥ ১১৮

কবিল অনেক স্তুতি আক সৃষ্টিকৰে ।
তাক নকহিলো পদ বাহুল্যক ডৰে ॥
এহি বুলি প্রজাপতি ভৈল মোহ-হীন ।
কৃষ্ণক কবিল তিনিবাৰ প্রদক্ষিণ ॥ ১১৯

ପ୍ରଣାମ କରିয়া ଚରଣତ ପଡ଼ି ପଡ଼ି ।
 ମେଲାନି ଯାଗିয়া ନିଜ ସ୍ଥାନେ ଗୈଲା ଲଡ଼ି ॥
 ଭନିଲ ଶଙ୍କରେ କୁନ୍ଦ-ଚରଣତ ଧରି ।
 ପାତକ ଛାଡ଼େକ ଡାକି ବୋଲା ହରି ହରି ॥ ୧୨୦

একাদশ ভাগ

কালিয় দমন

ঘোষা ॥ গোপাল বাম কৃষ্ণ বনমালা ।
মাঝিলা অসুৰ দমিলা কালী ॥ ৯ ॥

পদ ॥ গোপশিশু সঙ্গে গৈল বজাই ।
আগত গোধন বাংলী বজাই ॥
চাৰন্তে ফুৰন্তে গক গোবন্ধ ।
পাইলা যমুনাৰ তীৰৰ লক্ষ ॥ ১২১

কালীৰ হৃদক তাক নজানি ।
তৃষ্ণাতে সবে পিলা বিষ-পানী ॥
দাকণ বিষৰ লাগিল জাল ।
মৰিল সবে বৎস বৎসপাল ॥ ১২২

দেখিয়া কৃষ্ণ অসন্তোষ পাইলা ।
অমৃত নয়নে চাহি জীয়াইলা ॥
কালীক দমিবে কৰি যতন ।
কটিত বাঙ্কিলা পীত বসন ॥ ১২৩

উঠিলা উচ্চ কদম্বৰ গাছে ।
হৃদৰ মাজে জাম্প দিলা পাছে ॥
চউ উধলিল খলকি হৃদ ।
দশোদিশে গৈল তাৰ শব্দ ॥ ১২৪

জলক্রীড়া কৰা বাহু আশ্ফালি ।
 ক্রোধে খেদি আসি দেখিলা কালী ॥
 তনু স্নকুমাৰ জলদ-শ্যাম ।
 প্রকাশে পীতবস্ত্ৰে অনুপাম ॥ ১২৫
 কমল-লোচন মুখ প্রসন্ন ।
 মুকুতাৰ শাৰী সম-দশন ॥
 উন্নত নাসা মুখে মন্দ হাস ।
 কণ্ঠত কোমলভে কৰে প্রকাশ ॥ ১২৬
 হিয়াত জিলিমিলি কৰে কাস্তি ।
 মধ্যত জ্বলৈ শ্ৰীবৎসৰ পাস্তি ॥
 আজানু-লম্বিত বাহু দুখান ।
 চাক উক কৰ কটি স্খান ॥ ১২৭
 জজ্ঞা দুইক দেখি মিলে সন্তোষ ।
 দুখানি পার নর পদ্মকোষ ॥
 আনন্দে জলক ফুৰা আশ্ফালি ।
 মৰ্ম্মস্থলে আসি দংশিলা কালী ॥ ১২৮
 নজানি তোমাৰ পাপী প্রভাৱ ।
 লাঞ্জে মেহ্ৰাইলেক সমস্তে গাৱ ॥
 বিষ লাগি তুমি থাকিলা ঘুমি ।
 মনুষ্য চেষ্টাক দেখায়া তুমি ॥ ১২৯
 দেখি শিশুসৰ মৰিল প্রায় ।
 ধেনুগণে আউৰ ভূণ নথায় ॥
 কৃষ্ণক চাহিয়া থাকিল ৰহি ।
 চকুৰ লোহ ধাবে যায় বহি ॥ ১৩০

আতি উৎপাত দেখি গোকুলে ।
 গোপ-গোপীজাক সমস্তে বোলে ॥
 জ্যেষ্ঠ বলভদ্রে লগে নগৈল ।
 কৃষ্ণৰ আজি তৈতে কিবা ভৈল ॥ ১৩১
 নন্দ যশোদা বিরাকুল মনে ।
 কৃষ্ণক চাহিবে পশিলা বনে ॥
 লগতে চলে গোপ-গোপীজাক ।
 হা কৃষ্ণ বুলি ছাড়ন্তে ডাক ॥ ১৩২
 ধ্বজ বজ্র যর অঙ্কুশ চাই ।
 কৃষ্ণৰ খোজ নিহালন্তে যায় ॥
 পুত্র পুত্র বুলি যশোদা চাস্ত ।
 কৃষ্ণৰ খোজত পড়ন্তে যাস্ত ॥ ১৩৩
 বেঢ়িয়া গোপ-গোপী নেয় ধৰি ।
 দেখিল পাছে পড়ি আছা হৰি ॥
 জলৰ মাজে মৃতকৰ বেশ ।
 নকবস্ত আৰ চক্ষু নিমেষ ॥ ১৩৪
 দেখি গোপ-গোপী সম্যক মৰিল ।
 প্রাণ অন্তৰীক্ষ চেতন হৰিল ॥
 কৃষ্ণ কৃষ্ণ বুলি দিলেক গেড়ি ।
 কান্দে যমুনাৰ তীৰক বেড়ি ॥ ১৩৫
 যশোদা হৃন্দবী নন্দ গোল্লালে ।
 পাড়ন্ত লোটাৰি পৰি নিচালে ॥
 কি ভৈল পুত্র বুলি উকি দিয়া ।
 কৃতান্তে কৃতান্তে থাকবে এলি ॥ ১৩৬

কৃষ্ণৰ হৃন্দৰ বদন চাই ।
 যশোদা কান্দন্ত গুণ বৰ্ণাই ॥
 গোধূলি কোনে যাইবে বাংশী বাই ।
 কোনে মোক গৈয়া বুলিবে আই ॥ ১৩৭
 ধূলা জাৰি কাক কৰাইবো স্নান ।
 কোনে কৰিবেক গোৰস পান ॥
 কাক বিছাই দিবো শীতল ডুলী ।
 ডাকিবো কাক জাগ কৃষ্ণ বুলি ॥ ১৩৮
 হৃন্দৰ বদনে বজয়া বেণু ।
 প্ৰভাতে কোনে চৰাইবেক ধেমু ॥
 কি ভৈল আজি মোৰ কৃষ্ণ বাপ ।
 মৰিও নেড়াইবো তোৰ সন্তাপ ॥ ১৩৯
 এহি বুলি কান্দে কৃষ্ণক চাই ।
 যশোদা নন্দে জাম্প দিবে যায় ॥
 দেখি বলভদ্ৰে বাধিলা হাসি ।
 এখনে আসিব কালীক নাশি ॥ ১৪০
 কৃষ্ণক লাগিয়া এড়া ক্ৰন্দন ।
 হেন শুনি সবে জুড়াইল মন ॥
 কৃষ্ণৰ কিল্কেৰে শক্কেৰে ভণে ।
 বোলা হৰি হৰি সমস্ত জনে ॥ ১৪১

কোষা ॥ প্ৰণামো বাম দেৱ দয়াশীল ।
 আবেলে কৃষ্ণৰ কৃপা মিলিল ॥ ১০

পদ ॥ ভক্তকৰ কুণ্ঠ দেখি গোপীল ।
 অকণ্টক কৰি দিলা উকল

সৰ্পৰ বন্ধ এড়াই জগন্নাথে ।
 ডেৰে চড়িলন্ত কালীৰ মাথে ॥ ১৪২
 শতেক শিৰত নাচন্ত হৰি ।
 বাৰে বিছাধৰে যুদঙ্গ ধৰি ॥
 গন্ধৰ্বৰ গীত গায়া বাৰে তাল ।
 পৰম আনন্দে নাচা গোপাল ॥ ১৪৩
 জগত আধাৰ তোমাৰ ভিৰে ।
 নাকে মুখে সিটো ছাদে কধিৰে ॥
 স্বামী মৰে দেখি নাগিনী-লোকে ।
 শিশু আগ কৰি আসিলা শোকে ॥ ১৪৫
 পড়িল ভূমিত কৃষ্ণৰ আগে ।
 কৰিয়া স্তুতি স্বামী-দান মাগে ॥
 কৰিলা দোষ স্বামী ইটো চণ্ড ।
 বিহিলা ইহাৰ উচিত দণ্ড ॥ ১৪৫
 দুৰ্জ্জন জনৰ চিন্তিবা মাৰ ।
 এহিসে কাৰ্য্যে তযু অৱতাৰ ॥
 পাতকী সৰ্প-জাতি দুৰাশয় ।
 তোমাৰ দণ্ডে পাপ ভৈল ক্ষয় ॥ ১৪৬
 কৰিলা দায়া দায়াশীল হৰি ।
 তোমাৰ ক্ৰোধবৰে এবে সৰি ॥
 পূৰ্বত কিনো তপ আছে কৰি ।
 যাহতে তুমি ভুৰ্ত্ত ভৈলা হৰি ॥ ১৪৭
 সিহেতু* হেঁই ভৈল ভাগ্যোদয় ।
 তোমাৰ পাইলে পদ-ধৰ্ম্মাচয় ॥

যাহাক লক্ষ্মীদেৱী বাঞ্ছা কৰি ।
 আচৰিলা তপ ব্ৰতক ধৰি ॥ ১৪৮
 যিটো পদবজ্জ ভকতে পাই ।
 এৰি সাৰ্বভৌম পদতো দাই ॥
 স্বৰ্গ ব্ৰহ্মপদ নকৰৈ বাঞ্ছা ।
 নকবন্ত যোগ-সিদ্ধিকো ইচ্ছা ॥ ১৪৯
 মোক্ষতো অভিলাষ নাহি হৰি ।
 তোমাৰ চৰণ ৰেণুক এড়ি ॥
 পৰম ক্ৰোধী হয়। ক্ৰুবমতি ।
 হেন পদধূলা পাইলেক পতি ॥ ১৫০
 নপাস্ত ব্ৰহ্মা আদি দেৱে যাক ।
 হেন জানি নাথ বাখা ইহাক ॥
 চৰণে প্ৰণামো হয়ো সন্তোষ ।
 বাবেক আৰ মৰষিয়ো দোষ ॥ ১৫১
 কৰিয়ো দায়া প্ৰভু এডৈ প্ৰাণ ।
 অনাথ স্ত্ৰীক দিয়ো স্বামী দান ॥
 কৰিল অনেক স্তুতি ভকতি ।
 শুনি ভুৰ্ত্ত ভৈলা জগতপতি ॥ ১৫২
 প্ৰাণে নামাবিলা তাত্তেমে থাকি ।
 কালীক খেদাইলা হৃদৰ ডাকি ॥
 কৃষ্ণৰ কিঙ্কৰে শঙ্কৰে ভণে ।
 হৰি হৰি বোলা সমস্ত জনে ॥ ১৫৩

ঘোষা ॥ বাম গোবিন্দ যুকুন্দ যুবাৰি ॥ ৬৭

পদ ॥ ভৈল হ্রদ সিটো নিশ্বল জল ।

দেখিয়া সবে ভৈল কোতুহল ॥

সপুত্র-বান্ধৱে খেদায়া কালী ।

তীৰক পাছে গৈলা বনমালী ॥ ১৫৪

দেখিয়া যশোদা ধৰিলা গলে ।

পুত্র পুত্র বুলি নেত্রব জলে ॥

তিয়াইলা কৃষ্ণৰ সৱে শৰীৰ ।

নন্দে ধৰি আসি আঁগিলা শিব ॥ ১৫৫

কৃষ্ণক আলিঙ্গি আনন্দ পাইল ।

নাছিল প্রাণ দুনাই যেন আইল ॥

বেড়ি গোপ গোপী চাৱে নিবীৰু ।

জুৰাইল শৰীৰ কৃষ্ণক দেখি ॥ ১৫৬

ভাই বুলি বলো সাবটি আসি ।

প্রভাৱ জানিয়া তুলিলা হাসি ॥

এহিমতে সবে এড়ায়া শোক ।

বজনী ভৈল জানি সবে লোক ॥ ১৫৭

যমুনা তীৰত বঞ্চিল ৰাতি ।

ক্ষুধায়ে তৃষায়ে পীড়িলা আতি ॥

ঘুমুটি গৈলা হাৰাশাস্তি হই ।

বেড়িয়া বনত লাগিল জুই ॥ ১৫৮

অগনিৰ তাপে পাইলেক গাক ।

জাগিল সবে গোপ গোপীজাক ॥

বহ্নিক দেখি ভৈলা সবে ত্রাস ।
ত্রাহি কৃষ্ণ বুলি পাৰে আটাস ॥ ১৫৯

বহ্নিত সবে পুৰি মৰো আমি ।
প্রাণ দান দিয়া জগতস্বামী ॥
ভূমি বিনা আন নাই বান্ধৱ ।
ভকত জনক বাখা মাধৱ ॥ ১৬০

এহি বুলি সবে কৰে কোল্‌হাল ।
বান্ধৱৰ ছুঃখ দেখি গোপাল ॥
ভয় নাই বুলি আপোন মুখে ।
পিলা বনামিক পৰম স্নেহে ॥ ১৬১

এড়াইলা সমস্তে দুৰ্ঘোৰ ভয় ।
অনন্তৰে ভৈলা সূৰ্য্য উদয় ॥
কৃষ্ণৰ কৰ্ম্ম আতি আচৰিত ।
বিস্ময় ভৈল সমস্তৰে চিত্ত ॥ ১৬২

নোহন্ত মানুষ নন্দ-তনয় ।
পৰম পুৰুষ জ্ঞানি নিশ্চয় ॥
পাছে গোপগোপী কৃষ্ণক বেড়ি ।
গোষ্ঠক লড়িল কবন্তে খেড়ি ॥ ১৬৩

কৃষ্ণগীত গান্ত বজায়া বেণু ।
কবিলেক আগ যতেক ধেনু ॥
গোপীসবে কৃষ্ণ চৰিত্ৰ গাইল ।
পৰম আনন্দে ত্ৰল্লক পাইল ॥ ১৬৪

কৃষ্ণব কিঙ্কবে শঙ্কবে গায় ।
 কেতিঙ্কণে পবে কণিক কায় ॥
 জানিয়া কৃষ্ণব চবণে ধবি ।
 সমস্ত সমাজে ঘুষিয়ে হবি ॥ ১৬৫

॥ কালিয় দমন সমাপ্ত ॥

দ্বাদশ ভাগ

বাস-ক্ৰীড়া

ঘোষা ॥ বোলা হৰি হৰি বাম যুকুন্দ যুৰাৰি ।
বিনা হৰিনামে ভৱ তৰিতে নপাৰি ॥ ১

পদ ॥ শুকযুনি বদতি শুনিয়ে পৰীক্ষিত ।
কহো বাস-ক্ৰীড়া কথা কৃষ্ণৰ চৰিত ॥
শৰত কালৰ ৰাত্ৰি আতি বিতোপন ।
বাস-ক্ৰীড়া কৰিতে কৃষ্ণৰ ভৈল মন ॥ ১

ভৈলন্ত উদিত চন্দ্ৰ পূৰ্ব্ব দিশ হন্তে ।
কামাতুৰ স্ত্ৰীৰ যেন সন্তাপ মাৰ্জ্জন্তে ॥
অখণ্ড-মণ্ডল চন্দ্ৰ দেখিলন্ত হৰি ।

কুকুমে অৰুণ লক্ষ্মী মুখপদ্ম সৰি ॥ ২
বনকো দেখিলা চন্দ্ৰ-বশ্মিয়ে বঞ্জিত ।

স্বৰ মধুৰ কৰি হৰি গাইলা গীত ॥
শুনি কামে উত্ৰাৱল হয় গোপীগণে ।
দিলেক লৱড় গীত ধ্বনি নিৰীক্ষণে ॥ ৩

কৰ্ণত কুণ্ডল দোলে বেগতে হাণ্ডিতে ।
চিত্তত ধৰিলা কৃষ্ণে চলে অলক্ষিতে ॥

কতো গোপী যায় গাই দোহনক এড়ি ।
আখাতে থাকিল দুহু চক সৈতে পড়ি ॥ ৪

পিয়ন্তে আছিল শিশু তাহাকো নগণি ।
পতি শুশ্ৰষাকো এড়ি যায় কতো জনী ॥

কতো গোপী আছিল স্বামীৰ পৰিশেষে ।
আধা ভুজ্জা ছয়া কতো যায় লৰড়সে ॥ ৫

কৃষ্ণৰ প্ৰসঙ্গে যেন হৰি-দাসগণে ।
এড়ে কাম্য কৰ্ম সবে তদগত মনে ॥

কৃষ্ণে হৰিলন্ত চিত্ত হৰাইল চেতন ।
পিন্ধয় পাৱত নিয়া বহুৰ কঙ্কণ ॥ ৬

হাতত নুপুৰ আড়ে কঙ্কালত হাব ।
কৰি বিপৰ্য্যয় পিন্ধে বস্ত্ৰ অলঙ্কাৰ ॥
তথাপি কৃষ্ণক পাইলা গোপিকাসকল ।
ভকতৰ কৰ্ম যেন নভৈল বিফল ॥ ৭

নিবায় পতি পুত্ৰ ভ্ৰাতৃ আগ ভেৰ্টে ।
গোৱিন্দে হৰিল চিত্ত তথাপি নোলটে ॥

বিমোহিত ছয়া সবে লৰড়ে গোপিনী ।
হৰি ভকতক যেন নলজ্জে বিধিনি ॥ ৮

যাইবে নপাই গৃহ-মধ্যে কতো গোপীগণ ।
মনে ধৰি কৰিল কৃষ্ণক আলিঙ্গন ॥

অনেক জন্মৰ কৰ্ম-বন্ধ কৰি ক্ষীণ ।
এড়ি তনু তেখনে কৃষ্ণতে গৈলা লীন ॥ ৯

পুছে পৰীক্ষিতে শুনি মিলিল সংশয় ।
জাৰ-বুদ্ধি মাধৱক সৈৰে গোপীচয় ॥

তথাপি মোক্ষক পাইলা কিনো বিপৰ্য্যয় ।
বোলা হৰি হৰি হোক পাপৰ প্ৰলয় ॥ ১০

বোবা ॥ ভৱহাৰী হৰি তাৰহু যুকুন্দ যুবাৰি ।
জনম মৰণ ক্লেশ সহিতে নপাৰি ॥ ১২

পদ ॥ শুক নিগদতি ৰাজা শুনা মহাশয় ।
গোপিকাৰ মোক্ষ দেখি নুহিবা বিস্ময় ॥
দ্বৈষ্য কৰি শিশুপালে লভিল যুকুতি ।
বুদ্ধিক নাপেক্ষে মহৌষধিৰ শকতি ॥ ১১
বিষ বুলি অমৃতক পিলে যিটো নৰ ।
নুহিবেক হেন জানা অজৰ অমৰ ॥
যেন তেনমতে মাত্ৰ স্মৰোক সতত ।
এতেকে যুকুতি পালে কহিলো বেকত ॥ ১২
ব্ৰহ্মাদিৰো ঈশ কৃষ্ণ প্ৰভু ভগৱন্ত ।
যাত হস্তে পালে মোক্ষ স্থাৱৰ পৰ্য্যন্ত ॥
নিকপায় হৰিৰ ভকতি নুহি বৃথা ।
গোপী-গোপালৰ আৱে শুনা পাছ কথা ॥ ১৩
যেবে সৱে সমীপ পাইলোক গোপ-নাৰী ।
তাসম্বাক বাক্যে মোহি বুলিলা যুবাৰি ॥
কুশলে কি আইলা কৈয়ো ব্ৰজৰ কল্যাণ ।
প্ৰিয় কৰ্ম কৰো কিবা কহিয়ো নিদান ॥ ১৪
দুৰ্ঘোৰ বজনী প্ৰেত-পিশাচৰ গতি ।
ঐত নাথাকিবা তোৰাসব স্ত্ৰীমতি ॥
তোমাসাক নেদেখিয়া পিতৃ-মাতৃচয় ।
তাসম্বাৰ মনে মহা মিলিব সংশয় ॥ ১৫
দেখিলাহা ইটো বিকশিত বৃন্দাবন ।
শশাঙ্কে ধৱল নয় পল্লৱে শোভন ॥

উলটি ব্রজক বাহা কান্দে শিশুগণ ।
 তাসম্বাক প্রতিপালি পিষ্টায়োক স্তন ॥ ১৬
 উপপতি সমে ক্রীড়া গবিহিত কর্ম ।
 স্বামীক শুশ্রুষা কুল-ক্রীষ মহাধর্ম ॥
 যদিবা আমাক স্নেহে আইলা গোপীগণ ।
 মোক আবে দেখিলা সিজিল প্রয়োজন ॥ ১৭
 বিদূষতে থাকি কবে শ্রবণ কীর্তন ।
 বাঢ়ে মোত ভকতি নির্মল হোরে মন ॥
 দেখন্তে শুনন্তে সদা হেলা হোরে মতি ।
 জানিয়া গৃহতে থাকি কবায়ো ভকতি ॥ ১৮
 কৃষ্ণব অপ্রিয় বাণী শুনি গোপীগণ ।
 পাইলেক দুঃখস্ত চিন্তা মলিন বদন ॥
 ওলমাইল মুখ আতি পায়্য দুঃখ বব ।
 সঘনে নিশ্বাস কাঢ়ে শুখাইলা অধব ॥ ১৯
 কুচব কুঙ্কুম মানে লোতকে তিতিল ।
 থাকিল নিচুকি মুখে বচন হবিল ॥
 চরণে ভূমিক লেখে দেখে তমোময় ।
 বোলা হবি হবি হোক পাপব প্রলয় ॥ ২০

ঘোষা ॥ গোপাল কৃষ্ণ কবলু ত্রাণ ।
 তোমাক নেদেখি নসহে প্রাণ ॥ ৩ ॥

পদ ॥ শোকক তস্তায় গোপীসকলে ।
 মলচিলা মুখ আখি আঞ্চলে ॥
 গদ গদ মাত মুখে নোলাই ।
 বুলিবে লাগিলা কৃষ্ণক চাই ॥ ২১

ভকত-বৎসল তোমাক জানি ।
 কেনে বোলা হেঁন ঘাতুক বাণী ॥
 সমস্ত বিষয় এড়িয়া স্বামী ।
 ভজিলো তোমাৰ চৰণে আমি ॥ ২২
 ভজিয়ে আমাক মিলোক ভাগ ।
 নকৰা নাথ ভকতক ত্যাগ ॥
 কহিলা যিটো কুলস্ত্রীৰ কৰ্ম ।
 তোমাতে থাকোক সিসৰ ধৰ্ম ॥ ২৩
 জগতৰে বন্ধু আতমা তুমি ।
 সমস্ত ধৰ্ম্মৰ আপুনি তুমি ॥
 তুমি আত্মা হেন জানি সম্প্রতি ।
 তোমাতেসে কৰে ভকতে বতি ॥ ২৪
 নলাগে পতি পুত্ৰ দুঃখ হেতু ।
 ছয়োক প্ৰসন্ন গকড়কেতু ॥
 কৰিছো আশা যিটো চিৰকাল ।
 নকৰিয়ো তাক ভঙ্গ গোপাল ॥ ২৫
 হৰিলা চিন্ত নথাকয় ঘৰে ।
 হস্ত দুই গৃহকৃত্য নকৰে ॥
 তোমাক এড়িয়া নচলে ভৰি ।
 ব্ৰজক গৈয়া কি কৰিবো হৰি ॥ ২৬
 জ্বলে কামানল তোমাৰ গীতে ।
 সুমায়োক তাক অধৰায়তে ॥
 সুহি বিবহতে দহিয়া তনু ।
 লভিবো তোমাৰ সমীপ পুহু ॥ ২৭

ছয়োক প্রসন্ন জগন্নিবাস ।
 সবে তেজি কৈলো তোমাতে আশ ॥
 নমাৰা পুড়িয়া ঈষত হাসি ।
 পুৰুষভূষণ কৰিয়ো দাসী ॥ ২৮
 অলকে আৱৃত তোমাৰ মুখ ।
 অধৰ স্নানক দেখন্তে স্নত ॥
 ভৱ যুগ তমু ঈষত হাসি ।
 দেখি তাক প্রভু ভৈলোহো দাসী ॥ ২৯
 তোমাৰ শুনিয়া অমৃত গীত ।
 নুহিবে মোহ কোন স্ত্রীৰ চিত্ত ॥
 আছোক আন বৃক্ষ পশু পক্ষী ।
 প্রেমে পুলকিত তোমাক দেখি ॥ ৩০
 দেৱৰ বক্ষক যেন মুৰাৰি ।
 ব্ৰজৰো তুমি দুঃখ-ভয়হাৰী ॥
 জানিয়া জুৰায়ো আমাৰ প্রাণ ।
 শিৰত হস্তপদ দিয়া দান ॥ ৩১
 কামে বশ ছয়া গোপী যতেক ।
 বুলিলা বিহ্বল বাক্য অনেক ॥
 কৃষ্ণৰ কিঙ্কৰে শঙ্কৰে ভণে ।
 বোলা হৰি হৰি সমস্ত জনে ॥ ৩২
 ঘোষা ॥ গোবিন্দ দেৱ বিনে নাহি কেৱ ।
 গোবিন্দ দেৱ ॥ ৪
 পদ ॥ গোপীৰ শুনিয়া আকুল বাণী ।
 ভৈলন্ত সদয় সাবঙ্গপাণি ॥

হাসিয়া বোলন্ত এড়িয়ে তাপ ।
 গোপীক ক্রীড়িলা জগত বাপ ॥ ৩৩
 কৃষ্ণের সদয় দৃষ্টিক দেখি ।
 প্রফুল্ল-মুখী ভৈলা সবে সখী ॥
 দৰশাই লীলা ভার ভ্রভঙ্গে ।
 কৃষ্ণের চৌপাশে বেড়িলা বঙ্গে ॥ ৩৪
 গোপীর মধ্যে শোভে দামোদর ।
 তাবার মধ্যে যেন শশধর ॥
 গলত অল্লান পঙ্কজ মালা ।
 বেড়িয়া গুণ গারে গোপবালা ॥ ৩৫
 আপুনি গারন্ত গীত মোহন ।
 ফুৰন্ত বঞ্জি দিব্য বৃন্দাবন ॥
 যমুনা বালি দেখি স্নকোমল ।
 পদ্মগন্ধী বাতে আতি শীতল ॥ ৩৬
 গোপীগণ লৈয়া নামিলা তাত ।
 কবিলা ক্রীড়া কৃষ্ণে অসংখ্যাত ॥
 বাহু মেলি কাকো আলিঙ্গি ধরি ।
 কাৰো স্তন নখে পৰিশে হরি ॥ ৩৭
 মুখ চায়া কাৰো তোলন্ত হাস ।
 মাতন্ত কাকো কবি পৰিহাস ॥
 লন্ত বস্ত্র কাড়ি বঢ়ায়া বঙ্গ ।
 বেকত কবন্ত গুপ্ত অঙ্গ ॥ ৩৮
 ধরিয়া কাৰো কণ্ঠে বাহু মেলি ।
 কবিলা অনেক অনঙ্গ-কেলি ॥

আনন্দে গোপীৰ বঢ়ায়া কাম ।
 বমিলা গোপীনাথ অবিশ্রাম ॥ ৩৯
 কৃষ্ণত হস্তে মহামান পায়া ।
 বুলিলা গৰ্বে সর গোপজায়া ॥
 আমাৰ সম স্তভাগিনী নাই ।
 ভৈলন্ত অধীন যাদৱ ৰায় ॥ ৪০
 গোপীৰ মহা অহম্মম ভাৱ
 দেখি নহসিল কৃষ্ণৰ গাৱ ॥
 তাসম্বাৰ দৰ্প হৰিবে মনে ।
 ভৈলা অন্তৰ্দ্ধান তৈতে তেক্ষণে ॥ ৪১
 কৃষ্ণক নপাই পাছে গোপীচয় ।
 মিলিল সন্তাপ ভৈলন্ত ভয় ॥
 যেন যুথপক নেদেখি বনে ।
 কান্দৈ আৰ্ত্তৰাৱে হস্তিনীগণে ॥ ৪২
 কৃষ্ণক সদয় কটাক্ষ হাসে ।
 মোহন আলাপ গতি বিলাসে ॥
 হৰিল চিত্ত পাসৰিল মৰ্ম্ম ।
 কৰিবে লাগিলা কৃষ্ণৰ কৰ্ম্ম ॥ ৪৩
 কৃষ্ণৰ স্থানে কঠৈ লীলা গতি ।
 সদয় হাস্তে চাটৈ কাকো প্ৰতি ॥
 মইসে কৃষ্ণ জান গোপীগণ ।
 অন্তো অন্তে গোপী বোলৈ বচন ॥ ৪৪
 একত্ৰ ছয়া মহা প্ৰেম ভাৱে ।
 গোৱিন্দ গুণ আৰ্ত্তৰাৱে গাৱে ॥

বিচারি ফুরে পশি বৃন্দাবনে ।
 কৃষ্ণ কৃষ্ণ বুলি উন্নত মনে ॥ ৪৫
 যিটো হরি আছা জগত ব্যাপি ।
 বৃক্ষত তাক্ক সোধে পাশ চাপি ॥
 কৃষ্ণৰ কিঙ্কৰে শঙ্কৰে ভণে ।
 বোলা হরি হরি সমস্ত জনে ॥ ৪৬

ঘোষা ॥ কৈত পাইবো প্রাণ গোপাল আমা ॥
 হৰাইলো অৰুণ লোচন স্বামী ॥ ৫ ॥

পদ ॥ উচ্চ বৃক্ষ দেখি সোধে সাদরি ।
 শুনিয়ে অস্থখ বট পাকড়ি ॥
 যাহন্তে দেখিলা নন্দ-কুমাৰ ।
 নেন্ত চুৰি কৰি চিত্ত আমাৰ ॥ ৪৭
 হে কুরুবক অশোক চম্পা ।
 কহিয়ো কথা কবা অনুকম্পা ॥
 মানিনীৰ দৰ্প কৰিয়া চুৰ ।
 জানাহা কৃষ্ণ যান্ত কতো দূৰ ॥ ৪৮
 ওবা তুলসী সমিধান দিয়া ।
 তুমি গোবিন্দৰ চৰণ প্রিয়া ॥
 যাহন্তে দেখিলা নন্দ-কুমাৰ ।
 প্রাণতো অধিক প্রিয় আমাৰ ॥ ৪৯
 হে জাই যুথী সখা মালতী ।
 কৃষ্ণ পৰশে কি লভিলা গতি ॥
 সমস্তে গোপীৰ জীৱন ধন ।
 দেখিলা যাহন্তে নন্দ-নন্দন ॥ ৫০

হে আম জাম বেল বকুল ।
 নাহি উপকাৰী তোমাৰ ডুল ॥
 কৃষ্ণৰ বিৰহে দেখো আন্ধাৰ ।
 কোৱা কৈক গৈলা প্ৰাণ আমাৰ ॥ ৫১
 কিনো তপ অবা কৰিলা ভূমি ।
 কৃষ্ণৰ চৰণ পৰশে ভূমি ॥
 মিলি আছে মহা আনন্দ ভাৱ ।
 দেখো ৰোমাঞ্চিত তোমাৰ গাৱ ॥ ৫২
 পূৰ্ববৰ্তো বৰাহে আছে আলিঙ্গি ।
 ভূমি সৰ্বকালে কৃষ্ণৰ সঙ্গী ॥
 দেখিছা কৃষ্ণক জানো নিশ্চয় ।
 কহিয়ো আমাত হুয়ো সদয় ॥ ৫৩
 যুগপতী সখী দেখিলা হৰি ।
 তোমাৰ নেত্ৰৰ আনন্দকৰি ॥
 যান্ত্ৰ প্ৰিয়া সমে গতি বিলাসে ।
 হেৰা কুন্দ গন্ধ কুসুম বাসে ॥ ৫৪
 কতো গোপী বোলে শুনিয়ো বাণী ।
 লতাত কৃষ্ণৰ পুছো কাহিনী ॥
 কৃষ্ণৰ নখৰ পৰশ পাই ।
 দেখো পুলকিত সমস্তে কায় ॥ ৫৫
 বোলে বাক্য সমে উন্মত্ত ভাৱে ।
 কৃষ্ণক বনত বিচাৰি চাৱে ।
 কৃষ্ণগুণ গান্তে প্ৰেম উপজে ॥
 কৃষ্ণতে মন সমুদায় মজে ॥ ৫৬

সমস্তে বিহ্বল হয় গোপীনী ।

কৰৈ কৃষ্ণলীলা কতো আপুনি ॥

কৃষ্ণৰ কিঙ্কৰে শঙ্কৰে ভণে ।

বোলা হৰি হৰি সমস্ত জনে ॥ ৫৭

ঘোষা ॥ বন্দো মন্দৰধাৰী ।

গতি মতি মোৰ তুমি মূৰাৰী ॥ ৬ ॥

পদ ॥ পূতনাৰ বেশে কতোজনী দেয় স্তন ।

কতো শিশু কৃষ্ণ হয় শোষয় জীৱন ॥

কতো গোপী থাকৈ যেন শকট আকাৰে ।

কৃষ্ণ হয় ওভোটাৰে চৰণ প্ৰহাৰে ॥ ৫৮

কতো গোপী বসে শিশু কৃষ্ণকপ ধৰি ।

তৃণাৱৰ্ত্ত হয় কতো গোপী নেই হৰি ॥

কৃষ্ণ হয় কেহোজনী ফুৰৈ আঠু কাড়ি ।

কঙ্কালত ঘুঘুৰা ঘাঘৰ কৰে সাৰি ॥ ৫৯

কতো কতো ছই বাম-কৃষ্ণ ছই ভাই ।

কতো বৎস ছই তাকে ফুৰন্ত চৰাই ॥

কতো গোপী বক যেন চুপি থাকে ভিৰি ।

কৃষ্ণ হয় কতোজনী তাক মাৰে ছিৰি ॥ ৬০

কতো জনী কৃষ্ণ হয় বাৰে বংশী তুলি ।

বেঢ়িয়া প্ৰশংসে কতো ধন্য ধন্য বুলি ॥

বাংশীৰ নিশ্বানে গাইক ডাকে নাম ধৰি ।

কতো গোপীগণ আসে হান্সাৰ কৰি । ৬১

কতো জনী বাহু ধৈয়া গোপিকাৰ গলে ।

কৃষ্ণময় হয় কতো আনন্দতে চলে ॥

জ্ঞান গোপীগণ মই কৃষ্ণ যত্নপতি ।
 দেখ দেখ ইটো মোৰ কেনে লীলাগতি ॥ ৬২
 নকৰিবা ভয় বুলি কতো গোপী মাতে ।
 মই কৃষ্ণ আছো কি কৰিব বৃষ্টি বাতে ॥
 গাৱৰ আঞ্চল তুলি থাকে এক কৰে ।
 ধৰিলো মন্দৰ হেৰ চাপ নিবস্তবে ॥ ৬৩
 কেহো বোলে কালি দমো মই যত্ননাথে ।
 ভৰি দিয়া উঠে কতো গোপিকাৰ মাথে ॥
 সত্বেৰে অস্তৰ ঐৰ সৰ্প দুৰাচাৰ ।
 দুষ্কৰ দণ্ডিবে লাগি মোৰ অৱতাৰ ॥ ৬৪
 কেহোজনী বোলে অৰে দেখ গোপীচয় ।
 বনজুই বেঢ়িলেক মিলিল সংশয় ।
 চক্ষু মূদি থাকা সবে সাধিবো কল্যাণ ।
 মণ্ডি কৃষ্ণে এতিক্ষণে নিবো নিজস্থান ॥ ৬৫
 কেহো বোলে দেখ দেখ দধিৰ বিলাই ॥
 ভাগু ভঙ্গা কৃষ্ণক ধৰিলো খেদি পাই ॥
 আৰ যেন নখাস লৱনু চুৰি কৰি ।
 উকথলে বান্ধে কেহো গোপিকাক ধৰি ॥ ৬৬
 এহিমতে কৃষ্ণ-চেষ্টা কৰি গোপাগণে ।
 কৃষ্ণক খোজন্তে ফুৰে পশি বৃন্দাবনে ।
 দেখিল কৃষ্ণৰ খোজচয় পৃথিবীতে ।
 ধ্বজ বজ্জ পঙ্কজ অঙ্কুশে অলঙ্কৃত ॥ ৬৭
 পাছে সবে গোপিকা পঞ্জাল নেই গুড়ি ।
 দেখে কৃষ্ণ খোজে ক্ৰীৰ খোজ আছে পৰি ॥

দেখি দুঃখ অধিকে আকুল ভৈল মন ।

ৰোলা হৰি হৰি আছে যাবত চেতন ॥ ৬৮

ঘোষা ॥ আৰ নেদেখিবো বে জীৱেৰ জীৱন বনমালী ।

কোথা গৈল গোপাল হৃদয়ে অগ্নি জ্বালি ॥ ৭ ॥

পদ

দেখ সখী খোজে কোনজনী যায় সঙ্গে ।

কৃষ্ণৰ কান্ধত হাত দিয়া লীলা বসে ॥

নিশ্চয়ে জানিলো আৰাধিলে দেৱ হৰি ।

তাইক লগে নেস্ত আমি সমস্তকে এড়ি ॥ ৬৯

দেখা সখীসব ধন্য কৃষ্ণ-পদ-ধূলি ।

ব্রহ্মা হৰে শিবে ধৰে শুদ্ধ হওঁ বুলি ॥

আমা আমি কৰো এহি ধূলা অভিষেক ।

দেখিবো পৱিত্ৰে হয় কৃষ্ণক প্ৰত্যেক ॥ ৭০

আউৰজনী বোলে কিবা কহ গোপীগণ ।

তাইৰ খোজ দেখিয়া আকুল কৰে মন ॥

কৃষ্ণৰ অধৰামৃত সৰ্বস্ব সবাৰে ।

চুৰি কৰি নিয়া তাই ভুঞ্জে একেস্থৰে ॥ ৭১

আবে ঐত তাইৰ খোজ নাকলিয়া ভালে ।

তুণে বিক্ষিলেক স্বকোমল ভৰি-তলে ॥

প্ৰাণতো অধিক প্ৰিয়া দুঃখ পাৱে বুলি ।

কোলাত লইয়া যাস্ত আলগাই তুলি ॥ ৭২

গোপীক বহন্তু কিনো কামাতুৰ হৰি ।

দেখা দেখা ঐত পোত গৈয়া আছে ভৰি ॥

ঐত নমাই থৈলন্তু প্ৰিয়াক মহাশয় ।

দেখা তাইৰ অৰ্থে আনিলন্তু পুষ্পচয় ॥ ৭৩

পাবিলা গেড়ুৱা চড়াই ফুল ভৰি ফান্দি ।
 অৰ্দ্ধেক ভৰিৰ খোজ হেৰা আছে বান্ধি ॥
 হেৰা দেখা তাইক ঐত উকত বৈসাই ।
 বান্ধিলন্ত খোপা কামাতুৰ যত্নবায় ॥ ৭৪
 আঁবিল খোপাত তাইৰ ফুল চতুৰ্ভিত্তি ।
 দেখা আছিলন্ত বসি গোপিকা সহিত্তি ॥
 শুক নিগদতি ৰাজা শুনিয়ে শ্রৱণে ।
 পূৰ্ণকাম হৰি ক্ৰাডিলন্ত যি কাৰণে ॥ ৭৫
 দেখাইলন্ত দুঃখ কামাতুৰ পুৰুষৰ ।
 ত্রীৰ দুৰ্জ্জন ভাৱ শুনা আতপৰ ॥
 চলি যায় ঘিটো গোপা কৃষ্ণৰ লগত ।
 মহা গৰ্বভাৱ তাইৰ বাঢ়িল মনত ॥ ৭৬
 কৃষ্ণৰ আশায়ে আইলা যত গোপীঝাক ।
 সবাকো এড়িয়া কৃষ্ণে ভজিলা আমাক ॥
 সমস্তে নাৰীত শ্ৰেষ্ঠ আপোনাক মানি ।
 মহাদৰ্পে কৃষ্ণক বুলিলা হেন বাণী ॥ ৭৭
 চলিতে নপাৰো আউৰ আমি এক ভৰি ।
 যৈকে মন নিয়া আবে যেন লাগে কৰি ॥
 শুনি হেন হৰিয়ে বুলিলা তাইক হাসি ।
 যাইবে য়েৰে নপাৰা কান্ধত উঠা আসি ॥ ৭৮
 শুনি উঠিবাক তাই গৈলা কাছি পাৰি ।
 দেখি অন্তৰ্দ্ধান ভৈলা তথাতে মুৰাৰি ॥
 কান্দে আৰ্ত্তৰাৱে গোপী কৃষ্ণক নেদেখি ।
 হা নাথ কৈক গৈলা আমাক উপেক্ষি ॥ ৭৯

তোমাৰ জনম নিমিত্তে অধিকে
গোকুল বাঢ়ে সম্পূৰ্ণে ।

লক্ষ্মীয়ো সাক্ষাতে ব্ৰজত বঞ্চনু
স্থখে আছে সৰ্ব্বজনে ॥ ৮৪

তোমাতেসে প্ৰাণ স্থম্পি গোপীচয় ।
চাই ফুৰো দশোদিশ ।

গুচোক নিকাৰ প্ৰাণৰ বল্লভ
দেখা দিয়া জগদীশ ॥

শৰত কালৰ বিকাশ পদ্মৰ
উদৰৰ ত্ৰীক নিন্দে ।

হেনয় নেত্ৰৰ কটাক্ষে আমাক
মাৰিছা তুমি গৌৰিন্দে ॥ ৮৫

নিকিনিলা দাসী ভজিলোহো আমি
গীততে হুয়া দগধ ।

কটাক্ষে মাৰিলে বধ কি নালাগে
অস্ত্ৰে কাটিলেসে বধ ॥

বিষময় জল অঘ পূতনাত
বাখিলা বৃষ্টিতো হস্তে ।

চক্ৰবাত বন বহি আনো ভয়ে
তাৰিলা তুমি অনন্তে ॥ ৮৬

আবে কেনে মন-মথৰ হাতত
আমাক মৰাৰা স্বামী ।

তোমাৰ চৰণ যেন দেখা পাওঁ
পুনৰপি জীওঁ আমি ॥

নুহিকা যশোদা- নন্দন গোরিন্দ
 নিশ্চয়ে বুলিলো বাক ।
 তুমি সমস্তবে বুদ্ধি সাক্ষী সখি
 প্রার্থিলা ব্রহ্মা তোমাক ॥ ৮৭
 জগত বাথিবে লাগি যহুকুলে
 আপুনি ভৈলা উদিত ।
 শুনা মহাভাগ ভকতক ত্যাগ
 করিবে নুহি উচিত ॥
 বিনাশে সংসার ভয় ভকতর
 পূরে মনোবথ যত ।
 হেন হস্ত-পদ আনি প্রাণনাথ
 দিয়োক আসি শিবত ॥ ৮৮
 হে ব্রজ-জন দুঃখহাৰী হাৰ
 আমি কিস্কৰীক ভজ ।
 মোহন হসিত কটাক্ষে সহিত
 দেখায়ো মুখ পঙ্কজ ॥
 সমস্ত প্রাণীৰ পাপ হবে যিটো
 আছিল কালীৰ ফণে ।
 কামক মর্দিয়া হেন পাদ-পদ্ম
 অর্পিয়ো আমার স্তনে ॥ ৮৯
 পঙ্কজলোচন নেদেখি তোমাব
 মৰো হেবা সবে দাসী ।
 মধুর বচনে অধর অমৃতে
 আমাক জীয়ায়ে আসি ॥

পুনু পুনু দেখাই বদন পঙ্কজ
মনত অর্পা মদন ।

তোমাৰ সঙ্গতি নপাই দুঃখে বাতি
জাগিয়া চিন্তো চৰণ ॥ ৯৩

আমাৰ হৃদয়ে জানি কৃপাময়
এড়িয়ে কপট মতি ।

দিয়া দৰিশন আমাৰ জীরন
বাখিয়োক প্রাণপতি ॥

কৃষ্ণৰ কিস্কবে ভগিলা শঙ্কবে
হৰিপারে কৰা বতি ।

শুনা সৰ্বজন এড়া আন মন
ঘুষিয়ে হৰি সম্প্রতি ॥ ৯৪

ঘোষা ॥ পদ্যপাণি হামি কাহে যাওঁ কৃষ্ণ কৈত পাওঁ ।
গোবিন্দ বিনে রুখা জনম গোরাওঁ ॥ ৯ ॥

পদ ভকত কামদ পাদপদ্ম মনোবম ।
সেরা সময়ত যিটো আতি সুখতম ॥
হৰয় বিপদ যাক কৰিলে স্মরণ ।
আমাৰ স্তনত হেন অর্পিয়ে চৰণ ॥ ৯৫
বিনাশে সমস্তে শোক সুবতি বঢ়ারে ।
সার্বভৌম বাজাৰ সুখকো পাসবारे ॥
অললিত বাংশী আতি চুষ্টি আছে যাক ।
হেনয় অধবায়ুত দিয়োক আমাক ॥ ৯৬

তোমাৰ সংযোগে মনে মিলে মহানুখ ।
 ক্ষণেকে নেদেখি পাওঁ আতি চিন্তা দুঃখ ॥
 এতেকে সবাকো ত্যজি ভজিলো তোমাক ।
 এড়িলা কোননো সতে তুমি আমাসাক ॥ ৯৭
 য়েবে দিৱসত তুমি ফুৰা বৃন্দাবনে ।
 তোমাক নেদেখি যুগ যায় অৰ্দ্ধক্ষণে ॥
 সঙ্ক্ৰান্ত তোমাৰ মুখ দেখি এড়াওঁ ক্লেশ ।
 কিনো মন্দ ব্ৰহ্মা তাতো অজিলা নিমেষ ॥ ৯৮
 তযু গীতে আতি মন মোহিলে আমাৰ ।
 পতি পুত্ৰ ভ্ৰাতৃকো কৰিলো পৰিহাৰ ॥
 আমাৰ সাধিবা গতি মনে হেন মানি ।
 তোমাৰ সমীপ পাইলো প্ৰভু চক্ৰপাণি ॥ ৯৯
 তুমি বিনা আছে আৰ ধূৰ্ত্ত কোন জন ।
 মাতি আনি নিশাত এড়িলা নাৰীগণ ॥
 কাহাক দূষিবো ইসি অভাগ্য কপাল ।
 আমাৰ হৃদয় ৰোগ গুচায়ো গোপাল ॥ ১০০
 তোমাৰ স্মৰি সিটো বহস্ত্ৰ আলাপ ।
 কৰে কামানলে আতি হৃদয়ত তাপ ॥
 লক্ষ্মীৰ নিবাস সিটো দেখি উৰঃস্থল ।
 চুনাই চুনাই হোৱে মন আমাৰ বিহ্বল ॥ ১০১
 ব্ৰজৰ জনৰ দুঃখ হৰিবাক প্ৰতি ।
 ভৈলা অৱতাৰ হৰি তোমাৰ সম্প্ৰতি ॥
 হেন জানি ক্ষণেকো নেড়িবা যদুৰায় ।
 তোমাক নেদেখি হেৰা প্ৰভু প্ৰাণ যায় ॥ ১০২

হে প্রভু তযু পাদ-পদ্ম স্কুম্ভাব ।
 লাসে লাসে ধৰা যাক স্তনত আমাৰ ॥
 সিটো পারে বিজুবনে ফুৰা কেন কৰি ।
 শিলা খোলা লাগি পীড়া কৰিবেক ভৰি ॥ ১০৩
 ইহাকেসে স্তম্ববন্তে মন মোহ যায় ।
 তুমিসি আমাৰ জীৱ প্ৰাণ সমুদায় ॥
 এতেক বোলন্তে উপজিল প্ৰেমভাৱ ।
 কান্দে কৃষ্ণ বুলিয়া পাৰিয়া দীৰ্ঘবাৰ ॥ ১০৪
 গাৱে গীত কতো নয়নৰ বহে নীৰ ।
 হা কৃষ্ণ কৃষ্ণ বুলি চিত্ত নোহে স্থিৰ ॥
 কৃষ্ণক নেদেখি গোপী সমন্তে বিহ্বল ।
 বোলা হৰি হৰি পাপ যাওক বসাতল ॥ ১০৫

ঘোষা ॥ হেৰ পাইলো পাইলো ৰে প্ৰাণধন মুকুন্দ মুৰাৰি ।
 দিয়া দেখা দামোদৰ জীৱন হামাৰি ॥ ১০ ॥

পদ ॥ গোপিকাৰ দেখি প্ৰেমভাৱ বিপৰীত ।
 ভৈলন্ত গোপাল আতি ব্যাকুলিত চিত্ত ॥
 আনন্দ বঢ়ায় গোপীগণৰ মনত ।
 পৰম মধুৰ মূৰ্তি ভৈলন্ত বেকত ॥ ১০৬
 হাসো হাসো কৰে আতি বদন কমল ।
 শ্যাম তনু পীতবস্ত্ৰে দেখিতে উজ্জ্বল ॥
 চিকিমিকি কৰে অলঙ্কাৰৰ দীপিত ।
 গলত পদ্মৰ মালা দেখন্তে তৃপ্তি ॥ ১০৭
 দেখি ৰূপ মদনৰো মোহন সাক্ষাত ।
 উঠিল আনন্দে সবে গোপী অসংখ্যাত ॥

গুচিল বিবহ হুংখ দ্ৰৱ ভৈল চিত্ত ।
 প্ৰাণক দেখিয়া যেন তনু উল্লসিত ॥ ১০৮
 কতো গোপীগণ গৈয়া কৃতাঞ্জলি কৰি ।
 থাকিল কৃষ্ণৰ হস্ত-পঙ্কজত ধৰি ॥
 কতো আথেবেথে গৈয়া ধৰে বাহু কান্ধে ।
 কতো গোপী গৈয়া মোহ হয় গলে বান্ধে ॥ ১০৯
 আগ হয় কেহো চোবা লৱে মুখ পাতি ।
 চক্ষু পকাই চাৱে কতো কৰি মুখ কাতি ॥
 মদনে মৰ্দ্দয় কতো গোপিকাৰ মন ।
 স্তনত অৰ্পয় নিয়া কৃষ্ণৰ চৰণ ॥ ১১০
 এক দৃষ্টি কৰি কতো কতো গোপীগণে ।
 মুখ পঙ্কজত পিয়ে তবধ নয়নে ॥
 নাহিকে তৃপ্তি যদি পিয়ন্তু সততে ।
 কৃষ্ণৰ চৰণ যেন চিস্তন্তু ভকতে ॥ ১১১
 নেত্ৰে চায়া কেহোজনী নিয়া হৃদয়ক ।
 কৃষ্ণক আলিঙ্গি ভৈলা সৰ্ব্বাঙ্গে পুলক ॥
 বহুৰে আনন্দে নয়নৰ নীৰ ঝৰি ।
 মহাযোগীজনে যেন আছে ধ্যান কৰি ॥ ১১২
 এহিমতে কৃষ্ণক চাহান্তে গোপীগণ ।
 মিলি গৈল উৎসৱ শীতল তনু মন ॥
 এড়াইল বিবহ-তাপ আনন্দে ভৰিল ।
 ভকতক পাই যেন সংসাৰী তৰিল ॥ ১১৩
 শোক এড়ি গোপীগণে বেঢ়িলে চৌভিত্তি ।
 মধ্যত কৰন্তু কৃষ্ণে অধিকে দীপিত্তি ॥

পাছে সবে গোপিকাক লৈয়া বনমালী ।
 আনন্দে নাখিল গৈয়া যমুনাৰ বালি ॥ ১১৪
 পুষ্পিত মন্দাৰ কুন্দ গন্ধে ছয়া ভোল ।
 মধুমত্ত অনেক ভ্রমৰে কৰে বোল ॥
 শৰত-চন্দ্রৰ কান্তি আতি সুকোমল ।
 দেখি মহা সন্তোষিত গোপিকাসকল ॥ ১১৫
 তথাতে বসিয়া মাধৱক মধ্য কৰি ।
 ভৈল পূৰ্ণকাম সবে সন্তোষ পাসৰি ॥
 প্ৰাণ-বন্ধু মাধৱক কৰিয়া সম্মান ।
 আঞ্চল পাতিয়া দিলা বসিবাৰ স্থান ॥ ১১৬
 বসিলন্ত তাতে অন্তৰ্য্যামী দেৱ হৰি ।
 ত্ৰিভুৱন মোহন মধুৰ ৰূপ ধৰি ॥
 কৰিলা শুশ্ৰূষা গোপীগণে মাণ্ড কৰি ।
 কতো লৈয়া কোলাত কৃষ্ণৰ জাস্তে ভৰি ॥ ১১৭
 কান্ধত বাহক থৈয়া কতোজনী ঘমে ।
 কতো লীলা-কটাক্ষে চাহাৰে প্ৰেম-বসে ॥
 কতোহো প্ৰণয়-কোপে দেয় সমিধান ।
 বোলা হৰি হৰি হোক পাপৰ নিৰ্য্যাণ ॥ ১১৮

ঘোষা ॥ শাৰঙ্গপাণি প্ৰভু ভগৱন্ত ।
 নজানো তোমাৰ মায়াৰ অন্ত ॥ ১১ ॥

পদ ॥ পাছে গোপীগণে আতি সাদৰি ।
 কৃষ্ণৰ বদে জাস্তে হাত ভৰি ॥

ছলে পৰিহাস কৰিয়া তথা ।
 প্ৰণয় কোপে সোধে সবে কথা ॥ ১১৯
 কতো মনুষ্যে ভজে ভজন্তাক ।
 নভজে যিবা কেহো ভজে তাক ॥
 ভজন্তা নভজন্তা দুইকো আসি ।
 নভজয় কোনে কৈয়ো প্ৰকাশি ॥ ১২০
 গোপীৰ শূনি গূঢ় অভিপ্ৰায় ।
 দিলন্ত উত্তৰ যাদৱৰায় ॥
 শূনা সখীসব আমাৰ বাক ।
 যিজনে মাত্ৰ ভজে ভজন্তাক ॥ ১২১
 সুহৃদ নুহি নাহি তাৰ ধৰ্ম্ম ।
 আপোন অৰ্থে কৰে মাত্ৰ কৰ্ম্ম ॥
 যিজনে ভজে নচাই উপকাৰ ।
 সুহৃদ সেহি ধৰ্ম্ম সিজো তাৰ ॥ ১২২
 ভজে নভজে দুইতো নেদে মন ।
 আছে চাৰি বিধ শূনা লক্ষণ ॥
 যিটো ব্ৰহ্ম-জ্ঞানী দেখে সবে মিছা ।
 যিজন পূৰ্ণভোগে নাহি ইচ্ছা ॥ ১২৩
 গুৰু-দ্রোহী যিটো একো নমানে ।
 যিটো মহামূৰ্খ কিছু নজানে ।
 নভজে দুইকো এহি চাৰি জন ।
 কহিলো নিষ্ঠে যত্ৰ গোপীগণ ॥ ১২৪
 কৃষ্ণৰ বাক্য শূনি সবে সখী ।
 কৰে হান্ত অন্তো অন্তে নিবেধি ॥

বোলন্ত ছনাই কৃষ্ণে বৃজি কাজ ।
 সখীসব আমি চাৰিতো বাজ ॥ ১২৫
 ভকতেসে মোৰ স্তহদ প্রাণ ।
 যিহেতু নভজো শুনা নিদান ॥
 সদায় চিন্তোক মোক নপাই ।
 বিহ্বল যেন ধন হকরাই ॥ ১২৬
 তোমবাসবো মোৰ অৰ্থে আতি
 এড়িলা বেদ ধর্ম যত জ্ঞাতি ॥
 বাঢ়োক তোমাৰ প্রেম-ভকতি ।
 ভৈলো অন্তর্দান এহি যুগুতি ॥ ১২৭
 নকৰা অসূয়া স্বরূপ জানি ।
 আছোক ইটো শুনা সত্যবাণী ॥
 দুস্ত্যজ গৃহব এড়িয়া আশ ।
 ভজিলা মোক কবি অভিলাষ ॥ ১২৮
 ভৈলোহো বশ্য মই তোমাসাৰ ।
 চিবকালে শুজা নযায় ধাৰ ॥
 য়েবে সবে এড়া আপুনি দায় ।
 তেবেসে মোৰ ঋণ শুজা যায় ॥ ১২৯
 অমৃত বৰিষে কৃষ্ণৰ বাক ।
 জুৰাইল শুনি সবে গোপীজাক ॥
 এড়াইলা সমস্তে বিবহ তাপ ।
 বোলা হবি হবি পলাওক পাপ ॥ ১৩০

ঘোষা ॥ বাস কৰে বাসকেলি গোপাল গোপী সঙ্গে ।
হৰি বোল হৰি বোল নিবন্তৰে বঙ্গে ॥ ১২ ॥

পদ ॥ শুক নিগদতি পাছে গৌৰিন্দ তহিতে ।
আবন্তিলা বাস-ক্ৰীড়া গোপিকা সহিতে ॥
দুয়ো গোপী মাজে এক ভৈলন্ত মাধৱ ।
প্রৱৰ্ত্তিলা তথা বাস-ক্ৰীড়া মহোৎসৱ ॥ ১৩১
ভৈলন্ত মণ্ডলাকাৰ হাতে গলে ধৰি ।
সবে বোলে মোকেসে আলিঙ্গি আছে হৰি ॥
আসিলা সভাৰ্য্যে যত দেৱগণ মানে ।
জুৰিয়া আকাশ আসি অসংখ্য বিমানে ॥ ১৩২
মাধৱৰ বাস-ক্ৰীড়া চাৰে এক দৃষ্টি ।
বাৰে দেৱে হুন্দুভি কৰিয়া পুষ্পবৃষ্টি ॥
প্রধান গন্ধৰ্ব্ব অপেশ্বৰায়ে সহিত ।
মহাৰঙ্গে গাৱে গৌৰিন্দৰ গুণগীত ॥ ১৩৩
কৃষ্ণ সন্মোহে নাচে সবে সন্তোষে গোপিনী ।
বলয়া নৃপুৰ বাজে ঝমকে কিঙ্কিনী ॥
প্রকাশ কৰন্তু কৃষ্ণ গোপীৰ মধ্যত ।
স্বৰ্ণ মণিৰ মাজে যেন মৰকত ॥ ১৩৪
কৃষ্ণ সন্মোহে আতি নাচে গোপীজাক ।
নানা ভঙ্গি চৰণ চলায়া ফুৰে পাক ॥
হস্তকো নচাৱে তুলি কৰি লয়-লাস ।
জৱমুগ ক্লেপিয়া কটাক্ষে কৰে হাস ॥ ১৩৫

বলমল কুণ্ডল গলতে আসি পড়ে ।
 হাসে কুশ কঙ্কাল স্তনবো বস্ত্র লড়ে ॥
 শিখিল মেখলা খোপা মুখে ঘর্ম্ম-জল ।
 গারে কৃষ্ণ-গুণ গীত গোপিকাসকল ॥ ১৩৬
 কৃষ্ণৰ অসংখ্য মূৰ্ত্তি জ্বলে মেঘ-নয় ।
 প্রকাশে বিজুলী যেন তাতে গোপীচয় ॥
 ঘর্ম্মজলে কণিকা গৰ্জ্জনে ভৈল গীত ।
 আকাশৰ পৰা দেৱে দেখে বিপৰীত ॥ ১৩৭
 কৃষ্ণ আলিঙ্গন পায়। অশেষ হৰিষ ।
 কৃষ্ণ-গুণ-গীতে পুৰিলেক দশো দিশ ॥
 এহিমতে নৃত্যগীতে কৃষ্ণক' তুমিল ।
 সাধু সাধু বুলিয়া মাধৱে প্রশংসিল ॥ ১৩৮
 তাসম্বাকো বহুমান দিলন্ত মাধৱ ।
 আনন্দে আকুল মিলে মহা মহোৎসৱ ॥
 গোপীৰ বৃত্তান্ত কথা শুনা আত পৰে ।
 বোলা হৰি হৰি সামাজিকে নিবস্তৰে ॥ ১৩৯

ঘোষা ॥ পদ্যপাণি গোপীৰঞ্জন দুঃখভঞ্জন দেৱ ।
 তোমাৰ চৰণ বিনে গতি নাহি কেৱ ॥ ১৩ ॥

পদ ॥ কতো গোপী ভৈলা আতি ভাগবে আকুল ।
 সোলকয় বলয়া খোপাৰ খসে ফুল ॥
 কৃষ্ণতে আউজি জিৱায় কৰি কেলি ।
 আতি শ্রীতি কঙ্কত ধৰিয়া বাহু মেলি ॥ ১৪০

উৎপল স্নগন্ধি কৃষ্ণ বাহু কঙ্কে লই ।
 ঘনে ঘনে কতো গোপ-বয়লী স্তম্ভই ॥
 বোমাখিত তনু আনন্দিত আতি মন ।
 ভোল ছয়া দেয় কৃষ্ণ বাহুত চুম্বন ॥ ১৪১
 নাচন্তে চলন্তে লড়ে মকর কুণ্ডল ।
 তার বশ্মি শোভিত কৃষ্ণব গণ্ড-হল ॥
 তাতে লগাই কতো গোপী পাতে মুখ আনি ।
 নৃত্যব ভঙ্গিত চোবা দেস্ত চক্রপাণি ॥ ১৪২
 নাচন্তে শব্দ কবে নূপুর মেখলা ।
 মহা শ্রান্ত ছয়া কতো কতো গোপবালা ॥
 কৃষ্ণ-হস্ত-পঙ্কজ পবন স্তম্ভকর ।
 তাক ধরি ধরে নিয়া স্তনব উপর ॥ ১৪৩
 লক্ষ্মীর-বয়ল যিটো ঈশ্বর মুবাৰি ।
 তাহাঙ্ক বল্লভ পাইলে যত গোপ-নারী ॥
 কৃষ্ণে ধরি আছে কণ্ঠে দুয়ো বাহু মেলি ।
 পবন উৎসরে আত কবে বাস-কেলি ॥ ১৪৪
 অলকা পঙ্কতি চাক কর্ণ উতপলে ।
 শোভে সবে বদন পঙ্কজ স্বর্ণ-জলে ॥
 কৃষ্ণে সমে নাচে আতি উৎসরে গোপিনী ।
 বাজয় বলয়া বাঘ নূপুর কিঙ্কিণী ॥ ১৪৫
 গোপীর নৃত্যত ভৈল ভবি কবতাল ।
 বেড়িয়া গুঞ্জবে যেন ভ্রমবে গীতাল ॥
 শিবকো কম্পারে খসে খোপাও আউল ।
 তুচ্ছ ছয়া কেশে বরিষয় যেন ফুল ॥ ১৪৬

এহিমতে গোরিন্দে নৃত্যৰ দেহু ভঙ্গি ।
 কতো গোপিকাক গৈয়া ধবন্ত আলিঙ্গি ॥
 কতো গোপিকাৰ কৰে পৰশন্ত স্তন ।
 কটাক্ষে নিৰেখি কাকো কবন্ত চুম্বন ॥ ১৪৭
 আপোন লাগ্য-কলা কোশল স্নগন্ধি ।
 সমস্তে গোপীত অৰ্পি ক্ৰীড়িলা প্ৰবন্ধি ॥
 নপাৰিলা-গোপীগণে মোহিবে কৃষ্ণক ।
 ছায়ায়ে সহিতে যেন ওমলে বালক ॥ ১৪৮
 কৃষ্ণৰ ক্ৰীড়াত বিমোহিত গোপ-বালা ।
 খসে অলঙ্কাৰ কাৰো ছিঙি পৰে মালা ॥
 সোলকয় খোপা নবান্ধয় তাক তুলি ।
 নসম্বৰে বস্ত্ৰ কতো কুচৰো কাঞ্চলি ॥ ১৪৯
 দেৱ-নাৰীগণে দেখি কেশৱৰ কেলি ।
 মোহ হয় পড়ে বিমানতে ঢলি ঢলি ॥
 ক্ৰীড়া দেখি চন্দ্ৰে কামে বিমোহিত আতি ।
 তন্তাইলন্ত বথ নুপুহায় সিটো ৰাতি ॥ ১৫০
 যত গোপী তত কৃষ্ণ হয় কৰে ক্ৰীড়া ।
 সমস্তে গুচাইলা গোপিকাৰ কাম-গীড়া ॥
 পূৰ্ণকাম হৰি ভৈলা ভকতৰ বশ্য ।
 হৰি হৰি বুলি তৰা কহিলো বহস্য ॥ ১৫১

ঘোষা ॥ যাদৱ জগজ্জীৱন ৰাম ।
 আপুনি গোপীৰ পুৰিলা কাম ॥ ২৫
 পদ ॥ ৰতি-শ্ৰাস্ত তৈল যত গোপিনী ।
 দেখি হস্ত-পদে হৰি আপুনি ॥

কৃপায়ে সবাবো মাজিলা মুখ ।
 মিলিল মনে মহোৎসব-সুখ ॥ ১৫২
 কৃষ্ণকো বেড়ি আসে সবে সখী ।
 অমৃত সমান হাস্য নিবেধি ॥
 কবি পূজা বঙ্গে বঞ্জিয়া চিত্ত ।
 গাইলন্ত গোরিন্দব গুণ গীত ॥ ১৫৩
 তাসম্মার ভ্রম গুচাইবে প্রতি ।
 সঙ্গে গৈয়া সব ভ্রজ-যুৱতা ॥
 যমুনা-জলত নামিলা হবি ।
 চৌভিত্তি ভ্রমবে সেরে গুঞ্জৰি ॥ ১৫৪
 শ্রাস্ত হুয়া যেন মাতঙ্গ-বাজে ।
 হস্তিনী সমে ক্ৰীড়ে জল মাজে ॥
 গোপালো লোক মৰ্য্যাদাক এড়ি ।
 কবন্ত গোপী সমে জলখেড়ি ॥ ১৫৫
 কৃষ্ণক আরবি গোপীসকল ।
 হাসয়া সিঞ্চে যমুনাৰ জল ॥
 বদন-পদ্য চায়া এক দৃষ্টি ।
 কবিলা দেৱে দেখি পুষ্পবৃষ্টি ॥ ১৫৬
 জলত গোপীক কৃষ্ণে ক্ৰীড়িলা ।
 ভ্রমন্ত যেন গজেন্দ্ৰৰ লীলা ॥
 গোপীগণ লৈয়া উঠিয়া পাছে ।
 ভ্রমন্ত বনে যমুনাৰ কাছে ॥ ১৫৭
 জলে স্থলে পুষ্প স্তব্ধি বাসে ।
 চৌপাশে গোপী চলে লয়লাসে ॥

ভ্রমবে যোগান ধৰে গুঞ্জৰি ।
 কৰিলা বাস-ক্ৰীড়া দেৱ হৰি ॥ ১৫৮
 এহিমতে যত শৰত ৰাতি ।
 শশাঙ্কে ধৰল শীতল আতি ॥
 সবাতে ক্ৰীড়িলা গোপী সহিত ।
 বিস্ময় হয় পুছে পৰীক্ষিত ॥ ১৫৯
 ধৰ্ম্মক ৰাখিবা অধৰ্ম্ম নাশি ।
 ইকাৰ্য্যে ভৈলা অৱতাৰ আসি ॥
 ধৰ্ম্মৰ বক্ষক হয় মুৰাৰি ।
 ক্ৰীড়িলা কেনে পৰ গোপনাৰী ॥ ১৬০
 হোৱন্ত হৰি যদি পূৰ্ণকাম ॥
 কৰিলা কেনে গৰিহিত কাম ॥
 ছেদিয়ে সংশয় কৈয়ো বৃত্তান্ত ।
 দিলন্ত শুনিয়া শুকে সিদ্ধান্ত ॥ ১৬১
 শুনিয়ে সৰ্ব্বজনে বাস-ক্ৰীড়া
 বঞ্চিবা য়েবে সংসাৰৰ পীড়া ॥
 কৃষ্ণৰ কিঙ্কৰে কহে সম্প্ৰতি ।
 বোলা হৰি হৰি একান্ত-মতি ॥ ১৬২

ঘোষা ॥ ৰাম ৰাম বুলি তৰা ।
 ভাই অন্তকে পাইলেক পৰা ॥ ১৫

পদ ॥ পৰম-ঈশ্বৰে কৰে অকৰ্ম্ম ।
 তেজস্বীত কিছু নাহি অধৰ্ম্ম ॥

সৰ্ব্বভক্ষ বহি সবাৰো শোষে ।
 তথাপিভো কিছু নোছোৱে দোষে ॥ ১৬৩
 ঈশ্বৰ মুহি যিটো মৃঢ়-মতি ।
 ইকৰ্ম্ম কৰি যাইবে অধোগতি ॥
 হৰক দেখি বিষ খায় আনে ।
 সিজনে যেন মৰি যায় প্ৰাণে ॥ ১৬৪
 দেহত যাৰ নাহি অহঙ্কাৰ ।
 তাৰেসে কৰ্ম্মত গুচে বিচাৰ ॥
 জগতৰে হৰি পৰম ঈশ ।
 ইকৰ্ম্মে তাক কৰিবেক কিস ॥ ১৬৫
 যাৰ পাদ-পদ্ম চিন্তি সাম্প্ৰতে ।
 ছিণ্ডে কৰ্ম্ম-বন্ধ হেলে ভকতে ॥
 ধৰিছা লীলা তনু হেন হৰি ।
 শুনা কথা তাস্ত সংশয় এড়ি ॥ ১৬৬
 জগত অন্তৰ্য্যামী নাৰায়ণ ।
 তান কোন পৰ-দাৰ-গমন ॥
 যাহাৰ স্মৰণে পাতক মোষে ।
 তাক কি কৰিবে ইসব দোষে ॥ ১৬৭
 শৃঙ্খাৰ-ৰসে যাৰ আছে ৰতি ।
 আকে শুনি হোক নিৰ্ম্মল মতি ॥
 ভকতৰ পদে আপুনি হৰি ।
 ক্ৰীড়িলা বঙ্গে নবদেহা ধৰি ॥ ১৬৮
 মোহিলা গোপক কৃষ্ণৰ মায়া ।
 কাছতে আছে দেখে নিজ জায়া ॥

নকৰে অশ্লয়া কৃষ্ণক কেৱ ।
 জগত সঁশ হেন কৃষ্ণ দেৱ ॥ ১৬৯
 য়েবে হৈবে খোজে প্ৰভাত ৰাতি ।
 বোলন্ত যাযোক গোপীক মাতি ॥
 কৃষ্ণক এড়িবে নাহিকে মন ।
 আশ্লথে গৃহক কৰে গমন ॥ ১৭০
 ইটো ৰাস-ক্ৰীড়া কথা কৃষ্ণৰ ।
 একান্ত চিত্তে শুনে যিটো নৰ ॥
 কৃষ্ণত ভকতি বাঢ়িবে তাৰ ।
 কামসাগৰে শ্লথে হৈবে পাৰ ॥ ১৭১
 ইটো কামজয় কৃষ্ণৰ কথা ।
 শুনা নৰদেহা নকৰা বৃথা ॥
 কৃষ্ণৰ কিস্কৰে কহে প্ৰলাপ ।
 বোলা হৰি হৰি হৰোক পাপ ॥ ১৭২

ঘোষা ॥ এ যাদৱ যাদৱ দীন দয়াল ।
 তুমিসি আমাৰ গতি মুকুতি গোপাল ॥ ১৬
 পদ ॥ এহিমতে ক্ৰীড়াতে ৰজনী যায় ক্ষয় ।
 দিন ভৈলে বিৰহে আকুল গোপীচয় ॥
 কৃষ্ণ যাস্ত বনে তাক নেদেখি আশ্লথে ।
 কৃষ্ণ-গুণ গায়ী দিন বঞ্চে মহাছুখে ॥ ১৭৩
 নিস্তাৰ কাৰণ নাহি হৰিনাম বিনা ।
 কতো গোপী বোলে সখী কৃষ্ণকথা শুনা ॥

বাম বাহুত বাম কপোল থাপিয়া ।
 মধুব বেণুক আনি অধরে অপিয়া ॥ ১৭৪
 বস্ত্র মধ্যে কোমল আঙ্গুলিচয় চালি ।
 যেতিক্ষণে বাংশীডাক দেন্ত বনমালী ॥
 তাক শুনি দেরনারী সমস্তে মুচ্ছিত ।
 কাম-বাণে চিত্তে আতি হয়। জর্জরিত ॥ ১৭৫
 বস্ত্র নসম্ববে মহা মোহ হয়। পড়ে ।
 স্বামীৰ কাছতে পাছে লজ্জা হোরে বড়ে ॥
 হেন হৰি বিবহ সহিবো কেন মতে ।
 আউৰ গোপী বোলে সবে সখীৰ আগতে ॥ ১৭৬
 যাব উৰঃস্থলে ছটা দেখিয়া লক্ষ্মীৰ ।
 শ্যামল মেঘত যেন বিজুলী স্তম্ভিৰ ॥
 হেন হৰি যেখনে বাংশীক নাদ কৰে ।
 গক মৃগগণৰো তেখনে চিত্ত হৰে ॥ ১৭৭
 দাস্তে তৃণ ধৰি কৰ্ণ উপৰক তুলি ।
 চক্ষু মুদি থাকে যেন চিত্রৰ পুতলী ॥
 আমি কেনে জীওঁ হেন কৃষ্ণক নেদেখি ।
 আউৰ গোপী বোলে শুনা শুনা সবে সখী ॥ ১৭৮
 মাথাত ময়ূৰ-পুচ্ছ পল্লব কৰ্ণত ।
 মল্লবেশ হৰি গেক ঘষিয়া গারত ॥
 নাম ধৰি ধেমুক ডাকন্ত বাংশী বাৰে ।
 নদীসবো শুনি স্তম্ভি থাকে মৌনভারে ॥ ১৭৯
 আমি যেন নপায়া কৃষ্ণৰ পাদবেণু ।
 কম্পারে তবঙ্গ হস্ত প্রেমে পুতু পুতু ॥

কতো গোপা বোলে সখাসব শুন শুন ।
 গোপগণে যেখনে বর্ণারে কৃষ্ণ-গুণ ॥ ১৮০
 বাংশীৰ নিস্থানে হৰি ডাকি আনা দেখু ।
 শূনি তক-লতা প্রেমে পুলকিত তনু ॥
 ফল ফুল তবে নত্ন ছয়া মধু সরে ।
 ভৈল আত্মা সাক্ষাতে বৃক্ষৰ ভাৱে কৰে ॥ ১৮১
 কিমতে বৰ্ত্তিবো হেন কৃষ্ণক নেদেখি ।
 আউৰ গোপী বোলে মোৰ কথা শুনা সখি ॥
 দিব্য গন্ধ তুলসীৰ কৰি মধু পান ।
 ভ্রমৰে গুঞ্জৰি ধৰে কৃষ্ণক যোগান ॥ ১৮২
 স্তম্ভৰ অধৰে য়েৰে কৰে বাংশী-ধ্বনি ।
 মোহ হোৱে কমল বনৰো পক্ষী শূনি ॥
 হৰিক উপাসে আসি স্থিৰ কৰি চিত্ত ।
 চক্ষু যুদি আনন্দতে মৌনে শুনে গীত ॥ ১৮৩
 পক্ষীয়ো মোহক যায় যাৰ বাংশী শূনি ।
 কিমতে ধৰিবো প্ৰাণ হেন হৰি বিনি ॥
 কেহো গোপী বোলে সখী শুনियो কাহিনী ।
 ৰামে সন্মে পৰ্ব্বতত চড়ি চক্ৰপাণি ॥ ১৮৪
 সবাকো হৰিষ কৰাই পূৰি বাংশীনাদ ।
 মিত্ৰ বুলি মেঘে কৰে মধুৰ সম্বাদ ॥
 ছত্ৰ ধৰি উপৰে বৰিষে দিব্য ফুল ।
 হেন হৰি বিয়োগে কি নুহিবো আকুল ॥ ১৮৫
 কতো গোপী যশোদাত কহুৱে অদ্বুত ।
 বেণু বাজে কুশল তোমাৰ প্ৰিয় স্তত ॥

যেখানে বাংশীক চুন্নি তোলে স্বৰ্জ্জাতি ।
 ব্রহ্মা কজ্জ আদি দেবো মোহ হোরে আতি ॥ ১৮৬
 শুনি থাকে একচিন্তে নমায়া কন্দৰ ।
 নিশ্চয় কৰিবে নোৱাৰন্ত তাল স্বৰ ॥
 হেন হৰি বিয়োগে কিমতে ধৰো প্ৰাণ ।
 বোলা হৰি হৰি হোক পাপৰ নিৰ্য্যাণ ॥ ১৮৭

ঘোষা ॥ ত্ৰাহি হৰি কি এ কৃষ্ণ !
 গোপাল কুপাল পায়ে ধৰো ।
 কৰা হৰি কৰুণা ইবাৰ যেন তৰো ॥ ২৮

পদ ॥ কেহো বোলে সখী মোৰ বাক্যে কৰা মতি ।
 ধ্বজত ফুৰন্তে হৰি লীলা-গজ-গতি ॥
 ধ্বজ বজ্জ পঙ্কজ খোজতে বান্ধি যায় ।
 কৰন্ত ভঙ্গিক য়েৰে আমাদাক চাই ॥ ১৮৮
 কৃষ্ণৰ কটাক্ষ-কামে মনক মৰ্দয় ।
 থাকো থিয় হয় আমি যেন বৃক্ষচয় ॥
 খসে খোপা সম্ভৰিবে বস্ত্ৰকো নোৱাৰি ।
 শুনা সখী বুলি যাতে আউৰ গোপনাৰী ॥ ১৮৯
 এক প্ৰিয় গোপৰ কান্ধত হস্ত থই ।
 গকক গণন্ত কদাচিতো মণি লই ॥
 পিঙ্কিয়া গলত গন্ধ তুলসী মালাক ।
 যেয়ে সেছি বেলাত বাংশীৰ দন্ত ডাক ॥ ১৯০

শুনি কৃষ্ণসাব হৰিণৰ ভৰ্য্যাগণে ।
 কৃষ্ণৰ সমীপ চাপে উত্তারল মনে ॥
 গুণ সমুদ্ৰক পায় নাযায় পুনৰপি ।
 এড়িলো গৃহৰো আশা যেন আমি গোপী ॥ ১৯১
 হেন হৰি বিয়োগে কিমতে প্রাণ বরে ।
 যশোদাক চাই কতো গোপী কথা করে ॥
 কুন্দ পুষ্পে ভূষি তনু মলয়া চন্দনে ।
 গোধনে আৰুত ছয়া তোমাৰ নন্দনে ॥ ১৯২
 হৰিষ বঢ়ায়া য়েৰে ক্রীড়ে যমুনাত ।
 গারে গীত গন্ধৰ্বের মলয়া বহে বাত ॥
 পুষ্পচয় সিঞ্জে শিৰে কৰিয়া সন্মান ।
 হেন হৰি বিবহে কিমতে ধৰো প্রাণ ॥ ১৯৩
 আনন্দে কহয় কৃষ্ণ আসিবাক দেখি ।
 আমাৰ সুহৃদ হৰি হেৰা আইলা সখা ॥
 গোধূলি গোধন সবে কৰি একে ঠাই ।
 আইল প্রাণ গোরিন্দ বাংশীত গীত গাই ॥ ১৯৪
 পথত প্রণামে ব্রহ্মা আদি দেৱঝাক ।
 আমাক হিংসায়ে নেদে শীঘ্ৰে আসিবাক ॥
 জুৱাইবে লাগি পাছে আমাৰ হৃদয় ।
 দৈৱকী-নন্দন-চন্দ্র ভৈলন্ত উদয় ॥ ১৯৫
 কতো আথে বেথে বোলে গোপিকা বচন ।
 দেখ গোরিন্দৰ মদে চঞ্চল লোচন ॥
 কুণ্ডলৰ কাস্তি জ্বলে বদন পাণ্ডুব ।
 যেন সন্ধ্যা সময়ে উদিত শশধৰ ॥ ১৯৬

আমাৰ দিনৰ তাপ হৰিষাক প্ৰতি ।
 আইল বনমালী গজৰাজ-লীলা-গতি ॥
 এহিমতে ব্ৰজৰ যুৱতী প্ৰতি নিত ।
 একান্তে অৰ্পিলো গোপালতে প্ৰাণ চিত্ত ॥ ১৯৭
 দিনসৰ বন্ধে গৌৰিন্দৰ গুণ গাই ।
 তাসম্বাৰ সম ভাগ্যৱতী আউৰ নাই ॥
 পাইলে মহোদয় কৰ্ম্মবন্ধ ছেদ ভৈলা ।
 মহামুনি গুৰু শুকে নৃপতিত কৈলা ॥ ১৯৮
 ইটো বাস-ক্রীড়া কেলি নামে কামজয় ।
 কৰিলা ভূত্যৰ পদে কৃষ্ণ কৃপাময় ॥
 আক শুনে ভণে ষিটোজনে অবিজ্ঞাম ।
 বাঢ়িবে ভকতি আতি জিনিবেক কাম ॥ ১৯৯
 কৃষ্ণৰ কিঙ্কৰে কহে শুনা নিবস্তব ।
 কলিয়ুগে ভাগ্যে ভাৰতত ভৈলা নব ॥
 হৰি ভকতিত য়েৰে কৰা দৃঢ়মতি ।
 ইজন্মত নিশ্চয়ে পৰম পাইবা গতি ॥ ২০০
 ভকতিত পৰে ধৰ্ম্ম নাহি সংসাৰত ।
 চাৰিয়ো বেদৰ জানা এহি সাৰ তত্ত্ব ॥
 বাম নাম অমৃত সততে কৰা পান ।
 বোলা হৰি হৰি কেতিফণে পৰে প্ৰাণ ॥ ২০১

ঘোষা ॥ যাদৱ জগমোহন ৰাম ।

ভকত বংশল তোমাৰ নাম ॥ ১৮

পদ ॥ শৰতকালে চন্দ্ৰাৱলী ৰাতি ।

দিব্য ৰাস-ক্ৰীড়া কৰিলা আতি ॥

পঞ্চম ৰাগে গীত গাইলা হৰি ।

শুনি মোহ ভৈল গোপ-সুন্দৰী ॥ ২০২

ঘৰ বাড়ী এড়ি লৱড়ে ভোলে ।

স্তন হলফল কুণ্ডল দোলে ॥

বাইলাহা বাংশী পশি বৃন্দাবনে ।

চৌপাশে বেঢ়ি নাচে গোপীগণে ॥ ২০৩

জয় কৃষ্ণ বুলি বাৱে চাপৰি ।

গোপীৰ মध्ये প্ৰকাশন্ত হৰি ॥

যেহেন স্তূৰ্ণ মণি মাজত ।

প্ৰকাশি আছে মহা মৰকত ॥ ২০৪

দোধো গোপী মাজে এক গোপাল ।

মুপুৰৰ বাঢ় ভৰি কৰতাল ॥

হাতত হাতে ধৰি গোপনাৰী ।

নাচিল অনঙ্গ-ৰঙ্গে মুৰাৰি ॥ ২০৫

সজল মেঘ মাধৱৰ কায় ।

গোপীগণ ভৈলা বিজুলী প্ৰায় ॥

অলঙ্কাৰে কৰে মধুৰ ঘোষ ।

শুনিয়া মনত মিলে সন্তোষ ॥ ২০৬

গোপীৰ গলে ধৰি বাহু মেলি ।

কৰিলা অনেক অনঙ্গ কেলি ॥

শ্রম দেখি কতো আঁকলে বিকে ।
 যমুনা জলে নামি জল সিঞ্চে ॥ ২০৭
 পূৰিলা গোপী-গণ-মনোবধ
 ক্রীড়া দেখি চন্দ্রো বাখিলা স্বথ ॥
 মোহিত ভৈল। যত দিব্য নারী ।
 বাখিলা গোপীক বন্ধক মাৰি ॥ ২০৮
 খায়া আসিলেক অৰিষ্ট বীৰে ।
 মেদিনী নসহে খুবার ভিৰে ॥
 দেখি আশ্ফালিলা শিক্ত ধৰি ।
 তাৰো প্রাণ লৈলা ঘাৰ মুচৰি ॥ ২০৯
 খেদি আসিলেক কেলী অম্বৰ ।
 হ্রেশ্বনি শুনি কাম্পে গোপপুৰ ॥
 লাজৰ ছাটিত মেঘ উড়াই ।
 দেখিয়া প্রভু তাক গৈলা ধাই ॥ ২১০
 পাছে চণ্ড বেগে অম্বৰে আসি ।
 হানিলেক লাঠি ভৰি উল্লাসি ॥
 এড়াইলা তাক শ্রম কৰি হৰি ।
 আছাৰি পেছলাইলা পারত স্বৰি ॥ ২১১
 আসিল কেলী ছুনাই বেস্তু বাই ।
 বাম বাহু তাৰ মুখে ভৰাই ॥
 বড়াইলা প্রভু আতি বৰ বেগে ।
 ভেঙিল গল যেন গৰ্ভ-বোণে ॥ ২১২
 ভূমিত পড়িল চেতন হৰি ।
 চক্ষু ওলটায় আছাড়ে ভৰি ॥

মবিল অল্পৰ ছানি কধিব ।
 বাক ভৈল বাহু ফাটি শৰীৰ ॥ ২১৩
 কেশীবধ দেখি হাসি হৰিষে ॥
 ব্রজা আদি দেৱে পুষ্প বৰিষে ॥
 কংসৰ বোলে যত দৈত্য আসে ।
 মৰে জুইত যেন পতঙ্গ বাসে ॥ ২১৪
 এহিমতে সবে অল্পৰ মাৰি ।
 ফুৰিলা বৃন্দাবনে গৰু চাৰি ॥
 গো-ধূলি পড়ি বঞ্জে মুখ আখি ।
 মাখাত পিচ্ছিল মৈৰাৰ পাখি ॥ ২১৫
 গুঞ্জাব খোপা কৰ্ণত আৰি ।
 কাষত লৈলা শিক্কা বেত বাড়ি ॥
 মোহন বাংশী বেৰটিত থই ।
 ব্যঞ্জন ভাত বাম হাতে লই ॥ ২১৬
 ভোজন কৰা তুমি যদুৰাজে ।
 বসিয়া বঞ্চে গোপশিশু মাজে ॥
 কোনে বুঝিবেক তোমাৰ লীলা ।
 কটাক্ষে তুমিৰ ভাব হৰিলা ॥ ২১৭
 কৃষ্ণৰ কিঙ্কৰে শঙ্কৰে ভণে ।
 গোপাল কেলি শুনা সৰ্বজননে ॥
 মোক্ষ পাইবা য়েবে সংসাৰ তৰি ।
 সঘনে ডাকি বোলা হৰি হৰি ॥ ২১৮

ত্ৰয়োদশ ভাগ

কংস-বধ

ঘোষা ॥ হৰিসে আতমা হৰিসে বন্ধু ।
তৰি হৰিনামে সংসাৰ সিদ্ধ ॥ ১৯

পদ ॥ কেশীক বধিয়া আছন্ত হৰি ।
বৰিয়ে পুষ্প দেৱে স্তুতি কৰি ॥
সেহি বেলা আসি নাৰদ ঋষি ।
কৃষ্ণক বুলিলা মহা হৰিষি ॥ ২১৯
হে কৃষ্ণ কৃষ্ণ প্ৰণামো আমি ।
সমস্তে ভূতৰ আতমা তুমি ॥
পুৰাণ পুৰুষ ঈশ্বৰ সাক্ষী ।
সমস্তে সৃষ্টিক আছাহা ৰাধি ॥ ২২০
ভকতজনৰ বন্ধাৰ হেতু ।
চুষ্টক নাশিবা গকড়কেতু ॥
কেশীবধ শুনি মিলিল বঙ্গ ।
হ্ৰেষ্ণি শুনি দেৱে দেয় ভঙ্গ ॥ ২২১
স্বৰ্গত থাকিবে নোৱাৰে কেৱ ।
কেশীক বধিয়া তাৰিলা দেৱ ॥
প্ৰভাতে কালি মথুৰাক ঘাইবা ।
ধোবাক মাৰিয়া ধনু ভাঙ্গিবা ॥ ২২২
চাণুৰ মুঠিক প্ৰমুখ্যে মাল ।
কুবলয়াপীড় হস্তী বিশাল ॥
কংসক বধিবা জগতস্বামী ।
পৰশুই দিনা দেখিবো আমি ॥ ২২৩

কালধরনক নবকাম্বৰ ।
 মাৰিবাহা পাঞ্চজন অম্বৰ ॥
 কৰিবা বিহা কন্যা ভগৱন্ত ।
 মৃগৰ শাপক কৰিবা অন্ত ॥ ২২৪
 সত্যভামা সমে শ্ৰমন্ত-মণি ।
 পাইবাহা প্ৰভু জাম্বৱন্ত জিনি ॥
 মৃতক পুত্ৰক দিয়া বিপ্ৰক ।
 লীলায়ে বধিবা নৃপ পৌণ্ডুক ॥ ২২৫
 কেশীক বধি কৰি বৃন্দামাল ।
 মাৰিবা দন্তবক্ৰ শিশুপাল ॥
 পাণ্ডৱৰ হাতে সমৰ জিনি ।
 মৰাইবা অষ্টাদশ অক্ষৌহিণী ॥ ২২৬
 কৰিবা কৰ্ম্ম যত দ্বাৰকাত ।
 দেখিবো আনন্দে থাকি তথাত ॥
 কেৱল জ্ঞানমূৰ্ত্তি তুমি স্বামী ।
 তোমাত শৰণ পশিলো আমি ॥ ২২৭
 পৰম পুৰুষ সন্তৰ গতি ।
 যদুশ্ৰেষ্ঠ হেৰা কৰো প্ৰগতি ॥
 আনন্দে নাৰদে এতেক কই ।
 গৈলন্ত কৃষ্ণত মেলানি লই ॥ ২২৮
 গৌৰিন্দো কেশী অম্বৰক মাৰি ।
 ব্ৰজৰ আনন্দ বঢ়ায় হৰি ॥
 থাকিল কৃষ্ণে নানা লীলা কৰি ।
 সমস্ত সমাজে বুলিয়ো হৰি ॥ ২২৯

ঘোষা ॥ বাম বনমালী গোপাল বনমালী ॥ ২০

পদ ॥ গৈলন্ত নাৰদ ঋষি কংসৰ সমাজ ।
 নিচিন্তি আছস কেনে এভু ভোজৰাজ ॥
 তোমাক মাৰিবাক লাগি দেৱৰ যতন ।
 দৈৱকীৰ গৰ্ভে উপজিলা নাৰায়ণ ॥ ২০০
 বহুদেৱে গোকুলত থৈলা চুৰি কৰি ।
 নন্দ-ঘৰে বাঢ়ন্ত তোমাৰ প্ৰাণ-বৈৰী ॥
 কৃত্য কৰি আনি দিলা নন্দৰ কন্যাক ।
 কহিলো সন্তোদ কথা দঢ়াই আপোনাক ॥ ২০১
 শুনি কংসে খাণ্ডা তুলি উঠি গৈল বাগি ।
 বহুদেৱ মহন্তক কাটিবাক লাগি ॥
 উঠি দেৱ-ঋষি তাক আনিলা নিবাৰি ।
 আন্ধ নকাটিবি তই কৃষ্ণক নমাৰি ॥ ২০২
 পিতৃ হত শুনি লাগ নিদিব তোমাকে ।
 উলটি বসিল কংস নাৰদৰ হাকে ॥
 বহুদেৱ দৈৱকীক বান্ধিয়া নিহলে ।
 কৰিলেক বন্দী উগ্ৰসেনক নিস্থলে ॥ ২০৩
 পাছে দেৱঋষি গোকুলক গৈলা বহি ।
 বুজিলা কৃষ্ণক স্তুতি আকাশত বহি ॥
 ভাৰ সংহাৰন্তা আউৰ নাহি তুমি বিনা ।
 কংসক বধিবা প্ৰভু পৰশুই দিনা ॥ ২০৪
 দিবা উগ্ৰসেনক কংসৰ ৰাজ্য-ভাৰ ।
 বহুদেৱ দৈৱকীৰো খণ্ডিবা নিকাৰ ॥

তোমাৰ মনুষ্য-লীলা দেখিবো হৰিষি ।
 এহি বুলি স্বৰ্গক গৈলেক দেৱ-ঋষি ॥ ২৩৫
 অক্লুবক পাঞ্চিলা ভোজৰ নিজ নাহা ।
 কৃষ্ণক আনিবে তুমি গোকুলক যাহা ॥
 শিশু ধৰি তোমাৰে আমাৰে মিত্ৰৱৰ্তি ।
 ইটো কাৰ্য্য সাধি মোক দিয়ো দানপতি ॥ ২৩৬
 শুনি দানপতিৰ আনন্দ ভৈল আতি ।
 প্ৰভাতে লড়িলা মথুৰাত বঞ্চি বাতি ॥
 কৃষ্ণক দেখিবো আজি কিনো সুপ্ৰভাত ।
 জানিলো প্ৰসন্ন ভৈলা বিধাতা আমাত ॥ ২৩৭
 নয়নে দেখিবো মণ্ডি চৰণ-কমল ।
 আজিসি জন্মৰ মোৰ হৈবেক সফল ॥
 দণ্ডৱতে পৰিবোহো কৃষ্ণৰ চৰণে ।
 কৃষ্ণে মোক আশ্বাসিবা মধুৰ বচনে ॥ ২৩৮
 খুড়া বুলি কৃষ্ণে মোক কৰিবে আহ্লাদ ।
 ব্ৰহ্মাৰ দুৰ্লভ তেৱে লভিবো প্ৰসাদ ॥
 হেন মনে গুণি বথে চড়িল অক্লুব ।
 গধূলিকা বেলাত পশিল গোপ-পুৰ ॥ ২৩৯
 মাধৱৰ খোজচয় দেখিলা ভূমিত ।
 ধ্বজ বজ্জ পঙ্কজ অক্লুশে সুশোভিত ॥
 বথৰ নামিয়া বেগে কৃষ্ণ কৃষ্ণ বুলি ।
 শিৰে আনি ঘষিল খোজৰ যত ধূলি ॥ ২৪০
 পাছে গৈয়া কৃষ্ণক দেখিলা আনন্দতে ।
 কৃষ্ণ কৃষ্ণ বুলিয়া পড়িল দণ্ডৱতে ॥

କୃଷ୍ଣେ ଧବିଳନ୍ତୁ ତାଙ୍କ ଆହୋୟାଳି ଭୂମି ।
 ସତକାବ କବିଳା ଅକ୍ରୂର ଖୁଡ଼ା ବୁଲି ॥ ୧୪୧
 ଅକ୍ରୂରେ ଭକତି-ପଥେ ଯତେକ ବାଞ୍ଛିଳା ।
 କୃଷ୍ଣେ ତାନ ସବେ ମନୋବଦ୍ଧକ ପୁଷିଳା ॥
 କହିଲନ୍ତୁ ଅକ୍ରୂରେ କଂସର ବିଚେଷ୍ଟାକ ।
 ମଥୁରାକ ଯାହିବାକ ସାଞ୍ଜିଳ ଗୋପବୀର ॥ ୧୪୨
 ଶକଟେ ଉଠିয়া ଲଢ଼ି ନନ୍ଦ ଗୋପ ବୀର ।
 ବଞ୍ଜନୀ ପ୍ରଭାତେ ବାମ କୃଷ୍ଣ ଡେଇଁ ବୀର ॥
 କୃଷ୍ଣକ ଯାହିବାର ଶୁନି ଗୋପୀ ନିବନ୍ତର ।
 ମିଳିଲ ବିଷାଦ ସବେ ବଢ଼ାଇଲ ଗୃହର ॥ ୧୪୩
 ସଲୋତକ ନୟନ ମନତ ମହାଦୁଃଖେ ।
 ଜୁମା ଜୁମି କୃଷ୍ଣକ ଚାହରେ ଉର୍ଦ୍ଧ୍ବମୁଖେ ॥
 କୃଷ୍ଣର ବିଜୟ କଥା ଶୁନା ମାରଧାନେ ।
 ବୋଲା ହରି ହରି ଯାରେ ପ୍ରାଣ ଥାକେ ମାନେ ॥ ୧୪୪

ସୋଷା ॥ ଏ ଜୟ ହରି ଜୟ ବୀର ॥ ୧୫

ପଦ ॥ ଗୋପରୂପେ ନନ୍ଦର ତନୟ ।
 ଶୁଭକ୍ଷଣେ କବିଳା ବିଜୟ ॥
 ବାଞ୍ଜେ ଶିଞ୍ଜା ଶଞ୍ଜର ନିଷ୍ଠାନ ।
 କଂସବଦ୍ଧେ କବିଳା ପ୍ରୟାଗ ॥ ୧୪୫
 ବଦ୍ଧେ ଚଢ଼ି ଲଢ଼ିଲା ଯୁବାବି ।
 ପଢ଼ି ପଢ଼ି କାନ୍ଦେ ଗୋପନାବୀ ॥
 ହରିବ ବିବହେ ଦେହା ତାରେ ।
 ଯେନ ଡେଇଁ ବାହୁଲ ସ୍ବଭାରେ ॥ ୧୪୬

কৃষ্ণ কৃষ্ণ বুলি গেড়ি দেয় ।
 আমাৰ প্ৰাণক কোনে নেয় ॥
 ক্ৰূৰ অক্ৰূৰ ভৈল বৈৰী ।
 জীৱ কাঢ়ি নেয় কেন কৰি ॥ ২৪৭
 কিনো হৰি নিদাকণ ভৈলা ।
 গোকুল অনাথ কৰি গৈলা ॥
 কৃষ্ণ বিনে কি কৰৈ জীৱনে ।
 আউৰ কোনে যাইব বৃন্দাবনে ॥ ২৪৮
 প্ৰভাতে ৰাখিবে কোনে ধেনু ।
 কোনে বাইবে স্তললিত বেণু ॥
 কোনে চাইবে কটাক্ষে নিৰেখি ।
 জুড়াইবে হৃদয় কাক দেখি ॥ ২৪৯
 কোনে দিবে বাংশীৰ নিশ্বাস ।
 কি দেখি ৰাখিব আৰে প্ৰাণ ॥
 আমাৰ জীৱনে নাই স্তথ ।
 আউৰ নেদেখিবো কৃষ্ণমুখ ॥ ২৫০
 নীল আকৃষ্ণিত যাৰ কেশ ।
 শিবে বহু কিৰীটি স্তবেশ ॥
 ভ্ৰম যুগ মদনৰ চাপ ।
 দৰশনে হৰৈ হৃদি তাপ ॥ ২৫১
 কচিকৰ কমললোচন ।
 স্তথা-সম মধুৰ বচন ॥
 স্তম্ভ ললাট গণ্ড-স্থল ।
 চাকৰ্ণে মকৰ-কুণ্ডল ॥ ২৫২

নাসা তিল-কুম্ভ-সুন্দর ।

শোভে আতি অকণ অধর ॥

দশন দাড়িম্ব-বীজ পাস্তি ।

হাস্তে নিন্দে চন্দ্রমাব কাস্তি ॥ ২৫৩

কম্বু-কণ্ঠে কৌস্তভ প্রকাশে ।

সূর্য যেন উদিত আকাশে ॥

সংহবন্ধ স্কন্ধ সুপ্রসন্ন ।

ভুজযুগ বভ্রব মোলান ॥ ২৫৪

কেয়ূর কঙ্কণ তাতে স্থলে ।

বভ্রব গুলিয়া শোভে গলে ॥

হিয়াত শ্রীবৎস কবে কাস্তি ।

যেন মেঘে বলাকাব পাস্তি ॥ ২৫৫

পীতবস্ত্রে শোভে তম্বু কালা ।

আপাদ লম্বিত বনমালা ॥

তাতে পড়ি অনেক ভ্রমবে ।

মধুলোভে বেঢ়িয়া গুঞ্জবে ॥ ২৫৬

বক্ষঃস্থলে মুকুতাৰ হাব ।

আকাশী গজাব যেন ধাব ॥

বভ্রব মেখলা কটি মাজে ।

সোণাব কিঙ্কণী তাতে বাজে ॥ ২৫৭

কবিকব উক নিকপম ।

চরণ পঙ্কজ মনোবম ॥

ধ্বজ বজ্র অঙ্কুশে অঙ্কিত ।

বভ্রময় নুপুৰে বঞ্জিত ॥ ২৫৮

ভকতৰ হৃদয় বঞ্জন
 নেদেখিবো সি হেন চৰণ ॥
 কন্দৰ্প কোটিকো কপে জিনি ।
 গোকুলে প্ৰকাশে যজুৰনি ॥ ২৫৯
 কহে কৃষ্ণ কিঙ্কৰে শঙ্কৰে ।
 নাহি গতি কীৰ্ত্তনত পৰে ॥
 জানিয়া কৰিয়ো একচিত্ত ।
 হৰি হৰি ঘোষা প্ৰতি নিত ॥ ২৬০

ঘোষা ॥ এ প্ৰাণ হৰি গৈল এড়ি ॥ ২২
 পদ ॥ হেন হৰি ভৈলোহো বঞ্চিত ।
 কিমতে ধৰিবো আৰে চিত্ত ॥
 স্প্ৰভাত মথুৰা পুৰীৰ ।
 মুখ-পদ্ম দেখিবে স্বামীৰ ॥ ২৬১
 জীৱন জীৱন প্ৰাণ পতি ।
 আজি পাইবে কোন ভাগ্যৱতী ॥
 কিনো স্প্ৰসন্ন ভৈল বিধি ।
 হাতে পাইলে গোকুলৰ নিধি ॥ ২৬২
 মুখ-পদ্ম চন্দ্র নোহে সৰি ।
 আনন্দে দেখিবে নেত্ৰে ভৰি ॥
 পাইব গৈয়া নাগৰী স্তম্ভৰী ।
 আউৰ ছনাই নাসিবন্ত হৰি ॥ ২৬৩
 সৌহৃদ্য ভাঙ্গিল, ক্ৰণেকতে ।
 উপাসন্ত লক্ষ্মী কেনমতে ॥

কিনো নিদাকণ নাবাগণ ।
 সুবুলিলা প্রবোধ-বচন ॥ ২৬৪
 পতি পুত্র এড়ি ভৈলো চেড়ী ।
 কোন সতে গৈলা ভূমি এড়ি ॥
 কিনো বজ্রে বান্ধিলেক হিয়া ।
 ভকতক গৈলা ছুঃখ দিয়া ॥ ২৬৫
 আমি মরো তোমার বিবহে ।
 জানি কেনমতে ছদি সহে ॥
 এহি বুলি কান্দে গোপনাবী ।
 বাম কৃষ্ণ বুলি গেড়ি পাৰি ॥ ২৬৬
 নেত্রের মোতক পড়ে ধাবে ।
 ঘনে ঘনে নিশ্বাস ফোকাবে ॥
 হবি বিনা নভাষে বচনে ।
 নপাসবে সচিতে সপোনে ॥ ২৬৭
 বাত্রি দিনে গারে হবিগীত ।
 কৃষ্ণতে অর্পিল প্রাণ চিত্ত ॥
 কায়স্থ শঙ্কবে এড়ু ভণে ।
 হবিকথা শুনা সর্বজনে ॥ ২৬৮
 হবির কীর্তন মুখে কবা ।
 মাধবর কপ হিয়ে ধবা ॥
 অল্প পুণ্যে নপাই হেন জানি ।
 সদা নছাড়িবা বামবাণী ॥ ২৬৯
 পাপী জনে হবি মুহুঃমরে ।
 পাতকে মুখত চেপি ধবে ॥

আনে স্তম্ভবস্তে শুনি হবে ।
 পাপে চিত্ত উচপিচ করে ॥ ২৭০
 হরি ধ্বনি শুনি কাণ ফাটে ।
 নিন্দা করি ফুৰে হাটে বাটে ॥
 হেন জানি পাপক সংহরি ।
 সদায়ে ঘোষিয়ে হরি হরি ॥ ২৭১

ঘোষা ॥ হরিবোল হরিবোল মাধব বাম ॥ ২৩
 পদ ॥ বধে তুলি বাম-কৃষ্ণ দোভাই ।
 অক্রুরে লই যান্ত ঘোড়া ডকাই ॥
 বায়ুর বেগে যাক নোহে তুল ।
 পাইল গৈয়া পাছে যমুনা'র কুল ॥ ২৭২
 মধ্যাহ্ন সন্ধ্যা করিবাক প্রতি ।
 বাথিলা বধ তৈতে দানপতি ॥
 দোভাইক বধে লৈয়া তক-তলে ।
 নামিলা গৈয়া যমুনা'র জলে ॥ ২৭৩
 বুড় দিয়া মন্ত্র জপিলা পাছে ।
 দেখন্ত বাঁম কৃষ্ণ ঐতে আছে ॥
 বধত নাহিকা বুলি উঠিলা ।
 দোভাইক বধতে ছনাই দেখিলা ॥ ২৭৪
 পূর্বরতে বসি আছন্ত ছই ।
 ছনাই বুড় দিলা বিস্ময় ছই ॥
 জলব মাজত দেখন্ত পাছে ।
 সহস্রেক ফণে অনন্ত আছে ॥ ২৭৫

যুগল ধরল যেন শরীর ।
 নীল বস্ত্রে দেখি আতি কচিৰ ॥
 ফণাব মণি কবে তিবি যিবি ।
 শৃঙ্গে সমে যেন কৈলাস গিবি ॥ ২৭৬
 চৌপাশে সৰ্পগণে বেড়ি আছে ।
 তাহান কোলাত দেখন্তু পাছে ॥
 পৰম পুরুষ আছন্তু বসি ।
 প্রকাশে মুখ যেন পূর্ণশশী ॥ ২৭৭
 মেঘ সম শ্যাম বসন পীত ।
 বদ্রব কিবীটি শিবে শোভিত ॥
 কর্ণত মকর জ্বলে কুণ্ডল ।
 ধনু সম শোভে ভ্রম যুগল ॥ ২৭৮
 অৰুণ নেত্র কমলৰ পাসি ।
 মুণ্ডে মুখে সদা অন্ন হাসি ॥
 নাসা তিল ফুল সম সুন্দর ।
 বৰ্তুল বাতুল চাক অধর ॥ ২৭৯
 পরাল বস্ত্রে যেন আছে গড়ি ।
 প্রকাশে দন্ত যেন কুন্দকটি ॥
 কামুকণ্ঠে শোভে কোমল মণি ।
 প্রকাশে প্রভাতব সূর্য্য জিনি ॥ ২৮০
 আজানুলম্বিত স্থল ভুজ চাৰি ।
 শঙ্খ-চক্র-গদা-পঙ্কজধারী ॥
 কবয় কেয়ুর কঙ্কণে কাস্তি ।
 বকঃস্থলে শোভে শ্রীবৎস পাস্তি ॥ ২৮১

আপদলক্ষী বনমালা গলে ।
 মুকুতাৰ হাব হিয়াত জ্বলে ॥
 বত্ৰৰ মেখলা কটিৰ মাঝে ।
 তাতে সূৰ্য্যৰ কিঙ্কিণী বাজে ॥ ২৮২
 চাক উক জামু জজ্জা যুগল ।
 দুখানি চৰণ যেন কমল ॥
 আঙ্গুলি পান্ধি তাৰ ভৈল পাসি ।
 আৰকত নখে আছে প্রকাশি ॥ ২৮৩
 বত্ৰৰ নুপুৰে আতি বঞ্জিত ।
 যাত ভকতৰ সদায় চিত্ত ॥
 সুনন্দ নন্দ আদি কৰি পাছে ।
 চৌপাশে পাৰিষদে মেরি আছে ॥ ২৮৪
 শঙ্কৰ ব্রহ্মা যত প্রজাপতি ।
 কৰযোৰে সবে কৰয় স্তুতি ॥
 আপুনি লক্ষ্মী আৰাধন্ত পার ।
 অক্ৰূৰে দেখি শিহৰাইল গার ॥ ২৮৫
 আনন্দতে পড়ে নেত্রৰ পানী ।
 কণ্ঠৰো নোলায় গদগদ বাণী ॥
 পৰম ভক্তি কৰি মহাভাগে ।
 কৃতাঞ্জলি কৰি পড়িল আগে ॥ ২৮৬

ঘোষা ॥ মাধৱ বাম মুকুন্দ ঘুৰাৰি ॥ ২৪

পদ ॥ শিবে প্রণামি পাছে দানপতি ।
 কৰিবৈ লাগিলা কৃষ্ণক স্তুতি ॥

নমো নাৰায়ণ কৰোহো দেৱ ।
 অষ্টাৰো অষ্টা তুমি আদি দেৱ ॥ ২৮৭
 তোমাৰ নাভিত তৈলন্তু বিধি ।
 যাত হন্তে তৈল কাৰ্য্যৰ সিদ্ধি ॥
 যত পঞ্চ ভূত ইন্দ্ৰিয় দেৱ ।
 তোমাৰ ৰূপক নজানে কেৱ ॥ ২৮৮
 নজানি লোকে আন দেৱ পূজে ।
 সিও বিধিহীনে তোমাকে যজে ॥
 যেহেন নদ নদী সমুদায় ।
 অনেক পথে সাগৰক যায় ॥ ২৮৯
 মায়ায়ে মোহিত সবাবো মন ।
 তোমাৰ নিচিন্তে কেৱে চৰণ ॥
 যাৰ নষ্ট হুইবে সংসাৰ বন্ধ ।
 তোমাৰ ভক্তিক তাৰ প্ৰবন্ধ ॥ ২৯০
 ৰূপ দেখাই মোক কৰিলা দায়া ।
 জানিলো এড়াইলা সংসাৰ মায়া ॥
 নমো হৃষীকেশ জগতপতি ।
 তুমি বিনে নাই আমাৰ গতি ॥ ২৯১
 কৰিলা অনেক স্তুতি বিনয়ে ।
 নকৈলো পদ বিস্তৰক ভয়ে ॥
 জলত পাছে দেখা দিয়া হৰি ।
 ভৈলা অন্তৰ্দ্ধান ৰূপ সংহৰি ॥ ২৯২
 বিষ্ণুক নেদেখি পাছে অক্লবে ।
 জলৰ উঠিল আক্ৰি সত্বে ॥

মধ্যাহ্ন সন্ধ্যা কৰি মহাশয় ।
 গৈলন্ত বথক ছয়া বিস্ময় ॥ ২৯৩
 অক্লুৰত হৰি সোধন্ত হাসি ।
 বিস্ময় ভৈলা কেনে তুমি আসি ॥
 দেখিলা কিবা কৈত অদভুত ।
 সত্বৰে কহিয়ো গান্ধিনীমৃত ॥ ২৯৪
 অক্লুৰে কৃষ্ণক মাতিলা পাছে ।
 সমস্তে অদ্বুত তোমাতে আছে ॥
 যিজনে নজানে তত্ত্ব তোমাৰ ।
 সমস্ত জগত অদ্বুত তাৰ ॥ ২৯৫
 এহি বুলি বীৰে বথ ডকাইল ।
 দিনান্তে গৈয়া মধুৰাক পাইল ॥
 পথত যাহন্তে পথিকে দেখি ।
 আনন্দে কৃষ্ণক চাহে নিবীক্ষি ॥ ২৯৬
 পাছে মধুৰাৰ সমীপ পাই ।
 নামিল বাম কৃষ্ণ দুয়ো ভাই ॥
 অক্লুৰৰ হাতে ধৰিয়া হৰি ।
 বুলিলা হেন বাণী হাস্য কৰি ॥ ২৯৭
 বথ লৈয়া আগে চলিয়ো ঘৰ ।
 পাছেসে পশিবো আমি নগৰ ॥
 ইঠাইতে জিৰাওঁ আমি গোপবাক ।
 শুনিয়া অক্লুৰে বুলিলা বাক ॥ ২৯৮
 তোমৰ দোভাইক এড়িয়া স্বামী ।
 নযাইবো নযাইবো গৃহক আমি ॥

নকৰা প্ৰভু ভকতক ত্যাগ ।
কোটি পুৰুষৰ মিলোক ভাগ ॥ ২৯৯

গৃহক মোৰ চলা সমুদায় ।
পবিত্ৰ কৰিয়ো পদ-ধুলায় ॥
শিবত ধৰি তমু পাদোদক ।
লভিলো বুলি মহা ঐশ্বৰ্য্যক ॥ ৩০০

পাইলেক পৰম জ্ঞানীৰ গতি ।
ভকতক দায়া কৰা সম্প্ৰতি ॥
আমাক বিমুখ নকৰা স্বামী ।
তোমাক এড়িবে নোৱাৰো আমি ॥ ৩০১

মাধৱে বোলন্ত শুন অক্ৰূৰ ।
তুমি আগে যায়ে মথুৰাপুৰ ।
জগতৰে বৈৰী মাৰি কংসক ।
অৱশ্যে তোমাৰ যাইবো গৃহক ॥ ৩০২

হেন শুনি পাছে অক্ৰূৰ বীৰে ।
বিভূষিত মনে গৈল ধীৰে ধীৰে ॥
কৃষ্ণ আসিবাৰ কংসত কৈলা ।
মেলানি মাগিয়া গৃহক গৈলা ॥ ৩০৩

একে মনে শুন কৃষ্ণৰ কথা ।
মমুষ্য জন্মক নকৰা বৃথা ॥
কৃষ্ণৰ কিঙ্কৰে শঙ্কৰে ভণে ।
বোলা হ'ব হ'ব সমস্ত জনে ॥ ৩০৪

দ্বোষা ॥ গোবিন্দ যত্নদেৱ দীন কয়াশীল ।
তুৰ্ম্মসে বান্ধৱ ক্লক আৱেসে জানিল ॥ ২৫

পদ ॥ অক্লুবক পঠায়া গৃহক আগ কৰি ।
লৈয়া গোপগণ সঙ্গে বঙ্গে বাম হৰি ॥
পৰম উৎসৱে প্ৰৱেশিলা মথুৰাত ।
সিটো বিতোপন পুৰী দেখিলা সাক্ষাত ॥ ৩০৫

স্কটিকে গঠিত পুৰ দ্বাৰ সুহি খাট ।
লগাই আছে সূৰ্য্যৰ বৃহত কপাট ॥
হেনময় তোৰণ চিড়লে অলঙ্কৃত ।
চতুৰ্ভিতি গড়খাই দেখি ভয় ভীত ॥ ৩০৬

বহুবিধ উদ্যান শোভিত কাছে কাছে ।
শাৰী শাৰী গৃহসব প্ৰকাশন্তে আছে ॥
হীৰা মৰকত বঙ্গে বঙ্গে ঠাৱে ঠাৱে ।
শোভা কৰে পাৰাৱত ময়ূৰৰ বাৱে ॥ ৩০৭

ৰাজপথ চৌপন্থাক সাজি মাজি আতি ।
পদূলি পদূলি দীপ ঘট আছে পাতি ॥
হেন নগৰত পলি গোপগণ সঙ্গে ।
ৰাজপথে চলি যান্ত বাম কৃষ্ণ বঙ্গে ॥ ৩০৮

মিলিল উৎসৱ শুনি নাৰীগণ যত ।
চাহিবাক লাগি সবে চাবিলা গৃহত ॥
কৃষ্ণক দেখিবে কাৰো উদ্ভাৱল চিত্ত ।
পিন্ধে বস্ত্ৰ অলঙ্কাৰ কৰি দ্বিপৰীত ॥ ৩০৯

এক কর্ণে কুণ্ডল কঙ্কণ এক কবে ।
 বিমোহিত হুয়া আসে বস্ত্রো নসম্বৰো ॥
 অঞ্জনে বঞ্জিল মাত্র এগোটা লোচন ।
 কতো কতো নাবীগণে এড়িল ভোজন ॥ ৩১০
 পিয়ন্তে আছিল স্তন শিশুক এড়িল ।
 কৃষ্ণক দেখিবে মনে গৃহত চড়িল ॥
 বাজপথে চলি যাস্ত লীলায়ে মাধব ।
 তাসম্বাব নয়নব বঢ়ায় উৎসব ॥ ৩১১
 কমললোচন হাসি কটাক্ষে চাহাস্ত ।
 সমস্তে নাবীৰ মন হবিল একান্তে ॥
 যাব গুণ কথাক শ্রবণে আছে শুনি ।
 নেত্রে ভবি দেখো হেন কৃষ্ণক আপুনি ॥ ৩১২
 কৃষ্ণক কটাক্ষ হান্তে ববিষে অমৃত ।
 পূৰি মনোবধ সবে ভৈল কৃতকৃত্য ॥
 নয়নব পথে নিয়া কবি অভ্যস্তব ।
 আনন্দ-মূর্তিক আলিঙ্গয় নিবস্তব ॥ ৩১৩
 মনব এড়াইল গীড়া আনন্দে ভবিল ।
 তনু বোমাধিত নেত্রে লোতক ঝবিল ॥
 স্ত্রীপীতি প্রফুল্ল মুখ-পদ্য যত নাবী ।
 গৃহৰ উপবে চবি হুয়া দুই শাবী ॥ ৩১৪
 বাম মাধবৰ শিবে পুষ্প ববিষন্ত ।
 মুখ কমলক যেন নয়নে পিয়ন্ত ॥
 দধি দুৰ্ব্বাক্ষত উপায়ন পুষ্প গন্ধে ।
 পদুগি পদুগি দ্বিজ পূজিলা প্রবন্ধে ॥ ৩১৫

অন্তো অন্তে নাবীগণে সম্বোধি কহয় ।
 কিনো পুণ্য কবিলে ব্রজব গোপীচয় ॥
 দেখিয়ো আনন্দে যেন আছে মূর্তি ধরি ।
 হেন বাম মাধবক দেখে নেত্র ভরি ॥ ৩১৬
 গোপী-সম ভাগ্যরতী আউৰ কেহো নাই ।
 কহে সবে নাবীগণে অন্তো অন্তে চাই ॥
 কৃষ্ণ কঙ্কবে কহে শুনা সৰ্বজন ।
 বোলা হরি হরি আছে যারত চেনন ॥ ৩১৭

ঘোষা ॥ প্রাণ বান্ধব মাধব বাম ।
 দেখু দেখা হরি কৰো প্রণাম ॥ ২৬

পদ ॥ পথত বাম কৃষ্ণ মহাভাগ ।
 যাহন্তে ধোবাক পাইলন্ত লাগ ॥
 খুজিলন্ত বস্ত্র মাতি ধোবাক ।
 দিয়ো ভাল বাছি বস্ত্র আমাক ॥ ৩১৮
 আজি য়েবে বস্ত্র কবস দান ।
 হৈবেক পবন তোৰ কল্যাণ ॥
 এহি বুলি বস্ত্র খোজন্ত হরি ।
 দুৰ্ম্মুখ ধোবা মাতে ক্রোধ কবি ॥ ৩১৯
 কিনো মহামুঢ় তোরা গোরাল ।
 পৰ্বত বনত খপস কাল ॥
 মৰিবাক লাগি নাহিকে ত্রাস ।
 রাজার বস্ত্রক পিঙ্কিবে চাস ॥ ৩২০

প্রাণ লৈয়া পলা ঐব অস্তবি ।
 বাজদূতে পাইলে দণ্ডিবে ধৰি ॥
 দৈৱকীহুতে শুনি হেন বাণী ।
 মাৰিলা ধোবাক চৰব টানি ॥ ৩২১
 ছিণ্ডিল মুণ্ড চৰবতে তাৰ ।
 যতেক ধোবা লগৰীয়া আৰ ॥
 বস্ত্ৰ পেলাই সবে দিলে লৱড় ।
 দেখিয়া কৃষ্ণে বস্ত্ৰ ভৈল বড় ॥ ৩২২
 ভাল বাছি বস্ত্ৰ লৈলা দোভাই ।
 গোৱালসবক দিলে পেলাই ॥
 বেশকাৰে আসি পিন্ধাই বস্ত্ৰক ।
 কছাইল বস্ত্ৰে বাম মাধৱক ॥ ৩২৩
 তাত তুষ্ট কৃষ্ণ ভৈল-অধিক ।
 দিলন্ত পৰম ঐশ্বৰ্য্য শ্ৰীক ॥
 সাকপ্য মুকুতিকা দিলা তাক ।
 বুলিলা অনেক আশ্বাস বাক ॥ ৩২৪
 সূদাম নামে মালাকাৰ আছে ।
 তাহাৰ বাড়ীত পশিল পাছে ॥
 দূৰতে দেখে আসে কৃষ্ণ বাম ।
 কৰিলা সূদামে পড়ি প্ৰণাম ॥ ৩২৫
 আস আনি দিল । আথে বেথে ।
 বসিল তাত বস্ত্ৰে জগন্নাথে ॥
 পাচ্য অৰ্ঘ্য গন্ধ ধূপ লগাই ।
 কৰিল পূজা লৈলা ছয়ো ভাই ॥ ৩২৬

ভূমিত পড়ি ঘোলে মালাকাৰ ।
 পিতৃ দেৱ ঋষি তুফি আমাৰ ॥
 আজিসে জন্ম সাফলিলো আমি ।
 কুলকো পৱিত্ৰ কৰিলা স্বামী ॥ ৩২৭
 জগতৰে মুখ্য কাৰণ ছই ।
 ভৈলা অৱতাৰ তোমাৰা ছই ॥
 ভকতজনৰ বন্ধাৰ হেতু ।
 দুৰ্ভক নাশাহা গৰুড়কেতু ॥ ৩২৮
 জগতৰে আত্মা স্নহদ দেৱ ।
 তোমাৰ শত্ৰু মিত্ৰ নাহি কেৱ ॥
 সমস্ত ভূততে আছা বিয়াপি ।
 ভজন্তাক প্ৰভু ভজা তথাপি ॥ ৩২৯
 কৰিয়ো আজ্ঞা আমি তযু ভৃত্য ।
 তোমাৰা ছইবো কৰো কিবা কৃত্য ॥
 যাক পাঞ্চা ভূমি কাৰ্য্যক লাগি ।
 প্ৰসাদ পাইলে সেই মহাতাগী ॥ ৩৩০
 এহি বুলি বুজি কৃষ্ণ ইঙ্গিত ।
 আনিয়া সৌৰভী পুষ্পে ৰচিত ॥
 পিন্ধাইলা ছইকো অঙ্গে মুঞ্জমালা ।
 পুষ্পে ভূষিলেক যত গোৱালা ॥ ৩৩১
 ভকতি তাৰ দেখি কৃষ্ণ ৰাম ।
 বোলন্ত লৈয়োক বৰ স্নদাম ॥
 শুনিয়া মালী বোলে জোৰ হাতে ।
 থাকোক অচলা ভক্তি তোমাতে ॥ ৩৩২

বিষ্ণু ভকতেনে হৈবে বান্ধায় ।
 ভূত দায়্য জোনো ছাড়ো মাধব ॥
 এহি বুলি যোন ভৈল সুদাম ।
 দিলন্ত বব সবে কৃষ্ণ বাম ॥ ৩৩৩
 বুলিলা আবো ভক্তি তাব দেখি ।
 নেবোক তোমাক অচলা লক্ষ্মী ॥
 বল আয়ু যশ দিলো সমুদ্রি ।
 সর্বকালে হোক বংশব বৃদ্ধি ॥ ৩৩৪
 সুদামক দিয়া এতেক বব ।
 বজাইল তৈব বাম দামোদব ॥
 আনন্দে বেড়ি যায় গোপগণে ।
 হবি হবি বোলা সমস্ত জনে ॥ ৩৩৫

ঘোষা ॥ সেরক বুলিয়া পালিয়ো বাম
 চরণে শরণ লৈলোঁ ।
 তোমাত ভকতি নকরি রূপাল
 জনম বিফল কৈলোঁ ॥ ২৭
 পদ ॥ সুদামাক বব দিয়া দামোদব
 বাজপথে চলি যাস্ত ।
 চন্দনব পাত্র সহিতে যুরতী
 কুবুজাক দেখিলন্ত ॥

ওচৰ চাপিয়া পুছন্ত হাসিয়া
 সৰ্ব্ব-সুখ-দাতা হৰি ।
 তই কোন কাৰ চন্দন লৈ যাহ
 কৈয়ো কথা শীঘ্ৰ কৰি ॥ ৩৩৬
 দোভাইক চন্দন দিয়ো আজি তোৰ
 হৈবেক কল্যাণ আদি ।
 সৈবিক্সী বোলয় শুনিয়ে স্তম্ভ
 মই কংসৰায়ৰ দাসী ॥
 ভোজ নৃপতিৰ আতি প্ৰীতিকৰ
 মোহোৰ চন্দন মাত্ৰ ।
 তোৰা দুই বিনে ইটো চন্দনৰ
 আছে আন কোন পাত্ৰ ॥ ৩৩৭
 স্কুম্ভাৰ ৰূপ দেখি মোহ ভৈলা
 কৃষ্ণৰ সুৰস মাতে ।
 দোভাইৰো শৰাৰ চন্দনে বঞ্জিলা
 য়ুৱতী আপোন হাতে ॥
 এতেকে প্ৰসন্ন ভৈলা ভগৱন্ত
 যিটো ভকতৰ গতি ।
 কৰিলন্ত মতি সিটো কুবুজাক
 ঋজু কৰিবাক প্ৰতি ॥ ৩৩৮
 তাইৰ দুই ভৰি ছপাৰে জাস্তিয়া
 চিবুকত ধৰি হাতে ।
 উপৰক তুলি চমু কৰিলন্ত
 তিনিয়ো লোকৰ নাথে ॥

কৃষ্ণ-পৰশনে তেতিয়কণে তাই

ভৈ গৈল দিব্য হৃন্দবী ।

কামাতুব ছয়া হাসিয়া মাতয়

কৃষ্ণৰ বস্ত্রত ধৰি ॥ ৩৩৯

তুমি চিত্ত মোৰ মথিলা মাধৱ

এৰিবে নপাবো আমি ।

আসা গৃহে যাওঁ ছয়োক প্ৰসন্ন

তিনিয়ো লোকৰ স্বামী ॥

বামৰ আগত কৃষ্ণৰ বস্ত্রত

ধৰিয়া প্ৰাৰ্থন্তে আছে ।

সমস্তে গোপৰ মুখ চায়া হৰি

হাসি মাতিলন্ত পাছে ॥ ৩৪০

আমি পথিকৰ তুমিসে আশ্ৰয়

যায়োক আজি গৃহক ।

তোমাৰ থানক অৱশ্যে আসিবো

বধিয়া দুৰ্ঘ কংসক ॥

এহি বুলি তাইক মধুব বচনে

আশ্বাসি পঠাইলা হৰি ।

বাণিজ্যকণে দোভাইক পূজিলা

অনেক দ্ৰব্যে সাদৰি ॥ ৩৪১

কৃষ্ণ দৰশনে কাষে বিমোহিত

সমস্তে পুৰ যুৱতী ।

বসন বলয়া হুলকিল খোপা

তাত নাহি কাৰো মতি ॥

চিত্ৰে পুতলী আছে যেন বহি
 কৃষ্ণত অৰ্পিয়া মন ।
 আন কাম এৰি বোলা হৰি হৰি
 সমজ্যাব যত ॥ ৩৪২

মোক্ষা ॥ জগন্নাথ অনাথক থাপিয়ো চৰণে ।
 তোমাক বান্ধাৰ মানি পৰিলো শৰণে ॥ ২৮

পদ ॥ এহিমতে বামকৃষ্ণ ভ্রমন্তে পথত ।
 ধনুৰ্যাগ-শালা পাইলা পুছিয়া লোকত ॥
 দেখিলা কংসৰ দিব্য ধনু কৃষ্ণে পাছে ।
 যেন ইন্দ্রধনুখণ্ড প্রকাশন্তে আছে ॥ ৩৪৩
 আনন্দে গোবিন্দে ধৰিবাক যান্ত তাক ।
 দেখিয়া বখীয়া সেনাগণে দেয় হাক ॥
 তথাপি লীলায়ে বামহাতে তুলি ধৰি ।
 নিমিষেকে ধনুত লগাইলা গুণ হৰি ॥ ৩৪৪
 অপ্রয়াসে টানিয়া ভাঙ্গিলা ধনুখণ্ড ।
 যেন মত্ত মাতঙ্গে ভাঙ্গিল ইক্ষুদণ্ড ॥
 তাৰ বোৰ শৰদে পূৰিল দিশ পাশ ।
 শুনি কংসৰায়ৰ অদ্ভুত ভৈল ত্রাস ॥ ৩৪৫
 দেখিয়া বখীয়াসিটো কটক কিটাইল ।
 অস্ত্র-শস্ত্র ধৰি ক্ৰোধে মাধৱক ধাইল ॥
 বেজিলেক চতুৰ্ভিতি ধৰ মাৰ বুলি ।
 খঙ্গে ভাঙ্গা ধনু বাম-কৃষ্ণে লৈলা তুলি ॥ ৩৪৬

সমস্তে সেনাক জানে মাঝিলা সোভাই ।
কংসে পঠাইলেক শিবা মাঝিলা কোবাই ॥
ধনুৰ শালাৰ হস্তে বাজ হয় ছুই ।
নগৰ চাহান্তে ফুৰে মহা হুঁই ॥ ৩৪৭

প্ৰভাৱে প্ৰগল্ভ কপ দেখি নিকপম ।
সবে বোলে ইটো দুই দেৱতো উত্তম ॥
অনন্তৰে সূৰ্য্য পাইলা অন্তৰ্গিৰি গই ।
নিবন্তিলা বাম কৃষ্ণ গোপগণ লই ॥ ৩৪৮

নগৰৰ বাজত বহিলা বাসা কৰি ।
বঙ্গে বাম কৃষ্ণ দুই পখালিলা ভৰি ॥
গোপগণ সঙ্গে লৈয়া ভুঞ্জি দধি-ভাত ।
বঞ্চিলা বজনী স্থখে স্তুতিয়া শয্যাতে ॥ ৩৪৯

ধনুৰ্ভঙ্গ বখীয়া সেনাৰ শুনি বধ ।
নাসে নিদ্ৰা কংস ভৈলা ভয়তে তবধ ॥
দেখে নানা বিমঙ্গল চিত্ত নোহে স্থিৰ ।
ছায়াত নেদেখে সিটো আপোনাৰ শিৰ ॥ ৩৫০

ধূলি কৰ্দমত নিজ খোজক নাকলে ।
আকাশত দেখে কতো দুই চন্দ্ৰ জ্বলে ॥
স্বপ্নত য়তকে আসি কৰে আলিঙ্গন ।
গৰ্দ্ভত চড়ি কৰে বিষক ভোজন ॥ ৩৫১

ওৰ ফুল মালা পিন্ধি ছুয়া দিগম্বৰ ।
তৈল ঘষি দক্ষিণক যায় একেশ্বৰ ॥

আনো নানা বিয়ঙ্গল মেখে সিটো আতি ।
 ভয়তে নপাইলে নিদ্রা কংসে সিটো বাতি ॥ ৩৫২
 অনন্তরে কংসবায় উঠি প্রভাতত ।
 কবাইলন্ত মল্ল মহোৎসব ক্রীড়া যত ॥
 সজাইলেক উচ্চ মঞ্চ বঙ্গশালা বেড়ি ।
 বারে ঢাক ঢোল ভেৰী কৰে নানা খেড়ি ॥ ৩৫৩
 মঞ্চে চড়ি বসিল যতেক পুৰবাসী ।
 থান লৈয়া বসিল নৃপতিগণো আসি ॥
 মন্ত্ৰীগণ সমে কংস চড়িল মঞ্চত ।
 নুগুচয় ভয় তাৰ ক্ষণেকো মনত ৩৫৪
 মল্ল বাণ্ড শুনি কাছি পাৰি যত মাল ।
 মাল গুৰু সমে প্রৱেশিলা বঙ্গশাল ॥
 চাণুৰ মুষ্টিক কুট তোশল অপৰ ।
 শলনামে আইল আৰো মল্ল ভয়ঙ্কৰ ॥ ৩৫৫
 কৰ দিয়া নন্দো গোপগণ সমস্থিতি ।
 মঞ্চে চড়ি বসিলন্ত ছুয়া এক ভিতি ॥
 কৃষ্ণৰ কিঙ্কৰে কহে শঙ্কৰে সম্প্রতি ।
 বোলা হৰি হৰি সবে হোক সদগতি ॥ ৩৫৬

বোঝা ॥ গোপাল রূপাল ককণাময় ।
 হৰিয়ো হৰি ভকতৰ ভয় ॥ ৪০

পদ ॥ কহন্ত নৃপতিত শুক যুনি ।
 বাম কৃষ্ণে মল্ল-দুশ্মুভি শুনি ॥

কবিয়া শৌচ তৈলা কাছ-পাৰ ।
 শুনিয়ো আবে কেনে অৰ্থ তাৰ ॥ ৩৫৭
 ধনু ভাঙ্গি সেনা মাৰিলো তাৰ ।
 দেখাইলো নিজবীৰ্য্য আপোনাৰ ॥
 তথাপি পিতৃৰ নোছোড়ে বন্ধ ।
 আমাকো মাৰিবে কৰে প্ৰবন্ধ ॥ ৩৫৮
 মমাৰ বধে আউৰ দোষ নাই ।
 এহি বুলি লড়ি গৈলা দোভাই ॥
 বঙ্গৰ দ্বাৰ পাইলা গৈয়া পাছে ।
 কুৰলয়া পীড় বাটেতে আছে ॥ ৩৫৯
 অশ্বৰ্থ হাতিয়াৰে আছে খুল্পি ।
 বহিয়াছে সিটো কৃষ্ণক চুল্পি ॥
 দেখি কৃষ্ণ তাৰ বুজি ইঙ্গিত ।
 মেহ্লাইলন্ত পীত বস্ত্ৰ কটিত ॥ ৩৬০
 কুটিল অলকা বান্ধিল তুলি ।
 মাতিলা শুনবে অশ্বৰ্থ বুলি ॥
 যাইবো বঙ্গশাল সত্ত্বৰ কবি ॥
 পন্থ ছাড়ি দেস ঐৰ অস্তবি ॥ ৩৬১
 বাট নেদ য়েৰে শূনা বন্দুৰ ।
 কুঞ্জৰ সমে নিবো যমপুৰ ॥
 হেন শুনি পাছে অশ্বৰ্থ বাগি ।
 খুল্পিল হস্তীক কৃষ্ণক লাগি ॥ ৩৬২
 ধাই গৈল হস্তী কালান্ত-প্ৰায় ।
 ধৰিল কৃষ্ণক শুণ্ডে মেহ্লাই ॥

এড়াইল আছোট কবিয়া উঠি ।
 মাতঙ্গক কৃষ্ণে মাঝিলা মুঠি ॥ ৩৬৩
 ভবিষ মাজত লুকাইল তাব ।
 ক্রোধিল কুঞ্জবে পায় প্রহাৰ ॥
 নেদেখি সিটো ফোপায় যেন নাগ ।
 শুঙ্গি শুঙ্গি পাইল কৃষ্ণক লাগ ॥ ৩৬৪
 ধৰিলা কৃষ্ণক শুণ্ডে মেহ্লাই ।
 বাজ ভৈলা কৃষ্ণে বলে এড়াই ॥
 লাঞ্জত ধৰি তাব চক্রপাণি ।
 একশত হাত নিলন্তু টানি ॥ ৩৬৫
 সৰ্পক আঝোবে যেন গকড়ে ।
 কৃষ্ণক ধৰিবে চাহারে শুড়ে ॥
 ইকাতি সিকাকি কৰন্তে যাই ।
 টানি নেন্তু কৃষ্ণে শ্রমে এড়াই ॥ ৩৬৬
 নপারে ধৰিতে সিটো কৃষ্ণক ।
 যেন দামুৰিক টানে বালক ॥
 অনন্তবে তাব লাঞ্জব এড়ি ।
 ভৈলন্তু সম্মুখ হস্তীক হৰি ॥ ৩৬৭
 চাপব মাঝিয়া যান্ত লরড়ে ।
 খেদি নেন্তু হস্তী গোড়ত গোড়ে
 লীলায়ে পড়িয়া উঠিলা হৰি ।
 পড়িল বুলি হস্তী ক্রোধ কৰি ॥ ৪৬৮
 পৃথিবীত সিটো ভিৰিল দাস্তে ।
 গারব সব বল দিয়া আস্তে ॥

নাহিক কৃষ্ণ দেখি হস্তী কোপে ।
ধাইলেক কৃষ্ণক ছনাই আটোপে ॥ ৩৬৯

উপবে হাতিয়াবে খুন্সি যাই ।
ধৰিলা শুণ্ডত মাধৱে পাই ॥
প্রমত্ত সিংহে যেন লীলা কৰি ।
পাড়িলা ভূমিত হস্তীক হৰি ॥ ৩৭০

পাৱে ভিৰি তাক কৰি আক্রান্ত ।
লৈলন্ত উভাৰি হস্তীৰ দান্ত ॥
হস্তী হস্তিয়ার দুইকো জপাই ।
মাৰিলন্ত গজ-দন্তে কোবাই ॥ ৩৭১

মৰা কুৱলয়া পীড়ক এড়ি ।
পশিলা বঙ্গশালা বায় হৰি ॥
চৌপাশে গোপগণে বেড়ি যান্ত ।
দোভাইৰ কাক্ত হস্তীৰ দান্ত ॥ ৩৭২

প্রকাশে কৃষ্ণৰ মুখ কমল ।
দেখিয় তাতে ঘৰ্ম্মবিন্দুৰ জল ॥
কধিৰ ছিটা তাৰ মাঝে মাঝে ।
পদ-পঙ্কজত নুপুৰ বাজে ॥ ৩৭৩

শ্যামল তনু তাতে পীতবাস ।
কমল লোচন নুগুচে হাস ॥
ভুলিল সমাজে কৃষ্ণক চাই ।
বোলা হৰি হৰি হৰি সদায় ॥ ৩৭৪

মোহা ॥ হে কৃষ্ণ কৰা কৃপা পৰমানন্দ ।
নজানো ভকতি মই মলমতি মন্দ ॥ ৩০

পদ ॥ কৰিলা প্রকাশ বামে সমে সমাজত ।
দেখে দশ প্রকাৰে কৃষ্ণক সিবেলাত ॥
মালে বোলে কিনো বজ্রময় কলেরব ।
অনুজনে বোলে এহেন্তেসে নববৰ ॥ ৩৭৫

নাৰীগণে বোলে মূৰ্ত্তি ধৰিলা মদনে ।
আমাৰেসে বন্ধু বুলি মানে গোপগণে ॥
আমাৰেসে শাস্তা বোলে দুৰ্ঘট বাজাচয় ।
বন্ধুদের দৈৱকীও বোলয় তনয় ॥ ৩৭৬

কংসে বোলে এহি কৃষ্ণ অন্তক আমাৰ ।
অজ্ঞানীসকলে বোলে নন্দৰ কুমাৰ ॥
যোগীগণে বোলে এহেন্তেসে ব্রহ্মতত্ত্ব ।
বৃষ্ণিবংশে বোলে এন্তে কুলৰ দৈৱত ॥ ৩৭৭

ধৰি মল্লবেশ পিন্ধি বহু আভৰণ ।
বঙ্গ মধ্যে প্রকাশন্ত বাম নাৰায়ণ ॥
কাছিয়া আছন্ত যেন নট দুই প্রায় ।
নঠৈলা তৃপ্তি লোক দুইবো কপ চাই ॥ ৩৭৮

নয়নে পিয় যেন চেলেকে জিহ্বায় ॥
বাহুৱে আলিঙ্গি নাসিকায় শুঙ্গে প্রায় ॥
অন্তো অন্তো বোলে যেন কথা আছো শুনি ।
সেহিতো কৃষ্ণক দেখো নয়নে আপুনি ॥ ৩৭৯

নাৰায়ণ-অংশ ছুয়ো জানিবা সাক্ষাত ।
 বসুদেব গৃহে দৈবকীত ভৈল জাত ॥
 গোকুলত খেলন্ত বাঢ়িল নন্দঘৰে ।
 পুতনাক বধিলা এহেন্তে দামোদৰে ॥ ৩৮০
 চক্রবাত দৈত্যক মাৰিলা চিপি গল ।
 ভাঙ্গিলা অৰ্জুন মাজে টানি উড়ুখল ॥
 অঘ বক ধেনুক কেনীৰ লৈলা প্রাণ ।
 গোপ গক বনাগ্নিত কৰিলাহা ত্রাণ ॥ ৩৮১
 কালিক দমিলা গৰ্ব গুচাইলা ইন্দ্রব ।
 সাত দিন একে হাতে ধৰিলা মন্দৰ ॥
 বাখিলা গোকুল মহা বাত-বৃষ্টি হস্তে ।
 বড়াইবা যাদব বংশ এন্তে ভগবন্তে ॥ ৩৮২
 এহিতো হসিত মুখ দেখি অনুক্ষণে ।
 এড়াইলা বিবহ তাপ স্তখে গোপীগণে ॥
 আনে শ্রেষ্ঠ এন্তে বাম কমললোচন ।
 প্রলম্ব প্রমুখ্যে মাৰিলন্ত দৈত্যগণ ॥ ৩৮৩
 এহিমতে লোকে যাবে কৰে গলাবার ।
 বারন্তে আছন্ত বাঢ় বঢ়ায়া উৎসব ॥
 শুনি নসহিল তাক চাণুর বিবুদ্ধি ।
 বুলিবে লাগিলা বাম কৃষ্ণক সম্বোধি ॥ ৩৮৪
 শুনি বাছ যুদ্ধত কুশল ছুই ভাই ।
 দেখিবাক লাগি বাজা অনাইল মতাই ॥
 মহা হৰষিত মনে সবে গোপগণে ।
 মল্ল যুদ্ধ ক্রীড়ি গক চাৰি ফুৰা বনে ॥ ৩৮৫

হেন জানি আসা তুমি আমি বন্ধ ধৰো ।
 নৃপতিৰ শ্ৰীতি সাধি মল্লযুদ্ধ কৰো ॥
 সৰ্বভূতময় ৰাজা শাস্ত্ৰত কহয় ।
 ৰাজা তুমি ভৈলে সৰ্বজন তুমি হয় ॥ ৩৮৬
 শুনি কৃষ্ণে দিলা তাক উচিত উত্তৰ ।
 ভোজ নৃপতিৰ আমি প্রজা বনচৰ ॥
 তুল্যবল সহিতে ক্ৰীড়িবো যথোচিত ।
 সাধিবো ৰাজাৰ যেন শ্ৰীতি মনোনীত ॥ ৩৮৭
 কৰিবোহো বাহ্যুদ্ধ সমুচিত কৰ্ম্মে ।
 তেবেসে নপাইব সভাসদক অধৰ্ম্মে ॥
 কৃষ্ণৰ কিঙ্কৰে কহে ছাড়া আন কাম ।
 পলাওক পাতক ডাকি বোলা বাম বাম ॥ ৩৮৮

বোমা ॥ বাম পাৱে কৰা ৰতি ।
 ভাই ! বামৰ নামেৰে গতি ॥ ৩৯

পদ ॥ শুনিয়া চাণুৰে বোলে কৃষ্ণক ।
 নুহিকা গোপাল তুমি ৰালক ॥
 গজ সহস্ৰৰ বলে অধিক ।
 মাৰিলা লীলায়ে হেন হস্তীক ॥ ৩৮৯
 এহেন্তে বাম মহা বলীয়াৰ ।
 মগ্ৰিঃ সমে তুমি কৰা প্রহাৰ ॥
 মুষ্টিক সহিতে যুদ্ধোক বল ।
 অস্তায় নুহি ছয়ো মহামল্ল ॥ ৩৯০

শুনি কৃষ্ণে কবি নিশ্চিত মতি ।
 সমুখ তৈলা চাণুরক প্রতি ॥
 মুষ্টিকো ধাইল বোহিণীমুত ।
 মিলিল মল্লযুদ্ধ অদভুত ॥ ৩৯১
 হাতত হাতে মাল-বান্ধে বান্ধি ।
 দুই পারে দুই পারক ছান্দি ॥
 আজোবে অন্তো অন্তে বলে ধরি ।
 মুষ্টিতে মুষ্টি মাৰে দূঢ় কবি ॥ ৩৯২
 শ্রমে দুয়ো দুই জামুত হানে ।
 মুণ্ডত মুণ্ডে ঠেকা মাৰে টানে ॥
 হিয়াত হিয়া মাৰে ঠাট কবি ।
 আজুৰি নেয় কতো হাতে ধরি ॥ ৩৯২
 মাৰে গলদঙ্গা হুঁ হুঁ বুলি ।
 বাহুয়ে আটিয়া আছাবে তুলি ॥
 ছান্দিয়া হাতে পারে পড়ি দুই ।
 বাগৰ পাৰে একপিণ্ড হুই ॥ ৩৯৪
 বান্ধৰ চোটে ভাঙ্গে কলেরব ।
 এৰায়া কতোহো হোৱে অন্তৰ ॥
 ক্রোধে চক্ষু পকাই সঘনে চাস্ত ॥
 তর্জন্ত গর্জন্ত কামুৰি দাস্ত ॥ ৩৯৫
 বলী নিৰ্বলীৰ যুদ্ধ দেখিয়া ।
 পুৰবাসী স্ত্রীৰ নসছে হিয়া ॥
 অন্তো অন্তে ৰোলে ইটো অকণ্ঠে ।
 বাজসমাজকো পারে অধৰ্ণে ॥ ৩৯৬

বাজায়ো কবারে অন্তায় যুদ্ধ ।
 তাকো চাই আছে সবে অবোধ ॥
 ইটো দুই মাল বজ্রব সাব ।
 মাধব বাম আতি স্কুমার ॥ ৩৯৭
 নতু প্ররেশন্ত যোরন কাল ।
 আসন্বাক যুজে দুর্জয় মাল ॥
 সভাকো দিকার থাকোক আতি ।
 কহয় কথা অন্তো অন্তে মাতি ॥ ৩৯৮
 দেখিয়ো কৃষ্ণব বদন ইন্দু ।
 ব্যাপিয়া আছে ধর্মজল বিন্দু ॥
 জ্বলে সমে যেন পঙ্কজ কোষ ।
 যুজন্ত শত্রুক কবি আক্রোশ ॥ ৩৯৯
 কেহোজনী বোলে কিনো অস্থখ ।
 কিয়নো নোচোরা বামব মুখ ॥
 অকণ নেত্র পঙ্কজব জ্যোতি ।
 কবিছা ক্রোধ মুষ্টিকক প্রতি ॥ ৪০০
 কেহো বোলে সখী দেখিয়ো ভূমি ।
 ধন্য ধন্য সিটো বজ্রব ভূমি ॥
 পুবাণ পুরুষ এহেন্তে হবি ।
 কুবন্ত যৈত নানা ক্রীড়া কবি ॥ ৪০১
 অরতবি বিষ্ণু আছা মহীত ।
 ইহাকো মবারে মাল সহিত ॥
 ইটো সমাজক আছো দিকার ।
 বোলা হবি হবি তবা সংসাৰ ॥ ৪০২

ঘোষা ॥ বামেসে গতি ভজ মোক মতি,
বামেসে গতি বামেসে গতি ॥ ৩২

পদ ॥ অভাগী কিনো আমি সবে সখী ।
যুদ্ধ সময়ত কৃষ্ণক দেখি ॥
কি পুণ্য কবিলে ব্রজব নারী ।
অমুক্ষণে দেখে হেন মুখাবি ॥ ৪০৩
যাহার রূপব নাহি সমান ।
অনুদিনে কবে নয়নে পান ॥
মথস্তুে দধিক দোহস্তুে গাই ।
কবস্তুে গৃহব কৃত্য সদায় ॥ ৪০৪
কৃষ্ণব গারে গুণ নাম গীত ।
সততে কৃষ্ণত অর্পিয়া চিত্ত ॥
পরে প্রেমভারে মোতক ঝরি ।
ধন্য ধন্য কিনো ব্রজ স্তম্ভরী ॥ ৪০৫
প্রভাতে যাহস্তুে ব্রজব হস্তুে ।
গক সমে সন্ধ্যা বেলা আসস্তুে ॥
কৃষ্ণব বংশীর শুনস্তুে বার ।
ববায় গোপীসব আকুল তার ॥ ৪০৬
কৃষ্ণক দেখি মিলে মহাসুখ ।
চাহয় জীবত হসিত মুখ ॥
সদয় দৃষ্টি চাস্তু বনমালী ।
কতনো কবিলে পুণ্য মোদালী ॥ ৪০৭

শুনিয়া নবে গুবদ্বীৰ বাণী ।
 দৈবকী বসুদেব দুয়ো . প্রাণী ॥
 নজানি দুয়ো তনয়ৰ বল ॥
 পুত্ৰশোকে দুয়ো ভৈল বিহ্বল ॥ ৪০৮
 ঝৰিয়া পড়ে নয়নৰ নীৰ ।
 জমক দেখি চিত্ত নোহে স্থিৰ ॥
 পুত্ৰক চাই কৰে হাহাকাৰ ।
 দেখে *দুয়ো দশোদিশ আন্ধাৰ ॥ ৪০৯
 দেখিয়া ভকতৰ ভয়হাৰী ।
 শত্রু বধিবাক মনে মুৰাৰি ॥
 কৰিল নিষ্ঠুৰ প্রহাৰ ধাই ।
 মুৰ্চ্ছিত চাণুৰ চেতন নাই ॥ ৪১০
 সঙ্কুপি যেন শেনগোট উঠি ।
 মাৰিলা কৃষ্ণক ঝাৰলে মুঠি ॥
 নটলিলা হৰি পায় প্রহাৰ ।
 ধৰিলন্ত দুয়ো বাহুত তাৰ ॥ ৪১১
 তুলি উপৰক ফুৰাইল পাক ।
 আক্ষালিলা বলে মাটিত তাক ॥
 মুকুত কেশ হাড় বিহৰিল ।
 ইন্দ্রধ্বজ যেন চাণুৰ পড়িল ॥ ৪১২
 মুষ্টিককো বামে দিলা চাপৰ ।
 কধিৰ ছাদি গীড়া পাইল বৰ ॥
 ভূমিত পড়িল প্রাণক ছাড়ি ।
 পাড়ে বৃক্ষ যেন বায়ু উতাড়ি ॥ ৪১৩

আসিল দেখি আড়ব কুট নামে ।
 বাম মুষ্টি হানি মাবিল বামে ॥
 তোশল শল ধাইল ক্রোধ কবি ।
 লাঠি হানি দুইকো বধিলা হবি ॥ ৪১৪
 চাণুর মুষ্ঠিক কুট তোশল ।
 মাবিলা শলকো দেখি বিহ্বল ॥
 আউৰ মল্ল ভয় ছয়া বড় ।
 প্রাণ বাখি সবে দিলা লরব ॥ ৪১৫
 দেখিয়া পাছে বাম কৃষ্ণ বঙ্গে ।
 আনিয়া গোপগণ লৈয়া সঙ্গে ॥
 দেখায়া মল্লযুদ্ধ বিপবীত ।
 নাচন্ত লোকবো বঞ্জিয়া চিত ॥ ৪১৬
 কণ-ঝুণ কবে নুপুৰ পারে ।
 উৎসর কবি মল্ল বাণ বারে ॥
 অঙ্গ ভঙ্গ কবি তাহার ছেরে ।
 কবন্ত নৃত্য আতি আদি দেৱে ॥ ৪১৭
 দেখিয়া সমাজে তুলিল হাসি ।
 কবে সাধুবাদ দাস্ত প্রকাশি ॥
 সবে বঙ্গ ভৈল কংসত বাজে ।
 হবি চবিত্রক শুনা সমাজে ॥ ৪১৮
 কেতিক্ষণ পৰা ধবিলে কালে ।
 মনুষ্য জন্ম নেনা আলে জালে ॥
 শঙ্কবে কহে এড়া আন কাম ।
 সুধিয়ো ঘনে ঘনে বাম বাম ॥ ৪১৯

ঘোষা ॥ এ হাঁৰ বাম লিৰঞ্জুন যত্নপতি ।
তুমিসি মাধৱ মোৰ অগতিৰ গতি ॥ ২৩

পদ ॥ মাৰিলন্ত কৃষ্ণে যেবে বৰ বৰ মাল ।
মল্লবাঢ় বাইবে নিষেধিলা কংস কাল ॥
বন্ধিবে লাগিল মহাক্ৰোধে অন্ধ ছই ।
কিনো অসজ্জন বহুদেৱমৃত দুই ॥ ৪২
নগৰৰ বাজ কৰি খেদায়ো আমাৰ ।
দুৰ্ঘ বহুদেৱক সত্ৰৰ কৰি মাৰ ॥
গোৱালৰ ধনক আগ্ৰহি সবে লৈয়ো ।
দুৰ্ম্মতি নন্দক লোহা লগাই বান্ধি থৈয়ো ॥ ৪২১
পিতৃ উগ্ৰসেনক সত্ৰৰে মাৰ নিয়া ।
নাৰাথবি যত আৰ আছে লগৰীয়া ॥
শুনি কদৰ্ধনা বাণী কৃষ্ণ কৃপাময় ।
জ্বলি গৈল ক্ৰোধে আতি নসহে হৃদয় ॥ ৪২২
লক্ষিমা গুণক আশ্ৰইলা কৃষ্ণদেৱে ।
কংসৰ উচ্ছিত মঞ্চে উঠিলন্ত ডেৱে ॥
দেখি কংস আসনৰ উঠি তাৱক্ষণে ।
ধৰিলেক খাণ্ডা বাক যুজিবাক মনে ॥ ৪২৩
বাকক জঙ্কাৰে লুফি ফুৰাৱে খাণ্ডাক ।
যেন শেনগোটে আকাঁশত ফুৰে পাক ॥
অচিন্ত্য মহিমা হৰি লীলায়ে হাসিয়া ।
আলগতে কংসক ধৰিলে চাম্প দিয়া ॥ ৪২৪

শুচিল প্রভাৱ তাৰ হত-ভৈল নৰ্প ।
 গকড়ৰ হাতে যেন বন্দী ভৈল নৰ্প ॥
 কিৰীটি সহিতে তাৰ ধৰিয়া চুলত ।
 ভূমিতে পাড়িয়া উঠিলাহা উপবত ॥ ৪২৫
 জগতৰ ভবত মৰিল কংসৰায় ।
 চুলে ধৰি সমাজত ফুৰাইল যমাই ॥
 হস্তীক আবোৰে যেন মত্ত সিংহৰাজে ।
 দেখি হাহাকাৰ কৰে সকল সমাজে ॥ ৪২৬
 পিয়ন্তে বোলন্তে সিটো পথত ভ্রমন্তে ।
 নিশ্বাস কাটন্তে নিশা শয়ন কৰন্তে ॥
 ভয়তে আগতে দেখে কৃষ্ণক সদায় ।
 সিহেতু কৃষ্ণৰ কপ পাইলে কংসৰায় ॥ ৪২৭
 কঙ্ক আদি কৰিয়া কংসৰ আঠ ভাই ॥
 ভাইৰ মান সাধো বুলি ক্ৰোধে গৈলা ধাই ॥
 পৰিঘে মাৰিলা কোবাই বন্ধে হলধৰে ।
 পূৰ্বত পশুক যেন মাৰিলা শঙ্কৰে ॥ ৪২৮
 আকাশক ছানি বাৰে দেৱৰ দুন্দুভি ।
 ব্ৰহ্মা আদি দেৱে পুষ্প সিঞ্চিলা স্তব্ধি ॥
 বুলিলা প্রশংসা বাণী আকাশৰ পৰা ।
 উৎসৱে নাচিবে লৈল যতক অপ্সৰা ॥ ৪২৯
 ৰাজ-নাৰী নিবস্তবে বঝাইলা কান্দন্তে ।
 হা স্বামী ! বুলি আতি হিয়া থাকুৱন্তে ॥
 স্বকী স্বকী স্বামীক আলিঙ্গি কান্দে ধৰি
 নয়নৰ লোভক ধাৰায়ে পড়ে ঝৰি ॥ ৪৩০

তাসত্মাক কৃষ্ণে আত্মাসিয়া পঠাই ঘৰ ।
 কৰাইল কংসৰ প্ৰেতকাৰ্য্য নিবন্তৰ ॥
 অনন্তৰে ভগৱন্ত ভকতৰ গতি ।
 পাতিলন্ত নিয়া উগ্ৰসেনক নৃপতি ॥ ৪৩১
 ছোড়িলা বন্ধন হৰি পিতৃৰ মাতৃৰ ।
 কৰিলা বন্দন দুইকো পায়ে ছুইয়া শিৰ ॥
 ভকত বৎসল হেন লোকক দেখাই ।
 বোলা হৰি হৰি তৰা পাতক খেদাই ॥ ৪৩২

কংস-বধ সমাপ্ত

চতুৰ্দশ ভাগ

গোপী-উদ্ধৱ সংবাদ

ঘোষা ॥ মাধৱ মধুসূদন ৰাম ।
ভকত বৎসল কৰো প্ৰণাম ॥ ১

পদ ॥ বিবহে আকুল গোপীক জানি ।
উদ্ধৱক মাতি বুলিলা বাণী ॥
আমাৰ পৰম তুমি ভকত ।
যায়ো গোকুলক চড়ি ৰথত ॥ ১
বচন সন্দেশ গোপীক কই ।
প্ৰবোধ দিবা কতো দিন ৰই ॥
গৈলন্ত উদ্ধৱ গোপনগৰী ।
আদৰিলা নন্দে আতি সাদৰি ॥ ২
যশোদা কাদন্ত কৃষ্ণক স্মৰি ।
চক্ষুৰ লোহ পড়ে সবসৰি ॥
সোধন্ত ৰাম মাধৱৰ কথা ।
এড়িলন্ত কৃষ্ণে আমাৰ বেথা ৩
মাৰ বাপ পাই নাইলা ছনাই ।
আমাক কৰিল অনাথ প্ৰায় ॥
এহি বুলি ছয়ো কান্দন্ত আতি ।
উদ্ধৱে প্ৰবোধ দিলন্ত মাতি ॥ ৪

দেখিবা কৃষ্ণক নকরা খেদ ।
 কবিব হরি দুঃখ পৰিচ্ছেদ ॥
 উদ্ধরব বোলে ছয়ো জুড়াইল
 কৃষ্ণব কথাতে বাতি পুহাইল ॥ ৫
 গোপীগণো আতি ব্যাকুল চিত্ত ।
 গারে উজাগৰে কৃষ্ণব গীত ॥
 কাহাৰো হৰি বিনা নাহি স্বস্থ ।
 ওলায়া দেথে স্তব্ধৰ বথ ॥ ৬
 কোন আসিআছে নন্দব পুৰ ।
 জোনো কংসদূত আইল অত্ৰুব ॥
 নিলেক কমললোচন স্বামী ।
 যাহাৰ বিবহে মৰোহো আমি ॥ ৭
 ইবাৰ কিবা মাংস নেয় কাটি ।
 মৰিল কংস দিবে পিণ্ড বাটি ॥
 ডাকিয়া পাৰে অত্ৰুবক গালি ।
 হা হৰি বুলি কান্দে গোরালী ॥ ৮
 দেখিলা সবে উদ্ধরক পাছে ।
 কপে মনোহৰ জ্বলন্তে আছে ॥
 আজানুলম্বিত বাহু দুখান ।
 নর পদ্য যেন জ্বলে লোচন ॥ ৯
 গারে পীতবস্ত্র কর্ণে কুণ্ডল ।
 পদ্য সম শোভে মুখ মণ্ডল ॥
 গলত জ্বলে নর পদ্য-মালা ।
 বিন্ময় ভৈলা যত গোপবালা ॥ ১০

ইটো কোনজন হবিব বেশ ।
 জোনো আসিয়াছে কৃষ্ণ সন্দেশ ॥
 বিবলে নিয়া উদ্ধরক মাতি ।
 বেড়িয়া বসিল সমাজ পাতি ॥ ১১
 জানিলো তুমি মুখ্য হবিদাস ।
 পঠাইলা পিতৃ মাতৃৰ পাশ ॥
 মুনিবো ছুস্ত্যজ বন্ধুব স্নেহ ।
 জানো আনি আছা কৃষ্ণ সন্দেশ ॥ ১২
 সুহি গোকুলক স্মরিবা কেনে ।
 পুষ্প চুম্বি এড়ে ভ্রমবে যেনে ॥
 স্ত্রীতো তেনে পুরুষৰ চিত্ত ।
 বুজিলো কৃষ্ণৰ আমি ইঙ্গিত ॥ ১৩
 এড়িলা স্নেহ প্রভু সমুদায় ।
 মথুরা নগরী স্তম্ভরী পাই ॥
 এহি বুলি সবে লজ্জাক এড়ি ।
 কান্দন্ত কৃষ্ণৰ গুণ স্মরি ॥ ১৪
 কৃষ্ণক লাগি আতি প্রেমভারে ।
 কৃষ্ণৰ সবে গুণগীত গারে ॥
 কৃষ্ণতে সবে নিমজাইল মন ।
 কাহাবো গারত নাহি চেতন ॥ ১৫
 উদ্ধরে গোপীৰ দেখিয়া ভার ।
 বিস্ময় ছয়া শিহরাইল গার ॥
 নন্দৰ ব্রজে যত গোপীজাক ।
 শিবে বন্দো তান পদধূলাক ॥ ১৬

ৰাত্ৰি দিনে গায়ে হৰি চৰিত্ৰ ।
 তিনিয়ো লোকক কৰে পৱিত্ৰ ॥
 বোলন্তু অনেক প্ৰবোধ বাক ।
 ক্ৰন্দন আবে এড়া গোপীঝাক ॥ ১৭
 কিনো তোৰাসবে কৰিলা পুণ্য ।
 সদায়ে গোৱা গোবিন্দৰ গুণ ॥
 হৰিত মজিল আতি হৃদয় ।
 কিনো তোমাসাৰ ভাগ্য উদয় ॥ ১৮
 হৰিৰ অৰ্থে পতি পুত্ৰ এড়ি ।
 কৰিলা পূজা যেন সবে চেড়ী ॥
 জানিলো সংসাৰ তৰিলা স্মৃথে ।
 বৰ্ণাইবো আৰ কত মোৰ মুখে ॥ ১৯
 কহিলা কৃষ্ণৰ সন্দেশ বাক ।
 জুড়াইল শুনি সবে গোপীঝাক ॥
 উদ্ধৱত কথা মোখে ছনাই ।
 স্মৃথে কি আছন্তু কৃষ্ণ গোসাই ॥ ২০
 আমাৰ কথা কি পৰে মনত ।
 যেন ক্ৰীড়া ৰাত্ৰি ভৈল বনত ॥
 আৰ কি আসিব নন্দৰ পুৰ ।
 কৈমানি দেখিবো মুখ প্ৰভুৰ ॥ ২১
 পড়িল কান্দন্তে চক্ষুৰ পানী ।
 উদ্ধৱে প্ৰবোধি বুলিলা বাণী ॥
 এড়া অনুশৌচ দেখিবা হৰি ।
 ৰাম বুলি যায়ে সংসাৰ তৰি ॥ ২২

শুনা সৰ্বজন কৃষ্ণৰ বাণী ।
 ভক্তক স্নেহ কৰা চক্ৰপাণি ॥
 কামাতুৰ ভাৱে ভজিয়া হৰি ।
 এতেকে তৰিল গোপৰ নাৰী ॥ ২৩
 তাহাক সান্ত্বনা কৰাইলা পাছে ।
 ভক্তৰ ইচ্ছা কোন দেয় আছে ॥
 আলাস ত্যজিয়া ভজিয়ে হৰি ।
 সমস্ত নৰে ডাকি বোলা হৰি ॥ ২৪

গোপী-উদ্ধর সংবাদ সমাপ্ত ।

পঞ্চদশ ভাগ

কুঁজীৰ বাজ্জা-পূৰণ

ঘোষা ॥ প্ৰণামো বান্ধৱ মাধৱ ৰাম
তুমি অগতিৰ গতি ।
ছাড়ে জোনোমোৰ মুখে নাৰায়ণ
তোমাৰ চৰণে ৰতি ॥ ১

পদ ॥ শুক নিগদতি শুনা কুকপতি
কৃষ্ণৰ মনুষ্য লীলা ।
গোপিকাক শাস্ত কৰি মথুৰাক
উদ্ধৱ য়েবে আসিলা ॥
মদনে দগধ সৈৰিক্তীক দেখি
পাছে হৰি অন্তৰ্য্যামী ।
উদ্ধৱ সহিতে তাইৰ মন্দিৰক
লড়িলা জগত স্বামী ॥ ১
সৈৰিক্তীৰ সিটো বিচিত্ৰ মন্দিৰ
সূৰ্য্য যেন কৰে কান্তি ।
সুৱৰ্ণ আসনে ৰঞ্জিত ভাজনে
প্ৰকাশে প্ৰদীপ পাস্তি ॥
সুৱৰ্ণ খাটত বিছাই হংস তুলি
পুষ্প সিক্তি আছে ছানি ।
মুকুতা মুৰালি ধোপা আৰি চাক
চন্দ্ৰতাপ আছে টানি ॥ ২

মলয় চন্দন স্নগন্ধিত আৰণ

মালতী চম্পা শিৰীষ ।

অগৰু ধূপৰ ধূত্ৰে আমোদিত

বাসয় দিশ বিদিশ ॥

চৌপাশে পুতলা লিখিছে বাৰত

কবন্তে আছে স্তবত ।

যাক দেখি হোৱে কামী পুৰুষৰ

কামে চিত্ত উনমত ॥ ৩

হেন মন্দিৰৰ মধ্যত স্তম্ভবী

বসিয়া আছে আসনে ।

চৌপাশে বেড়িয়া সেৱা কৰি আছে

সালঙ্কতা দাসীগণে ॥

কৃষ্ণকেসে মনে চিন্তি আছে আতি

কেতিফণে পাইবো বুলি ।

সেহি বেলা আসি মাধৱো মিলিল

দেখিলেক মাথা তুলি ॥ ৪

উল্লাসি উৎসৱে আগবাঢ়ি গৈলা

সখীগণ লৈয়া সঙ্গ ।

আসনে বৈসাই সাদৰে কৃষ্ণক

পূজিল যুৱতী বঙ্গ ॥

উদ্ধৱক আতি সতকাৰ কৰি

আসন দিলা বঢ়াই ।

আসনক মাগু কৰি হাত দিয়া

বসিলা মাটিতে যাই ॥ ৫

মনুষ্য চেষ্টাক দেখাই কৃষ্ণে পাছে-
শয্যাত ভৈলা প্রবেশ ।

সৈবিক্সীয়ো আনি দিব্য অলঙ্কাৰ-
পিঙ্কিল বস্ত্র বিশেষ ॥

মধুগীয়া গন্ধে চন্দনে কুঙ্কুমে
ভূষিত কৰিয়া লাস ।

কপূৰ তাম্বুল ভুঞ্জি অনুবাগে
চাপিলা কৃষ্ণৰ পাশ ॥ ৬

কটাক ছটায়ৈ কৃষ্ণক চাহিয়া
হাসিয়া লাজে নমাতে ।

আইস বুলি কৃষ্ণে কঙ্কণে ভূষিত
কৰত ধৰিয়া হাতে ॥

শয্যাক আনিয়া অশেষ ক্রীড়িলা
কৃষ্ণে পূৰি তাইৰ মতি ।

চন্দন অৰ্পণ পুণ্যেসে পাইলন্ত
ঈশ্বৰ কৃষ্ণক পতি ॥ ৭

কৃষ্ণৰ চৰণ ধৰি ঘনে ঘন
শুদ্রয় এড়িয়া ব্রীড়া ।

হৃদয় স্তনত চক্ষুত ঘৰিয়া
এড়াইলা মদন পীড়া ॥

আনন্দ মূৰ্ত্তিক দুইহাতে হিয়াত-
আলিঙ্গি তৈল নিষ্পাপ ।

মোকতো অধিক আনন্দ মিলিল
তবিল সংসাৰ তাপ ॥ ৮

দুৰ্লভ কৃষ্ণক পতি পাই তাই
আগত কৰে গোচৰ।

দিনা কতিপয় থাকা নাথ ঐত
চৰণে কৰো কাতৰ ॥

তযু অঙ্গ সঙ্গ এড়িবে নপাবো
আপুনি মুহিলা চিত্ত।

কৃষ্ণে তাইক পাছে সন্মান কৰিয়া
পূৰিয়া মন বাঞ্ছিত ॥ ৯

বস্ত্ৰ অলঙ্কাৰে দিয়া মন তুষি
সৈবিক্তিক হৰি বস্ৰে।

আপোন গৃহক চলি গৈলা পাছে
উদ্ধৱক লৈয়া সঙ্গ ॥

কৃষ্ণৰ কিস্কৰে বচিলা শঙ্কৰে
শুনিয়েক সবে নৰ।

অতি অল্প সেৱা মাত্ৰকে সন্তোষ
হোৱয় কৃষ্ণ ঈশ্বৰ ॥ ১০

চন্দন অৰ্পণ বিনে কুবুজাৰ
আন কিছু পুণ্য নাই।

এতেকতে কেন দেখিয়ো পৰম
প্ৰসাদ পাইলেক তাই ॥

ঘিটো অনুক্ষণে শ্ৰৱণে কীৰ্তনে
ভজে একচিত্ত কৰি।

তাহাৰ ভাগ্যক কহন নযায়
ডাকি বোলা হৰি হৰি ॥ ১১

কুজীৰ বাজা পূৰণ সমাপ্ত

ষষ্ঠদশ ভাগ
অক্রুর বাজা পূৰণ

ষোষা ॥ গোপাল রূপাল পালিয়ে বাম
 পাপ-পয়োদ্ধিত মৰো ।
ইজন্মত নাথ নভৈল ভকতি
 পাতকী কিমতে তৰো ॥ ১

পদ ॥ আত অনন্তৰে বাম উদ্ধরক
 কৃষ্ণে লৈয়া দুইকো সঙ্গে
অক্রুর গ্ৰীতি সাধিবাক প্রতি
 লড়িলা মনত বন্ধে ॥

 তিনি নবোত্তম বাস্কর পৰম
 আসন্ত দেখি অক্রুরে ।

পৰম আনন্দে আলিঙ্গিয়া আগ-
 বাঢ়িলা আসি সাদৰে ॥ ১

বামক কৃষ্ণক পড়ি প্রণমিলা
 তাকো প্রণমিলা দুই ।

আসনে বৈসাই তিনিকো অৰ্চিলা
 অক্রুরে বিস্ময় হই ॥

দোভাইৰ পারক পথালি শিবত
 লৈয়া পাদোদক জল ।

গন্ধে পুষ্পে ধূপে বসনে পূজিয়া
 কবিলা জন্ম সাফল ॥ ২

পৰম সাদৰে কৃষ্ণৰ চৰণে
কোলাত লৈয়া আস্থিলা ।

প্রণতি পূৰ্বকে স্তুতি কৰিবাৰু
অক্রুৰে পাছে লাগিলা ॥

সাধিলা আনন্দ কিনো নাৰায়ণ
সবাক্ষরে বধি কংস ।

দুঃখৰ উদ্ধাৰ কৰি পুনৰপি
বঢ়াইবাহা যদুবংশ ॥ ৩

তোমাৰ ভকতি পথক পাষণ্ডে
কৰয় য়েবে উচ্ছন ।

সন্তৰ বক্ষাৰ হেতু অৱতাৰ
হোৱা তেবে নাৰায়ণ ॥

সম্প্ৰতি আপুনি বহুদেৱ গৃহে
ৰাম সন্মে অৱতৰি ।

দুৰ্জ্জন ৰাজাক বধিয়া মাধৱ
উদ্ধাৰিলা বহুদেৱী ॥ ৪

আজি মোৰ গৃহ তীৰ্থতো অধিক
পৱিত্ৰ ভৈল অশেষ ।

যিহেতু সাক্ষাতে জগতৰ গুৰু
আপুনি ভৈলা প্ৰবেশ ॥

কোনো পণ্ডিতে এড়িয়া তোমাক
আনক ভজিবে যায় ।

ভকত জনক আপোনাকো দিয়া
জানো ইটো অতিশ্ৰায় ॥ ৫

ভকতেসে প্রভু তোমাৰ বান্ধৱ
 দিয়া মনোৰথ সিদ্ধি ।
 ব্ৰহ্মাৰ দুৰ্লভ তোমাক দেখিলো
 কিনো সুপ্ৰসন্ন বিধি ॥
 স্মৃত বিত্ত দাৰা বিষয় জঞ্জাল
 ছিণ্ডা মোৰ মোহজৰী ।
 তোমাৰ চৰণে নিতান্তে চিন্তিয়া
 ফুৰো কৃপা কৰা হৰি ॥ ৬
 অনেক ভকতি কৰিলন্ত স্তুতি
 নয়নৰ পৰে পানী ।
 অক্ৰূৰৰ মন মোহি হৰি পাছে
 হাসিয়া বুলিলা বাণী ॥
 তুমি গুৰু পিতৃ স্নহদ আমাৰ
 আমি তমু পুত্ৰচয় ।
 বক্ষণ পোষণ কৰিবা সদায়
 আমাত হুয়া সদয় ॥ ৭
 যত নদী নদ সিও তীৰ্থ হয়
 শিলাৰ প্ৰতিমা দেৱ ।
 তেসম্মে পৱিত্ৰ কৰে ঘেৰে পুত্ৰ
 বহুকালে কৰে সেৱ ॥
 দেখিল মাত্ৰকে ভকতে পৱিত্ৰ
 কৰে লোক নিবন্তৰ ।
 দেৱে তীৰ্থে জানা ভকত জনৰ
 অনেক হোৱে অন্তৰ ॥ ৮

হেনয় পৰম বহুজন ভূমি
 মুহুদতে সাবতৰ ।
 হস্তিনাপুৰৰ পৰা পাণ্ডৱৰ
 বাৰ্তাক আনা সজ্জৰ ॥
 মৰিলন্ত পাণ্ডু পাক পুত্ৰ সন্ম
 কুন্তী ভৈলা দুঃখভাগী ।
 ধৃতৰাষ্ট্ৰে বোলে আনিল শুনিলো
 হস্তিনাপুৰক লাগি ॥৯
 পাণ্ডৱক পুত্ৰ হিংসা কৰে বাজা
 আপোন পুত্ৰ নিদান ।
 যেন ভাল মন্দ জানি আসা খুড়া
 মাধিবো মই কল্যাণ ॥
 অক্রুরক হেন প্ৰবোধ বুলিয়া
 প্ৰণয়ে বঞ্জিয়া চিত্ত ।
 আপোন গৃহক চলি গৈলা পাছে
 উদ্ধৱ ৰাম সহিত ॥১০
 তাহান চৰণে ভকতি কৰিলে
 সিজিবে সমস্তে কাম ।
 হৰিসে পৰম বান্ধৱ জানিয়া
 লৈয়ো তান সদা নাম ॥
 শুনা সৰ্বজন কেদিন জীৱন
 তথাপি নুগুণা মনে
 হেন জানি কৃষ্ণ চৰণে শৰণ
 লৈয়ো অকপট মনে ॥১১

তাস্ত বিনে আন ব্ৰহ্মাণ্ড মধ্যত
 তাবস্তা নাহিকে কেৱ ।
 জানি তানে সদা গুণ-নাম গায়ী
 কৃষ্ণক কৰিয়ো সেৱ ॥
 কৃষ্ণৰ কিঙ্কৰে কহয় শঙ্কৰে
 নেড়িবা মুখত নাম ।
 আলজাল এড়ি সমজ্যায়ে বেড়ি
 ডাকি বোলা বাম বাম ॥১২
 ইতি—অক্ৰুবৰ বাঞ্ছা পূৰণ সমাপ্ত ॥

সপ্তদশ ভাগ
জৰাসন্ধৰ যুদ্ধ-

— ** —

ঘোষা ॥ নমো দামোদৰ হৰি ।
নিয়োক দাস উদ্ধাৰি ॥ ১

পদ ॥ বোলন্ত শুকে শুনা পৰীক্ষিত ।
কহিবো কৃষ্ণৰ আৰো চৰিত ॥
মৰিল কংস তাৰ ভাৰ্য্যা দুই ।
পিতৃ-গৃহে গৈল বিধবা হুই ॥১
শুনিয়ে পিতৃ কি কহিবো আমি ।
মাৰিলন্ত কৃষ্ণে আমাৰ স্বামী ॥
শুনি জৰাসন্ধে ক্ৰোধিল আতি ।
তেইশ অক্ষৌহিনী সাজি পদাতি ॥২
বেঢ়িল চতুৰ্ভিতি মথুৰাক ।
দেখি ভয় ভৈল যাদৱ-বাক ॥
নৰ-নাৰীগণো আসি লৱড়ি ।
সেনাক চাৰে ৰণ চান্ধে চড়ি ॥৩
সাগৰ-সঙ্কাশ দেখি পদাতি ।
ত্ৰাসতে কম্পিল হৃদয় আতি ॥
বুলিলা মাধৱে নিৰ্ভয় বাণী ।
কৰিলা আলোচ জাতিক আনি ॥৪

কৃষ্ণব বাক্যে সবে ভৈল স্বস্থ ।
 বৈকুণ্ঠবপরা নামিল বথ ॥
 আইল অস্ত্রচয় চক্র প্রমুখ্যে ।
 কৃষ্ণক নমিলা আসি দাককে ॥৫
 পড়িল লাক্সল মূষল বাণ ।
 কবিল দোভায়ে পাছে প্রয়াণ ॥
 বথে চড়ি কৃষ্ণে বেগে বজাইল ।
 শব কৰি শত্রু-সেনা ভঙ্গাইল ॥৬
 কাটিলা বথ হস্তীপতিচয় ।
 শোণিতে নদী প্রবহাইলা তয় ॥
 পৰম লীলায়ে শত্রু সংহরি ।
 ফুঙ্কিল পাঞ্চজন্য উচ্চ কৰি ॥৭
 পাছে বলো ঘোর সমৰ কৰি ।
 মাগধ-ৰাজ্যক জীরন্তে ধৰি ॥
 মাৰিবাক চান্ত কোবাই সমূলি ।
 বাধিলা কৃষ্ণে আক বাখা বুলি ॥৮
 কৃষ্ণব বচনে বাধিলা কন্ধ ।
 দেশক পাছে গৈল জৰাসন্ধ ॥
 নয়ায় নুপুহায় কৃষ্ণত হাৰি ।
 আনিলা সবে রাজ হাঙ্কাৰি ॥৯
 দঢ়ায়া আপোনাক মাস তিনি ।
 লড়িল সাজি তেইশ অক্ষৌহিনী ॥
 বেটিল গৈয়া ছনাই মধুবাক ।
 যমুনা তীবে বৈল রাজা-বাক ॥১০

কাঠ-গড় বান্ধি বঞ্চিল বাতি ।
 নাচে গারে বঙ্গে যত পদাতি ॥
 মাধৱে পাছে সবে বান্ধা পাইল ।
 দুনাই যুজিবাক মাগধ আইল ॥১১
 যদু বীৰগণে আনিলা মাতি
 আলোচন্তু কৃষ্ণে সমস্তে বাতি ॥
 আপোন সেনা তিনিভাগ কৰি ।
 নিয়োজিলা সবে বীৰক হৰি ॥১২
 সাৰণ গদক বলো দদাক ।
 পঠাইলা বাম পাশে যুজিবাক ॥
 উদ্ধৱ সাত্যকি অনেক বথে ।
 বেঢ়িলে সেনাক দক্ষিণ পথে ॥১৩
 কতো সেনা লৈয়া কৃষ্ণে আটোপে ।
 সমুখে মাগধক ধাইলন্তু কোপে ॥
 কৃষ্ণৰ কিঙ্কৰে শঙ্কৰে ভণে ।
 বোলা হৰি হৰি সমস্ত জনে ॥১৪

ঘোষা ॥ এ হৰি নাৰায়ণ মাধৱে গতি ।
 কৃষ্ণৰ চৰণে মোৰ নছাড়োক মতি ॥২
 পদ ॥ মাগধ ৰাজ্যৰ সেনা সাগৰ সঙ্কশ ।
 তুখে বহি পায়ী আছে পথত প্ৰয়াস ॥
 কতো হাসে মাতে কতো আছে নিদ্ৰাপৰি
 হয় হতী বথ বান্ধি আছে সাৰি সাৰি ॥১৫

নাহি যুদ্ধ সাজ হয়-হস্তীৰ পিঠিত ।
 নতু আনি জোড়ে ঘোড়া বধ যঁৱলিত ॥
 শুদা হাতে বসি আছে যত ৰাজাচয় ।
 সিবেলাত নতু হোন্ত আদিত্য উদয় ॥১৬
 হেন ঊষা সময়ত পাছে যদুৰায় ।
 পশিলা সেনাৰ মাঝে নিশান কোবাই ॥
 সিংহ-নাদ কৰি হৰি ধনুক টঙ্কাৰি ।
 বৰষিলা দিব্য অস্ত্ৰচয়ক মুৰাৰি ॥১৭
 কালান্তক সম দেখি কৃষ্ণক প্ৰত্যেক ।
 থকবক কৰে আতি নৃপতি যতেক ॥
 নাহি স্মৃতি বুদ্ধি চাৰে উলটি পালটি ।
 মাধৱৰ শৰে আসি ফুটে চটচটি ॥১৮
 বাম পাশে খেদি আসি বলো মহাবলী ।
 শত্ৰুৰ সেনাক সবে লইযান্ত নিডলি ॥
 সাত্যকি দক্ষিণ পথে আসি দিলে ধাৰ ।
 কৰিবাক লাগিলা শত্ৰুক বুন্দামাৰ ॥১৯
 কৰন্তু ক্ৰন্দন আতি তিনি ভিত্তি বেঢ়ি ।
 মহাভয়ে কতো সেনা পলায় বণ এড়ি ॥
 কতো প্ৰাণ ছাৰি পৰে পৃথিবীত ঢলি ।
 শত্ৰুক সন্মুখ হয় ধাৰে কতো বলী ॥২০
 ৰাজাগণে দেখে সেনা বিভঙ্গে ভাগিল ।
 অনা যুদ্ধ কাছে বণ কৰিবে লাগিল ॥
 কতো বাসা এড়ি পলাই পশিলা বনত ।
 ত্ৰাহি বুলি পড়ে কতো কৃষ্ণৰ আগত ২১

যিটো ৰাজাগণে আগ বাঢ়ি দিলে ৰণ ।
 তাৰ স্কন্ধ ছেদ কৰিলন্ত নাৰায়ণ ॥
 মাগধৰ সেনাগণ সাগৰ সঙ্কাশ ।
 স্কণেকে ভাগিল সবে ছয়া মহাত্ৰাস ॥২২
 বলভদ্ৰ সাত্যকি মাধৱ মহাৰথ ।
 খেদিলে পাছত পাঞ্চ প্ৰহৰৰ পথ ॥
 হয় হস্তী ৰথ বহু লাগে মানে পাইল ।
 মথুৰাত নিয়া যদুৰাজাত যোগাইল ॥২৩
 মাধৱত যুদ্ধ হাৰি জবাসন্ধ নৃপ ।
 ৰাজাগণ সমে গৈল ৰাণৰ সমীপ ॥
 প্ৰাণ-মিত্ৰ বুলি বাণে কৰিলা সৎকাৰ ।
 জবাসন্ধে নিবেদিল দুঃখ আপোনাৰ ॥২৪
 শুনা দৈত্য-পতি কিনো ভৈলা বিসঙ্গতি ।
 ৰাত্ৰি চুৰি কৰি আসি গোপাল দুৰ্ম্মতি ॥
 জিনিয়া খেদিলা মোক বহু দূৰ পথ ।
 নিলেক মোহোৰ সবে হয় হস্তী ৰথ ॥২৫
 তোমাৰ পাশক আইলো শুনা দৈত্য-বায় ।
 কৃষ্ণক যুজিবে মোৰ জ্যোতক সহায় ॥
 তুমি সম প্ৰাণমিত্ৰ নাহিক আমাৰ ।
 কৃষ্ণ শত্ৰু সাগৰত কৰা মোক পাৰ ॥২৬
 কৃষ্ণৰ কিঙ্কৰে গীত ভণিল শঙ্কৰে ।
 নাহি আন ধৰ্ম্ম আৰ কীৰ্ত্তনত পৰে ॥
 শুনা সৰ্বজন আৰ কেদিন জীৱন ।
 বোলা হৰি হৰি আছে যাবত চেতন ॥২৭

মোহা ॥ বাম হৰি বাম হৰি বাম হৰি বাম ।
 নমো বাম হৃষীকেশ হৃষীকেশ হৰি ॥৩
 পদ ॥ পাছে বলি-সুত বাণ ।
 দিলা হেন সমিধান ॥
 মোৰ যত বাজ্য-ভাৰ ।
 তোমাৰেবে অধিকাৰ ॥২৮
 এহি বুলি দৈত্য-পাত ।
 অসংখ্যাত হয়-হস্তী ॥
 দিলে দৈত্য সেনা বথ ।
 পুৰি তাৰ মনোবথ ॥২৯
 সিটো সেনা লৈয়া সঙ্গে ।
 মাগধ চলিলা বঙ্গে ॥
 বথ ধ্বজ গজ বাজী ।
 পৰম প্রাৰম্ভে সাজি ॥৩০
 লগে গৈয়া সেনা-জাক ।
 বেড়িলেক মথুৰাক ॥
 ধৰ মাৰ কৰে বোল ।
 বাৰে বেড়ি ঢাক ঢোল ॥৩১
 মথুৰাবাসীৰ ভয় ।
 দেখি কৃষ্ণ কৃপাময় ॥
 শীৰগণ কৰি সাজ ।
 নগৰৰ ভৈল বাজ ॥৩২
 বলভদ্র ক্ৰোধি-বাগি ।
 থাইলা মাগধক লাগি ॥

কবিলা দুর্ধোব বণ ।
 সংহবিলা বৈবগণ ॥৩৩
 যত আইল রাজা-জাক ।
 একলে গোপাল তাক ॥
 মাবিলা সমব মাজে-।
 হত ভৈল সামবাজে ।৩৪
 বলভদ্রে জবাসন্ধে ।
 যুজিলন্ত মাল-বন্ধে ॥
 প্রহাৰে অনেক ভাৰে ॥
 ছান্দি ধৰি পারে পারে ॥৩৫
 পাছে বলো সঙ্কুকিয়া ।
 মাগধক আশ্ফালিয়া ॥
 এড়াইলা উলটা বন্ধে ।
 লান্গল ভেজাইল কন্ধে ॥৩৬
 আজুৰি আনিয়া কাছে ।
 মুষল উচ্ছায়া পাছে ॥
 মুণ্ড ভাঙ্গিবাক চান্ত ।
 সেহি বেলা শুনিলন্ত ॥৩৭
 পড়িল আকাশী বাক
 নমাৰা নমাৰা আক ॥
 শুনি বলো সৰ্বজ্ঞান ।
 বাধি মাগধব প্রাণ ॥৩৮
 এড়িলা দাক্ষণ যুদ্ধ ।
 বধে চড়ি হলামুখ ॥

কৃষ্ণে সমে লড়ি গৈলা ।
 মথুৰাত প্ৰৱেশিলা ॥ ৩৯
 এহিমতে বাম-হৰি ।
 বিপক্ষক ক্ষয় কৰি ॥
 যত পাইলা অলঙ্কাৰ ।
 কিবীটি কুণ্ডল হাৰ ॥ ৪০
 যাদৱ ৰাজাক দিলা ।
 মনুষ্যৰ দেখাই লীলা ॥
 কবিলন্ত ক্ৰীড়া হৰি ।
 ভকতৰ প্ৰীতি কৰি ৪১
 পাছে জৰাসন্ধ ৰাজা ।
 যুদ্ধ হাৰি ছয়া লঙ্কা ॥
 দেশে গৈলা অধোমুখে ।
 নৰায় নুপুহায় চুংখে ॥ ৪২
 ছনাই ছনাই দেয় ধাৰ ।
 হাৰিলা সত্বেৰ বাৰ ॥
 তথাপি নভৈল লঙ্কা ।
 আৰকা যোৱাৰে প্ৰজা ॥ ৪৩
 সাধিবো ইবাৰ জয় ।
 এহি বুলি দুৰাশয় ॥
 সাজে চতুৰঙ্গ দল ।
 নজানে কৃষ্ণৰ বল ॥ ৪৪
 কৃষ্ণৰ কিঙ্কৰে ভণে ।
 শুনিয়োক সৰ্ব্বজনে ॥

মাধৱৰ জন্ম কৰ্ম্ম ।
 আতপৰে নাহি ধৰ্ম্ম ॥৪৫
 অগ্ৰাপি নুপজে বুদ্ধি ।
 কলিয়ুগে মহৌষধি ॥
 কৃষ্ণ বাম নাম বাণী ।
 কেনে হেলা কৰা জানি ॥৪৬
 যত মহা যজ্ঞ দান
 তপ জপ তীৰ্থ-স্নান ॥
 কেহো নোহে আক সৰি ।
 ডাকি বোলা হৰি হৰি ॥৪৭

— ০ —

ইতি জবাসন্ধৰ যুদ্ধ সমাপ্ত ॥

অষ্টদশ ভাগ
কালযৱন-বধ

ঘোষা ॥ বহুপতি হোক গতি,
তোমাৰ চৰণে নাৰায়ণ ।
দাস বুলি দামোদৰ দিয়োক শৰণ ॥৪

পদ ॥ সেই সময়ত যৱনৰ মহাবাজা ॥
লগে লৈয়া সাজি গৈছে তিনি কোটি প্ৰজা ॥
নামে কালযৱন বণত অনিৰ্বাৰ ॥
নাবদে পঠাইলে মাধৱক দিলে ধাৰ ॥৪৮
তিনি কোটি গৈছে বেঢ়িলেক মথুৰাক ।
দেখি সচকিত ভৈল যত যদুজাক ॥
দেখি বলো সমে আলোচন্ত দামোদৰ ।
মিলিল প্ৰমাদ দাদা যাদৱ বংশৰ ॥৪৯
বেঢ়িলে আমাক দেখা যৱন দুৰ্ব্বাৰ ।
কিবা আজি-কালি জৰাসন্ধ দেয় ধাৰ ॥
যৱনক যুজন্তে মাগধ যেনে আসে ।
নেয় চোসে বাসে জোনো বংশকো বিনাশে ॥৫
হেন জানি সাজিয়ো দুৰ্গম দ্বাৰকাক
মনুষ্য নপাৰে যেন তাক লজ্জিবাক ॥
এহি বুলি সাগৰ মধ্যত দামোদৰ ।
বাৰ প্ৰহৰৰ পথ নিৰ্গিলা নগৰ ॥৫১
বিশ্বকৰ্ম্মে শিল্প কৰ্ম্ম জানে যত মানে ।
দ্বাৰকাত সবাকো দেখিয় বিদ্যমানে ॥

বিবিধ উদ্ভান কল্পতক উপবন ।
 দিব্য সাবোবৰ দীৰ্ঘি দেখি বিতোপন ॥৫২
 আকাশ লজ্জিয়া আছে গড়ৰ ছুৱাৰ ।
 স্ফটিক কপাট তাৰ পাশত সোণাৰ ॥
 স্তূৰ্ণ বজতে জ্বলে গৃহৰ আৰম্ভ ।
 স্ফটিক আটাল মৰকত দিল স্তম্ভ ॥৫৩
 স্তূৰ্ণৰ ঘটচয় উপৰে প্ৰকাশে ।
 বিচিত্ৰ পতকাচয় বতাসে উল্লাসে ॥
 স্তূৰ্ণ-সভাক পঠাই দিল পুৰন্দৰ ।
 যাত আৰোহিলে হোৱে অজৰ-অমৰ ॥৫৪
 বকণে পঠাইল হয়চয় শুক্লবৰ্ণ ।
 মানোজয় বেগ সবে শ্যাম এক কৰ্ণ ॥
 কুবেৰে পঠাইলা অষ্টনিধিৰ ভাণ্ডাৰ ।
 কি কহিবো মহিমা কৃষ্ণৰ দ্বাৰকাৰ ॥৫৫
 দশদিগপালৰ বিভৱ আছে যত ।
 সিবেলা সমস্তে আনি অৰ্পিলা কৃষ্ণত ॥
 সেহি দ্বাৰকাক লাগি কৃষ্ণে অবিকলে ।
 মথুৰাৰ প্ৰজাক নিলন্ত যোগবলে ॥৫৬
 মথুৰাক আসি বামে সম্মুখে আলোচিলা ।
 স্তূৰ্ণ পদ্যৰ মালা গলত পিন্ধিলা ।
 শুধা হাতে নগৰ-দ্বাৰৰ ভৈলা বাজ ॥
 যৱনক দেখাই চলি বাস্তৱ যদুৰাজ ॥৫৭
 মাদৱৰ জন্ম কৰ্ম্ম শুনা সবে নৰে ।
 কলিয়ুগে নাহি গতি কীৰ্ত্তনত পৰে ॥

শিবত কিবীটি প্রকাশে অমূল্য

বত্নগণে আছে গতি ।

নাসা তিল ফুল অধৰ বাতুল

দান্ত-পাণ্ডি কুন্দ-কড়ি ॥৬১

কৰ্ণত মকৰ কুণ্ডল দোলায়

কপালে অলকা পাঙ্ক্তি ।

কস্ম-কণ্ড মাজে কৌস্তভ শোভয়

নৱ আদিত্যৰ কাণ্টি ॥

প্রলম্ব বর্ভুল স্কুল ভুক্ত চাৰি

কেয়ূৰ কঙ্কণে শোভে ।

গলে বনমালা

ভ্রমৰ নছাড়ে মোভে ॥ ৬২

সুন্দর হৃদয়ে প্রকাশে শ্রীবৎস

কক্ষালে যেখলা জ্বলে ।

কবিকৰ সময়

নৃপুৰ পদ-কমলে ॥

সংসার-মোহন হেন কপ দেখি

বোলয় কালযরন ।

এহি গোট কৃষ্ণ জানিলো নাবদে

କହିଲ ଯେନ ଲକ୍ଷ୍ମଣ ॥୬୩

শুদা হাত ভরি গতি চলি যায়

ময়ে। যাওঁ অস্ত্র এডি ।

এহি বলি উঠি ধাইলেক যরনে

বহু বুলি পাৰে গেড়ি ॥

যোগীগণে যাক ধ্যানতো নেদেখে
খেদে হেন আধরক ।

হাতে পারে হেন দেখাই আপোনাক
নিমন্ত তাক দূষক ॥৬৪

পাছত যরনে আক্ষেপ কৰয়
যদুকুলে ভৈলি জাত ।

পলায়ন ধন্য মুহিকে উচিত
পালটি আমাক মাত ॥

এতେক বোলন্তে গিৰি গহ্বৰত
পশিলন্ত নাৰায়ণ ।

পাছত যরনে পশিয়া দেখয়
শুতি আছে একজন ॥৬৫

আমাক দূরক আনিয়া শয়ন
কবিলি যেন সজ্জনে ।

কৃষ্ণ হেন মানি মাঝিলেক লাখি
দুর্জয়ন কালযরনে ॥

চিবকাল শ্রুতি আছে মুচুকুন্দ
 উঠিয়া বসিল জাগি ।

কিছু কিছু কবি চক্ষু মেলি চাইল
চাৰিয়ে। দিশক লাগি ॥৬৬

যরনক পাছে আগতে দেখিয়া
ক্রোধ-দৃষ্টি করি চাইল ।

তেতিক্ষণে তার শবাবত লাগি
অগনি-কুণ্ড উধাইল ॥

ক্ষেণেকতে ভস্ম ভৈ গৈল ঘরন
 আপুন গারব জুই ।
 পৰীক্ষিত বাজা শুকত সোধন্ত
 আতি অদভুত ছুই ॥৬৭
 মিটো কোন জন ঘরনক যিটো
 ভস্ম কবিলেক তথা ।
 কিহেতু শুতিয়া আছে কিবা নাম
 কহিয়ে আমাত কথা ॥
 কৃষ্ণৰ কিঙ্কৰে ভণিলা শঙ্কৰে
 শুনা সবে সভাসদে ।
 আন চিন্তা এড়ি ডাকি বোলা হৰি
 বৈকুণ্ঠে যাইবার পদে ॥৬৮

—ঃঃ—

ইতি—কালঘরন বধ সমাপ্ত ॥

উন্নবিংশ ভাগ
মুচুকুন্দ স্তুতি

—ঃঃ—

ঘোষা ॥ বামক নাম আতি অনুপাম ।
বামক নাম বামক নাম ॥৬

পদ ॥ রাজাত কহন্ত শুকে কথাক ।
মাস্কাতাৰ পুত্ৰ জানিবা তাক ॥
ইক্ষুকু বংশত ভৈলন্ত জাত ।
মুচুকুন্দ নামে জগতে খ্যাত ॥৬৯
অশ্বত ভয়ে দেৱতা জাক ।
ৰাজাক বোলন্ত ৰাখা আমাক ॥
নৃপতি পাছে ভৈলা স্বৰ্গপাল ।
ৰাখিলা ত্ৰিদশক চিৰকাল ॥৭০
যেবে সেনাপতি কাৰ্ত্তিক ভৈলা ।
ৰাজাক দেৱে বুলিবাক লৈলা ॥
এবে মুচুকুন্দ কৰা বিশ্রাম ।
কৰিলা আমাৰ দুক্ষৰ কাম ॥৭১
সমস্ত ৰাজ-ভোগ পৰিহৰি ।
ৰাখিলা আমাক নিদ্ৰাক এড়ি ॥
তোমাৰ আৱে পুত্ৰ-পত্নীগণ ।
জ্ঞাতি মিত্ৰ আৰু সেৱক জন ॥৭২
পৃথিবীত কেহো নাহিকে ভালে ।
সবাকো সংহৰি নিলেক কালে ॥

মোক্ষ ব্যতিৰেকে লৈয়ো ক বৰ ।
 বিষ্ণুসে মোক্ষৰ হোস্ত ঈশ্বৰ ॥৭৩
 বুলিলা দেৱক ৰাজা প্ৰণামি ।
 নালাগে বৰ নিদ্ৰা কৰো আমি ॥
 বোলন্ত এহি হোক দেৱগণে ।
 নিদ্ৰাত জগাৱে আসি যিজন ॥৭৪
 হুইবেক ভস্ম তমু দৰশনে ।
 মৰিল যৱন এহি কাৰণে ॥
 পাছে মাধৱে কবি অল্ল হাসি ।
 নৃপতিক দেখা দিলন্ত আসি ॥৭৫
 ৰাজা মুচুকুন্দে কৃষ্ণক দোথি ।
 পৰম বিস্ময়ে চান্ত নিৰেখি ॥
 উদিত চন্দ্ৰৰ যেন প্ৰকাশ ।
 শ্যামল দেহে শোভে পীত বাস ॥৭৬
 ক্ৰীবৎস-পাস্তি শোভে বক্ষঃস্থলে ।
 সূৰ্য্য-সম জ্বলে কোমল গলে ॥
 কৰ্ণত মকৰ দোলে কুণ্ডল ।
 পদ্ম-সম শোভে মুখ-মণ্ডল ॥৭৭
 অৰুণ-লোচন পঙ্কজ পাসি ।
 সুগুচে সদা মুখে অল্ল হাসি ॥
 দশন পাস্তি মুকুতাৰ সাৰি ।
 প্ৰলম্ব ধূল জ্বলে ভুজ চাৰি ॥৭৮
 প্ৰকাশে কণ্ঠত পদ্মৰ মালা ।
 কটিত বন্ধৰ শোভে মেখলা ॥

পদ-যুগ যেন পঙ্কজ কোষ ।
 শুনি স্তব্ধ নুপুৰ ঘোষ ॥৭৯
 ত্রৈলোক্যত ৰূপে নাহিকে সম ।
 যুগেন্দ্র যেন লীলা বিক্রম ॥
 শৰীৰৰ জ্যোতি লাগি আখিত ।
 দেখি মুচুকুন্দ ভৈলা শঙ্কিত ॥৮০
 কৃষ্ণৰ কিস্কৰে শঙ্কৰে ভণে ।
 কৃষ্ণ কথা শুনা সমস্ত জনে ॥
 কৰিয়ো কীর্তন আলাস এড়ি ।
 বোলা হৰি হৰি সমাজে রেড়ি ৮১

—ঃ*ঃ—

ঘোষা ॥ বাম কৃষ্ণ গোবিন্দ ।

ত্ৰাহি হৰি মুকুন্দ ॥৭

পদ ॥ পাছে মুচুকুন্দ বায় ।

সোধে মাধৱক চাই ॥

কোন তুমি থাকা কৈত ।

কি কাৰ্য্যে ভ্ৰমিছা ঐত ॥৮২

পদ্য পত্ৰ সম ভৰি ।

কণ্টকত কেন কৰি ॥

ফুৰা গিৰি গহ্বৰত ।

নুবুজো তোমাৰ মত ॥৮৪

কিবা ইন্দ্র সূৰ্য্য শশী ।

মূৰ্ত্তি ধৰি আছা আসি ॥

ত্রক্ষা বিষ্ণু ত্রিনয়ন ।
 তাসম্বাৰ একজন ॥৮৪
 আসি আছা তুমি স্বামী ।
 মূৰ্ত্তি দেখি বোলো আমি ॥
 জন্ম কৰ্ম্ম গোট্র নাম ॥
 কৈয়ো যদি আছে কাম ৮৫
 আমাৰ শুনিয়ে কথা ।
 ইক্ষ্বাকু বংশত তথা ॥
 মাক্ষাতাত ভৈলো জাত ।
 মুচুকুন্দ নামে খ্যাত ॥৮৬
 উজাগৰে শ্রাস্ত হয় ।
 গহবৰত আছে শূয়া ॥
 মোক জগাই কোন জনে ।
 ভস্ম তৈল তারকণে ॥৮৭
 তোমাক দেখিলো পাছে ।
 দেহা প্ৰকাশন্তে আছে ॥
 তোমাৰ দুঃসহ জ্যোতি ।
 নিম্প্ৰভ কৰিলে আতি ॥৮৯
 দেখি মহা চমৎকাৰ ।
 স্তম্ভিবে নোৱালো আৰ ॥
 এহি বুলি মৌন ভৈলা ।
 মাধৱে কহিবে লৈলা ॥৮৯
 মোৰ জন্ম কৰ্ম্ম যত ।
 কোনে কহি পাৱে অন্ত ॥

তথাপিতো নৃপবৰ ।
 শুনা কথা ইজম্বৰ ॥৯০
 প্রাৰ্থিলন্ত প্রজাপতি ।
 ধৰ্ম্মক বাখিবে প্রতি ।
 যদুকুলে ভৈলো যাত ।
 বহুদেৱ মোৰ তাত ॥৯১
 আতেসে পণ্ডিত লোকে ।
 বহুদেৱ বোলে মোকে ॥
 কালনেমি দৈত্যবংশ ।
 ভৈল আসি ৰাজা কংস ৯২
 লালায়ে মাৰিলো তাক ।
 আনো যত দৈত্য জাক ॥
 বধিলো সমৰে সবে ।
 দুৰ্জ্জন যৱন এৱে ॥৯৩
 তযু তেজে ভস্ম ভৈল ।
 মহা ভাৰ দূৰ গৈল ॥
 তোমাকেসে দায়াতৰে ।
 আইলো, ঐকে একেশ্বৰে ৯৪
 তুমি মোৰ প্ৰিয়তৰ ।
 যেহি লাগে লৈয়ো বৰ ॥
 কহিয়োক অভিপ্ৰায় ।
 ভক্তৰ দুৰ্লভ নাই ॥৯৫
 কৃষ্ণৰ কিঙ্কৰে ভণে ।
 শুনিয়োক সৰ্বজনে ॥

সমস্ত সমাজে ঢাকি ।
হবি হবি বোলা ডাকি ॥৯৬

—•—

বোষা ॥ ও হবি নমো নাৰায়ণ চৰণে
মাগো তৰণ উপায় ।
তোমাৰ ভকতি বিনে বাসুদেৱ
বুথা আমু বহি যায় ॥৮

পদ ॥ পাছে যুচুকুন্দে কৃষ্ণক জানিলা
গৰ্গৰ বাক্য স্মৰি ।
পড়ি স্তুতি আতি কৰিবে লাগিলা
চৰণে প্ৰণাম কৰি ॥
মায়ায়ে মোহিত হয় যিটো জন
নভজে প্ৰভু তোমাক ।
সুখক আশায়ে গৃহবাসে থাকে
দৈৱে বঞ্চিলেক তাক ॥৯৭
ভাৰতে দুৰ্লভ নৰ দেহা পায়
নভজে তোমাৰ পাৰ ।
হ-অন্ধকূপে পড়িয়া থাকয়
পশুৰ যেন স্বভাৱ ॥
ৰাজ্য-ত্ৰী-মদে ভৈলোহো প্ৰমত্ত
দেহে আত্মা-বুদ্ধি ভৈল ।
পুত্ৰ-দাৰা-ধন আহৰি চিন্তয়ে
বিফলে জনম গৈল ॥৯৮

গৃহ ঘট-সম দেহত নৃপতি
 বোলাও কবি চটি মতি ।
 তোমাকে নগনি হয় হস্তী বথে
 পৃথিবী ফুরো পর্য্যটি ॥
 বিষয়-চিন্তায়ে পবন প্রমত্ত
 থাকে মহামোহ দর্পে ।
 তুমি অপ্রমত্ত হেলে মাঝে তাক
 এন্দুৰক যেন সর্পে ॥৯৯
 স্মরণ বথে যিটো হস্তী ক্ষক্ষে
 ফুরয় রাজা বোলাই ।
 কালে প্রাণ গৈলে সেহিটো শরীর
 হোরে বিষ্ঠা পলু ছাই ॥
 যিটো সার্বভৌম সিংহাসনে থাকে
 সামরাজ্যে সেরা কবে ।
 স্ত্রীর অধীন ছয়া প্রভু সিটো
 গৃহতে থাকিয়া মবে ॥১০০
 দুনাই ইন্দ্র হৈবো বুলিয়া অনেক
 কবে কায়-ক্লেশ দুঃখ
 সিটো অভিলাষ ব্যর্থ হোরে তাব
 কহিতো নাকি স্মৃথ ॥
 যাহাব সংসার গুটিবেক তাব
 মিলয় সাধু-সঙ্গতি ।
 যেরে সাধু-সঙ্গ ভৈল তেবে প্রভু
 তোমাত উপজে মতি ॥ ১০১

কিনো অনুগ্রহ কবিলা মাধব
গুচাই মোৰ ৰাজ্য-ভাৰ ।

মহা জ্ঞানীগণে আকেনে বাহু
মনত বিৰেক যাৰ ॥

নবাঞ্ছোহো আন মাধব তোমাৰ
চৰণ-সেৱাত পৰে ।

মুকুতি দাতাক আৰাধি ধুজিবে
আন বৰ কোন নৰে ॥ ১০২

হেন জানি প্ৰভু যত স্থখ ভোগ
দূৰতে ত্যজিয়া থৈলো ।

পৰম পুৰুষ তোমাৰ চৰণে
সদায়ে শৰণ লৈলো ॥

সংসাৰ-চক্ৰত চিৰকাল ভ্রমে
তোমাৰ নতৈল বোধ ।

একোৱে প্ৰকাৰে স্থখ-শান্তি নাই
নিজিনিলো কাম-ক্ৰোধ ॥ ১০৩

প্ৰগত-পালক তোমাৰ চৰণে
লৈলোহো আৰে শৰণ ।

ভয় শোক মৃত্যু গুচয় যিমতে
ৰক্ষা কৰা নাৰায়ণ ॥

হেন স্ততি কৰি মুচুকুন্দ ৰাজ্য
কৃষ্ণক প্ৰণামি আছে ।

প্ৰগত পালক দেৱ সনাতন
ৰাজ্যক মাতিলা পাছে ॥ ১০৪

ভগিলা শঙ্কবে শুনা সৰ্ব্ব নবে
 নকৰিয়ো জন্ম বৃথা ।
 অৱগতে সুখে মোক্ষ-পদ পায়
 শুনা হেন কৃষ্ণ-কথা ॥
 হৰিৰ কীর্তন কৰিয়া পাপৰ
 যুগুত মাৰিয়ো বাড়ি ।
 আন কাম এড়ি বোলা হৰি হৰি
 পলাওক পাতক ছাড়ি ॥ ১০৫

—*—

ঘোষা ॥ মন ৰাম বোল ৰাম বোল বোল ৰাম
 চিন্ত চিন্তে চতুৰ্ভুজ চতুৰ্ভুজ হৰি ॥ ৯
 পদ ॥ মাধৱে বোলন্ত শুনা সাৰ্বভৌম ৰায় ।
 তোমাৰ নিৰ্মল মতি ভৈল সমুদায় ॥
 প্রলোভিলো বৰ লোৱা বুলি বাৰম্বাৰ ।
 তথাপিতো কিছু বাঞ্ছা নভৈল তোমাৰ ॥ ১০৬
 বৰ দিবে চাহিলো তোমাৰ দায়া পদে ।
 ভকতক লজ্জিবাক নপাৰে শ্ৰী-মদে ॥
 যোগক অভ্যাসে ঘিটো ভকতিক এড়ে ।
 তাহাৰেসে মন দুনাই বিষন্নত পড়ে ॥ ১০৭
 মোত চিন্ত দিয়া পৰ্য্যটিয়ো বহুমতী ।
 তোমাৰ আৰামত আছে একান্ত ভকতি ॥
 ক্ষেত্ৰিয়ৰ ধৰ্ম্মত থাকিয়া নৃপবন ।
 কৰিয়াছা বধ তুমি জন্তু বহুতৰ ॥ ১০৮

জ্ঞান-কীর্তনে মোক কৰিয়া আশ্রয় ।
 তপ কৰি এৰে সিটো পাপ কৰা ক্ষয় ॥
 আউৰ জনমত তুমি হইবা বিজবৰ ।
 মোক পাইবা আসি বাজা ত্যজি কলৈব ॥১০৯
 পূৰ্বতো অনেক যজ্ঞ যজি আছা মোক ।
 মণ্ডি বক্ষা কৰিবো নিৰ্ভয়ে চলিয়োক ॥
 হেন অশুভ্রহ আজ্ঞা পায় মাধৱৰ ।
 কৰিলা কৃষ্ণক প্ৰদক্ষিণ নৃপবৰ ॥১১০
 চৰণে প্ৰণামি বাজ তৈল গন্ধবৰ ।
 দেখে ক্ষুদ্ৰ তৈলা সবে বৃক্ষ পশু নৰ ॥
 পাইল কলিযুগে আসি মানি মহাবধ ।
 ধৰিলন্ত উত্তৰ দিশক লাগি পথ ॥১১১
 ভৈলন্ত নিঃশঙ্ক তপ আচৰিবে মনে ।
 কৰিলা একান্ত চিত্ত কৃষ্ণৰ চৰণে ॥
 বদৰিকাশ্ৰমে গৈয়া ধৰিয়া সমাধি ।
 থাকিলন্ত মুচুকুন্দ কৃষ্ণক আৰাধি ॥১১২
 পাছে ছনাই আসিয়া মাধৱ মথুৰাক ।
 মাৰিলন্ত তিনিকোটি যৱন সেনাক ॥
 তাৰ ধনমানে সবে বলদ যোড়াইল ।
 দ্বাৰকাত নিয়া যত্ন বাজাত যোগাইল ॥১১৩
 তেইশ অক্ষৌহিণী সেনা সাজিয়া প্ৰবন্ধে ।
 সেই সময়তে খেদি আইল জৰাসন্ধে ॥
 পৰম আটোপে মহাকোপে আসে ধাই ।
 দেখি লড় দিল বাম-কৃষ্ণ ছয়ো ভাই ॥১১৪

মনুষ্য-চেষ্টাক দেখাই যেন ভয়াভূব ।
 ভবি-গতি দুয়ো পলাই গৈলা বহু দূৰ ॥
 হেন দেখি বঙ্গে আসি মাগধ নিস্থলে ।
 ধৰ বুলি পাছে পাছে খেদে সমদলে ॥১১৫
 পলাইবে নোৱাৰি যেন বাম দামোদৰে ।
 আৰোহিলা পৰ্বতৰ উচ্ছিত শিখৰে ॥
 পৰ্বতক বেঢ়িয়া সসৈন্তে জৰাসন্ধে ।
 লগাইলেক জুই তাত অনেক প্ৰবন্ধে ॥১১৬
 এঘাৰ যোজন সিটো পৰ্বত উচ্ছিত ।
 তাৰপৰা ডেৰে দুয়ো পড়িলা ভূমিত ॥
 নলক্ষিলে কেৱে শত্ৰু-সেনা তাসম্বাক ॥
 বঙ্গে বাম কৃষ্ণ দুয়ো গৈলা দ্বাৰকাক ॥১১৭
 দক্ষ ভৈলা বাম-কৃষ্ণ মানি মহাবলী ।
 জৰাসন্ধে সসৈন্তে দেশক গৈলা চলি ॥
 নজানিয়া ঈশ্বৰৰ বলৰ প্ৰমাণ ।
 শত্ৰু বুদ্ধি খেদে সিটো পৰম অজ্ঞান ॥১১৮
 কৃষ্ণৰ কিঙ্কৰে গীত ভণিল শঙ্কৰে ।
 কৃষ্ণৰ কীর্ত্তন নছাড়িবা একো নৰে ॥
 পাপ-মাগৰত ইসে কৰিবে নিস্তাৰ ।
 বোলা হৰি হৰি হোক পুৰুষ উদ্ধাৰ ॥১১৯
 ইতি মুচুকুন্দ স্ততি সমাপ্ত ॥

বিংশ ভাগ
দ্বাবকা-লীলা
শ্রামন্তক-হৰণ ।

ঘোষা ॥ ভাই মুখে বোলা বাম হৃদয়ে ধৰা কপ ।
এতেকে মুকুতি পাইবা কহিলো স্বৰূপ ॥ ১

পদ ॥ শুকমুনি বোলন্ত শুনিয়ে পৰীক্ষিত ।
কৃষ্ণক কলঙ্ক দিয়া ডৰি সত্রাজিত ॥
আপোনাৰ কন্যা আনি দিলেক কৃষ্ণক ।
শ্রামন্তক মণি দিলা লগত যৌতুক ॥ ১
শুকত সোধন্ত দুনাই ৰাজা পৰীক্ষিত ।
দিলে কিবা কলঙ্ক কৃষ্ণক সত্রাজিত ॥
কৈত পাইলে শ্রামন্তক মণি মহাৰত্ন ।
কিহেতু কৃষ্ণক কন্যা দিলা কৰি যত্ন ॥ ২
শুক নিগদতি শুনিয়েক পৰীক্ষিত ।
সূৰ্য্যৰ পৰম ভক্ত সখা সত্রাজিত ॥
ভুষ্ট ছয়া সূৰ্য্যে শ্রামন্তক তাক দিলা
সত্রাজিতে মহামণি কণ্ঠত পিঙ্কিলা ॥ ৩
সূৰ্য্যে যেন প্রকাশিয়া আসে দ্বাবকাক ।
ৰশ্মিয়ে চক্ষুক পীড়ে দেখি প্রজাজাক ॥
আসন্ত আদিত্য বুলি মনত শঙ্কিয়া ।
কৃষ্ণৰ পাশক সবে যায় লৱড়িয়া ॥ ৪

সভাত খেলন্তু পাশা প্রভু পীতাম্বৰ ।
 আথে বেথে দেয় জ্ঞান প্রজা নিবন্তৰ ॥
 নমো নাৰায়ণ শঙ্খ চক্ৰ গদাধৰ ।
 অৰবিন্দ লোচন গোবিন্দ দামোদৰ ॥৫
 তোমাক দেখিবে লাগি ত্রিজগত পতি ।
 আসন্তু আদিত্য হেৰা দেখিয়ো সম্প্রতি ॥
 সবাবো চক্ষুক পীড়ি আসে বশ্মি-জালে ।
 তোমাক অশেষ কৰে দশোদিগ-পালে ॥৬
 পুৰাণ পুৰুষ তুমি সনাতন হৰি ।
 যত্ন-কূলে অন্নতৰি আছা ছন্ন কৰি ॥
 তাতেসে আসন্তু সূৰ্য্যে দেখিবে তোমাক ।
 বোলা হৰি হৰি উদ্ধাৰিয়ো আপোনাক ॥

ঘোষা ॥ গোপাল গোবিন্দ যত্ননন্দন ।
 কৃষ্ণৰ চৰণে লৈলো শৰণ ॥২

পদ ॥ শুনিয়া হাসি চাহি চক্ৰপাণি ।
 নোহন্তু আদিত্য বুলিলা বাণী ॥
 মণিৰ বশ্মি ছয়া প্রকাশিত ।
 গৃহক লাগি আসে সত্রাজিত ॥৮
 সত্রাজিত পাছে গৃহক পাইল ।
 অনেক মাদ্ৰল্য-বাণ্ড বজাইল ॥
 দেৱৰ গৃহে পশি প্ৰণিপাতে ।
 নিবেদিল মণি বিপ্ৰৰ হাতে ॥৯

মণির মহিমা কি কৈবো আৰ ।
 স্তব্ধ নিতে স্নেহে অষ্ট ভাৰ ॥
 ঘিথানে থাকে সিটো শ্রমস্তক ।
 নাহিকে দুৰ্ভিক্ষ মাৰি-মৰক ॥১০

নাহিকে ব্যাধি ব্যাত্ৰ-সৰ্প ভয় ।
 একো উপসৰ্গ নোপজে তয় ॥
 দিনেক মণি খুজিলন্ত হৰি ।
 নিদ্রিলা সত্রাজিতে গহ কৰি ॥১১

শ্রমেন নামে তাৰ ভাতৃ আছে ।
 কণ্ঠত মণিক পিকিয়া পাছে ॥
 ঘোড়াত চড়ি মহাবঙ্গ-মনে ।
 যুগক মাৰি ফুৰে বিজু বনে ॥১২

দেখি সিংহে তাক নখে বিদাৰি ।
 ঘোড়ায়ে সহিতে পেলাইলা মাৰি ॥
 কণ্ঠৰ মণিক ছিণ্ডিয়া লই ।
 চড়িলা গিৰি-শৃঙ্গে সিংহ গই ॥১৩

দেখি জাম্ববন্ত বীৰ বিড়িঙ্গ ।
 লৈলন্ত মণিক মাৰিয়া সিংহ ॥
 শ্রমন্ত মণিক গৰ্ভক নিলা ।
 ওমলাইবে লাগি শিশুক দিলা ॥১৪

বিচিত্র মণিগোট ধৰি ধাই ।
 বাটত শিশু ফুৰে ওমলাই ॥

কৃষ্ণৰ কিঙ্কৰে শঙ্কৰে ভণে ।
বোলা হৰি হৰি সমস্ত জনে ॥১৫

ঘোষা ॥ বনমালী জগমোহন ৰাম ।
সুখে দুখে মুখে জোনো ছাড়ো ৰাম-নাম ॥৩

পদ ॥ ভাতৃক নেদেখি অনন্তৰে সত্ৰাজিত ।
মহাশোকে ক্রন্দন কৰিল বিপৰীত ॥
শ্রমস্তুক পিন্ধি গৈলা বনক ভৈয়াই ।
জানিলো মাৰিলে কৃষ্ণে নিৰ্জ্জনত পাই ॥১৬
খুজি নপাই ভাইক মাৰি কৃষ্ণে নিলা মণি ।
শুনি সৰ্বলোকে আকে কৰে কণা-কণি ॥
বেকত নকৰে কেহো মাধৱক ডৰে ।
পাইলেক কলঙ্ক মোক জানি দামোদৰে ॥১৭
কিমতে দুৰ্ঘশ গুচাও গুণি ভগৱন্ত ।
লগে লৈয়া নগৰীয়া সেনা অপৰ্য্যন্ত ॥
প্ৰসেনৰ পথে চলি যাস্ত বনমালী ।
প্ৰবন্ধে ঘোড়াৰ সিটো খোজক নিহালি ॥১৮
কতো দূৰে গৈয়া পাছে দেখিল মহীত ।
প্ৰসেন পড়িয়া আছে ঘোড়ায়ে সহিত ॥
সিংহে মাৰি মণি নিলা জানি বনমালী ।
উঠিলা পৰ্ব্বতে তাৰ খোজক নিহালি ॥১৯
মৰি পড়ি আছে সিংহ দেখিলা মুৰাৰি ।
জানিলো ভালুকে মণি নিলা আঙ্ক মাৰি ॥

দেখি সৰ্বজন ভৈল মনত নিঃশঙ্ক ।
 মিছাত পাইলন্ত কৃষ্ণে দাকণ কলঙ্ক ॥২০
 খোজ গুড়ি ভালুকৰ গৰ্ত্ত পাইলা হৰি ।
 ঘোৰ অন্ধকাৰে আছে গৰ্ত্তক আৱৰি ॥
 দেখি সবে সেনাগণ বাহিৰত থই ।
 একেস্থৰে গৰ্ত্তে কৃষ্ণে প্ৰবেশিলা গই ॥২১
 তথাত মণিক কৃষ্ণে দেখিলন্ত পাছে ।
 হাতে লৈয়া ধাই শিশু ওমলান্তে আছে ॥
 কাঢ়ি লৈবে লাগি হৰি সমীপ চাপিলা ।
 হেন দেখি ভয়ে ধাই ধাউ-গেড়ি দিলা ॥২২
 কোথাৰ মনুষ্য গোটে মণি নেয় হৰি ।
 আবে ঋক্ষৰাজ লাগ লোৱা ঝাণ্ট কৰি ॥
 এহি বুলি ধাই আতি কৰে আৰ্ত্তনাদ ।
 বোলা হৰি হৰি ছাড়া বিষয়-বিষাদ ॥২৩

ঘোষা । ৰাম কৃষ্ণ কৃপাল ।
 ত্ৰাহি হৰি গোপাল ॥৪

পদ । হেন শুনি জাম্বৱন্ত ।
 ধাইলা মহা বলৱন্ত ॥
 নিচিনি স্বামীক পাছে ।
 ধৰিলন্ত যুদ্ধ-কাছে ॥২৪
 সামান্য মনুষ্য বুলি ।
 মহাক্ৰোধে গৈলা জ্বলি ॥

নাজানি প্রভার আতি ।
 লগাইলেক হতা-হতি ॥২৫
 দুয়ো ছয়া মহাক্রুহ ।
 লগাইলেক ঘোর যুদ্ধ ॥
 দুয়ো মাতঙ্গব লীলা ।
 বরিষে পর্বত-শিলা ॥২৬
 কতো বেলি হানে গাছ ।
 কতো কোপে চাপি কাছ ॥
 যুজিলন্ত মাল-বান্ধে ।
 ধরি ভরি ভরি ছান্দে ॥২৭
 দুইকো দুইবো নাহি তুষ্টি ।
 হানে বজ্র সম মুষ্টি ॥
 মাংসব কাৰণে যেন ।
 যুজন্ত দুগোটা শেন ॥২৮
 কেহো বলে নুহি ক্ষীণ ।
 যুজন্ত আঠাইশ দিন ॥
 কৃষ্ণব প্রহাব পাই ।
 পাছে মহা ধাক্ক-বায় ॥২৯
 শ্রান্ত ভৈলা মহাদুঃখে ।
 নিশ্বাস বজাইলা মুখে ॥
 ভাগে যেন কটি স্কন্ধ ।
 শবীৰব ছিণ্ডে বান্ধ ॥৩০
 গোড়ে ধ্বংস যায় বহি ।
 ক্ষণেকে তন্ত্রিলা বহি ॥

সমস্ত মহাজ্ঞে ঢাকি ।

হৰি হৰি বোলা ডাকি ॥৩১

বোষা ॥ ত্ৰাহি দেৱ দামোদৰ বাহুবানন্দ

দীন দয়াশীল স্বামী ।

কৰাহা নিস্তাৰ তোমাৰ চৰণে

শৰণ পলিলো আমি ॥৫

পদ ॥ কৃষ্ণৰ বিক্রম দেখি ঋকবাজ

পৰম বিন্ময় মনে ।

স্বামী হেন জানি বুলিবে লাগিলা

প্রণামি কৃষ্ণ-চৰণে ॥

জানিলো তোমাক জগত ঈশ্বৰ

ভূমি সনাতন হৰি ।

সমস্ত ভূতৰ ভূমি প্রাণ-বল

জগতকে আছা ধৰি ॥৩২

অষ্টাৰো অষ্টা ভূমি সৰ্ব্ব দ্ৰষ্টা

উদ্ধাৰি ধৰিলা ভূমি ।

জীৱৰ নিয়ন্তা পৰম আতমা

মৃত্যুৰো অস্তক ভূমি ॥

জানিলো তোমাক সেহি বহুনাথ

বিটো ইন্দ্ৰদেৱ মোৰ ।

মাতাৰ সন্তাপে জগতৰ বাপে

কৰিলা প্রমাণ ঘোৰ ॥৩৩

ঘাৰ মহাক্ৰোধে কটাক্ষতে গ্ৰাহে

মাগৰে কহেলাল কৰে ।

লক্ষাক লাগিয়া মাজে বাট দিলা

ডৰিয়া আতি সাগবে ।

জানকীৰ হেতু বাঙ্কিলাহা সেতু

দহিলা লক্ষা নগৰী ।

বারণব মাথ কাটিলাহা নাথ

আনিলা সীতা উদ্ধাৰি ॥৩৪

আগে নিচিনিলো এয়েমে জানিলো

তেন্তে তুমি ক্রীৰাম ।

অজ্ঞানীক মোক প্রভু ক্ষমিয়োক

চৰণে কৰো প্রণাম ॥

এতেক বুলিয়া নমি জাম্বরন্তে

আছে কৃতাজ্ঞলি কবি ।

শুনা সৰ্বজন নেড়িবা কীর্তন

ডাকি বোলা হৰি হৰি ॥৩৫

ঘোষা ॥ হৰিৰ চৰণ চিত্তিয়ো চিত্ত হৃদয়ে সৰ্বথা ।

যুখে বাম বোলা কৰে শুনা কৃষ্ণ-কথা ॥৬

পদ ॥ হেন স্তুতি বাণী শুনি দৈৱকী-তনয় ।

চাইলা দায়া-দৃষ্টি ভকতক রূপাময় ॥

মাজ্জিলা অমৃত হাতে সমস্তে শৰীৰ ।

ভৈলন্ত নিকজ জাম্বরন্ত মহাবীৰ ॥৩৬

মেঘৰ গন্তীৰ ধ্বনি দিল্ল সমিধান ।

মণি হেতু ঋকবাজ আইলো তযু স্থান ॥

তুমি আনি অক্সা মহামণি স্মরন্তক ।

মিছাতে সঁমস্তে দেয় আমাক কলক ॥৩৭

পৰম ভকত তুমি জানোহো তোমাক ।
 দিয়া মণি মোক মই নেওঁ দ্বাৰকাক ॥
 গুচোক দুৰ্য্যশ দেখাওঁ লোকত প্রত্যয় ।
 শুনি আনন্দিত জাম্ববন্ত মহাশয় ॥৩৮

তানে কন্যা বহু আছে নামে জাম্ববন্তী ।
 কৃষ্ণক বিবাহ দিলা বঙ্গৈ ঋক্ষপতি ॥
 লগত যোঁতুক আনি দিলন্তু শ্ৰমন্তু ।
 পৰম আনন্দ দেখি ভৈল ভগবন্ত ॥৩৯

গৰ্ভব বাজত যত প্রজা আছে বহি ।
 কৃষ্ণক চাহন্তে বাৰ দিন গৈল বহি ॥
 নাসিবার দেখি ভৈলা পৰম দুঃখিত ।
 নিরন্তিয়া জান দিলা দ্বাৰকাপুৰীত ॥৪০

গৰ্ভত পশিলা মণি হেতু যদুৰাই ।
 বাৰ দিন তথাতে আছিলো বাট চাই ॥
 উলটি নাসিল কৃষ্ণ কিবা অথাস্তৰ ।
 বোলা হৰি হৰি তৰা সংসার-সাগৰ ॥৪১

ঘোষা ॥ ত্রাহি যদু-নন্দন দেৱ
 পাৱে পৰি মঞ্জি কৰো সেৱ ॥৭

পদ ॥ বহুদেৱে হেন শুনি ।
 তৱধ ভৈলন্তু গুণি ॥
 কল্লিণী মুচ্ছিতা অতি ।
 কান্দন্তু দৈৱকী সতী ॥৪২

শোকে যায় প্রাণ ফুটি ।
 ভূমিত পাৰন্ত লুটি ॥
 পুত্র হকরাও কোনো ।
 শ্যামল হৃন্দৰ তনু ॥৪৩
 পীতবস্ত্রে শোভে কায় ।
 মেঘত বিজুলী প্রায় ॥
 মুখ চন্দ্রো নুহি সৰি ।
 কমল-লোচন হৰি ॥৪৪
 কর্ণত কুণ্ডল দোলে ।
 বনমালা শোভে গলে ॥
 ভ্রমবে নছাড়ে লোভে ।
 শিবত কিৰীটি শোভে ॥৪৫
 কর্ণত কোঁস্তভ-মণি ।
 প্রভাতৰ সূর্য্য জিনি ।
 একো অঙ্গে নুহি কজ ।
 আজানু-লম্বিত ভুজ ॥৪৬
 কেয়ূৰ কঙ্কণে বঞ্জে ।
 পাদ-পঙ্কজক গঞ্জে ॥
 বজ্রৰ নুপুৰ বাজে ।
 মেখলা কটিৰ মাজে ॥৪৭
 কোটি কন্দৰ্পক জিনি ।
 প্রকাশন্ত যদুমাণে ॥
 হেন কৃষ্ণ য়োৰ বাপ ।
 এড়াওঁ কৈত তান তাপ ॥৪৮

যতেক বান্ধৱ জ্ঞাতি ।
 কৰন্তু বিলাপ আতি ॥
 সমস্তে নগৰী লোকে ।
 কৰন্তু বিলাপ শোকে ॥৪৯
 সত্ৰাজিত ধূমকেতু ।
 তইসে নাশৰ হেতু ॥
 নাৰীগণে পাৰে গালি ।
 সত্ৰাজিত পুত্ৰ খালি ॥৫০
 কৃষ্ণক কলঙ্ক দিয়া ।
 এড়ু পাপী আছ জীয়া ॥
 দ্বাৰকা-পুৰক ছানি ।
 কৰে হাহাকাৰ ধ্বনি ॥৫১
 কৃষ্ণৰ কিঙ্কৰে ভণে ।
 শুনিয়েক সৰ্ব্বজনে ॥
 কৃষ্ণৰ কীৰ্ত্তন কৰি ।
 ডাকি বোলা হৰি হৰি ॥৫২

ঘোষা ॥

ও হৰি দীন-দায়াল
 গোপাল পালিয়া নিয়া
 তোমাৰ নাম মুখে ফুৰো গায়া,
 তোমাৰ চৰণ চিন্তোক হিয়া ॥৮

পদ ॥

পাছে যদু-বংশ যতেক আছে ।
 কৃষ্ণ আসন্তোক মনত বাঞ্ছে ॥
 যাৰ ঘেন শক্য পাৰিল মানে ।
 পূজিলা দুৰ্গাক বলি-বিধানে ॥৫৩

ମାୟାକ ଆବାଧି ସାଧନ୍ତୁ ବର ।
 ସହସେ ଆସନ୍ତୋକ ଦାମୋଦର ॥
 ପଢ଼ି ଶ୍ରୁତି ଶ୍ରୋତ୍ର କରେ ମନ୍ତ୍ରଣ ।
 ଲିଙ୍ଗେ ଆଶୀର୍ବାଦ ଶୁଭ ସାଫଳ ॥୫୪
 ଭାର୍ଯ୍ୟାୟେ ସହିତେ ଆସିଲା ହରି ।
 ଶ୍ରୀରାତ ଶ୍ରୀମନ୍ତ-ମନିକ ଧରି ॥
 ଦେଖନ୍ତୁ ମରେ ଆଇଲ ଯଦୁବାହି ।
 ଧରି ଉପଜିଲ ଯେନ ଛୁନାହି ॥୫୫
 ଲଗତେ କନ୍ୟାକ ଆସିଲା ଲହି ।
 ସମନ୍ତ ଶୁଭେ ବେଢ଼ିଲା ଗହି ॥
 ପରମ ବନ୍ଧେ କରେ ଶୁଭ ଶୁଭ ।
 ଶିବତ ଲିଙ୍ଗିଲା ଅନ୍ତତ ଦୂର ॥୫୬
 ପାଞ୍ଚେ ଦିବ୍ୟ ସଭା ସାଧରେ ପାତି ।
 ଅନାହିଲନ୍ତୁ ମନ୍ତ୍ରାଞ୍ଜିତକ ଯାତି ॥
 ଯିତେ ମନିକ ପାହିଲନ୍ତୁ ତଥା ।
 ବାଜ ସମାଜତ କହିଲା କଥା ॥୫୭
 ମାନ୍ୟ କରି ହରି ସବେ ସତାତେ ।
 ଦିଲା ମନି ମନ୍ତ୍ରାଞ୍ଜିତର ହାତେ ॥
 ହାତତ ମନି ଲେଖା ମନ୍ତ୍ରାଞ୍ଜିତ ।
 ଶୁଭେ ଲାଜ ଆତି ବିପରୀତ ॥୫୮
 କରେ ଅନୁତାପ ମନ ଆଶୁଧେ ।
 ଗୃହକ ଚଳି ଗୈଲ ଅଧୋମୁଖେ ॥
 ଆପୁନି କୁଳକ ବିବୋଧ କରି ।
 ବାତ୍ରି ଦିନେ ଚିନ୍ତେ ନିଦ୍ରାକ ଶ୍ରଦ୍ଧି ॥୫୯

মই মহামুঢ় পাঙ্গী নিশংস ।
 মিছাত কৃষ্ণক দিলো কলঙ্ক ॥
 কিমতে এড়াইবো লোকৰ তাপ ।
 কেনে ভুৰ্ষ্ট হোন্ত জগত-বাপ ॥৬০
 কিমতে কৃষ্ণৰ বঞ্জিবো চিত্ত ।
 গুণন্ত এহি বুলি সত্ত্বাজিত ॥
 কৃষ্ণৰ কিঙ্কৰে কহে শঙ্কৰে ।
 হৰি হৰি বোলা সমস্ত নৰে ॥৬১

ঘোষা ॥ হৰি বাম বাম বাম বাম বাম হৰি
 ডাকিয়া ঘোষিয়ে শীঘ্র কৰি ॥৯

পদ ॥ দেওঁ কন্যা বিবাহ কৃষ্ণক ।
 দিবো মনি শ্রমশ্রু যোঁতুক ॥
 তেৱেসে সন্তুষ্ট হোন্ত হৰি ।
 নেদেখো উপায় আত কৰি ॥৬২

হেন মনে নিয়ম কৰিয়া ।
 মনি সমে কন্যা দিলে নিয়া ॥
 পায়৷ সত্যভামাক অচ্যুতে ।
 কৰিলা বিবাহ বিধিৱতে ॥৬৩

ৰূপে গুণে জগততে ধন্য ।
 খুজিলে অনেকে দিটো কন্যা ॥
 কাহাকো নিদিলে সত্ত্বাজিত ।
 কৃষ্ণে পাই তৈল কৃতকৃত্য ॥৬৪

শশুবক বুলিলা বচন ।
 নাহিকে মণিত প্রয়োজন ॥
 তোমাতে থাকোক শ্রমস্তুক ।
 তুমি সত্রাজিত অপুত্ৰক ॥৬৫
 তোমাৰ সৰ্ব্বস্ব সৰে মোৰ ।
 নিয়া মণি এড়া চিন্তা ঘোৰ ॥
 শূনি সত্রাজিত বঙ্গ ভৈলা ।
 শ্রমস্তুক লৈয়া ঘৰে গৈলা ॥৬৬
 অনন্তবে জগতৰে নাহ ।
 কৰি সত্যভামাক বিবাহ ॥
 জ্বীড়িলা আনন্দে নাৰায়ণ ।
 যিটো শূনে শ্রমস্তু-হৰণ ॥৬৭
 এড়ায় কলঙ্ক মহা পাপ ।
 দূৰে যায় সংসাৰৰ তাপ ॥
 হোৱে সিদ্ধি মনৰ বাঞ্ছিত ।
 জানি শূনা কৃষ্ণৰ চৰিত ॥৬৮
 কহে কৃষ্ণ-কিঙ্কৰে শঙ্কৰে ।
 কীৰ্ত্তন নেড়িবা একো নৰে ॥
 আতপৰে নাহিকে উপায় ।
 বেদৰ এহিসে অভিপ্রায় ॥৬৯
 মায়াময় পুত্ৰ দাৰা গেহ ।
 কেতিয়কৈ পৰে ইটো দেহ ॥
 আক নেদেখয় কিনো অন্ধ ।
 বিষয়ত তথাপি প্ৰবন্ধ ॥৭০

আন চিন্তা সবে পরিহরা ।
 মিছা মোৰ মোৰ কৰি মৰা ॥
 অস্তকে কেশত আছে ধৰি ।
 জানি ডাকি বোলা হৰি হৰি ॥৭১

ইতি শ্রমস্তক-হরণ সমাপ্ত ॥



একবিংশ ভাগ

নাৰদৰ কৃষ্ণ-দৰ্শন

ঘোষা ॥ কমল-লোচন কৃষ্ণ ৰাম ৰঘুপতি ।
কি ৰাম হৰি গতি কি ৰাম ৰঘুপতি ॥১

পদ ॥ শিশুপাল প্ৰমুখ্যে নৃপতিগণ জিনি ।
ভীষ্মক দুহিতা হৰি আনিলা কক্লিণী ॥
কক্লক মুণ্ডিলা হৰি পৰম বিক্ৰমে ।
অষ্ট মহিষীক বিহা কৰিলা প্ৰথমে ॥১
গৰুড়ত চড়ি নৰকক দিলা ধাৰ ।
তাক মাৰি পাইলা কন্যা ষোড়শ হাজাৰ ॥
সবাকো পঠাইল প্ৰভু দ্বাৰকাক প্ৰতি ।
সত্যভামা সমে পাছে গৈলা অত্মাৱতী ॥২
অদিতিক দিলা নিয়া অমৃত কুণ্ডল ।
তোমাক অৰ্চিল আসি দেৱ আখণ্ডল ॥
বাসৱে সহিতে হৰি কহি কথা-মাত ।
খুজিলে ভাৰ্য্যাৰ পদে প্ৰভু পাৰিজাত ॥৩
ইন্দ্ৰে নিদিলন্ত তাক জানিল যুৰাৰি ।
আনিলন্ত বলে পাৰিজাতক উভাৰি ॥
দেখি খেদি আসি ইন্দ্ৰে কৰিলা সমৰ ।
বাসৱক লীলায়ে ভঙ্গাইলা দামোদৰ ॥৪
উলটি পলাইল ইন্দ্ৰ তোমাৰ প্ৰহাৰে ।
কইলা পাৰিজাত সত্যভামাৰ দুৱাৰে ॥

ষোড়শ হাজাৰ কণ্ঠা আনি ভিনে ভিনে ।
 দ্বাৰকাত বিবাহ কৰিলা একে দিনে ॥৫
 সিটো দিব্য পতনী যতেক বৰনাৰী ।
 ততেক শৰীৰ ধৰি ক্ৰীড়িলা মুৰাৰি ॥
 চৌবাশী অধিক তেৰ হাজাৰ প্ৰমাণ ।
 সালঙ্কতা কৰি নিতে কৰন্তু গো-দান ॥৬
 ইন্দুদেৱে পুৰস্কাৰ কৰিয়া তোমাক ।
 দ্বাৰকাক পঠাই দিল স্নান-সভাক ॥
 তাত বসিবাক যাহা প্ৰত্যেকে উৎসুকৈ ।
 আগত যোগাস্ত আনি বথক দাৰুকে ॥৭
 বথত চড়িয়া দাৰুকৰ ধৰি হাতে ।
 সাত্যকি উদ্ধৱ সমে বসন্ত সভাতে ॥
 গুৰু শুক্ৰ সমে যেন আকাশত শশী ।
 সভাক বঞ্জিয়া প্ৰভু বস্ন্তে থাকা বসি ॥৮
 দেখিয়া প্ৰণামে যিটো স্নান-সভাক ।
 যত্নগণে আনন্দে চটকি ফুৰে তাক ॥
 তোমাৰ প্ৰসাদে নুভুঞ্জিল কোন ভোগ ।
 মিলে দ্বাৰকাত যত বস্তু দেৱ-ভোগ ॥৯
 পঢ়াইলা যাদৱ বংশে যতেক কুমাৰ ।
 তাক সংখ্যা কৰিবেক শক্তি কাহাৰ ॥
 তাসম্ভাৰ শুনিয়ে পঢ়োৱা ওজা-যত ।
 তিনি কোটি চৌবাশী হাজাৰ একশত ॥১০
 ভণিল শঙ্কৰে শুনিয়োক সৰ্বজন ।
 এক চিন্তে কৰা সৱে হৰিৰ কীৰ্তন ॥

আতপৰে ধৰ্ম্ম আৰ নাহি সংসাৰত ।
ৰাম ৰাম ঘুমিয়োক বসি আসনত ॥১১

ঘোষা ॥ কেশৱ কৃষ্ণ বিষ্ণু বনমালী ।
নিয়ো কৃপাময় সেৱক পালি ॥২

পদ ॥ ষোড়শ হাজাৰ কন্যাক ভিলে ।
কৰিলা হৰি বিহা একদিনে ॥
কৃষ্ণৰ আশ্চৰ্য্য মহিমা শুনি ।
দ্বাৰকাক গৈলা নাৰদ-মুনি ॥১২

দেখিলা ঋষি দিব্য পুৰী পাছে ।
সুৱৰ্ণময় গড়ে বেঢ়ি আছে ॥
সাগৰ বেঢ়ি ভৈল গঢ়থাই ।
দেখি বিপক্ষৰ ধাতু উৰাই ॥১৩

দিব্য সৰোবৰ পুষ্পিত বনে ।
পড়িয়া নাদ ত্যজে পক্ষীগণে ॥
চম্পা পৰিজাত-সুৰভি-বাসে ।
নৱ লক্ষ দেৱ-গৃহ প্ৰকাশে ॥১৪
কতো স্ফটিকৰ কতো ৰজত ।
সুৱৰ্ণময় কতো মৰকত ॥
সূৰ্য্য সম জ্বলে গৃহৰ কাস্তি ।
ৰঞ্জে আতি ধ্বজ-পতাকা পাস্তি ॥১৫

তাৰ অন্তঃপুৰ দেখিলা পাছে ।
প্ৰবন্ধে বিশ্বকৰ্ম্মে নিৰ্ম্মি আছে ॥

ষোড়শ হাজাৰ দিব্য আৱাস ।
সূৰ্য্য সম জ্বলে লজ্জি আকাশ ॥১৬

তাহাৰ মध्ये এক গৃহ পশি ।
বত্ৰৰ দীপিতি দেখন্তু ঋষি ॥
প্ৰৱালৰ স্তম্ভ বৈদূৰ্য্য-ফলি ।
স্বৰ্ণৰ কাঠি-কামি মাণ্ডলী ॥১৭

ইন্দ্ৰনীল বস্ত্ৰে লগাইল বাৰ ।
মাণিক কপাট হীৰাৰ দ্বাৰ ॥
বত্ৰৰ চাক কুণ্ডকথ জ্বালে ।
ধূপ ধূত্ৰচয় বজাই বোম্বালে ॥১৮

মেঘ বুলি তাত ময়ূৰগণে ।
গৃহত পড়িয়া নাচে সঘনে ॥
প্ৰকাশে চন্দ্ৰতাপ অসংখ্যাত ।
আৰিছে মুকুতা মুৰাৰি তাত ॥১৯

তলত বত্ৰময় সিংহাসন ।
বিছাই হংস-তুলি বিতোপন ॥
তাতে শুতি আছা জগতপতি ।
উপাসি আছন্ত কল্লিণী সতী ॥২০

বত্ৰময় দণ্ড চামৰ ধৰি ।
স্বামীক বিঞ্চন্তু লাসে সুন্দৰী ॥
সমান-বয়সী সহস্ৰ দাসী ।
লগত যোগানে আছে উপাসি ॥২১

ঘোষা ॥ মাধব যুকুন্দ দীন দয়াল ।
প্রণত-পালক তুমি গোপাল ॥৩

পদ ॥ চৌপাশে প্রকাশে বহু প্রদাপ ।
চাপিলা হরিষে ঋষি সমীপ ॥
নাৰদক দেখি উঠিলা হরি ।
প্রণমিলা পারে শিবে সাদরি ॥২২
কৃতাঞ্জলি স্তুতি বুলিলা বাণী ।
আপুনি আসনে বৈসাইলা আনি ॥
লক্ষ্মী পানী দেন্ত ভৃঙ্গাব ধরি ।
ধুরাইলা ঋষিৰ চৰণ হরি ॥২৩
লৈলা পাদোদক শিবত আনি ।
বুলিলা অমৃত-মধুর বাণী ॥
পবিত্র আজি ভৈলো ঋষিবাজ ।
কৰিয়ো আজ্ঞা সাধো কোন কাজ ॥২৪
শুনিয়া নাৰদে মাতিলা হাসি ।
তোমাৰ চৰণ দেখিলো আসি ॥
ব্রহ্মা আদি যত পৰম জ্ঞানী ।
চিন্তে হিয়ে যাক প্রবন্ধে আনি ॥২৫
সংসার-কূপে পড়ে যিটোজন ।
তাৰো অরলক্ষ্য তযু চৰণ ॥
হেন পাদ-পদ্ম চিন্তো সদায় ।
তোমাৰ গুণ মুখে ফুৰো গাই ॥২৬
তোমাৰ পারে নছাৰোক মতি ।
দিয়ে এহি বৰ জগতপতি ॥

এহি বুলি তৈৰ উঠিলা ঋষি ।
 দেখিলা পাছে আৰ গৃহ পশি ॥২৭
 কৰিয়া কৃষ্ণে হাস-পৰিহাস ।
 ভাৰ্য্যায়ে সহিতে খেলান্ত পাশ ॥
 কামতে উদ্ধৱ আছে নিৰেখি ।
 উঠিলা কৃষ্ণে নাৰদক দেখি ॥২৮
 আসনে বসাই ধুৱাইলা ভৰি ।
 কেতিক্ষণে আইলা পুছন্ত হৰি ॥
 তুমি সৰ্ব্ব পূৰ্ণ কাম সম্যাসী ।
 অপূৰ্ণ-কামী আমি গৃহবাসী ॥২৯
 তথাপি বোলা কি কৰিবো আমি ।
 জন্মক মোৰ সাক্ষলিয়ো স্বামী ॥
 শুনিয়া নাৰদ বিস্ময় ভৈলা ।
 তৈৰ উঠি আউৰ গৃহক গৈলা ॥৩০
 দেখন্তে ঋষি তৈত যদুৰায় ।
 আছন্ত বসি শিশু ওমলাই ॥
 দেখিলা পাছে আৰ গৃহ পশি ।
 স্নানত উত্তম্বে আছন্ত বসি ॥৩১

বোষা ॥ ত্ৰাহি সদাশিৱ শাৰঙ্গপাণি । ৪

পদ ॥ আউৰ ঘৰে গৈয়া দেখন্ত ঋষি ।
 কৰন্ত গোৱিন্দে হোম হৰিষি ॥
 ব্ৰহ্ম-ভোজ দেন্ত কতো গৃহত ।
 ভুঞ্জন্ত আনি অৱশেষ যত ॥৩২

কতো গৃহে আছা সন্ধ্যা উপাসি ।
 গায়ত্রী জপা মৌন ছয়া বসি ॥
 ছাড়ন্ত খাণ্ডা-বাক কতো ঘবে ।
 কতোহো ফুৰন্ত বধ উপবে ॥৩৩
 ঘোড়া লরড়াস্ত কতো প্রবন্ধে ।
 ফুৰন্ত কৃষ্ণ কতো হস্তী-স্কন্ধে ॥
 কতো ঘবে আছা খাটত স্তুতি ।
 চপয় পড়ি ভাটে কবে স্তুতি ॥৩৪
 উদ্ধর প্রমুখ্যে মল্লী সহিতে ।
 কবন্ত মন্ত্ৰণা কতো গৃহতে ॥
 সহস্র সংখ্যাত বমণী সঙ্গে ।
 কবন্ত কতো জল-ক্রীড়া বঙ্গে ॥৩৫
 অনেক বিপ্র অনাই দামোদবে ।
 কবন্ত ধেনু-দান কতো ঘবে ॥
 ভার্য্যাক মাতি পরিহাস কবি ।
 কতো ঘবে বঙ্গে হাসন্ত হবি ॥৩৬
 শুনন্তে আছন্ত কৈতো পুৰাণ ।
 কবন্ত কৈতো অর্থ উপাদান ॥
 কতো ঘবে বসি আসন ধরি ।
 আত্মাক চিন্তিয়া আছন্ত হবি ॥৩৭
 কবন্ত বন্দ কৈতো লক্ষ্মী-পতি ।
 কবন্ত কৃষ্ণ কৈতো মিত্ররতি ॥
 কৈতো আলোচন্ত বলো সহিত ।
 চিন্তন্তে আছন্ত সম্ভব হিত ॥৩৮

কতো ঘৰে আতি উৎসৱ কৰি ।
কৰন্তে পুত্ৰৰ বিবাহ হৰি ॥
বিহা দেন্ত কন্যা কৈতো মুৰাৰি ।
দুনাই আনন্ত কৈতো বহাৰি ॥৩৯

কৈতো শ্বাশুৰীক পঠাই জীৱ ।
কান্দন্ত বসি দেৱ সদাশিৱ ॥
কৰন্ত কতো গৃহে যজ্ঞ-কাম ।
প্ৰতিষ্ঠান্ত কৈতো কূপ আবাম ॥৪০

ঘোটকতে চড়ে কৈতো মুৰাৰি ।
ফুৰন্ত পবিত্ৰ মৃগক মাৰি ॥
ধৰিয়া বেশ কৈতো ভৰি খুন্সি ।
যজ্ঞ কাৰ্য্য বুজি ফুৰন্ত চুন্সি ॥৪১

ঘোষা ॥ গোবিন্দ গোপাল গৰুড়-কেতু
ভকতৰ ভয়-ভঞ্জন হেতু ॥৫

পদ ॥ দেখিয়া নাৰদে তুলিল হাসি ।
আমাকো প্ৰভু ভুককুৰা আসি ॥
তোমাৰ চৰণ সেৱাৰ বলে ।
তযু যোগ-মায়া জানো সকলে ॥৪২

জানিয়ো প্ৰভু মই তযু দাস ।
কৰিয়া তোমাৰ যশ প্ৰকাশ ॥
তিনিও লোকে ফুৰো বীণা বাই ।
তোমাৰ পৱিত্ৰ চৰিত্ৰ গাই ॥৪৩

মাধৱে-বোলন্ত শুনিয়ে মুনি ।
 যেন ভক্ত তুমি জানো আপুনি ॥
 লোকক শিখাও ই ধৰ্ম্ম-ভেদ ।
 নকৰা মুনি আত কিছু খেদ ॥৪৪
 বোলন্ত শুকে শুনা পৰীক্ষিত ।
 মুনিৰ মাধৱে মুহিলা চিত্ত ॥
 দেখিয়া কৃষ্ণৰ গৃহ-সম্পদ ।
 পৰম বিস্ময় ভৈলা নাৰদ ॥৪৫
 কৃষ্ণত আতি সতকাৰ পাই ।
 লড়িলা তৈৰপৰা বীণা বাই ॥
 কৃষ্ণৰ চৰণ চিন্তন্তে যান্ত ।
 গোবিন্দৰ গুণ সদায় গান্ত ॥৪৬
 কৃষ্ণৰ মনুষ্য-লীলা চৰিত্ৰ ।
 জগতকে ইটো পবিত্ৰ ॥
 যিটো শুনে ভণে আক সঘনে ।
 তাৰ ভক্তি হৈব কৃষ্ণ-চৰণে ॥৪৭
 শুনা সৰ্বজন শঙ্কৰে কহে ।
 চিৰকাল ইটো দেহা নৰহে ॥
 হাতে-বাটে কৈত মিলে মৰণ ।
 সদায়ে নেড়িবা হৰি-চৰণ ॥৪৮
 নাৰদত বিষ্ণু আছন্ত কই ।
 বৈকুণ্ঠত মই নাথাকো বই ॥
 যোগীৰো হিয়া এড়ি সমুদায় ।
 থাকো ভকতৰ কীৰ্ত্তন চাই ॥৪৯

জানিয়া এড়া সবে ভাষাভূষ ।
 ভাগ্যেসে ভাৰতে ভৈলা মাছুষ ॥
 আক বুথা কৰা বিষয়-ভোলে ।
 মাণিকক বিকা কাচৰ মোলে ॥৫০
 মিছাত পুত্ৰ দাৰা বুলি মৰা ।
 আপুনি গুণা আইলা কৈব পৰা ॥
 সবে মায়াময় স্বপ্নৰ সৰি ।
 জন্ম সাফলি বোলা হৰি হৰি ॥৫১

ইতি নাৰদৰ কৃষ্ণ-দৰ্শন সমাপ্ত ॥

—:~:—

বিপ্র-পুত্র আনয়ন ।

ঘোষা ॥ মন বোল বাম শ্রীবাম জয় জয় বাম ॥১

পদ ॥ শুকযুনি বদতি শুনিয়ে পবীকৃত ।
 এক দিনা যেন ভৈলা দ্বাৰকাপুৰীত ॥
 এক বিপ্র-পত্নীৰ উপজি পুত্ৰগুটি ।
 ভূমিক ছুইলেক মাত্ৰ প্ৰাণ গৈল ছুটি ॥১
 মৃতক পুত্ৰক বিপ্ৰে কোলে কৰি লই ।
 কান্দিল অনেক বাজ-দুৱাৰত থই ॥
 বাজাকো ভৎসন্ত আতি কৰি অহঙ্কাৰ ।
 ইটো দুষ্ক দুৰ্জ্জন কৃত্ৰিয়-কুলাঙ্গাৰ ॥২
 কোথৰ পাণীঠ ব্ৰহ্ম-দেবী মন্দ-কৰ্ম ।
 শঠ-বুদ্ধি কৰে ইটো অনেক অধৰ্ম ॥
 পৰম লুভীয়া বাজা জগতকে মোষে ।
 মৰিল তনয় মোৰ ইহাৰেসে দোষে ॥৩
 এহি বুলি গৈল নিজ গৃহক উলটি ।
 এহিমতে উপজি মৰিল আৰণ্ডটি ॥
 তাকো আনি পেহ্লাইলন্ত বাজাৰ দুৱাৰে
 পূৰ্বৱৰ্তে নিন্দিলন্ত বচন-প্ৰহাৰে ॥৪
 এহিমতে বিপ্ৰৰ মৰিল পুত্ৰ নৱ ।
 ভৎসন্ত ব্ৰাহ্মণে দুৱাৰত পেলাই শৱ ॥
 আছন্ত অজুৰ বসি কেশৱৰ কাছে ।
 হেন শুনি ব্ৰাহ্মণক মাতিলন্ত পাছে ॥৫

কি কাৰণে পুত্ৰ শোকে কান্দে দ্বিজবৰ ।
 তোমাৰ ৰাজ্যত তেবে নাহি ধনুৰ্দ্ধৰ ॥
 যাহাৰ ৰাজ্যত শোকে কান্দে দ্বিজগণ ।
 মুহিকে ক্ষত্ৰিয় সিটো নটৰ লক্ষণ ॥৬
 বুজিয়োক বিপ্ৰ আবে মোৰ কেন কক্ষা ।
 তোমাৰ পুত্ৰক মই কৰিবহো বক্ষা ॥
 ৰাখিবে নোৱাৰো যেবে শুনা মহাভাগ ।
 অগণিত প্ৰবেশি কৰিবো তনু ত্যাগ ॥৭
 শুনি বিপ্ৰে অজ্জুৰ্নক বুলিলা বচন ।
 যাক ৰাখিবাক নোৱাৰিলা নাৰায়ণ ॥
 ৰাম কামদেৱ অনিৰুদ্ধে নাটে যাক ।
 তাত যত্ন কৰা ইটো মিছা গৰ্ব-বাক ॥৮
 অজ্জুৰ্নে বোলন্ত মই নোহো হলায়ুধ ।
 নোহো বাহুদেৱ কামদেৱ অনিৰুদ্ধ ॥
 আমাৰ অজ্জুৰ্ন নাম দশোদিশে জানে ॥
 গাণ্ডীৰ ধনুক মোৰ জগতে বাথানে ॥৯
 শঙ্কৰকো তুমি আছেো মোৰ পৰাক্ৰমে ।
 যদি কোপে আটোপে আসন্ত সাজি যমে ॥
 তাক্কে জিনি তোমাৰ পুত্ৰক দিবো আনি ।
 গৈলন্ত সজ্জাত দ্বিজ শূনি হেন বাণী ॥১০
 অজ্জুৰ্নৰ বচনত ছয়া ভয়হীন ।
 প্ৰীত ছয়া গৃহত আছন্ত কতো দিন ॥
 প্ৰসৱৰ কাল আসি মিলিল চুনাই ।
 ত্ৰাহি ধৰণ্ম বুলি ত্ৰাঙ্কণে চেকাই ॥১১

ঘোষা ॥ বাধা কি দয়াময় মোক যত্নবায় ।
তোমাৰ ভকতি বিনা বৃথা আয়ু যায় ॥২

পদ শুনি পার্থে আথে-বেথে গৈল ডঢ় ছই ।
কবিলন্ত আচান্ত পৱিত্ৰ জল ছই ॥
ইন্দ্ৰদেৱ শঙ্কৰক নমিলা অৰ্জুনে ।
দিব্য অস্ত্ৰ স্মৰি গাণ্ডীৱত দিলা গুণ ॥১২
টঙ্কাৰিয়া দিব্য অস্ত্ৰচয়ক বাকিলা ।
অধে উৰ্দ্ধে সিটো সূতি-গৃহক ঢাকিল ।
নাথাকিল সন্ধি ছাইলা আজ্ঞব-পাজ্ঞব ।
গৃহক ঢাকিয়া সবে সাজিলা পিঞ্জৰ ॥১৩
সেহি বেলা উপজিল বিপ্ৰৰ কুমাৰ ।
পৃথিবীত পড়িয়া কান্দিলা বাৰম্বাৰ ॥
তেখনে অদৃশ্য ভৈল শৰীৰে সহিতে ।
নাকলিলা কেৱে তাক আগতে তহিতে ॥১৪
দেখি পাছে বিপ্ৰে পুত্ৰ শোকৰ জমক ।
কেশবৰ আগত ভণ্‌সিলা অৰ্জ্জুনক ॥
মই কেন মূঢ় দেখিয়োক সৰ্ব্বজনে ।
কৰিলো সঞ্জাত নপুংসকৰ বচনে ॥১৫
সংবশে কেশৱে নোৱাৰিলে বাখিবাক ।
আৰ কোনে পৰিত্ৰাণ কৰিবে আমাক ॥
বিধিৰ বিপাকে যিটো দৈবে ভৈল নাশ ।
কিনো মূৰ্খ তই তাক বাখিবাক চাস ॥১৬
ধিক ধতঞ্জয় ধিক গাণ্ডীৱ তোমাৰ ।
মিছা কাৰ্য্যে কিসক কৰিলি অঙ্গীকাৰ ॥

বিকৰ্ণনা অনেক বুলিলা দ্বিজবৰ ।
 শুনি নসহিল অৰ্জুনৰ কলেশ্বৰ ॥১৭
 ধনু তুলি ধৰি পাছে মহাবিচা কৰি ।
 তেখেনে আটাইল গৈয়া যমৰ নগৰী ॥
 পাত পাত কৰি বিচাৰিলা মহাভাগ ।
 বিপ্ৰৰ পুত্ৰক তৈতো নপাইলন্ত লাগ ॥১৮
 ইন্দ্ৰৰ নগৰে গৈয়া বিচাৰিলা পশি ।
 তৈতো বিপ্ৰ পুত্ৰক নপাইলা মহাযশী ॥
 অগনি বৰুণ বায়ু চন্দ্ৰ নৈঋতিৰ ।
 সবাবো থানক বিচাৰিলা মহাবীৰ ॥১৯
 বিত বিত কৰিলন্ত সাতো পাতালক ।
 তৈতো খুজি নপাইলন্ত বিপ্ৰৰ পুত্ৰক ॥
 একো স্থানে বিচাৰিবে নথাকিল ঠাই ।
 উলটিয়া দ্বাৰকাক আসিলা দুনাই ॥২০
 ভ্ৰষ্ট ভৈল অঙ্গীকাৰ জানিয়া নিশ্চয় ।
 অগণিত জাম্প দিবে যাস্তু ধনঞ্জয় ॥
 হেন দেখি সখিক ধৰিলা হৰি আসি ।
 মৰিবাক নিদিয়া বুলিলা পাছে হাসি ॥২১
 দেখাইবো দ্বিজৰ সবে পুত্ৰক তোমাক ।
 নকৰিবা জাস সখি বাখা আপোনাক ॥
 তোমাৰ বিপুল কীৰ্তি থাকিবে লোকত ।
 মোহোৰ বচনে নকৰিবা প্ৰাণ হত ॥২২
 কৃষ্ণৰ কিঙ্কবে কহে শঙ্কৰে সম্প্ৰতি ।
 হৰি নাম বিনা আৰ নাহি কাৰো গতি ॥

বেদৰ প্ৰমাণ বাণী জানি সৰ্ব্বজন ।
বোলা হৰি হৰি কৰি অনেক যতন ॥২৩

ঘোষা

শ্ৰীৰাম মাধৱ বাঘৱ বধুপতি ॥৩

পদ

অৰ্জুনক বুলি হেন বাণী ।
দিব্য ৰথে চড়ি চক্ৰপাণি ॥
ধৰিল উত্তৰ দিশ পথ ।
অৰ্জুনে ডাকন্তে যাস্তু ৰথ ॥২৪
সাতোথান পৃথিবী এড়াইল ।
গৈয়া সাতো সাগৰ ছড়াইল ॥
ধৰি মহা মনোজয় গতি ।
ভৈলা লোকালোকৰ সিঁতি ॥২৫
প্ৰৱেশিলা ঘোৰ অন্ধকাৰে ।
ঘোড়া আৰ যাইবাক নপাৰে ॥
হেন দেখি যোগেশ্বৰ হৰি ।
আগক হানিলা চক্ৰ ধৰি ॥২৬
মহা ৰশ্মিপুঞ্জ পসৰাই ।
আগত আন্ধাৰ ফাড়ি যায় ॥
যেন ৰাঘৱৰ শৰ জাকে ।
বিদাৰয় ৰাক্ষস সেনাকে ॥২৭
হাজাৰেক সূৰ্য্য যেন জ্বলে ।
তাহাৰ পাছত ঘোড়া চলে ॥
ঘোৰ তম তৰিয়া সত্ৰৰে ।
জ্যোতিপুঞ্জ পাইলা তাত পৰে ॥২৮

বশ্মি লাগি চক্ষু ফুটে দেখি ।
 মুদিল অর্জুনে দুই আখি ॥
 তাক এড়ি জল পাইলা গই ।
 ঘোৰ উন্মি বায়ু উথলয় ॥২৯
 পাছে ধনঞ্জয়ে যছুবাজে ।
 প্ররেশিলা সেহি জল মাজে ॥
 ছয়ো গৈয়া দেখিলা প্রত্যেক ।
 স্ফটিকৰ স্তম্ভ হাজাৰেক ॥৩০
 দিব্য গৃহ প্রকাশন্তে আছে ।
 পশিলা ভিতৰ তাৰ পাছে ॥
 অনন্তক গৈয়া ভৈলা ভেট ।
 তুলি আছে হাজাৰেক ফেট ॥৩১
 ফণা মণি কৰে তিৰি মিৰি ।
 প্রকাশন্ত যেন শুক্ল গিৰি ॥
 তান শৰীৰত স্থাসনে ।
 প্রকাশন্ত বসি নাৰায়ণে ॥৩২
 সুন্দৰ শৰীৰ মেঘ শ্যাম ।
 গীত বস্ত্রে আতি অনুপাম ॥
 প্রসন্ন বদন মনোহৰ ।
 আয়ত মোচন ঝটিকৰ ॥৩৩
 শিৰত কিৰীটি বহুময় ।
 তাৰ বশ্মি শোভে কেশচয় ॥
 জ্বলে গণ্ড মকৰ কুণ্ডলে ।
 প্রকাশে ক্রীবৎস বক্ষঃস্থলে ॥৩৪

কণ্ঠত কোমল নর সূর্য্য ।
 প্রলম্ব বৰ্ত্তূল অষ্ট ভুজ ॥
 কেয়ূৰ কঙ্কণে স্তম্ভোভিত ।
 বন-মালা আপাদ-লম্বিত ॥৩৫
 পদ দুই পঙ্কজৰ কান্তি ।
 পাসি ভৈল আঙ্গুলিৰ পান্তি ॥
 জ্বলে আতি নখ-চন্দ্রচয় ।
 ভকতৰ প্রকাশে হৃদয় ॥৩৬
 স্তনন্দ প্রমুখ্যে পাৰিষদে ।
 চৌপাশে উপাসে নিশবদে ॥
 চক্ৰ আদি অস্ত্রে মূৰ্ত্তি ধৰি ।
 সেরা কৰে বিমুক্ত আরবি ॥৩৭
 পুষ্টি আদি দেৱগণ কাছে ।
 মাধৱক আৰাধন্তে আছে ॥
 ভাণল শঙ্কৰে কৃষ্ণ পদে ।
 হৰি হৰি বোলা সভাসদে ॥৩৮

ঘোষা

ৰাম বোল ৰাম বোল লোকাই ।
 ৰাম নাম বিনা বান্ধৱ নাই ॥৪

পদ

অদ্ভুত ৰূপ দেখি ধনঞ্জয় ।
 কম্পিল শৰীৰ ভৈলন্তু ভয় ॥
 আত্মাক কৃষ্ণে দৰশন পাই ।
 পড়ি প্রণামিলা মাথা দৌৱাই ॥৩৯

অৰ্জ্জুনো দণ্ডৱতে পড়ি আগে ।
 নমিলা গৈয়া আতি অনুৰাগে ॥
 বিষ্ণুৰ পৰম মহিমা দেখি ।
 কৰিলা কৰযোৰ দুয়ো সখি ॥৪০
 দেখিয়া পাছে দুইকো চক্ৰপানি ।
 হাসিয়া হেন বুলিলন্ত বাণী ॥
 তোমৰা নৰ নাৰায়ণ দুই ।
 ভৈলা অৱতাৰ মনুষ্য ছই ॥৪১
 ধৰ্ম্মক দ্বিজক ৰাখিৰে লাগি ।
 ব্ৰহ্মাদেৱে আসি নিলন্ত মাগি ॥
 পৃথিবীৰ সবে ভাৰ সংহৰি ।
 আসা মোৰ ঠাইক সত্বৰ কৰি ॥৪২
 তোমৰা দুইক দেখিবাক মন ।
 আনিলো সৱে দ্বিজ পুত্ৰগণ ॥
 ভৈলো দেখা দেখি এ চিৰকালে ।
 পৃথিবীক এড়ি আসা সকালে ॥৪৩
 যদি পূৰ্ণকাম দুয়ো তোমৰা ।
 সৃষ্টিৰ অৰ্থে আসি তপ কৰা ॥
 হাসিয়া এহি বুলি চক্ৰপানি ।
 ব্ৰাহ্মণৰ দশ ছৱালি আনি ॥৪৪
 দিলন্ত কৃষ্ণ অৰ্জ্জুনৰ হাতে ।
 নমিলা পাছে দুয়ো প্ৰণিপাতে ।
 তোমাৰ আজ্ঞাক পালিবো স্বামী ।
 থাকিয়ো গৃহক লড়িলো আমি ॥৪৫

এহি বুলি কৃষ্ণ অৰ্জুন ছই ।
 উঠিলা বধত আনন্দ ছই ॥
 ব্রাহ্মণৰ সৰে পুত্ৰক লৈলা ।
 পুৰাণী পথে দ্বাৰকাক গৈলা ॥৪৬।
 পাছে ধনঞ্জয় প্ৰতিজ্ঞা পালি ।
 দিলন্ত দ্বিজৰ দশো ছয়ালি ॥
 মৰা পুত্ৰগণ পায়৷ ব্রাহ্মণে ।
 পৰম আনন্দ মিলিল মনে ॥৪৭।
 সভাৰ্য্যে ওলায়া যেন নাচন্ত ।
 অৰ্জুন ধন্য বুলি প্ৰশংসন্ত ॥
 কৃষ্ণৰ প্ৰসাদে বীৰ বিজয় ।
 এড়াইল দাক্ষণ মৰণ ভয় ॥৪৮।
 বিষ্ণুৰ তেজ দেখি ধনঞ্জয় ।
 ভৈলন্ত মনত আতি বিস্ময় ॥
 পৌৰুষ পুৰুষক কিছু নুই ।
 কৃষ্ণৰ প্ৰসাদে সমস্তে ছই ॥৪৯।
 এহি বুলি বীৰে দঢ়াইয়া মতি ।
 একান্তে কৰিলা হৰি ভকতি ॥
 এহি মতে হৰি জগত গুরু ।
 সম্যকে ভকতৰ কল্লতক ॥৫০।
 দুৰ্জ্জন জনৰ চিন্তিয়া মাৰ ।
 লীলায়ে ভূমিৰ হৰিলা ভাৰ ॥
 কৃষ্ণৰ কিল্কেৰে শঙ্কৰে ভণে ।
 কৰিয়ো কীর্তন সমস্ত জনে ॥৫১।

আতপবে ধর্ম নাহিকে আন ।
 ব্যাসৰ বচন বেদ প্রমাণ ॥
 হেন জানি স্মৃতে গৃহতে থাকি ।
 হবি হবি বোলা সমাজে ডাকি ॥৫২

ইতি বিপ্র-পুত্র আনয়ন সমাপ্ত ।

—ঃ*ঃ—

জন্মোবিংশ ভাগ
দামোদৰ-বিপ্রোপাখ্যান

—০—

ঘোষা বাম হৰি গোপাল গোবিন্দ ।
যত্নমণি যুকুন্দ গোবিন্দ ॥১

পদ ॥ শুক নিগদতি শুনা কুরুপতি
 কৃষ্ণৰ আৰো চৰিত্ৰে ।
আছিল দৰিদ্ৰ বিপ্র দামোদৰ
 বৈষ্ণৱ আতি পৱিত্ৰ ॥
কৃষ্ণে এৰে তান মহা মিত্ৰৱতি
 পঢ়ন্তে গুরু-গৃহত ।
খাইবে খুন্টিবাক একোৱে নাহিকে
 বস্ত্ৰ-হীন শৰীৰত ॥১
আতি পতিব্ৰতা তাহান ব্ৰাহ্মণী
 দুঃখে দণ্ডে যুগ যায় ।
কাম্পন্তে আসিয়া স্বামীক বুলিলা
 মুখৰ মাত নোলায় ॥
শুন্যোক স্বামী মন্দভাগী আমি
 সহিবো কত নিকাৰ ।
দ্বাৰকাত আছে প্ৰভু নাৰায়ণ
 পৰম মিত্ৰ তোমাৰ ॥ ২
দীন-দায়াকৰ জগত ঈশ্বৰ
 সাক্ষাতে লক্ষ্মীৰ পতি ।

তোমাৰ নিকাৰ দেখিয়া দিবন্ত

অনেক ধন-সম্পত্তি ॥

তাহান চৰণ চিন্তে যিটো জন

আপোনাক দেন্ত তাক ।

নকৰা বিমন পাইবা বহু ধন

নবাধিবা মোৰ বাক ॥ ৩

ভাৰ্য্যাৰ বচন শুনিয়া ব্ৰাহ্মণে

দৃঢ় কৰিলন্ত মতি ॥

কৃষ্ণ-দৰশনে মোৰ মহা লাভ

যাইবো দ্বাৰকাক প্ৰতি ॥

ভাৰ্য্যাক বোলন্ত যি পাৰা সন্দেশ

আনি দিয়া ঝাণ্টে উঠি ।

শুনিয়া ব্ৰাহ্মণী মাগি অনিলন্ত

চাউল-চিৰা চাৰি মুঠি ॥ ৪

কানিৰ টুপলি বান্ধি আনি দিলা

ব্ৰাহ্মণে কাষত লৈলা ।

কৃষ্ণৰ চৰণ দেখিবাক প্ৰতি

দ্বাৰকাক লাগি গৈলা ॥

কৃষ্ণক দেখিবে কত বেলি পাওঁ

মনে গুণি দ্বিজবৰ ।

সেনাৰ বাবুক ছড়াই তিনি দ্বাৰ

পাইলা গৈয়া অভ্যন্তৰ ॥ ৫

ষোড়শ হাজাৰ আৱাস প্ৰকাশে

বৈকুণ্ঠপুৰ-সমান ।

যদুগণ যাত পশিবে নপাবে
 কৃষ্ণৰ বহুস্থ স্থান ॥
 তাৰ এক গৃহ পশিলা ব্রাহ্মণ
 কেহোৱে বাধন্তা নাই ।
 সব্যা ভাৰ্য্যা সমে সোণাৰ খাটত
 শুতি আছা যদুৰায় ॥ ৬
 মিত্ৰক দেখিয়া ভাৰ্য্যাক এড়িয়া
 উঠি আসি আথে বেথে ।
 দুহাতে সাবটি ধৰিলা আনন্দে
 তিনিয়ো লোকৰ নাথে ॥
 সখিক আলিঙ্গি অতি প্ৰীতি পাইলা
 আনন্দে মোতক বাৰে ।
 সোণাৰ খাটত বহুৱাইলা নিয়া
 ধৰিয়া আতি সাদৰে ॥ ৭
 আপুনি চৰণ ধুৱাইলা বিপ্ৰৰ
 পাদোদক লৈলা শিৰে ।
 স্নগন্ধি চন্দন কুঙ্কুমে সখিব
 ঘষিলা সব শৰীৰে ॥
 দীপ ধূপ লগাই পূজিলা বিপ্ৰক
 কৰ্পূৰ তাম্বুল দিয়া ।
 সাদৰে চামৰে বিঞ্চল বিপ্ৰক
 সব্যা মাধৱৰ প্ৰিয়া ॥ ৮
 দেখিয়া অস্তেষ
 পূৰৰ লোকৰ
 বিস্ময় ভৈ গৈল পাছে ।

নাকলিয়া একো পথ সূৰ্য্য পাছে গৈল অন্ত
 ভৈল ঘোৰ অন্ধকাৰ ৰাতি ॥ ১১
 পাছে আমি সবে শিষ্য নাকলিলো একো দিশ
 বাত বৃষ্টি পীড়িলে আমাক ।
 কাম্পে তনু তৰতৰি অন্তো অন্তো হাত ধৰি
 বাট নপাই তৈতে ফুৰো পাক ॥
 মাথাত খড়িৰ বোজা যান নাযায় একো খোজা
 ফুৰন্তে বজনী গৈল ক্ষয় ॥
 নযাওঁ কেহো কাকো এড়ি কিবণে আন্ধাৰ ফেড়ি
 ভৈল আসি আদিত্য উদয় ॥ ১২
 সান্দীপনি দ্বিজৰাজে বিচাৰিয়া বন মাজে
 ভৈল আসি আমাক প্ৰত্যেক ।
 জাৰে কাম্পে শিষ্য যত শৰীৰত নাহি তত
 দেখি খেদ কৰিলা অনেক ॥
 আমাক বোলন্ত বাক শুনা সবে শিষ্যজাক
 মোৰ পদে কিনো ছুঃখ ভৈল ।
 প্ৰাণতো এড়িলা আশ খপিলাহা বনবাস
 গুৰুদ্বয় সবে সজ্জা গৈল ॥ ১৩
 শুনা শিষ্য নিবন্তৰ তুষ্ট হয় দিওঁ বৰ
 জানা সব শাস্ত্ৰ এতিক্ষণে ।
 পূৰ্ণ ভৈল মনোৰথ গৃহক ধৰিলো পথ
 পাছে আমি সবে শিষ্যগণে ॥
 আনো ছুঃখ নানা মত গুৰু গৃহে পাইলো যত
 প্ৰাণ সখি স্মৰাহা তাক ।

পৰম সঙ্কোচ তৈল দ্বিজবৰ
 কৃষ্ণৰ শুনিয়া বাণী ॥
 চউল-চিৰা মুঠি নেদন্ত কৃষ্ণক
 লাজে চপৰাই মাথ ।
 হেন দেখি পাছে মনত গুণয়
 তিনিয়ো লোকৰ নাথ ॥ ১৭
 ইটো দ্বিজবৰে পূৰ্ব্বতো আমাক
 লক্ষ্মী কামে নাৰাধিলা ।
 ভাৰ্য্যাৰেমে প্রীতি সাধিবাক প্রতি
 আশাৰ ঠাইক আসিলা ॥
 মনুষ্য দুৰ্ভৰ্ত পৰম সম্পদ
 দিবো আঙ্ক আজি আমি ।
 কানিৰ টুপলি বিচাৰি আনিলা
 আপুনি জগত-স্বামী ॥ ১৮
 ইটো কি বুলিয়া টুপলি মেলিয়া
 সখিক বুলিলা বাক ।
 ইটো চাউল-চিৰা জগতে সহিতে
 তৃপ্তি কৰে আমাক ॥
 এহি বুলি হৰি এক মুঠি ধৰি
 ভুঞ্জিলন্ত আনন্দত ।
 আউৰ মুঠি ধৰি খাইবাক খোজন্তে
 ধৰিলা লক্ষ্মী হাতত ॥ ১৯
 যত লাগে মানে সব সম্পত্তিক
 এহি মুঠি দিবে পাবে ।

শ্রম দেখি লক্ষ্মী আপুনি বিকিলা
 চামৰক কৰে ধৰি ॥
 তিনিও লোকৰ ঐশ্বৰ্য্যক পাৰে
 অৰ্চিয়া যাৰ চৰণ ।
 আমাৰ কুৎসিত সন্দেশকো থাইল
 হেন শ্ৰদ্ধ নাৰায়ণ ॥২৩
 দৰিদ্ৰে ব্ৰাহ্মণে ধন পাইলে মোক
 পাসৰিবে সমুদায় ।
 এহি বুলি ধন নেদিলে আমাক
 জানিলো কৃষ্ণ গোঁসাই ॥
 হেন গুণি গান্ধি যাহন্তে গৃহৰ
 সমীপ পাইলন্ত পাছে ।
 চন্দ্ৰ সূৰ্য্য সম অনেক বিমান
 দেখন্ত তহিতে আছে ॥২৪
 দিব্য উপবনে পড়ি পক্ষীগণে
 হুললিত বার তেজে ।
 দীঘি সৰোবৰ পুষ্পিত উৎপল
 প্ৰফুল্ল পঙ্কজে বঞ্জে ॥
 দিব্য নৰ-নাৰী গগন ফুৰে তৈতে
 পিন্ধি বস্ত্ৰ অলঙ্কাৰ ।
 দেখিয়া ব্ৰাহ্মণে বিস্ময় ভৈলন্ত
 ইটো দিব্য পুৰী কাৰ ॥২৫
 মুহি মোৰ গৃহ কৈক আইলো বুলি
 থমকি আছন্ত চাই ।

নব নাৰীগণে। বিপ্রক বেঢ়িল
 দিব্য বাঢ় ভণ্ড বাই ॥
 স্বামী আসিবার শুনিয়া ব্রাহ্মণী
 গৃহৰ বজাইল বঙ্গে ।
 সালঙ্কতা দাসী সহস্ৰেক বেঢ়ি
 যোগানে লড়িলা সঙ্গে ॥২৬
 দিব্য আভৰণে ভূষিতা সুন্দৰী
 যাহন্ত যেন নাচন্তে ।
 কপ ধৰি লক্ষ্মী যেন বাজ ভৈল
 আপোন থানৰ হন্তে ॥
 দিব্য পৰিচ্ছদে আগ বাঢ়ি আসি
 স্বামীক দেখিলা গই ।
 আনন্দে লোতক বজাই আখি মুদি
 থাকিলা থমিক বই ॥ ২৭
 পতিক বুদ্ধিয়ে নমিলা ব্রাহ্মণী
 মনে ধৰি আলিঙ্গিলা ।
 কন্যাগণ মধ্যে প্রকাশন্ত সতী
 ভাৰ্য্যাকো দ্বিজে দেখিলা ॥
 ভৈলা মহা প্রীতি ভাৰ্য্যায়ে সহিতি
 এক ঠাই হয় আছে ।
 পৰম আনন্দে পশিলা মন্দিৰে
 দ্বিজবৰ দিব্য কাছে ॥ ২৮

ঘোষা ॥ ত্ৰাহি ৰাম নিৰঞ্জন জীৱেৰ জীৱন
 মুকুন্দ ৰাম মুৰাৰি ।
 তোমাৰ চৰণে, পশিলো শৰণে
 নিয়োক মোক উদ্ধাৰি ॥ ৪
 পদ ॥ স্নৰ্গ কৰলী মৰকত থলী
 স্ফটিকৰ দ্বাৰ বাৰ ।
 বজ্জয় স্তম্ভ গৃহৰ আৰম্ভ
 দেখি ভৈলা চমৎকাৰ ॥
 দুষ্ক-ফেন-সম শয্যা সব আছে
 সোণৰ খাটে বিছাই ।
 স্নৰ্গ আসন ভাজন যতেক
 তাৰ সীমা সংখ্যা নাই ॥ ২৯
 চন্দ্রতাপ সব টানিয়া আছয়
 মুকুতাৰ মালা আঁৰি ।
 দিব্য কন্যাগণে যাতায়াত কৰে
 শুনি নুপুৰৰ সাৰি ॥
 বজ্জৰ অনেক প্ৰদীপ প্ৰকাশে
 নজানয় ৰাত্ৰি দিন ।
 ইন্দ্ৰতো অধিক পাইলা সমৃদ্ধিক
 গুচিল দৰিদ্ৰ চিন ॥ ৩০
 কৃষ্ণৰেমে কৃপা বোলন্ত ভ্ৰাক্ষণে
 আত নাহি আন হেতু ।
 ভকতৰ অন্ন বস্ত্ৰক বিস্তৰ
 কৰন্ত গৰুড়কেতু ॥

আমাৰ সন্দেশ খাইলা হৃষীকেশ
 চাউল চিৰা একমুঠি ।
 এতেকতে মোক মহা সম্পত্তিক
 দিলন্ত পৰম ভুষ্টি ॥ ৩১
 তাহান চৰণে সৌহৃদ্য সঞ্চিৎ
 মিত্ৰ ভাৱ নুগুচোক ।
 জন্মে জন্মে মই তান দাস হৈবো
 মোক মোহে নলজ্যোক ॥
 এহি বুলি দ্বিজে ভুঞ্জিলা পৰম
 ভোগ্যক পত্নী সহিত ।
 কিছু কিছু কৰি বিষয় এড়ন্ত
 কৃষ্ণত অৰ্পিয়া চিত্ত ॥ ৩২
 অজিত বিষ্ণুক ভকতেসে জিনে
 জানি দ্বিজ দামোদৰ ।
 এক চিত্ত মনে কৃষ্ণৰ চৰণে
 ভৈলন্ত ধ্যান তৎপৰ ॥
 দৃঢ় ভক্তি কৰি ছিণ্ডি মোহ জৰী
 কৰ্ম বন্ধে ভৈলা হীন ।
 পায়ৱ মহোদয় দেখি ব্ৰহ্মময়
 বিষ্ণুতে গৈলন্ত লীন ॥ ৩৩
 পৰম পুৰুষ প্ৰভু নাৰায়ণ
 ভকতৰ যেন নিধি ।
 তাহান চৰণে ভকতি কৰিলে
 অৱশ্যে হুইবেক সিদ্ধি ॥

চতুৰ্বিংশ ভাগ

দৈৱকী-পুত্ৰ আনয়ন

ষোষা ॥

ৰাম মাধৱ যুৱাৰী ।

কৃষ্ণ যুকুন্দ দৈত্যাবি ॥১

পদ ॥

শুক মুনি বোলন্ত শুনিয়ো পৰীক্ষিত ।

পাপৰ অন্তক ইটো কৃষ্ণৰ চৰিত ॥

অনন্তৰে দৈৱকী শুনিলে হেন বাণী ।

শুকৰ মৃতক পুত্ৰ কৃষ্ণে দিলা আনি ॥১

হুয়া মহা বিস্ময় গুণন্ত বৰ নাৰী ।

মোৰ ছয় তনয়ক কংসে আছে মাৰি ॥

হৃদয় ব্যাকুল কৰে তাসম্বাক স্মৰি ।

চক্ষুৰ লোতক আতি পৰে সৰসৰি ॥২

মুখৰো নোহুলায় মাত গদ গদ বাণী ।

বুলিলে বচন ৰাম গোবিন্দক আনি ॥

শুনিয়োক ৰাম শুনিয়োক দামোদৰ ।

জানিলো তোমাৰা দুই জগত-ঈশ্বৰ ॥৩

অজন্তাৰো অষ্টা তুমি পৰম পুৰুষ ।

কাৰ্য্যতে লক্ষিলো ছয়ো নৃহিকা মানুষ ॥

খণ্ডিবাক লাগি পৃথিৱীৰ মহাভাৰ ।

মোহোৰ গৰ্ভত আসি ভৈলা অৱতাৰ ॥৪

জগত নিৰ্ম্মাণ কৰে তোমাৰেমে মায়া ।

জানিয়া শৰণ লৈলো কৰিয়োক দায়া ॥

মৰা পুত্ৰ গুৰুৰ যমৰপৰা আনি ।
 দিলাহা দক্ষিণা যেনমতে চক্ৰপানি ॥৫
 হেনমতে মোৰো মনোৰথ কৰা সিদ্ধি ।
 পৰম ঈশ্বৰ ছয়ো বিধাতাৰো বিধি ॥
 কংসে মাৰিলেক মোৰ পুত্ৰ ছয় গুটি ।
 তাসম্বাক স্মৰি মোৰ প্ৰাণ যায় ফুটি ॥৬
 তোমাসাৰ প্ৰসাদে দেখিবো য়েৰে পাওঁ ।
 তেবেসে দাক্ষণ শোক সন্তাপ এড়াওঁ ॥
 মারক মাতিলা বাম কৃষ্ণ দুই ভাই ।
 আনি দিবো পুত্ৰগণ চিন্তা এড়া আই ॥৭
 এহি বুলি বাম কৃষ্ণে যোগমায়া বলে ।
 একে নিমিষেকে গৈয়া পশিল স্নতলে ॥
 ত্ৰৈলোক্য মোহন দিব্য কপ হৃষীকেশ ।
 বলিৰ সভাত গৈয়া ভৈলন্তু প্ৰৱেশ ॥৮
 দেখে দৈত্যপতি আসিলন্ত বনমালী ।
 আথেবেথে সমাজে উঠিলা গাৱ চালি ॥
 আনন্দে আকুল ভৈলা কৃষ্ণ দৰশনে ।
 সবংশে পড়িলা গৈয়া কৃষ্ণৰ চৰণে ॥৯
 জগতৰে আত্মা মোৰ পৰম দৈৱত ।
 কিনো মহাভাগ্য আসি ভৈলা উপগত ॥
 পৰম হৰিষে নয়নৰ পৰে পানী ।
 মাথাত কৰিয়া সিংহাসন দিলা আনি ॥১০
 বলভদ্ৰে সহিতে বসিলা তাতে হৰি ।
 দুইৰো পাৱ পঞ্চালিলা বলি হাতে ধৰি ॥

সবংশে শিবত আনি লৈলা পাদোদক ।
 দিব্য বস্ত্রে ভূষণে অচ্চিলা মাধরক ॥১১
 বহুবিধ সন্দেশ অমৃত ভক্ষ দিলা ।
 সবাক্ষরে আপোনাক কৃষ্ণতে অর্পিলা ॥
 ভণিল শঙ্করে ধরি কৃষ্ণে চরণে ।
 বাম বাম ঘোষিয়োক সভাসদগণে ॥১২

—০—

ঘোষা ॥ স্বামী মোক পার কৰা কৰুণাসিদ্ধ
 সংসার-সাগরে ।
 আউৰ আন গতি নাহিকে মাধর
 বাক্ষর তোমাত পরে ॥২
 পদ ॥ পাছে গোবিন্দক দেখি দৈত্যেন্দ্র
 আনন্দে চিত্ত নধৰে ।
 উপজিল ভাৱ শিহঁবিল গাৱ
 নেত্রৰ লোতক ঝৰে ॥
 দুইহাতে কৃষ্ণৰ চৰণে ধাৰয়া
 তাতে মাথা থাপি থৈলা ।
 গদগদ বাণী মুখৰ নোহলায়
 স্তুতি কৰিবাক লৈলা ॥১৩
 প্রণামো অনন্ত মহন্ত বিধাতা
 প্রণামো কৃষ্ণ-চৰণে ।
 সাংখ্য যোগ যিটো কৰিলা বিস্তাৰ
 ব্রহ্মকপী নাৰায়ণে ॥

ঐশ্বৰ্য্য জঞ্জাল নলাগে আমাক
ছিণ্ডা মোৰ মোহ-পাশ ।

কৰা প্ৰভু দায়া জন্মে জন্মে হৈবো
তোমাৰ দাসবো দাস ॥১৭

আজ্ঞা কৰিয়োক জীৱৰ ঈশ্বৰ
সম্প্ৰতি কি কৰো আমি ।

হেন শুনি হাসি বলিক মাতিলা
তিনিয়ো লোকৰ স্বামী ॥

মৰীচিৰ ছয় আছিল তনয়
প্ৰথম মনুৰ দিনে ।

ভৈলা সবে দেৱ তাসম্বাৰ আৱে
নাম শুনা ভিনে ভিনে ॥১৮

স্বৰ পৰিষঙ্গ উদ্‌গীত পতঙ্গ
ক্ষুদ্ৰেক আৰো ঘৃণি ।

এহি ছয় জন পৰম পৱিত্ৰ
আছে কাম ক্ৰোধ জিনি ॥

যৈমানি ব্ৰহ্মায়ে নিজ দুহিতাক
কৌড়া কৰিবাক চাস্ত ।

দেখি ছয়ো জনে ব্ৰহ্মাক নিন্দিয়া
উপহাস্য কৰিলন্ত ॥১৯

অশ্বৰ যোনিক যাহা বুলি ব্ৰহ্মা
শাপ দিলা কোপ মনে ।

হিৰণ্যকশিপু দৈত্যৰ তনয়
ভৈলা আসি ছয়োজনে ॥

পাছে দৈৱকীৰ গৰ্ভতে ছয়োঁক
ওপজায় যোগ-মায়া ।
ধৰি কংস ৰায় সবাঁকো বধিল।
অধৰ্ম একো নচায় ॥২০
সম্প্ৰতি তোমাৰ কাষতে আছন্ত
ছয়ো মোৰ শ্ৰেষ্ঠ ভাই ।
আসন্হাক লাগি সদায়ে ক্রন্দন
কবন্ত দৈৱকী আই ॥
সবাহাল্লৈ আজি দ্বাৰকাক নিবো
গুচাইবো মাৰব শোক ।
মোহোৰ প্ৰসাদে শাপ এড়াই আজি
ছয়ো যাইবে স্বৰ্গলোক ॥২১
এহিসে কাৰণে তোমাৰ পাশক
আসি আছে দৈত্য-পতি ।
শুনি বলি উঠি ছয়োঁক আগতে
যোগাইলা কৰি ভকতি ॥
কৃষ্ণৰ চৰণ দুহাতে ধৰিয়া
শিৰতে অৰ্চ্চিতা তুলি ।
আজিসে সমস্ত পাপ দূৰ ভৈল
জন্ম সাফলিলো বুলি ॥২২
শুনা সৰ্বজন এড়ি আন মন
স্থিৰ কৰি এক মতি ।
কৃষ্ণ নাম বিনা ইটো কলিয়ুগে
নাহি নাহি আন গতি ॥

জানিয়া কৃষ্ণৰ

চৰণে শৰণ

পশিয়ো স্তুত মতি ।

বোলা ৰাম ৰাম

ছাড়ি আন কাম

লভিবা পৰম গতি ॥২৩

ঘোষা ॥ কমল-লোচন কলুষ মোচন ॥৩

পদ ॥ পাছে বলি ৰায়ক আশ্বাস কৰি ।
 সবাহাক্ষে লৈয়া উঠিলা হৰি ॥
 দ্বাৰকাপুৰ পশি মহাভাগে ।
 ছয়ো ভাইক দিলা মাতৃৰ আগে ॥২৪
 ছয়ো ছৱালক দৈৱকী দেখি ।
 পৰম আনন্দে চাস্ত নিৰীক্ষি ॥
 নিশ্চয়ে সবে মোৰ পুত্ৰ বুলি ।
 লৈলন্ত সবাকো কোলাত তুলি ॥২৫
 পুত্ৰৰ স্নেহে অৱে ছয়ো স্তন ।
 কৰন্ত পুত্ৰৰ মুখ চুম্বন ॥
 উৎসৱে পুত্ৰক পিয়াস্ত ক্ষীৰ ।
 আশস্ত ঘনে ঘনে পুত্ৰ শিৰ ॥২৬
 আনন্দে দৈৱকী যেন নাচন্ত ।
 ইণ্ডটি থৈয়া আৰ গুটি লন্ত ॥
 বিষ্ণুৰ মায়ায়ে মোহিত চিত্ত ।
 দৈৱকী ভৈলা আতি আনন্দিত ॥২৭

একে দৈরকীৰ স্তন বিশেষ ।
 কৃষ্ণৰ আৰো গীত অৱশেষ ॥
 সন্তোষে তাক পিলা ছয়োজনে ।
 কৃষ্ণৰ আৰো অঙ্গ পৰশনে ॥২৮
 ঘোৰ ব্ৰহ্ম-শাপ তাহাকে তৰিল ।
 আমি দেৱ হেন ইটো স্মৰিল ॥
 পিতৃক মাতৃক কৰি বন্দন ।
 পড়ি প্ৰণামিলা কৃষ্ণ চৰণ ॥২৯
 বলিৰ চৰণে কৰিয়া সেৱ ।
 স্বৰ্গক পাছে যাস্তু ছয়ো দেৱ ॥
 চাহি আছে লোকে নিজম পড়ি ।
 ছয়োজনে যায় বিমানে চড়ি ॥৩০
 দেখিয়া দৈৱকী ভৈল বিস্ময় ।
 আসিল মোৰ মৰা পুত্ৰ ছয় ॥
 স্বৰ্গক গৈল মোৰ স্তন থায়া ।
 জানিলো সকলে কৃষ্ণৰ মায়া ॥৩১
 বোলন্ত শুকে শুনা পৰীক্ষিত ।
 কৃষ্ণৰ অদ্ভুত লীলা চৰিত ॥
 অনন্ত বীৰ্য্যৰ যত মহিমা ।
 কোনে কহি পাৱে তাহাৰ সীমা ॥৩২
 পৰম মঙ্গল হৰি চৰিত্ৰ ।
 জগতৰে ইটো হৰে ছৰিত ॥
 যিবা জনে আক শুনে শুনানে ।
 কৃষ্ণৰ প্ৰসাদে মোক্ষক পাৱে ॥৩৩

কৃষ্ণৰ কিঙ্কৰে শঙ্কৰে ভণে ।
 কৰিয়ো কীৰ্ত্তন সমস্ত জনে ॥
 কলিয়ুগে ইটো মহা উপায় ।
 হৰিনাম লৈলে মুকুতি পায় ॥৩৪
 বেদান্তৰো তত্ব শুকৰ বাণী ॥
 জানি হেলা এড়া সমস্তে প্ৰাণী ॥
 য়েবে স্মৃথে যাইবা বৈকুণ্ঠ পুৰি ।
 সদায় ডাকিয়া ঘোষিয়ো হৰি ॥৩৫

ইতি দৈৱকীৰ পুত্ৰ আনয়ন সমাপ্ত ॥

—*—

বেদ-স্তুতি

ঘোষা ॥ এ হৰি বাম হৰি অনন্ত মুৰাৰি ।
ভকত বৎসল নিয়ো সেরক উদ্ধাৰি ॥১

পদ ॥ জগত সহংৰি স্তুতি আছা নাৰায়ণ ।
প্ৰথম নিশ্বাসে বাজ ভৈলা বেদগণ ॥
জগাইল বিমুগ্ধ স্তুতি কৰি ভক্তি ভাৱে ।
যেন-নট ভাটে চক্ৰবৰ্তীক জগাৱে ॥১
জয় জয় হোক হৰি আনন্দ প্ৰকাশ ।
সমস্তে জীৱৰ কৰা মায়াৰ বিনাশ ॥
তুমিহি সবাকৈ দিয়া চৈতন্য শক্তি ।
আমি বেদগণে আত প্ৰমাণ সম্প্ৰতি ॥২
দশ দিগপাল সমে জগত সমস্ত ।
তোমাতেসে উপজে তোমাতে যায় অন্ত ॥
আতেসে সমস্ত ব্ৰহ্ম মন্ত্ৰগণে বড়ে ।
যেন যৈত ভৰি দিলে পৃথিবীত পড়ে ॥৩
তুমিহি পৰম তত্ত্ব জানি জ্ঞানীগণে ।
ছাড়ে পাপ তমু গুণ শ্ৰৱণ কীৰ্তনে ॥
আনন্দ ব্ৰহ্মক যিটোজনে ভজে স্বামী ।
তাহাৰ মহিমা আৰ কি কহিবো আমি ॥৪
মনুষ্য শৰীৰ পায় যিটো নৰগণ ।
নকৰে তোমাৰ যদি শ্ৰৱণ কীৰ্তন ॥
বিফলে জনম গৈল ভৈল সৰ্বনাশ ।
জীৱন্ততে মৰা সিটো ভাথিৰ নিশ্বাস ॥৫

শৰীৰৰ ছয় চক্ৰ চিন্তে যিটোজন ।
 তাহাৰ গুচোৱা যুত্থ ভয় নাৰায়ণ ॥
 হৃদি-গত কৰি হৰি সম্প্ৰতি তোমাক ।
 কৰোহো উপাসা আমি সবে বেদ-জাক ॥৬
 আপুনি অজিলা চৰাচৰ দেহা যত ।
 সমস্তে ঐশ্বৰ্য্য ভাৱে আছা সমস্তত ॥
 জীৱ অংশে তুমি প্ৰৱেশিলা গাৱে গাৱে ।
 আবে আমি তোমাক ভজোহো সৰ্ব্বভাৱে ॥৭
 তোমাৰেই অংশ আমি যত জীৱ-জাক ।
 তোমাৰ মায়ায়ে প্ৰভু বান্ধিলে আমাক ॥
 দিয়ো উপদেশ ভজো তোমাৰ চৰণে ।
 মায়াৰ বন্ধন ছিণ্ডো শ্ৰৱণ-কীৰ্ত্তনে ॥৮
 জ্ঞান অভ্যাসকো কেহো নেদেখি বিশেষ ।
 শ্ৰৱণ-কীৰ্ত্তনে তৰে সংসাৰৰ ক্লেশ ॥
 তোমাৰ ভক্তৰ সঙ্গ পায়ো অনুপম ।
 ধৰ্ম্ম অৰ্থ কাম মোক্ষ কৰে তৃণ সম ॥৯
 তুমিসি পৰম প্ৰিয় আত্মা নাৰায়ণ ।
 তযু পদ পঙ্কজে মজোক মোৰ মন ॥
 ভাৰতে মনুষ্য জন্ম নুহিকে সেন্ধৰে ।
 তোমাক নভজি আত্মাঘাত কৰি মৰে ॥১০
 শ্ৰেয়ভাৱে দুৰ্লভ যে তোমাক স্মৰণ ।
 যেন তেন মতে কৰো শ্ৰৱণ-কীৰ্ত্তন ॥
 সদায় থাকোক মোৰ মন তযু পাৱে ।
 বোল হৰি হৰি আৱে প্ৰাণ থাকে যাৱে ॥১১

ঘোষা ॥ হবি হবিয়ে। ক্লেশ হে

হষীকেশ করুণাসাগর।

মায়া-মহোদধি মাজে মজিলোহো

মাধর মোক উদ্ধার ॥২

পদ ॥ বুদ্ধি অহঙ্কারে আরবিলে আতি

মহামুঢ় ভৈলো স্বামী।

তোমাৰ অথণ্ড আনন্দ-রূপক

কিমতে জানিবো আমি ॥

দীন-দয়াশীল দিয়ে উপদেশ

তোমাৰ চরণে ধৰো।

শ্রবণ-কীর্তন স্মরণ-ভক্তিক

সদায়ে যিমতে কৰো ॥১২

মিছা তর্কবাদে ভৈলো অন্ধকার

তাতে ভ্রমো মন্দ-মতি।

তযু জ্ঞান পন্থ খুজিয়া নপাওঁ

কবা হবি মোৰ গতি ॥

তযু নাম গুণ মুখে নছাড়োক

রূপা কবা চক্রপাণি।

মাধর বামন গোবিন্দ বোলন্তে

মুকুত হৈবো কৈসানি ॥১৩

তুমি সত্য ব্রহ্ম তোমাত প্রকাশে

জগত ইটো অসন্ত।

জগততো সদা তুমিও প্রকাশা

অন্তর্যামী ভগবন্ত ॥

এতেকেসে জ্ঞানী- গণে অরশেষ
 জগতকে বেঞ্জে হবি ।
 আরে জগজীর তোমার চরণে
 ভজে হৃদয়ত ধৰি ॥১৪
 যত তপ আছে সমস্তে করোক
 পড়োক পৰ্বতে উঠি ।
 সমস্তে তীৰ্থত স্নানিয়া ফুবোক
 বেদক পড়োক তুষ্টি ॥
 যত যজ্ঞ আছে সমস্তে যজোক
 করোক যোগ অভ্যাস ।
 হবিৰ কীৰ্ত্তন নকৰি তথাপি
 নেড়ায় মৃত্যুৰ ত্রাস ॥১৫
 নাহি দেহেন্দ্রিয় সমস্তে কৰ্ত্তাৰ
 শক্তিক ধৰা অকলে ।
 তুমিসি সৰ্বজ্ঞ তুমি সৰ্বকৰ্ত্তা
 তোমাক সেরে সকলে ॥
 যেন চক্ৰবৰ্ত্তী বাজাক যোগাৰে
 সামৰাজে কৰ-ভাৰ ।
 ব্ৰহ্মা আদি কবি দেৱৰ ঈশ্বৰ
 তযু পাবে নমস্কাৰ ॥১৬
 তোমাৰেসে মায়া- কৰ্ম্মে বন্দী হয়
 সংসাৰে উপজো মৰো ।
 দুঃখ সাগৰত ত্ৰাণ কৰা হৰি
 তোমাৰ চরণে ধৰো ॥

তুমি অন্তৰ্য্যামী সমস্ত লোকৰ
 তুমি মহেশ্বৰ দেৱ ।
 তুমিসি সৰ্ব্বজ্ঞ নৃসিংহ তোমাক
 মনে কৰোঁ আমি সেৱ ॥১৭
 সংসাৰ চক্ৰক কৰৱতে ছিঙে
 নেড়ে মোহ শোক ভয় ।
 তোমাৰ চৰণে পশিলোঁ শৰণে
 বন্ধা কৰা কৃপাময় ॥
 তুমি মহা গুৰু তোমাৰ চৰণে
 মন যদি লৱে বাস ।
 তোমাৰ কৃপায়ে সবে সিদ্ধি হৈব
 নলাগে জ্ঞান অভ্যাস ॥১৮
 তুমি আত্মা হেন জানিয়া তোমাক
 চিন্তে ভজে যিটোজন ।
 তুচ্ছ পুত্ৰ-দাৰা- বিষয়-ভোগত
 নাহি তাৰ প্ৰয়োজন ॥
 তোমাৰ নামক মুখে ফুৰে গাই
 হিয়ে তযু ৰূপ ধৰি ।
 শুনে মানে ধনি পলায় পাতক
 ডাকি বোলা হৰি হৰি ॥১৯



ঘোষা ॥ বাম হরি ককণাময় তোমাৰ চৰণে ভঞ্জে ।

স্বামী চুনাই যেন সংসাৰে নমজ্ঞো ॥৩

পদ ॥ তোমাৰ চৰণ-চিন্তি যথাতত্ত্বকত থাকে

সেহি পুণ্য সেহি তীৰ্থ-স্থান ।

তোমাৰ অমৃত কথা ধাৰায়ে বহুয়ে যথা

তাক যিটো জনে কৰে পান ॥

এড়ায় সংসাৰ-ক্লেশ কুৎসিত বিষয়-সুখ

তাসম্বাৰ নুহি অভিলাষ ।

একবাৰ মাত্ৰ তবু চৰণ চিন্তিলে যিটো

তাৰ সুখ নুহি গৃহবাস ॥২০

অসন্ত জগতখান তোমাত উদ্ভৱ ভৈল

সন্ত হেন প্রকাশে সদায় ।

কৰ্ম-জড় মনুষ্যৰ মন মগ্ন ভৈল তাতে

বেদৰ নুবুজে অভিপ্ৰায় ॥

তোমাৰ অদ্বৈত ৰূপ পৰম আনন্দ-গদ

তাতে মোৰ মগ্ন হৌক চিত্ত ।

ভৈলোহো দাসবো দাস জানি আৰে নবহৰি

আমাক নেড়িবা কদাচিত ॥২১

মুকুট কুণ্ডল যেন স্তব্ধৰ ভিন্ন নুহি

মিছা মাত্ৰ নাম-ৰূপ যত ।

অহঙ্কাৰ পঞ্চ ভূত তোমাত পৃথক নুহি

প্রভু পৰমার্থ-বিচাৰত ॥

তোমাৰ কটাক্ষ দৃষ্টি পায় নৃত্য কৰে মায়া

ভৰি তুলি মৰ্দে মোৰ মাথ ।

পৰম আতুৰ ছয়া তোমাত শৰণ লৈলো
 মায়া ক নিবাবা জগন্নাথ ॥২২
 সন্ন্যাসীৰ বেশ ধৰি লোকক বঞ্চিলো ছলে
 ভৈলো ভোগ-চিন্তায়ে ব্যাকুল ।
 বাত্ৰি দিনে মোহ মোৰ মনৰ দুগুচে আতি
 নানাবিধ উদমে আকুল ॥
 অজ্ঞানী লোকৰ মান্য পায়া গৰ্ব্ব বাঢ়ি গৈল
 লজ্জিলোহো তোমাৰ আজ্ঞাক ।
 দীন অনাথক কৃপা কৰাহা পৰমানন্দ
 প্রভু আৰে বাখিয়ো আমাক ॥২৩
 তোমাৰ পৰম জ্ঞান মাধৱ দিয়োক মোক
 যিটো খণ্ড স্থখে দুঃখে হীন ।
 মুহি নাৰায়ণ দিয়া শ্ৰৱণ কীর্তন ভক্তি
 নোহো যেন বেদৰ অধীন ॥
 ত্ৰক্ষায়ে নপান্ত অন্ত তোমাক নজানে বেদে
 আপুনিও নজানা সমূলি ।
 এতেকে কেরলে আমি তোমাৰ চৰণে স্বামী
 ভজিলোহো জয় জয় বুলি ॥২৪
 চাৰি বেদ অষ্টাদশ পুৰাণ যতেক শাস্ত্র
 পৰম বেদান্ত ভাগৱত ।
 সনক সনন্দ মুনি যোগ জ্ঞান বিচাৰিয়া
 উদ্ধাবিলা তাৰ সাৰ তত্ত্ব ॥
 আগম পুৰাণ যত বেদান্তৰ তাৎপৰ্য্য
 জানি কৰা ভকতিক সাৰ ।

শ্রৱণ কীৰ্ত্তন বিনা আন পুণ্যে নপায় জানা

ইটো ঘোৰ সংসাৰৰ পাৰ ॥২৫

শুনিয়োক বুদ্ধ জন জনম-মৰণ দুঃখ

তৰিবাৰ যাৰ ইচ্ছা আছে ।

গোবিন্দৰ নাম গুণ শ্রৱণ কীৰ্ত্তন কৰা

অন্তকে কেশত ধৰি আছে ॥

ইহেন মনুষ্য জন্ম সেন্ধৰে নাপাইবা আউৰ

চাৰি বেদে কহে নিষ্ঠ কৰি ।

মাধৱৰ চৰণৰ কিঙ্কৰে শঙ্কৰে কহে

সদা ডাকি বোলা হৰি হৰি ॥২৬

ইতি বেদ-স্তুতি সমাপ্ত ॥

ষড়বিংশ ভাগ

লীলা-মালা

—০—

- ঘোষা ॥ বন্ধু ! মাধৱ হে,
তুয়া বিনে আছে আৰ তাৰক কে ?
বন্ধু ! মাধৱ হে ॥১
- পদ ॥ শুক মুনি ৰাজাত কহন্ত বিদ্যমানে ।
কৃষ্ণ-লীলা-মালা আৰে শুনা সাৱধানে ॥
শ্ৰৱণে-কীৰ্তনে আৰ বৈকুণ্ঠক যায় ।
ধৰ্ম্ম অৰ্থ কাম মোক্ষ আত সবে পায় ॥১
ব্ৰহ্মায়ে প্ৰাৰ্থিলা দেখি পৃথিবীৰ ত্ৰাস ।
লৈলা দৈৱকীৰ উদৰত হৰি বাস ॥
গৰ্ভেতে বিধাতা স্তুতি কৰিলন্ত আসি ।
দৈৱকী দেৱীক বাক্য বুলিলা আশ্বাসি ॥২
পাছে উপজিলা নিজ ৰূপে দামোদৰ ।
দেখি পিতৃ মাতৃ স্তুতি কৰিলা বিস্তৰ ॥
উপৰি জন্মৰ কথা নাৰায়ণে কৈলা ।
কংস-ভয়ে বহুদেৱে গোকুলত থৈলা ॥৩
দেখি পুত্ৰ মুখ নন্দে আনন্দে বিহ্বল ।
তনয়ৰ জাত কৰ্ম্ম কৰাইলা সকল ॥
দৈত্যক বধিতে আৰম্ভিলা গোকুলত ।
পুতনাৰ চেতন শুধিলা প্ৰথমত ॥৪

শকটব তলে থৈলা যশোদা গুরাই ।
 পেহ্লাইলা পারে শকটক ওভটাই ॥
 তুলিলাহা হামি যশোদার পিয়া স্তন ।
 গৰ্ভতে দেখিলা দেবী চৌদ্ধয় ভুবন ॥৫
 বিস্ময় দেখিয়া আখি মুদিলা স্তম্ভবী ।
 তাত পাছে চক্রবাত্তে নিলা চুৰি কৰি ॥
 গলত চেপিয়া ধৰি পেহ্লাইলা শিলাত ।
 মৰি গৈল দুৰ্ঘ দৈত্য তোমাৰ লীলাত ॥৬
 জাতকৰ্ম্ম কৰি গৰ্গ ঋষি থৈলা নাম ।
 গোকুলত ক্রীড়ন্তে ফুৰন্তে কৃষ্ণ বাম ॥
 নাচ বুলি পাঠে গোপী বজায়া চাপৰি ।
 কৰিলন্ত নৃত্য ভঙ্গী ভাৱে দেৱহৰি ॥৭
 যশোদা স্তম্ভিলা ধৰি কয় মাটি খাইলি ।
 নখাইলো বুলিয়া বেস্ত বাইলা বনমালী ॥
 গৰ্ভতে দেখিলা দেবী ভুবন চৌদ্ধয় ।
 কৰিলন্ত স্তুতি আতি পৰম বিস্ময় ॥৮
 স্তন পিবে নপাই কোপে কৃষ্ণ বৰ চাপ্ত ।
 শিলা হানি দধিৰ ভাঙ্গিলা সৰে ভাণ্ড ।
 সেহি অপবাধে ধৰি বাঙ্গিলা স্তম্ভবী ।
 লাসে লাসে উড়ুখল টানি নিলা হৰি ॥৯
 বৃক্ষত লাগিয়া ভৈলা উড়ল পথালি ।
 অজ্জুনক উভঙ্গি পেহ্লাইলা বনমালী ॥
 বুলিলেক স্তুতি ছয়ো কুব্বেৰ-নন্দন ।
 নিজ স্থানে চলি গৈলা কৃষ্ণক বন্দন ॥১০

কোন ফল লৈবেক পসারী দিলে ডাক ।
 ধান্য লৈয়া যাস্তু কৃষ্ণ ফল কিনিবাক ॥
 কৃষ্ণের হস্তত ভরি দিলা ফল বাছি ।
 সুরগ বতনে তাইব উপচিল পাচি ॥১১
 অনন্তবে বাম-কৃষ্ণ গৈলা বৃন্দাবন ।
 শিশু সর সহিতে চাৰিলা বৎসগণ ॥
 বহুবিধ শিশু-লীলা আচরি প্রচুর ।
 লীলায়ে বধিলা তৈতে বৎস বকাস্বর ॥১২
 ঘোষ সপকপে অঘে আছে বেন্ত বাই ।
 বৎস বৎসপালক গিলিলা লাগ পাই ॥
 তার গল ভেটিয়া বড়াইলা দেহা হরি ।
 কৃষ্ণের সাকপ্য পাইলা অঘাস্বর মরি ॥১৩
 তাত পাছে ব্রহ্মা আসি কবিলন্ত চুরি ।
 মায়া কবি নিলা সবে গোবক্ষ দামুরি ॥
 ছয়া গরু গোবক্ষ আপুনি পরতেক ।
 সর্বকপে ব্রজত বধিলা ববিষেক ॥১৪
 অনন্তবে ব্রহ্মা আসি ভৈলা বিমোহিত ।
 সবে দিব্য চতুর্ভুজ রূপ বিপরীত ॥
 হবিল চেতন একো নাহি হৃদি-সিদ্ধি ।
 পাছে পারে পড়ি স্তুতি কবিলন্ত বিধি ॥১৫
 গৈল তাল-বনে সবে গোবাল সহিতে ।
 সবাক্ষরে ধেনুকাক বধিলা তহিতে ॥
 গোপগণে তালক ভুঞ্জিলা কণ্ঠ ভরি ।
 শক্বে বচিলা ডাকি বোলা হরি হরি ॥১৬

ঘোষা ॥ ত্রাহি গোবিন্দ অন্তকে গ্রাসে ।
 নাসে নাথ নিন্দ ত্রাহি গোবিন্দ ॥২
 পদ ॥ বিষময় হৃদ তাক নজানি ।
 মবিল গক-গোপ পিয়া পানী ॥
 কটাক্ষে জীয়াইলা দমিলা কালী ।
 হৃদৰ খেদাইলা তাক নিকালি ॥১৭
 ব্রজৰ প্রজা বন-জুইত মৰে ।
 ত্রাহি কৃষ্ণ বুলি আৰাৱ কৰে ॥
 নাহি ভয় বুলি অগ্নিক পিলা ।
 ব্রজক গৈলা গজেন্দ্ৰৰ লীলা ॥১৮
 হৰি কৰি ক্রীড়া গোপ সভাতে ।
 মৰাইলা প্ৰলম্ব বলোৰ হাতে ॥
 মুঞ্জবনে গক গোপ পোড়ন্তে ।
 আনিলা কৃষ্ণে তাৰি তৈৰ হস্তে ॥১৯
 বসন্ত সমে গ্ৰীষ্ম কাল গৈল ।
 বাৰিষা আসি উপস্থিত ভৈল ॥
 বলো সমে সবে গোপক লই ।
 ক্রীড়িলা কৃষ্ণে বৃন্দাবনে গই ॥২০
 আসিলা শৰত হৰিষ কৰি ।
 বৃন্দাবনে বেণু বজায়া হৰি ॥
 গোপ স্তম্ভবীৰ বস্ত্ৰক লই ।
 চড়িলা গোবিন্দ কদম্বে গই ॥২১
 পাইলেক বৰ যত গোপ-বালা ।
 গোবিন্দ গৈলা যৈত যজ্ঞ-শালা ॥

গোরালসকলে খুজিলা অন্ন ।
 নিদিলা অহঙ্কারী বিপ্রগণ ॥২২
 পত্নীৰ ভকতি দেখিয়া সৰ্ব্ব ।
 ভাঙ্গিলা তাসম্বাৰ কৰ্ম্ম গৰ্ব্ব ॥
 ভাঙ্গিলা কৃষ্ণে মুখ মহেন্দ্ৰৰ ।
 পূজিলা গোরক্ৰ্ণ গিৰিবৰ ॥২৩
 কৰিলা বৃষ্টি ইন্দ্রে ক্ৰোধ কৰি ।
 বাখিলা ব্ৰজ গোরক্ৰ্ণ ধৰি ॥
 কৃষ্ণৰ মহিমা দেখিয়া তয় ।
 ভৈলা গোপ-গোপী মহা বিস্ময় ॥২৪
 গৰ্গৰ বাক্যক শ্রমৰি নন্দে ।
 বৰ্ণাইল কৃষ্ণৰ গুণ আনন্দে ॥
 কৃষ্ণৰ অদ্ভুত মহিমা দেখি ।
 স্মৰতি ইন্দ্রে আসি অভিষেকি ॥২৫
 গোৰ ইন্দ্রে পাতি কৰি প্রণাম ।
 থৈলন্ত কৃষ্ণৰ গোবিন্দ নাম ॥
 বৰুণৰ দূতে নিলেক হৰি ।
 আনিলা নন্দক কৃষ্ণে উদ্ধাৰি ॥২৬
 বিষ্ণু বুজি কৰি নন্দৰ পোক ।
 দেখিল বৈকুণ্ঠ ব্ৰজৰ লোক ॥
 চন্দ্রারলী বাত্ৰি শবতকাল ।
 আৰম্ভিলা বাস ক্ৰীড়া গোপাল ॥২৭
 বাঢ়িল গৰ্ব্ব দেখি গোপিকাৰ ।
 ভৈলা অন্তৰ্দ্ধান জগ-আধাৰ ॥

কান্দিল কৃষ্ণৰ গুণ বৰ্ণাই ।
 তনু পুলকিত চেতন নাই ॥২৮
 গোপীৰ আতি প্রেম ভকতিত ।
 সবাৰ মধ্যত ভৈলা বিদিত ॥
 সৱাকো আশ্বাসি কৰিলা ক্ৰীড়া ।
 এড়াইলা গোপীগণে কাম-পীড়া ॥২৯
 শঙ্খচূৰ নামে যক্ষক মাৰি ।
 বাথি আনিলন্ত গোপৰ নাৰী ॥
 খেদি আসিলন্ত অবিষ্ঠ ধাই ।
 লীলায়ে মাৰিলা মাধৱে পাই ॥৩০
 কংসত কহিলা নাৰদে পাছে ।
 তোৰ প্ৰাণ বৈৰী ব্ৰজত আছে ॥
 শুনিয়া কেশীক কংসে পাক্ৰিলা ।
 তাকো মাৰি কৃষ্ণে যমক দিলা ॥৩১
 বুলিলা কংসে অক্ৰূৰক আনি ।
 ব্ৰজক যাহা তুমি মহামানী ॥
 কৃষ্ণৰ কিঙ্কৰ শঙ্কৰে ভণে ।
 হৰি হৰি বোলা সমস্ত জনে ॥৩২

—০০—

ঘোষা ॥ ভাৱক ভাই ভজ ভগৱন্ত ।
 কৰিবে হৰিসে দুঃখৰ অন্ত ॥৩
 পদ ॥ নাৰদে পাছে গোকুলক আসি ।
 নমিল কৃষ্ণৰ গুণ প্ৰকাশি ॥

কংসে পাখিলেক আসি অক্রূৰ ।
 সন্ধ্যা সময়ে পশি গোপ-পুৰ ॥৩৩
 আকুল হয় আতি প্রেম ভারে ।
 কৃষ্ণ কৃষ্ণ বুলি পড়িলা পারে ॥
 খুড়া বুলি কৃষ্ণে সারটি ধৰি ।
 কৰিলা সৎকাৰ আতি সাদৰি ॥৩৪
 কংসৰ শূনিয়া নন্দে আদেশ ।
 লড়িলা শকটে গোপ নিশেষ ॥
 গোপিকাক বাম-কৃষ্ণে আশ্বাসি ।
 সুরণৰ বথে চড়িলা আসি ॥৩৫
 অক্রূৰে সত্বে ডাকিলা বথ ।
 কান্দে গোপী চাই কৃষ্ণৰ পথ ॥
 মধ্যাহ্ন সন্ধ্যা কৰিবাক প্রতি ।
 মজিলা যমুনাত দানপতি ॥৩৬
 দেখিলা অনন্ত সহস্র ফেট ।
 কোলাত কৃষ্ণক পাইলন্ত ভেট ॥
 কৰিলন্ত স্তুতি পৰি অক্রূৰ ।
 প্রৱেশিলা পাছে মথুৰা পুৰ ॥৩৭
 গোপগণ সঙ্গে সঙ্গে মুবাৰী ।
 ভ্রমন্তে দেখিলা মথুৰা নাৰী ॥
 কন্দৰ্প কোটি যাক নুহি তুল ।
 শাৰী শাৰী নাৰী বৰিষে ফুল ॥৩৮
 বধিলা ধোবাক চৰৰ অস্ত্রে ।
 বেশকাৰে আসি তুমিলা বস্ত্রে ॥

পিঙ্কাইলা চন্দন কুঁজী সাদৰি ।
 তাইৰ কুঁজ সম কৰিলা হৰি ॥৩৯
 পিঙ্কাইলা মালী অঙ্গে মুণ্ডমালা ।
 দিলা স্বেদামাক বৰ গোপাল ॥
 ভাঙ্গিলা কংসৰ ধনুক ধৰি ।
 বখীয়া সেনাক বধিলা হৰি ॥৪০
 বন্ধিলা বাতি নগৰৰ মাজে ।
 প্ৰভাতে শুনন্ত দুন্দুভি বাজে ॥
 গৈলন্ত খেদিয়া নন্দ-কুমাৰ ।
 কুবলয়া পীড়ে ভেটিলে দ্বাৰ ॥৪১
 ভূমিত পাড়ি কাঢ়ি লৈলা দন্ত ।
 কৰিলা কোবাই হস্তিৰ অন্ত ॥
 স্কন্ধত গজ-দন্ত অনুপাম ।
 পশিলা বঙ্গশালা কৃষ্ণ বাম ॥৪২
 চৌপাশে উপাসে গোপ কুমাৰে ।
 দেখিলা কৃষ্ণক দশ প্ৰকাৰে ॥
 বলো মুষ্টিকক কৃষ্ণে চাণুৰ ।
 মাৰি মাল দুইকো কৰিলা চুৰ ॥৪৩
 আসিলা খেদি আৰো যত মাল ।
 কৰিলা বাম-কৃষ্ণে তাৰো কাল ॥
 নাচিলা কৃষ্ণে সমাজৰ মাজে ।
 পাৰে কণ য়ুন নুপুৰ বাজে ॥৪৩
 দেখিয়া গৰজে কংস বিশাল ।
 উচ্ছিত মঞ্চত চড়ি গোপাল ॥

কেশত ধৰি তাৰ ঘণ্টা লাড়ি ।
 পাড়িলা ভূমিত উপৰে পড়ি ॥৪৫
 মৰিলা কংস জগতৰ ভৰে ।
 পাইলেক সাক্ষ্য সিটো কৃষ্ণৰে ॥
 পিতৃ মাতৃ দুইৰো বন্ধন ছোড়ি ।
 কৰিলা স্তুতি দুইকো কৰ-যোড়ি ॥৪৬
 আনি উগ্রসেনক পাতিলা ৰাজা ।
 পাছে আশ্বাসিলা যাদৱ প্ৰজা ॥
 নন্দকো সৎকাৰ কৰিলা আতি ।
 পঠাইলা প্ৰবোধিয়া বুলি মাতি ॥৪৭
 কৃষ্ণৰ কিস্কৰে শঙ্কৰে ভণে ।
 কৃষ্ণ কথা শুনা সমস্ত জনে ॥
 কৃষ্ণ লীলামালা ইহাৰ নাম ।
 সংসাৰ তৰা বুলি ৰাম ৰাম ॥৪৮

—০—

ঘোষা ॥ ৰাম স্বামী মাগোহো শৰণ হেৰা আমি ।
 তোমাক নভাজি প্ৰভু ভৈলো অধোগামী ॥৪

পদ ॥ পাছে উগ্রসেনক নৃপতি পাতি হৰি ।
 নন্দকো কৰিলা শান্ত বচনে সাদৰি ॥
 যেনমতে মানো বহুদেৱ দৈৱকীক ।
 ভূমি পোষ্টা পিতৃ দেখো তাহাতো অধিক ॥৪৯
 অনন্তৰে নৱগুণ দিলা গৰ্গ ঋষি ।
 পাছে গুৰুগৃহে বাসা কৰিলা হৰিষি ॥

জানিলা চৌষষ্ঠি কলা পাছে চক্রপানি ।
 দিলা গুরু-দক্ষিণা মৃতক পুত্র আনি ॥৫০
 মথুরাক আসি কৃষ্ণে পঠাই উদ্ধরক ।
 কবাইলা আশ্বাস পাছে যশোদা নন্দক ॥
 গোপী সমস্তক বাক্য সন্দেশ পঠাই ।
 সান্ত্বনা কবিলে কৃপাময় যদুবায় ॥৫১
 কুবুজাক ক্রীড়ি কৃষ্ণে জগত-ঈশ্বর ।
 প্রেমশিলা গোবিন্দে গৃহত অক্রুরক ॥
 অর্চিলন্ত দানপতি পায় মাধরক ।
 পাণ্ডুরক পাশক পঠাইল অক্রুরক ॥৫২
 জবাসন্ধ ভয়ে যেন প্রভু যদুবাজে ।
 নিশ্চিলা দ্বারকাপুৰী পয়োনিধি মাজে ॥
 নিলা তৈকে মথুরার প্রজা যোগবলে ।
 মাঝিলাহা জবাসন্ধ সেনাক সকলে ॥৫৩
 বধিলা যরন মুচুকুন্দক দেখাই ।
 কবিলন্ত স্তুতি মুচুকুন্দ মহাবায় ॥
 দিলন্ত প্রসাদ তাক পৰম ভকতি ।
 মুচুকুন্দে লভিলন্ত ভগবন্ত গতি ॥৫৪
 জবাসন্ধ ভয়ে নব চেষ্টাক দেখাই ।
 পশিলা পলাই দ্বারকাত ছয়ো ভাই ॥
 কল্লিণী পঠাইলা গোপ্য প্রেম-পত্র লিখি ।
 আতি সকলক ভৈলা কৃষ্ণে তাক দেখি ॥৫৫
 বিপন্ন নৃপতি সকলক জিনি বণে ।
 কল্পকো মুণ্ডিলা চক্র ধরি নাৰায়ণে ॥

দ্বাৰকাত পাতি সভা দেবতো অধিক ।
 কৰিলা বিবাহ মহোৎসবে কল্লিণীক ॥৫৬
 ভৈলা কামদেৱ কল্লিণীৰ গৰ্ভে জাত ।
 হৰিলা সম্ভবে তাক কৰিলা নিপাত ॥
 ভাৰ্য্যায়ে সহিতে ছনাই দ্বাৰকাক আইল ।
 পুত্ৰ দেখি কল্লিণীৰ শৰীৰ জুড়াইল ॥৫৭
 মণি হেতু জাম্বৱন্ত জিনি যদুপতি ।
 স্তম্ভক সমে পাইলা কন্যা জাম্বৱতী ॥
 সত্ৰাজিতে দিলে সত্যভামাক ভয়ত ।
 মণিক যৌতুক দিলা কন্যাৰ লগত ॥৫৮
 থৈলা সত্ৰাজিততে মাধৱে মণি পুনু ।
 তাক কাটি মণি পাছে দিলা শতধনু ॥
 অক্লুৰত মণি থৈয়া ঘোঁড়ায় পলাইল ।
 তাক চক্ৰে কাটি কৃষ্ণে মণিক নপাইল ॥৫৯
 দ্বাৰকা এড়িয়া পাছে পলাইল অক্লুৰ ।
 আনিলন্ত কৃষ্ণে তাক ছনাই যদুপুৰ ॥
 তাৰপৰা মণি লৈয়া দেখায়া জ্ঞাতিত ।
 এড়াইলা দুৰ্য্যশ প্ৰভু পাছে বিপৰীত ॥৬০
 মিত্ৰবৃন্দ কালিন্দীক পাছে যদুনাহ ।
 ভদ্ৰা সত্যা লক্ষ্মণাক কৰিলা বিবাহ ॥
 এই অষ্ট মহিষী কৃষ্ণৰ প্ৰিয় জায়া ।
 বোলা হৰি হৰি তৰা সংসাৰৰ মায়া ॥৬১

ঘোষা ॥ হেৰা হেলায় গোৱাইলো হৰি ইহেন জনম ।
নভৈল ভকতি মঞি পাতকী পৰম ॥৫

পদ ॥ নবকক মাৰি ৰূপে গুণে মহা ধন্য ।
ষোড়শ হাজাৰ প্ৰভু পাইলা দিব্য কন্যা ॥
স্বৰ্গৰো আনিলা হৰি পুষ্প পাৰিজাত ।
দ্বাৰত ৰুৱাইলা সত্যতামাৰ সাক্ষাৎ ॥৬২
কক্লিগীক কৰিলাহা প্ৰেমে পৰিহাস ।
ভৈলন্ত ভয়তে দেৱী প্ৰাণতো নৈৰাশ ॥
চতুৰ্ভুজ হুয়া হৰি তুলি আক্কেৱালি ।
কক্লিগীক আশ্বাস কৰিলা বনমালী ॥৬৩
বুলিলন্ত কৃষ্ণে যত নিন্দা আপোনাক ।
ওলটোয়া কক্লিগী বুলিলা স্তুতি তাক ॥
ভৈলা অনুৰাগ প্ৰভু চৰণত আতি ।
ভৰিল দ্বাৰকা কেশৱৰ পুত্ৰ নাতি ॥ ৬৪
কৃষ্ণৰ সমান ৰূপ একৈক ভাৰ্য্যাত ।
দশ দশ পুত্ৰ এক জীউ ভৈলা জাত ॥
বহুবিধ কৰি লীলা জগতৰে নাহে ।
কক্লক মৰাইলা আনিকদ্ধৰ বিবাহে ॥৬৫
উষাক ক্ৰীড়িলা কৃষ্ণ-নাতি অনিকদ্ধ ।
বাণক ৰাখিবে লাগি ৰুদ্ৰে দিলা যুদ্ধ ॥
লীলায়ে ভঙ্গাইলা শঙ্কৰক যোৰ ৰণে ।
চক্ৰবাণে বাহুক ছেদিলা নাৰায়ণে ॥৬৬

যুদ্ধত নোৱাৰি স্তুতি কৰিলন্ত হৰে ।
 নৃগ নৃপতিক উদ্ধাৰিলা তাত পৰে ॥
 ক্ৰৌড়িলন্ত বলো ভদ্রে গোকুলক যাই ।
 যমুনাকো আজুৰিলা লাঙ্গল ভেজাই ॥৬৭
 চক্ৰে ধৰি খেদি গৈলা বাৰাণসী থান ।
 স্তদক্ষিণ পৌণ্ড্ৰ কৰো কৃষ্ণে লৈলা প্ৰাণ ।
 বৈৰত গিৰিত ক্ৰৌড়া কৰি হলধৰ ।
 সমৰে মাৰিলা দুৰ্ঘ দ্বিবিদ বানৰ ॥৬৮
 ধৰিলা শাস্ত্ৰক কুক-বীৰগণে চাপি ।
 খুজিলেক ৰামে গৈয়া নিদিলো তথাপি ॥
 হস্তিনাপুৰক কোপে ওভতাওঁ বুলি ।
 লাঙ্গল ভেজায়া বলো ধৰিলন্ত তুলি ॥৬৯
 কৃষ্ণৰ গৃহস্থ ধৰ্ম্ম দেখি ঘৰে ঘৰ ।
 পৰম বিস্ময় মন ভৈলা নাৰদৰ ॥
 কেৱল ঈশ্বৰ মাত্ৰ দেখি দেৱ ঋষি ।
 কৃষ্ণ গুণ গায়া চলি গৈলন্ত হৰিষি ॥৭০
 নিশাত কবন্ত কৃষ্ণে শয্যাতে শয়ন ।
 কৰ্ণক আলিঙ্গি স্তুতি থাকে পত্নীগণ ॥
 ৰজনীৰ শেষ জানি বাৰে পক্ষাচয় ।
 নাৰীগণো হোৱে কৃষ্ণে বিৰহত ভয় ॥৭১
 কুকুৰা আৰাৱ কৰে তাকো পাৰে গালি ।
 উঠি নিত্য-কৃত্য পাছে কৰি বনমালী ॥
 চোৰাণী অধিক তেৰ হাজাৰ প্ৰমাণ ।
 ঘৰে ঘৰে প্ৰতিদিনে কবন্ত গো-দান ॥৭২

দাককে যোগান্ত বধ চড়ি গৈয়া তাতে ।
 সাত্যকি উদ্ধর সমে বসন্ত সভাতে ॥
 চতুৰ্ভিতি বেড়ি পাত্ৰ মন্ত্ৰী সভাসদ ।
 দেৱ-কাৰ্য্য সাধিবাক আসিলা নাবদ ॥৭৩
 জৰাসন্ধে বান্ধি আছে নৃপতি বহুত ।
 কৃষ্ণত শবণ মাগি পঠাই দিলা দূত ॥
 সেহিবেলা যুধিষ্ঠিৰে পঠাইলন্ত মাতি ।
 মন্ত্ৰীগণ সমে কৃষ্ণে আলচিলা আতি ॥৭৪
 উদ্ধর সহিতে কৃষ্ণ গৈলা ইন্দ্ৰপ্ৰস্থ ।
 পূৰ্বিলন্ত পঞ্চ পাণ্ডৱৰ মনোবধ ॥
 কৃষ্ণৰ কিস্কৰে কহে দুঃখ তেবে তৰি ।
 পাতক ছাড়োক ডাকি বোলা হৰি হৰি ॥৭৫

— ০ঃ০ঃ —

ঘোষা ॥ পিয়ো পিয়ো বাম-নাম-অমৃত ।
 বৃথা কথা কই নমৰা চিত্ত ॥৬

পদ ॥ যুধিষ্ঠিৰ বাজা কৃষ্ণক পাই ।
 অৰ্চ্চিলন্ত আতি দুনাই দুনাই ॥
 বাজাকো কৃষ্ণে নমি প্ৰণিপাতে ।
 মৰাইলা মাগধ ভীমৰ হাতে ॥৭৬
 মেলায়া ভকত নৃপতিচয় ।
 দেখাইলা নিজ ৰূপ ৰূপাময় ॥

প্রসন্ন মুখ পঙ্কজব জ্যোতি ।
 কোস্তভ কণ্ঠে গলে গজমতি ॥৭৭
 মকব কুণ্ডলে উজ্জ্বল গণ্ড ।
 প্রকাশে চাক চাৰি তুজ দণ্ড ॥
 কিৰীটি বত্নে শিৰে কবে কান্তি ।
 উৰ স্থলে জ্বলে শ্রীবৎস-পান্তি ॥৭৮
 শ্যাম তনু তাতে পীত বসন ॥
 বিজুলি বঞ্জে যেন নর ঘন ॥
 কটি-তটে কাঞ্চী-বস্ত্রব জ্বালা ।
 আপাদলম্বী গলে বনমালা ॥৭৯
 চৰণ-পঙ্কজে মঞ্জীৰ ঘোষ ।
 মিলায়ে তন্ত্রব মনে সন্তোষ ॥
 সন্মুখে দেখি হেন হৃষীকেশ ।
 সমস্ত এড়াইলা বন্ধন ক্লেশ ॥৮০
 আনন্দে দ্রবিল সবাবো চিত্ত ।
 মোতক বাবে তনু বোমাঞ্চিত ।
 আছিল মৰি ছুনাই যেন জীল ।
 আলিঙ্গিয়া যেন নয়নে পিল ॥৮১
 চাহন্তে গৈল অনুৰাগ চড়ি ।
 প্রণাম কৰিলা চৰণে পড়ি ॥
 হৰষিতে যেন পাইলা মুকুতি ।
 কৰিলা কৃষ্ণক অনেক স্তুতি ॥৮২
 মাগিলা পৰম ভকতি-দান ।
 সবাকো কৰিলা কৃষ্ণে সন্মান ॥

ଭୁସିଆ ପଠାଇ ଦିଲା ନିଜ ଘର ।
 ବାଜସୂୟେ ଆସି ଯୋଗାଇଲା କର ॥୮୩
 କବି ବାଜସୂୟ-ସଞ୍ଜ ନୃପତି ।
 ଅଚ୍ଛିଲା କୃଷକ ମହା-ଭକତି ॥
 ନିନ୍ଦିଲା ଦେଖି ଶିଶୁପାଳ ବୀର ।
 କାଟିଲା କୃଷେ ଚକ୍ର ହାନି ଶିବ ॥୮୪
 ତାବ ତେଜ-ପୁଞ୍ଜ ଆସିଲ ଲଢ଼ି ।
 ମିଳିଲ କୃଷବ ଚରଣେ ପଡ଼ି ॥
 ସାକପ୍ୟ ପାୟା ଡିଲା ପାରିଷଦ ।
 ବିଷ୍ଣୁୟ ଦେଖି ଲୋକ ନିଶବଦ ॥୮୫
 ପରମ ମାନୀ ଦୁର୍ଯ୍ୟୋଧନ ବାୟ ।
 ଭ୍ରମିଲା ସତୀର ସମ୍ପତ୍ତି ଚାହି ॥
 ତୁଲିଲା ବନ୍ଧୁ ପାନୀ ବୁଲି ଶ୍ରେଣେ ।
 ଶ୍ରେଣ ହେନ ମାନି ପଡ଼ିଲା ଜଳେ ॥୮୬
 ଶ୍ରୋତ୍ରୀୟ ସମେ ନାଶିଗଣେ ଆସି ।
 ଚାପରି ବଜାୟା ତୁଲିଲା ହାସି ॥
 ଭୀମର ଉପହାସେ କୁରୁବାଜ ।
 ଶରଣ ସମାନ ଭେ ଗୈଲ ଲାଜ ॥୮୭
 ଯୁଦ୍ଧକ ଯେନ ଭେଲ କୁରୁପତି ।
 କୃଷବ କଟାକ୍ଷେ ଭ୍ରମିଲ ଯତି ॥
 ତୋଳାଇ ଇଟୋ କୋପ କୁରୁ ବାଜାର ।
 ହରିବୋ ସମସ୍ତେ ଭୂମିର ଭାର ॥୮୮
 ଲାଗୋକ ବିବାଦ କୁରୁ-ପାଣ୍ଡବେ ।
 ନୟାତି ଧାକିଲା ବସି ଯାଧରେ ॥

পাণ্ডুর হাতে সমর জিনি ।
 মবাইলা অষ্টাদশ অক্ষৌহিণী ॥৮৯
 হৰত বৰ পায়া শাল্ল বাজা ।
 মাৰিবাক গৈলা যাদৱ প্রজা ॥
 আকাশতে চলে শৌভ নগৰ ।
 যদু-বীৰগণে দিলে সমর ॥৯০
 হস্তিনাপুৰ হস্তে আসি পাই ।
 কাটিলা শাল্লক যাদৱ-বায় ॥
 ভাঙ্গিলা শৌভক ক্ষেপিয়া চক্ৰ ।
 বধিলা বিদূৰথ দন্তবক্ৰ ॥৯১
 তীৰ্থত স্নানিয়া ফুৰন্তে বাম ।
 সূতক বধি কৰি মন্দ কাম ॥
 বল্লল দৈত্যক মাৰি তহিত ।
 কৰিলা সূত-বধ প্রায়শ্চিত্ত ॥৯২
 দেখিয়া তুম্ব ভৈলা ঋষিগণ ।
 উগ্রশ্ৰৱা পাইলা ব্রহ্ম-আসন ॥
 কহিলা মহাভাগৱত কথা ।
 বোলা হৰি হৰি নমৰা বৃথা ॥৯৩

ସୋଷା ॥ ଗୋପୀନାଥ ! ତୁରା ପାରେ ନଞ୍ଜେଳ ଢକତି ।
 ଇଜନ୍ନତୋ ମାଧବ ଗୈଲୋହୋ ଅସୋଗତି ॥୧

ପଦ ॥ ଘାବକାକ ଗୈଲନ୍ତୁ ଦବିନ୍ଦେ ନାୟୋଦବ ।
 ଅଚ୍ଛିଳନ୍ତୁ କୃଷ୍ଣେ କବି ପବନ୍ତୁ ମାଦବ ॥
 ଶୁକ-ଗୃହେ ବାସ କଥା କହି ମନ-ଭୁଷ୍ଟି ।
 ଥାହିଲା ତାନ ଲୈୟା ଚାଉଳ-ଚିବା ଏକସ୍ମୃତି ॥୧୫
 ଏତେକ ଐଶ୍ବର୍ଯ୍ୟ ପାହିଲା ଇନ୍ଦ୍ରେବୋ ଦୁର୍ଲ୍ଲଭ ।
 ହେନେମେ ଶିଶୁବ କୃଷ୍ଣ ଭୂତ୍ୟବ ଶୁଳଭ ॥
 ସର୍ବଗ୍ରାସ ସୂର୍ଯ୍ୟବ ଶ୍ରବଣ ଆସି ଶୈଳା ।
 ସମସ୍ତେ ନୃପତିଗଣ କୁକର୍ମେତ୍ରେ ଗୈଲା ॥୧୬
 ସମୁଦ୍ର ବାହ୍ନରେ ସହଗଣ ଗୈଲା ତଥା ।
 କୈଲା ବାଜାଗଣ ଅନ୍ତୋ ଅନ୍ତୋ କୃଷ୍ଣ-କଥା ॥
 କୃଷ୍ଣବ ଯତେକ ପତ୍ନୀ ଧ୍ରୌପଦୀ ସହିତି ।
 କହିଲନ୍ତୁ କୃଷ୍ଣ-କଥା ପବନ ଶିବିତି ॥୧୭
 ନାବଦ ପ୍ରମୁଖେ ଯୁନିଗଣ ଆହିଲା ତୟ ।
 ଅଚ୍ଛିଳନ୍ତୁ ତାମସ୍ୟାକ କୃଷ୍ଣ କୃପାମୟ ॥
 ପିତୃବ କବାହିଲା କୃଷ୍ଣେ ଯଜ୍ଞ ମହୋଂସର ।
 ବାହ୍ନରକ ଭୂଷି ଭୂଷି ପଠାହିଲା ମାଧବ ॥୧୮
 ନନ୍ଦ ଯଶୋଦାକ ମାନ୍ୟ କବିଲା ଏକାନ୍ତ ।
 ଜ୍ଞାନେ ଦାନେ ଗୋପୀକ କବିଲା ଉପଶାନ୍ତ ॥
 କହିଲା ପିତୃତ ପାଞ୍ଚେ କୃଷ୍ଣେ ମହାଜ୍ଞାନ ।
 ଯୁତକ ପୁତ୍ରକ ଦୈରକୀକ ଦିଲା ଦାନ ॥୧୯
 ଅର୍ଜୁନକ ଆନି ବିହା ଦିଲା ଶୁଭଦ୍ରାକ ।
 ଭକ୍ତକ ଦେଖିବେ ଲାଗି ଗୈଲା ମିଥିଲାକ ॥

শ্রুতদেৱ জনকৰ পুৰি মনোৰথ ।
 কৈলা উপদেশি প্ৰেম-ভকতিৰ পথ ॥৯৯
 ভকতিক পুছিলা নাৰদে মাধৱত ।
 নাৰায়ণে কহিলা বেদৰ সাৰ তত্ত্ব ॥
 সংসাৰক তাৰে ভকতিসি জানি মনে ।
 কৈলা স্তুতি বেদ শিৰোৰত্ন মন্ত্ৰগণে ॥১০০
 হৰি-ভকতিত পাই পৰম মুকুতি ।
 দিবে মাত্ৰ পাৰে আন দেৱতা ভুকুতি ॥
 ভৃগু ঋষি আসি কৰি পৰীক্ষা পূৰ্বত ।
 কৈলা কৃষ্ণ-গুণ মুনিগণৰ আগত ॥১০১
 মহাকালপুৰ পশি কৃষ্ণ কৃপাময় ।
 আনি দিলা বিপ্ৰৰ যুতক পুত্ৰচয় ॥
 অৰ্জুনৰ অঙ্গীকাৰ কৰিলা সাফল ।
 হেন নাৰায়ণ দেৱ ভকত বৎসল ॥১০২
 ষোড়শ সহস্ৰ অষ্টাধিক এক শত ।
 কৃষ্ণৰ মহিষী সবে পৰম ভকত ॥
 শুনিয়েক কৃষ্ণৰ যতেক পুত্ৰ ৰাশি ।
 একষষ্ঠি হাজাৰ লক্ষেক আৰো আশী ১০৩
 তাম্ভাৰ পুত্ৰ নাতি ভৈল অপৰ্য্যন্ত ।
 তাক কহি কোনে আৰে পাইবেক অন্ত ॥
 যহু-কুলে কেশৱে আপুনি অৱতৰি ।
 গঙ্গাক কৰিলা অল্ল কীৰ্ত্তনত কৰি ॥১০৪
 শত্ৰু মিত্ৰ উদাসীনে দিলা নিজ পদ ।
 ভাৰ হৰি মহন্তৰ খণ্ডিলা আপদ ॥

নুহিকে আশ্চর্য্য ইটো কন্ম মাধৱৰ ।
 সিকালত বেকত আছিলো দামোদৰ ॥১০৫
 আকেসে আশ্চর্য্য দেখো শুনা পৰীক্ষিত ।
 নাম মাত্ৰ লৈলে তবে দুৰ্ঘোৰ কলিত ॥
 আৰো যাইবে নমাগে নৃপতি তপোবন ।
 গৃহে গতি পাৱে কৰি শ্ৰৱন-কীৰ্ত্তন ॥১০৬
 এহি মানে দশম স্কন্ধৰ কৃষ্ণ-লীলা ।
 শুকমুনি ৰাজা পৰীক্ষিতক কহিলা ॥
 শঙ্কৰে ৰচিলা ধৰি কৃষ্ণৰ চৰণ ।
 লীলা-মালা নাম ইটো কৃষ্ণৰ কীৰ্ত্তন ॥১০৭
 শুনা বুধ জন কেনে স্তখে আছা বসি ।
 কালে আসি পাইল চোৱা মনে বিমৰিষি ॥
 ইহেন মনুষ্য জন্ম বৃথা যায় আয়ু ।
 কেতিক্ষণে ছুটে জানা ইটো প্ৰাণবায়ু ॥১০৮
 জানি হৰি ভকতিত সবে দিয়া মতি ।
 হৰি কথা শ্ৰৱণত দৃঢ় কৰা মতি ॥
 কলিত কীৰ্ত্তন বিনে গতি নাহি আৰ ।
 ডাকি হৰি হৰি বোলা তেৱেসে নিস্তাৰ ॥১০৯

লীলা-মালা সমাপ্ত ॥

সপ্ত বিংশতি ভাগ

শ্ৰীকৃষ্ণৰ বৈকুণ্ঠ-প্ৰয়াণ

— * * * —

ঘোষা ॥

মাধৱ পদ্মনাভ ভগৱন্ত ।

নাৰায়ণ নৰসিংহ অনন্ত ॥১

পদ ॥

বোলন্ত শুকে শুনা পৰীক্ষিত ।

এহিমতে কৃষ্ণে বলো! সহিত ॥

সমস্তে দৈত্যৰ চিন্তিয়া মাৰ ।

লীলায়ে হৰিলা ভূমিৰ ভাৰ ॥১

গুণন্ত জগতৰ পতি পাছে ।

দুঃসহ মহা যদু-বংশ আছে ॥

ত্ৰৈলোক্য বিজয়ী একৈক বীৰ ॥

নুগুচিল কিছু ভাৰ ভূমিৰ ॥২

যিহেতু সবাৰো মঞি আশ্ৰয় ।

কাহাতো হন্তে নাহি পৰাজয় ॥

কন্দল লগাই তাসম্ভাৰ মেলে ।

পৃথিৱীৰ ভাৰ হৰিবো হেলে ॥৩

এহি গুণি পাছে যাদৱ কুলে ।

দিয়াইলা বিপ্ৰশাপ প্ৰভু ছলে ॥

মিলিল বিমঙ্গল দ্বাৰকাত ।

সবাৰো মনে কৰে উতপাত ॥৪

ব্ৰহ্মাৰ আৱৰি ত্ৰিদশ জাক ।

আসিল পাছে সবে দ্বাৰকাক ॥

কৃষ্ণৰ দৰ্শন অভিলাষে ।
 বহিলা বিমান জুৰি আকাশে ॥৫
 মহা সমৃদ্ধি দেখি দ্বাৰকাৰ ।
 বিস্ময় ভৈল আতি দেৱতাৰ ॥
 কৃষ্ণক পাছে দৰ্শন পাই ।
 অদ্ভুত ৰূপক আছিল চাই ॥৬
 তৃপ্তি নাহি চাস্ত এক দৃষ্টি ।
 কৰন্ত শিৰে পাৰিজাত বৃষ্টি ॥
 কুতাঞ্জলি কৰি এক যুগুতি ।
 তেঁবে পৰা সবে কৰন্ত স্তুতি ॥৭
 নমো নমো কৃষ্ণ তবু চৰণে ।
 যাহাক পৰম ভকতজনে ॥
 হৃদয়ত চিন্তে কৰি প্ৰৱন্ধ ।
 অপ্ৰয়াসে তৰে সংসাৰ বন্ধ ॥৮
 ত্ৰিগুণা মায়াক কৰি আশ্ৰয় ।
 আত্মাত সৃজা যত জীৱচয় ॥
 অৰ্জন পালন কৰা আপুনে ।
 নোচোৱে তাৰ একো দোষ গুণে ॥৯
 তোমাৰ শুনিয়া গুণ চৰিত্ৰ ।
 যিমতে হোৱয় লোক পৱিত্ৰ ॥
 জ্ঞান দান তপ বেদ আচৰে ।
 সিমতে শুদ্ধি কৰিবাক নাৰে ॥১০
 তোমাৰ ইসব লীলা চৰিত ।
 আক শুনে ভণে ঘিটো কলিত ॥

অনেক পুৰুষ কৰি উদ্ধাৰ ।
 সংসাৰৰ স্তখে হোৱয় পাৰ ॥১১
 ষোড়শ সহস্ৰ পত্নীসকলে ।
 অনেক ভাৱ দৰশায়া ছলে ॥
 মনক মথিবে নোৱাৰে যাৰ ।
 হেন কৃষ্ণ পাৰে নতি আমাৰ ॥১২
 কৃষ্ণক আগত দেখি প্ৰত্যেক ।
 কৰিলন্ত আৰো স্তুতি অনেক ॥
 নকৈলো পদ বিস্তৰক ডবে ।
 বোলা হবি হৰি সমস্ত নৰে ॥১৩

—•*•—

ঘোষা ॥ শিৱ শাৰঙ্গধাৰী, মধুসূদন দৈত্যধাৰী ॥১৪৯
 পদ ॥ আকাশত থাকি ব্ৰহ্মা বোলে স্তুতি বাণী ।
 মাতন্ত কৃষ্ণক শুনা প্ৰভু চক্ৰপাণি ॥
 খণ্ডিবাক লাগি পৃথিৱীৰ মহাভাৰ ।
 দৈৱকীৰ গৰ্ভে আসি ভৈলা অৱতাৰ ॥১৪
 দুৰ্ঘ ৰাজাগণক মাৰিলা কৰি লীলা ।
 সমস্ত ৰাখিলা প্ৰভু ধৰ্ম্মক স্থাপিলা ॥
 সমস্ত লোকৰ কৰি পাপৰ প্ৰলয় ।
 দশোদিশে প্ৰকাশে তোমাৰ যশচয় ॥১৫
 যদুকুলে অৱতৰি আছা দামোদৰ ।
 পঞ্চাশ অধিক গৈল শতক বৎসৰ ॥

দেৱ-কাৰ্য্য লাগে মানে সাধিলা সকলে ।
 কুলক নাশিলা প্ৰায় বিপ্ৰ-শাপ ছলে ॥১৬
 পৃথিবীক এড়ি আবে আসা নিজ স্থান ।
 আমি সব কিস্কৰক কৰা পৰিত্ৰাণ ॥
 মাধৱে বোলন্ত শুনিয়োক প্ৰজাপতি ।
 পৃথিৱীক এড়িবে আমাৰো আঁছে মতি ॥১৭
 কিস্ত য়েবে যাও যদু-কুল নসংহৰি ।
 আৰ ভৰে দুনাই তল যাইব বহুক্ষৰী ॥
 আগে আমি ইটো যদু-কুল কৰি ক্ষয় ।
 তেৱেচৈ চলিবো ব্ৰহ্মা তোমাৰ নিলয় ॥১৮
 শূনি ব্ৰহ্মা প্ৰণামিল কৰি কৃতাজ্জলি ।
 ত্ৰিদশে সহিতে নিজ স্থানে গৈলা চলি ॥
 দ্বাৰকাত অনেক মিলারে উতপাত ।
 প্ৰত্যক্ষ দেখাৱে যেন প্ৰজাৰ বিঘাত ॥১৯
 বুলিলন্ত বাণী কৃষ্ণে বংশক শুনাই ॥
 প্ৰভাসক যাইবো আমি এড়ি ইটো ঠাই ॥
 আমাৰ বংশত হুয়া আছে ঋষি-শাপ ।
 ঘোৰ উৎপাত দেখি মিলে হৃদি-তাপ ॥২০
 আজি যাইবো প্ৰভাসক কৰিয়ো উদ্যোগ ।
 তৈতে স্নানি চন্দ্ৰে এড়াইলন্ত যক্ষা-ৰোগ ॥
 দক্ষ-শাপ গুচিল পাইলন্ত পূৰ্ণ-কলা ।
 হেন জানি যদুগণ তৈকে লাগি চলা ॥২১
 সবংশে আমিও গৈয়া তৈতে কৰি স্নান ।
 বিপ্ৰক ভোজন কৰাই দেওঁ মহাদান ॥

দানে পুণ্যে হুই ঘোৰ দুৰ্গতি নিস্তাৰ ।
 যেন মহা নাৰে সাগৰত কৰে পাৰ ॥২২
 কৃষ্ণৰ বচন শুনি যত যদুগণ ।
 তীৰ্থক যাইবাক সবে উত্ৰাৱল মন ॥
 লৱড়া লৱড়ি কৰি ভৈল কাছপাৰ ।
 বধত তুলিল আনি অনেক সস্তাৰ ॥২৩
 নিশান কোবাই সবে একস্থান ভৈল ।
 বাল্য-বৃদ্ধ-স্ত্ৰী মাত্ৰ নগৰত বৈল ॥
 ভণিল শঙ্কৰে কৃষ্ণ চৰণত ধৰি ।
 পাতক ছাড়োক ডাকি বোলা হৰি হৰি ॥২৪



ঘোষা ॥ পৰমানন্দ ৰাম জোনো ছাড়হ মোক ।
 হৰি জোনো তেজি যাহা মোক ॥৩

পদ ॥ যাইবে যদুগণ পাছে ভক্ত উদ্ধৱৰ কাছে
 বিমঙ্গল দেখি কাম্পে কায় ।
 কৃষ্ণৰ বচন শুনি মনে বিমৰিষ গুণি
 বুজিলন্ত সবে অভিপ্ৰায় ॥
 বিৰলত হৰি-দাস কৃষ্ণৰ চাপিয়া পাশ
 শিৰে প্ৰণমিলা পাৱ ছুই
 অন্তৰ্গতে তনু তাৰে মাধৱক নত্ৰভাৱে
 বুজিলন্ত কৃতাজ্জলি হুই ॥২৫
 যাদৱ-বংশক তুমি সংহৰি এড়িবা ভূমি
 অৱশ্যে জানিলো আক আমি ।

সিকাৰণে ঋষি-শাপ ব্যৰ্থ নকৰিলা বাপ
তুমি হয় জগতৰ স্বামী ॥

তোমাৰ চৰণ এড়ি নিমিষেকো প্ৰভু হৰি
থাকিব নপাবো একো স্থান ।

তুমি এড়িলাত মোৰ মিলিবে সম্ভাপ বোৰ
অৱশ্যে ছাড়িবো মোৰ প্ৰাণ ॥২৬

তুমি জপ তপ পুণ্য তুমি বিনা দেখো শূন্য
দিনতে আন্ধাৰ ত্ৰিজগত ।

অনেক কাপুৰ্ণ্য কৰো দুয়ো চৰণত ধৰো
লৈয়া যায়ে আমাক লগত ॥

সম্যকে অমৃতময় তোমাৰ চৰিত্ৰচয়
তাক মাত্ৰ শুনে ঘিটো নৰে ।

তাহাৰ উপজে ভাৱ নছাড়ে তোমাৰ পাৰ
আন বিষয়কো পৰিহৰে ॥২৭

শয়ন ভোজন স্নানে তোমাৰ বহুস্থ স্থানে
সদা সেৱা কৰি থাকো আমি ।

তুমি জীৱ তুমি প্ৰাণ তুমি বিনা নাহি আন
কিমতে বৰ্তিবো এড়ি স্বামী ॥

অৱশেষ উপহাৰ ছাড় বস্ত্ৰ অলঙ্কাৰ
তোমাৰেমে পিন্ধো সৰ্ব্বায় ।

তোমাৰ উচ্ছিষ্ট খায়া তৰিবো দুৰ্ঘৰ মায়া
হেন সে আছিল অভিপ্ৰায় ॥২৮

যোগীগণে শ্ৰম কৰি প্ৰবন্ধে সমাধি ধৰি
সবে কৰ্ম-বন্ধ কৰি ক্ষীণ ।

তেজিয়া সংসাৰ নয় দেখে সবে ব্ৰহ্মময়
তেরেসে তোমাত যায় লীন ॥

আমি যত গৃহবাসী কৰ্ম্মপথে ভ্রমো আসি
ভজিলোহো চৰণে তোমাৰ ।

তোমাক হিয়াত স্মৰি তোমাৰ কীৰ্ত্তন কৰি
তোমাৰ কথায়ে হুইবো পাৰ ॥২৯

চৰণ ছত্ৰকো ইটো উপাসিয়া থাকে ঘিটো
সিটো এড়াই সংসাৰৰ তাপ ।

হেন পাদ-পদ্ম এড়ি ক্ষণেকে নিজীবো হৰি
নিয়ো-লগে জগতৰ বাপ ॥

অনেক কাপুৰ্ণ্য কৰি কৃষ্ণৰ আগত পড়ি
জুড়িলন্ত উদ্ধরে ক্ৰন্দন ।

দেখি চুঃখ ভকতৰ আশ্বাসিয়া দামোদৰ
উদ্ধৰক বুলিলা বচন ॥৩০

স্বৰূপ জানিলা তুমি এড়িবাক চাওঁ ভূমি
সংহৰিলো পৃথিবীৰ ভাৰ ।

দেৱৰো সাধিলো কাজ তোমাক নাহিকে বাজ
কুলৰো চিন্তিল মহামাৰ ॥

সাত দিন অৱসানে সমস্তে দ্বাৰকা মানে
সাগৰৰ জলে যাইব তল ।

আমি এড়িলাত ভূমি ঐত নাথাকিবা তুমি
লোকত মিলিবে বিমঙ্গল ॥৩১

পীড়িবে দুৰ্দ্ধন কলি সত্ৰৰে যাযোক চলি
এড়া বন্ধু বান্ধৱৰ মেহ ।

মণ্ডি আত্মা হেন জানি আমাক বান্ধব মানি
দেখা ভিন্ন আপোনাৰ দেহ ॥

যত দেখা যত শুনা যতেক মনত গুণা
সবে মায়াময় স্বপ্ন-সম ।

সমস্তে জগতে হৰি জানিবা নিশ্চয় কৰি
শুচায়ো বুদ্ধিৰ ইটো ভ্রম ॥৩২

জ্ঞান-যোগ কৰ্ম-যোগ পৰম ভকতি-যোগ
সমস্ত কহিলা উদ্ধৱত ।

সাংখ্য তত্ত্ব যত আছে উদ্ধৱে জানিলা পাছে
মাধৱৰ পদ-প্ৰসাদত ॥

দুনাই পুটাঞ্জলি ধৰি কৃষ্ণক প্ৰণাম কৰি
বুলিলন্তু ছয়া নত্ৰ কায়া ।

জানিলো তুমিসি সচা আন যত সবে মিছা
তথাপি দুষ্ট্যজ মোহ-মায়া ॥৩৩

বিষয়ৰ দুঃখ জানি তথাপিতো একো-প্ৰাণী
নেড়ে দুনাই তাকে ভুঞ্জি মৰে ।

গলত বান্ধিয়া পাঘে কাটিবাক নেন্তে ছাগে
যেন নিলজ্জতা আতি কৰে ॥

অনেক ভৎসনি পাই উচ্ছিন্ন ভুঞ্জিবে যাই
যেন অতি কুকুৰ নিৰ্গতে ।

কহিয়োক স্বৰূপত ইটো ঘোৰ বিষয়ত
বিৰকতি হোৱে কেনমতে ॥৩৪

—০—

ঘোষা ॥ নৰহৰি কি এ বাম, নিস্তাৰিয়া নিয়ো নাৰায়ণ
মাথাত ধৰিবো তুলি দুখানি চৰণ ॥৪

পদ ॥ উদ্ধৱক সম্বোধি মাতস্ত কৃষ্ণ পাছে ।
কৰ্ম-বন্ধ এড়াইবে প্ৰবন্ধ যাৰ আছে ॥
বৈষ্ণৱৰ সঙ্গ সিটো লৈবে প্ৰথমত ।
মোহোৰ চৰিত্ৰ শুনিবেক ভকতত ॥৩৫
মোৰ নাম-কীৰ্ত্তন কৰিব সৰ্ব্বক্ষণে ।
হৃদয়ত মোৰ ৰূপ চিন্তিবে যতনে ॥
মোৰ যশ গায়া যিটো কৰে গীত নৃত্য ।
নাহি তাৰ চিন্তা সিটো ভৈল কৃতকৃত্য ॥৩৬
শুনিয়ো উদ্ধৱ আৰো বহুত ভকতি ।
কৰিবা অভ্যাস তুমি স্থিৰ কৰি মতি ॥
সমস্তে ভূততে ব্যাপি আছে মঞি হৰি ।
সবাকো মানিবা তুমি বিষ্ণু বুদ্ধি কৰি ॥৩৭
ব্ৰাহ্মণৰ চণ্ডালৰ নিবিচাৰি কুল ।
দাতাত চোৰত যেন এক দৃষ্টি তুল ॥
নীচত সাধুত যাৰ ভৈল এক জ্ঞান ।
তাহাকেসে পণ্ডিত বুলিও সৰ্ব্বজান ॥৩৮
বিশেষত মনুষ্যগণত যিটো নৰে ।
বিষ্ণু-বুদ্ধি ভাৱে সৰ্ব্বদায়ে মান্য কৰে ।
ঈৰিষা অসূয়া অহঙ্কাৰ তিৰস্কাৰ ।
সবে নষ্ট হোৱে তেৰে তাৰক্ষণে তাৰ ॥৩৯
দেখি সখিগণে জোনো হাসে আসি বেড়ি ।
মঞি সাধু ইটো চোৰ হেন লজ্জা এড়ি ॥

কুকুৰ শৃগাল গৰ্দ্ভৰো আত্মা বাম ।
 জানিয়া সবাৰো পড়ি কৰিবা প্ৰণাম ॥৪০
 সমস্ত ভূতত বিষ্ণু বুদ্ধি নোহে যারে ।
 কায়-বাক্য-মনে অভ্যাসিবা এহি ভাৱে ॥
 বিষ্ণুময় দেখে যিটো সমস্তে জগতে ।
 জীৱন্তে মুকুত হোৱে অচিৰ কালতে ॥৪১
 সকল প্ৰাণীক দেখিবেক আত্ম-সম ।
 উপায় মধ্যত ইটো অতি মুখ্যতম ॥
 মোৰ ইটো ধৰ্ম্মৰ অল্লৰো নাহি হানি ।
 যিহেতু সাক্ষাতে মই কৈলো তত্ত্ববাণী ॥৪২
 দাস্তিক শঠত নকৰিবা ইটো তত্ত্ব ।
 সদা উপদেশ দিবা বৈষ্ণৱজনত ॥
 স্ত্ৰী-শূদ্ৰো কৰে যদি আমাত ভকতি ।
 তাহাত কৰিবা ইটো জ্ঞান মহামতি ॥৪৩
 আক ভক্তি কৰি পঢ়ে যিটো জ্ঞানী লোকে ।
 মহা শুদ্ধ হয় জ্ঞানোদীপে দেখে মোকে ॥
 জানিলা উদ্ধৱ যেন দিলো উপদেশ ।
 তোমাৰ কি শোক মোহ গুচিল নিঃশেষ ॥৪৪
 ব্ৰহ্মা হৰ হলায়ুধ লক্ষ্মী প্ৰিয়জায়া ।
 পৰম সুন্দৰ মোৰ দেখা ইটো কায় ॥
 সবাতে অধিক মোৰ তুমি প্ৰিয়তম ।
 নাহি আন বান্ধৱ উদ্ধৱ তুমি সম ॥৪৫
 ভকতেসে মোৰ হৃদি জানিবা নিশ্চয় ।
 ভকতজনৰ জানা আমিহে হৃদয় ॥

মঞিঃ বিনা ভকতে নিচিন্তে কিছু আন ।
ভকতত পবে মই নিচিন্তোহো আন ॥৪৬

ঘোষা ॥

কমলাপতি হোক গতি ।
ৰাম মোৰ মতি তোমাৰ চৰণে ॥৫

পদ ॥

উদ্ধৰে কৃষ্ণৰ শূনি বাণী ।
কৃতাজ্জলি ভৈলা মহামানী ॥
মাতিবে নোৱাৰি আছা বহি ।
চক্ষুৰ লোতক পড়ে বহি ॥৪৭
স্নেহত ব্যাকুল ভৈল মন ।
ধৈৰ্য্য ধৰি ভৈলা সঙ্কুক্ষণ ॥
আগবাঢ়ি গৈলা ধীৰে ধীৰে ।
কৃষ্ণৰ চৰণ চুই শিৰে ॥৪৮
বুলিলা কৰিয়া নমস্কাৰ ।
গুচাইলা মোহ-অহঙ্কাৰ ॥
সূৰ্য্যৰ কাষত যিটো থাকে ।
তাক কি আশ্কাৰে আৰ ঢাকে ॥৪৯
কিনো কৃপা ভূত্যক কৰিলা ।
বিজ্ঞান প্রদীপ মোক দিলা ॥
প্রভু এড়ি তোমাৰ পাৰক ।
কোন জনে ভজিবে আনক ॥৫০
ছিণ্ডিলা স্নদৃঢ় মোহ-পাশ ।
বিষয়ত কৰিলা উদাস ॥

দূৰ ভৈল বান্ধৱৰ স্নেহ ।
 দেখো ভিন্ন আপোনাৰ দেহ ॥৫১
 নমো নমো যোগেশ্বৰ হৰি ।
 ভূত্যক শিখায়ো ভাল কৰি ॥
 মুক্ত অৱস্থাতে মোৰ মন ।
 নেড়ে যেন তোমাৰ চৰণ ॥৫২
 মাধৱে বোলন্তু এহি হোক ।
 বদৰিকাশ্ৰমক যাযোক ॥
 অলকানন্দাক দৰ্শনে ।
 এড়িবে সমস্তে পাপগণে ॥৫৩
 পিন্ধিবাহা বাকলি বসন ।
 বন্যফল কৰিবা ভোজন ॥
 থাকিবাহা ইন্দ্ৰিয়ক দমি ।
 হৈবা শান্ত মনক নিয়মি ॥৫৪
 আমাক স্মৰিবা বাক্য মনে ।
 মোৰ ৰূপ চিন্তিবা যতনে ॥
 সংসাৰৰ বন্ধে হৈবা হীন ।
 তেবে চিত্ত মোতে যাইবা লীন ॥৫৫
 যিটো জ্ঞান শিখাইলো তোমাক ।
 বিচাৰিয়া অভ্যাসিবা তাক ॥
 পাইবা তাৰ অল্লতে প্ৰমাণ ।
 এতিক্ষণে এড়া ইটো স্থান ॥৫৬
 তৰিবাহা সংসাৰৰ ৰেশ ।
 দিবাহা আনকো উপদেশ ॥

ভণিল শঙ্করে কৃষ্ণ পদে ।
হবি হবি বোলা সভাসদে ॥৫৭

—০—

ঘোষা ॥

এ ত্রাহি হবি জগন্নাথ ॥৬

পদ ॥

হেন ঘেরে বুলিলা মাধরে ।
করঘোড়ে উঠিলা উদ্ধরে ॥
বান্ধরব স্নেহে ভৈলা হীন ।
করিলা কৃষ্ণক প্রদক্ষিণ ॥৫৮
পড়ি প্রণামিলা মহাবীর ।
কৃষ্ণর চরণে থৈয়া শিব ॥
স্নেহে ভৈল আকুল স্বভার ।
লোতকে তিয়াইলা দুয়ো পার ॥৫৯
আজি এড়ো প্রভুৰ চরণ ।
এহি বুলি যুড়িলা ক্রন্দন ॥
যত্নাপি জনিলা মহাজ্ঞান ।
তথাপিতো ছাড়ে যেন প্রাণ ॥৬০
ভৈলন্ত বিহ্বল আতি স্নেহে ।
যাইবাক খোজন্তে হৃদি দহে ॥
কৃষ্ণক এড়িবে নপারন্ত ।
চরণত পড়িয়া কান্দন্ত ॥৬১
হৃদি তাপ করন্ত উদ্ধরে ।
চলা চলা বোলান্ত মাধরে ॥

কৃষ্ণৰ স্নদূত আজ্ঞা জানি ।
 উঠি আখি মুচি মহামানী ॥৬২
 প্ৰভুৰ পাছুকা শিৰে বান্ধি ।
 প্ৰণামি লড়িলা কান্দি কান্দি ॥
 আগক নবাঢ়ে তান ভৰি ।
 কৰন্তু প্ৰণাম দুনাই পড়ি ॥৬৩
 উঠি যাস্তু ভৰি পাঞ্চ ছয় ।
 আৰকা পৰন্তু মহাশয় ॥
 কৃষ্ণৰ বচনে উঠি যাস্তু ।
 নযায় ভৰি উলটি চাহাস্ত ॥৬৪
 ধৰিবাক নোৱাৰন্তু চিত্ত ।
 দণ্ডৱতে পড়ন্তু ভূমিত ॥
 দুনাই উঠি কৰন্তু গমন ।
 কৃষ্ণৰ বিয়োগে দহে মন ॥৬৫
 কৃষ্ণে যিটো শিখাইলন্তু জ্ঞান ।
 কৰিলা হৃদয়ে তাক ধ্যান ॥
 কৃষ্ণৰ খৰম মাথে লৈয়া ।
 দ্বাৰকাৰ ৰাজ ভৈলা গৈয়া ॥৬৬
 যাদৱ বংশক কৃষ্ণে আনি ।
 বুলিলা মাধৱে হেন বাণী ॥
 দেখা কেন ঘোৰ উৎপাত ।
 দ্বাৰকাত মিলিবে বিঘাত ॥৬৭
 শ্ৰী-বাল-বৃদ্ধ আছে যত ।
 থাকোক ৰহিয়া দ্বাৰকাত ॥

প্ৰভাসক চলি যাও আমি ।
 স্নান দান কৰো জলে নামি ॥৬৮
 দানেসে দুৰ্গতি সবে হৰে ।
 ঐৰ আসা অন্তৰো সত্বে ॥
 শুনি বাল্য-বৃদ্ধ-তিৰী যত ।
 সবে আসি বৈলা দ্বাৰকাত ॥৬৯
 যতেক পুৰুষ বলিয়াৰ ।
 নাৱে ভৈলা সাগৰৰ পাৰ ॥
 বথে চড়ি গৈলা প্ৰভাসক ।
 অৰ্চ্চিলন্ত দেৱ ব্ৰাহ্মণক ॥৭০
 কৃষ্ণকথা শুনা সৰ্ব্বজনে ।
 উদ্ধাৰিৰে কৃষ্ণৰ কীৰ্ত্তনে ॥
 মোক্ষ পাইবা গৃহবাসে থাকি ।
 জানি হৰি হৰি বোলা ডাকি ॥৭১

—•—

ঘোষা ॥ মন শ্ৰীৰাম কৃষ্ণ হৰি বুলিয়ে যতনে ।
 ধৰিয়ে একান্ত চিত্তে কৃষ্ণৰ চৰণে ॥৭
 পদ ॥ ভৈল কাল-শ্ৰান্ত সবে যত যদুজাক ।
 গণ্ডগোল কৰি পিলে বাকী স্নৰাক ॥
 মাধৱৰ মায়ায়ে কৰিলা বুদ্ধিহত ।
 মঢ় লাগি ভৈল সবে পৰম উন্মত্ত ॥৭২

উঠিল পৰম ক্ৰোধ হৰিল চেতন ।
 অন্তো-অন্তে কৰে সবে অনেক তৰ্জ্জন ॥
 অস্ত্ৰ শস্ত্ৰ ধৰি সবে বগত প্ৰবুদ্ধ ।
 আপোনাৰ মাজত লগাইল ঘোৰ যুদ্ধ ॥৭৩
 টঙ্কাৰিয়া ধনুক বৰিষে শৰ ধাৰে ।
 গদা মুদগাৰ অসি পৰশু প্ৰহাৰে ॥
 সাম্ব কামদেৱৰ লাগিল ঘোৰ যুদ্ধ ।
 কৰে ঘোৰ সমৰ সাত্যকি অনিৰুদ্ধ ॥৭৪
 স্তভদ্ৰ সংগ্ৰামজিতে কৰে ছলশূল ।
 স্তমিত্ৰ স্তবথে দুয়ো কৰন্তু তুমুল ॥
 উল্লুকে নিশাটে তৈল দুৰ্য্যোৰ কন্দল ।
 শতজিত সমে যুজে ভানু মহাবল ॥৭৫
 অক্ৰূৰে সহিতে কৃতবৰ্ম্মা মহাবীৰ ।
 কৰন্তু সমৰ কোপে কম্পিত শৰীৰ ॥
 তৈল সবে উন্মত্ত চেতন নাহি গাত ।
 বৰিষন্তু নিশিত সায়ক অসংখ্যাত ॥৭৬
 পৰিঘ পটিশ অসি কৰন্তু প্ৰহাৰ ।
 অন্তো অন্তে শত্ৰু বুদ্ধি চিন্তে মহামাৰ ॥
 তৰ্জ্জয় গৰ্জ্জয় কতো কৰে হাতাহাতি ।
 মাধৱৰ মায়ায়ে মোহিত তৈলা আতি ॥৭৭
 ভোজ বৃষ্টি অক্ষক সাত্বত যদুবংশ ।
 বিষ্ণুৰ মায়ায়ে সবে তৈল বুদ্ধি ভ্ৰংশ ॥
 ছয়া আতি বিস্মৃতি পিতৃক পুত্ৰে মাৰে ।
 শ্বশুৰে জামাইক ভাই ভাতৃক প্ৰহাৰে ॥৭৮

শ্যালক ভিনিসি মাৰে আজোকক নাতি ।
 খুড়াতে ভাতিজে কটাকটি কৰে আতি ॥
 মিত্রমিত্রে কৰে যুদ্ধ ভাগিনে মাতুলে ।
 স্নহদ সোদৰ যেন নচাৰে বাতুলে ॥৭৯
 ঢুকুৱাইলা অস্ত্র ধনু ভাঙ্গিল কোবত ।
 প্ৰহাৰে মাছুৰি ধৰি পৰম ক্ৰোধত ॥
 শৰীৰত পড়ে যেন বজ্জৰ সন্ধান ।
 বিমুৰ্চিত হুইয়া যদুগণে ছাড়ে প্ৰাণ ॥৮০
 পাছে ৰাম-কৃষ্ণে উঠি হাতক উচ্চাই ।
 মাজ পশি সবাকো বাধন্তু দুয়ো ভাই ॥
 দেখি যদুবীৰগণো ক্ৰোধে খেদি গৈল ।
 শত্ৰু বুদ্ধি তাসম্বাক মাৰিবাক লৈল ॥৮১
 খঙ্গি ৰাম মাধৰো মাছুৰি লৈলা তুলি ।
 অনেক যাদৱী সেনা মাৰিলা সমূলি ॥
 বিপ্ৰ-শাপ জন্মে সব বংশ ভৈল ছন ।
 বংশৰ অগনি যেন পোড়ে বংশ বন ॥৮২
 সাগৰৰ তীৰক ঢাকিল মৰা-শৱে ।
 এবেসে গুচিল ভাৰ জানিলা মাধৱে ॥
 পাছে বলোভদ্ৰ গৈলা সাগৰৰ তীৰ ।
 যোগচিন্তি এড়িলন্ত মনুষ্য শৰীৰ ॥৮৩
 কৃষ্ণৰ অদ্ভুত লীলা শুনা সৰ্বজন ।
 প্ৰাণ•থাকে মানে কেহো নেড়িবা কীৰ্তন ॥
 হেন জানা অন্তকে কেশত আছে ধৰি ।
 এড়াইবো যমৰ দায় ডাকি বোলা হৰি ॥৮৪

ঘোষা ॥ বাম হৰি বোলা মুখে ।
 সংসাৰ তৰিয়ো মুখে ॥৮
 পদ ॥ দেখিলা কৃষ্ণে বাম মহাভাগ ।
 কৰিলা যোগ-বলে তনুত্যাগ ॥
 মাধৱো পাছে প্ৰভাসৰ জলে ।
 স্নান কৰি গৈলা অশ্বত্থ তলে ॥৮৫
 মাটিত বসিয়া ভৈলন্ত চুপ ।
 ধৰিলা দিব্য চতুৰ্ভুজ ৰূপ ॥
 দেহৰ জ্যোতি জ্বলে দিশপাশ ।
 বিধুম বহিৰ যেন প্ৰকাশ ॥৮৬
 নৱ মেঘ যেন শ্যাম আকৃতি ।
 তাতে পীতবস্ত্ৰে কৰে দীপিতি ॥
 বদন-পঙ্কজ আছে প্ৰকাশি ।
 নুগুচে সদায় ঈষত হাসি ॥৮৭
 প্ৰকাশে কপালে অলকা পাস্তি ।
 পদ্যক নিন্দে নয়নৰ কাস্তি ॥
 কিৰীটি শিৰে সম নাহি তুলে ।
 কৰ্ণত মকৰ কুণ্ডল দুলে ॥৮৮
 আজানুলম্বী চাক চাৰি হাত ।
 কেয়ুৰ কঙ্কণে প্ৰকাশে তাত ॥
 আঙ্গুলিগণক দেখন্তে তুষ্টি ।
 বজ্ৰময় পিন্ধি আছে আঙ্গুষ্ঠি ॥৮৯
 কন্মুকণ্ঠে আতি কোঁস্তভ জ্বলে ।
 মুকুতাৰ হাব শোভে বক্ষস্থলে ॥

গলত বনমালা কৰে কান্তি ।
 হিয়াত প্ৰকাশে শ্ৰীবৎস পাস্তি ॥৯০
 কান্ধে নৱগুণ উত্তৰী পীত ।
 বস্ত্ৰৰ মেথলা জ্বলে কটিত ॥
 নুপুৰে বঞ্জে পাদ-পদ্ম দুই ।
 ভকতে যাক দেখি স্থখী হুই ॥৯১
 যতেক অস্ত্ৰ চক্ৰ আদি কৰি ।
 চৌপাশে উপাশন্ত মূৰ্ত্তি ধৰি ॥
 দক্ষিণ উকত থৈয়া চৰণ ।
 বসি আছা হৰি ধৰি আসন ॥৯২
 যুগ মুখাকাৰ দেখিয়া ভৰি ।
 মাৰিলা ব্যাধে শৰ লক্ষ্য কৰি ॥
 সঙ্কানে কৃষ্ণৰ পাৰক ভেদি ।
 পড়িল বুলি ব্যাধ গৈলা খেদি ॥৯৩
 দেখে বসি আছা জগনিৰাস ।
 পেহ্লাইলা ধনু হুয়া মহাত্ৰাস ॥
 ডৰিল জীৱ যেন ভৈলা মৰা ।
 কৃষ্ণৰ আগত পড়িল জৰা ॥৯৪
 শুনা সৰ্ব্বজনে হৰি চৰিত ।
 আত পৰে ধৰ্ম্ম নাহি কলিত ॥
 কৃষ্ণৰ কিস্কৰে কহে শঙ্কৰে ।
 বোলা হৰি হৰি সমস্ত নৰে ॥৯৫

ঘোষা ॥ প্ৰণামো বাম প্ৰভু পদপাণি ॥৯

পদ ॥ অনেক বিনয় কৰিলা ব্যাধ ।
 ক্ষমিয়ো হৰি মোৰ অপবাধ ॥
 অধম পাপী মঞি দামোদৰ ।
 নজানি তোমাক কৰিলো শৰ ॥৯৬
 মনুষ্য লোকৰ যত অজ্ঞান ।
 যাহাক স্মৰণে কৰে নিৰ্য্যাণ ॥
 হেন মাধৱৰ দ্ৰোহ আচৰি ।
 কেনে জীওঁ এভো নযাও মৰি ॥৯৭
 চাহিবে নলাগে কাটিয়ো মোক ।
 পাপীৰ মোৰ প্ৰায়শ্চিত্ত হোক ॥
 আউৰ যেন মই অধম পাপ ।
 নকৰো মহন্তক উপতাপ ॥৯৮
 শঙ্কৰ ব্ৰহ্মা আদি দেৱগণ ।
 যাহাৰ মায়ায়ে মোহিত মন ॥
 নজানন্তু যাৰ মহিমা আতি ।
 জানিবো কিবা আমি অন্ত্য জাতি ॥৯৯
 মাধৱে বোলন্তু শুনিয়ো জৰা ।
 উঠিয়ো সত্ৰবে ভয় নকৰা ॥
 কৰিলি আমাৰ বাঞ্ছা সফল ।
 মোৰ বৰে আৰে স্বৰ্গক চল ॥১০০
 শুনিয়া মাধৱক ভয়ে হীন ।
 কৰিলা তিনবাৰ প্ৰদক্ষিণ ॥

প্রণামিয়া পাছে বিমানে চড়ি ।
 সশৰীৰে গৈলা স্বৰ্গক লড়ি ॥১০১
 কৃষ্ণৰ সাবথী পাছে দাককে ।
 বথে চড়ি চাই ফুৰে নিচুকে ॥
 কৃষ্ণক বিচাৰ কৰি প্ৰৱন্ধে ।
 পাইলন্ত গৈয়া তুলসীৰ গন্ধে ॥১০২
 সন্মুখ হুয়া দেখিলন্ত পাছে ।
 মূৰ্ত্তি ধৰি অস্ত্ৰ চৌপাশে আছে ॥
 প্ৰকাশে দেহা যেন পূৰ্ণ শশী ।
 অশথ তলত আছন্ত বসি ॥১০৩
 বজাইল লোতক আকুল ভাৱে ।
 পড়িলা দাকক কৃষ্ণৰ পাৱে ॥
 কান্দিল হুমাছমি অধোমুখে ।
 মাতিলা পাছে মহা মনোহুখে ॥১০৪
 তোমাৰ চৰণ নেদেখি স্বামী ।
 গুচিল চক্ষু অন্ধ ভৈলো আমি ॥
 নজানোহো একো দিশ বিদিশ ।
 নাহি স্তুত শান্তি জগত ঈশ ॥
 যেন চন্দ্ৰ বিনে বাতি আন্ধাৰ ।
 তুমি মুখ্য প্ৰভু প্ৰাণ আমাৰ ॥
 কৃষ্ণৰ কিস্কৰে শঙ্কৰে ভণে ।
 বোলা হৰি হৰি সমস্ত জনে ॥১০৬

ঘোষা ॥ হৰি গোবিন্দ জয় কৃষ্ণ গোপাল ৰাম ॥১০

পদ ॥ এহিমতে দাককে বোলন্ত পাছে ৰথ ।
 আকাশে ধৰিলা বেগে বৈকুণ্ঠৰ পথ ॥
 পাছতে লৰিলা চক্ৰ আদি অঙ্গচয় ।
 দেখিয়া দাককে ভৈলা পৰম বিস্ময় ॥১০৭
 স্তবধ নয়নে চাই আছে উপৰক ।
 মাধৱে বুলিলা পাছে বাক্য দাককক ॥
 চলিয়োক দাকক সত্তবে দ্বাৰকাক ।
 বান্ধৱত কহ গৈয়া আমাৰ বাৰ্ত্তাক ॥১০৮
 অন্তো অন্তে জ্ঞাতিগণ মৰিল সমস্ত ।
 প্ৰত্যক্ষে দেখিলা বলভদ্ৰো গৈল অন্ত ।
 শৰ-ঘাৱে ভৈলো ময়ো মৃতক-সমান ।
 পিতৃ-মাতৃ গৈয়া তুমি দিয়া জান ॥১০৯
 দ্বাৰকাত আউৰ নথাকিবা একো নৰে ।
 মঞি এড়িলাত আসি বুড়াইবে সাগৰে ॥
 সবন্ধু বান্ধৱে সাগৰৰ হৈবা পাৰ ।
 নেড়িবাহা বৃদ্ধ পিতৃ-মাতৃক আমাৰ ॥১১০
 আসিব অজ্জু'ন সখি দেখিবাক মোক ।
 তানে লগে যাইবা দ্বাৰকাৰ যত লোক ॥
 ৰাখি নিবা পথে ধনঞ্জয় মহাৰথে ।
 বঞ্ছিবাহা তুমি সবে গৈয়া ইন্দ্ৰপ্ৰস্থে ॥১১১
 তুমি আচৰিবা ভাগৱত ধৰ্ম্মচয় ।
 জ্ঞাননিষ্ঠ হুয়া সবে এড়িবা বিষয় ।

মায়াৰ ৰচনা ইটো জগতকে জানি ।
 পাছে মোক পাইবা তুমি কৈলো সত্যবাণী ॥১১২
 শুনিলো দাককে পাছে কৃষ্ণৰ আদেশ ।
 কৰযোড়ে উঠিলা মনত কৰি ক্লেণ ॥
 প্ৰদক্ষিণ প্ৰভুক কৰিলা সাতবাৰ ।
 দুনাই দুনাই পড়িয়া কৰন্ত নমস্কাৰ ॥১১৩
 শিৰত আছিলো ধৰি দুখানি চৰণ ।
 লোতক চল্লল আখি কৰন্ত ক্ৰন্দন ॥
 চলিলোহো মণ্ডি প্ৰাণ-প্ৰভুক উপেক্ষি ।
 ইজন্মত ভৈলো পৰিচ্ছেদা দেখাদেখি ॥১১৪
 এহি বুলি লড়িলা কৃষ্ণৰ পাৰ এড়ি ।
 হা কৃষ্ণ বুলিয়া পাড়ন্তে যায় গেড়ি ॥
 অনন্তৰে যতেক আসিল দেৱজাক ।
 তহিতে মিলিল আসি আৱৰি ব্ৰহ্মাক ॥১১৫
 সিদ্ধ মুনি বিদ্যাধৰ কিম্বৰ চাৰণ ।
 পাৰ্শ্বতী সহিতে আসিলন্ত ত্ৰিনয়ন ॥
 কৃষ্ণৰ নিৰ্য্যাণ দেখিবাক অভিলাষে ।
 বিমানে বেঢ়িয়া আসি ৰহিলা আকাশে ॥১১৬
 মাধৱৰ চৰিত্ৰ শুনিয়ে সৰ্বজন ।
 নেড়িবা সদায় কেহো কৃষ্ণৰ কীৰ্ত্তন ॥
 কলিয়ুগে আন ধৰ্ম্ম নাহি আত পৰে ।
 হেন জানি হৰি হৰি বোলা নিবন্তৰে ॥১১৭

ঘোষা ॥ কৃষ্ণ নাথ যাদব মাধব মধুবিপু ॥১১

পদ ॥ মাধবক চাই দেবগণে ।

কবিল। প্রণাম বঙ্গমনে ॥

কপ দেখি চাস্ত এক দৃষ্টি ।

কবন্ত আনন্দে পুষ্প বৃষ্টি ॥১১৮

কবযোড়ে আতি ভক্তি ভারে ।

জুয়া-জুমি কৃষ্ণ গুণ গারে ॥

কতো হবি কীর্তন কবন্ত ।

তাৰ ছেরে কতোহো নাচন্ত ॥১১৯

বাজে যন্ত্র আকাশক ছানি ।

কবে দেবে দুন্দুভিৰ ধ্বনি ॥

ঘনে ঘনে পুষ্প ববিষন্ত ।

জয় কৃষ্ণ বুলি জোকাবন্ত ॥১২০

শুনি হবি ওপবক চাইল ।

ব্রহ্মাক আগতে ভেট পাইল ॥

আনো সব দেবতাক দেখি ।

মুদিলন্ত কৃষ্ণে দুয়ো আখি ॥১২১

পাছে যোগ ধারণা ধবিল ।

আপোনাক আত্মাতে থাপিল ॥

নিমিষেকে নব-চেষ্টা এড়ি ।

বৈকুণ্ঠ প্রৱেশিল হবি ॥১২২

যেন মেঘে বিজুলি ছটাক ।

নোরাবিল। কেৱে লক্ষ্মিবাক ॥

কৃষ্ণৰ গতিক সবে দেৱে ।
 সেহিমতে নলক্ষিল কেৱে ॥১২৩
 যিটো দেহা ধ্যানৰ আশয় ।
 দেখি হোন্ত আপুনি বিস্ময় ॥
 হেন তনু ভৈল অন্তৰ্দ্ধান ।
 বিজুলি ছটাক যেন ঠান ॥১২৪
 শ্ৰী ধৰ্ম্ম সত্য ধৃতি যত ।
 সবে গৈল কৃষ্ণৰ লগত ॥
 হেন দেখি যত দেৱগণ ।
 সবাবো বিস্ময় ভৈল মন ॥১২৫
 কৃষ্ণৰ অদ্ভুত যোগ গতি ।
 দেখি সবে প্রশংসিলা আতি ॥
 স্বকী স্বকী স্থানে চলি গৈলা ।
 শুক মুনি নৃপতিত কৈলা ॥১২৬
 বাজা আত বিস্ময় নকৰা ।
 মৰা পুত্ৰ অন্তকৰোপৰা ॥
 গুৰুক দক্ষিণা আনি দিলা ।
 স্বদেহে ব্যাধকো স্বৰ্গে নিলা ॥১২৭
 ব্ৰহ্ম অস্ত্ৰে দহিস্তে তোমাক ।
 বাখিলন্ত ধৰিয়া গদাক ॥
 হেন হৰি দেৱ আদি মূল ।
 নবাখিলা ইটো যত্ন-কূল ॥১২৮
 মনুষ্যত নাই স্বস্থ গতি ।
 অন্তকালে হোৱে বিসঙ্গতি ॥

হেন দেখাই দেব শ্রীহরি ।
 গৈলা লড়ি কুলক সংহরি ॥১২৯
 ইটো লীলা চবিত্র কৃষ্ণ ।
 কবয় কীর্তন যিটো নব ॥
 তাব হইবে বৈকুণ্ঠ বাস ।
 হেন জানি এৰিয়ো আলাস ॥১৩০
 হরিব কীর্তন সদা কৰা ।
 বৃথা কথা কহিয়া নমৰা ॥
 কহে কৃষ্ণ-কিঙ্কবে শঙ্কবে ।
 হরি হরি বোলা সবে নৰে ॥১৩১

—০—

ঘোষা ॥ মন মাধব বাম
 বাম জপ অবিশ্রাম ॥১২
 পদ ॥ শুকমুনি বদতি শুনিয়ে পরীক্ষিত ।
 পাপৰ অন্তক ইটো কৃষ্ণ চবিত্র ॥
 এহিমতে মবিল যতেক যদুজাক ।
 অনন্তবে দাকক গৈলন্ত দ্বাৰকাক ॥১৩২
 গৌরিন্দব বিয়োগে বিহ্বল আতি দুঃখে ।
 চাই আছে নব-নারী কবি উর্দ্ধ মুখে ॥
 বসুদের উগ্রসেনো আছে দুঃখভারে ।
 পড়িল দাকক গৈয়া দুহাস্তৰো পারে ॥১৩৩
 চক্ষুর লোতকে তিয়াইলন্ত দুইবো ভবি ।
 কান্দিলো অনেক বাম-কৃষ্ণক হুমরি ॥

দাককক বেঢ়িয়া সোধন্ত নাৰী নৰে ।
 কি ভৈল সাৰথি কথা কহিয়ো সত্বৰে ॥১৩৪-
 মুচিলন্ত আখি আতি গদ গদ মাত ।
 কহিলা দাককে পাছে সকল বৃত্তান্ত ॥
 কি কহিবো কথা মোৰ দহয়ে হৃদয় ।
 অন্তো অন্তে যদুগণ গৈলা যমালয় ॥১৩৫
 নৰৈল জনেকে সমূলধে ভৈল হত ।
 হেন শুনি অগ্নি যেন লাগিল গারত ॥
 ক্রন্দনৰ উন্মি আতি উথলিল বড় ।
 প্রভাসক লাগি সবে দিলেক লরৰ ॥১৩৬
 গালত চাপৰ মাৰে শোকে স্মৃতি নাই ।
 হা পতি পুত্র বুলি গেৰিয়ান্তে যাই ॥
 এহিমতে গৈয়া সবে দেখিলন্ত পাছে ।
 প্রভাসৰ তীৰক মৃতকে বেড়ি আছে ॥১৩৭-
 মৰা পতি পুত্র সোদৰৰ গলে ধৰি ।
 কান্দে নাৰীগণে আতি আৰ্ত্তৰাৱ কৰি ॥
 মহাশোকে বহুদেৱ দৈৱকী বোহিণী ।
 বলভদ্ৰ কৃষ্ণক চাহন্তে ফুৰে তিনি ॥১৩৮-
 নপাইলন্ত লাগ খুজি কৰিয়া বিচাৰ ।
 হৰাইল চেতন শোকে দেখে অন্ধকাৰ ॥
 তিনিয়ো ত্যজিলা প্রাণ কৃষ্ণ কৃষ্ণ বুলি ।
 মাটিত উফৰি পড়ি মৰিল সমূলি ॥১৩৯
 ক্রন্দন এড়িয়া নাৰীগণ অসংখ্যাত ।
 স্বামীক আলিঙ্গি আৰোহিলন্ত চিতাত ॥

ৰেৱতী প্ৰমুখ্যে যত আছে নাৰীগণ ।
 ৰামক আলিঙ্গি প্ৰৱেশিলা হতাশন ॥১৪০
 কৃষ্ণ-মাতৃগণে বস্তুদেৱক আৱৰি ।
 চিতাত উঠিয়া সবে গৈলন্ত সৈতৰি ॥
 ৰতি আদি মাধৱৰ পুত্ৰ-বধু যত ।
 গৈলা সবে স্বকী স্বকী স্বামীৰ লগত ॥১৪১
 ৰুক্মিণী প্ৰমুখ্যে অষ্ট মহিষী কৃষ্ণৰ ।
 নপাইলা বিচাৰি মাধৱৰ কলেৱৰ ॥
 প্ৰৱেশিলা বহিত স্বামীক ৰৰি ধ্যান ।
 কৃষ্ণক চিন্তিয়া সবে এড়িলন্ত প্ৰাণ ॥১৪২
 এহিমতে এড়ি য়েৰে গৈলা দামোদৰে ।
 ক্ৰণেকতে দ্বাৰকাক বুৰাইলা সাগৰে ॥
 নৰহিল কিছু তল গৈলা সামৰাজ্যে ।
 ৰুক্মিণী দেবীৰ মুখ্য মন্দিৰত বাজে ॥১৪৩
 নেড়ন্ত যাহাক মধুসূদনে ক্ৰণেক ।
 অত্ৰাপিও সাগৰত দেখিয়ো প্ৰত্যেক ॥
 সূৰ্য্য সম জ্বলে সিটো কৃষ্ণৰ আলয় ।
 যাক দৰশনে কৰে পাপৰ প্ৰলয় ॥ ১৪৪
 কৃষ্ণৰ নিৰ্য্যাণ শুনিয়োক সৰ্ব্বজনে ।
 তৰিবা সংসাৰ আৰ জ্ঞান কীৰ্ত্তনে ॥
 গৃহতে থাকিয়া স্তখে মহা পুণ্য সাধা ।
 বোলা হৰি হৰি যম যাতনাক বধা ॥১৪৫



ঘোষা ॥ বামে হোক বসতি বাম-চৰণে গতি ॥১৩

পদ ॥ অৰ্জুন শুনিলে হেন কৃষ্ণৰ প্ৰয়াণ ।
 ভৈলন্ত বিহ্বল শোকে নাই স্মৃতি জ্ঞান ॥
 মহা মৰ্ম্মে কৃষ্ণক স্মৰি কুন্তীসুত ।
 হা প্ৰাণ-কৃষ্ণ বুলি কান্দিলা বহুত ॥১৪৬
 কহিয়াছে মাধৱে গীতাত যিটো জ্ঞান ।
 প্ৰবন্ধে হিয়াত তাক কবিলন্ত ধ্যান ॥
 চিৰকালে চিত্তক কৰিয়া বীৰে স্মৃৎ ।
 প্ৰেত-কাৰ্য্য জ্ঞাতিৰ কৰাইলা মহাৰথ ॥১৪৭
 অনুক্ৰমে দিয়াইলন্ত পিণ্ড জলাঞ্জলি ।
 কৃষ্ণৰ আদেশ পাছে শূনি মহাবলী ॥
 স্ত্ৰী-বাল্য-বৃদ্ধক কৰিয়া বীৰে স্মৃৎ ।
 সৰাকো লগতে লৈয়া গৈলা ইন্দ্ৰপ্ৰস্থ ॥১৪৮
 তহিতে থৈলন্ত নিয়া যত যদুচয় ।
 পাছে যুধিষ্ঠিৰক দেখিয়া ধনঞ্জয় ॥
 চৰণত নিঢ়ালে পড়িলা অধোমুখে ।
 সমিধান নেদন্ত মনত মহা দুঃখে ॥১৪৯
 আকুল-হৃদয় ভৈলা দেখি যুধিষ্ঠিৰ ।
 ভ্ৰাতৃত পুছন্ত পাছে কৰি চিত্ত স্থিৰ ॥
 বান্ধৱৰ বাৰ্ত্তাক অৰ্জুন মোত কহ ।
 কুশলে কি আছে সিটো স্মৰ মাতামহ ॥১৫০
 মমা বন্ধুদেৱ কিবা আছন্ত কল্যাণে ।
 ভালে কি আছন্ত তান পত্নীগণ মানে ॥

সাম্ব কাম অনিকৰু ভালে কি আছন্ত ।
সময়ত ভাসমো কি মোক নুশবন্ত ॥১৫১

গোৱিন্দৰ বাৰ্তা বাপ কহিয়ো আশাত ।
স্থখে কি আছন্ত কৃষ্ণদেৱ দ্বাৰকাত ॥
যদু-বীৰগণ যাৰ বাহক আশ্ৰয় ।
পৰম আনন্দে সবে নিৰ্ভয়ে ক্ৰীড়ই ॥১৫২

সত্যভামা সতী যাৰ চৰণ-সেৱাত ।
দ্বাৰতে ৰোৱাইলে শচীৰ পাৰিজাত ॥
হেন প্ৰাণ-কৃষ্ণৰ সত্বৰে কহ কথা ।
কিয় হেন ভৈল বাপ তোমাৰ অৱস্থা ॥১৫৩

চিৰকাল প্ৰৱাসত কিবা পাইলি দুঃখ ।
তনু তোৰ নিস্তেজ মলিন দেখো মুৰু ॥
প্ৰাৰ্থকক নেদিলাহা প্ৰতিশ্ৰুত দান ।
নকৰিলা প্ৰাণীক ভয়ত পৰিত্ৰাণ ॥১৫৪

অতিথিক নিদি কিবা কৰিলা ভোজন ।
সিজিল পাতক কিবা অগম্য-গমন ॥
অধমে জিনিলে কিবা আসন্তে পথত ।
কিসক মিলিল বাপ দুঃখ হেনমত ॥১৫৫

কহিয়োক বাপু এবে দুঃখৰ কাৰণ ।
বুলিবে খোজন্তে নোহুলায় মুখত বচন ॥
চক্ষুক মলচি পাছে শোকক স্তম্ভাই ।
কাঢ়িলা নিশ্বাস বীৰে নৃপতিক চাই ॥১৫৬

সৌহৃদ্য সখিত্ব স্তমবিয়া মাধৱৰ ।
 বোলন্ত অৰ্জুনে ৰাজা শুনা আখ্যান্তৰ ॥
 ভনিল শঙ্কৰে কৃষ্ণ চৰণত ধৰি ।
 পাতক ছাড়োক ডাকি বোলা হৰি হৰি ॥১৫৭

—ঃঃ—

ঘোষা ॥ গোপাল হৰি কৰো প্ৰণাম ।
 নেড়োক মুখে ৰাম-কৃষ্ণ নাম ॥১৪
 পদ ॥ কিবা সোধা ৰাজা মোৰ অৱস্থা ।
 সৰ্বনাশ ভৈলো কি কৈবো কথা ॥
 বন্ধু কপী হৰি ভৈলো বঞ্চিত ।
 কিমতে আৰে সম্বৰিবো চিত্ত ॥১৫৮
 যাহাক আশ্ৰয়ে দ্ৰুপদ ঘৰে ।
 জিনিলো ৰাজাগণ একেশ্বৰে ॥
 মৎস্য ভেদি পাইলো দ্ৰৌপদীক ।
 হেন কৃষ্ণ বিনে জীৱন ধিক ॥১৫৯
 দহিলো খাণ্ডৱ যাৰ সহায় ।
 ভঙ্গাইলো বাসৱক সমুদায় ॥
 অদ্ভুত সভা সাজি দিলে ময় ।
 কৰিলো ৰাজস্বয় যাত গয় ॥১৬০
 এড়িয়া গৈলা হেন কৃষ্ণ মোক ।
 কিসক জীও নগৈ যমলোক ॥
 হৰক যুঝিলো যাহাক গয় ।
 দিলা অস্ত্ৰ হৰে ছয়া বিস্ময় ॥১৬১

যাহাৰ প্ৰসাদে ভৈলো স্বৰ্গগামী ।
 ইন্দ্ৰৰো অৰ্দ্ধাসন পাইলো আমি ॥
 এড়িয়া গৈলা হেন যত্নৰায় ।
 কেনে জীও এভু প্ৰাণ নযায় ॥১৬২
 যাহাৰ তেজে বৃকোদৰ বীৰে ।
 দুঃশাসন-হিয়া কুঠাবে চিৰে ॥
 প্ৰতিজ্ঞা সাম্ফলি পিলা কধিৰ ।
 ভাঙ্গিলা উৰু কুৰু নৃপতিৰ ॥১৬৩
 বান্ধৱ বুলি ত্ৰিজগত পতি ।
 কৰিলো সাৰথি মঞি কুমতি ॥
 ব্ৰহ্মা আদি যত ত্ৰিদশগণে ।
 সদায়ে সেৱন্ত যাৰ চৰণে ॥১৬৪
 দেবৰো দেব হেন প্ৰভু হৰি ।
 মাতন্ত মোক পৰিহাস কৰি ॥
 ওবা পাৰ্থ ওবা সখি অজ্জুৰ্ন ।
 কতেক কহিবো প্ৰভুৰ গুণ ॥১৬৫
 ভ্ৰমন্তে ভুঞ্জন্তে কৃষ্ণৰ সঙ্গ ।
 নানা উপালন্ত কৰিলো বঙ্গ ॥
 সহিলন্ত তাক যেন বান্ধৱে ।
 বঞ্চিত ভৈলোহো হেন মাধৱে ॥১৬৬
 কিবা সোধা ৰাজা আমাৰ কথা ।
 কোননো নভৈল মোৰ অৱস্থা ॥
 বাথিয়া আনো কৃষ্ণ-পত্নী-জাক ।
 গোৱালে কাঢ়ি নিলে তাসম্বাক ॥১৬৭

স্ত্রীক যেন জিনিলেক মোকে ।
 প্ৰাণ ফুটি যায় এহিসে শোকে ॥
 কৃষ্ণৰ বিয়োগে দগধ মন ।
 মাতিবে নোৱাৰো হৰায় চেতন ॥১৬৮
 অজ্জু'ন এহি বুলি মৌন ভৈলা ।
 কৃষ্ণৰ চৰণ চিন্তিবে লৈলা ॥
 বিষয়-বিষে ভৈল বিবকতি ।
 কৃষ্ণ-পাদ-পদ্মে নছাড়ে মতি ॥১৬৯
 কৃষ্ণৰ কিঙ্কৰে শঙ্কৰে ভণে ।
 কৃষ্ণ কথা শুনা সমস্ত জনে ॥
 য়েৰে স্থখে যাইবা সংসাৰ তৰি ।
 সদায় ডাকি বোলা হৰি হৰি ॥১৭০

ঘোষা ॥ গোপাল গৌৰিন্দ ৰাম কৃষ্ণ হৰিগতি ।
 কি ৰাম হৰি গতি কি ৰাম হৰি পতি ॥১৫

পদ ॥ এহিমতে কৃষ্ণক চিন্তন্তে মহাবীৰ ।
 বাঢ়িল ভকতি মল গুচিল বুদ্ধিৰ ॥
 পাসৰি আছিল যিটো শিখিবাৰ তত্ত্ব ।
 ছনাই ভৈল অজ্জু'নৰ মনত বেকত ॥১৭১
 ভৈল ব্রহ্ম-সম্পত্তি এড়াইলা শোকচয় ।
 মনত আছিল মানে গুচিল সংশয় ॥
 মায়ায়ে এড়িল লিপ্ত শৰীৰ ভাগিল ।
 আপোনাৰ আত্মা পৰমাত্মাতে থাপিল ॥১৭২
 ভকতিৰ বলে জ্ঞান লাভলা নিগুণ ।
 জীৱন্তে মুকুত হই বহিলা অৰ্জ্জু'ন ॥

কুন্তী শুনিলন্ত পাছে কৃষ্ণৰ নিৰ্য্যাণ ।
 কৃষ্ণতে অপিয়া চিত্ত ছাড়িলন্ত প্ৰাণ ॥১৭৩
 কৃষ্ণৰ নিৰ্য্যাণ শুনি বাজা যুধিষ্ঠিৰ ।
 শোক মোহ এড়ি চিত্ত কৰিলন্ত স্থিৰ ॥
 হৰি এড়িলাত কলি প্ৰৱেশিলা জানি ।
 পৰীক্ষিত তোমাক পাতিল বাজা আনি ॥১৭৪
 এড়িলা বিচিত্ৰ বস্ত্ৰ বহ্ন অলঙ্কাৰ ।
 পিন্ধিলা বাকলি বাজা ভৈলা নিবাহাব ॥
 মৌন ব্ৰত ধৰিয়া মুকুত কৰি কেশ ।
 ভৈলা যেন জড় আতি পিণ্ডাচৰ বেশ ॥ ১৭৫
 কৃষ্ণ পদ-পঙ্কজক ধৰি হৃদয়ত ।
 হৰি ভক্তি দহিলে মনৰ মল যত ॥
 বিষ্ণুৰ ধ্যানত পৰে আন গতি নাই ।
 পাইলন্ত পৰম গতি পাছে পাঞ্জে ভাই ॥১৭৬
 কৃষ্ণ পদ-পঙ্কজ হৃদয়ে কৰি স্থিৰ ।
 ধৰিলা উত্তৰ পথ বাজা যুধিষ্ঠিৰ ॥
 দ্ৰৌপদী দেখিল এড়িলন্ত পঞ্চ পতি ।
 কৃষ্ণৰ চৰণে পাছে স্থিৰ কৰি মতি ॥১৭৭
 কৃষ্ণকেন্দ্রে স্মৰে কৃষ্ণক কৰে ধ্যান ।
 হা প্ৰাণকৃষ্ণ বুলি ছাড়িলন্ত প্ৰাণ ॥
 পাছে পৰীক্ষিত তুমি পালিলাহা মহী ।
 ধৰ্ম্মক বাখিলা বলে কলিক নিগ্ৰহি ॥১৭৮
 তোমাৰ ৰাজ্যত ভৈল সত্যৰ ব্যৱস্থা ।
 দশো দিশে কহয় তোমাৰ গুণ-কথা ॥

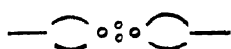
কৃষ্ণৰ নিৰ্য্যাণ শুনিয়োক সৰ্ব্বজনে ।
 তৰিহঁ সংসাৰ ঘোৰ শ্ৰৱণ-কীৰ্তনে ॥১৭৯
 ইহ পৰলোকে হৰি চৰণেসে গতি ।
 হেন জানি কৰা সবে হৰিত ভকতি ॥
 হেন জানা অন্তকে কেশত আছে ধৰি ।
 এড়ায়ো যমৰ দায় ডাকি বোলা হৰি ॥১৮০

—০—

ঘোষা ॥ বাম গোপাল ৰূপাময় নিৰঞ্জন হৰি ।
 ভকতৰ নিয়ো নাথ দুঃখক সংহৰি ॥১৬
 পদ ॥ নৃপতিত শুকে পাছে কহন্ত কাহিনী ।
 গৈলন্ত উদ্ধৰ পায়া কৃষ্ণত মেলানি ॥
 বিদূৰে সহিতে যেন কৰিলা আলাপ ।
 শুনিয়ো নৃপতি ছনাই উদ্ধৰ বিলাপ ॥১৮১
 তীৰ্থ কৰি ফুৰন্তে বিদূৰ মহাভাগ ।
 যমুনা-তীৰত উদ্ধৰক পাইলা লাগ ॥
 পূৰ্ব্ব-শিষ্য গুৰুৰ কৃষ্ণৰ অনুচৰ ।
 দেখি তাক আতি প্ৰাতি ভৈল বিদূৰৰ ॥১৮২
 আলিঙ্গি ধৰিলা নয়নৰ বহে জল ।
 পুছিলন্ত যদু-কুক-কুলৰ কুশল ॥
 পুৰাণ পুৰুষ বাম কৃষ্ণ অৱতৰি ।
 স্তখে কি আছন্ত পৃথিবীৰ ভাৰ হৰি ॥১৮৩
 বহুদেৱ তিনিদিৰ কহিয়ো কল্যাণ ।
 আমাৰ স্তহদ নাহি তাহান সমান ॥

প্ৰহ্লাদ্যৰ বাৰ্তা বাপ কহিয়ো সম্প্ৰতি ।
 স্থখে কি আছন্ত উগ্ৰসেন নৰপতি ॥১৮৪
 সাম্য কাম অনিৰুদ্ধ আছন্ত কুশলে ।
 বৈষ্ণৱ অক্ৰুৰ কিবা আছে অবিকলে ॥
 আনন্দে কি আছন্ত সাত্যকি মহাবল ।
 দৈৱকী দেৱীৰ আৰে কহিয়ো কুশল ॥১৮৫
 চাক গদ আদি কৰি কৃষ্ণৰ তনয় ।
 আছে যদুগণ কিবা পূৰ্ব অভ্যুদয় ॥
 কৃষ্ণ ধনঞ্জয় দুইক কৰিয়া আশ্ৰয় ।
 স্থখে কি আছন্ত যুধিষ্ঠিৰ মহাশয় ॥১৮৬
 ভীম ধনঞ্জয় সহদেৱ নকুলৰ ।
 সবাবো বাৰ্তাক বাপ কহিয়ো সত্বৰ ॥
 কৰো অনুশোচ ধৃতৰাষ্ট্ৰক সম্প্ৰতি ।
 নিজ পাপে গৈল জীৱন্ততে আধোগতি ॥১৮৭
 দেশক ডাকিলা মোক পুত্ৰৰ বিবাদে ।
 তীৰ্থ কৰি ফুৰো মঞি কৃষ্ণৰ প্ৰসাদে ॥
 যাৰ যশ কীৰ্তনে জগত আতি তৰে ।
 বাৰ্তা কহা সহি হেন কৃষ্ণৰে সত্বৰে ॥১৮৮
 পুছিল বিদূৰ য়েৰে কৃষ্ণৰ কুশল ।
 মাধৱক স্মৰি ভৈলা উদ্ধৱ বিহ্বল ॥
 পাঞ্চ বৰিষতে যিটো ভোজনক এড়ি ।
 শিশু-লালা কৰিয়া পূজন্ত মাত্ৰ হৰি ॥১৮৯
 কৃষ্ণৰ সেৱাতে আৰে আসি বুদ্ধ ভৈলা ।
 কহিবে নপাৰি কথা মোন ছয়া বৈলা ॥

দুই দণ্ড চিন্তিলন্ত কৃষ্ণ চৰণ ।
 হৰি-ভক্তি অমৃতত মগ্ন ভৈল মন ॥১৯০
 শিহৰি শৰীৰ ভৈল সৰ্ব্বাঙ্গ পুলক ।
 চক্ষু মুদি আছ অৱে আনন্দে লোতক ॥
 মাধৱৰ স্নেহ বসে মগ্ন ভৈলা মন ।
 বোলা হৰি হৰি সমজ্যাৰ যত জন ॥১৯১



ঘোষা ॥ বনমালী ৰাম মোৰ প্ৰাণ গৈল কোন স্থান ।
 জীৱেৰ জীৱন কৃষ্ণ বিনে নাই আন ১৭

পদ ॥ কথমপি কৃষ্ণ চৰণ এড়ি মন ।
 বজাইলা উদ্ধৱে পাইলা গাৱত চেতন ॥
 হাতে মলচিয়া চক্ষু চান্ত স্থিৰ কৰি ।
 ত্যজিলন্ত নিশ্বাস কৃষ্ণৰ লীলা স্মৰি ॥১৯২
 কৃষ্ণৰ বিৰহে অগ্নি দন্ধ কৰে মন ।
 কান্দন্তে দিলন্ত বিদূৰক সমিধান ॥
 কিবা কথা মোধা সখি দেখো অন্ধকাৰ ।
 কৃষ্ণ-সূৰ্য্য-অন্ত গৈল প্ৰাণ যে আমাৰ ॥১৯৩
 কাল সৰ্পে দংশিলেক সুহৃদ সকল ।
 কি কহিবো সখি আৰ আমাৰ কুশল ॥
 যাদৱ বংশৰ কিনো মিলিল অভাগ ।
 নজানিলো কৃষ্ণক লগতে পায়ী লাগ ॥১৯৪

ক্ৰাৰ-সাগৰত আছিলন্ত শশধৰ ।
 মাছে যেন বোলে ইও এক জলচৰ ॥
 সেহিমতে ঈশ্বৰক পায় যদুগণ ।
 মনে মানিলন্ত এন্তে জ্ঞাতি একজন ॥১৯৫
 ভূষণবো ভূষণ পৰম অঙ্গচয় ।
 যাক দেখি হৰি হন্ত আপুনি বিস্ময় ॥
 অপূৰ্ণ প্ৰাণীক অল্প দিয়া দৰশন ।
 লগতে নিলন্ত যেন লোকৰ লোচন ॥১৯৬
 দেখিয়ো কৃষ্ণৰ কেন কৰ্ম বিড়ম্বন ।
 বহুদেৱ-গৃহত অজৰ উপজন ॥
 যাৰ কটাক্ষতে হোৱে জগত বিনাশ ।
 কংসভয়ে লন্ত তেবে গোকুলত বাস ॥১৯৭
 বহুদেৱ-দৈৱকীক বুলিলা প্ৰণামি ।
 কংসভয়ে ত্ৰজত বঞ্চিলো গৈয়া আমি ॥
 হে পিতৃ-মাতৃ মোৰ মৰষিয়ো দোষ ।
 ইহাক স্মৰি মনে মিলে অসন্তোষ ॥১৯৮
 হেনয় কৃষ্ণৰ যিটো গাইলে নাম-গুণ ।
 দুনাই পাসৰিবে আব কোন নিদাৰুণ ॥
 ৰাজসূয় যজ্ঞত দেখিলো নেত্ৰ ভৰি ।
 যেন গতি পালে শিশুপালে ঘেষ কৰি ॥১৯৯
 কৃষ্ণ-মুখ-পদ্যক কৰন্তে নেত্ৰে পান ।
 অজ্জুৰৰ শৰে কাটে ছাড়ে স্তখে প্ৰাণ ॥
 পাৱে পৰম-পদ ব্ৰহ্মাদিয়ো যাত গহ ।
 হেনয় প্ৰভুৰ কোনে সহিবে বিৰহ ॥২০০

উগ্রসেন ৰাজাক বৈসায়া সিংহাসনে ।
 কৰযোড়ে আপুনি বোলন্তু নাৰায়ণে ॥
 আদেশিয়ো মহাৰাজা কোন কৰ্ম্ম কৰো ।
 ইহাক স্মৰি সখি আতিশয় মৰো ॥২০১
 কৃষ্ণ গুণ স্মৰন্তে হৰাইলা চেতনা ।
 মৰিবাক লাগি স্তন দিলেক পুতনা ॥
 তথাপি পাইলেক তাই জননীৰ গতি ।
 কিনো কৃপাময় নাৰায়ণ প্ৰাণ-পতি ॥২০২
 হেননো স্বামীক এড়ি কিনো মহা অন্ধ ।
 আনক ভজিবে লাগি কৰিবে প্ৰৱন্ধ ॥
 যত দৈত্য আসে মাধৱক ক্ৰোধ কৰি ।
 তাহাকো উত্তম গতি দেন্তু শ্ৰীহৰি ॥২০৩
 যিটো প্ৰেমভাৱে ভজে হেন ভগৱন্ত ।
 তাহাৰ মহিমা কহি কোনে পাৱে অন্ত ॥
 হেন পূৰ্ণ ব্ৰহ্মক হাততে পায় লাগ ।
 হৰুৱাইলো দেখা সখি মোহোৰ অভাগ ॥২০৪
 স্মৰি স্মৰি সিটো স্বামীৰ চৰণ ।
 কহিবে নোৱাৰো কথা দন্ধ কৰে মন ॥
 কৃষ্ণৰ কিঙ্কৰে কহে শুনা সৰ্বলোক ।
 হৰি হৰি বোলা সদা পাতক ছাড়োক ॥২০৫

ঘোষা ॥ গোপাল প্ৰাণ গৈলা কোন স্থান ।
গোপাল প্ৰাণ ॥১৮

পদ ॥ শুনা সখি যেন ভৈলা অৱস্থা ।
পূৰ্বাপৰ কহো কৃষ্ণৰ কথা ॥
খণ্ডিবাক লাগি ভূমিৰ ভাৰ ।
দৈৱকী-গৰ্ভে ভৈলা অৱতাৰ ॥২০৬

বহুদেৱে ভয়ে গোকুলে থৈলা ।
কৰিলা কৃষ্ণে তৈতে শিশু লীলা ॥
গোপ-শিশু সমে বাচক চাৰি ।
ভ্ৰমন্ত যমুনা-তীৰে মুবাৰি ॥২০৭

কংসে পাঞ্চে যত আসে দানৱ ।
লীলায়ে মাৰন্ত তাক মাধৱ ॥
ইন্দ্ৰৰ মথকো কৰিলা ভঙ্গ ।
বৰষিলা ইন্দ্ৰে কৰিয়া থঙ্গ ॥২০৮

মন্দৰ তুলি পাছে ভগৱন্তে ।
ৰাখিলা ব্ৰজক ৰূপ্তিৰ হন্তে ॥
শৰত-কালে চন্দ্ৰাৱলী পাই ।
কৰিলা বাস-ক্ৰীড়া যদুৰায় ॥২০৯

বলো সমে আসি মথুৰাপুৰ ।
মাৰিলা তৈতে দুৰ্জ কংসাসুৰ ॥
পঢ়িবে লাগি ছয়া গৈলা ছাত্ৰ ।
সান্দীপনি গুৰু পঢ়াইলা শাস্ত্ৰ ॥২১০

মৃতক পুত্ৰক দক্ষিণা দিলা ।
 অষ্ট মহিষীক বিহা কৰিলা ॥
 নৰকক মাৰি ৰূপে গুণে ধন্য ।
 পাইলা আৰো মৌল হাজাৰ কন্যা ॥২১১
 সবাতো দশদশ পুত্ৰ জাত ।
 তৈল বল বীৰ্য্যে জগতে খ্যাত ।
 দ্বিবিধ মাগধ সম্বৰ বাণ ।
 শাস্ত্ৰ পৌণ্ড্ৰ কৰ লৈলন্ত্ৰ প্রাণ ॥২১২
 পাণ্ডৱৰ হাতে সমৰ জিনি ।
 মৰাইলা অষ্টদশ অক্ষৌহিণী ॥
 উত্তৰা গৰ্ভে ভৈলা উতপতি ।
 পৰীক্ষিত পাণ্ডু-বংশে সন্ততি ॥২১৩
 দ্রোণীৰ অস্ত্ৰে দহিলেক গাক ।
 বাখিলন্ত্ৰ ক্ৰমেঃ ধৰি গদাক ॥
 কৃষ্ণৰ মহা অনুগ্ৰহ পাই ।
 ভুঞ্জিল ৰাজ্য যুধিষ্ঠিৰ ৰায় ॥২১৪
 অনেক বৎসৰ আছা মাধৱ ।
 যাদৱগণৰ বঢ়াই উৎসৱ ॥
 গৃহত পাছে ভৈলা বিৰকতি ।
 গুণন্ত্ৰ মনত জগতপতি ॥২১৫
 আছে যদুগণ হুঃসহ বীৰ ।
 নুগুঢ়িল কিছু তাৰ ভূমিৰ ॥
 দিয়াইলা বিপ্ৰ-শাপ প্ৰভু ছলে ।
 সবাকো নিলা প্ৰভাসৰ জলে ॥২১৬

স্নান কবি সবে দিলেক দান ।
 কবিলে বাকণী স্ববাক পান ॥
 কৃষ্ণ মায়ায় চেতন হবিল ।
 অন্তে-অন্তে যুজি সবে মবিল ॥২১৭
 মাধরে পাছে স্নান কবি জলে ।
 বসিলা আসনে অশ্বখ-তলে ॥
 মোক আদেশিলা জগত-নাহা ।
 তুমি বদরিকাশ্রমক যাহা ॥২১৮
 তথাপি এড়িবে নোরাবো স্বামী ।
 আঁৰ হয় গৈলো পাছতে আমি ॥
 কৃষ্ণ বিবহ সহিবে কোনে ।
 বোলা হবি হবি সমস্ত জনে ॥২১৯

—০—

ঘোষা ॥ কাঁহা গৈলা মোর গোপাল স্বামী ।
 কৃষ্ণ বিনে জীরো কিমতে আমি ॥ ১১৯
 পদ ॥ কৃষ্ণক নেদেখি আকুল মতি ।
 বিচারি পাছে পাইলো প্রাণ-পতি ॥
 নিশ্চল শ্যাম তনু স্কন্ধমাৰ ।
 কণ্ঠত কোস্তভ মুকুতা হাব ॥২২০
 চাৰিখান ভুজ ভূষণে জ্বলে ।
 আপাদ-লম্বী বনমালা গলে ॥
 অকণ-লোচন মুখ প্রসন্ন ।
 প্রকাশন্তে আছে গীত বসন ॥২২১

কুণ্ডল কর্ণে কবে জলমল ।
 কিবীটি বজ্রৰ শিৰে উজ্জ্বল ॥
 নুপুৰে বঞ্জে পাদ-পদ্ম কোষ ।
 যাক দেখি মিলে মনে সন্তোষ ॥২২২
 দাহিন পদে বাম উৰু স্থাপি ।
 আসনে বসিছা জগত ব্যাপি ॥
 শিশু অশ্বত্থত আউজি গার ।
 দেখিলো প্রভু পূৰ্ণনন্দ ভার ॥২২৩
 তহিতে মৈত্রেয় মিলিল আসি ।
 মোক দেখি কৃষ্ণে তুলিলে হাসি ॥
 কান্দিবে লাগিলা প্রভুক চাই ।
 প্রবোধিলা মোক যাদৱ ৰায় ॥২২৪
 জানিলো উদ্ধৱ তোমাৰ চিত্ত ।
 পূৰিবো তোমাৰ মন বাঞ্ছিত ॥
 আছিল বস্তু পূৰ্ব জনমতে ।
 পূজিলা তুমি মোক ভালমতে ॥২২৫
 মোহোৰ কৃপায়ে লভিলা পাৰ ।
 আউজি জন্ম দুনাই নাহি তোমাৰ ॥
 স্ফূট ভকতি জ্ঞান বৈবাগ ।
 ইজন্মত আসি লৈলেক লাগ ॥২২৬
 হেন কৃপা বাক্য শুনি স্বামীৰ ।
 স্নেহে শিহৰিল সব শৰীৰ ॥
 বহয় লোতক নেত্ৰৰ ঝৰি ।
 বুলিলো পাছে কৃতাজ্জলি কৰি ॥২২৭

চিন্তে যিটোজনে তযু চৰণ ।
 নিসিজে তাৰ কোন প্ৰয়োজন ॥
 তথাপি একো বাঞ্ছা নাই মোৰ ।
 তোমাৰ চৰণ সেৱাত পৰ ॥২২৮
 তুমি পূৰ্ণ-কাম জগতে খ্যাত ।
 তথাপি মোক মাতা মন্ত্ৰণাত ॥
 সোধা কথা যেন সামান্য জন ।
 ইহাক স্মৰি মোহ হোৱে মন ॥২২৯
 ব্ৰহ্মাক দিলা যিটো জ্ঞান স্বামী ।
 জানিবে যেবে যোগ্য হওঁ আমি ॥
 কহিয়ো তেৱে তাক ভগৱন্ত ।
 পাও প্ৰভু যেন দুঃখৰ অন্ত ॥২৩০
 হেন শুনি হৰি কৃপায়ে হাসি ।
 কহিলা বহু জ্ঞান প্ৰকাশি ॥
 পৰম প্ৰসাদ দিলন্ত স্বামী ।
 নমিলো পাছে প্ৰদক্ষিণে আমি ॥২৩১
 আসিলো ঐক ছয়া কৃতকৃত্য ।
 কৃষ্ণৰ বিৰহে আকুল চিত্ত ॥
 তোমাক এড়িয়া মঞি অভাগী ।
 যাইবো বদৰিকাশ্ৰম লাগি ॥২৩২
 তোমাত জ্ঞান কহিবাক প্ৰতি ।
 বুলিলা মৈত্ৰেয়ক যদুপতি ॥
 বিদূৰে সমে হেন কথা কই ।
 আনন্দে তীবৰত আছিল বই ॥২৩৩

কথাতে পোহাইলা সমস্তে বাতি ।
 বিদূৰো ভৈলা আনন্দিত আতি ॥
 কৃষ্ণৰ কীৰ্ত্তি শুনা সৰ্বলোক ।
 তৰিবা য়েৰে ইটো দুঃখ-শোক ॥২৩৪
 অন্তকে আসি ধৰিলেক পৰা ।
 জানিয়া আন আল জাল এড়া ॥
 কৃষ্ণৰ কিঙ্কৰে কহে শঙ্কৰে ।
 হৰি হৰি বোলা সমস্ত নৰে ॥২৩৪
 শ্ৰীকৃষ্ণৰ বৈকুণ্ঠ প্ৰয়াণ সমাপ্ত ॥

—:~:—

অষ্ট বিংশ ভাগ

সহস্ৰ-নাম বৃত্তান্ত ।

ঘোষা ॥ কি কৰিলো কি কৰিলো ভকতি নকৰি ।
 অন্তকে পাইলেক আসি বক্ষা কৰা হৰি ॥১
 পদ ॥ নকৰিলো শিবে মাধৱক নমস্কাৰ ।
 ইটো মাথা-গোট মোৰ ভৈল মহাভাৰ ॥
 কৰ্ণ দুই আছে নুশুনিলো হৰি কথা ।
 দুগোটা গৰ্ভৰ ভাৰ বহিলোহো বৃথা ॥১
 জিহ্বা মোৰ আছন্তে নলৈলো বাম নাম ।
 দাদুৰীৰ জিহ্বা যেন ভৈল কোন কাম ॥
 নেদেখিলো নয়নে প্ৰভুৰ যেন ৰূপ ।
 সম্যকে জানিলো দুয়ো আধি অন্ধকূপ ॥২

যেন চিত্র বিচিত্র মৈবাব ভাসে পাখি ।
 হবি-রূপ নেদেখিলো পাইলো তেহু আখি ॥
 হবি-পদ-তুলসীৰ নলৈলোহো ত্রাণ ।
 জীরন্তে মৰিলো নাসা ভাটিৰ সমান ॥৩
 পিন্ধিলোহো বাহুত অনেক অলঙ্কাৰ ।
 প্রভুৰ পূজাক নকৰিলো একবাৰ ।
 কৃষ্ণ-কৃত নকৰিলো ভৈলোহো বৰ্বৰ ।
 ইটো হস্ত বাহু মিছা যতক শরব ॥৪
 পার দুই আছন্তে নগৈলো ক্ষেত্র স্থান ।
 মোৰ পার ভৈল বৃক্ষ শিক্ষাৰ সমান ॥
 হা হা দয়াময় মোৰ কি কৰিলা গতি ।
 এভু তুৰা নাম লৈবে হৌক মোৰ মতি ॥৫
 কৰ্ম দোষে যিবা জন্ম হৌক সংসারত ।
 তাতো নছাড়োক চিত্ত তুৰা চৰণত ॥
 সদায় ঘোষোক বাম নাম মোৰ মুখে ।
 সংসার সাগৰে তেবে তৰো মহাস্থখে ॥৬
 সকল জগত তযু মায়ায়ে মোহিত ।
 তোমাৰ চৰণে প্রভু কেরে নেদে চিত্ত ॥
 পুত্র দাৰা নিহলে বান্ধিলো দুয়ো ভৰি ।
 মৰন্তে আছোহো তভো নেবোলোহো হবি ॥৭
 দুৰ্লভ মনুষ্য জন্ম ভাৰতত পাইলো ।
 তোমাক নেসেরি বৃথা জনম গোৱাইলো ॥
 নিচিস্তিলো একবাৰ তোমাৰ চৰণ ।
 তক-বন জীয়ে যেন আমাৰ জীৱন ॥৮

বিষয়ত ভোল ছয়া কৰিলোহো ভোগ ।
 তাৰ ফলে শৃগাল খানৰ ভৈলো যোগ ॥
 ভৱ তৰিবাৰ যোগ্য লভিলো শৰীৰ ।
 বিষয় বতাসে পাই কৰিলে অস্থিৰ ॥৯
 কৰে টলবল দেহা কেনে ছইবো পাৰ ।
 এডু দাস বুলি মোক কৰিয়ো উদ্ধাৰ ॥
 হুকৰি শেখৰ তুৱা দাসবো দাস ।
 কাতৰ কৰহো দিয়ো চৰণত বাস ॥১০

— ০ —

ঘোষা ॥ ৰাম জগবন্ধু ত্ৰাহি গোপাল ।
 দাস উদ্ধাৰিয়ো দীন-দয়াল ॥২

পদ ॥ কৃষ্ণৰ চৰণে কৰি প্ৰণাম ।
 পদ্য পুৰাণৰ সহস্ৰ নাম ॥
 আমি বিৰচিবো কীৰ্ত্তন আৰ ।
 শুনি পাতকৰ ছয়ো নিস্তাৰ ॥১১
 হৰি নামে পাই সংসাৰৰ পাৰ ।
 সমস্ত শাস্ত্ৰৰ এহিসে সাৰ ॥
 পুৰাণ ভাৰত আগম যত ।
 বেদ বেদান্তৰে এহিসে তত্ত্ব ॥১২
 শুনিয়ে হৰি নাম কেন ভাল ।
 সম্যকে পাতকৰ যমকাল ॥
 যতেক ব্ৰত দান যজ্ঞ কৰ্ম্ম ।
 সিজাস্ত হৰিনামে সব ধৰ্ম্ম ॥১৩

কৰান্ত বিষয়ত বিবকতি ।
 মিলান্ত কৃষ্ণত প্রেম ভকতি ॥
 মায়াবন্ধ ছোড়ি জ্ঞানক দেন্ত ।
 অন্তকালে বিষ্ণু পদক নেন্ত ॥১৪
 কৃষ্ণত যেরে নৰ গৈল লীন ।
 তেরেসে হৰি নাম উদাসীন ॥
 এহি সাত কাম গণি লৈয়োক ।
 জানিয়া হৰিনাম ভাবিয়োক ॥১৫
 নিন্দকৰ নিন্দা কুশুনি কাণে ।
 হৰিৰ নাম লৈয়ো সারধানে ॥
 স্বৰ্গ খণ্ড পদ্মপূৰাণ চাই ।
 বুলিলো নিশ্চয় আমি বুজাই ॥১৬
 চাৰিয়ো বেদৰ তত্ত্ব উদ্ধাৰি ।
 থৈলন্ত হৰিনাম সাৰ কৰি ॥
 সকল জগত হৈবে মুকুত ।
 সিহেতু মাধৱে কৰি গুপ্ত ॥১৭
 থাপিলা হৰিনাম ঠাৱে ঠাৱে ।
 বৈষ্ণৱগণেসে বিচাৰি পাৱে ॥
 মুকুতিকো এড়ি নাৰদ ঋষি ।
 হৰিনাম লৈয়া আতি হৰিষি ॥১৮
 ফুৰন্ত মাধৱৰ গুণ গাই ।
 বোলন্ত হৰি বিনে গতি নাই ॥
 চুফটচিত্তে যদি বোলয় হৰি ।
 সিয়ো জনে মহা-পাতেক তৰি ॥১৯

বৈকুণ্ঠ যাইতে ভৈল কাছ পাৰ ।
 কোটি পুরুষকো কৰি উদ্ধাৰ ॥
 হেন হৰিনাম নলৈয়া নৰে ।
 আত্মঘাত কৰি মিছাতে মৰে ॥২০
 পার্শ্বভীত হবে কহিলা আক ।
 ব্রহ্মায়ে কহিলন্ত দেৱতাক ॥
 হৰিনাম বিনে নাহিকে আন ।
 পুৰাণে বিচাৰি দেখা প্ৰমাণ ॥২১
 স্কন্ধবিশেষে কহে নিশ্চয় ।
 কেহো নকৰিবা আত সংশয় ॥
 জানিয়া মিছা আন যত কাম ।
 সদায়ে যুগিয়েক বাম বাম ॥২২

—०ঃ০—

ঘোষা ॥ হৰি গোবিন্দ অৰবিন্দ-লোচন বাম ।
 মোৰ মুখে নছাড়োক বাম-কৃষ্ণ বাম ॥৩
 পদ ॥ আছিল নাৰদ ঋষি ব্ৰহ্মাৰ সভাত ।
 বিচাৰিলা অনেক শাস্ত্ৰৰ অৰ্থ তাত ॥
 পিতৃ মুখে বেদৰ আছিল অৰ্থ শুনি ।
 পাছে পৃথিবীক লাগি আসিলন্ত মুনি ॥২৩
 বিমুগ্ধ ভকত ঋষি বিমুগ্ধেতে ধ্যান ।
 সদায়ে বিমুগ্ধ পৰে নভাষন্ত আন ॥

হাতে বীণা ধরি মাধৱৰ গুণ গান্ত ।
 মাধৱৰ গুণনাম লোকত শুনান্ত ॥২৪
 ফুৰন্তু পৱিত্ৰ কৰি তিনিয়ো লোকক ।
 অনন্তৰে চলিগৈলা ঋষি-সমাজক ॥
 নৈমিষাৰণ্যত আছে ঋষিৰ সমাজ ।
 বসে তৈত প্ৰৱেশ তৈলন্ত ঋষিৰাজ ॥২৫
 দেখিলা ব্ৰাহ্মণ সবে নাৰদ আসিলা ।
 গাৱ চালি আসন আনিয়া তাক দিলা ॥
 আতিশয় হৰিষে কৰিলা নমস্কাৰ ।
 হেন প্ৰশ্ন কৰিলন্ত জগততে সাৰ ॥২৬
 বিনা দান ব্ৰত যজ্ঞ তীৰ্থকো নাচৰি ।
 সমস্তে পাতক তৰে কোন কৰ্ম কৰি ॥
 স্থখে পুৰুষৰ কেনমতে হোৱে গতি ।
 কহিয়ো বহস্য কথা আমাত সম্প্ৰতি ॥২৭
 আৰো এক প্ৰশ্ন আমি কৰিবো তোমাত ।
 কিহেতু শঙ্কৰে তপ কৰন্তু সাক্ষাত ॥
 আপুনি ঈশ্বৰ তিনি জগততে সাৰ ।
 তান কাক চিন্তিবাক আছে অধিকাৰ ॥২৮
 মুখে কিবা জপন্তু ধিয়ান্ত কিবা মনে ।
 কহিয়োক গুৰু আক শুনো বঙ্গমনে ॥
 হেন শুনি নাৰদৰ মনে বঙ্গ ভৈলা ।
 পৰম বহস্য কথা কহিবাক লৈলা ॥২৯
 ভাল কথা তুমি সবে পুছিলো সাম্প্ৰত ।
 এহি কথা পাৰ্ব্বতী পুছিলো শঙ্কৰত ॥

যোগ ধ্যানে শঙ্কৰ আছন্তু কৈলাসত ।
 দেখিলন্তু পার্বতী শিৱৰ ঘোৰ ব্ৰত ॥৩০
 নাহিকে বসন গাৱে দিগ পৰিধান ।
 ভস্ম ধূলা সকলে অঙ্গৰ ভৈল স্নান ॥
 শিৰে আতি প্ৰকট বিকত জটা ভাৰ ।
 গাৱে সৰ্পগণ দেখিবাক চমৎকাৰ ॥৩১
 হৰি-নাম জপন্তু চিন্তন্তু অহৰ্নিশি ।
 হেন দেখি পার্বতীয়ে পুছিলো হৰিশি ॥
 স্বামী তুমি সকল দেৱৰ মুখ্য দেৱ ।
 তোমাক সমস্ত দেৱগণে কৰে সেৱ ॥৩২
 তোমাক সেৱন্তু সদা চন্দ্ৰ সূৰ্য্য বিধি ।
 তযু বৰদানে সমস্তৰে হোৱে সিদ্ধি ॥
 তোমাৰ নাহিকে জন্ম মৰণ সংসাৰ ।
 তযু মহিমাৱ কেহো নপাৱন্তু পাৰ ॥৩৩
 হেন দেৱে কাহাক ধিয়াৱা নিবন্তুৰ ।
 কি কাৰণে তপ কৰা আপুনি ঈশ্বৰ ॥
 কিবা মন্ত্ৰ জপা তুমি কহিয়ো আমাত ।
 পৰম কোঁতুকে মই পুছিলো তোমাত ॥৩৪
 তোমাৰ পৰম প্ৰিয়তম ভাৰ্য্যা আমি ।
 বহুত কথাক কহিয়োক মোক স্বামী ॥
 দ্বিজ কবিশেখৰে কহিলো হেন সাৰ ।
 হৰিনাম লৈয়া সবে ছয়োক নিস্তাৰ ॥৩৫

ঘোষা ॥ হে কৰুণাসিদ্ধ ভকতবন্ধু কৰিয়ো নিস্তাৰ ।

কেনে হৈবো সংসাৰৰ পাৰ ॥৪

পদ ॥ পার্ৱতীৰ বাক্য শুনি হৰ ।

পাছে হেন দিলন্ত উত্তৰ ॥

শুনিয়ে পার্ৱতী মোৰ বাণী ।

ভাল তুমি পুছিল কাহিনী ॥৩৬

ইটো কথা পৰম গুপ্ত ।

কহিবাক নুহিকে যুগুত ॥

তুমি মোৰ প্ৰাণ-প্ৰিয় জায়া ।

তাতেসে কহিবে মোৰ দায়া ॥৩৭

সত্য যুগ আছিল পূৰ্বত ।

সবে ভৈল হৰিৰ ভকত ॥

সবাবো ভৈলেক শুদ্ধ মতি ।

কৃষ্ণৰেমে চৰণত বতি ॥৩৮

হৰি পাদ-পদ্ম হৃদি থৈয়া ।

ফুৰে মাধৱৰ নাম লৈয়া ॥

শুনে কৃষ্ণ-কথা মাত্ৰ কাণে ।

হৰি পূজা কৰে সারধানে ॥৩৯

জানে হৰি নামেমে নিস্তাৰ ।

হৰি-নাম লৈয়া হোৱে পাৰ ॥

ইহলোকে ভুঞ্জয় ভুকুতি ।

পৰলোকে লভয় মুকুতি ॥৪০

যিটো গতি ইন্দ্র আদি দেৱে ।

নপারন্ত কৰ্ম কৰি কেৱে ॥

ମିଟୋ ଗତି ପାରେ ହରି ଅସି ।
 କିଛି ଆନ ପୁଣ୍ୟକ ନାଚି ॥୫୧
 ଯୋର ବାକ୍ୟ ଶୁନି ଦେଶଗଣ ।
 ସମସ୍ତେ ବୁଦ୍ଧି ଡଳି ଛନ୍ନ ॥
 ଆଗମ ପୁରାଣ ବେଦ ଶୁନି ।
 ନିଶ୍ଚୟ ନପାତୁ ମନେ ଶୁଣି ॥୫୨
 ସକଳ ଶାସ୍ତ୍ରର ଭିନ୍ନ ମତ ।
 ନପାରନ୍ତ କେରେ ତାର ତତ୍ତ୍ୱ ॥
 ଦେଶଗଣେ ନପାରନ୍ତ ପାର ।
 ମନୁଷ୍ୟେ ଜାଣିବେ କିବା ତାର ॥୫୩
 ଦେଇ ତୁଳା ପୁରୁଷ ଦାନକ ।
 ଅଶ୍ୱମେଧ ଯଜ୍ଞ ଅନେକ ॥
 ବାବାନସୀ ପ୍ରୟାଗତ ସ୍ନାନ ।
 ଗମ୍ଭୀର ପିତୃକ ପିଣ୍ଡ ଦାନ ॥୫୪
 କରେ କାୟ କ୍ଳେଶ ଘୋର ବ୍ରତ ।
 ବେଦ ପାଠ ନଞ୍ଜାଡ଼େ ସତତ ॥
 ତପ ଜପ ଧର୍ମ ଭୂତ ଦାୟା ।
 ଆନୋ ଯତ ପୁଣ୍ୟ ଆଚରିଆ ॥୫୫
 ଯୋଗ ଧ୍ୟାନ ବ୍ରତ ତତ୍ତ୍ୱ ଜାଣି ।
 ନପାୟ ଗତିକେ ଏକୋ ପ୍ରାଣୀ ॥
 ହରିନାମ ଲୋରେ ଯାତ୍ରା ଯୁକ୍ତେ ।
 ମିଟୋ ଗତି ପାରେ ମହାସୁଖେ ॥୫୬
 ଥାକେ ପୁତ୍ର ଦାସୀ ସମସ୍ତିତେ ।
 ପରହିଂସା କରଇ ସତତେ ॥

নধৰয় ব্রহ্মচর্য্য ত্রত ।
 নজানয় একো জ্ঞান তত্ত্ব ॥৪৭
 এড়িলেক আপোনাৰ ধৰ্ম্ম ।
 নকৰে বেদৰ যত কৰ্ম্ম ॥
 কেৱলে কৃষ্ণৰ নাম লৱে ।
 মুকুতিক মহাস্থখে পাৱে ॥৪৮
 কিনো হৰি নামৰ মহিমা ।
 কোনে কহি পাইবে তাৰ সীমা ॥
 আত পৰে ধৰ্ম্ম নাহি আন ।
 ৰাম নাম সদা কৰা পান ॥৪৯

—ঃ+ঃ—

ঘোষা ॥ ৰাম ৰূপা কৰা গোপাল ভজিলো তুৱা পাৱে ।
 সংসাৰ সাগৰে তৰো তুৱা নাম নাৱে ॥৫
 পদ ॥ পাৰ্ব্বতীত শঙ্কৰে কহিলা নিষ্ঠ কৰি ।
 হৰিব নামেসে জানা সংসাৰক তৰি ॥
 সৰ্ব্বক্ষণে হৰি গুণ নামক ভাবিবা ।
 হৰিনাম বিনে চিন্ত আনত নিদিবা ॥৫০
 সিজে পূণ্যচয় হৰি নামৰ লগত ।
 পাসৰিলে লাগ লৱে পাতক সমস্ত ॥
 যত পুণ্যচয় হৰি নামৰ কিঙ্কৰ ।
 তাক পাসৰিলে পাপ হোৱে বহুতৰ ॥৫১

পাছে দেখিলন্ত ব্রহ্মা আদি দেৱগণে ।
 মনুষ্যৰ পাপ নাই বিষ্ণুক স্মৰণে ॥
 যতে মনুষ্য কেৱে নুপূজে দেৱক ।
 হৰি স্মৰি ভৈল সবে হৰিৰ সেৱক ॥৫২
 মনত গুণন্ত দেৱে কৰি হৃদি খেদ ।
 কেনমতে হৰিৰ ভকতি হোঁৱে ছেদ ॥
 আমাক নুপূজে কেৱে পৃথিবী মণ্ডলে ।
 আমাক ছড়ায় সবে বৈকুণ্ঠক চলে ॥৫৩
 নপাওঁ যজ্ঞভাগ আমি দেৱ ভৈলো কিক ।
 আমাৰ দেৱতা পদ আছে ধিক ধিক ॥
 আবে হেন বোলো সবে দেৱগণ আসা ।
 সবে মিলি মাধৱক কৰোহো উপাসা ॥৪৪
 শঙ্কৰে বোলন্ত মই কৃষ্ণতো অধিক ।
 হৈবো বুলি মনে কৰো তানে ভকতিক ॥
 যতেক ত্ৰিংশ কোটি দেৱ আছে মানে ।
 বিষ্ণুক পূজিবে লাগিলেক স্থানে স্থানে ॥৫৫
 বহোক আমাৰ ভিক্ষা মনুষ্য লোকত ।
 দিয়োক জীৱিকা প্ৰভু ভৈলোহো ভকত ॥
 যজ্ঞ ভাগ ভুঞ্জিৱাক নাপাওঁ আমি কেৱ ।
 ৰাখিয়ো জীৱিকা তযু পাৱে কৰো সেৱ ॥৫৬
 ত্ৰিংশৰ ভকতিত তুষ্ট ভৈলা হৰি ।
 আগতে দিলন্ত দেখা দিব্য ৰূপ ধৰি ॥
 পৰম মধুৰ মূৰ্ত্তি কোটি সূৰ্য্য সম ।
 মুখে মুহু হাস্ত জগতৰে মনোৰম ॥৫৭

চতুর্ভুজ শঙ্খ-চক্র-গদা পদ্ম-পাণি ।
 দেৱক সম্বোধি হেন বুলিলন্ত বাণী ॥
 তুষ্ট ভৈলো আমি কৰিবোহো উপকাৰ ।
 আপুনি মনুষ্য হুয়া হৈবো অৱতাৰ ॥৫৮
 তোমবাসবক পূজা কৰিবো বিশেষ ।
 তেৱেসে পূজিবে নৰে পায়ী উপদেশ ॥
 দেৱক পূজিবো যজ্ঞ কৰিবো বহুত ।
 তেবে মোৰ নাম-ধৰ্ম্ম হৈবেক গুপ্ত ॥৫৯
 এহি বুলি ত্ৰিদশক ভকত-বৎসলে ।
 বহু বিধ কপ ভৈলা পৃথিবী মণ্ডলে ॥
 বয়ু-কুলে ৰামচন্দ্ৰ ভৈলা অৱতাৰ ।
 যজ্ঞ কৰি দেৱৰ সাধিলা উপকাৰ ॥৬০
 শ্ৰীক্ৰে পিতৃগণৰ কৰিলা মনতোষ ।
 ব্ৰাহ্মণকো দান দিয়া কৰিলা সন্তোষ ॥
 দ্বাপৰ-যুগত যত্ন-কুলে অৱতৰি ।
 কৃষ্ণ ৰাম ৰূপে পৃথিৱীৰ ভাৰ হৰি ॥৬১
 দেৱ ব্ৰাহ্মণক পূজা কৰিলা অশেষ ।
 সকল জগতে লৈল কৃষ্ণ-উপদেশ ॥
 কৃষ্ণৰ প্ৰসাদে ভৈল দেৱৰ সম্পতি ।
 বোলা হৰি হৰি আবে হোক সদগতি ॥৬২

—•—

ঘোষা ॥ ভাই বাম নামাজপ, ভাই বাম নাম জপ
ইহাৰ সমান নুই তম্ব মম্ব তপ ॥

পদ ॥ শুনিয়ে পাৰ্ব্বতী মঞি পূজিলো হৰিক ।
মনে হেন হৈবে সাধো কৃষ্ণতো অধিক ॥
বহুবিধ ভকতি কৰিলো বাহিৰত ।
সদায় নুগুচে মোৰ কপট চিত্তত ॥৬৩
কহিলো পাৰ্ব্বতী হৃদয়ৰ কথা ভাঙ্গি ।
নুগুচিল অহঙ্কাৰ মাধৱক লাগি ॥
যতপি কৰিলো মই কপট ভকতি ।
তথাপিতো তুষ্ট ভৈলো ত্ৰিজগত-পতি ॥৬৪
কিনো দয়াময় প্ৰভু ভকত-বৎসল ।
কপট সোৱাতে মোৰ কৰিলা কুশল ॥
দিব্যৰূপে দেখা মোক দিলন্ত মাধৱে ।
চাহিলো নয়ন ভৰি পৰম উৎসৱে ॥৬৫
দণ্ডৱতে প্ৰণামিলো কৃষ্ণৰ চৰণ ।
পাছে নাৰয়ণে মোক বুলিলা বচন ॥
মোত কৰি তোমাতে অধিক হৈবে মান ।
যেনমতে হৈবে তাৰ কহিবো কাৰণ ॥৬৬
তোমাক পূজিবো মঞি পৃথিবীক গৈয়া ।
তযু যশ বঢ়াইবো তোমাতে বৰ লৈয়া ॥
দ্বাপৰ যুগৰ আদি ত্ৰেতাৰ অন্তত ।
অৱতাৰ হৈবোহো আপুনি জগতত ॥৬৭
আমাৰ বচনে তুমি হেন কৰিয়োক ।
শাস্ত্ৰ কৰি মানুষৰ লোভ বঢ়ায়োক ॥

আগমত দেখায়োক সংসাৰৰ স্মৃথ ।
 তাক দেখি হোৱে যেন আমাত বিমূখ ॥৬৮
 আমাৰ ভকতি পশু সবে হৌক ছন্ন ।
 আন দেৱ পূজাক সবাৰে হৌক মন ॥
 আগম দেখায়া কৰা আমাক গুপুত ।
 তেৱেৰে প্ৰজাৰ সৃষ্টি হৈবেক বহুত ॥৬৯
 মাধৱৰ বাকে হেন শুনিলোহো আমি ।
 পাছে ভয় হুয়া হেন বুলিলো প্ৰণামি ॥
 সহস্ৰেক ব্ৰহ্মবধ যদি কৰে নৰে ।
 তোমাক সেৱায়ে তাকো তৰিবাৰ পাৰে ॥৭০
 যদিবা তোমাক প্ৰভু কৰে অহঙ্কাৰ ।
 সিটো পাতকৰ আৱে নেদেখো নিস্তাৰ ॥
 শত কোটি কল্পমানে নৰকত পচে ।
 কদাচিতো সিটো মহা পাতক নুগুচে ॥৭১
 কি কৰি পৱিত্ৰ মণ্ডি হৈবো নাৰায়ণ ।
 সেই উপদেশ দিয়া পাতক নাশন ॥
 যদি হেন তোমাক আগমে কৰো ছন্ন ।
 তেৱে মোৰ হুইবেক পাতক অমোচন ॥৭২
 মাধৱে বোলন্ত শুন শঙ্কৰ সম্প্ৰতি ।
 মোৰ নাম লৈলে পাপ যাইবে অধোগতি ॥
 সহস্ৰেক নামে মোৰ পাতক তৰিবা ।
 সবাতে অধিক তুমি মোৰ প্ৰিয় হৈবা ॥৭৩
 কৰে মোক নামে তিনি লোকক পৱিত্ৰ ।
 মুকুতি পদক দেয় আত কোন চিত্ৰ ॥

মোৰ নাম লৈলে মোৰ চৰণক পাৰে ।
 পৰম ঐশ্বৰ্য্য দেওঁ যাক যিবা ভাৰে ॥৭৪
 জানিবা শঙ্কৰ মোৰ বাক্য নুহি মিছা ।
 মোৰ নাম লৈলে পাইবা মনে যেই ইচ্ছা
 সহস্ৰেক নাম পাছে আমাৰ আগত ।
 কহিলা সকলে হৰি কৰিয়া বেকত ॥৭৫
 শুনিলো প্ৰভুৰ মুখে সহস্ৰেক নাম ।
 ধৰিলো নিশ্চয় কৰি পূৰ্ণ ভৈলা কাম ॥
 সেহি সহস্ৰেক নাম জপো মণ্ডি মনে ।
 কহিলো বহুত তুমি ভাৰ্য্যাৰ কাৰণে ॥৭৬
 বত্নাকৰ কন্দলি কহিলা হেন সাৰ ।
 বাম নাম বিনা নাই সংসাৰ নিস্তাৰ ॥
 জানিয়া যতনে মাধৱৰ নাম ধৰা ।
 বাম নাম ভাবিয়া সংসাৰ স্তখে তৰা ॥৭৭
 ॥ সহস্ৰ নাম বৃত্তান্ত সমাপ্ত ॥

—o—

উনত্রিংশৎ ভাগ

উৰেঘা বৰ্ণন ।

ঘোষা ॥ জয় জয় জগন্নাথ প্ৰণামো বাম ॥
 পদ ॥ নমো নমো জগন্নাথ ভকতৰ নিধি ।
 হৰিক স্মৰণে আবস্তৰ হোক সিদ্ধি ॥
 উৰেঘাৰ কীৰ্ত্তনক শুনিলো লোকাই ।
 শঙ্কৰে বচিলা ব্ৰহ্ম-পুৰাণক চাই ॥১

মুনিগণে ব্ৰহ্মাত পুছিল। প্ৰণিপাতে ।
 ক্ষেত্ৰৰ মহিমা আৰে কহিয়ো আমাতে ॥
 কিবা হেতু ইন্দ্ৰদ্যুম্ন ৰাজা শুদ্ধ-চিত্তে ।
 কবিলন্ত অশ্বমেধ উৰেয়া-পুৰীতে ॥২
 বন্ধাইল অদ্ভুত দৌল আশ্চৰ্য্য মহিমা ।
 ৰামকৃষ্ণ স্তম্ভদোৰ সজাইলা প্ৰতিমা ॥
 কিবা হেতু দৌলত থাপিলা নৰেশ্বৰ ।
 সমস্তে বৃত্তান্ত কহিয়োক সৃষ্টিকৰ ॥৩
 ব্ৰহ্মায়ে বোলন্ত শুন। মুনিগণ যত ।
 আছিল অবন্তীপুৰী মালৱ দেশত ॥
 তাহাৰ মহিমা মই কি কৈবো সম্প্ৰতি ।
 ইন্দ্ৰৰ নগৰ যেন দ্বিতীয় অত্মাৱতী ॥৪
 সেই নগৰত ইন্দ্ৰদ্যুম্ন মহাৰাজা ।
 ধৰ্ম্মপথে থাপিলন্ত পৃথিৱীৰ প্ৰজা ॥
 দানী মানী সত্যবাদী সৰ্ব গুণাকৰ ।
 প্ৰতাপে আদিত্য যেন ভোগে পুৰন্দৰ ॥৫
 পৃথিৱীত নাহি ৰাজা তাহান সমান ।
 যজিল বিবিধ যজ্ঞ দিলা বহু দান ॥
 স্বৰ্গ মাণিক গ্ৰাম গজ বাজী ৰথ ।
 নিবন্তৰে বিপ্ৰৰ পুৰিলা মনোৰথ ॥৬
 এহিমতে পৃথিৱীক পালন্ত নৃপতি ।
 দিনেক তাহাৰ হেন উপজিল মতি ॥
 কোন কৰ্ম্মে আৰে আৰাধিবো জগন্নাথ ।
 এহি বুলি শাস্ত্ৰ বিচাৰিলা নৰনাথ ॥৭

আগম পুৰাণ বেদ বেদান্ত যতেক ।
 গুৰু মুখে জানিলন্ত তত্বক প্ৰত্যেক ।
 মুকুতি ইচ্ছায়ে এড়িলন্ত ভ্ৰান্তি জ্ঞান ।
 কিমতে আৰাধো হৰি মনে কৰি ধ্যান ॥৮
 নাহিকে নিস্তাৰ আউৰ মাধৱত পৰে ।
 শঙ্খ চক্ৰ গদা পদ্ম যাৰ চাৰি কৰে ॥
 পদ্ম-পত্ৰ সম চাক লোচন আয়ত ।
 গলে বনমালা শোভে কোঁস্তুভ কণ্ঠত ॥ ৯
 শিৰত কিৰীটি কৰে কঙ্কন কেয়ুৰ ।
 মকৰ কুণ্ডল কৰ্ণে পাৱত নুপুৰ ॥
 শ্যামল শৰীৰে পীত বস্ত্ৰে কৰে কান্তি ।
 হিয়াত প্ৰকাশে আতি শ্ৰীবৎসৰ পান্ধি ॥১০
 হেন মাধৱক আৰে আৰাধো কিমতে ।
 এহি বুলি বাজ ভৈলা নগৰৰ হন্তে ॥
 ভণিল শঙ্কৰে কৃষ্ণ-চৰণত ধৰি ।
 সমজ্যাৰ সৰ্ব্বজনে বোলা হৰি হৰি ॥১১

—ঃঃঃ—

ঘোষা ॥ ত্ৰাহি ত্ৰাহি জগন্নাথ আমি অজ্ঞানী অনাথ ॥২

পদ ॥ ৰাজা যান্ত যত মন্ত্ৰী পাত্ৰ পুৰোহিত ।
 চতুৰঙ্গ দলে লাগ লৈলেক ত্ৰুৰিত ॥
 অসংখ্যাত ৰথ যুথে যুথে যায় চলি ।
 বাক খাণ্ডা ধৰি যায় যত মহাবলী ॥১২

সীমা সংখ্যা নাই লগে লগে যত ঘোড়া ।

প্ৰমত্ত হস্তীৰ কোনে কহিবেক ওবা ॥

কৰ্ণে তাল মাৰে শুনি ঘণ্টাৰ আঙ্কাল ।

প্ৰজাৰ ভিৰত যেন যায় ভুমিচাল ॥১৩

অন্তেষপূৰ্বত যত নাৰীগণ মানে ।

বাজাৰ লগত যায় বহুবিধ যানে ॥

দিব্য বস্ত্ৰ ভূষণে ভূষিত কৰি তনু ।

বীৰগণ যায় সবে কৰে ধৰি ধনু ॥১৪

বাজে বাঢ় বিবিধ টবল ঢমকিল ।

যতেক বৃত্তিয়া মানে পাছতে চলিল ॥

তেলী মালী শিলাকুটি বগিয়া সূতাৰ ।

চৰ্মকাৰ চড়াল কমাৰ কুস্তকাৰ ॥১৫

চিত্ৰকৰ কঁহাৰ কুণ্ডাৰ বৈদ্য যত ।

অনেক কায়স্থ যায় বাজাৰ লগত ॥

নট ভাট নৰ্ত্তকী গায়ন অপৰ্য্যন্ত ।

বিপ্ৰগণ নৃপতিৰ লগত চলন্ত ॥১৬

পৃথিৱীৰ যতেক বৃত্তিয়াগণ আছে ।

চৌত্ৰিশ জাতিয়ো যায় নৃপতিৰ কাছে ॥

পিতৃ আগ কৰি যেন চলে পুত্ৰচয় ।

এহিমতে গৈলা ইন্দ্ৰদ্যুম্ন মহাশয় ॥১৭

পাইলন্ত দক্ষিণ সাগৰৰ গৈয়া তীৰ ।

চউগণ নাচে যেন অগাধ গন্তীৰ ॥

হৰিৰ শয়ন-স্থান নন্দনাদি পতি ।

যাক দৰশনে পায় পৰম মুকুতি ॥১৮

আছে ভয়ঙ্কৰ মৎস্ত কচ্ছপ বহুল ।
 কুন্তীৰ মগৰ মৎস্তে কৰে হুলস্থূল ॥
 সৰ্বপাপ হৰে বম্বাকৰ তীৰ্থৰাজ ॥
 দেখিয়া বোলন্ত বজা ঐত মোৰ কাজ ॥১৯
 কৰিলা নিৰাস পাই মনোহৰ স্থানে ।
 দেখি বা তাইত পৃথিৱীৰ গুণ মানে ॥
 বহুবিধ ৰক্ষ ফলে-ফুলে স্নশোভিত ।
 নানাবিধ পক্ষীৰাৱ তেজে মূললিত ॥২০
 বিচিত্ৰ বিবিধ মৃগগণে চৰে তাতে ।
 অনেক দন্তাল আছে নন্দন বনতে ॥
 চাৰু সৰোবৰক পঙ্কজে আছে ৰঞ্জি ।
 ৰাজহংসে ভুঞ্জে তাতে মৃগালে উভঞ্জি ॥২১
 পৰ্বত যতেক আছে দেখি মনোহৰ ।
 উচ্চ শিখৰৰ পৰা বহয় নিৰ্ঝৰ ॥
 তেজে নাদ কোকিলে ময়ূৰে কাঢ়ে ৰাৱ ।
 ৰুক্ষে পথিকক যেন দেয় হাত বাৱ ॥২২
 দীৰ্ঘে দশ যোজন পথালি পাঞ্চ সীমা ।
 কি কহিবা সিটো মহা ক্ষেত্ৰৰ মহিমা ॥
 পৰম আশ্চৰ্য্যময় মনোহৰ স্থান ।
 ইন্দুচ্যন্ন নৃপতি দেখিলা বিদ্যমান ॥২৩
 ছনাই মূনিগণে পাছে পুছিল ব্ৰহ্মাত ।
 পূৰ্বত প্ৰতিমা কিয় নাছিল তথাত ।
 কৰিয়ো সংশয় ছেদ প্ৰভু প্ৰজাপতি ।
 বোলা হৰি হৰি পাপ যাওক অধোগতি ॥২৪

ঘোষা ॥ বাম বাম বোলা তাৰে ।

নতু যমে ধৰে যাবে ॥৩

পদ ॥ ব্রহ্মায়ে বোলন্ত শুনিয়ে কথা ।

যি কাৰ্য্যে প্ৰতিমা নাছিল তথা ॥

পূৰ্বত মেকৰ শিখৰে হৰি ।

বসিয়া আছন্ত আনন্দ কৰি ॥২৫

প্ৰণামি জানু-শিৰে লক্ষ্মী মাৰে ।

কৰিলন্ত প্ৰশ্ন স্বামীৰ পাৰে ॥

কোন কৰ্ম্মভূমি মনুষ্য লোকে ।

সদায়ে আক নেবে দুঃখ-শোকে ॥২৬

কোন কৰ্ম্মে পাৰে সংসাৰ পাৰ ।

কহিয়ে মোত কিবা ধৰ্ম্ম সাৰ ॥

কৰুণা আছে দাসী বুলি যদি ।

গুচায়ো আমাৰ সংশয় ছেদি ॥২৭

মাধৱে বোলন্ত শুনিয়ে প্ৰিয়া ।

আমাৰ কথাত কৰিয়ে হিয়া ॥

আছে মহাক্ষেত্ৰ কৈলো তোমাত ।

পূৰ্বযোভম নামে প্ৰখ্যাত ॥২৮

সংসাৰক তৰে তাত নিৰাসে ।

হোৱয় সিদ্ধি আতি অপ্ৰয়াসে ॥

কীৰ্ত্তনতে যাৰ পাপ পলাই ।

তিনিয়ো লোকে তাৰ সম নাই ॥২৯

নজানে তাক দেৱ সিদ্ধ য়নি ।

গুপ্ত কৰিয়া আছো আপুনি ॥

আজিসে তোমাত কৰো বেকত ।
 শুনা সারধানে তাৰ মহত ॥৩০
 ব্রহ্মাক মহা প্রলয়ৰ অন্তে ।
 অজিলো নাভি-কমলৰ হস্তে ॥
 উপজি মোতে পাছে স্থষ্টিকৰে ।
 অজিল চৰাচৰ নিবন্তৰে ॥৩১
 জগতে নিৰ্মিয়া কৰিলা ধ্যান ।
 তেখনে তান ভৈলো বিন্য়মান ॥
 সজল মেঘ শৰীৰৰ কান্তি ।
 হিয়াত প্রকাশে শ্রীবৎস পান্তি ॥৩২
 তনুক বঞ্জে আতি পীতবস্ত্র ।
 হাতত চক্ৰ ধৰি আছে অস্ত্র ॥
 কমল লোচন মুখ প্রসন্ন ।
 দেখি ব্রহ্মা উঠি দিলা আসন ॥৩৪
 অক্ষতে অৰ্ঘ্যে পূজি প্রজাপতি ।
 কৰিলা আমাক অনেক স্তুতি ॥
 ব্রহ্মাক পাছে দিলো সমিধান ।
 কি কাৰ্য্যে আমাক কৰিলা ধ্যান ॥৩৪
 হেন শুনি ব্রহ্মা মাতিলা পাছে ।
 কোন মুখ্য সাধ্য লোকৰ আছে ॥
 বিনা যজ্ঞ যোগ ব্রত নিয়ম ।
 নকৰি তপ তীৰ্থ পৰিশ্রম ॥৩৫
 পাইবেক মহা সিদ্ধি অপ্রয়াসে ।
 কহিয়ে আমাত জগনিবাসে ॥

কোনবা উত্তম ক্ষেত্ৰ তোমাৰ ।
বোলা হৰি হৰি তৰা সংসাৰ ॥৩৬

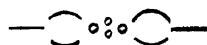
—ঃঃ—

ঘোষা ॥ গোপাল গৰুড়-কেতু প্ৰণামো চৰণে ।
নিয়োকনিজ্জাৰি হৰি পশিলো শৰণে ॥৪

পদ ॥ হেন শুনি দিলো পাছে ব্ৰহ্মাক উত্তৰ ।
মোহোৰ ক্ষেত্ৰৰ কথা শুনা সৃষ্টিকৰ ॥
জগততে কৰি মই যিহেতু উত্তম ।
সি কাৰণে নাম মোৰ পুৰুষোত্তম ॥৩৭
ভৈলো সিটো ক্ষেত্ৰে মই আপুনি সাক্ষাত ।
পুৰুষোত্তম নামে ক্ষেত্ৰ তাতেসে প্ৰখ্যাত ॥
বিনা যজ্ঞ দান তপ যোগৰ যুগুতি ।
চাৰিয়ো বৰ্ণক দেয় ভুকুতি মুকুতি ॥৩৮
সিটো মহাক্ষেত্ৰ দশ যোজন প্ৰকট ।
দক্ষিণ সাগৰ তীৰে আছে সিদ্ধ বট ॥
যাৰ ছায়া পৰশনে হোৱে মহোদয় ।
দৰশম মাতে ব্ৰহ্ম-হত্যা হোৱে ক্ষয় ॥৩৯
প্ৰদক্ষিণ কৰি যিটো কৰে নমস্কাৰ ।
মোৰ থান পাৱে কৰি পুৰুষ উদ্ধাৰ ॥
প্ৰলয়তো নাহি সিটো বটৰ বিনাশ ।
সেই থানে বটৰ উত্তৰ দিশ পাশ ॥৪০

দিব্য দৌল আছে তাৰ কি কৈবো মহিমা ।
 বৈদুৰ্য্যৰ আছে তাত আমাৰ প্ৰতিমা ॥
 অপ্ৰয়াসে তাকে চাই পাৰে মহোদয় ।
 পাপী সৰো চলি যায় বিষ্ণুৰ নিলয় ॥৪১
 হেন দেখি যমৰাজা কৰিলা গমন ।
 বটৰ নিকটে মোক পাইলা দৰশন ॥
 প্ৰণামিয়া শিৰে বুলিলন্ত স্তুতি বাণী ।
 নমো নমো জগন্নাথ দেৱ চক্ৰপাণি ॥৪২
 নমো নমো জ্যোতিঃফল দেৱ সনাতন ।
 সৰ্বব্যাপী প্ৰকৃতিৰ পৰ নিৰঞ্জন ॥
 বহুবিধ স্তুতি কৰি কবন্ত প্ৰণাম ।
 মঞি বোলো যম কহ সাধো কোন কাম ॥৪৩
 যমৰাজা বোলে ইটো ক্ষেত্ৰ মাজে সাৰ ।
 ইন্দ্ৰনীলময় আছে প্ৰতিমা তোমাৰ ॥
 পাপী অপাপী তাক অপ্ৰয়াসে চাৰে ।
 তোমাৰ প্ৰসাদে স্থান শ্বেতদ্বীপে পাৰে ॥৪৪
 মোৰ অধিকাৰ ভৈল সকলে লুপ্ত ।
 হেন জানি প্ৰতিমাক কৰিয়ো গুপ্ত ॥
 পাছে ময়ো যমৰায়ৰ বচনত থাকি ।
 পুতি থৈলো প্ৰতিমাক বালুকায়ে ঢাকি ॥৪৫
 পাছে ইন্দ্ৰদ্যুম্ন তৈতে অশ্বমেধ যজি ।
 কৃষ্ণ বলভদ্ৰ স্তম্ভদ্বাৰ মূৰ্ত্তি সাজি ॥
 দিব্য দৌল বান্ধি যেন মতে পূজিলন্ত ।
 লক্ষ্মীত কহিলা হৰি সকল ব্ৰতান্ত ॥৪৬

ব্রহ্মাত পুছিল। য়নি সকলো দুনাই ।
 ক্ষেত্রে গৈয়া কি কৰিলা ইন্দ্রদ্যুম্ন ৰায় ॥
 কহিয়ো হৰিষে শুনোহো পাছ কথা ।
 বোলা ৰাম ৰাম জন্ম নকৰিয়ো বৃথা ॥৪৭



ষোষা ॥ হৰি ৰাম হৰি ৰাম ঘোষিয়ো ভাই ।
 পাপ সাগৰে আন গতি নাই ॥৫

পদ ॥ বোলন্ত ব্রহ্মা শূনা সমুদায় ।
 ক্ষেত্ৰক পাইল ইন্দ্রদ্যুম্ন ৰায় ॥
 দেখিলা স্থান আতি অনুপাম ।
 আছন্ত তীৰ্থ মহানদী নাম ॥৪৮
 লোকৰ কৰিয়া পাপ উপান্ত ।
 দক্ষিণ সাগৰক বহি যান্ত ॥
 গঙ্গাৰ সমান তীৰ্থ বিশেষ ।
 দুয়ো কূলে আছে অনেক দেশ ॥ ৪৯
 হৃষ্ট পুষ্ট লোক তৈত সদায় ।
 বসনে ভূষণে ভূষিত কায় ॥
 বেদবিদ বিপ্র আছে অপাৰ ।
 প্ৰত্যহে অগ্নিহোত্ৰ সিজে যাৰ ॥৫০
 সদায় নুগুচে শাস্ত্ৰ আলাপ ।
 বেদধ্বনি শূনি পলায় পাপ ॥
 ক্ষেত্ৰত আছে যত নাৰীগণ ।
 সবাবো গাৱে শোভে আভৰণ ॥৫১

আয়ত লোচন পদ্মৰ পাসি ।
 নুগুচে মুখত ঈষত হাসি ॥
 ৰূপে বিদ্যাধৰী সম সাক্ষাত ।
 কৰন্তু লয়-লাসে আয়াযাত ॥৫২
 অনেক তপস্বী তপ আচৰে ।
 সম্যাসী সবে বসি ধ্যান কৰে ॥
 ব্রহ্মচাৰীসবো ভ্রমন্তু তথা ।
 ক্ষেত্ৰৰ কহিবো কত ব্যৱস্থা ॥৫৩
 পৰম দুৰ্লভ ক্ষেত্ৰক পাই ।
 গুণন্তু পাছে ইন্দ্ৰদ্যুম্ন ৰায় ॥
 ঐত আৰাধিবো বিষ্ণুক আমি ।
 পৰম পুৰুষ জগত স্বামী ॥৫৪
 তাহান পৰম ক্ষেত্ৰ প্ৰকট ।
 ঐহিতে আছে কল্প বৃক্ষ বট ॥
 যাক পূজি পাৱে জন্মৰ সীমা ।
 নাহিকে বিষ্ণুৰ আত প্ৰতিমা ॥৫৫
 বান্ধিবো দৌল কৰি মহাযত্ন ।
 এক স্থান কৰি সূৰ্গৰ বত্ন ॥
 যজিবো যজ্ঞ দিয়া মহাদান ।
 হোৱন্তু হৰি যেন বিদ্যমান ॥৫৬
 থাপিবো দৌল তাক আমি আনি ।
 ঐহিমতে ৰাজা মনত গুণি ॥
 আনিয়া দৈৱজ্ঞ বিপ্ৰ প্ৰধান ।
 নিৰ্ণয় কৰিলা যজ্ঞৰ স্থান ॥৫৭

শুভ দিন শুভ যোগ বিচাৰি ।
 থৈলন্ত পূৰ্ণ কুন্ত শাৰী শাৰী ॥
 বজাই মাঙ্গল্য বাঢ় অনেক ।
 বেদকো ঘোষন্ত বিপ্র যতেক ॥৫৮
 পৃজিয়া পৱিত্ৰ কৰিয়া স্থান ।
 দিলন্ত বাজা পাছে অৰ্ঘ্য দান ॥
 মিলিল উৎসৱ ক্ষেত্ৰক ভৰি ।
 পলাওক পাপ বোলা হৰি হৰি ॥৫৯

—০—

ঘোষা ॥ জয় গোৱিন্দ দয়াশীল জয় জগন্নাথ ।
 মাধৱক প্ৰণামো ভূমিত থৈয়া মাথ ॥৬
 পদ ॥ অনন্তৰে ইন্দ্ৰদ্যুম্ন বাজা ৰাজ্যেশ্বৰ ।
 কলিঙ্গ পতিক মাতি দিলন্ত উত্তৰ ॥
 বিক্ষ্য পৰ্বতক যাহা ৰাজাগণ লই ।
 ভদ্ৰতৰ শিলাক শকটে আনাগই ॥৬০
 দৌল সাজি দেৱতাক থাপিবো সম্প্ৰতি ।
 হেন শুনি চলি গৈলা কলিঙ্গ-নৃপতি ॥
 মন্ত্ৰীক মাতিয়া পাছে ৰাজা আদেশয় ।
 চাৰিয়ো দিশক লাগি পাঞ্চ দূতচয় ॥৬১
 আনোক হাফাৰি ৰাজাগণ নিবন্তৰ ।
 চতুৰঙ্গ সেনা লৈয়া আসোক সত্তৰ ॥
 ৰাজাৰ অদেশ কহি পৰ্য্যটীলা দূত ।
 চাৰিয়ো দিশৰ ৰাজা ভাসিলা বহুত ॥৬২

হেন দেখি ইন্দ্রদ্যুম্ন মহা তুষ্ট মন ।
 সব নৃপতিক চাহি বুলিলা বচন ॥
 ইটো মহা ক্ষেত্রে ভূমি মুকুতি কাষণ ।
 আতে অশ্বমেধে যজিবোহো নাৰায়ণ ॥৬৩
 বান্ধি দৌল দেৱ থাপিবোহো যেন বিধি ।
 কেনমতে মোৰ ইটো কাৰ্য্য হোৱে সিদ্ধি ॥
 তোমা সব হোৱা আৰে সহায় আমাৰ ।
 হৈবো বুলি সবেও কৰিলা অঙ্গীকাৰ ॥৬৪
 স্মৰ্ণ মাণিক মণি মুকুতা অপাৰ ।
 গজ বাজী বথ বস্ত্ৰ যতেক সস্তাৰ ॥
 ভক্ষ্য ভোজ্য যজ্ঞত লাগিবে যত যত ।
 দিলা ৰাজাগণে ইন্দ্রদ্যুম্নৰ আগত ॥৬৫
 দেখি ৰাজা বত্নময় যজ্ঞৰ সস্তাৰ ।
 আনিলন্ত বিপ্র ঋষি তপস্বী অপাৰ ॥
 উপাধ্যায় আচাৰ্য্য সদস্ত্ৰ পাত্ৰ বাক ।
 দেখি পূৰোহিতক বুলিলা ৰাজা বাক ॥৬৬
 বিপ্র ঋষিগণ সমে চলিয়োক ভূমি ।
 নিম্নিয়োক সবে গৈয়া মহাযজ্ঞ ভূমি ॥
 শুনি পূৰোহিতে গৈয়া অনেক যতনে ।
 সাজিলন্ত বেদী খণ্ড স্মৰ্ণ ৰতনে ॥৬৭
 বত্নময় প্ৰসাদ সজাইলা একশত ।
 স্মৰ্ণে ৰচিত স্তম্ভ লগাইল গৃহত ॥
 ঠাই ঠাই পোতাইলন্ত বৃহত তোৰণ ।
 মণি মুকুতাৰ হাৰ কৰি আভৰণ ॥৬৮

ব্রাহ্মণক লাগি গৃহ সজাইলা অপাৰ ।
 ভক্ষ্য ভোজ্য পঞ্চামৃত মিলাইলা সস্তাৰ ॥
 অনেক নৃপতি ব্রাহ্মণৰ ধৰে আল ।
 স্বৰ্গক লজ্জিল গৈয়া বাগ্ৰৰ ঘঞ্চাল ॥৬৯
 স্বৰ্গৰ বিনাই আন নাহিকৈ ভাজন ।
 দেখি ইন্দ্রদ্যুম্নৰ আনন্দ ভৈলা মন ॥
 আৰম্ভিল যজ্ঞ যেন বিধি ব্যৱহাৰ ।
 হৰি হৰি বুলি তৰা দুৰ্ঘোৰ সংসাৰ ॥৭০

—ঃঃঃ—

ঘোষা ॥ হৰি গোবিন্দ কৃষ্ণ জয় জগন্নাথ ৷৭
 পদ ॥ যজন্ত বেঢ়ি যত ব্রহ্ম ঋষি ।
 কৃষ্ণক অৰ্চন্ত বাজা হৰিষি ॥
 কৰিলন্ত হোম কোটি প্ৰমাণ ।
 বথ গজ বাজী দিলন্ত দান ॥৭১
 কোটি কোটি বত্ৰ গ্ৰাম নগৰ ।
 দাসী দাস ধেনু বৃষ বিস্তৰ ॥
 যেহি লাগে খোজে যতেক প্ৰজা ।
 নাহিকে নেদো নোবোলন্ত বাজা ॥৭২
 পুৰিলা মনোৰথ সমস্তৰ ।
 হৃষ্ট পুষ্ট ভৈলা সমস্তে নৰ ॥
 সকল ঋষিক বোলন্ত বাণী ।
 প্ৰত্যেক যাৱে নোন্ত চক্ৰপাণি ॥৭৩
 প্ৰৱৰ্ত্তোৱা তৰে যজ্ঞ আমাৰ ।
 এহি বুলি দান দেন্ত অপাৰ ॥

কোনে কৰিবেক দানব সীমা ।
 যজ্ঞৰ পৰম দেখি মহিমা ॥৭৪
 বিস্ময় ভৈলা স্তবাস্তব নাগে ।
 উৎসৰ্গি ঘোড়া পাছে মহাভাগে ॥
 পুত্ৰগণ মাতি দিলা আদেশ ।
 যজ্ঞৰ হয় বাখা দেশে দেশ ॥৭৫
 স্থানে স্থানে বচি স্তবৰ্ণ বত্ৰে ।
 বিষ্ণুৰ দৌলত সজাইল যত্নে ॥
 কৰিল কৰ্ম যত বাজ স্তত ।
 বান্ধিলা দৌল আতি অদভুত ॥৭৬
 বাজায়ে দৌলক স্তসাস্ত কৰি ।
 চিন্তন্তু সদায়ে নিদ্রাক এড়ি ॥
 কিমতে দেখো দেখো সাক্ষাত ।
 বিষ্ণুৰ প্ৰতিমা পাইবো কোথাত ॥৭৭
 কিমতে আৰে আৰাধিবো হৰি ।
 প্ৰতিমা থাপো দৌলে কেন কৰি ॥
 একোমতে তুমি নাহিকে মন ।
 নকৰে নৃপতি স্নান ভোজন ॥৭৮
 পৰম চিন্তায়ে আকুল ভৈলা ।
 বিষ্ণুক পাছে অৰ্চিবাক লৈলা ॥
 পঞ্চৰাত্ৰ বিধি কৰিয়া পূজা ।
 কৰন্তু স্তুতি ইন্দ্ৰদ্যুম্ন বাজা ॥৭৯
 নমো বাস্তৱৈৰ মোক্ষ কাৰণ ।
 সংসাৰত মোক কৰা তাৰণ ॥

নমো মাধৱক দমায়়া মাথ ।
 ত্ৰাহি ত্ৰাহি বিষ্ণু জগত নাথ ॥৮০
 ত্ৰাহি নৰসিংহ দৈত্য সংহাৰি ।
 যিমতে আনিলা ভূমি উদ্ধাৰি ॥
 সেহি মতে মোক কৰা উদ্ধাৰ ।
 বৰাহ বিষ্ণুক নতি আমাৰ ॥৮১
 বলদেৱ আদি মূৰ্ত্তি যতেক ।
 গকড় প্ৰমুখ্যে অংশ অনেক ॥
 সবাকো কৰো মই নমস্কাৰ ।
 হৰি হৰি বুলি হুয়ো নিস্তাৰ ॥৮২

—০—

ঘোষা ॥ হৰি ত্ৰাহি কৰুণাসিন্ধু ।
 গোবিন্দ জগতবন্ধু ॥৮

পদ ॥ মায়াতেসে দেখয় বিবিধ পৰিচ্ছেদ ।
 স্বৰূপত তোমাৰ নাহিকে কিছু ভেদ ॥
 চৈতন্য স্বৰূপে ব্যাপী এক নিবঞ্জন ।
 তোমাক বুলিবে দ্বৈত কোন অজ্ঞজন ॥৮৩
 নিশ্চল নিৰ্মল সূক্ষ্ম ৰূপ যিটো স্বামী ।
 দেৱে নজানন্ত তাক কেনে জানো আমি ॥
 অপৰ তোমাৰ ৰূপ যাত ভুজ চাৰি ।
 পীতবস্ত্ৰে শোভে শঙ্খ চক্ৰ গদাধাৰী ॥৮৪
 পিন্ধি আছা ৰত্নৰ মুকুতাৰ হাড় ।
 হিয়াত শ্ৰীবৎস গলে বনমালা যাৰ ॥

সেহিসে মূর্ত্তিকে আৰাধন্ত দেৱগণে ।
 তাকেসে ভকতজনে চিন্তে সৰ্ব্বক্ষণে ॥৮৫
 বিষয় সাগৰে মজো কমল-লোচন ।
 ভকত-অভয় দাতা কৰিয়ো মোচন ॥
 তুমি ব্যতিৰেকে আন নেদেখো কাৰণ ।
 শ্ৰীমধুসূদন প্রভু হ্যোক প্রসন্ন ॥
 নানাবিধ ব্যাধি জৰা দুঃখে শোকে পীড়ে ।
 কৰ্ম্মপাশে বন্ধু ভৈলো লোভ মোহে নেড়ে ॥
 সংসাৰ সাগৰে জন্ম বিষয়ৰ ক্লেশ ।
 ইন্দ্ৰিয় আৱৰ্ত্ত গ্রাহ ভৈল বাগ-দ্বেষ ॥৮৬
 শোক তৃষ্ণাউন্মিক দেখন্তে চমৎকাৰ ।
 অত্যন্ত চঞ্চল অনুমাত্ৰো নুহি সাৰ ॥
 মায়ায়ে মোহিলে হেন সংসাৰত আতি ।
 চিৰকালে ভ্রমো প্রভু হয় নানা জাতি ॥৮৮
 লভিলোহো জন্ম প্রভু অসংখ্য প্রমাণ ।
 পঢ়িলোহো বেদ শাস্ত্ৰ অনেক পুৰাণ ॥
 অসন্তোষ সন্তোষক লভিলো অপাৰ ।
 ক্ষয় বৃদ্ধি উদয়কো পাইলো বাৰম্বাৰ ॥৮৯
 সংযোগ বিয়োগ শত্ৰু-মিত্ৰ বান্ধৱৰ ।
 দেখিলো সংসাৰে পিতৃ মাতৃক বিস্তৰ ॥
 সুখ দুঃখ অনুভৱ ভৈল অসংখ্যাত ।
 পাইলো পুত্ৰ ভ্ৰাতৃ জ্ঞাতি অনেক ইহাত ॥৯০
 বিষ্ঠা মূত্ৰে পঢ়িলো নাৰীৰ উদৰত ।
 গৰ্ভবাস দুঃখ প্রভু পাইলো নানা মত ॥

জানিলোহো দুঃখ শিশু যুবা বৃদ্ধকালে ।
 মৰণ পীড়াক প্রভু জানিলোহো ভালে ॥৯১
 যমপুৰে যেন দুঃখ পাইলো সমস্তকে ।
 জানিলো যাতনা যেন চৌৰাশী নবকে ॥
 ক্রিমি কীট হস্তী ঘোড়া যুগ বৃক্ষ পক্ষী ।
 গৰু উট মহিষ পশুক যত দেখি ॥৯২
 দ্বিজ শূদ্র ধনী দুখী তপস্বী যতেক ।
 ৰাজ ৰাজভৃত্য আনো মনুষ্য অনেক ॥
 সবাবো গৃহত বাৰে বাৰে ভৈলো জাত ।
 অনেকৰ ভৈলো প্রভু ভৃত্য অসংখ্যাত ॥৯৩
 হওঁ কতো দৰিদ্ৰ ঈশ্বৰ অধিকাৰী ।
 কতো মোক মাৰৈ কতো ময়ো আছো মাৰি ॥
 মই আনি কাটো কতো মোক ধৰি কাটে ।
 ভণিল শঙ্কৰে ৰাম ৰাম বোলা ঝাণ্টে ॥৯৪

—০—

ঘোষা ॥ ও হৰি প্রভু জগন্নাথ !
 নিস্তাৰ কৰা দাক্ষণ সংসাৰে ॥
 কৃষ্ণৰ চৰণ ছাড়ি আন গতি ।
 নেদেখো আমাৰে ॥৯

পদ ॥ পিতৃ মাতৃ ভাতৃ ভাৰ্য্যাৰ সংযোগে
 কতোহো মিলে সম্ভাষ ।
 তাহাৰ বিয়োগে কতো শোকে কান্দো
 পায়৷ মহা অসম্ভাষ ॥

দেৱ মনুষ্যত পশু পতঙ্গত
 জগত-মধ্যত স্বামী ।
 চৈধ্য ভুৱনে হেন থান নাহি
 যৈক নতু যাও আমি ॥৯৫
 কতো নৰকত থাকো কদাচিত
 কৰোহো স্বৰ্গক গতি ।
 মনুষ্য লোকত থাকো কতো বেলা
 পশুৰো হও সঙ্গতি ॥
 জল যন্ত্ৰ চক্ৰে জৰী বন্ধ হয়
 খণ্ড ঘট যেন মতে ।
 কতো উৰ্দ্ধগতি কতো অধোগতি
 কতোহো থাকো মধ্যতে ॥৯৬
 কৰ্মে বন্ধ হয় সংসাৰ চক্ৰত
 এহি মতে ভগৱন্ত ।
 ভ্ৰমো চিৰকাল কদাচিত মই
 দুঃখৰ নেদেখো অন্ত ॥
 শোক মোহ তৃষ্ণা আকুল কৰয়
 ভৈলো অতি অচেতন ।
 কিবা কৰো আৰে একোকে নজানো
 তোমাত লৈলো শৰণ ॥৯৭
 তোমাৰ ভকত মঞি হওঁ য়েৰে
 জগন্নাথ কৃপা কৰা ।
 সংসাৰ সাগৰে মজিলো মাধৱ
 আমাক প্ৰভু উদ্ধাৰা ॥

যিটো মুঢ় ভাৱে কৰিলোহো স্তুতি
 তাকো ক্ষমিয়োক মোক ।
 যদি অপৰাধ হোৱে তথাপিতো
 ক্ষমা কৰে সাধু লোক ॥১০১
 হেন জানি প্ৰভু হুয়োক প্ৰসন্ন
 তোমাৰ ভকত আমি ।
 ভক্তিভাৱে যিটো কৰিলোহো স্তুতি
 সান্ন হোক সবে স্বামী ॥
 প্ৰভু বাহুদেৱ তোমাৰ চৰণে
 কৰো মঞি নমস্কাৰ ।
 আন কাম এড়ি বোলা হৰি হৰি
 পুৰুষ হোক উদ্ধাৰ ॥১০২

— ০ —

ঘোষা ॥ হৰি গোৱিন্দ দয়াময় মুৰাৰি ৰাম ।
 মুখে মোৰ নছাড়োক ৰাম কৃষ্ণ নাম ॥১০
 পদ ॥ ব্ৰহ্মায়ে বোলন্ত শুনিয়োক মুনিগণ ।
 ভৈলন্ত গৰুড়ধ্বজ স্তোত্ৰত প্ৰসন্ন ॥
 দিলন্ত ৰাজাক মন-বাঞ্ছিত সকল ।
 কাকণ্য স্তোত্ৰৰ আৰে শুনা যেন ফল ॥ ১০৩
 হৰিক পূজিয়া যিটো নিতে কৰে স্তুতি ।
 তাহাৰ হৈবেক অৱশ্যে মুকুতি ॥
 ত্ৰিসংখ্যাত পঢ়ে যিটো স্তোত্ৰ শ্ৰেষ্ঠতৰ ।
 ধৰ্ম অৰ্থ কাম মোক্ষ পাৱে নিবন্তৰ ॥১০৪

যিবা পঢ়ে যিবা শুনে শুনাৰে আনক ।
 পাপ ছাৰি সিয়ো যায় বিষ্ণুৰ স্থানক ॥
 যিটো দুফট শঠে কৰে বেদক লুপ্ত ।
 তাত নকহিবা স্তোত্র পৰম গুপ্ত ॥১০৫
 বিষ্ণু ভকতক আক দিবা উপদেশ ।
 কহিলো কাকণ্য স্তৱ তোমাৰ নিঃশেষ ॥
 দেৱ মাধৱক ধ্যান কৰে যিটো নিত ।
 বিষ্ণুত প্ৰৱেশে যেন অগণিত স্মৃত ॥ ১০৬
 মহাযজ্ঞ বিচা দানে কোন কাৰ্য্য কৰে ।
 মহা উগ্ৰ তপ কৰি মিছাতেসে মৰে ॥
 জগতৰ গুৰু মোক্ষ দাতা নাৰায়ণ ।
 তাহান নকৰে যিটো শ্ৰৱণ কীৰ্ত্তন ॥১০৭
 সিসি ধন্য সিসি শুদ্ধ সেহিসে পণ্ডিত ।
 যজ্ঞ তপে ব্ৰতে সিসি শ্ৰেষ্ঠ অখণ্ডিত ॥
 সিসি সত্যবাদী দাতা জ্ঞাতা জগতত ।
 যাহাৰ ভকতি আছে কৃষ্ণ চৰণত ॥১০৮
 হেন স্তুতি কৰি ইন্দ্ৰদ্যুম্ন মহাৰায় ।
 ভূমিত পড়িলা বস্ত্ৰ কুশক বিচাই ॥
 মহা চিন্তাবিষ্ট হুয়া কৰিলা শয়ন ।
 কেনমতে হৈবে মোৰ কৃষ্ণ দৰশন ॥১০৯
 হেনমতে চিন্তি নিদ্ৰা গৈলা নৃপবৰ ।
 স্বপ্নত ৰাজাক দেখা দিলা দামোদৰ ॥
 জগত-গুৰুক ৰাজা দেখিলা সাক্ষাতে ।
 আঠ অস্ত্ৰ ধৰি আছা আঠখান হাতে ॥১১০

শঙ্খ চক্ৰ গদা পদ্ম চাক্ৰ বাক্ৰ অসি ।
 সাৰঙ্গক ধৰি আছা গকড়ত বসি ॥
 যেন নীল বৈদূৰ্য্য শৰীৰ কৰে কান্তি ।
 হৃদয় মধ্যত জ্বলে শুক্ল লোম-পান্তি ॥১১১
 গীতবস্ত্ৰে শোভে তনু কটিত মেখলা ।
 কণ্ঠত কৌস্তভ শোভে গলে বনমালা ॥
 কিৰীটি কুণ্ডল হাৰ কেয়ুৰ কঙ্কণ ।
 সৰ্ব্বাঙ্গ প্ৰকাশে মহা বত্সৰ ভূষণ ॥১১২
 নৃপুৰে বজ্জিয়া আছে পাদ-পদ্ম দুই ।
 যাক দেখি ধ্যানত ভকত স্তম্ভী হুই ॥
 প্ৰসন্ন বদন জ্বলে কমল-লোচন ।
 যাক দৰশনে হোৱে পতক-মোচন ॥১১৩
 যুগান্তৰ সূৰ্য্য যেন আছন্ত প্ৰকাশি ।
 ৰাজাক বুলিলা হেন বাণী হৰি হাসি ॥
 কৃষ্ণৰ কিঙ্কৰে কহে শঙ্কৰে সম্প্ৰতি ।
 বোলা হৰি হৰি পাপ যাউক অধগতি ॥১১৪

—০—

ঘোষা ॥ জয় হৰি গোপালো ।
 জগন্নাথ ৰূপালো ॥১১

পদ ॥ সাধু সাধু মহাৰাজ ।
 সাৰ্থক তোমাৰ কাজ ॥
 যজ্ঞ দানে ভক্তিভাৱে ।
 তুমিলা আমাৰ পাৱে ॥১১৫

কৰা অনুশোচ বুখা ॥
 জানিলো তোমাৰ কথা ॥
 প্ৰতিমা থাপিবা ঐত ।
 শুনা তাক পাইবা যৈত ॥১১৬
 বজনী প্ৰভাতে বীৰ ।
 যাইবা সাগৰৰ তীৰ ॥
 বৃক্ষক দেখিবা পাছে ।
 জল স্থল মধ্যে আছে ॥১১৭
 ঢউ লাগি সাগৰৰ ।
 নকম্পান্ত তৰুবৰ ॥
 হাতত পৰশু লয়া ।
 একলে দেখিবা গয়া ॥১১৮
 ছেদিবা নিঃশঙ্ক মতি ।
 প্ৰতিমা সাজিবা তৈতি ॥
 নিচিন্তিবা মহাবথ ।
 হৈব সিদ্ধি মনোবথ ॥১১৯
 ৰাজাক প্ৰবোধ কৰি ।
 অন্তৰ্দ্ধান ভৈলা হৰি ॥
 দেখি স্বপ্ন বিপৰীত ।
 ভৈলা ৰাজা সচকিত ॥১২০
 বিষ্ণু-মন্ত্ৰ জপ্য কৰি ।
 হৰিক মনত ধৰি ॥
 বজনী কৰিয়া ক্ষয় ।
 উঠি পাছে মহাশয় ॥১২১

সাগৰত কৰি স্নান ।
 দিলন্ত বিবিধ দান ॥
 নিত্য-কৰ্ম সাঙ্গ কৰি ।
 হাতত পৰশু ধৰি ॥১২২
 হৰিক স্মৰিয়া বীৰ ।
 লড়ি গৈলা ধীৰে ধীৰ ॥
 নাহিকে সাৰথি বথ ।
 একেশ্বৰে মহাৰথ ॥১২৩
 পাইলা তীৰ সাগৰৰ ।
 দেখিলন্ত তৰুবৰ ॥
 নাহি তাৰ নাম জাতি ।
 থুলন্তৰ উচ্চ আতি ॥১২৪
 মজাঠিৰ বৰ্ণ সম ।
 দেখি আতি মনোৰম ॥
 পড়িয়া জলৰ কাছে ।
 যেন স্নেহে শূতি আছে ॥১২৫
 বিষ্ণুৰ বৃক্ষক পাই ।
 আনন্দিত মহাৰায় ॥
 কৃষ্ণৰ কিঙ্কৰে ভণে ।
 হৰি বোলা সৰ্ব্বজনে ॥১২৬

বোষা ॥ ভাই বাম কহ বাম কহ বাম-মন্ত্ৰ সাৰ ।
 তপ জপ যজ্ঞ যোগে সিদ্ধি নাই আৰ ॥১২
 পদ ॥ তীক্ষ্ণতৰ পৰশু উচ্চায়া হাত উড়ি ।
 ছেদিলন্ত আনন্দে বৃক্ষৰ আগ গুড়ি ॥
 দুইফাল কৰিবাক চাহান্তে নৃপতি ।
 আসিলন্ত হৰি বিশ্বকৰ্ম্মায়ে সহিতি ॥১২৭
 দিব্য গন্ধ মালা পিন্ধি ধৰি বিপ্ৰ-ৰূপ ।
 ৰাজ্যক বোলান্ত ঐত কি কৰিছা ভূপ ॥
 কি কাৰ্য্যে ছেদিল ইটো মহা তৰুবৰ ।
 নিৰ্জ্জন স্থানত কেনে আছা একেশ্বৰ ॥১২৮
 শুনিয়া নৃপতি তাসম্বাক চাইলা পাছে ।
 যেন চন্দ্ৰ সূৰ্য্য দুয়ো প্ৰকাশন্তে আছে ॥
 নমস্কাৰ কৰি ৰাজা বুলিলা বচন ।
 শুন্যোক দুয়ো গুৰু মোৰ প্ৰয়োজন ॥১২৯
 মাধৱক আৰাধিবে মোৰ ভৈল মতি ।
 সাজিবোহো দাক্ষময়ী প্ৰতিমা সম্প্ৰতি ॥
 স্বপ্নত আদেশ মোক দিলা নাৰায়ণ ।
 কহিলো তোমাৰ আগে স্বৰূপ বচন ॥১৩০
 হেন শূনি বিপ্ৰ-ৰূপ-ধাৰী চক্ৰপাণি ।
 তুষ্ট হুয়া নৃপতিক বুলিলন্ত বাণী ॥
 ধন্য ধন্য ৰাজা বুদ্ধি উত্তম তোমাৰ ।
 সংসাৰ-সাগৰে আত কিছু নাহি সাৰ ॥১৩১
 যেন জল বৃদ্ধবৃদ্ধ তিলে হোৱে ছন্ন ।
 বিষ্ণু আৰাধিবে তয়ু সম্পজিল মন ॥

কিনো ভাগ্যরতী সসাগৰা বহুমতী ।
 যাহাৰ পালক ভৈলা আপুনি নৃপতি ॥১৩২
 আসিয়োক ঐক এৰি সাগৰৰ তীৰ ।
 তৰু-তলে আমি সবে থাকো মহাবীৰ ॥
 এহেস্তে ব্ৰাহ্মণ বিশ্বকৰ্ম্মা-সম গুণী ।
 এখনে দিবস্ত সাজি প্ৰতিমা আপুনি ॥১৩৩
 হেন শুনি এড়ি ৰাজা সাগৰৰ তট ।
 তৰু-তলে বৈলা চাপি বিপ্ৰৰ নিকট ॥
 পাছে বিশ্বকৰ্ম্মাক বুলিলা হৰি বাণী ।
 সাজি তিনি প্ৰতিমা এখনে দিয়ো আনি ॥১৩৪
 কৃষ্ণ বলোভদ্ৰ আৰ স্তভদ্ৰা ভগিনী ।
 যাৰ যেনে লক্ষণ নিৰ্ম্মিয়ো ভিন্নি ভিন্নি ॥
 শুনি বিপ্ৰ-কণী বিশ্বকৰ্ম্মা গৈলা লড়ি ।
 তিনিৰো প্ৰতিমা তেতিক্ষণে দিলা গঢ়ি ॥১৩৫
 প্ৰথমে নিৰ্ম্মিলা বলোভদ্ৰ শুক্ল কায় ।
 আৰকত আখি ফণা শিৰত শোভায় ॥
 গাৱে নীল বস্ত্ৰ কৰ্ণে এগোটা কুণ্ডল ।
 এক হাতে গদা আউৰ হাতত মুঘল ॥১৩৬
 কৃষ্ণক নিৰ্ম্মিলা তনু মেঘ-সম জ্বলে ।
 পদ্ম-সম লোচন শ্ৰীবৎস বক্ষঃস্থলে ॥
 গাৱে পীতবস্ত্ৰ অস্ত্ৰ চক্ৰ আছে কৰে ।
 যাক দৰশনে জগতৰে পাপ হৰে ॥১৩৭
 সাজিলা স্তভদ্ৰা তনু স্তৰ্ণ গোৰাঙ্গ ।
 বহুময় অলঙ্কাৰে প্ৰকাশে সৰ্ববাঙ্গ ॥

দিব্য বস্ত্রে আবৃত উন্নত স্তন দুই ।
বোলা হরি লাগোক পাপৰ মুণ্ডে জুই ॥১৩৮

— ০ঃ+ঃ—

ঘোষা ॥ কমলাকান্ত কৰা কৃপা কমল লোচন ॥১৩

পদ ॥ কণেকতে সাজিলা প্রতিমা ।
দেখি বাজা পৰম মহিমা ॥
বুলিলন্ত বিস্ময়ে বচন ।
নোহা নব তোৰা দুয়োজন ॥১৩৯
কিবা তোৰা দুয়ো সূর্য্য শশী ।
ব্রহ্মা কদ্র কিবা আছা আসি ॥
নজানোহো স্বরূপ সাক্ষাত ।
কৈয়ো সত্য শবণ তোমাত ॥১৪০
শুনি হরি বুলিলা বচন ।
নোহো ব্রহ্মা কদ্র আন জন ॥
মণিঃ হরি জগত-ঈশ্বর ।
মোতে আছে যত চৰাচৰ ॥১৪১
বেদান্ততো মোকেসে কহরে ।
মোক স্মরি পাতক দহরে ॥
তুষ্ট জয়া দেখা দিলো আগে ।
লৈয়ো বৰ বাজা যেহি লাগে ॥১৪২
স্বপ্নতো নেদেখে পাপী মোক ।
তুমি মোৰ মহাভক্ত লোক ॥

যতেক পূজিলা নাহি লেখা ।
 তাতেসে তোমাক দিলো দেখা ॥১৪৩
 শুনি বাজা তনু ৰোমাঞ্চিত ।
 কৰে স্তুতি পড়িয়া ভূমিত ॥
 লক্ষ্মীকান্ত তোমাক প্রণাম ।
 তনু যাৰ জ্বলে মেঘ শ্যাম ॥১৪৪
 কৰে শঙ্খ চক্ৰ পদ্য গদা ।
 তুমি শ্ৰীৰ নিরাস সৰ্বদা ॥
 স্তুতি থাকা ভুজঙ্গ শয্যাতে ।
 তুমি ব্রহ্ম ব্যাপক সাক্ষাত ॥১৪৫
 তুমি সূক্ষ্ম নিৰ্ম্মল নিগুণ ।
 সৃষ্টি স্থিতি লয়ত নিপুণ ॥
 মোক্ষ পদ জগত ঈশ্বৰ ।
 কৰো পড়ি প্রণাম বিস্তৰ ॥১৪৬
 ছনাই ছনাই কৰো নমস্কাৰ ।
 কৰা প্রভু আমাক উদ্ধাৰ ॥
 তুমি দিয়া ভকতি মুকুতি ।
 কৰো সেৱা এহিসে যুগুতি ॥১৪৭
 ছনাই বাজা পৃথিৱীত পৰি ।
 বিষ্ণুক বোলন্তু কৰযুৰি ॥
 ঋষিগণ দেৱাসুৰ বল ।
 যত যোগী সন্ন্যাসীসকল ॥১৪৮
 যিটো পদে সদা কৰে ধ্যান ।
 ইচ্ছা তাক তৈতে দিয়া স্থান ॥

মাধৱে বোলন্ত এহি হোক ।
 অন্তকালে পাইবা গৈয়া মোক ॥১৪৯
 নকৰিবা সংশয় ইয়াত ।
 নিষ্ঠ কৰি বুলিলো তোমাত ॥
 কৃষ্ণৰ কিঙ্কৰে এডু ভণে ।
 হৰি হৰি বোলা সৰ্ব্বজনে ॥১৫০

—•—

ঘোষা । কৃষ্ণ মুৰাৰি ৰাম কৰো পৰিয়া প্ৰণাম ।
 মোৰ মুখে নছাড়োক হৰি হেন নাম ॥১৪

পদ । নৱ শতাধিক দশ হাজাৰ বৎসৰ ।
 অখণ্ডে ভুঞ্জিয়ে ইটো ৰাজা নৃপবৰ ॥
 পাছে মোৰ পৰম পদক পাইবা ভূমি ।
 থাকিব তোমাৰ কীৰ্ত্তি যাবৈ থাকৈ ভূমি ॥১৫১
 যাৱে চন্দ্ৰ সূৰ্য্য থাকে সপত সাগৰ ।
 ভূমিবে তোমাৰ যশ ত্ৰৈলোক্য ভিতৰ ॥
 যজ্ঞ অৱশেষ যত জল অনুপাম ।
 হুইবে তীৰ্থ ইন্দ্ৰদ্যুম্ন সৰোবৰ নাম ॥১৫২
 আত স্নান কৰিয়া যাইবেক ইন্দ্ৰ স্থানে ।
 একৈশ পুৰুষ উদ্ধাৰিবে পিণ্ডদানে ॥
 অপেন্সৰা গন্ধৰ্ব্ব কৰিবে নৃত্য গীত ।
 চৈধ্য ইন্দ্ৰ পড়েমানে থাকিবে তহিত ॥১৫৩
 হ্ৰদৰ নৈঋত কোণে আছে সিক্ত বট ।
 দিব্য মণ্ডপেক আছে তাহাৰ নিকট ॥

ବହୁବିଧ ପୁଷ୍ପବନେ ସଦାୟ ଆରୁତ ।
 ପତାକା ତୋବଣ ଧ୍ବଜନେତ୍ରେ ଅଳଙ୍କୃତ ॥ ୧୫୪
 ଆସାବର ଶୁକ୍ଳା ପଞ୍ଚମୀତ ଆମାମାକ ।
 ସେହି ମଞ୍ଚପତେ ବଥ ଥିଆ ବେଷ୍ଟାଞ୍ଚାକ ॥
 ଉତ୍ତମରେ ବିଞ୍ଚିବେ ଚାମରକ କରେ ଧରି ।
 ବତି ସିନ୍ଧୁ ସମ୍ୟାମୀ ଥାକିବେ ଶ୍ରୁତି କରି ॥ ୧୫୫
 ଆମାକ ଦେଖିଆ ଯିଟୋ ପ୍ରଣାମେ ତହିତ ।
 ମହାବନ୍ଧେ ବଞ୍ଚିବେକ ବିଷ୍ଣୁର ପୁରୀତ ॥
 ଦିବ୍ୟ ଦଶ ହାଜାର ବଂସର ଥାକି ତୈତ ।
 ଚତୁର୍ବେଦୀ ବ୍ରାହ୍ମଣ ହୈବେକ ଆସି ଐତ ॥ ୧୫୬
 ହୈବେକ ଶ୍ରୀମନ୍ତୁ କୋଟି ଧନର ଈଶ୍ବର ।
 ରାଜାକ ସନ୍ତୋଧି ଏହିମତେ ଦିଆ ବର ॥
 ବିଶ୍ବକର୍ମ୍ମେ ସହିତେ ଭୈରବନ୍ତ ଅନ୍ତର୍ହିତ ।
 ଦେଖି ନୃପତିର ତନୁ ଭୈରା ବୋମାନ୍ଧିତ ॥ ୧୫୭
 କୃତକୃତ୍ୟ ଭୈର ଦେଖି କୃଷ୍ଣର ମହିମା ।
 ବଥେ ଭୁଲି ଲୈୟା ଗୈଲା ତିନିବୋ ପ୍ରତିମା ॥
 ଅନେକ ମାଞ୍ଜଲ୍ୟ ବାଘତାଣ୍ଡ ବାରେ ଛାନି ।
 ବିପ୍ରଗଣେ ଆଗତ କରନ୍ତୁ ବେଦଧ୍ବନି ॥ ୧୫୮
 ବିଚିତ୍ର ପରିତ୍ର ସ୍ଥାନେ ପ୍ରତିମା ଧୋରାଇଲା ।
 ଶୁଭ ଥିଥି ଶୁଭକ୍ଷଣେ ପ୍ରତିଷ୍ଠା କରାଇଲା ॥
 ଦିଲା ଦାନ ଦକ୍ଷିଣା ଶ୍ଵାହ୍ବିଜ ଆଚାର୍ଯ୍ୟକ ।
 ବହୁଧନ ଦାନ ଦିଲା ଆନୋ ବ୍ରାହ୍ମଣକ ॥ ୧୫୯
 ଏହିମତେ ପ୍ରତିଷ୍ଠା କରିଆ ବିଧିରତ ।
 ଧାପିଲା ପ୍ରତିମା ନିଆ ବିଚିତ୍ର ଦୌଳତ ॥

উত্তৰত কৃষ্ণ বলোভদ্ৰ দক্ষিণত ।
 শুভদ্রাক থৈলা নিয়া দুহানো মধ্যত ॥১৬০
 পুজিলন্ত গন্ধে ধূপে নানা উপহাৰে ।
 শূৰ্ণ মুকুতা মণি বস্ত্ৰে অলঙ্কাৰে ॥
 দিলন্ত আসন গ্ৰাম নগৰ অশেষ ।
 দাসী দাস উৎসৰ্গিয়া দিলন্ত বিশেষ ॥১৬১
 জগন্নাথ থাপি ৰাজ্য পৰি মনোৰথ ।
 ভূঞ্জিলন্ত অকণ্টক ৰাজ্য মহাৰথ ॥
 অন্তকালে এড়ি ইটো উত্তৰ সম্পদ ।
 স্মৃথে পাইলা বিষ্ণুৰ পৰম সিটো পদ ॥১৬২
 ব্ৰহ্মায়ে বোলন্ত শুনিয়োক মুনিগণ ।
 কহিলো ক্ষেত্ৰৰ ইটো যতেক লক্ষণ ॥
 বুলিয়োক আৰ কিবা শুনিবাক বাঞ্ছা ।
 বোলা হৰি হৰি যাৰ বৈকুণ্ঠক ইচ্ছা ॥১৬৩

—ঃঃ—ঃঃ—

ঘোষা ॥ ও ভাই, ভাবিয়ো ৰাম চিন্তিয়ো ৰাম,
 ৰাম নাম যোনো ছাড়া ।
 ৰাম কৃষ্ণ নাম, অস্ত্ৰক ধৰিয়া
 পাপ বিপক্ষক তাড়া ॥১৫

পদ ॥ দুনাই মুনিগণে ব্ৰহ্মাত পুছন্ত
 কহিয়ো ক্ষেত্ৰৰ বিধি ।
 কোন সময়ত ক্ষেত্ৰৰ যাত্ৰাক
 কৰিলে হৈবেক সিদ্ধি ॥

কৃষ্ণ দৰশনে যেন ফল পারে
 তাকে কহিবাক লাগে ।
 হেন শুনি ব্রহ্মা কহিবে লাগিলা
 ঋষি সমূহৰ আগে ॥১৬৪
 কুকক্ষেত্রে গৈয়া নিবাহাৰ হয়
 পৰম তপে যুগুত ।
 ইন্দ্রিয়ক জিনি একপদে থাকে
 বৰিষ সাত অযুত ॥
 যিটো জৈষ্ঠ মাসে শুরু ছাদশীত
 কৃষ্ণৰ মুখ কমল ।
 দেখে উপবাসে সিটো নৰে পারে
 তাহাতো অধিক ফল ॥১৬৫
 পঞ্চতীর্থ কৰি যিটো ছাদশীত
 কৃষ্ণমুখ দেখে যাই ।
 অপ্রয়াসে সিটো বিষ্ণু-পূৰী পারে
 তাহাৰ পতন নাই ॥
 হেন জানি যত্নে জৈষ্ঠৰ যাত্রাক
 কৰিবা সমস্ত নৰে ।
 পঞ্চতীর্থ কৰি বিষ্ণুক দেখিয়া
 ধৰ্ম্ম নাহি আত পৰে ॥১৬৬
 বিদূৰতে থাকি যিটো প্রতিদিনে
 কৃষ্ণৰ কীর্তন কৰে ।
 আতি অপ্রয়াসে বিষ্ণু-পূৰী পারে
 শুরু হয় সিটো নৰে ॥

কৃষ্ণৰ যাত্ৰাক কৰে যিটো নৰে
পৰম ভকতিভাৱে ।
সমস্তে পাতক দূৰ কৰি সিয়ো
বিষ্ণুৰ পুৰীক পাৱে ॥১৬৭
মাধৱৰ ধ্বজ দণ্ডক যি নৰে
দেখয় দৌল উপৰে ।
ভূমিত পড়িয়া প্ৰণাম কৰিয়া
পাপ সাগৰক তৰে ॥
আত পৰে শুনা পঞ্চ তীৰ্থ বিধি
যেন ফল স্নান দানে ।
ভগিল শঙ্কৰে শুনা সবে নৰে
হৰি বোলা সাৱধানে ॥১৬৮

—০—

ঘোষা ॥ হৰি ৰাম নাম ৰঘুনাথ হে ।
ৰাম নাম নছাড়োক মুখে নাহে ॥১৬৯
পদ ॥ মাৰ্কণ্ডেয় হৃদে গৈয়া উত্তৰক মুখ দিয়া
হেন মন্ত্ৰ কৰিবে উচ্চাৰ ।
শুদ্ধ হয় ক্ৰোধ জিনি বুৰ দিয়া বাৰ তিনি
শুনিয়োক যেন মন্ত্ৰ তাৰ ॥
সংসাৰ সাগৰে মগ্ন পাপপ্ৰস্তু অচেতন
মোত পৰে নাহি ছৰাচাৰ ।
প্ৰভু ভগনেত্ৰহাৰী ত্ৰাহি ত্ৰাহি ত্ৰিপুৰাৰি
তোমাৰ চৰণে নমস্কাৰ ॥১৭০

নমো শিৱ মহাশাস্ত্ৰ সমস্ত পাপৰ অন্ত
 স্নান কৰে মাৰ্কণ্ডেয় হৃদে ।
 মোৰ নত পাপচয় নিবন্তৰে হোঁক ক্ষয়
 প্ৰণাম কৰোহো তযু পদে ॥
 নাভি মাত্ৰ জলে নামি বিধিমতে দেৱঋষি
 তিলোদকে কৰিবে তৰ্পণ ।
 স্নান অৱসানে পাছে শিৱৰ দৌলেক আছে
 তাক লাগি কৰিবে গমন ॥১৭০
 তিনি প্ৰদক্ষিণ কৰি পূজি মূল মন্ত্ৰ পঢ়ি
 শিৱৰ লিঙ্গক একমতি ।
 পড়িয়া প্ৰণাম কৰি উঠি পুতাজ্জলি ধৰি
 কৰিব হৰক হেন স্তুতি ॥
 নমো নমো ত্ৰিনয়ন শিৱে শলী বিভূষণ
 প্ৰভু বিকপাক্ষ মহাদেৱ ।
 তুমি বিনা নাহি আন কৰা মোক পৰিত্ৰাণ
 তোমাৰ চৰণে কৰো সেৱ ॥১৭১
 কহিলো তহিৰ কথা হেন কৰ্ম্ম কৰি তথা
 দশ অশ্বমেধ ফল পাইব ।
 শিৱলোকে ভোগ ভুঞ্জি পাছে শিৱযোগ যজি
 শিৱৰ শৰীৰে লীন যাইব ॥
 অনন্তৰে কল্প বৃক্ষ বটৰ মূলক গৈয়া
 দক্ষিণ কৰি তিনিবাৰ ।
 পৰম ভকাত ভাৱে পূজিব বটৰ পাৱে
 হেন মন্ত্ৰ কৰিব উচ্চাৰ ॥১৭২

ঘোষা ॥ প্ৰণামো পৰম পুৰুষ বাম ।
 নুগুচোক মুখে মাধৱ নাম ॥১৭
 পদ ॥ নমো ব্ৰহ্মকপী প্ৰলয়গামী ।
 আছা মহীন্দ্রৰ উপৰে তুমি ।
 প্ৰণাম কৰো বট তৰুবৰ ।
 প্ৰলয় কালত তুমি অমৰ ॥১৭৩
 তুমিসি হৰিৰ মুখ্য আশ্ৰয় ।
 প্ৰণামো বট পাপ কৰা ক্ষয় ॥
 প্ৰণামিয়া হেন মন্ত্ৰ উচ্চাৰি ।
 বটক নৰে প্ৰদক্ষিণ কৰি ॥১৭৪
 তেতিক্ষণে ছাড়ে সমস্তে পাপ ।
 যিমতে জীৰ্ণ চোঞ্চ এড়ে সাপ ॥
 বটৰ সিটো ছায়া পৰশনে ।
 ব্ৰহ্মহত্যা নষ্ট হোৱে তেখনে ॥১৭৫
 আন পাতকৰ কি কৈবো কথা ।
 স্বৰূপ বচন নাহি অন্তৰথা ॥
 বাজন্ত্য অশ্বমেধৰ ফল ।
 বট দৰশনে পাৱে সকল ॥১৭৬
 উচ্চাৰি বংশ ব্ৰহ্মলোকে যাই ।
 এক কল্পমানে পতন নাই ॥
 গৰুড় আছন্ত কৃষ্ণ সন্মুখে ।
 তাক নমস্কাৰ কৰিব স্মৃথে ॥১৭৭
 সমস্তে পাপক কৰিয়া দূৰ ।
 অপ্ৰয়াসে পাৱে বিষ্ণুৰ পূৰ ॥

দেখিয়া বট গকড়ৰ আগে ।
 দৌলত পাছে প্রৱেশিবে লাগে ॥১৭৮
 বামক তিনি প্রদক্ষিণ কৰি ।
 প্রণামিব হেন মন্ত্ৰ উচ্চাৰি ॥
 নমো হলধৰ বেরতীপতি ।
 ভকত বৎসল কৰো প্রণতি ॥১৭৯
 নমো হলধৰ বলীতে শ্ৰেষ্ঠ ।
 প্রলম্ব বৈবী নমো কৃষ্ণ জ্যেষ্ঠ ॥
 বলোক এহিমতে তুতি কৰি ।
 বিষ্ণুপুৰী পারে পাতক তৰি ॥১৮০
 কল্লেক মানে যেন ভুঞ্জি তৈত ।
 বেদবিদ ছয়া উপজে ঐত ॥
 মহান্মখে জানি জ্ঞান যুগুতি ।
 পৰম দুৰ্লভ লভে মুকুতি ॥১৮১
 কৃষ্ণক পূজিবে পাছে সাদৰি ।
 দ্বাদশ অক্ষৰ মন্ত্ৰ উচ্চাৰি ॥
 সিটো নস্ত্ৰে পারে যিমতে গতি ।
 নপাই যোগ যজ্ঞে তাক সম্প্রতি ॥১৮২
 জানিয়া হেন মন্ত্ৰ উচ্চাৰিয়া ।
 গন্ধ পুষ্প ধূপ নৈবেদ্য দিয়া ॥
 কৃষ্ণক অৰ্চিয়া কৰিবে স্তুতি ।
 বোলা হৰি হৰি হোক মুকুতি ॥১৮৩



ঘোষা ॥ বাম বাম নিৰঞ্জন বাম নিৰঞ্জন ।
বাম নিৰঞ্জন হৰি বাম নিৰঞ্জন নিৰঞ্জন হৰি ॥১৮

পদ ॥ জয় কৃষ্ণ জয় জয় জগন্নাথ
সৰ্ব পাপ বিনাশন ।

জয়তি চানুৰ কেশীৰ অন্তক
জয় কংস নিসূদন ॥

জয় পদ্ম পত্ৰ সদৃশ লোচন
ধৰি আছা চক্ৰ গদা ।

জয় নীল মেঘ সম শ্যাম তনু
সৰ্ব স্তম্ভদাতা সদা ॥১৮৪

জয় জগতৰ পূজ্য জয় ভৱ
নাশন সন্তৰ গতি ।

জয় ভকতৰ বাঞ্ছা ফল দাতা
জয় নাথ লোক পতি ॥

দুৰ্য্যোৰ সংসাৰ আত নাহি সাৰ
অপাৰ সাগৰ যেন ।

কাম ক্ৰোধ গ্ৰাহে সদায়ে আকুল
দুঃখচয় ভৈল ফেন ॥১৮৫

বিষয়-উদকে পলম্পি আছয়
মহামোহে আত পাক ।

লোভে ভৈল চোঁ ইহাতে মজিলো
উদ্ধাৰা প্ৰভু আমাক ॥

এহিমতে স্তুতি কৰিয়া কৃষ্ণক
দেৱৰ ঈশ্বৰ হৰি ।

মহাবাহু মহা বক্ষঃস্থলে আছা
 শঙ্খ চক্র গদা ধরি ॥১৮৬
 ভূষণে ভূষিত গলে বনমালা
 পদ্মপত্র সম আখি ।
 দণ্ডরতে পড়ি প্রণাম করিবে
 হেনয় কৃষ্ণক দেখি ॥
 এহিমতে পড়ি কৃষ্ণক প্রণাম
 কৰে যিটো ভক্তিভারে ।
 অশ্বমেধ যজ্ঞ সহস্রব ফল
 তারক্ষণে সিটো পারে ॥১৯৮
 সমস্তে তীর্থত যজ্ঞত দানত
 ব্রতত যি ফল পারে ।
 ব্রহ্মচারী গৃহী বনস্থ সন্ন্যাসী
 চাৰিয়ো যি ফল পারে ॥
 কৃষ্ণ দৰশনে সেহি ফল পারে
 কি কৈবো আউৰ বিস্তৰ ।
 কৃষ্ণক দেখিয়া প্রণাম করিলে
 হৈবেক মোক্ষ লোকৰ ॥১৮৮
 কোটি কল্পে যত পাপ আছে করি
 সিয়ো তেতিক্ষণে এড়ে ।
 একৈশ পুঙ্খ উদ্ধাৰি বিমানে
 বিষ্ণুৰ পুৰীক লড়ে ॥
 তিনি শত কল্প ভোগ ভুঞ্জে তৈতে
 যেন চতুর্ভুজ হরি ।

দুনাই শ্ৰেষ্ঠ দ্বিজ কুলত উপজে
 গুণে নুহি তাক সৰি ॥১৮৯
 সৰ্বভূত হিত বত শাস্ত দাতা
 সতব্যাদী সৰ্বজ্ঞান ।
 অন্তকালে সিয়ো মুকুতিক পাৰে
 লভিয়া বৈষ্ণৱী জ্ঞান ॥
 তাত পাছে মন্ত্ৰে স্তুভদ্রাক পূজি
 প্ৰণামি কৰিব স্তুতি ।
 নমো ব্ৰহ্মগামী দেবীক প্ৰণামো
 দিয়োক মুখ্য মুকুতি ॥১৯০
 কমললোচনী নমো কাত্যায়না
 কৰা মোক পৰিত্ৰাণ ।
 বলোৰ ভগিনী স্তুভদ্রাক নমি
 পাৰে বিষ্ণুলোকে স্থান ॥
 এক কল্পমানে দেৱ যেন ক্ৰীড়ে
 পাছে বিপ্ৰ হোৱে আসি ।
 অন্তকালে সিয়ো মুকুতিক পাৰে
 বৈষ্ণৱ যোগ অভ্যাসি ॥১৯১

—ঃঃঃ—

ষোষা ॥ ৰাম গোপাল ত্ৰাহি প্ৰভু পশিলো শৰণে ।
 কত গ্নিৱেদিবো দুখ তোমাৰ চৰণে ॥১৯২

পদ ॥ বলো কৃষ্ণ স্তুভদ্রাক নমি ভক্তিভাৱে ।
 ধৰ্ম্ম অৰ্থ কাম মোক্ষ সমস্তকে পাৰে ॥

কৃত্য কৃত্য হুয়া পাছে দৌলব বজাইব ।
 বিষ্ণুব খানক নমি আউব স্থানে যাইব ॥১৯২
 যৈতে আছে ইন্দ্রনীলময় বনমালী ।
 গুপ্ত কৰিয়া তাক ঢাকি আছে বালি ॥
 সেহি ঠাইতো গৈয়া তাক নমস্কাৰ কৰি ।
 বিষ্ণুপুৰী পারে নবে পুৰুষ উদ্ধাৰি ॥১৯৩
 তহিতে আছন্ত নবসিংহ কপ হৰি ।
 মহা ভক্তিভারে তাক নমস্কাৰ কৰি ॥
 নাহিকে সংশয় এড়াই পাতকসকল ।
 ধৰ্ম্ম অর্থ কাম মোক্ষ পারে চাৰি ফল ॥১৯৪
 অনন্তক নমে গৈয়া মহা ভক্তি ভারে ।
 পাপ ছাড়ি পৰম পদক সিয়ো পারে ॥
 মঞি ইন্দ্রে পূজিলোহো বামে বিভীষণে ।
 হেন অনন্তক আৰ নুপূজিবে কোনে ॥১৯৫
 শ্বেত গঙ্গাজলে বিধিৰতে স্নান কৰে ।
 পাছে শ্বেতমাধৱক দেখে যিটো নবে ॥
 মৎস্য মাধৱক গৈয়া হোৱে দৰিশন ।
 অন্তকালে কৰে শ্বেত দ্বীপক গমন ॥১৯৬
 পাছে চলি যাইব যৈতে আছে স্বৰ্গ দ্বাৰ ।
 আলিঙ্গিয়া কাঠক কৰিব নমস্কাৰ ॥
 দেখি উগ্রসেন গৈয়া সাগৰৰ তীৰ ।
 বিষ্ণুক চিন্তিব তৈতে চিন্ত কৰি স্থিৰ ॥১৯৭
 জলত নামিয়া পাছে অঙ্গন্যাস কৰি
 পঢ়িব কৱচ মনে নাৰায়ণ স্মৰি ॥

ভূমি নাৰায়ণ শঙ্খ চক্ৰ গদাপাণি ।
 হেন চিন্তি উচ্চাৰিব ইটো মন্ত্ৰ বাণী ॥১৯৮
 ভূমি অগ্নি সমন্তে ভূততে শ্ৰেষ্ঠ ভূমি ।
 জীৱৰো ঈশ্বৰ অমৃতৰো জন্মভূমি ॥
 নাথ তীৰ্থৰাজ কৰো তোমাক প্ৰণাম ।
 হৰিয়ো পাতক দিয়া অভিমত কাম ॥১৯৯
 হেন উচ্চাৰিয়া বিধিৱতে স্নান কৰে ।
 তেৱেসে স্নানৰ সবে ফল পাৱে নৰে ॥
 অন্তৰ্জলে নামি কৰি অৰ্ঘ্য মৰিষণ ।
 তীৰত উঠিয়া পাছে পিন্ধিব বসন ॥২০০
 সন্ধ্যা আচৰিব কৰি সূৰ্য্যক বন্দন ।
 তিলে জলে বিধিৱতে কৰিব তৰ্পণ ॥
 শৰীৰত থৈয়া তিল পিতৃক তৰ্পয় ।
 কধিব মাংসক সবে পিতৃত অৰ্পয় ॥২০১
 জলে থাকি জলাঞ্জলি নিদিব ভূমিত ।
 থলে থাকি জলত নিদিব কদাচিত ॥
 জলত থাকিয়া কৰে থলত তৰ্পণ ।
 ব্যৰ্থ হুই তাৰ নপাৱন্ত পিতৃগণ ॥২০২
 দিব জলাঞ্জলি পৃথিৱীত পাড়ি কুশ ।
 মহা ভুৰ্ত্ত হোলন্ত তেবে যতেক পুৰুষ ॥
 ক্ষেত্ৰৰ মহিমা কহে কৃষ্ণৰ কিস্কৰে ।
 ঘোলা হৰি ভস্ম হোক পাপ নিৰন্তৰে ॥২০৩

ঘোষা ॥ বঙ্গে ফাগু খেলে চৈতন্য বনমালী ।
 দুহাতে ফল্লব গুণ্ডা সিঞ্চন্তু মূৰাৰি ॥২০

পদ ॥ আছে যত নদী নদ তীর্থ পৃথিবীত ।
 জ্যৈষ্ঠ মাসে আসে শুক্লা দশমী তিথিত ॥
 প্রত্যেকে থাকন্তু তৈতে আসি দিন সাত ।
 স্নান দান কৰিলে অক্ষয় হোৱে তাত ॥২০৪
 দশ পাপ হৰে পদে দশহৰা নাম ।
 তাত দেখে যি জনে স্তভদ্রা কৃষ্ণ ৰাম ॥
 সমস্তে পাতক তাৰ হৰে মধিমূৰ ।
 অন্তকালে মহাস্থখে পাৱে বিষ্ণুপুৰ ॥২০৫
 উত্তৰাৰ্ক দক্ষিণাৰ্ক দিনা যিটো নৰে ।
 ৰাম-কৃষ্ণ স্তভদ্রাক দেখন্তু সাদৰে ॥
 প্রণাম কৰন্তু পড়ি ছয়া শুদ্ধ মতি ।
 সিয়ো বিষ্ণুলোকক আনন্দে কৰে গতি ॥২০৬
 ফাল্গুনীত গোরিন্দক তুলিয়া দৌলত ।
 দৌলযাত্ৰা কৰে মহোৎসৱ সিবেলাত ॥
 তাত গোরিন্দক যত্নে দেখে যিটো জনে ।
 গোরিন্দৰ পুৰে সিয়ো বঞ্চে বঙ্গ মনে ॥২০৭
 বিষ্ণুদিনা বিধিমতে পঞ্চ তীর্থ কৰি ।
 শুদ্ধমনে দেখয়ে স্তভদ্রা ৰাম হৰি ॥
 সিয়ো জনে সমস্ত যজ্ঞৰ ফল পাইব ।
 পাতক নিস্তৰি বিষ্ণু ভূৱনক যাইব ॥২০৮
 বৈশাখ মাসৰ শুক্লা তৃতীয়া তিথিত ।
 কৰাৱে চন্দন যাত্ৰা আতি বিপৰীত ॥

চন্দনে ভূষিত কৰি কৃষ্ণৰ শৰীৰ ।
 তাক দেখি যাইব নৰ বিষ্ণুৰ মন্দিৰ ॥২০৯
 মিলে জ্যৈষ্ঠে মাস জ্যৈষ্ঠবাণি ঋক্ষযোগে ।
 ক্ষেত্ৰক আসিবে নৰ পৰম উদ্যোগে ॥
 উদ্ধাৰি একৈশ কুল তাসম্বে সহিতে ।
 মহা বঞ্চে বঞ্চে দিটো বিষ্ণুৰ পুৰীতে ॥২১০
 যেনে মহা জ্যৈষ্ঠা মিলে নক্ষত্ৰ সংযোগে ।
 ক্ষেত্ৰক যাইবেক নৰ পৰম উদ্যোগে ॥
 ৰাম-কৃষ্ণ স্তভদ্ৰাক দেখিবে যতনে ।
 দ্বাদশ যাত্ৰাৰ ফল লভিব তেখনে ॥২১১
 প্ৰয়াগ প্ৰমুখ্যে তীৰ্থ আছে যত মানে ।
 যেন ফল পাবে তাসম্মাত স্নান দানে ॥
 সূৰ্য্য গ্ৰহণতো যত পুণ্য নিৰন্তৰে ।
 পাবে মহাজৈষ্ঠিত কৃষ্ণক দেখি নৰে ॥২১২
 মহা স্তম্বে একশত পুৰুষ উদ্ধাৰি ।
 বিষ্ণুলোকে ভুঞ্জে ভোগ্য কল্প সংখ্যা কৰি ॥
 দুনাই দ্বিজ ছয়া কৰে বিষ্ণুত ভকতি ।
 বিষ্ণু যোগ লভি সাধে পৰম মুকুতি ॥২১৩
 ব্ৰহ্মায়ে বোলন্ত শুনিয়োক মুনীগণ ।
 কহিলো তোমাত সবে ক্ষেত্ৰৰ লক্ষণ ॥
 বুলিয়োক আৰ কিবা শুনবাক বাঞ্ছা ।
 বোলা হৰি হৰি যাৰ বৈকুণ্ঠক ইচ্ছা ॥২১৪

ঘোষা ॥ জয় জগন্নাথ জগন্নাথ জগন্নাথ হৰি ।
নমো বাম জগন্নাথ জগন্নাথ হৰি ॥২১

পদ ॥ ব্ৰহ্মায়ে বোলন্ত ইন্দ্ৰদ্যুম্ন নৃপতিক ।
জানিবা উৰেষা সৰ্ব্বতীৰ্থতে অধিক ॥
ক্ষেত্ৰৰ মহিমা মানে কহিলো সকল ।
শুনা জগন্নাথ-নাম কীৰ্ত্তনৰ ফল ॥২১৫
জগন্নাথ নাম ইটো পৰম বহুশ্ৰু ।
আক সদা লৱে যিটো কৰি মন বশু ॥
সিটো জনে অপ্রয়াসে ছিণ্ডে কৰ্ম্মবন্ধ ।
হাততে যুকুতি তাৰ নলাগে প্ৰবন্ধ ॥২১৬
শিৱত সাক্ষাতে কহি আছন্ত শ্ৰীহৰি ।
নাহি আন ধৰ্ম্ম জগন্নাথ নাম সৰি ॥
জগন্নাথ নাম যিটো স্মৰে সতত ।
ক্ৰমিব তাহাৰ নিতে অপৰাধ শত ॥২১৭
জগন্নাথ নাম যিটো হেলায়ে উচ্চৰে ।
ব্ৰহ্মহত্যা আদি পাপ পলায় তাক ডৰে ॥
এড়িলে আচাৰ যিটো থাইলে জ্ঞানপুলি ।
বিষ্ণুত প্ৰৱেশে সিও জগন্নাথ বুলি ॥২১৮
জগন্নাথ নামৰ মহিমা কৈবো কত ।
মহা প্ৰসাদৰ আৰে শুনিয়ো মহত ॥
যত ফল পাৱে যজ্ঞ হোম তপ দানে ।
যেন ফল পাৱে তুলা পুৰুষ প্ৰদানে ॥২১৯
যেন ফল লভে ভুঞ্জাই ব্ৰাহ্মণ কোটিক ।
পাৱে মহাপ্ৰসাদ ভক্ষণে ততোধিক ॥

পিতৃ শ্ৰাদ্ধ দিনা আনি বিষ্ণুৰ অন্নক ।
 ভক্তিভাৱে দেয় যিটো পিতৃ দেৱতাক ॥২২০
 অম্নে পিণ্ডে দেয় যিটো তিল মিহলাই ।
 কোটি কল্পমানে তৃপ্তি হোস্ত পিতৃ খাই ॥
 মহা প্ৰসাদত যত্নে এড়িবা বিচাৰ ।
 নাহি কিঞ্চিতেকে যেন ব্ৰহ্মত বিকাৰ ॥২২১
 বিষ্ণুৰ নৈৱেদ্য যত অন্ন পিঠা পনা ।
 ভক্ষ্যাভক্ষ্য তাহাৰে বিচাৰে যিটোজনা ॥
 হোৱে মন্দৰোগী তাক ভাৰ্য্যা পুত্ৰে এৰে ।
 নাহিকৈ নিস্তাৰ ঘোৰ নৰকত পৰে ॥২২২
 অন্ত্যবৰ্ণে হীনবৰ্ণে যিটো অন্ন ছোৱে ।
 তাক ভুঞ্জি সমস্ত পাতকে যুক্ত হোৱে ॥
 ছোৱা গঞ্জা বুলি যিটো অন্ন নথায় মোৰ ।
 বিপদক পাৱে তাক কৰো দণ্ড ঘোৰ ॥২২৩
 নাহি কাল নিয়ম ব্ৰতত দোষ নাই ।
 পাইলে মাত্ৰ খাইবে অন্ন তেবে মোক্ষ পাই ॥
 হৃদয়ত ৰূপ হৰি-নাম যাৰ মুখে ।
 বিষ্ণুৰ নৈৱেদ্য উদৰত ভৰে স্তখে ॥২২৪
 পাদোদক নিৰ্ম্মাল্য সমস্তে থাকে যাৰ ।
 বোলা হৰি হৰি সেই বিষ্ণু অৱতাৰ ॥
 ভণিল শঙ্কৰে কৃষ্ণ-চৰণত ধৰি ।
 পাতক ছাড়োক ডাকি বোলা হৰি হৰি ॥২২৫
 ॥ উৰেমা বৰ্ণনা সমাপ্ত ॥

ত্ৰিংশাংশ ভাগ
ভাগৱতৰ তাৎপৰ্য্য

—o::o—

ঘোষা ॥ কৃষ্ণ-সূৰ্য্য ভৈলন্ত উদিত ।
নাম ধৰ্ম্ম কৰিলা বিদিত ॥১

পদ ॥ সত্য যুগে প্ৰথমত ব্ৰহ্মা আদি দেৱ যত
হৰিনাম কৰিলা গুপ্ত ।
কিনো দায়াময় হৰি নামক বেকত কৰি
কলি পাপ কৰিলা লুপ্ত ॥
যিটো মহা শ্লেচ্ছ জাতি সিও শুদ্ধ হোৱে আতি
মুখে মাত্ৰ হৰি নাম লয় ।
কলিৰ ভয়ত গৈয়া নামত শৰণ লৈয়া
বহিল সমস্তে ধৰ্ম্মচয় ॥১
ইটো কলিকাল ঘোৰ পাপৰ নাহিকে ওৰ
আত হিত চিন্তিলা প্ৰজাৰ ।
জগতৰে পাপ হৰে স্মৰণে নিস্তাৰ কৰে
হেন নাম কৰিলা প্ৰচাৰ ॥
দোষৰ সাগৰ কলি আত হৰি নাম লৈলি
ধৰ্ম্ম অৰ্থ পাৱে মোক্ষ কাম ।
সমস্তকে দয়াতৰে আৱে দেৱ দামোদৰে
বিদিত কৰিলা হৰি নাম ॥২

মন্ত্ৰ তন্ত্ৰ যজ্ঞ যত তপ তীৰ্থ কোটি শত
 হৰি নাম অধিক সবাতো ।
 কিনো ভাগ্য কিনো ভাগ্য হেন হৰি নাম লাগ
 পাইলা লোক মুকত সাক্ষাতে ॥
 যিটো নাম নেবে মুখে পাইলে মোক্ষ মহাস্থখে
 জানা কৃষ্ণ ডুফ় ভৈলা তাৰ ।
 গুৰু ভৈলা জগতৰে কৰিলেক সিটো নবে
 কোটি কোটি পুৰুষ উদ্ধাৰ ॥৩
 পাতক শুকান বন হৰি নাম হতাশন
 ক্ষণেকতে দহি কৰে ছন্ন ।
 হেন নাম প্রচাৰিলা পাতকীক নিস্তাৰিলা
 পৰম কৃপালু নাৰায়ণ ॥
 দেৱৰো ঈশ্বৰ হৰি তান্তু মহা যত্ন কৰি
 লয়ো এক শৰণ সাক্ষাত ।
 যাৰ ইচ্ছা মোক্ষ পাইবে নলাগে দূৰক যাইবে
 আছা হৰি সবাবো হিয়াত ॥৪
 কৃষ্ণৰ কিস্কৰে কহে হৰি নামে পাপ দহে
 বাম নাম সবাতো অধিক ।
 যিটো জনে নাম স্মৰে সকল পাতক হৰে
 অনায়াসে পাৰে মুকুতিক ॥
 জগত নিস্তাৰ হেতু কৰিলা গকড় কেতু
 ইবাৰ বিদিত হৰি নাম ।
 আয়ু যায় আলে জালে কেতিক্ষণে ধৰে কালে
 নিবস্তবে বোলা বাম বাম ॥৫

ঘোষা ॥ মাধৱ বান্ধৱ উদ্ধাৰা বাপ ।
কতনো সহিবো সংসাৰ তাপ ॥২

পদ ॥ বোলন্ত শুকে শুনা নৃপবৰ্য্য ।
বাঢ়য় স্কন্ধৰ যি তাৎপৰ্য্য ॥
কৃষ্ণ বিনে নাই অপৰ দেৱ ।
জানিয়া কৃষ্ণক কৰিয়ো সেৱ ॥৬
যাহাৰ আছে পুণ্য অসংখ্যাত ।
সিসে পাতে কাণ কৃষ্ণ কথাত ॥
সেহিসে কৃষ্ণক বোলে আপুন ।
শুনিয়ে কৃষ্ণ দেৱতাৰ গুণ ॥৭
ভকতে যত লৱে গুণ নাম ।
তাহাৰ মালা গাহি অনুপাম ॥
পিঙ্কল কণ্ঠত কৰি উৎসৱ ।
হেনসে ভকত বন্ধু মাধৱ ॥৮
যি জনে যায় হৰি নাম সেৱি ।
পাছত ফুৰে যত দেৱ দেৱী ॥
সমস্ত তীৰ্থ তাক স্তুতি কৰে ।
তাৰ বায়ু পাপ সমস্তে হৰে ॥৯
যিটো জনে ফুৰে নাম উচ্চৰি ।
তাৰ পাছে পাছে ভ্ৰমন্ত হৰি ॥
বৎসক স্নেহে যেন ধেনু ধাৰে ।
ভজিয়ে জানি হেন হৰি পাৰে ॥১০
এক জনে যদি নাম স্মৰে ।
শুনে মানে পাপ সবাবো হৰে ॥

হেনসে আশ্চৰ্য্য দেৱতা হৰি ।
 যাহাৰ নাম লৈলে মাত্ৰ তৰি ॥১১
 অনিচ্ছাতো যিটো বিষ্ণুক কহে ।
 তাহাৰো সমস্তে পাতক দহে ॥
 প্ৰেমে ভজে যিটো কৃষ্ণৰ পাৰ ।
 কহিবো তাহাৰ কত প্ৰভাৱ ॥১২
 সংসাৰ গৰ্ভে পৰি আছে লোক ।
 মোহতে অন্ধ নেড়ায় দুঃখ শোক ॥
 কাল ভুজঙ্গে দংশি লৱে প্ৰাণ ।
 কৃষ্ণ বিনে কোনে কৰিবে ত্ৰাণ ॥১৩
 যতেক দেখা খোজ সমুদায় ।
 হস্তীৰ খোজত সবে লুকায় ॥
 এহিমতে যত বিশ্ব সমস্ত ।
 কৃষ্ণতে জানা সবে যায় অন্ত ॥১৪
 অতি পাতকীও কৰি হৰিষ ।
 ধিয়াৰে কৃষ্ণক এক নিমিষ ॥
 তৈল পুণ্যশালী সিও বিচিত্ৰ ।
 বিচিত্ৰ কাৰীকো কৰে পৱিত্ৰ ॥১৫
 সম্পদকো জানা নুহি সম্পদ ।
 জানা আপদকো নুহি আপদ ॥
 পৰম সম্পদ হৰি ভকতি ।
 আপদ জানা হৰি বিৰকতি ॥১৬
 মহাপাপী অতি অধম জাতি ।
 তাকো নামে কৰে পৱিত্ৰ আতি ॥

হেনসে নাম ধৰ্ম্ম শিবোমগি ।
 পাপ অৰণ্যৰ যেন অগনি ॥১৭
 কলিত পৰম উপায় নাম ।
 একদায়ে সিজে ত্রিতয় কাম ॥
 ওপজে পুণ্য পাপ হোৱে দূৰ ।
 মিলে মহা মোক্ষ স্থখ প্ৰচুৰ ॥১৮
 কলিত লোকৰ মলিন মতি ।
 নুপজয় আন পুণ্য সম্প্ৰতি ॥
 নামেসে পৰম ধৰ্ম্ম কলিত ।
 নামেসে মৰণ সম্বল বিত ॥১৯
 হেন জানি তেজি বিষয় ধাক্ষা ।
 হৰিৰ নামক গলত বান্ধা ॥
 কত পুণ্যে পাই মনুষ্য তনু ।
 ইহাক বিফল নকৰা পুনু ॥২০
 মোহ-নিদ্ৰা এড়ি লোৱা চেতন ।
 হৰিৰ নামত কৰা যতন ॥
 সত্বে কৰা পৰলোক কাম ।
 ঘুমিয়ো ঘনে ঘনে ৰাম ৰাম ॥২১
 ॥ দ্বাদশ স্কন্ধ ভাগৱত সাৰ কীর্তন সমাপ্ত

ঘনুচা কীর্ত্তন

শ্রদ্ধা জগন্নাথ

বেড়ি বেড়ি চাবে

চিত্ত স্থিৰ কৰি

চিন্তা মাঝে

অবনত ভাবে

যাত্রা আতিশয়

ଶୁକ୍ର ଦୃତୀତାମ୍ବ

ঘনুচাৰ বাড়ী

আছন্তে যানব

বাজ় ভৈলা দৌল ছাড়ি ।

দশোদিশে ছানি সর্বলোকে জানি
 দিলে নিশানত বাড়ি ॥২
 কাছ পাড় কবি মতা মতি কবি
 হুই সবে এক স্থান ।
 নানা অস্ত্র ধরি উৎস্রুকে চলিলা
 কৃষ্ণের ধরি যোগান ॥
 যতেক পরিচা পাণ্ডা নিবন্তবে
 আনো যত নব-নারী ।
 যাত্রা সুমঙ্গল কবিয়া আনন্দ
 চলে লাস বেশ কবি ॥৩
 দধি দুগ্ধ স্নাত লৈয়া পঞ্চামৃত
 ঘট ভরি ঠারে ঠারে ।
 দুর্বাক্তত সিঞ্চি ডালি ফুল দিয়া
 যাত্রা সুমঙ্গল তারে ॥
 দৌল হস্তে তাত ঘনুচাব বারী
 দিব্য বাজ আলি আছে ।
 সুগন্ধ চন্দনে ধূপ দীপ বস্ত্রে
 আড়ি আছি ছয়ো কাষে ॥৪
 দুশারী পথত তোষণ পুতিল
 থোকে আড়ি গুরাফল ।
 নানা চিত্র কবি পথক নির্ম্মিলা
 কবি যাত্রা সুমঙ্গল ॥
 বজনী পুহাইল পূবে সাজ দিল
 চৌভিতি সঙ্গ কোবায় ।

শকটত চড়ি ঘুমুচাৰ বাড়ী
 চলিযাস্তু যত্ৰ বায় ॥৫
 লক্ষ্মীৰ সেরক পাণ্ডাণ্ডি মাত্ৰ
 অন্তেষপুৰত বৈলা ।
 যতেক পৰিচা পাণ্ডা নিবন্তবে
 কৃষ্ণ সঙ্গৈ চলি গৈলা ॥
 দাইনে বলোভদ্র মধ্যত হুভদ্রা
 বামে চলে জগন্নাথ ।
 চৌভিতি আৱৰি জয়ধ্বনি কৰি
 কোটি ব্ৰহ্মাণ্ডৰ নাথ ॥৬
 নানা দিব্য নাৰী যাত্ৰা সিদ্ধ কৰি
 ডালি ফল লৈয়া হাতে ।
 উকলি জোকাৰ উৎসৱ কৰিয়া
 দুৰ্ব্বাস্কৃত সিঞ্জে মাথে ॥
 কেহো পঞ্চায়ত সিঞ্জে দিব্য পুষ্প
 বৰিষে শকট ভৰি ।
 জয় জয় ধ্বনি চৌভিতি ঘোষয়
 যাত্ৰা মহোৎসৱ কৰি ॥৭
 কাহালী মহৰী ঢাক ঢোল ভেৰি
 অসংখ্য বাঢ় বজাই ।
 কৃষ্ণৰ কীৰ্ত্তন কৰিয়া উৎসৱে
 ফাল্গু গুণ্ডি সিঞ্চি যাই ॥
 অসংখ্যাত লোকে শকট আজোড়ে
 মুখে কৃষ্ণ-গুণ গাই ।

পৰিচাসকলে ঠাকুৰৰ মাথে
 শ্বেত ছত্ৰে ধৰি যায় ॥৮
 কতো কতো সবে উৎসৱ কৰিয়া
 মাধৱৰ চাপি কোল ।
 অন্ন অন্ন কৰি স্মৰণৰ দণ্ড
 ধৰিয়া চামৰ ঢোল ॥
 পৰম আনন্দে নটী নৃত্য কৰে
 চপয় পঢ়য় ভাটে ।
 জয় কৃষ্ণ বুলি হাত তুলি তুলি
 উপৰক চাই ৰটে ॥৯
 কৃষ্ণৰ কীর্তন কৰিয়া উৎসৱে
 চলিযান্ত নিবন্তৰে ।
 যত নৰ-নাৰী কৃষ্ণক আবৰি
 বিনায়ন্ত নিবন্তৰে ॥
 কেহ শঙ্খ বাজে মৃদঙ্গ বজাৰে
 তাল কবতাল ঠুকি ।
 উৰ্দ্ধবাহু হয় কৰে তাল ধৰি
 কীর্তন কৰে উৎসৱিকি ॥১০
 স্নগন্ধ জালিয়া ধূপ হাতে লৈয়া
 নাচে উপৰক চাই ।
 পৃথিবীৰ হস্তে উল্লাস কৰিয়া
 যেন বৈকুণ্ঠক যাই ॥
 কেহো আগ বাঢ়ে কেহো পাছে যায়
 পৰম আনন্দ ভাৱে ।

হতাহতি কবি কেহো নব-নাৰী

ছলে সবে এক ঠারে ॥১১

ঘনে ঘনে দেয় উকলি জোকাৰ

ডাকে জয় কৃষ্ণ বুলি ।

পাইলো পাইলো বুলি দেৱ নাৰী নাচে

উপৰক হাত তুলি ॥

যত ব্ৰতী যোগী সন্ন্যাসী ভিক্ষুক

নব-নাৰী যত প্ৰাণী ॥

কৃষ্ণৰ কীৰ্ত্তন বিনা কাৰো মুখে

নাহিকে লৌকিক বাণী ॥১২

গোৱিন্দ ভাৱকে কীৰ্ত্তন কৰন্তে

সৰ্বলোকে গাৱে ছানি ।

পৰম উৎসৱে স্বৰ্গকো লজ্জিলে

কৃষ্ণৰ কীৰ্ত্তন ধ্বনি ॥

ঠক ঠক কৰি শকট চলয়

আবোড়য় গোপদল ।

কতো দূৰ গৈয়া ঠগ দিয়া বৈল

মাধৱৰ কোঁতুহল ॥১৩

আবোড় পিবোড় শকট নলবে

পৰ্বত যেন গন্তীৰ ।

দেখিয়া পৰিচা সবে স্তুতি কৰে

অৱনত কৰি শিৰ ॥

নমো নাৰায়ণ সংসাৰ কাৰণ

নমো ব্ৰহ্মকপ হৰি ।

যত চৰাচৰ সমস্ত সংসাৰ
 আত্মৰূপে আছা ধৰি ॥১৪
 নমো নিৰাকাৰ জগত আধাৰ
 ভক্তৰ দেখা বিলাই ।
 আঝোড়ে পিঝোড়ে শকট নলবে
 তোমাৰ কৃপা বিনাই ॥
 নমো কৃপাময় জ্যোত সদয়
 দুঃখ হৈবে তেবে দূৰ ।
 এতেকে বোলন্তে শকট চলিল
 তৈল সবে বাজ্জা পূৰ ॥১৫
 এহিমতে বথে প্রভু জগন্নাথ
 চলি যান্ত শীঘ্র কৰি ।
 মনক কোঁতুকে পৰিচাসকলে
 পুনঃ চলে বঙ্গ কৰি ॥
 নানা ভঙ্গি ভাৱে হৰিগুণ গাৱে
 পৰম আনন্দ কৰি ।
 ধৰ কন্দলি কহে কৃষ্ণকেলি
 ডাকি বোলা হৰি হৰি ॥১৬

—ঃ*ঃ—

ঘোষা ॥ জগন্নাথ হৰি নিয়ো দাস কৰি ॥২
 পদ ॥ এহিমতে জগন্নাথ নিজ দৌল ছাড়ি
 কোঁতুহলে চলিয়ান্ত ঘুনুচাৰ বাড়ী ॥

গোপগণে শকট আঝুড়ি নেই বলে ।
কীৰ্ত্তন কৰিয়া যায় পৰিচাসকলে ॥১৭

উৎসৱ কৰিয়া যায় প্রজ্ঞা নিবন্তৰ ।
আত অনন্তৰে প্রভু জগত ঈশ্বৰ ॥
বেলা ভৈল প্রহৰেক দেখি দেৱ হৰি ।
লাগি গৈল ক্ষুধা তনু কাষ্পে তৰতৰি ॥১৮

বহিল শকটখান আগক নচলে ।
শৰীৰৰ বল দিয়া আৰোড়ে গোৱালে ॥
হেন দেখি জিজ্ঞাসিলা পৰিচাসকল ।
জানিলেক ফলাহাৰ বেলা আসি ভৈল ॥১৯

অনন্তৰে দধি মধু ঘনক্ষীৰ ঘৃত ।
দিব্য দ্ৰব্য চিনি চিৰা গুৰ পঞ্চামৃত ॥
আনো নানা ভোগ্যবস্তু আন উপহাৰ ।
আনন্দে কৃষ্ণক কৰাইলেক ফলাহাৰ ॥২০

স্বৰ্গ ভূঙ্গাৰ দিয়া মুখ পথালিলা ।
কৰ্পূৰ তাম্বুল আনি মুখ শুদ্ধি দিলা ॥
ফলাহাৰ কৰি তুষ্ট ভৈলা দেৱ হৰি ।
চলিল শকটখান পুনঃ শীত্ৰ কৰি ॥২১

লৱৰা লৱৰি কৰি চলে প্রজাগণ ।
পৰম উৎসৱে কৰে কৃষ্ণৰ কীৰ্ত্তন ॥
এহিমতে চলিযাস্ত জগত ঈশ্বৰ ।
দিবা অৱশানে পাইলা ঘুমুচাৰ ঘৰ ॥২২

যদ্যপি ঘুনুচাবাড়ী দণ্ড দুইৰ পথ ।
 তথাপি দিনেক তাত গৈলা জগন্নাথ ॥
 ইন্দ্রদ্যুম্ন ৰাজা পূৰ্বে মহোৎসৱ কৰি ।
 কৃষ্ণক দৌলত নিয়া থাপিলা সাদৰি ॥২৩

যুগ্ম নামে জীউখানি সৰ্ব সৌভাগিনী ।
 কৃষ্ণক দিলন্ত বিহা বিধিমতে আনি ॥
 সৰ্ব সুলক্ষণী কন্যা গুণৰ চাডুৰা ।
 সাক্ষাতে ভৈলন্ত যেন লক্ষ্মী অৱতৰী ॥২৪

কৃষ্ণৰ পৰম প্ৰিয়া ঘুনুচা স্তন্দৰী ।
 তাহাৰ নগৰ বস্ত্ৰে পাইলা দেৱ হৰি ॥
 আগবাঢ়ি কৃষ্ণক আনিয়ো এহি ঠাৱ ।
 শুনিয়া পৰিচাগণে কৰন্ত উৎসৱ ॥২৫

নানা বস্ত্ৰ লৈয়া আইলা যত নাৰী-নৰ ।
 বান্ধৱক আগবাঢ়ি চলিলা সত্ৰৰ ॥
 কেহো শুৱ চামৰক লৈয়া খেত ছত্ৰ ।
 পৰম উৎসৱে চলে লৈয়া দিব্য বস্ত্ৰ ॥২৬

কেহো দধি স্নাত মধু পঞ্চামৃত লৈয়া ।
 চলি গৈলা নৰ-নাৰী উৎসৱ কৰিয়া ॥
 হস্তী ঘোৰা শকট চলিলা বহুতৰ ।
 বাঘ ঘোঙ উট খৰ পশু নিবন্তৰ ॥২৭

আনো যত প্ৰাণী আছিল ঘুনুচা নগৰ ।
 ধীৰে সাধু যোগী ভিক্ষু প্ৰাণী নিবন্তৰ ॥

এহিমতে নানা লোক কৰি মহাবঙ্গে ।
 স্বতি অনুকপে লোক চলি গৈলা সঙ্গে ॥২৮

অনন্তৰে দিব্য নাৰী যুৱতী নিঃশেষ ।
 অলঙ্কাৰ ভূষণে ভূষিত কৰি দেহ ॥
 লৈয়া ফল ডালি ঘট কৰি স্নমঙ্গল ।
 কৃষ্ণক বঢ়াইবে আগ চলিলা সকল ॥২৯

ৰাজ পথগোট লিপি স্নগন্ধ চন্দনে ।
 পদূলিত ফুল আনি কলে বঙ্গ মনে ।
 দুৰ্ব্বাস্কত সিঞ্চি পূৰ্ণ ঘটক স্থাপিলা ॥
 ওপৰত আমডালি পুষ্প শাৰী দিলা ॥৩০

এহিমতে আনো নানা কৰি স্নমঙ্গল ।
 আগ বাঢ়িবাক প্রজা চলিলা সকল ॥
 পৰম উৎসৱ কৰি হৰিগুণ গাই ।
 কৃষ্ণক কটক সব ভৈলা এক ঠাই ॥৩১

অনন্তৰে প্রজাগণ হুয়া এক থান ।
 উৎসৱে কৰিবে লৈলা কৃষ্ণৰ কীৰ্ত্তন ॥
 বাৱে ঢাক ঢোল ভেৰি মৃদঙ্গ অপাৰ ।
 তাল কৰতাল শঙ্খ বিনাৱে নিশাৰ ॥৩২

খোল ৰুদ্ৰ বীণা কাশ বাৱে স্বৰ তুলি ।
 উৎসৱ কৰিয়া বাৱে জয় কৃষ্ণ বুলি ॥
 জুমা জুমি কৰি গাৱে কৃষ্ণৰ কীৰ্ত্তন ।
 উকলি জোকাৰ ৰঙ্গে দেয় ঘনে ঘন ॥৩৩

ভকতিৰ প্ৰেমভাৱে কেহো নৃত্য কৰে ।
 চাপৰি চাপৰি কতো জুপি জুপি ফুৰে ॥
 লৱৰা লৱৰি কৰি হোৱে আগ পাছ ।
 উৎসৱে কীৰ্ত্তন কৰে ধৰি নানা কাছ ॥৩৪

কেহো ধূপ দীপক জ্বালিয়া হাতে লয় ।
 ডেৱ পাৰি পাৰি বস্তু কীৰ্ত্তন কৰয় ॥
 সিঞ্জে কেহো ফাল্গু গুণ্ডি দুৰ্ব্বাস্কৃত মাথে ।
 কীৰ্ত্তন কৰিয়া নাচে ওপৰক হাতে ॥৩৫

এহিমতে প্ৰজাগণ হুয়া বঙ্গ মন ।
 উৎসৱ কৰিয়া কৰে কৃষ্ণৰ কীৰ্ত্তন ॥
 যতী ব্ৰতী যোগী ভিক্ষু আনো যত প্ৰাণী ।
 কৃষ্ণ-গুণ বিনে কাৰো নাহি আন বাণী ॥৩৬.

পৰম উৎসৱে কৰে কৃষ্ণৰ কীৰ্ত্তন ।
 কীৰ্ত্তনৰ ধ্বনি পাইলে ইন্দ্ৰৰ ভুবন ॥
 নাহি নুপজিবে হেন যাত্ৰাৰ উৎসৱ ।
 হেন জগন্নাথ প্ৰভু হুৱাছে উদ্ভৱ ॥৩৭

অনন্তৰে পৰিচায়ে কৃষ্ণত জনাইলা ।
 আগ বাঢ়িবাক যুগুচাৰ পাণ্ডা আইলা ॥
 শূনি আতি মন বঙ্গ ভৈলা দেৱ হৰি ।
 চলিল শকটখান ঠক ঠক কৰি ॥৩৮

চলিয়াস্ত জগন্নাথ হৰষিত মন ।
 উৎসৱে চলন্ত প্ৰজা কৰিয়া কীৰ্ত্তন ॥

এহিমতে বঙ্গৈ চঙ্গৈ প্রভু নাৰায়ণ ।
ঘুহুচাৰ দৌল গৈয়া পাইলা তাম্বকণ ॥৩৯

যত প্রজা গৈয়া পাছে কৃষ্ণৰ লগত ।
সবাকো নিয়মি প্রভু থৈলা নগৰত ॥
পৰিচা সবক বঙ্গৈ লৈয়া অনন্তৰে ।
পশিলন্তু জগন্নাথ দৌলৰ ভিতৰে ॥৪০

পাছে ঘুহুচাৰ পাণ্ডা পৰিচাসকলে ।
কৃষ্ণক কৰিলা পূজা আতি কৌতুহলে ॥
ধূপ দীপ নৈবেদ্য সম্ভাৰ বহুতৰ ।
ভোজনৰ বস্তু দিলা নানা কচিকৰ ॥৪১

অনন্তৰে কৃষ্ণক পঞ্চা ভোগ দিলা ।
দধি মধু পিঠা পৰমাম বিভঞ্জিলা ॥
ভোজনৰ অন্তে শয্যা দিলন্তু বিছাই ।
আনন্দে থাকিলা প্রভু ঘুহুচাৰ ঠাই ॥৪২

পৰিচাৰ পাণ্ডা মানে গৈলা ঘৰে ঘৰে ।
থাকিলন্তু জগন্নাথ দৌলৰ ভিতৰে ॥
ঘুহুচাৰ সঙ্গে বঙ্গৈ প্রভু দেৱ হৰি ।
থাকিল অনঙ্গ বসে কৌতুকে যুবাৰি ॥৪৩

এহিমতে মহা বঙ্গৈ প্রভু দেৱ হৰি ।
সাত দিন বঞ্চিলন্তু ঘুহুচাৰ বাড়ী ॥
শুনিয়েক সারধান ছয়া সৰ্ব্বজন ।
মহা মহোৎসৱ কৃষ্ণ যাত্ৰাৰ কীৰ্ত্তন ॥৪৪

জগন্নাথ পুৰাণৰ ইটো কথা সাৰ ।
 পদবন্ধে নিবন্ধিলো কৰিয়া প্ৰচাৰ ॥
 কৃষ্ণেৰে পৰম বন্ধু জানিবা সতত ।
 কৃষ্ণৰ চৰণ-পদ্ম চিন্তিয়ো মনত ॥৪৫

তেবেৰে তৰিবা স্থখে সংসাৰ সাগৰে ।
 কলিয়ুগে নাহি গতি কীৰ্ত্তনত পৰে ॥
 শ্ৰীধৰকন্দলি কহে এহি মূল কাম ।
 পাতক ছাড়োক ডাকি বোলা বাম বাম ॥৪৬

ঘোষা ॥ জয় হৰি জগন্নাথ চৰণত শৰণ তোমাৰ
 প্ৰভু হওঁ যেন সংসাৰৰ পাৰ ॥৩

পদ ॥ এহিমতে বগ্নে ঢগ্নে ঘুৰুচা নাৰীৰ সঙ্গ
 আনন্দে আছন্ত যদুৰায় ।
 ছয়দিন বহি গৈলা বজনী প্ৰসন্ন ভৈলা
 নাসিলন্ত যাদৱ দুনাই ॥
 হেন দেখি লক্ষ্মীমাৰে মনে কৰি ক্ৰোধ ভাৱে
 আদেশিলা পৰিচা সৱক ।
 সাজিয়ো শকটখান কালিপুহা বিজয়মান
 যাইবো মই কৃষ্ণৰ পাশক ॥৪৭
 যাইবো যাদৱৰ পাশে আউৰ ঐক আসে নাসে
 আশাৰেক মই পুছি চাওঁ ।
 ঘুৰুচা মাৱৰ ঘৰে ৰৌক পাছে দামোদৰে
 লোকৰ মই দুৰ্য্যশ এড়াও ॥

এহিমতে লক্ষ্মীমারে মনত বৈবাগ্য ভারে
 পৰিচা সবক আদেশিলা ।
 শুনিয়া পৰিচাগণে পৰম আনন্দমনে
 ঝাণ্টে গৈয়া শকট জুড়িলা ॥৪৮
 লরড়া লরড়ি কৰি সাতে পাঞ্চে হাত ধৰি
 সাজিলন্ত শকট হুৰিত ।
 ভোজনৰ বস্তু মানে থৈলা সবে থানে থানে
 দধি মধু গুড় পঞ্চামৃত ॥
 বজনী প্রসন্ন ভৈলা সঞ্জক কোবাইবে লৈলা
 পূবে ভৈল অৰুণ উদয় ।
 পৰিচাসকলে জানি শকট যোগাইলা আনি
 কাছপাৰ কৰি অতিশয় ॥৪৯
 হেন দেখি লক্ষ্মী সতী কাছপাৰ কৰি আতি
 শকটত চড়ি তারক্ষণ ।
 এতিক্ষণে ৰাজ বাটে শকট চলোক ঝাস্তে
 পৰিচাক বুলিলা বচন ॥
 আছে মোৰ যত লোক ঐত নাথাকোক এক
 চলিযান্ত সঙ্গতে আমাৰ ।
 যুহুচা নগৰ আজি সমদলে যাইবো সাজি
 নগৰক কৰিব উজাৰ ॥৫০
 শুনিয়া পৰিচাগণে পৰম আনন্দ মনে
 শকট চলাইলা সেহি ছেগে ।
 চলিলন্ত লক্ষ্মী আই কিঞ্চিতকো শঙ্কা নাই
 চলিলা শকট বায়ুবেগে ॥

বঙ্গ কবি ঠারে ঠারে ঢাক ঢোল ভেবী বারে
কাহালী মহবী কবতাল ।

চলি যায় সর্ব নবে লরড়া লরড়ি কবে
বঙ্গে কতো নচুরারৈ গাউল ॥৫১

হেবা পাইলো পাইলো বুলি কবি যায় ছলাছলি
সর্বলোকে পবন আটোপে ।

অনন্তবে লক্ষ্মী আই পৰিচা সবক চাই
মাতিলন্ত মাধরক কোপে ॥

দেখা দেখা সর্বজনে বিচার কৰিয়া মনে
কিনো দোষ দিবাহা আমার

এক গোটা তিৰী পাই ভোল গৈলা যছুবায়
এবিলেক ঘৰ আপুনার ॥৫২

ষোড়শ বৎসৰ মানে ভাৰ্য্যা নপাই একো থানে
ফুৰিলা বৰলা ভাত থাই ।

উপায় কৰিয়া পাছে আসি যাদৱাৰ কাছে
মই পুনঃ ধৰিলো চপাই ॥

মই বিনা বক্ষা নাই তথাপিতো যছুবায়
মোক মনে নপাইলেক গুণি ।

টেটন যুৱাৰ নয় মোক আৰ নোসোধয়
ভাৰ্য্যা পাই নাগৰী টেটোনী ॥৫৩

টেটোনীৰ বিলক্ষণে মোক ভঙ্গাইবেক মনে
যাদৱক পিয়ালে ঔষধি ।

আপুনাৰ দৌল ছাড়ি গৈলা মোক পৰিহৰি
মায়াকৰ শুনিলেক বাণী ॥

যুৱাকাল বহি গৈল বল বীৰ্য্য টুটি গৈল
তথাপি তো তিৰীকেসে মন ।

বুজালে যাদৱে হাক নুশুনয় মোৰ বাক
কিনো ভৈলা লুভীয়া টেটোন ॥৫৪

বেড়ি হাসে সামৰাজ তথাপি নাহিকে লাজ
কতনো শুনিবো খৰিয়াল ।

যদি সবে দেখা ভাল আসৈ নাসে ততকাল
সবে আজি গুচাও জঞ্জাল ॥

কিন্তু লোকে হাসিবেক নুহুধিলে বুলি মোক
দস্ত কৰিলেক তিৰী ছই ।

এতেকেসে চলি যাও আসে নাসে পুছি চাও
সতিনীৰ মাথে দেওঁ জুই ॥৫৫

আজি গৈয়া লাগ পাইবো ঘুনুচাৰ মাথা খাইবো
কৰিবো উচিত যাদৱাৰ ।

এহি বুলি যান্ত চলি দণ্ড ছয় ভৈল বেলি
নগৰৰ পাইল গৈয়া দ্বাৰ ॥

শুনিয়োক সৰ্বলোক স্তখে মোক্ষ সাধিয়োক
এড়ি দোষ কৰিয়োক কাম ।

দুৰ্য্যোৰ সংসাৰ হেলি বৈকুণ্ঠক যাইবা চলি
নিৰন্তৰে বোলা ৰাম ৰাম ॥৫৬

ঘোষা ॥ যত্নবায় যত্নবায় কেনে আইলা ।

দৌলৰ বজাই যত্নবায় ॥৪

পদ ॥ যাদৱাত আতি কোপ অশেষ ।

ভৈলন্ত দ্বাৰত লক্ষ্মী প্ৰৱেশ ॥

পৰিচায়ে দিলে বেতৰ বাড়ি ।

পলাইলা দুৱৰী দুৱাৰ ছাড়ি ॥৫৭

শকটক ৰাখি লক্ষ্মী তৈতে বৈলা ।

কটক মানে নগৰক গৈলা ॥

নগৰী সবে কৰে উসমিস ।

ভয়তে গৈলা সবে দশোদিশ ॥৫৮

লৱৰা-লৱৰি কৰি পলাই ।

লক্ষ্মীৰ কটকে খেদিয়া যাই ॥

কতো দূৰ গৈয়া খেদিয়া ধৰে ।

লক্ষ্মীৰ কটকে বেঢ়িয়া মাৰে ॥৫৯

ভুকু লাঠি কিল মাৰে চৰৰ ।

হাতৰ এড়াই মাৰে লৱৰ ॥

পসাৰ পাতিয়া আছে পসাৰি ।

সাতে পাঞ্চে গৈয়া বেঢ়িয়া ধৰি ॥৬০

বেতবাড়ি মাৰি তাইক খেদাই ।

সমস্ত বস্ত্ৰ লুৰি পুৰি যায় ॥

দুৱাৰ মাৰিয়া গৃহ সোমাই ।

সোমাইবে নপাৰি বাৰ কোবাই ॥৬১

ছৱালি ধৰিয়া আশ্ফালে তুলি ।

কান্দিবে লাগিলা আই বাপ বুলি ॥

কোবায়া ভাঙ্গিল দধিৰ ভাণ্ড ।
 ঘুনুচা নগৰী কৰি লণ্ডভণ্ড ॥৬২
 ভাল ভাল বস্তু লৱে গোৱালে ।
 আঞ্চলে ধৰি কাৰো বস্ত্ৰ ফালে ॥
 লৱৰা লৱৰি কৰি পলাই ।
 নগৰ ছাড়িয়া দূৰক যায় ॥৬৩
 পাইলে পাইলে বুলি উলটি চায় ।
 আড় ছয়া কতো ভুযুকিয়ায় ॥
 প্ৰজাৰ বিপত্তি কি কৈবো আৰ ।
 সমস্ত নগৰ ভৈল উজাৰ ॥৬৪
 পলাইবাক প্ৰজা নপাৱে ঠাই ।
 উপায় আবে চিন্তা যত্নৰায় ॥
 হেন শুনি পাছে ঘুনুচা নাৰী ।
 কৃষ্ণক মাতে ধীৰ ধীৰ কৰি ॥৬৫
 নমো জগন্নাথ জগতপতি ।
 ভকত জনৰ তুমিসে গতি ॥
 শুনियो কমললোচন হৰি ।
 তাহান ভয়ে মই আছো ডৰি ॥৬৬
 জানো লক্ষ্মী আসি দৌল সোমায় ।
 ডৰে যেন মোৰ ধাতু উৰায় ॥
 লক্ষ্মীয়ে পাইলে কি বাধিবে মোক ।
 মাৰিবে ধৰি হস্তয়াইবে লোক ॥৬৭
 সমস্ত নগৰ কৰিবে ছন্ন ।
 পলায় সবে নব-নাৰীগণ ॥

পদ ॥ পৰিচায়ে শুনি পাছে কৃষ্ণৰ বচন ।
 লক্ষ্মীক ভেটিবে গৈলা পৰিচা তেখন ॥
 দধি দুগ্ধ পঞ্চামৃত বিবিধ অপাৰ ।
 নৱনী মোদক ঘৃত লৈলা ভাবে ভাৰ ॥৭৩
 আথেবেথে পৰিচা ত্বৰিতে গৈলা ধাই ।
 লক্ষ্মীক প্ৰণাম কৰি মাতন্তু বিনাই ॥
 অৱনত ভাৱ হয় কৃতাঞ্জলি হুই ।
 লক্ষ্মীক কৰিলা স্তুতি অৱনত হুই ॥৭৪
 নমো লক্ষ্মীমাৰ তুমি ছয়োক সদয় ।
 তুমি জগতৰে আদি প্ৰকৃতি নিশ্চয় ॥
 তোমাৰেমে সত্ত্ব ৰজ স্তম তিন গুণ ।
 তুমি জগতৰে সৃষ্টি-স্থিতিৰ কাৰণ ॥৭৫
 তোমাতেমে সমস্ত জগত হোৱে লয় ।
 তোমাৰেমে মূৰ্ত্তি যত প্ৰকৃতি নিশ্চয় ॥
 তুমিসে ঈশ্বৰী আসি আছা অৱতৰি ।
 বিষ্ণুক আশ্ৰয়ী আছা মহা বঙ্গ কৰি ॥৭৬
 তোমাক সৰ্বদা বাঞ্ছা কৰে ব্ৰহ্মা হৰ ।
 তোমাৰেমে প্ৰসাদত জীৱ চৰাচৰ ॥
 নমো লক্ষ্মী মাৰ তুমি ছয়ো শান্ত মন ।
 কোপ পৰিহৰি শুনা কৃষ্ণৰ বচন ॥৭৭
 তোমাক লাগিয়া প্ৰভু মাতিয়া পঠাইলা
 কি কাৰণে পদ্মা মোক কোপ কৰি আইলা ॥
 সকল বস্তুক মই ধৈয়া আইলো ঘৰে ।
 ঘুতুচাৰ বাড়ী লাগি আইলো একেথৰে ॥৭৮

ধন বহু দৌল দিয়া আসিলো লক্ষ্মীক ।
 কি কাৰণে লক্ষ্মী দেৱী খেদি আসে মোক ॥
 যুগুচাক বিহা কৰি আছোহো নিশ্চয় ।
 ঐক কি নাসিলে ভাল লক্ষ্মীয়ে জানয় ॥৭৯
 অকাৰণে এতমান কৰয় আক্ৰোশ ।
 ছন্ন কৰে নগৰ প্ৰজাত কিবা দোষ ॥
 মোৰ বাক্যে এতিফ্ৰণে ক্ৰোধ পৰিহৰি ।
 নগৰক লাগি লক্ষ্মী যাওক বাহুৰি ॥৮০
 কালি প্ৰভাততে মই যাইবো সাৰে সাৰ ।
 যায়োক উলটি লক্ষ্মী বাক্য বাধি মোৰ ॥
 তোমাক লাগিয়া বস্তু পঠাই দিলা হৰি ।
 হেন জানি লক্ষ্মী দেৱী কোপ ক্ৰমা কৰি ॥৮১
 পালটিয়া যায়োক মার ছয়া বঙ্গ মন ।
 শুনি দেৱী পৰিচাক বুলিলা বচন ॥
 বস্তুৰ দুঃখিনী মোক যাদৱে জানিলা ।
 এতেকেসে মোক লাগি দধি-মধু দিলা ॥৮২
 যাদৱৰ বস্তুত মোহোৰ দয়া নাই ।
 যাদৱৰ বাক্যে মোৰ গাৱ নুজুড়াই ॥
 গুটি আইলা মোক সূদা গৃহতে পেহ্লাই ।
 আক যাদৱাত মোৰ কিবা আছে লাই ॥৮৪
 যাইবাক নলাগৈ মোৰ গৃহক ছনাই ।
 থাকন্তোক যাদৱ উত্তম ভাৰ্য্যা লই ॥
 মাৱকৰ ঘৰত থাকোক দামোদৰ ।
 চলি যাও আসা সবে আপোনাৰ ঘৰ ॥৮৪

সেনাগণ মাতি লৈলা ননে কোপ কবি ।
 তেতিক্ষণে লড়িল ডবাত দিয়া বাড়ি ॥
 লক্ষ্মীর কটকে পাছে শুনি থাকে বেড়ি ।
 লগ ধরিলেক পাছে আথেবেধ কবি ॥৮৫
 চলি গৈলা লক্ষী মার দ্বাৰ পৰিহরি ।
 নৃত্য গীত মহোৎসব বাণভণ্ড কবি ॥
 নগরীয়া সরে দেখি যেন ধাতু আইল ।
 দশোদিশ হস্তে আসি নগর সোমাইল ॥৮৬
 কেহো বোলে এড়াইলোহো লরড়র বেগে ।
 কেহো বোলে মাৰিলোহো আমি মহা ছেগে ॥
 কতো বোলে মোর মাত্ৰ তাঙ্গিলেক ঘৰ ।
 নিলেক সৰ্ব্বস্ব বুলি কান্দে কতো নর ॥৮৭
 কেহো বোলে লুৰিলেক মোর ঐত যাই ।
 কেহো বোলে মাৰিলেক মোক ঐত পাই ॥
 কেহো বোলে মোক নপাই মাৰিলে ছরাল ।
 কেহো বোলে আজি মঞি এড়াইলোহো ভাল ॥৮৮
 কেহো বোলে মোর বস্ত্ৰ নিলে এহি ঠাই ।
 চোরা চোরা বুলি কতো পিঠিক দেখায় ॥
 এহি বুলি নগরীয়া বৈলা সেহি ঠাই ।
 দৌলক বাছড়ি চলি গৈলা লক্ষী আই ॥৮৯
 পৰম উৎসব কবি অনেক সুন্দরী ।
 দৌল লাগি আগ বাড়ি নিলেক আদৰি ॥
 দৌলত পশিয়া লক্ষী আনন্দ মিলাইল ।
 যাদৱাক লাগিয়া পচিশ ভোগ দিল ॥৯০

অনন্তৰে লক্ষ্মী গৈয়া ভোজন কৰিলা ।
 পদ্য চিনি পিঠা পৰমায়ক ভুঞ্জিলা ॥
 পৰম উৎসৱে থাকিলন্তু সেহি ঠাৱ ।
 এহিমানে থৈলো কথা লক্ষ্মীৰ প্ৰভাৱ ॥১১

শুনা জগন্নাথ পাছে যি কৰ্ম কৰিলা ।
 সপ্তম দিৱস তৈতে কৌতুকে বঞ্চিতা ॥
 অষ্টম দিৱস ভৈল প্ৰভাত সময় ।
 দৌল লাগি চলি গৈলা প্ৰভু কৃপাময় ॥১২

শুনিয়োক নৰ-নাৰী ছয়া একমন ।
 জগন্নাথ পুৰণৰ কথা বিতৌপন ॥
 নাৰদৰ আগে পূৰ্বে ব্ৰহ্মায়ে কহন্তু ।
 জগন্নাথ যাত্ৰা ঘূৰুচাৰ গৃহাগত ॥১৩

মাধৱৰ পাদ-পদ্য চিস্তিয়া মনত ।
 মতি অনুসাৰে নিবন্ধিলো পদ যত ॥
 নিবন্ধিলো পদ শ্লোক অৰ্থ অৱগাই ।
 নকৰিবা নিন্দা মোক শাস্ত্ৰক নচাই ॥১৪
 আনো শাস্ত্ৰ মত আনি মিশ্ৰ কৰি মাজে ।
 পঢ়াৰ্থে ৰচিলো যেবে বুজে সামৰাজে ॥
 শ্ৰীধৰ কন্দলী পদ কৰিল প্ৰচাৰ ।
 ৰাম-কৃষ্ণ বুলি তৰা দুৰ্ঘোৰ সংসাৰ ॥১৫



ঘোষা ॥ যাদব মাধব দেব দামোদৰ
তজু পাবে লৈলো বাস ।
পুনঃ নকৰা নৈৰাশ দিন কতিপয়
থাকি প্রভু চলি যাস ॥৬

পদ ॥ শুনা সৰ্ব্বজনে আত অনন্তবে
যেন পাচ কথা ভৈলা ।
কৃষ্ণৰ আদেশে লক্ষ্মী তারকণে
দৌল লাগি চলি গৈলা ॥
নগৰীয়াগণে হয় বঙ্গ মনে
থাকিয়া আপুন ঠাই ।
জগন্নাথে বঙ্গে ঘুহুচাৰ সঙ্গে
থাকিলা আনন্দ হই ॥১৬
ঘুহুচাৰ আগে প্রভু জগন্নাথে
বুলিলা বঙ্গে বচন ।
তুকি থাকা ঐত কালি প্রভাতত
মই যাবো নিজ থান ॥
ঘুহুচায়ে শুনি হেঁঠ মাথে গুণি
অসন্তোষে নত্ৰভারে ।
গদগদ বাকে বুলিবে লাগিলা
মাধবৰ ধৰি পারে ॥১৭
নমো জগন্নাথ নকৰা অনাথ
মই যে বৰ দুঃখিনী ।
দিন কতিপয় থাকা কৃপাময়
কৃপা কৰা যক্ষ্মণি ॥

হেন বাণী বুলি ঘুচনা হৃদবী
কৃষ্ণ পড়িয়া পারে ।

হুমহুনি কবি কান্দিবে লাগিলা
মনে অসন্তোষ ভারে ॥১০১

নয়নৰ জলে তিয়াইলা সকল
শ্ৰুত্বৰ দুই চৰণ ।

দেখি দেবহরি যুগ্মচাক ধৰি
বলিল। য়ছ বচন ॥

মাধরে বোলন্ত ঘুমুচা সুন্দরী
এড়া অসন্তোষ ভার ।

তুমি মোর জায়া আতি মোর দায়া
আসি আছো ত্যু ঠার ॥১০২

লক্ষ্মীও যেনয় তুমিও তেনয়
নাহি কিছু ভিন্নাভিন ।

লক্ষ্মীৰ পাশত থাকো যেন মত
ঐত থাকো কতো দিন ॥

লক্ষ্মীৰ যতেক ধন জন গৃহ
সৰ্বস্ব দৌল ভাণ্ডাৰ !

আনো বস্তু যেন এহি নগরত
সমস্ত আছে তোমাৰ ॥১০৬

সবাতো করিয়া তোমাকেসে স্নেহ
লক্ষ্মীতে করি অধিক ।

হেন জানি সতী হয়ো শাস্তমতি
অসন্তোষ কবা কিং ॥

সাত দিন ভৈল দৌল ছাড়ি আইলো
আমাব মন আকুলে ।

উৰ বুৰ কৰি যাইবে লাগে মোৰ
ইহাত অকাৰ্য্য মিলে ॥১০৪

হুয়ো শাস্ত্র-মন থাকা এহি স্থান
আসিবো মই ছুনাই ।

কিন্তু এতিক্রমে দৌল লাগি যাও
সিটো মোর নিজ ঠাই ॥

আনো নানা মত বুলিলা বচন
ঘুমুচাক শাস্ত কবি ।

প্রভাত সময় জানি কৃপাময়
গার চালিলন্ত হরি ॥১০৫

দেখি দশোদিশে পৰম হৰিষে
নিশানত দিলে বাডি ।

শকটত চড়ি প্ৰভু গৈলা লড়ি
যুমুচাৰ পাশ ছাড়ি ॥

বলো স্তব্ধ হয়ে
সহিতে যাদব
চলি যাস্ত নিজ বাড়ী ।

পবন আনন্দ গৌরালে শকট
টানিবাক লৈলা ধৰি ॥১০৬

কৃষ্ণৰ সঙ্গত আছিল শ্ৰাণী যত
উৎসৱে কীৰ্ত্তন কৰে ।

চলি গৈলা প্ৰভু শকটত চড়ি
আপোনাৰ নিজ ঘৰে ॥

বান্ধ ভণ্ড কবি চলি গৈলা হৰি

অগমাত্রে যদুৰায় ।

দণ্ড চাৰি বেলা ভৈল মাত্ৰ গৈয়া

নগৰ পাইলা ছুনাই ॥ ১০৭

শ্রদ্ধা আসিবার দেখিয়া আনন্দ

ভৈল্য সবে নব-নাথী ।

পদূলি পদূলি তোৰণ পুতিল

থৈলা ডালি চাউল ভৰি ॥

উকলি জোকাব সিঞ্চৈ দুৰ্বাকৃত

ঘটৰ ওপৰে ফল ।

সকল প্রজায়ে হবি হবি ডাকৈ

କବି ଜୟ ସୁମନ୍ତଳ ॥ ୧୦୮

এহিমতে পাছে প্রভু জগন্নাথে

উৎসব কবিয়া যায় ।

দৌলৰ ঘাৰত শকট সহিতে

গৈল। প্রভু যদুৰায় ॥

দৌলদ্বাৰ পাই শকটৰথাই

বৈশাখ তৈতে যদুপতি ।

ନବ-ନାବୀ ଯତ ପରିଚା ମୟରୁ

বহিলা বেড়ি চৌভিত্তি ॥১০৯

দেখিয়া ছরবী লড়ি তারকণে

ଲକ୍ଷ୍ମୀତ ଜନାହିଲା ଯାହି ।

শুনা সর্বজন

কেতিক্ষণে প্রাণ যায় ॥

নজ্জানি অতিথি

মিলিম দুর্গতি

কৃষ্ণ বিনে বন্ধু নাই ।

এড়া আন কাম

ডাকা বাম বাম

চলিয়ো বৈকুণ্ঠে চাই ॥১১০

_____ O _____

বোধা ॥ নমো দয়াশীল

ଉତ୍ପତ୍ତି ଆଧାର

দৈবকী-নন্দন দেব ।

ভোম্বাৰ চৰণে

পশিলো শৰণে

রূপা কৰা প্রভু দেব ॥৭

ॐ नमः ॥

অনন্তবে দ্বাৰী পাছে দ্বাৰ পৰিহৰি ।

অভ্যাস্তবে চলি গৈয়া অতি শীঘ্ৰ কৰি ॥

লক্ষ্মীৰ আগত কথা কহে হেঁচ মাথে ।

ଦୁରାବତ ବହିୟା ଆଛନ୍ତୁ ଜଗନ୍ନାଥେ ॥ ୧୧୧

যেন লাগে মোক আজ্ঞা দিয়ে। লক্ষ্মী আই ।

শুনি দেবী মাতিলন্তু পৰিচাক চাই ॥

লক্ষ্মীয়ে বোলন্ত শুনা শুনা মোর বাক ।

ছাৰ ছাড়ি আসিবাক নেদা যাদৱাক ॥১১২

যাদবরায়ে আসিবে নলাগে মোৰ ঠাই ।

ঘনুচাৰ বাড়ী লাগি চলোক দুনাই ॥

হেন শুনি পৰিচা ত্বৰিতে গৈলা চলি ।

ହାବତ ବହିଲ ଗୈୟା ବାନ୍ଧିଯା ଶିକଳି ॥୧୧୭

তার পাছে প্রভু পরিচাক আদেশিলা ।

স্বাৰ ছাড়ি দেহ বুলি দ্বাবীক মাতিলা ॥

শুনি দ্বাৰী বলে লক্ষ্মী দিয়া আছে হাক ।
 দ্বাৰ মেলি দিবাক নোৱাৰা যাদৱক ॥১১৪
 তাৱক্ষণে ঠাকুৰত জনায়োক যাই ।
 দ্বাৰী দ্বাৰ নেদে বাধিলেক লক্ষ্মী আই ॥
 হে শুনি কৃষ্ণে পাছে কৰি হেঁঠ মাথ ।
 পৰিচাক আদেশ বুলিলা জগন্নাথ ॥১১৫
 কহ গৈয়া লক্ষ্মী কিয় এত ক্ৰোধ কৰে ।
 দ্বাৰ মূলে বহি আছে মই নিবস্তবে ॥
 দ্বাৰ মেলি দিয়োক যাও দৌলৰ ভিতৰে ।
 ক্ষুধায়ে তৃষ্ণায়ে দুঃখে মোক আতি পীড়ে ॥১১৬
 তাৱক্ষণে পৰিচা দৌলক গৈলা চলি ।
 লক্ষ্মীৰ আগত কহে কৰি কৃতাজ্জলি ॥
 নমো নমো লক্ষ্মী মাৰ ছয়োক প্ৰসন্ন ।
 তোমাক লাগিয়া কৃষ্ণে বুলিলা বচন ॥১১৭
 আঠ দিন ভৈল মই এড়ি গৈলো সঙ্গ ।
 তাতে লক্ষ্মী কিসক আমাক কৰে থঙ্গ ॥
 দ্বাৰ ছাড়ি দিয়ো লক্ষ্মী কোপ পৰিহৰি ।
 অভ্যাস্তবে লাগি চলি যাও শীঘ্ৰ কৰি ॥১১৮
 হেন শুনি পৰিচাক মাতে লক্ষ্মী মাৰ ।
 যাদৱাৰ বাক্যে মোৰ নুজুড়াই গাৱ ॥
 কথাকো নকৈল মোক গৈল পৰিহৰি ।
 পৰম ভাৰ্য্যাক যেন পৰে যায় এড়ি ॥১১৯
 যাদৱাৰ কথা মোত কহিব নলাগে ।
 অন্য যিবা কথা আছে কহ মোৰ আগে ॥

মই বিনে যাদৱায়ে বঞ্চিবাক পাৰে ।
 যাদৱা নঠৈলে দিন নমায় কি ঘোৰে ॥১২০
 স্তম্ভৰী বমণী ভাৰ্য্যা পাইলন্ত যাদৱ ।
 আউৰ কি লাগিয়া আসিবন্ত মোৰ ঠাৱ ॥
 ঘুনুচাৰ সম মই নোহো কপৱতী ।
 নিলে সব মন হৰি নাগৰী যুৱতী ॥১২১
 এতেকে আমাক ত্যজি গৈলন্ত আপুনি ।
 দ্বাৰকাত কত দুঃখ দিয়া আছে মনে ॥
 শিশুকাল হস্তে যাদৱাৰ ধৰো আল ।
 তথাপিকো তান্ত মই নেবোলাইলো ভাল ॥১২২
 আক তান ভাল বোলাইবেক কোন নাৰী ।
 ভাল বোলাইবেক পাৰে ঘুনুচা স্তম্ভৰী ॥
 নচাও যাদৱাৰ মুখ নাসন্তোক হৰি ।
 ঘুনুচাৰ বাড়ী লাগি যায়োক বাহৰি ॥১২৩
 হেন বাক্য বুলি লক্ষ্মী মোঁন ছয়া বৈলা ।
 শুনিয়া পৰিচা তাৱক্ষণে চলি গৈলা ॥
 কোপ মনে লক্ষ্মী বুলিলন্ত যত বাণী ।
 ঠাকুৰৰ আগে সব কহিলা কাহিনী ॥১২৪
 অশেষ কৰিলো মই লক্ষ্মীক প্ৰবোধ ।
 তথাপি লক্ষ্মীৰ মনে নপালান্ত ক্ৰোধ ॥
 দ্বাৰ ছাড়ি তথাপি নেদন্ত লক্ষ্মী মাৱে ।
 বোলে বাহৰিয়া যাউক ঘুনুচাৰ ঠাৱে ॥১২৫
 লক্ষ্মীৰ বচন শুনি পাছে জগন্নাথ ।
 বড় লজ্জা ছয়া পাছে চপৰাইলা মাথ ।

সৰ্ব্বজনে শুনিলে লক্ষ্মীৰ কোপ কাৰ্য্য ।
 নাহি মাত বোল সবে এৰিলেক বাণ্ড ॥১২৬
 ভৈলেক মধ্যাহ্ন কাল বেলা যোল দণ্ড ।
 হৈল ঘোৰ মহাবোদ্ধ মিলিল প্রচণ্ড ॥
 ক্ষণো মেঘ দিয়া কৰে দেৱে বৰিষণ ।
 চাপিবাক থান নপারন্তু প্রজাগণ ॥১২৭
 ক্ষুধায়ে তৃষ্ণায়ে পীড়া কৰে আতিশয় ।
 বোদ্ধতাপে পোৰে কতো বৃষ্টিত তিতয় ॥
 মহা দুঃখ পায় কতো প্রাণী বোলে বাক ।
 আৱেসে উচ্ছিত দণ্ড কৰে যাদৱাক ॥১২৮
 যাহাৰ প্রসাদে ত্ৰৈলোক্যৰ স্তম্ভ হোৱে ।
 ব্ৰহ্মা মহেশ্বৰে যাক সৰ্ব্বদায়ে সেৱে ॥
 কৰযোড় কৰি দেৱগণে আছে চাই ।
 আমাৰ পাশক লক্ষ্মী পুনঃ আসে ধাই ॥১২৯
 তেৱেতো ঐশ্বৰ্য্য মহা হৈবেক আমাৰ
 এহি বুলি দেৱগণে বাঞ্ছয় অপাৰ ॥
 লক্ষ্মী বিনে সংসাৰত নাহিকে জীৱন ।
 লক্ষ্মী নভৈলত হোৱে ত্ৰৈলোক্য উচ্ছন ॥১৩০
 হেনয় ভাৰ্য্যাক পায় যদুৰায় ।
 তথাপিতো তাক এৰি চলে অন্ত ঠাই ॥
 গাৱ নসহন্ত লক্ষ্মী মাৱে কৰে দণ্ড ।
 লক্ষ্মীত যে দোষ নাহি যাদৱাসে মন্দ ॥১৩১
 হেন কথা অন্তো অন্তে সৰ্ব্বজনে কহে ।
 ক্ষুধায়ে তৃষ্ণায়ে দেহা কাহাৰো নবহে ॥

পুনৰপি পৰিচাক পঠাইলা মাধৱে ।
 তথাপিতো ক্ৰোধ ভাৱ নেড়ে লক্ষ্মী মাৱে ॥১৩২
 ধাৱাৰ উপৰি ধাৱা দিলন্ত পঠাই ।
 নাসন্তোক যাদৱা ৰোলন্ত লক্ষ্মী আই ॥
 এহিমতে যাৱে তিনিপৰ বহি গৈলা ।
 শুনিয়োক তাত পাছে যেন কথা ভৈলা ॥১৩৩
 ঠাকুৰৰ পাশত স্তভদ্ৰা বৰ নাৰী ।
 ক্ষুধায়ে তৃষ্ণায়ে দুঃখ সহিতে নপাৰি ॥
 মাতি আনি প্ৰবোধ কৰিলা পৰিচাক ।
 শীঘ্ৰ কৰি পঠাই দিয়া লক্ষ্মীৰ পাশক ॥১৩৪
 দ্বাৰ ছাড়ি দেওক লক্ষ্মী অভ্যন্তৰে যাও ।
 ক্ষুধায়ে তৃষ্ণায়ে মই বৰ দুঃখ পাও ॥
 হেন শূনি পৰিচা ত্বৰিতে গৈলা ধাই ।
 লক্ষ্মীৰ আগত কথা কহন্ত বিনাই ॥১৩৫
 স্তভদ্ৰা মাতৃয়ে মোক দিলন্ত পঠাই
 তোমাৰ ননন্দখানি দুঃখ বৰ পায় ॥
 ইবেলিসে চলিগৈলো যাদৱৰ সঙ্গ ।
 কি কাৰণে লক্ষ্মীৰ আমাক লাগি খঙ্গ ॥১৩৬
 ৰৌদ্ৰত শুকাই কতো বৃষ্টিত তিতয় ।
 ক্ষুধায়ে তৃষ্ণায়ে দেহা অধিকে দহয় ॥
 বোলা মোক লক্ষ্মী শীঘ্ৰে দ্বাৰ দিউক মেলি ।
 আপোন থানোক মই শীঘ্ৰে যাওঁ চলি ॥১৩৭
 যেন লাগে প্ৰবোধ দিয়োক লক্ষ্মী আই ।
 শূনি লক্ষ্মী মাতিলন্ত পৰিচাক চাই ॥

গালে হাত দিয়া লক্ষ্মী মাতিলন্ত পাছে ।
 সুভদ্রা ননন্দ তেহো দ্বাবে বহি আছে ॥১৩৮
 ননন্দখানি দুঃখ পারে সঙ্গে যাদরাব ।
 ইকি কথা মোত কহি আছে একবার ॥
 আপুনিসে গৈল লড়ি যাদরাব সঙ্গে ।
 ননন্দয়ে দুঃখ পারে যাদরাত থঙ্গে ॥৩৯
 সুভদ্রা পাইলেক দুঃখ দোষ ভৈল মোৰ ।
 দ্বাৰ ছাড়ি দিয়ো দ্বাবী আসোক সত্ৰব ॥
 শুনিয়া পৰিচা পাছে শীঘ্ৰে গৈলা চলি ।
 দ্বাবীত কহিলা গৈয়া দ্বাৰ দিয়ো মেলি ॥১৪০
 সুভদ্রাত জনাইলেক দ্বাৰ দিলা এড়ি ।
 শুনিয়া সুভদ্রা তারক্ষণে গৈলা লড়ি ॥
 আপোনাৰ গৃহত পশিলা বিদ্যমান ।
 সুভদ্রাৰ কথা আৰে থও এহিমান ॥১৪১
 অনন্তৰে বলোভদ্র বুদ্ধিত সজ্ঞান ।
 দেখন্তে গৈলন্ত সূৰ্য্য বেলা অৱসান ॥
 কেন দুঃখ পাও মই বলোৱে বোলয় ।
 পঠাইলেক পৰিচাক লক্ষ্মীৰ আলায় ॥১৪২
 কহ গৈয়া লক্ষ্মী মোক দ্বাৰ দেওক মেলি ।
 শুনিয়া পৰিচা তারক্ষণে গৈলা চলি ॥
 লক্ষ্মীৰ আগত কথা কহিলা নিঃশেষ ।
 তোমাক লাগিয়া বলো মাতিল অশেষ ॥১৪৩
 মোক কেনে যাইবাক নেদন্ত লক্ষ্মী আই ।
 মোৰ দোষ নাহিকয় যাদৱ বিনাই ॥

মাতি নিলা ঠাৰে ঠাৰে গৈলো তান সঙ্গ ।
 তাতে লক্ষ্মী মোত এতমান কৰে খঙ্গ ॥১৪৪
 ক্ষুধায়ে তৃষ্ণায়ে তনু কাম্পে আতি মোৰ ।
 যত দুঃখ পাইলো পৃথিৱীৰ অগোচৰ ॥
 দ্বাৰ ছাড়ি দিয়োক মই দৌল লাগি যাওঁ ।
 ঘোৰ বাত-বৃষ্টিত মই বৰ দুঃখ পাওঁ ॥১৪৫
 পৰিচাৰ বাক্য হেন শুনি লক্ষ্মী মাৰে ।
 গালে হাত দিয়া বসিলন্ত লজ্জা ভাৰে ॥
 কিনো মই নাৰী মন্দ বোলাইলো জগতে ।
 যাদৱাৰ গুণে দুঃখ পাইল জেঠালতে ॥১৪৬
 মই আজি লজ্জা পাইলো যাদৱাৰ গুণে ।
 জেঠালতো মোক ভাল নুবুলিবে মনে ॥
 যিহোক সিহোক পাছে দ্বাৰ দিয়ো মেলি ।
 বলোত জনাইলা কথা কৰি কৃতাঞ্জলি ॥১৪৭
 তোমাক যাইবাক দ্বাৰ দিলা লক্ষ্মী মাৰ ।
 শুনি বলোভদ্ৰ ভৈল আনন্দিত ভাৱ ॥
 তাৱন্ধৰে বলোভদ্ৰ গৈল অভ্যস্তৰ ।
 থাকিলন্ত বলোভদ্ৰ আপোনাৰ ঘৰ ॥১৪৮
 বলোভদ্ৰ কথা আবে এহিমানে খণ্ড ।
 শুনা আতপৰে কথা যেন ঠান কণ্ড ॥
 অনন্তৰে মনে বিমৰিষি যদুৰায় ।
 পুনৰপি পৰিচাক দিলন্ত পঠাই ॥১৪৯
 শীঘ্ৰ বেগে পাণ্ডা গৈয়া হুয়া অৱনত ।
 কৰপুট কৰি কহে লক্ষ্মীৰ আগত ॥

লক্ষ্মীকেসে দিয়া গৈলো যত ধনবিত ।
 তথাপিতো মোক কোপ কৰে বিপৰীত ॥১৫০
 দিন বেলা গৈল তৈল সূৰ্য্য অৱসান ।
 ক্ষুধায়ে তৃষ্ণায়ে মোৰ যেন ফুটে প্ৰাণ ॥
 ঘাৰ ছাড়ি দেওক লক্ষ্মী নকৰি আক্ৰোশ ।
 ইবাৰ জানিবে সবে মোৰ তৈল দোষ ॥১৫১
 আউৰ গৃহ ছাড়ি মই নযাওঁ নযাওঁ ।
 শুনিয়ে পৰিচা এবে কথা এক কৈয়ো ॥
 এহিবাৰ কথা যদি সত্য নপাই মোৰ ।
 আৰোবাৰ গৈলে মোক নেদিবে ছুৱাৰ ॥১৫২
 এহিমতে পৰিচাক দিলন্ত পঠাই ।
 ঘাৰ ছাড়ি প্ৰভুক দিয়োক লক্ষ্মী আই ॥
 হেন শূনি লক্ষ্মী মাৰে বুলিলা বচন ।
 যাদৱায় মোক আবে দিয়া গৈল ধন ॥১৫৩
 মুখত মধুৰ তান কপট হৃদয় ।
 বচনেক কৈলে মুখে ধন নাহি হয় ॥
 চৈত্ৰ মাসে তান ভাই গৌৰিন্দ ঠাকুৰ ।
 পুষ্প চোৰ পড়ি গৈলা মালীয়াৰ ঘৰ ॥১৫৪
 তাক দণ্ডি কৰি তিনি শত টকা লৈলা ।
 মোক নেদি সিটো টকা কাক লাগি নিলা ॥
 পৰিচায়ে বোলে আই তুমি মহাভাগী ।
 প্ৰভু বোলে তাক থৈছো লক্ষ্মীক যে লাগি ॥১৫৫
 লক্ষ্মী বোলে যদি মোক লাগি থৈয়া আছে ।
 দিয়া পঠায়োক নপাইবোহো পাছে ॥

তারক্ষণে পৰিচায়ে কৃষ্ণক জনাইল।
 তোমাক লাগিয়া প্রভু এক কথা কৈল ॥১৫৬
 গোবিন্দ প্রভুক চোৰ পায় স্বৰূপত।
 বন্দি কৰি লৈয়া আছে টকা তিনি শত ॥
 মোক লাগি দিয়ে যদি প্রভু সিটো ধন।
 শুনি হাস্য কৰি প্রভু বুলিলা বচন ॥১৫৭
 লক্ষ্মীকেসে লাগি তাক থৈয়া আছে সাচি।
 লক্ষ্মী বিনে আন মোৰ কোন প্রিয়া আছি ॥
 হাচটি মেলিয়া পাছে টকা তিনি শত।
 তারক্ষণে বাকি দিলা কপৰ খালত ॥১৫৮
 লক্ষ্মীক দিয়োক বুলি আদেশ কৰিলা।
 আথেবেথে পৰিচা লক্ষ্মীৰ হাতে দিলা ॥
 লক্ষ্মীৰ আগত থৈয়া মাতন্তু বিনাই।
 ধন দিয়া মোক পঠাইলন্তু যদুৰায় ॥১৫৯
 ধন দেখি হাস্য কৰিলন্তু লক্ষ্মী মারে।
 ইটো ধন মোক লাগি থৈয়াছে যাদরে ॥
 ঠাকুৰৰ বাক্য সত্য পায় একবার।
 দৌল লাগি আসন্তোক ছাড়ি দিয়ো দ্বাৰ ॥১৬০
 শুনি বঙ্গে পৰিচা ত্বৰিতে গৈলা চলি।
 দ্বাৰীত জনাইলা গৈয়া দ্বাৰ দিয়ো মেলি ॥
 ঠাকুৰত বার্তা গৈয়া দূৰবী জনাই।
 তোমাক যাইবার আজ্ঞা দিল লক্ষ্মী আই ॥১৬১
 হেন শুনি ঠাকুৰৰ আনন্দ মিলিল।
 দশোদিশে শুনি প্রজা আনন্দ কৰিল ॥

নানা বাঢ় ভণ্ড কৰে প্ৰজা যে সকল ।
 দশোদিশে ছানি কৰে জয় স্তম্ভল ॥১৬২
 উকলি জোকাৰ বন্ধে দেই ঘনে ঘন ।
 পৰিচাসকলে কৰে কৃষ্ণৰ কীৰ্ত্তন ॥
 সন্ধ্যা সময়ত কৰি অনেক উৎসৱ ।
 দৌলৰ ভিতৰ গৈয়া পাইলন্ত মাধৱ ॥১৬৩
 আসিলন্ত প্ৰভু লক্ষ্মী দেখি হাস্ত কৰি ।
 খেদ ছাড়ি আগবাঢ়ি প্ৰভুক সাদৰি ॥
 নিজ থানে থৈলা নিয়া অনেক আশ্বাসে ।
 মহাবন্ধে লক্ষ্মী দেবী কৃষ্ণক উপাসে ॥১৬৪
 বাৰম্বাৰ পঞ্চাশ ভোগ দিলা ভাৱে ভাৱে ।
 পৰম কোঁতুকে ভোগ ভুঞ্জিলা যাদৱে ॥
 পৰিচাৰ পাণ্ডামানে গৈলা স্থানে স্থানে ।
 দৌলত থাকিলা প্ৰভু আতি বঙ্গ মনে ॥১৬৫
 জগন্নাথ পুৰাণৰ ইটো কথা সাৰ ।
 নিবন্ধিলো পদ অৰ্থ কৰিয়া বিচাৰ ॥
 শুনা নৰ নাৰী লোক আন কাম হেলি ।
 ঘুনুচাৰ সঙ্গে যাদৱাৰ যাত্ৰা কেলি ॥১৬৬
 কৃষ্ণ বিনে গুৰু গতি দাতা নাহি আন ।
 এক চিন্তমানে কৰা হৰিপদ ধ্যান ॥
 হৰিভক্তি বিনে আয়ু যায় আলে জালে ।
 উপায় নাপাইবা কেতিক্ষণে ধৰে কালে ॥১৬৭
 কলিকালে অল্ল আয়ু পাইলে সব নৰ ।
 ছকুড়ি শতক ষষ্ঠি পঞ্চাশ বৎসৰ ।

আতপৰে কলিত অধিক আয়ু নাই ।
 পাতকৰ বলত ইহাৰো ক্ষয় যায় ॥১৬৮
 এহি ছয় ভাগে আয়ু কলিকালে লেখা ।
 টুটি চাৰি যায় মনে ধৈৰ্য্য ধৰি দেখা ॥
 যেতিক্ষণে মাতৃগৰ্ভে শৰীৰক ধৰে ।
 আয়ু টুটন্তেসে যায় মনত নধৰে ॥১৬৯
 এহিমতে আয়ু যায় সমস্ত লোকৰ ।
 শৰীৰ বাঢ়ন্তে যায় হৰিষ সবাৰ ॥
 মারৰ গৰ্ভত যেতিক্ষণে লৱে ঠাই ।
 সেহিক্ষণ হন্তে আয়ু টুটন্তেসে যায় ॥১৭০
 দিন পক্ষ মাস ভেদ যেবে গণি চাৱে ।
 দশ মাস দশ দিনে গৰ্ভৰ বজাৱে ॥
 দিনে দিনে কায় বাঢ়ে দুৰ্ঘোৰ সংসাৰ ।
 এহিমতে আছে জানা মৰণৰ ডৰ ॥১৭১
 এড়ি আন বৃথা কথা হুয়ো শুদ্ধমতি ।
 সততে কৰিয়ো আত্মা কৃষ্ণত ভকতি ॥
 নমো নাৰায়ণ তযু চৰণ যুগল ।
 ইবাৰ আমাৰ জন্ম নকৰা বিফল ॥১৭২
 নজানো তোমাৰ স্তুতি মই মৃঢ়মতি ।
 নকৰা বঞ্চিত প্ৰভু ইবাৰ সম্প্ৰতি ॥
 দুখৰ ককণানিধি কৃপাৰ সাগৰ ।
 মই দুঃখিতক কৃপা কৰা দামোদৰ ॥১৭৩
 যেনমতে তৰো ইটো দুৰ্ঘোৰ সংসাৰ ।
 পুনু যেন জন্ম যত্ন নাহিকে আমাৰ ॥

এহিমানে কৃপাকৰা শ্ৰীভু দেৱহৰি ।
 নমো নমো কৃষ্ণ তযু চৰণত ধৰি ॥১৭৪
 শ্ৰীধৰ কন্দলী কহে কৃষ্ণৰ বিজয় ।
 আক এক মনে যিটো শুনয় ভগয় ॥
 কৃষ্ণৰ বিজয় ইটো শুনা বঙ্গ মনে ।
 ৰাম-কৃষ্ণ বুলি চলা বৈকুণ্ঠ ভুৱনে ॥১৭৫

॥ ঘুমুচা কীৰ্ত্তন সমাপ্ত ॥



নাম-ঘোষা

নাম-ঘোষা

—:~::~:—

ভজন

ছবি

মুক্তিত নিস্পৃহ যিটো সেহি ভকতক নমো
বসময়ী মাগোঁহো ভকতি ।

সমস্ত-মস্তক-মণি নিজ ভকতৰ বশ্য
ভজো হেন দেৱ যদুপতি ॥ ১

যাব বাম-কৃষ্ণ- নাম- নাৱে ভৱসিঞ্চু তৰি
পাৱে পৰমম্পদ পাপী যত ।

সদানন্দ সনাতন হেনয় কৃষ্ণক সদা
উপাসা কৰোঁহোঁ হৃদয়ত ॥ ২

(১) নিস্পৃহ—আসক্তি শূন্য । বসময়ী—বসবুজ, বসে ভবা । সমস্ত মস্তকমণি—সকলোৰে মস্তকৰ মণি-স্বৰূপ, সৰ্বশ্ৰেষ্ঠ । ভকতি—ভক্তি ; ই নবিধ :—শ্ৰৱণ, কীৰ্ত্তন, অৰ্চন, বন্দন, দাস্ত, সখিত্ব, শ্ৰবণ, পদসেৱা আৰু আত্মনিবেদন । মুক্তি—পাঁচ বিধ বেদে :—সালোক্য, সামীপ্য, সাযুজ্য, সাক্ষ্য আৰু লীন বা নিৰ্বাণ ।

(২) ভৱসিঞ্চুতৰি—জন্ম-মৃত্যুৰ হাত সাৰি, মুক্তি লাভ কৰি । পৰম্পদ—শ্ৰেষ্ঠপদ, বৈকুণ্ঠ, মুক্তি । সনাতন—চিৰস্থায়ী, অনন্তকাল ধৰকা, পৰমব্ৰহ্ম । সদানন্দ—সদা প্ৰফুল্ল, মহাদেৱ । কৃষ্ণ—[কৃষ্ণ-পৃথিৱী ৭—আনন্দ] সকলো প্ৰকাৰ, আনন্দ দিওঁতা ।

নমস্কাৰ

মৎস্য কুৰ্ম নবসিংহ বামন পৰশুৰাম
 হলীৰাম ববাহ শ্ৰীৰাম ।
 বুদ্ধ কঙ্কি নামে দশ আকৃতি ধৰিছা কৃষ্ণ
 তমু পাৰে কৰোঁহো প্ৰণাম ॥ ৩

উপদেশ

একান্ত ভকত সবে নিগুণ কৃষ্ণৰ গুণ
 গাৱে সদা বসিয়া যথাত ।
 বৈকুণ্ঠক পৰিহৰি যোগীৰো হৃদয় এৰি
 থাকি হৰি সাক্ষাতে তথাত ॥ ৪
 অব্যক্ত ঈশ্বৰ হৰি কিমতে পূজিবা তাক
 ব্যাপকত কিবা বিসৰ্জন ।
 এতাবস্ত নুৰ্ত্তিশূন্য কেনমতে চিস্তিবাহা
 বাম বুলি শুদ্ধ কৰা মন ॥ ৫
 কৰ্ম্মত বিশ্বাস যাৰ হিয়াত থাকন্তে হৰি
 আতিশয় দূৰ হোন্ত তাৰ ।
 দূৰতো বিদূৰ হোন্ত তাৰ ॥
 অহঙ্কাৰ থাকন্তেও সাক্ষাতে কৃষ্ণক পাৰে
 অৱণ কীৰ্ত্তন ধৰ্ম্ম যাৰ ॥ ৬
 যিটো জনে শুদ্ধভাৱে হৰিত শৰণ লৈয়া
 হৰিক মুহুৰ্ত্ত বুলি আছে ।

(১) অব্যক্ত—অপ্ৰকাশিত, লুকাই থকা, অতি হুম্ম। ঈশ্বৰ—সকলোতকৈ
 বড়, শাসী। ব্যাপকত—সৰ্বত্র বিৰাজিত।

(৮) নিগম—বেদাদি শাস্ত্র। চৈতন্য—চেতনা, সংজ্ঞা। কৃষ্ণ নাম চৈতন্য
বহুশ—ভগবানব নামেই ব্রহ্ম। ভব-কৃশ—সংসারবন্ধ-গাঁত।

কমললোচন যিটো হুমবে তাবেসে শুক
 বাহিৰে ভিতৰে হোৱে কায়া ॥ ১২
 সেহিসে চতুৰ যিটো পুণ্যৰ নিদানভূত
 নাৰায়ণ নামক হুমবে ।
 অচতুৰ সিটো অতি পাপৰ নিদানভূত
 নামে অৰ্থবাদ যিটো কৰে ॥ ১৩
 মহেশ বোলন্ত মোৰ বকাবাদি নাম শুনি
 পৰম প্ৰসন্ন হোৱে মন ।
 শুনিয়ে পাৰ্বতী মঞি মনত শঙ্কাঞোঁ বন্ধে
 ৰাম বুলিবেক ইটো জন ॥ ১৪
 কৰ্ণ-পথে ভকতৰ হিয়াত প্ৰৱেশি হৰি
 দুৰ্বাসনা হৰে সমস্তয় ।
 জলৰ যতেক মল যেহেন শবতকালে
 স্বভাৱতে নিৰ্মল কৰয় ॥ ১৫
 ছয়া দেৱ দিগম্বৰ ভস্মে বিভূষিত অঙ্গ
 শিৰত ধৰিয়া জটা ভাৰ ।
 মহেশ সেৱন্ত যাক হেন কৃষ্ণ বিনে আন
 কোন শ্ৰেষ্ঠ দেৱ আছে আৰ ॥ ১৬
 ব্ৰহ্মা আদি দেৱগণে নিশ্চল সম্পত্তি মনে
 লক্ষ্মীক সেৱন্ত তপ কৰি ।

(১২) অপবিত্ৰ—অশুচি, আচাৰ ভ্ৰষ্ট । অৱস্থা—দশা ।

(১৩) নিদান—কাৰণ । অৰ্থবাদ—অৰ্থ লৈ তৰ্ক, নিন্দা ।

(১৪) শঙ্কাঞোঁ—আন্দাজ কৰোঁ ।

(১৫) ভকত—অনুৰক্ত সেৱক । দুৰ্বাসনা—আত্মজ্ঞান বিৰোধী ভাৱ ।

(১৬) দিগম্বৰ—বিবস্ত্ৰ, উলঙ্গ, মহাদেৱ ।

সক্ষমীয়ে সেরস্ত যাক হেন মহেশ্বৰ বিহু
 আন কোন দেৱ তাক সৰি ॥ ১৭
 সমস্ত বেদান্ত সাৰ মহা ভাগৱত শাস্ত্ৰ
 ইহাৰ অমৃত বস পাই ।
 পৰম সন্তোষে পান কৰিলে যি জনে তাৰ
 অন্তত্ৰ বসত বতি নাই ॥ ১৮
 মহা ভাগৱত বস মাধৱৰ নাম বশ
 আৰু পান কৰিলে যি জনে ।
 কৃষ্ণৰ চৰণে চিত্ত দিয়া মোক্ষ আদি বসে
 বতি আন নকৰয় মনে ॥ ১৯
 কৃষ্ণৰ নামক সদা কীৰ্ত্তন কৰয় যিটো
 মনে দৃঢ় কৰিয়া নিশ্চয় ।
 নিকাম হোক বা যদি সকাম হোৱয় তাক
 কদাচিতো কলি নবাধয় ॥ ২০
 চাণ্ডাল পৰ্য্যন্ত কৰি জগতৰ উপকাৰী
 নাহি নাম-গুণ বিনে আন ।
 সেহিসে কাৰণে হৰি নিজ বশ প্ৰিয় ভৈল
 ভগৱন্ত ভকতৰ প্ৰাণ ॥ ২১
 যিহেতু চৈতন্যপূৰ্ণ পৰমাত্মা ৰূপে হৰি
 হৃদয়ত আছন্ত প্ৰকাশি ।

(১৭) নিশ্চল—অচল, সদায় ধৰ্ম্ম ।

(১৮) বশ—মাৰ্ঘ্য ।

(২০) কলি—বিহা, বেড়া, এলাহ, নিজা, শোক ।

তাতেসে ইন্দ্ৰিয়গণ ভূত প্রাণ বুদ্ধি মন
 প্রৱৰ্ত্তে যতেক জড়বাশি ॥২২
 বাম-কৃষ্ণ-হৰি-বাম সৰ্ব্ব-ধৰ্ম্ম অনুপাম
 সকল নিগম তত্ত্ব সাৰ
 যাতে পৰে ধৰ্ম্ম নাহি আৰ ।
 হেন নাম মুমুক্ষুৰি কমন ভাৰসা কৰি
 বৈয়া আছা ভৱ তৰিবাৰ ॥২৩
 বিষ্ণু পাদোদক গঙ্গা মহেশে সহিতে ইটো
 জগতকে পবিত্ৰ কৰয় ।
 হেন কৃষ্ণে বিনে কোন ভগৱন্ত হেন ইটো
 শবদৰ স্বৰূপ আছয় ॥২৪
 পুণ্য অৰণ্যৰ মাজে মাধৱৰ নাম সিংহ
 প্ৰকাশ কৰয় আতি বড়ে ।
 যাৰ ধ্বনি শুনি ভয়ে মহাপাপ হস্তীচৰ
 পলায় আতি ত্ৰাসত লৱড়ে ॥২৫
 আপুনি আপোন বন্ধু আপুনি আপোন শত্ৰু
 আপুনি আপোন বাথে মাৰে ।
 হৰিক নভজি নব আপুনি হোৱয় নষ্ট
 হৰি ভজি আপোনাক তাৰে ॥২৬
 দুৰ্লভ মনুষ্য তনু লভিয়া পশুৰ যোগ্য
 বিষয়ৰ আশা পৰিহৰা ।

(২২) ভূত—মাটি, পানী, তাপ, বায়ু, আৰু আকাশ ।

(২৬) ত্ৰাস—ভয় ।

সম্ভব সম্ভবত বসি স্থখে হবিগুণ গায়
 সম্ভোষ অমৃত পান কৰা ॥২৭
 হবি নাম কীৰ্ত্তনত নাহি কাল বেশ পাত্রে
 নিয়ম সংযম একো বিধি ।
 হবিত শবণ লৈয়া কেৱলে হবিৰ নাম
 কীৰ্ত্তনে কবন্তে হোৱে সিদ্ধি ॥২৮

শঙ্কা

বিষয় সম্বন্ধ স্থখ সমস্ত যোনিতে পায়
 হবি সেৱা একো স্থানে নাই ।
 হবিৰ সেৱাৰ যোগ্য কেৱল মনুষ্য তনু
 জানি ফুৰা হবি গুণ গাই ॥২৯
 মৃত্যুৰ মুখত পৰি আছে যিটো সিটো নৰে
 হবি গুণ কীৰ্ত্তন নকৰে ।
 মৃত্যু তৰিবাৰ জানা নাহিকে উপায় আন
 হবিনাম কীৰ্ত্তনত পৰে ॥৩০
 মৃত্যু তৰিবাৰ আন আছয় উপায় যত
 বিধিনি দূষিত নিবস্তবে ।
 বিধিনি বহিত যত মাধৱ গুণ কৰ্ম্ম
 কীৰ্ত্তন কৰিয়া স্থখে তৰে ॥৩১
 লুক্কমতি মনুষ্যৰ হবি-কীৰ্ত্তনত পৰে
 নাহিকে বহস্ত বিত্ত আৰ ।

আন আশা পবিত্রি মাধবক মনে ধরি

হৰিৰ কীৰ্ত্তন কৰা সাৰ ॥৩২

শুনা পৰমାର୍ଥ তত্ত্ব শ্ৰীমন্ত শঙ্কৰ মত

ধৰিষোক সজ্জনসকল ।

হৰিৰ কীৰ্ত্তন কৰি স্নেহে সংসাৰক তৰি

পাইবা ভক্তি পবন নিম୍ବল ॥৩৩

শুনা সভাসদচয় নেৰিবা শাস্ত্ৰৰ লয়

হবিগুণ ভাগরত সাৰ ।

সাধু সঙ্গ অনুসৰা। শ্রৱণ কীৰ্ত্তন কৰা।

পৰিহৰা পাষণ্ড আচাৰ ॥৩৪

বৈবাগ্যত পৰে ভাগ্য নাহি প্রবোধত পৰে

সুখ আৰু নাহি প্ৰকৃষৰ ।

হবি বিনে পবিত্রাণ কর্তা আৰ নাহি জানা

বিপ্লু নাহি সংসারত পৰ ॥৩৫

লক্ষ্মীপতি ভগবন্ত যাহাব প্রসন্ন ভৈল

তাহাব দুৰ্লভ কিছু নাই ।

নাৰায়ণ পৰ ভৈলো তথাপি কিশ্বিতো আন

নবাত্ম্য সেবা-স্থখ পাই ॥৩৬

কৃষ্ণব হাদয় চাক লক্ষ্মীৰ নিবাস স্থান

ସୁଧ ନୟନବ ପାନ ପାତ୍ର ।

(୩୨) ବହନ୍ତ—ଗୃହତତ୍ତ୍ୱ । ବିହନ୍ତ—ଧନ । ନୁହନ୍ତି—ନୁହୀନ ।

(୭୫) ଜୟ-ସତ ।

(୩୧) ଦୈବାଗ୍ୟ—ମଂସାବଦ ପ୍ରତି ଅଜ୍ଞାନତ୍ବ ।

দিকপাল সমস্তৰ আশ্রয় কৃষ্ণৰ বাহু
ভকতৰ পাদ-পদ্ম মাত্ৰ ॥৩৭

পৰম ঈশ্বৰ দেৱ কৃষ্ণক নপায় লাগ
তপ জপ যাগ যোগ দানে ।

একান্ত ভক্তৰ পদ বেণু শুদ্ধ চিত্তে মাখে
অভিষেক নকৰয় মানে ॥৩৮

গ্ৰাম্য কথা বিনাশন উত্তম শ্লোকৰ গুণ
প্ৰসন্ন সাধুৰ সঙ্গত ।

তাক অনুদিনে ঘিটো সেৱে তাৰ সতী মতি
হোৱে বাহুদেৱ চৰণত ॥৩৯

সেহিসে দিনক ভাই দুৰ্দ্দিন বুলিয়া মানি
মেঘাচ্ছনে নোহয় দুৰ্দ্দিন ।

হৰি কথা অমৃতৰ সম্যকে আলাপ বসে
ঘিটো দিন হোৱয় বিহীন ॥৪০

আত্মা ঈশ্বৰক লাগ প্ৰত্যক্ষে সতত পায়
নপায় জানা তাক অবিদ্যাত ।

অবিদ্যা নাশিলে লাগ কৃষ্ণক পায় যেন
কণ্ঠলগ্ন বস্তুক সাক্ষাত ॥৪১

(৩৭) চাক—অসাধাৰণ, সুন্দৰ ।

(৩৮) বেণু—ধূলী। অভিষেক—ৰাজপদ গ্ৰহণৰ বাবে মানাহি অনুষ্ঠান ।

ইয়াত ভক্তৰ পদধূলি মূৰত লোৱা । (৩৯) গ্ৰাম্যকথা—বিষয় ভাবক
কথা । উত্তমশ্লোকৰ—ভগৱন্তৰ । সতী—অকণ্ট, স্বয়ং ।

নিন্দা।

নাৰায়ণ হেন ইটো শব্দ আছন্ত মুখে
বশৰ্ত্তী বচন আছয় ।

তথাপি অদ্বুত কিনো ঘোৰ নবকত মজি
মলমতি মনুষ্য মৰয় ॥৪২

তৰ্ক শাস্ত্র মহাব্যাখ্যী তাহাত নিপুণ পতি
তাৰ শিষ্য ভৈল পুত্র প্রায় ।

সংসাৰ বনত পশি পতি-পুত্র সমস্থিতে
উপনিষৎ-ধেনু ধৰি খায় ॥৪৩

সৰ্ব্ব শ্রুতি শিৰোবত্ত ভাগৱত বনমাজে
হৰিনাম সিংহ প্রকাশয় ।

তাৰ মহাধ্বনি শুনি নিজ পৰিবাৰ সমে
তৰ্কব্যাক্তী পলায় ছয়া ভয় ॥৪৪

অবহ গোবিন্দ মুঢ় বোলহ গৌৰিন্দ মুঢ়
ভজহ গৌৰিন্দ সৰ্ব্বক্ষণে ।

মৰণ সময় পাইলে গৌৰিন্দেমে বাধিবন্ত
নবাধিবে “ডুকুঞ” কৰণে ॥৪৫

ঈশ্বৰ কৃষ্ণক যিটো অন্য দেৱতাৰ সম
বোলয় অধম মুঢ়মতি ।

চৌবাগী নবক ভুঞ্জি পাপৰ যোনিত যিটো
অৱশ্যে হুইবেক উৎপতি ॥৪৬

(৪২) নবকত মজি—সংসাৰত ডুব গৈ। মলমতি—পাপমতি ।

(৪৪) শ্রুতি—বেদ ; কাণে কাণে চলি অহা কথা। শিৰোবত্ত
বেদৰ সাৰ ভাগ ;

ସାମ୍ରାଜ୍ୟବାଦୀ କବି ସତ ନବରଥ ଜଗତେ ଉଡ଼

কৃষ্ণেনৈ চৈতন্য আত্মা শুদ্ধ ।

চৈতন্য কৃষ্ণক এড়ি জড়ক তজিয়া যবে

কিনো লোক অধম যুগুধ ॥৪৭

ତପ ଜପ ତୀର୍ଥ ବ୍ରତ ଯାଗ ଷୋଗ ସଞ୍ଜ ଦାନ

কাকো নুহুমবে মৃত্যুবেলা ।

শব্দভাণ্ডার জনক বেড়ি বোলে সবে বাঁম বোল

হেন নামে এতিক্রম হেলা ॥৪৮

পৰলোক সময়সূচ

সবে এৰি যিহেতু সন্মবে ।

এতিফ্ণে কি কাৰণে হেনয় হৰিৰ নাম

মলমতি নবে সুস্মবে ॥৪৯

দুৰ্ঘোৰ সংসাৰ ইটো ব্যাধিৰ ঔষধ মহা

তেজি হৰি নামক সম্প্ৰতি ।

কখন উপায়ে আন পণ্ডিত সকলে আবে

লভিবেক আপোন যুকুতি ॥৫০

লভিয়া মনুষ্য তনু যিসব পণ্ডিত নবে

নসাধিলে গতি আপোনাৰ ।

কোটি জনমক লাগি সংসার সাগরে মজি

ফুৰিবেক ভুঞ্জিয়া নিকাৰ ॥৫১

গৌরিন্দক নাবাধিয়া কোন কালে কদাচিত

সুখী হুয়া আছে কোন জন ।

হেন শিক্ষা মনে ধৰি ডাউকে বোলয় সদা
‘কোবা কোবা’ কোবাক্য বচন ।

শঙ্কবেসে শুদ্ধমত ঈশ্বৰ ভক্তিৰ তত্ত্ব
প্রচাৰিলা শাস্ত্রসাৰ জানি ।

তাহাক নজানি নবে জীৱিকাৰ অৰ্থে ফুৰে
আপোনাৰ মহত্ব বখানি ॥৫৩

শঙ্কবে সংশয় ছেদি শাস্ত্রৰ তত্ত্বক ভেদি
প্রচাৰিলা কৃষ্ণৰ ভকতি ।

তাক এৰি কি কাৰণে আনক বোলয় গুৰু
কিনো লোক মহা মূঢ়মতি ॥৫৪

নজানে শাস্ত্রৰ লয় যেহি আসে তাকে কয়
ছেদিবাক নপাবে সংশয় ।

গুৰু বোলাই তথাপিতো ফুৰিয়া লোকৰ মাজে
মান্য সতকাৰ খুজি লয় ॥৫৫

বচনে কেৱলমাত্ৰ হৰিত শৰণ লয় ।
চিন্তে আন দেৱক ভজয় ।

জানিবাহা কদাচিতো সিদ্ধি সিটো নলভয়
হৰি তাৰ সম্ভাষ নহয় ॥৫৬

আগম নিগম তৰ্ক পুৰাণ ভাৰত যত
ইতিহাস তন্ত্ৰ মন্ত্ৰচয় ।

হে হবি তোমাতেসে খেলায়ে কেবল বাদ
 তোমাৰ তত্ত্বক নজানয় ॥৫৭
 ঐশ্বর্য্য ভোগৰ মদে মত্ত হুয়া ঈশ্বৰত
 পৰাছুখ ভৈল ঘিটো জন ।
 যেন জীৰ্ণ গাই অতি দুৰ্ঘোৰ সংসাৰ মহা
 পঙ্কে পৰি হোৱয় মগন ॥৫৮
 হৰিনাম ধ্বজা কৰি বেদ পথ পৰিহৰি
 ফুৰে অতি পাষণ্ডসকল ।
 ইহ পৰলোকে ভ্ৰষ্ট হুয়া পেট পুষ্টি মাত্ৰ
 ফুৰিবেক পৰম নিস্থল ॥৫৯

প্রার্থনা

হে ভগৱন্ত গুৰু তযু পদে মন মোৰ
 যিকালত স্থিতিক লভয় ।
 তোমাৰ কৃপাত তেৰে সমস্তে সাধন-শ্ৰম
 এৰাই স্থখী হুইবোহো নিশ্চয় ॥৬০
 হে শ্ৰদ্ধ নৰহৰি তোমাৰ চৰণ দুইক
 প্ৰেমভাৱে স্মৰণ দুৰ্লভ ।
 যথা কথঞ্চিৎকপে অহৰ্মিশে শ্ৰদ্ধ মোৰ
 স্মৰণ হউক স্থলভ ॥৬১
 হে শ্ৰীগৰু কৃষ্ণ কৃপাৰ সাগৰ হৰি
 কৃপা দৃষ্টি চাহিমোক মোক ।

(৫৭) আগম—তত্ত্ব শাস্ত্ৰ। (৫৮) মদ—অহঙ্কাৰ। (৫৯) ধ্বজা—
 পতাকা, চিন। নিস্থল—নিশ্চল জুৰ।

সহজ বাসনাকপে

শবণ দিয়োক নাথ

মোৰ অহঙ্কাৰ দূৰ হোক ॥৬২

নমো বাম কৃষ্ণ হৰি

নাৰায়ণ নিবঞ্জন

নমো দেৱ দৈৱকী দায়াদ ।

পৰম অনাথ আমি

তোমাৰ চৰণে নমি

মাগো প্রভু ভকতি প্রসাদ ॥৬৩

ব্রহ্মা হব পুৰন্দৰ

আদি দেৱ নিবস্তৱ

যাত সদা পশয় শৰণে,

আৰ আন নাহি ত্ৰিভুৱনে ।

ভকত জনৰ বন্ধু

কেৱল কৰুণাসিদ্ধ

মোৰ গতি তোমাৰ চৰণে ॥৬৪

মায়াৰ নিগ্রহে মই

পৰম আতুৰ ভৈলো

প্রাণ যত্নপতি জীৱন যত্নপতি ।

অনাথৰ নাথ হৰি

তুমি কৃপাময় বিনে

মোৰ আৰ নাহি আন গতি ॥৬৫

হে প্রভু ভগৱন্ত

ইটো সংসাৰত যত

আছে পাপী তাৰ মই সীমা ।

চৰণে খাপিও মোক

পতিত পাৱন নিজ

দেখায়োক নামৰ মহিমা ॥৬৬

তোমাত বিমুখ হৰি

হৈবাক দেখিয়া মায়া

মোৰ মতি কৰিলে মোহিত ।

(৬৩) দায়াদ—ধনভাগী, পুত্ৰ । প্রসাদ—অহংগ্ৰহ ।

(৬৫) নিগ্রহ—পীড়া ।

এবে হবি তযু পদ সেৱাত যিমতে বহো
হেন কৃপা কৰিতে উচিত ॥৬৭

নমো নমো নাৰায়ণ ঐসন্ম হুমোক হবি
কৰিয়োক মায়া ক নিৰ্য্যাপ ।

আপোনাৰ মহিমা ক আপুনি বেকত কৰি
জীৱক কৰিয়ো পৰিত্ৰাণ ॥৬৮

তোমাৰ মায়ায়ে হবি কপট গুণক ধৰি
মুহিয়াছে আমাক সমূলি ।

গুচায়োক মায়া স্বামী তোমাৰ চৰণে আমি
ভজিলোহো জয় জয় বুলি ॥৬৯

মই অনাথক দয়া কবছ পৰমানন্দ
দাস বুলি ধৰিয়ো মনত ;
ধৈয়ো নিজ ভৃত্যৰ সঙ্গত ॥

আঙ্গুলি মুখত কৰো দান্তে তৃণ তুলি ধৰো
কেশ ছিণ্ডি দেওঁ চৰণত ॥৭০

অপৰাধ বিনাশন তযু নাম নাৰায়ণ
জানি নামে পশিলো শৰণে,
আন গতি নাহিকে মৰণে ।

অপৰাধ কমা কৰি তুমি দয়াশীল হবি
মোক বক্ষা কৰিয়ো চৰণে ॥৭১

অনু প্রার্থনা

তোমাৰেমে অবিচাৰ আমাক মুহিলে হৰি

নজানোহো তোমাৰ তত্ত্বক ॥

তোমাৰ চৰণে হৰি শৰণ পশিয়া সাৰ

কৰিলোহো তোমাৰ নামক ॥৭১

হে কৃষ্ণ তুমি মাত্ৰ চৈতন্য স্বৰূপ নিত্য

সত্য শুদ্ধ জ্ঞান অখণ্ডিত ।

আৱৰ যতেক ইটো তোমাৰ বিনোদ ৰূপ

চৰাচৰ মায়াৰ কল্লিত ॥৭৩

তযু গুণ নাম হৰি কেৱল নিগুণ মাত্ৰ

কৰিলোহো সাৰ কৃপাময় ॥৭৪

মহিমা

কৃষ্ণ পদ পঙ্কজৰ সেৱাৰ মহিমা কথা

শুনি বৰ আনন্দ মিলয় ।

যাৰ ভকতৰ সঙ্গে সৰ্ব্ব পুৰুষাৰ্থ শিবে

চৰি আতি কোঁতুক কৰয় ॥৭৫

যদি ভৱ-ভয় ভঞ্জে মনে ইচ্ছা কৰা ভাই

সাধুসঙ্গ সদা কৰা সাৰ ।

একক্ষণ মানে মাত্র কেবল সাধুৰ সঙ্গে
 হোৱে নাও ভৱ তৰিবাৰ ॥৭৬
 হৰি কীৰ্ত্তনৰ মহা আনন্দ স্নখক আশে
 কতো কতো সব মহাজনে ।
 মুকুতি স্নখকো তেজি মহন্ত জনৰ সঙ্গ
 খোজে আতি কৃষ্ণৰ চৰণে ॥৭৭
 কিস্ত ইটো মহা ধৰ্ম্ম মাধৱৰ জন্ম কৰ্ম্ম
 বেদে যাৰ নজানে মহিমা ।
 হৰিনাম কীৰ্ত্তনত মিলে মোক্ষ আদি যত
 কীৰ্ত্তন স্নখৰ নাহি সীমা ॥৭৮
 মধুৰৰো স্নমধুৰ হৰিৰ কীৰ্ত্তন বস
 মঙ্গলৰো পৰম মঙ্গল ।
 এতেকেসে মুকুতিকে। ত্যজি হৰি গুণ গায়।
 ফুৰে মহা মহন্তসকল ॥৭৯
 পৰম নিপুণসবে বুজিয়া শাস্ত্ৰৰ তত্ত্ব
 হৰি পদ পঙ্কজে ভজিয়া ।
 হৰি কীৰ্ত্তনৰ মহা নিৰ্ভয়ে আনন্দে মজি
 থাকে স্নখে মুকুতি তেজিয়া ॥৮০
 গৌৰিন্দৰ নাম গুণ কীৰ্ত্তন কৰন্তে জানা
 কিঞ্চিতেকো নাহিকে প্ৰয়াস ।
 গুণলব্ধ প্ৰভু হৰি কীৰ্ত্তন কৰন্তে আসি
 হৃদয়ত হোৱন্ত প্ৰকাশ ॥৮১

যিসব চতুৰ নৰে মাধৱৰ নাম গুণ

কীৰ্ত্তন কবন্তু সাৱধানে ।

দেববো দেবতা হবি তাহাব হৃদয় এবি

যাইবাক নপারে আন থানে ॥৮২

যিটো দেৱ ভগৱন্ত বেদে যাক নজানন্ত

তেন্তে নিজ কীর্তনত বশ্য ।

জানি মাধৱৰ নাম কীৰ্ত্তন কৰিয়ো সদা

ইটোৱে সৰে শাস্ত্ৰৰ বহুত্ব ॥৮৩

হবি ভক্তি সৰোবৰে সন্তোষ অমৃত জলে

কৃষ্ণ পাদ-পদ্ম প্রকাশয় ।

বাম নাম বাজহংস ছানিয়া আবার কবে

শুনি আতি কৌতুক মিলয় ॥৮৪

সমস্তে তীর্থত স্নান কবিলোক সর্ব যজ্ঞ

দীক্ষিত ভৈলক যিটোজন ।

সমস্ত দানব ফল সি সি জনে পাইল আতি

ঘিটো। কৰে হৰিৰ কীৰ্ত্তন ॥৮৫

মাধরে বোলন্ত মোক কৃষ্ণ কৃষ্ণ কৃষ্ণ বুলি

সদায়ে স্তম্বে যিটো জনে ।

জল হন্তে যেন পদ নৰকৰ পৰা তাক

আপুনি উদ্ধাৰো বঙ্গমানে ॥৮৬

যদ্যপি দুର୍জ୍জন কলি হৰিৰ ভକতি পথ

কবিলোক বিবল প্রচাৰ ।

একান্ত শরণে যিটো। শ্রবণ কীর্তন কবে

ওচৰো নচাপে কলি তাৰ ॥৮৭

পৰম পুৰুষ হৰি পৰম কাৰণ ঐভু
পৰম ঈশ্বৰ ভগৱন্ত ।

সদানন্দ সদাশিৱ সত্য সনাতন হৰি
জয় জয় অচিন্ত্য অনন্ত ॥৮৮

আত্ম-উপদেশ

হে জিহ্বা সদা তোৰ মধুৰেমে মাত্ৰ প্ৰিয়
জান তই বসৰ সাৰক ।

আন তেজি নিবন্তৰে কৰিয়োক মাত্ৰ পান
নাৰায়ণ নাম অমৃতক ॥৮৯

হে জিহ্বা সদা তই আমাত নিৰ্দয় ভৈলি
কেনে নোবোলস বাম বাণী ।

সংসাৰ সাগৰে ইটো হৰিসে স্নহদ নাও
জানি হৰি বুলিয়ো কল্যাণী ॥৯০

হে কৰ্ণ সদা তোৰ শৱদেমে মাত্ৰ প্ৰিয়
তই শব্দ মধুৰ জানস ।

কোটি অমৃততোধিক পৰম মধুৰ শব্দ
শুনা সদা কৃষ্ণ নাম যশ ॥৯১

হে মন তোৰ কাম সঙ্কল্প বিকল্প ধৰ্ম্ম
তেজি মিছা কামনাসকল ।

সদায়ে সঙ্কল্প মাত্ৰ কৰিয়ো স্নহদ মন
কৃষ্ণ নাম পৰম মঙ্গল ॥৯২

(৮৮) পৰম পুৰুষ—পৰব্ৰহ্ম, পৰমেশ্বৰ । সনাতন—চিৰস্থায়ী ।

অনন্ত—অকয় ব্ৰহ্ম ।

(৯২) সঙ্কল্প—অভিলাষ, মনোবধ । বিকল্প—ভেদ-বুদ্ধি, ভ্ৰম, সংশয় ।

শুনিয়ে হৃদয় হেব ব্রহ্মাণ্ড ভিতবে যত
বস্তু আছে তোক নোজোড়য় ।

তাক তেজি কৃষ্ণ নাম অক্ষয় অমৃত পিয়া
সন্তোষক লভিয়ে হৃদয় ॥১৩

শুনিয়েক বুদ্ধি তোব কেবলে নিশ্চয় ধর্ম
তেজি সবে বিনাশী বিষয় ।

সদা শুদ্ধ স্মরণ অক্ষয় কৃষ্ণ নাম
তাকে মাত্র কবিয়ে নিশ্চয় ॥১৪

শুন হেব অহঙ্কার নিশ্চিন্ত আপোন মাৰ
মিছা অহম্মমক তেজিয়ে ।

পৰম ঈশ্বৰ কৃষ্ণ ইয়োক তাহান দাস
সাধু সঙ্গে কৃষ্ণক ভজিয়ে ॥১৫

শুনিয়েক চিত্ত হেব পৰম বহুস্ত বাণী
তুমি শুদ্ধ জ্ঞানব আলয় ।

কৃষ্ণ নিত্য শুদ্ধ বুদ্ধ পৰম ঈশ্বৰ দেব
নাছাৰিও তাহান আশ্রয় ॥১৬

কৃষ্ণ নিজ ইচ্ছাদের আত্মা প্রিয়তম গুরু
সুহৃদ সৌদৰ বন্ধু জন ।

কৃষ্ণ মোৰ গতি মতি কৃষ্ণ চরণে বতি
কৃষ্ণ পারে নিমজোক মন ॥১৭

আত্ম নিন্দা

শাস্ত চিদানন্দ শুদ্ধ অনন্ত মহিমাম্বিত
নির্মল তবঙ্গয় হীন ।
হেনয় পৰমানন্দ অমৃত সাগৰে মজি
আচাস্ত নকৰি বুদ্ধি ক্ষীণ ॥৯৮
হে হৰি সাৰ শূন্য মৃগ তৃষ্ণাৰ্ণব জলে
শাস্ত ছইয়া মহামোহ পাওঁ ।
স্নান পান আচমন কৰোহো বমণ তাত
কতোহো ওপজে তল যাওঁ ॥৯৯

বস্তু প্রকাশ

পৰম অমূল্য বস্তু হৰিৰ নামৰ পেৰা
আতি গুপ্ত স্বৰূপে আছিল ।
লোকক কৃপায়ে হৰি শঙ্কৰ স্বৰূপে আসি
মুদ ভাস্তি সমস্তকে দিল ॥১০০
হৰিনাম প্ৰেমবস অমৃত নিধিক বান্ধি
গুপ্ত কৰি থৈলা দেৱগণে ।
দয়ালু শঙ্কৰে পাই তুলি মুদ ভাস্তি দিলা
স্বথে পান কৰা সৰ্ব্বজনে ॥১০১

(৯৮) শাস্ত—শমগুণযুক্ত, শিষ্ট ।

(৯৯) মৃগতৃষ্ণা—মৰীচিকা, মকভূমি আদিত জলভ্ৰম ।

মৃগতৃষ্ণাৰ্ণব—মৰীচিকাব সাগৰ ।

(১০১) মুদভাস্তি—মূৰ ভাস্তি, ঢাকনি গুচাই ।

হৰিনাম গুপ্ত ভৈল মনুষ্যত পূজা বৈল
 বুলি বঙ্গ কৰে দেৱ সৰ্ব্ব ।
 যেন হৰি নাম ধৰ্ম্ম শঙ্কৰে বিদিত কৰি
 চুৰ কৈলা দেৱতাৰ গৰ্ব্ব ॥১০২

প্ৰশংসা

বেদৰ বিহিত যত আছে ধৰ্ম্ম সংসাৰত
 সবে হৰি নামৰ কিঙ্কৰ ।
 হেন জানি যিটোজনে নামৰ কীৰ্ত্তন কৰে
 সেহিসে পৰম সাধু নৰ ॥১০৩

অনুধিতা

হৰিৰ গৃহৰ দ্বাৰে বেত্ৰৰ প্ৰহাৰ যোগ্য
 ব্ৰহ্মা ইন্দ্ৰ আদি দেৱজাক ।
 হেনয় দ্বাৰত বেত্ৰ প্ৰহাৰ পাইবাৰ যোগ্য
 হওঁ আমি কমন বৰাক ॥১০৪

নাম

অচ্যুত কেশৱ বিষ্ণু হৰি সত্য জনাৰ্দন
 হংস নাৰায়ণ অষ্ট নাম ।
 পৰম মঙ্গল ৰূপ যিটো অহৰ্নিশে লৱে
 তাৰ পূৰ্ণ হোৱে মনস্কাম ॥১০৫

(১০৪) কমন বৰাক—কিমান ডাঙ্গৰ ।

(১০৫) অচ্যুত—বিনাশ শূন্য, অবিদ্যৰ ।

পৰমার্থ সাৰ

মাধৱ মাধৱ নাম বচনত উচ্চৰয়

মাধৱ মাধৱ হৃদয়ত ।

নিবন্তবে সাধু সৱে মাধৱ নাম

উচ্চৰয় সমস্ত কাৰ্য্যত ॥১০৬

পৰম মঙ্গল ৰূপ মাধৱ মাধৱ নাম

যিটো মহাজনে উচ্চৰয় ।

তাব অমঙ্গল ৰূপ গুচয় সংসাৰ ভয়

মাধৱৰ নিকট পাৱয় ॥১০৭

দুঃস্বপ্ন নাশন ইটো মাধৱ মাধৱ নাম

দুষ্টি গ্ৰহ ভয় বিনাশন ।

পৰম সম্পদ ৰূপ জানি মাধৱৰ নাম

সৰ্বদায়ে কৰিয়ো কীৰ্ত্তন ॥১০৮

মাধৱেৰে আত্মা নিজ মাধৱেৰে ইফঁ গুৰু

মাধৱেৰে দেৱতা পৰম ।

পৰম ঈশ্বৰ স্বামী জানি মাধৱক ভজা

মনুষ্যৰ ইশে শ্ৰেষ্ঠ ধৰ্ম্ম ॥১০৯

পৰম চতুৰ সি সি বুদ্ধিত কুশল আতি

যিটো মাধৱৰ গুণ গাৱে ।

মিছা কলেৱৰে গোটে মুকুতি বাণিজ্য কৰি

ভৱ তৰি মাধৱক পাৱে ॥১১০

যি জনে একান্ত চিত্তে মাধৱক ভজি নিতে
ফুৰে মাধৱৰ গুণ গাই ।

দুৰ্লভ অমৃত যেন সিদ্ধনে কৰিলে পান
মধুৰ পিবাক আৰ নাই ॥১১১

ভজ ভাই মাধৱক স্মৰ ভাই মাধৱক
গাৱ ভাই মাধৱৰ গুণ ।

নিচিন্তি আপোন মাৰ স্মৃথে আপোনাক তাৰ
হৈয়ো ভাই পৰম নিপুণ ॥১১২

সাৰ নিৰ্ণয়

ভগৱন্ত ঈশ্বৰৰ গুণ সমূহৰ যিটো
শুনিতে উদয় কৰে নৰ ।

তেখনৰে পৰা সিটো জানিবা নিশ্চয় কৰি
ভৈল আতি শুদ্ধ নিৰ্ম্মৎসৰ ॥১১৩

ঈশ্বৰ কৃষ্ণেমে নিষ্ঠ পৰম আৰাধ্য দেৱ
মোৰ তান নামে নিজ গতি ।

হেনয় নিশ্চয় যিটো কৰিলে কলিত অতি
সি সি জন পৰম প্ৰকৃতি ॥১১৪

সংসাৰৰ ইন্দ্র কৃষ্ণ তাহান নামক যিটো
অজ্ঞানতে চণ্ডালে লয় ।

হেনসে পৱিত্ৰ সিটো জানিবা যজ্ঞত আনি
পাত্ৰ পাতিবাৰ যোগ্য হয় ॥১১৫

(১১৩) নিৰ্ম্মৎসৰ—গৰ্হবহিত । ক্ৰোধ, ঘেৰাচি শূত্ৰ ।

(১১৪) প্ৰকৃতি—চৰিত্ৰবান পুৰুষ ।

(১১৫) পাত্ৰ—প্ৰধান লোক, আচাৰ্য্য ।

ৰাম ৰাম ৰাম বাণী পৰম মঙ্গল ৰূপ
যাৰ মুখে প্ৰকাশ কৰয় ।

চিৰকাল মহাতীৰ্থ কৰিয়া পৱিত্ৰ হয়
তাৰ কদাচিতো তুল্য নয় ॥১১৬

জগত ঈশ্বৰ কৃষ্ণ তাহান অব্যয় স্থান
তাক প্ৰতি আছে যেবে মন ।

ভগৱন্ত ঈশ্বৰৰ চৰণ পঙ্কজে সদা
হয়ো তেৰে একান্ত শৰণ ॥১১৭

পৰম নিৰ্মল ধৰ্ম হৰিনাম কীৰ্তনত
সমস্ত প্ৰাণীৰ অধিকাৰ ।

এতেকেসে হৰিনাম সমস্ত ধৰ্মৰ ৰাজা
এহি সাৰ শাস্ত্ৰৰ বিচাৰ ॥১১৮

বৰ্ণাশ্ৰম ধৰ্ম যত যাৰ যেন বিধি আছে
তাৰেসে কেরলে অধিকাৰ ।

হৰিনাম কীৰ্তনৰ নাহিকে নিয়ম একো
এতেকেসে ধৰ্মমাজে সাৰ ॥১১৯

অধমে কেরল দোষ লৱয় মধ্যমে গুণ
দোষ লৱে কৰিয়া বিচাৰ ।

উত্তমে কেরল গুণ লৱয় উত্তমোত্তমে
অল্প গুণ কৰয় বিস্তাৰ ॥১২০

দোষৰ সাগৰ কলি তাকো পৰীক্ষিত ৰাজা
গুণ দেখি কৰিলা বক্ষণ ।

মহাপাপী অন্ত্যজাতি তবয় কলিত স্থখে
স্থখে কবি হবিষ কীর্তন ॥১২১

অবিদ্যা জনিত স্থখ সত্য লোক আদি কবি
জাত নিৰপেক্ষ নিবন্তৰ ।

কেৱল চিদাঙ্গ শুদ্ধি- কৰণেমে মাত্ৰ জানা
পুৰুষাৰ্থ মুমুক্শু জনৰ ॥১২২

বিদ্যা অবিদ্যা জন্ম স্থখে নিৰপেক্ষ হয়
কৰিলে আপোন মন স্থিৰ ।

সকল জগত ইটো বাস্তৱদেৱময় মাত্ৰ
পুৰুষাৰ্থ জানিবা জ্ঞানীৰ ॥১২৩

সমস্ত স্থথক তেজি পুৰুষোত্তমৰ প্ৰেম
ভকতিক কৰিল আশ্ৰয় ।

ভকত সৱৰ এহি পুৰুষাৰ্থ মনোনিত
আনো স্থখ অধিকে পাৱয় ॥১২৪

মুমুক্শু জনৰ য়েবে অবিদ্যা জনিত স্থখে
বিৰকতি ভৈল আতিশয় ।

কেৱলে আত্মাত মাত্ৰ সদায় বহণ কৰে
তেবে বিধি কিস্কৰ গুচয় ॥১২৫

জ্ঞাননিষ্ঠ জনে বিদ্যা অবিদ্যা জনিত দুয়ো
স্থখে বিৰকতি ভৈল য়েবে ।

(১২২) অবিদ্যা—অজ্ঞান, মায়া । লোক—স্বৰ্গ, মৰ্ত্ত, পাতাল, ত্ৰিলোক ।
নিৰপেক্ষ=উদাসীন । মুমুক্শু—মোক্ষৰ কাৰণে ইচ্ছুক, সন্ধ্যাসী ।
চিদাঙ্গ—মন আৰু দেহ ।

বান্ধুদেরময় মাত্রে দেখয় জগৎ ইটো
 বিধিৰ কিস্কৰ গুচে তেবে ॥১২৬
 পুরুষোত্তমৰ প্ৰেম ভকতি শূখক মাত্রে
 নিশ্চয় কৰিল যিটো জন ।
 শৰণ কালৰেপৰা বিধিৰ কিস্কৰ গুচি
 কৰে সদা শ্ৰৱণ কীৰ্তন ॥১২৭
 ভাৰত বত্সৰ দ্বীপ মনুষ্য শৰীৰ নৌকা
 বাম নাম মহা বত্স সাৰ ।
 হেনয় বাণিজ্য পাই যিটো জনে নকৰয়
 তাত পৰে দুঃখী নাহি আৰ ॥১২৮

প্ৰাৰ্থনা

তুমি চিত্তবৃত্তি মোৰ প্ৰবৰ্ত্তক নাৰায়ণ
 তুমি নাথ মই নাথৱন্ত ।
 চৰণ ছত্ৰৰ ছায়া দিয়া দূৰ কৰা মায়া
 কৰা দয়া মোক ভগৱন্ত ॥১২৯
 তুমি মোৰ অন্তৰ্ধ্যামী তযু ভূত্য ভৈলো আমি
 জানি কৃপা কৰা হৃষীকেশ ।
 দস্তে তৃণ তুলি লওঁ যিমতে সেৱাত বওঁ
 দিয়া মোক সেহি উপদেশ ॥১৩০

(১২৬) জ্ঞাননিষ্ঠজন—তত্ত্বদৰ্শী, জ্ঞানী ।

(১৩০) অন্তৰ্ধ্যামী—অন্তৰৰ কথা জানোতা ।

তুমি ভক্ত কল্পতরু বাহিৰে ভিতৰে গুৰু
 তুমি বিনে নাহি মোৰ আৰ ।
 কৃপা কৰা হে হৰি চৰণত বক্ষা কৰি
 দিয়া মোক সেৱা-ৰস সাৰ ॥১৩১
 তুমি হৰি কৃপাময় বাহিৰত গুৰু কপে
 অনুগ্ৰহ কৰি আছা মোক ।
 অন্তৰ্য্যামী গুৰু কপে তাকে সত্য কৰা মোৰ
 তষু নামে সদা ৰতি হোক ॥১৩২
 হে কৃষ্ণ হে বাসুদেৱ দৈৱকী-নন্দন হৰি
 নমো নন্দ গোপৰ কুমাৰ ।
 কৃপাময় শ্ৰীগোৱিন্দ তষু পদ অৰবিন্দ
 কৰো মই লক্ষ নমস্কাৰ ॥১৩৩
 পদ্ম সম নাভি যাৰ প্ৰণামোহো বাৰম্বাৰ
 নমো দিব্য পদ্মমালাধাৰী ।
 নমো পদ্ম সম নেত্ৰ পদ যাৰ শতপত্ৰ
 নমো ভকতৰ ভয়হাৰী ॥১৩৪
 বাসুদেৱ স্তুত কৃষ্ণ তুমি ভকতৰ ইষ্ট
 কংস চানুৰাদি বিমৰ্দ্দন ।
 দৈৱকী হৃদয়ানন্দ জগতৰ গুৰু কৃষ্ণ
 তষু পাৱে কৰোহো বন্দন ॥১৩৫
 মোৰ সম পাপী লোক নাহিকেই তিনি লোক
 তুমি সম নাহি পাপহাৰী ।
 ই জানি গোৱিন্দ মোক যেন ঘূৰাই কৰিয়োক
 তুৱা পদে কৰোহো গোহাৰি ॥১৩৬

সহস্র সহস্র আতি অপবাদ দিনে বাতি
কৰো মই মহা মূঢ় জন ।

আমি প্রভু ত্যু দাস আকে মানি জগবাস
ক্ষমিয়োক শ্রীমধুসূদন ॥১৩৭

ধর্মক জানোহো মই তথাপি প্রবৃত্তি নাই
অধর্মত নিবৃত্তি নোহয় ।

হৃদিস্থিত হয়। তুমি যেন কৰাবাহা স্বামী
হৃদীকেশ কৰিবো তেনয় ॥ ১৩৮

নজানোহো আরাহন নজানোহো বিসর্জন
পূজা মন্ত্র নজানো কিঞ্চিত।

এতেকে পৰমেশ্বৰ দাস ভৈলো চৰণৰ
মোৰ গতি সাধিবে উচিত ॥১৩৯

নায়াবয়

কৃষ্, হেন শব্দ ইটো পৃথিবী বাচক ভৈলা
 ৭ আনন্দত প্রবর্তয় ।

দুইৰ এক পদ ভৈল পৰমব্ৰহ্ম ৰূপ কৃষ্ণ
নাম আনন্দক মাত্ৰ কয় ॥১৪০

ঈশ্বৰৰ পদ-সেৱা। কবন্তে জীৱৰ যত
কৃষতা গুচয় নিবন্তৰ।

এহি হেতুতেসে জানা। ঈশ্বরক বুলি কৃষ্ণ
প্রসিদ্ধ অম্বয় মনোহর ॥১৪১

(১৪০) আনন্দত প্রবর্তয়—আনন্দ দিয়ে যি।

(১৪১) কৃষক-কোষ ।

ନିବନ୍ତରେ ନିଜାନନ୍ଦ ହୁଥେ ପରିପୂର୍ଣ୍ଣ କପ

ଅଧଂ ଆନନ୍ଦ ନୁଂଠୟ ।

ଏତେକେମେ ସଦାନନ୍ଦ ନିତ୍ୟାନନ୍ଦ ନାମ ଇଟୋ

ଈଶ୍ବରକ ବୁଲିୟ ନିଶ୍ଚୟ ॥୧୪୨

କ ଈଶ ପଦେ ବ୍ରହ୍ମା ବିଷ୍ଣୁ ମହେଶ୍ବର

ପ୍ରତି ପ୍ରତି ତିନିବୋ ଅନ୍ୟ ।

ର ପଦେ ନାବାୟଣେ ତିନିକୋ ଆଛୟ ଚାନ୍ଦି

ଏହି ହେତୁ କେଶର ବୋଲୟ ॥୧୪୩

ଈଶ୍ବର କୃଷ୍ଣର ପଦ ସେରନ୍ତେ ଜୀରବ ଚ୍ୟୁତି

ଂଠୟ ସଂସାର ଅଦଭୁତ ।

ଏହି ହେତୁତେମେ ଜାନା ଯତେକ ମହନ୍ତ ସରେ

ଈଶ୍ବରକ ବୋଲନ୍ତ ଅଚ୍ୟୁତ ॥୧୪୪

ଈଶ୍ବର କୃଷ୍ଣର ପଦ ଭଜିଆ ଅଧମ ସବୋ

ଆତିଶୟ ହୋରୟ ଉତ୍ତମ ।

ଏହି ହେତୁତେମେ ଜାନା ଲୋକତ ପ୍ରସିଦ୍ଧ ଡିଲ

ଈଶ୍ବରବ ନାମ ନବୋତ୍ତମ ॥୧୪୫

ଈଶ୍ବରକ ଜାନି ନବେ ଭଜିଆ ମାୟାକ ତବେ

ସିଂହ ସେନ ଭ୍ରମୟ ନିର୍ଭୟ ।

ଏତେକେମେ ଈଶ୍ବରବ ନାମ ନବସିଂହ ଡିଲ

ମହାଜନସକଳେ କହୟ ॥୧୪୬

(୧୪୨) କପ—ନିଚିନା । ନିଜାନନ୍ଦ—ଆନନ୍ଦସ୍ଥ, ଈଶ୍ବର ।

(୧୪୪) ଚ୍ୟୁତି—ପତନ, ହାନି, ନାଶ ।

ঈশ্বর পাদ পদ্ম ভজি শুদ্ধ-চিত্ত হয়।
 অধমো তেজয় বামানয় ।
 এহি হেতুতেসে থাকি নিবন্তবে মহাজনে
 ঈশ্বরক বামন বোলয় ॥১৪৭
 মোক্ষ আদি কৰি স্তুথ ঈশ্বর-সেরাৰ জানা
 অনু এক নুহি সমসৰ ।
 একি হেতু মহাজনে জানিবা পৰমানন্দ
 নাম ধৰি আছন্তু ঈশ্বর ॥১৪৮
 যি হেতু কৃষ্ণেসে আত্মা এতেকেসে জীৱ বাশি
 নিবন্তবে আনন্দ লভয় ।
 এহি হেতু সৰ্ব্বানন্দ নাম ধৰি আছা হৰি
 মহাজনে জানিবা নিশ্চয় ॥১৪৯
 যি কাৰণে নাৰায়ণে পঞ্চভূতে পঞ্চবৰ্ণ
 মালা পিন্ধি প্ৰকাশ কৰন্তু ।
 এহি যেতু নিবন্তবে জানিবাহা বনমালী
 নাম ধৰি আছা ভগৱন্ত ॥১৫০
 ঈশ্বর সেৱাৰ স্তুথ লভিয়া ইন্দ্ৰিয় জ্ঞা
 স্তুথ জীৱে অধক্ষুত কৰে ।
 এহি কাৰণত সবে জানিবাহা অধোক্ষজ
 নাম ধৰি আছা দামোদৰে ॥১৫১
 চৈতন্যত কৰি পৰ মায়াত উপজি যত

(১৪৭) বামানয়—লৌকিক আৰু বৈদিক মতৰ বিৰুদ্ধ শাস্ত্ৰ; বৌদ্ধ শাস্ত্ৰ ।

(১৫১) অধক্ষুত—পৰাভুত, পৰাজয় ।

আছে তাক্ষ বমারন্ত হবি ।
 এহিসে কাৰণে জানা পৰম ঈশ্বৰ প্রভু
 পৰশুৰাম নাম আছা ধৰি ॥১৫২
 চৈতন্য শক্তিব দ্বাৰে ইটো জড় জগতক
 বমারন্ত কৰ্ম অনুকপে ।
 এতেকেসে ঈশ্বৰ পৰম প্রসিদ্ধ বাম
 নাম আক জানিবা স্বৰূপে ॥১৫৩
 অনন্ত চৈতন্য আত্মা সদানন্দ ঈশ্বৰত
 যোগী জনে সদায়ে বসয় ।
 এহি হেতু বাম পদে পৰম ব্রহ্ম স্বৰূপক
 কহে বাম-নামৰ অময় ॥১৫৪

আত্ম-উপদেশ

দুলভী

স্মৰণ মাত্রকে যিহেতু দুৰ্য্যোৰ
 সংসার-দুঃখ হবন্ত ।
 এহি হেতুতেসে ঈশ্বৰক হবি
 বোলয় যত মহন্ত ॥১৫৫
 আত্মা কপে জানা ইটো জগতত
 আছন্ত হয় প্রবেশ ।

এহি হেতুতেসে ঈশ্বরক বিমুঃ
 বুলিয়ে নাম বিশেষ ॥১৫৬
 ইন্দ্রিয়-বর্গত যিহেতু ঈশ্বর
 আছন্তু হুয়া প্রবেশ ।
 এতেকে মহন্ত সকলে বোলয়
 ঈশ্বরক হৃষীকেশ ॥১৫৭
 অন্তর্যামা রূপে যিহেতু জীরক
 স্থখ-দুঃখ ভুঞ্জারন্তু ।
 এতেকেসে পৰ-মাত্মা নাম ধৰি
 আছন্তু প্রভু অনন্ত ॥১৫৮
 পৰম ঈশ্বর-স্বরূপে জীরব
 আছন্তু হুয়া আশ্রয় ।
 এতেকেসে তাক্স বুলি নাৰায়ণ
 নামব দিব্য অশ্রয় ॥১৫৯
 অহঙ্কার আদি একোরে উপাধি
 কৰিতে নপাবে ছন্ন ।
 এহিসে কাৰণে মহন্ত সকলে
 বোলে তাক্স নিবঞ্জন ॥১৬০
 সত্ত্ব বজ তম-তিনি গুণ-বৃত্তি
 লুপ্ত তাক্স নকৰয় ।
 সেহিসে কাৰণে বেদ-শাস্ত্রগণে
 বোলে তাক্স নিবাময় ॥১৬১

ସତେକ ପ୍ରାକୃତ	ଆକାଶ-ବର୍ଜିତ
ଭୈରବସ୍ତୁ ଯିହେତୁ ହରି ।	
ସେହି ହେତୁତେସେ	ନିବାକାଶ ନାମ
ଆଛନ୍ତୁ ଈଶ୍ବରେ ଧରି ॥୧୬୧	
ସା ପଦେ ଲକ୍ଷ୍ମୀ-	ଦେବୀକ ବୋଲୟ
ତାହାନ ସ୍ବାମୀ ଈଶ୍ବର ।	
ଏତେକେସେ ତାଙ୍କ	ବୋଲୟ ସାଧର
ସହାଜନ ନିବନ୍ତବ ॥୧୬୨	
ଜନା ପଦେ ସାୟା	ଦେବୀକ ବୁଲିୟ
ଭକ୍ତବ ସାୟା ସର୍ଦ୍ଦନ୍ତ ।	
ଏହି ହେତୁତେସେ	ଜନାର୍ଦ୍ଦନ ନାମ
ଧରି ଆଛା ଭଗବନ୍ତ ॥୧୬୩	
ସନ୍ଧ୍ୟାସୀ ସାୟା	ଉନ୍ମତ୍ତ କବାୟା
ଆଛେ ସତ ଜୀବଗଣ ।	
ଭକ୍ତବ ସାୟାକ	ମୁଣ୍ଡନ୍ତ ନିମିତ୍ତେ
ବୁଲିୟ ସନ୍ଧ୍ୟାସୁଦନ ॥୧୬୪	
ଗୋ ପଦେ ବେଦ	ଇନ୍ଦ୍ରିୟକ ବୁଲି
କବନ୍ତ ତାକ ପାଳନ ।	
ଏତେକେସେ ତାଙ୍କ	ବୁଲିୟ ଗୋପାଳ
ଜାନିବାହା ସହାଜନ ॥୧୬୫	
ଇନ୍ଦ୍ରେ ଆଦି ଦେରେ	ଗୋବ ଇନ୍ଦ୍ରେ ପାତି
କରିଲନ୍ତ ଅଭିଷେକ ।	

(୧୬୧) ସନ୍ଧ୍ୟାସୀ = ସନ୍ଧ୍ୟାସ ।

(୧୬୬) ଗୋପାଳ = ବେଦବନ୍ଧକ, ଇନ୍ଦ୍ରିୟ ଚଳାଣ୍ଡିତା ।

পৰম প্রসিদ্ধ গোবিন্দ নামক
 ধৰিলা হৰি প্রত্যেক ॥১৬৭
 দেশে কালে তাক একোরে প্রকাৰে
 কৰিতে নপারে আদি ।
 এতেকেসে তান পৰম প্রখ্যাত
 ছইয়াছে নাম অনাদি ॥১৬৮
 যত বেদবাদী বেদক বিচাৰি
 কৰিতে নপারে অন্ত ।
 এহি হেতুতেসে ঈশ্বৰ নাম
 প্রসিদ্ধ ভৈল অনন্ত ॥১৬৯
 অধম পুরুষো হোরয় উত্তম
 ভজিয়া যাৰ চৰণে ।
 পুরুষোত্তম নামক ধৰিয়া
 আছন্ত এহি কাৰণে ॥১৭০
 ক্ষৰ পদে ইটো দেহক বোলয়
 অক্ষৰ শরদে ব্রহ্ম ।
 দুইতো কৰি হৰি উত্তম নিমিত্তে
 প্রখ্যাত পুরুষোত্তম ॥১৭১
 কৰ্ম অনুসারে ইটো জগতক
 পালন্ত হৰি সাক্ষাত ।

(১৬৯) বেদ বাদী—বেদবিদ পণ্ডিত ।

(১৭১) ক্ষৰ—বিনাশশীল, নশ্বৰ, অক্ষৰ—বিনাশবহিত অবিনশ্বৰ, ব্রহ্ম ।

এহি হেতুতেসে জগন্নাথ নাম
 আছয় হয় প্রখ্যাত ॥১৭২
 প্রকৃতি পুরুষ দুইতো কবি পৰ
 দুইহানো নিজ কাৰণ ।
 পৰম ঈশ্বৰ নামক ধৰিয়া
 আছা তাতে নাৰায়ণ ॥১৭৩
 ঈশ্বৰৰ সেৱা কৰন্তে জীৱৰ
 গুচয় মায়াৰ ভ্ৰম ।
 ব্ৰহ্মপদে শুদ্ধ জীৱক বুলিয়
 ঈশ্বৰ পৰমব্ৰহ্ম ॥১৭৪
 অন্তৰ্য্যামী ৰূপে জীৱ আদি কৰি
 নিয়ন্ত্ৰ সমন্তক ।
 এহি হেতুতেসে পৰমাত্মা পদে
 বুলি জানা ঈশ্বৰক ॥ ১৭৫
 ব্ৰহ্ম পৰমাত্মা কৰিয়া যিহেতু
 ঐশ্বৰ্য্য নাহি অন্ত ।
 এহি হেতু মহা মহন্তসকলে
 বোলে তাক ভগৱন্ত ॥১৭৬
 নিজ ভক্ত পদে গৰুড়ক ধ্বজ
 কৰিলা হাৰ যিহেতু ।
 সেহিসে কাৰণে মহন্তে হৰিক
 বোলয় গৰুড়কেতু ॥ ১৭৭

কাল মায়া আদি বাহ্য মনক
কৰিতে নপারে কুঠ ।

এহি হেতুতেসে ঈশ্বর নাম
প্রসিদ্ধ ভৈল বৈকুণ্ঠ ॥১৭৮

জগতত কৰি আছন্ত নিবাস
জগতো তান্তে বয়স ।

এতেকেসে তাক্ষ বুলি বাহুদের
নামই ইটো অময় ॥১৭৯

সদানন্দ আত্মা চৈতন্য অনন্তে
যিহেতু যোগী বয়স ।

এতেকেসে বাম পদে পৰমব্রহ্ম
কপক বুলি নিশ্চয় ॥১৮০

চৈতন্য স্বরূপে যিহেতু সদায়ে
বমারন্ত জগতক ।

এতেকেসে বাম অমধুর পদে
বুলি জানা ঈশ্বরক ॥১৮১

হরিপদ সেরা নকরে নিমিত্তে
মায়ায়ে বাক্ষি ফুবারে ।

তারত মায়াক নকরে বহিত
শরণ নলরে যারে ॥১৮২

ଶବ୍ଦ

ଯହିଁ ଘୁବାଚାର କେବଳେ ତୋହାର
 ଅପବାଧୀ ନାବାୟନ ।
 କ୍ଷମିୟୋକ ହରି ଲେଉଟି ଦାସ କବି
 ପଶିଲୋ ହେବା ଶବ୍ଦ ॥୧୮୩
 ହେ କୃଷ୍ଣ ସ୍ବାମୀ ତସୁ ପଦେ ଆମି
 କେବଳ ଶବ୍ଦ ଚାହିଁ ।
 କବା ଅନୁଗ୍ରହ ଯାହାର ନିଗ୍ରହ
 ତେବେସେ ଶ୍ରୀ ଶ୍ରୀ ॥୧୮୪
 ହେ ଯଦୁପତି ଯହିଁ ଯୁଗମତି
 ନଜାନୋ ସେବା ତୋହାର ।
 କେବଳ ତୋହାର ଚବ୍ଦ-ପଦ୍ମଜେ
 ଶବ୍ଦ କବିଲୋ ମାର ॥୧୮୫
 ପୁରୁଷ ଉତ୍ତମ ପରମ ପୁରୁଷ
 ପରମ ଆନନ୍ଦ ସ୍ବାମୀ ।
 ତସୁ ପାଦ-ପଦ୍ମ ଯକବନ୍ଦ ଆଶେ
 ଶବ୍ଦ ପଶିଲୋ ଆମି ॥୧୮୬
 ଶ୍ରୀ ଭଗବନ୍ତ ଅନନ୍ତ ଶିଖର
 ଶ୍ରୀମନ୍ମଥ-ଜନ ତାରଣ ।
 ତୁମି ପ୍ରିୟତମ ପରମ ଦେବତା
 ଜାନିଆ ଲେଲୋ ଶବ୍ଦ ॥୧୮୭

(୧୮୬) ପୁରୁଷ ଉତ୍ତମ—ପୁରୁଷର ଶ୍ରେଷ୍ଠ । ପରମ ପୁରୁଷ—ପରମାତ୍ମା । ପରମ ଆନନ୍ଦ—
 ଆନନ୍ଦମୟ । ଯକବନ୍ଦ—ହୁଳର ମୌ, ବେଗୁ ।

ভজন

জয় জয় জয় কৃষ্ণ কৃপাময়

ভজিলো তোমার পারে ।

তোমার চরণ পঙ্কজত মন

মজোক মোর স্বভারে ॥১৮৮

জয় জয় বাম জগত-কাষণ

জগত-জীরন স্বামী ।

পবন দেবতা জানিয়া তোমার

চরণে ভজিলো আমি ॥১৮৯

অনাদি অনন্ত হে ভগবন্ত

ভজো করি প্রণিপাত ।

মুকুতি বসকো তেজি মহাজনে

শরণ লরে তোমাত ॥১৯০

নমস্কার

নমো কৃষ্ণদেব পাণী বুলি কের

মোক মোর নোবোলয় ।

পতিতপারন জানিয়া তোমাত

আপুনি গৈলো বিক্রয় ॥১৯১

নমো হরিপদ পঙ্কজ যুগল

বিমল সুখ-সাগর ।

অনাদি অনন্ত সন্ত মদাশির

ভগবন্ত ভয়হর ॥১৯২

মোহ মায়া বাগ মদ মল কাম
 দস্ত ঘেষ আদি ভার ।
 যি গুরুজনত ইসব নথাকে
 প্রণামো তাহান পার ॥১৯৩
 জয় যদুপতি গোপাল গোরিন্দ
 যাদর মাধর বাম ।
 ভকতৰ ধন জীরব জীরন
 কৰোহো পারে প্রণাম ॥১৯৪
 নমো নিত্যানন্দ জগত-কাৰণ
 বাম্ভদের ভগবন্ত ।
 নিত্য শুদ্ধ বুদ্ধ কাম অনিৰুদ্ধ
 পুৰুষ প্রভু অনন্ত ॥১৯৫
 বাম নিবঞ্জন দানর গঞ্জন
 ভকতবঞ্জন দেব ।
 তুমিসে পৰম গুরু নাৰায়ণ
 তুরা পারে কৰোঁ সের ॥

উপদেশ

বাম-কৃষ্ণ-নাম ধর্ম অনুপাম
 হৃদয়ে যিটো স্মরবে ।
 যত মহাপাপ নাম অপবাদ
 সবে মসিমূৰ কবে ॥১৯৭

ঘোৰ সংসাৰৰ ঔষধ হৰিব

তেজিয়া নাম সম্প্রতি ।

আৰব কমন উপায়ে পণ্ডিতে

লভিবে আপোন গতি ॥১৯৮

মোৰ ভক্তিযুক্ত যোগীয়ে জানিবা

মোতেসে চিত্ত যাহাৰ ।

জ্ঞান কৰ্ম বিনে কেৱল ভক্তিত

পায় সংসাৰ পাৰ ॥১৯৯

কেৱল ভক্তি পুৰুষক তাৰে

সহায় কাকো নচাৰে ।

জ্ঞান কৰ্ম তাৰে তাৰিতে নপাৰে

ভক্তি নপাৰে যাৰে ॥২০০

চুৰ্ত কলি-সৰ্পে সবাকো দংশিল

হৰাইল চেতন জ্ঞান ।

ইহাৰ ঔষধ হুধা বাম নাম

বিনে নাহি নাহি আন ॥২০১

সজল পুণ্যৰ আৰবানী ফল

হৰি-গুণ-নাম সাৰ ।

হৰিক সান্তাষ কৰাইবাৰ হেতু

নাম বিনে নাই আৰ ॥২০২

বেদে বামায়েণে পুৰাণে ভাৰতে

আদি মধ্য অৱসানে ।

হবিকেসে যাত্রা কল্প নিশ্চয়

জানা তত্ত্ব এহিমান্নে ॥২০৩

সত্য অসত্যৰ জড় চৈতন্যৰ

মাজত ঘিটো প্রকাশে ।

তাকে বুলি মন সেহি সিটো পারে

যিজনে তাক উপাসে ॥২০৪

মায়া আদি কৰি সমস্তে অসন্ত

জানিবা জড় নিশ্চয় ।

हवि मातु सत्य चैतन्य ईश्वर

পৰম তত্ত্ব নির্ণয় ॥২০৫

বাস্তদের বাস্ত- দের বাস্তদের

বুলিয়া যিটো স্তম্বে ।

সিটো পুৰুষৰ জানা যম ৰাজ্য

লিখন মার্জ্জন কৰে ॥২০৬

নাম তিনিবাব

পতি পারে যিটে। ফল।

একবার কৃষ্ণ নাম উচ্চাৰিলে

পারয় তাক সকল ॥২০৭

যতেক অনর্থ আছে সংসারত

তাতে তিনি বিধ সাধ ।

কায় ক্রোধ লোভ আপোন নাশন

জানি কৰা পৰিহাৰ ॥২০৮

আত্ম নাশ হেতু কাম ক্রোধ লোভ
নবকব তিনি দ্বাব ।

জানি তাক তেজি কেরল কৃষ্ণব
ভকতিক কবা সাৰ ॥২০৯

কাম ক্রোধ লোভ তেজি যিটো জনে
ভজয় কৃষ্ণব পারে ।

কৃষ্ণব কুপাত হোরয় কুতার্থ
সুখে মুকুতিক পারে ॥২১০

কৃষ্ণকেসে মাত্র ভজে যিটো জনে
অব্যভিচারী ভকতি ।

তিনি গুণ অতি- ক্রমি ব্রহ্ম-রূপ
পারে সিটো মহামতি ॥২১১

তিনি গুণময় যত জ্ঞান কন্ম
কেরল বন্ধ-কাৰণ ।

জানি তাক তেজি একান্ত ভকতি
ভজিয়ো কৃষ্ণ চৰণ ॥২১২

বজো গুণ তম গুণময় বৃতি
কেরল আশ্রবি ভার ।

শুদ্ধ সত্ত্ব বৃতি দেবৰ সম্পত্তি
লৈয়া ভজা কৃষ্ণ-পার ॥২১৩

মহন্তৰ সঙ্গে হাবি কথা বসে
মনক ভিজায়ো ভাই ।

মায়াক তৰিয়া হৰিক পাইবাব
 উপায় আরব নাই ॥২১৪
 হৰি গুণ-নাম শ্রবণ কীৰ্তনে
 ভজিয়ে হৰি চৰণ ।
 মনুষ্য হুইবাব এহিমাণে মাত্ৰ
 জানা নিজ প্রয়োজন ॥২১৫
 যাহাব জিহ্বাত থাকয় সতত
 হৰিৰ নাম মঙ্গল ।
 সেহিসে মহন্ত তাৰাৰেণে মাত্ৰ
 নিজয় ধৰ্ম্ম সকল ॥২১৬
 সমস্তে শাস্ত্ৰৰ তত্ত্বক জানিয়া
 নেড়য় নাম মুখত ।
 সিটো মহাজনে অপ্রয়াসে তৰে
 সংসাৰ ঘোৰ দুঃখত ॥২১৭
 বাম কৃষ্ণ বাম কৃষ্ণ বোল ভাই
 তেজিয়া লাজ আলাস ।
 শাস্ত্ৰ আচাৰ্য্যক উপাসা কৰিয়া
 বাসনা কৰা বিনাশ ॥২১৮
 হৰিৰ কীৰ্তন যি জনে নকৰে
 তাত পৰে নাহি দুঃখী ।
 হৰি- গুণ-নাম সন্তোষ অমৃত
 পিয়ে যিটো সিটো স্থখী ॥২১৯

হৰিসে চৈতন্য আত্মা জ্ঞানময়
 আরব সমস্তে জড় ।
 বেদ বেদান্তৰ সমস্ত শাস্ত্রৰ
 এহিসে বিচাৰ বৰ ॥২২০
 দেৱৰ দুৰ্লভ ঈশ্বৰ কৃষ্ণক
 ভকতিসে কৰে বশ্য ।
 আগম নিগম গীতা ভাগৱত
 শাস্ত্রৰ এহি বহুশ্রু ॥২২১
 যম কাল মায়া মৃত্যুৱে বেঢ়িয়া
 আছে বাঘজালি কৰি ।
 হেনয় জীৱক কোনে তাৰিবেক
 বিনে কৃপাময় হৰি ॥২২২
 পাপ সাগৰত তল নিয়াইলেক
 বলে কলি দুৰাচাৰ ।
 ৰাম নাম বিনে পাপ এড়াইবাৰ
 উপায় নাহিকে আৰ ॥২২৩
 হৰিত শৰণ লৈয়ো ঘিটো জন
 সদা ৰাম-নাম গাৱে ।
 হোক বা সকাম নিষ্কাম তথাপি
 কলিৰ দোষে নপাৱে ॥২২৪
 হৰি-গুণ-নাম অমৃত সাগৰে
 মজায়ে মন নিপুণ ।
 স্তম্বে সংসাৰৰ পাপ এড়াইবাহা
 নছাডিবা হৰি গুণ ॥২২৫

সদায়ে ভাবিয়ে বাম নাৰায়ণ
 আলাস কেনে কৰস ।
 মুখ মাজে হৰি নামৰ নিরাস
 ভুলিয়া কেমনে বস ॥২২৬

গোপাল গোপাল গোপাল গোপাল
 গোপাল গোরিন্দ হৰি ।
 বাম কৃষ্ণ বাম কৃষ্ণ বাম কৃষ্ণ
 বুলিয়ে আনন্দ কৰি ॥২২৭

শীত্ৰ কৰিয়া বোলা বাম হৰি
 বিলম্ব নকৰা ভাই ।
 কোননো নায়ক যমৰ দায়ক
 হৰিক স্নহদ পাই ॥২২৮

বাম নিৰঞ্জন দানৱ গঞ্জন
 ভকত বঞ্জন বাম ।
 গোপাল গোরিন্দ যুকুন্দ যুৰাৰী
 বোলা ভাই অবিশ্ৰাম ॥২২৯

হৰি পদে ধৰ অন্যায় নকৰ
 দুৰ্দ্ধীন মন পামৰ ।
 সাক্ষী হুয়া হৰি হিয়াৰ ভিতৰে
 আছা দেৱ দণ্ডধৰ ॥২৩০

সদা বাম কৃষ্ণ হরি বোলা ভাই
তেজিয়া মনে কপট ।

হরিব তলব লৈয়া যমদূত
চাপিয়া আছে নিকট ॥২৩১

বাম কৃষ্ণ বাম কৃষ্ণ বোল ভাই
নামে নকরিবা হেলা ।

হরিব নামব মাজত সমস্তে
ভকতি সুখব মেলা ॥২৩২

বাম কৃষ্ণ হরি বাম কৃষ্ণ হরি
ভাবিয়ো ভারক ভাই ।

বাম কৃষ্ণ হরি গোরিন্দ বুলিয়া
বঞ্চিয়ো যমব দায় ॥২৩৩

বাম কৃষ্ণ হরি বামকৃষ্ণ হরি
বাম কৃষ্ণ হরি বাম ।

বাম কৃষ্ণ হরি বুলিয়া তেজিয়ো
ধর্ম অর্থ মোক্ষ কাম ॥২৩৪

অজ্ঞান-আন্ধারে পড়িয়া জীরব
জ্ঞান-পন্থ ভৈল নাশ ।

নাম অঙ্গনীয়্য বিনে আন মতে
নপারে হরিব পাশ ॥২৩৫

(২৩১) কপট—বেঁকা ভাব, তলব—আদেশ পত্র ।

(২৩৪) ধর্ম—পুণ্য । অর্থ—সম্পত্তি । কাম—কাম্য, কর্ম ।

মোক্ষ—মুক্তি ।

নিত্য নিবঞ্জন যাব এক নামে
ভর তবিবাক পাৰি ॥২৪১

বাম কৃষ্ণ বাম বোলা শুনা ভাই
অন্যায় নকব মনে ।

চৈধ্য সাক্ষী সমে যমব দেৱান
দেখিয়োক সৰ্ব্বক্ষণে ॥২৪২

ভজিয়ো হৰিৰ চৰণ-পঙ্কজে
তেজিয়ো অন্তত্ৰ কাম ।

সমস্তে ধৰ্ম্মৰ ফল ৰূপ জানি
নেৰিবা হৰিৰ নাম ॥২৪৩

পিয়ু পিয়ু ভাই ভাৱক সকল
হৰি নাম বস সাৰ ।

যাক পায়৷ মহা- মহন্তে কৰয়
মুকুতিকা পৰিহাৰ ॥২৪৪

শুনিয়ে সজ্জন ভজা নাৰায়ণ
এৰিয়া বিষয় ৰাগ ।

হৰি মুহুৰমে আনক আচৰে
সেহিসে যমৰ ভাগ ॥২৪৫

গোপাল গৌৰিন্দ মুকুন্দ শ্ৰীবাম
জয় সনাতন হৰি ।

নিগম নিগূঢ় শ্ৰীহৰিৰ নাম
লৈয়োক যতন কৰি ॥ ২৪৬

কব কোন কাম বোলা বাম বাম
তেজিয়ে মুখে আলাস ।

ভকতৰ সঙ্গ হৰি-গুণ গাই
বৈকুণ্ঠ কৰিমো বাস ॥২৪৭

আন যত ধর্ম হবিব নামব
 বেণুকো নোহে সমান-।

হেন হবিনাম অমৃত সাগরে
সন্তোষ করিয়া পান ॥ ২৪৮

হৰিক আশ্ৰয় জানিবা নিশ্চয়
 সুখৰ মূল কাৰণ ।

হৰিত বিমুখ দুঃখৰ কাৰণ
জানিবা নিষ্ঠ বচন ॥ ২৪৯

বিধিৰ কিল্কৰ যতেক সাধন
তাক পাশ কৰি থৈয়ো।

বিধিৰ ঈশ্বৰ হৰি গুণ-নাম
তাহাতে শৰণ লৈয়ো ॥ ২৫০

মুকুতসকলে গারে বাম নাম
বসত অধিক জানি ।

মৃত্যুৰ মুখত পৰি ৰাম নাম
 নলৈবেক কোন প্ৰাণী ॥ ২৫১

ৰাম-নাম বিনে মৃত্যু এড়াইবাব
আৱৰ উপায় নাই।

মৃত্যু তবিসাব ইচ্ছা আছে বাব
ফুবা বাম নাম গাই ॥ ২৫২

শাস্ত্র গুরু উপ-
ঈশ্বরক নেদেথয় ।

বুদ্ধিক সত্ত্বঃ কবিয়া আপোন
আত্মাক দেখে নিশ্চয় ॥ ২৫৩

শাস্ত্র গুরু উপ-দেশ ক্রম বাম
ব্যবস্থা যাত্র পালন ।

কেৱলে শিষ্যৰ শুদ্ধ বুদ্ধি মাত্ৰে
জ্ঞানৰ হোৱে কাৰণ ॥ ২৫৪

গুরু-উপদেশ লক শিষ্য সবে
উপদেশ সাব ধরা ।

যেবে ঈশ্বরক পাইবা যত্ন করি
বুদ্ধিক সত্ত্বস্থ করা ॥ ২৫৫

শাস্ত্র গুরু সবে শিষ্যক কৃপায়ে
গুরু উপদেশ দিব ।

শিষ্য সবে শুদ্ধ- ভাবে নাচিলে
তাৰাসবে কি কৰিব ॥ ২৫৬

যেবে শিষ্যসবে
উপদেশ আচরয় ।

শাস্ত্র গুরু আপো- নাকো সিটো শিষ্য
তিনিকো বন্ধা কবয় ॥ ২৫৭

হৃদয় স্তম্ভত কৃষ্ণ চৰণক
প্রেম জবী দিয়া ছান্দা ।

ପବନ ଅନୁଚ୍ଛାଦନ ବାମ-କୃଷ୍ଣ ନାମ
କରତ ଗଳତ ବାହା ॥ ୨୫୮

ଭୂତ୍ୟ-ଭୟହାବୀ **ଅପର ଦେଶଜା**

नाहि हवि मयमव ।

প্ৰপন্নজনৰ

বজ্রব যেন পঙ্কব ॥ ২৬৫

হৰিষ সেরাত নাহিকে প্ৰয়াস

জানিবা নিশ্চয় কবি ।

নাথ মাত্র লৈলে হোরস্ত সন্তোষ

কিনো রূপায়ন হ'ল ২৬৬

শুনিয়ে। চতুর্থ মহাসুসকল

ফুৰা হৰি-গুণ গাই ।

দুৰ্ঘোৰ কলিত হৰিনাম বিনে

আনমতে গতি নাই ॥ ২৬৭

ঘোৰ কলিয়ুগে যত ধন্য-কন্য

সবে কবিলোক দূৰ ।

যিজনে কেরলে হাবিনাম লরে

পুরুষ সিটো চতুৰ ॥ ২৬৮

বিষয় সম্বন্ধ ইন্দ্রিয়ৰ সূত্ৰ

সমস্ত যোনিতে পাই।

পৰম দুର୍লভ হৰিষ ভকতি

মনুষ্যত পৰে নাই ॥ ২৬৯

অনুষ্ঠান-জনম

হবিষ কীর্তন মাত্র ।

ହରିବ କୀର୍ତ୍ତନ କବି ଗହାମୁଖେ

হোরে ভকতিৰ পাত্ৰ ॥ ২৭০

হবি গুণ-নাম অরণ কীৰ্তনে
 কবয় চিত্ত নিৰ্মল ।
 হবিৰ চৰণে কেৱল ভকতি
 লভিবাহা স্মৰল ॥ ২৭১

ধেদ

কালগ্রস্ত হয়। ভৈলো অচেতন
 বয়স গোৱাইলো হেলে ।
 বান্ধৱ কৃষ্ণৰ নামক নলৈলো
 হৰি ভকতৰ মেলে ॥ ২৭২
 তুমি নিত্য নিৰ- প্ৰন নাৰায়ণ
 আমিও অংশ তোমাৰ ।
 তবু সেৱা চোৰ পায়। মহামায়া
 মুহিলে মন আমাৰ ॥ ২৭৩
 কিনো অপৰাধ কৰি আছো আমি
 বান্ধৱ মাধৱ প্ৰাণ ।
 নাম ধৰি ডাকো হিয়াত থাকিয়া
 কেনে নেদা সমিধান ॥ ২৭৪

নিন্দা

মহন্ত সবৰ কেৱলে জীৱন
 হবিৰ নাম মঙ্গল ।
 হেন হবিনাম নলৈয়া কলিত
 কৰিল জন্ম বিফল ॥ ২৭৫

হবিব পৰম প্রিয়তম নাই

হবি-ভকতত পৰে ।

হেন ভকতক বিজ্ঞানে নিন্দয়

হবিকেসে নিন্দা করে ॥ ২৭৬

হবি-ভকতক দোষ নধৰয়

যম কাল আৰ কলি ।

ইসব কথাক যিটো নমানয়

তিনিতো কৰিয়া বলী ২৭৭

হবি ভকতক ছিদ্রে নধৰয়

দুষ্ট-শিৰোমণি কলি ।

হেন ভকতৰ কিঞ্চিৎ ছিদ্রেক

সজ্জনে থাকে আকলি ॥ ২৭৮

হবিব চৰণ সদা আবাধন্ত

ব্রহ্মা হব পুৰন্দৰ ।

হেন হবিপদে শৰণ নলরে

কিনো বুদ্ধিহীন নব ॥ ২৭৯

মৃত্যুৰ মুখত সদায়ে পৰিয়া

আছয় যিসব নৰে ।

সিটো নিদাকণ হবি নাম-গুণ

কীৰ্ত্তন কেনে নকৰে ॥ ২৮০

ভাৰত ভূমিত জনম লভিয়া

নভজে হবি চৰণে ।

সিটো জ্ঞানশূন্য পশুতো অধম

জনম লভিলা কেনে ॥ ২৮১

মুকুতি হুথক তেজি মহাজনে
সদা বামনাম ধবে ।

হেন হৰিনাম হুথক তেজিয়া
কুমতি মনুষ্য মবে ॥২৮২

মুকুতি হুথক তেজি মহাজনে
বামনাম কবে আশা ।

হেন হৰিনাম নলৈয়া কেমনে
মবে মলমতি নাশা ॥২৮৩

মুথ ভৰি ভৰি বোলা হৰি হৰি
অক্ষয় পুণ্যক সঞ্চা ।

বাম নাভাবিয়া আন আচৰিয়া
কেনে আপোনাক বঞ্চা ॥২৮৪

হৰি-কীৰ্তনৰ সময়ে যিজনে
থাকে আন কথা পাতি ।

অন্তকালে নিয়া যমদূতে ধৰি
কবে তাক উগ্র শাস্তি ॥২৮৫

বেদৰ বহুশ্র হৰিৰ কীৰ্তন
নুশুনিলে সারধানে ।

যমৰ কিঙ্কৰে তপত শলাক
বাহৰে তাহাৰ কাণে ॥২৮৬

আনন্দ সমুদ্রে হৰিৰ কীৰ্তনে
যিটো জনে নেদে চিত্ত ।

সিটো মুঢ়মতি হৰিৰ দুৰ্ভাভ
প্ৰসাদে ভৈল বঞ্চিত ॥২৮৭

মুকুত সকলো হরিব কীর্তনে

কবন্তু সদায়ে বতি ।

হেন কীর্তনত যিটো চিত্ত নেদে

যাইবে সিটো অধোগতি ॥২৮৮

কলিত জনম লভিয়া হরিব

নামত নকবে বাত ।

সিটো মূঢ়মতি আন কেন মতে

সাধিবে আপোন গতি ॥২৮৯

শরদ ব্রহ্মব পার ভৈল যিটো

কৃষ্ণত ভকতি নাই ।

তার মাত্র শ্রম শ্রমে মাত্র ফল

যেন বাথে বাঁজী গাই ॥২৯০

বাজা-প্রজা জানি- লোক ভক্তিপন্থ

শঙ্কর মত শুদ্ধ ।

সিটো মত লাড়ি আন আচরয়

পবন সিটো মুগ্ধ ॥২৯১

আপুনি পণ্ডিত নুহি মহন্তক

নোপাসিলে কদাচিত ।

তথাপিতো গুরু বোলারে কৃষ্ণ

মায়ায়ে জয়া মোহিত ॥২৯২

নজানে শাস্ত্রক শিষ্য সংশয়

নপাবে দূষ কবিত ।

তার উপদেশে আনো নতবয়

আপোন ভৈল বঞ্চিত ॥২৯৩

শাস্ত্রমত এৰি যি কথা কহয়
কেৱল পাষণ্ড-নয় ।
আছোক কৃষ্ণক পাইবে কদাচিত
মুণ্ডচে সংসাৰ ভয় ॥২৯৪
অম্ম ঘোনি কিছু নকৰে বিচাৰ
জাতি-কুল ভৈল ভ্ৰষ্ট ।
বৈষ্ণৱৰ বেশ ধৰিয়া ফুৰয়
বেদপথ কৰি নষ্ট ॥২৯৫
হৰি হৰি হৰি কিনো ভৈলা ইটো
কৃষ্ণৰ মায়াৰ বল ।
হৰি ভকতিৰ পথত কপট
পাতিলেক অমঙ্গল ॥২৯৬
শাস্ত্ৰৰ বিচাৰ নজ্ঞানে ভকতি
পৰমার্থ মতি মূঢ় ।
হৰিকথা ছলে কৰ্ণত কুমন্ত্ৰ
কহয় কৰিয়া গুঢ় ॥২৯৭
চাৰিও জাতিৰ নিজ পিতৃ কৃষ্ণ
জানিয়া যিটো নভজে ।
এহি পাপে নিজ-ধৰ্ম্মভ্ৰষ্ট হয়
ঘোৰ নৰকত মজে ॥২৯৮
হৰিৰ চৰণে নভজি নকৰে
আপোন দুঃখ খণ্ডিত ।
পৰমার্থ তত্ত্ব বিচাৰি কহিয়ো
কেমনে সিটো পণ্ডিত ॥২৯৯

আপোনাৰ জন্ম ভাৰত ভূমিত
 লভিলেক যিটো নব ।
 হৰিক নভজি কৰিলে বিফল
 সিটো শোচ্য সমস্তৰ ॥৩০০
 হৰিৰ চৰণ নভজি কেৱলে
 পোষে পুত্ৰ ভাৰ্য্যা মাত্ৰ ।
 যম ৰাজা বুলি- লন্তু সেহি জন
 যম যাতনাৰ পাত্ৰ ॥৩০১
 হৰিৰ চৰণ নিচিন্তি চিন্তয়
 বিষয়ক দিনে ৰাতি ।
 শাস্ত্ৰৰ সম্মতে জানা সেহি জন
 ভৈল নিজ আত্মঘাতী ॥৩০২

প্ৰাৰ্থনা

তুমি সৰ্বসাক্ষী আত্মা হৃষীকেশ
 জানাহা মোৰ চিত্তক ।
 শৰণাগতক মই আতুৰক
 উপেক্ষা কৰা কিসক ॥৩০৩
 হে কৃষ্ণদেৱ মই আতুৰক
 চৰণে কৰা উদ্ধাৰ ।
 তিনি তাপময় সংসাৰ নিকাৰ
 সহিতে নপাৰো আৰ ॥৩০৪
 বাহিৰে ভিতৰে তুমি হৰি গুৰু
 আছাহা চৈতন্য ৰূপে ।

দিয়োক জুহতি তুমি বিনে গতি
নাহিকে কৈলো স্বৰূপে ॥৩০৫

হৰি ও হৰি কৰুণাসাগৰ
কৰিয়ো কৃপা আমাক ।

প্ৰিয়তম আত্মা সখা ইষ্ট গুরু
মানিয়া আছে তোমাক ॥৩০৬

হে হৰি মোক ছুৰাচাৰ বুলি
নকৰিবা পৰিহাৰ ।

তুমি বিনে মহা- পতিত পারন
কোন দেৱ আছে আৰ ॥৩০৭

নমো নমো ৰাম কৃষ্ণ প্ৰভু দেৱ
তুমি মোৰ নিজ গতি ।

জুয়োক সদয় যিহতে ৰহয়
তোমাত নিৰ্মল মতি ॥৩০৮

চৰণত ধৰো কাতৰ কৰোহো
ইবাৰ নেৰিবা হৰি ।

পতিতপারন দেৱ নাৰায়ণ
নাহিকে তোমাৰ সৰি ॥৩০৯

নমো নমো কৃষ্ণ তোমাৰ ভকতি
মুকুতিকো কৰি বলে ।

মোৰ তাকে মন দিয়োক শৰণ
অকণ চৰণ তলে ॥৩১০

এভৱ সাগৰে মাজ নাৰায়ণ
আত্মৰ ভৈলো অপাৰ ।

দীন অনাথক ভুমি কৃপাময়
 চৰণে কৰা উদ্ধাৰ ॥৩১১
 হে হৰি তযু মায়ায়ে আমাক
 ভাণ্ডিছে কৰি কপট ।
 দূৰ কৰা মায়া চাপোহো তোমাৰ
 চৰণ-ছত্ৰ নিকট ॥৩১২
 পতিতপারন দেৱ নাৰায়ণ
 চৰণে মোক উদ্ধাৰা ।
 আমি পতিতক পতিতপারন
 নামৰ পৰীক্ষা কৰা ॥৩১৩
 পতিত-পারন ৰাম নাৰায়ণ
 প্ৰসিদ্ধ সমস্ত জনে ।
 আমি মহাপাপী শৰণ পশিলো
 ৰাখিয়ো নিজ চৰণে ॥৩১৪
 হে হৰি মই অনাথক দয়া
 কৰিয়োক একবাৰ ।
 কৃপা-বসে তিলি অকণ বৰণ
 চৰণ ভৈল তোমাৰ ॥৩১৫
 কৃপাৰ সাগৰ দৈৱকীনন্দন
 পূৰিয়ো মনৰ কাম ।
 ভকতৰ সঙ্গে সদা মুগ্ধছোক
 মুখে তুৱা গুণ নাম ॥৩১৬
 কোটি কোটি ঘোৰ অপৰাধ নিতে
 কৰো আমি ছৰাশয় ।

হে হৰি মোক দাস হেন মানি
ক্ষমিয়োক কৃপাময় ॥৩১৭

অনাদি অনন্ত অচিন্ত্য ঈশ্বৰ
ভূমিসে নিত্য নিৰ্মল ।

ওচায়ো কুমতি ভজোহো কেরল
তোমাৰ পদ-কমল ॥৩১৮

হে ভগৱন্ত ভজোহো তোমাৰ
অভয় পদ-কমলে ।

মই অনাথক বাখিয়ো ঈশ্বৰ
অকণ চৰণ তলে ॥৩১৯

হে কৃষ্ণ কৃপা- ময় প্ৰভু মোক
কৰা কৃপা এহি মান ।

তোমাৰ চৰণে বহোক আমাৰ
সদায় নিৰ্মল জ্ঞান ॥৩২০

জয় জগবন্ধু জগত কাৰণ
নাৰায়ণ নিৰাকাৰ ।

কেরল তোমাৰ চৰণ-পঙ্কজে
বহোক বতি আমাৰ ॥৩২১

দীন দয়াশীল দেৱ দামোদৰ
দীনক নেৰিবা মোক ।

হেন কৃপা কৰা তযু পাৱে মোৰ
সহজে বতি মিলোক ॥৩২২

তোমাৰ চৰণ সেৱাৰ গোবিন্দ
নজানো একো উপায় ।

যিহতে সেরাত বহিষো ককণা
কৰিতে হৰি ধুৱায় ॥৩২৩
হে শ্ৰাণ হৰি দাস্তে তৃণ ধৰি
মাগোহো তোমাৰ পাৰে ।
মোৰ মন মজ্বি তোমাৰ নামত
বহোক বতি স্বভাৱে ॥৩২৪
জবা তাপ পীড়া মৰণ সময়ে
কৰা হৰি কৃপা মোক ।
তযু গুণ-নাম শ্ৰৱণ স্মৰণ
বচন গোচৰ হোক ॥৩২৫
গোপিনীৰ ধন ব্ৰজৰ জীৱন
মোহন ৰাম গোবিন্দ ।
পবন সাদৰে শিবে তুলি ধৰো
তযু পদ অবিনন্দ ॥৩২৬

नाम-महिमा

কৃষ্ণৰ পৰম নিৰ্মল উদাৰ
কথাৰ যৈত প্ৰকাশ ।
গঙ্গা আদি কবি যত তাৰ্থ আছে
তৈতেসে কৰে নিরাস ॥৩২৭
শ্ৰীৰাম নাম ভকত জনৰ
মহাধন হীৰা বিত্ত ।
সংসাৰ সাগৰে তাৰ দুৰ্গ পাৰ
শ্ৰীৰাম নাম নিশ্চিত ॥৩২৮

শ্রীৰাম নাম

ବାଢ଼ର ଅଗ୍ନି ସମ ।

শ্রীৰাম নাম যনব উৎসৱ

ଭଦ୍ରତୋ ଭଦ୍ର ଉଦ୍ଭୟ ॥୩୨୯

নাৰায়ণ নাথ **নব মনস্তত্ত্ব**

প্রসিদ্ধ চৌৰ বিশেষ ।

অনেক জন্মৰ সঞ্চিত পাতক

স্মরণে হবে নিঃশেষ ॥৩৩০

বায় শব্দৰ 'বা' পদ ভৈল

প্রচণ্ড বহিঃ নিশ্চয় ।

‘ম’-বায়ু সমে অধর্ম্ম-অরণ্যে

দহিয়া ভস্ম কষয় ॥৩৩১

কুକথা পাষণ্ড সংবাদ বিবাদ

পৰ্বত আতি নিষ্ঠুৰ ।

বাম-কৃষ্ণ নাম বজ্রক প্রহাৰি

কৰা তাক মৰিমূৰ ॥৩৩২

অপাৰ আনন্দ বস বাম নাম

সুখত থাকয় যাব ।

মুকুতি হুখকো থরে পাশ কৰি

আন সুখ কোন ছাৰ ॥৩৩৩

যিটো মহাজনে ঈশ্বর কৃষ্ণ

ভজয় পদ-কমল ।

কুল উদ্ধাৰিল আপোন তৰিল

তাৰেসে জন্ম সফল ॥৩৩৪

স্বদৃঢ় বিশ্বাস কৰি যিটো জন
 সদা বামনাম গারে ।
 তাক বাপ-দায় দিয়া দুখ কলি
 দূৰত দূৰ পলায়ে ॥৩৩৫
 অল্প অক্ষৰ বাম-কৃষ্ণ নাম
 কোমলতো অকোমল ।
 বাম-কৃষ্ণ নাম সবাবো অহুদ
 মঙ্গলবো অমঙ্গল ॥৩৩৬
 মুকুত সবাবো মনক টানিয়া
 আনয় হৰিৰ গুণে ।
 এক প্রাণ হয় মহন্তসকলে
 গারয় कहय শুনে ॥৩৩৭
 হৰিৰ নামৰ অনন্ত প্রভাৱ
 কোনে কহি পাৰে সীমা ।
 সংসাৰ বিনাশে হৰিক প্রকাশে
 নামৰ মহা মহিমা ॥৩৩৮
 হৰিৰ নামৰ অনন্ত মহিমা
 জানি মহাজনে গান্ত ।
 আপোন নামৰ মহিমাক হৰি
 আপুনি অন্ত নপান্ত ॥৩৩৯
 হৰিৰ নামত একোৱে বিধিনি
 নাহিকে জানা নিশ্চয় ।
 আন যত ধৰ্ম্ম তাহাৰ বিধিনি
 নামেসে দূৰ কৰয় ॥৩৪০

বাম নাম মহা প্রমত্ত সিংহৰ
ধ্বনি শুনি বিগি বিগি ।

পাপময় মত্ত মাতঙ্গ পলায়
মিলিল হেৰা বিঘিনি ॥৩৪১

বাম-কৃষ্ণ নাম কীৰ্ত্তন বাড়ৰ
অগনিৰ শিখা লাগি ।

অশ্লৰ বান্ধস পামণ্ড পিশাচ
পলায় দশ দিশ ভাগি ॥৩৪২

জয় জগজীৱ জগতকাৰণ
জয়তি জগনিরাস ।

তোমাৰ ভকতি বসে মুকুতিকো
কৰে অতি উপহাস ॥৩৪৩

কৃষ্ণ নাম ইটো পৰম মঙ্গল
যাহাৰ থাকে বাক্যত ।

সিটো পুৰুষৰ ভস্ম ছয়া যায়
মহাপাপ কোটি শত ॥৩৪৪

পৰম উজ্জ্বল হৰি নাম বহু
কণ্ঠত ঘিটো পিঙ্কয় ।

তাহাৰ পুৰুষ যতেক আছয়
সবাকো শোভা কৰয় ॥৩৪৫

পৰম প্রশান্ত নাৰায়ণ পৰ
মুক্তৰো মাজে বিৰল ।

এহিমনে মাত্ৰ পুৰুষাৰ্থ-সাৰ
হৰিৰ সেৱাৰ বল ॥৩৪৬

ধর্ম্যে পৃথিবীর আগত কহিলা

মহা ভাগবত ধর্ম্য ।

মুকুতি সুখৰ কেরল আশ্রয়

জানা মাধবৰ কর্ম্ম ॥৩৪৭

কৃষ্ণ গুণ-নাম ধর্ম্মেসে পৰম

মঙ্গলবো সুমঙ্গল ।

কৃষ্ণৰ কীর্তন বসেসে কেরলে

মুকুতি সুখৰ ফল ॥৩৪৮

যি হেতু কৃষ্ণৰ কীর্তন ধর্ম্মত

নাহিকে পাত্র নিয়ম ।

কেরল কৃষ্ণৰ কীর্তনে কবয়

সমস্তকে নবোভম ॥৩৪৯

অন্যত্র সাধনে কোন বিচক্ষণ

জনক মোক্ষ দিরয় ।

কৃষ্ণৰ জন্মৰ কর্ম্মৰ কীর্তনে

মুকুতিকো বিড়ম্বয় ॥৩৫০

‘বাম’ হেন ইটো দুগুটি অক্ষৰ

বলব নাহিকে সীমা ।

মুকুতি সুখকো কবিল অধীন

আছোক আন মহিমা ॥৩৫১

যিটো কদ্রদেৱে পৰম লীলায়

জগতক সংহবন্ত ।

বামৰ নামৰ তেহো ছয়া বশ্য

দিনে ৰাত্রি স্মৰন্ত ॥৩৫২

নাৰদ সনত- কুমাৰ অনন্ত

শুক মুনি আদি কৰি ।

মুকুতি-সুখক চৈলি বাম-নাম

সদায় ফুৰে স্মৰি ॥৩৫৩

ইটো বাম নামে আপোনাৰ গুণে

ঈশ্বৰক কৰে বশ্য ।

এতেকে জানিবা বাম নাম বিনে

শাস্ত্ৰৰ নাহি বহস্ত ॥৩৫৪

চৈতন্য ঈশ্বৰ আদিত্য যাহাৰ

হিয়াত ভৈল প্ৰকাশ ।

কাল-মেঘ-প্ৰায় অবিদ্যা আন্ধাৰ

তাহাৰ হোৱে বিনাশ ॥৩৫৫

ভালুক বানৰ ৰাক্ষস তৰিল

ৰামক কৰিয়া সেৱ ।

হেনয় পৰম কুপালু দেৱতা

বাম বিনে নাহি কেৱ ॥৩৫৬

নিগুণ কৃষ্ণৰ গুণক প্ৰকাশ

কৰিলা ত্ৰীশক্ৰবে ।

শ্ৰৱণ কীৰ্তন কৰি মহা স্তুথে

পাপীয়ো সংসাৰ তৰে ॥৩৫৭

পৰম ঈশ্বৰ কৃষ্ণ দেৱতাৰ

গুণৰ নাহিকে অন্ত ।

ইহাৰ তত্ত্বক জানিবা কেৱলে

শক্ৰবে মাত্ৰ জানন্ত ॥৩৫৮

নাম

বাম কৃষ্ণ হবি গোপাল গোবিন্দ

মুকুন্দ মধু মুবাৰি ।

ভকতৰ ধন

হৃদয়-বঞ্জন

ব্রজজন অধিকাৰী ॥৩৫৯

বাম অনন্ত

প্রভু ভগৱন্ত

ভকত ভয়-ভঞ্জন ।

নিত্য নিবঞ্জন

দানৱ-গঞ্জন

সঙ্জন-জন-বঞ্জন ॥৩৬০

বাম কৃষ্ণ বাম

কৃষ্ণ বসুপতি

বাঘৱ বসু-নন্দন ।

অনাদি অনন্ত

শির সনাতন

অচ্যুত জগ বন্দন ॥৩৬১

দৈৱকী-নন্দন

বাম নাৰায়ণ

জগত-কাৰণ বাম ।

সৰ্ববদেৱ শিৰো-

মণি নাৰায়ণ

সমস্তে স্তম্ভৰ ধাম ॥৩৬২

নিৰাকার নিৰা-

ময় নবোত্তম

নাৰায়ণ নিবঞ্জন ।

মুকুন্দ মুবাৰি

ভৱ-ভয়হাৰী

ভকত-জন-বঞ্জন ॥৩৬৩

মাধৱৰ নাম

বৎস প্রায় ভৈল

ভক্তে তাক লৈয়া যাস্ত ।

বেদৰ ঈশ্বৰ

হৰি ধেনু যেন

তাৰ পাছে পাছে খাস্ত ॥৩৬৪

প্রশংসা

তাৰা সবে পূজ্য তাৰা সবে ধন্য
 তাৰাসে স্নহদ জন ।
 কলিয়ুগে হৰি আনকো বোলাৰে
 আপুনি কৰে কীৰ্তন ॥৩৬৫
 হৰিক বাস্কৰ বুলিয়া যি জনে
 কৰয় হৰি-কীৰ্তন ।
 সমস্তে শাস্ত্ৰৰ তত্ত্বক জানিল
 জানা সিসি মহাজন ॥৩৬৬
 যেবে হৰিপদে শৰণ পশিয়া
 হৰিনাম লৱে মুখে ।
 হৰিৰ প্ৰসাদ পাৱয় সি জনে
 মায়াকো তৰয় স্নথে ॥৩৬৭
 ধন্য কলিয়ুগ ধন্য ৰাম-নাম
 ধন্য ধন্য নৰকায়া ।
 ভাগ্যহীন জনো জপি ৰামনাম
 তৰয় দুস্তৰ মায়া ॥৩৬৮
 কলিৰ লোকৰ ভাগ্যৰ মহিমা
 কোনে কহি পাৱে পাৰ ।
 হৰি গুণ-নাম কলিৰ স্বধৰ্ম
 সমস্ত শাস্ত্ৰৰ সাৰ ॥৩৬৯
 হৰি কথা ৰস নিৰ্মল অমৃত
 যিটোজনে পান কৰে ।

সংসার মধ্যত সিসি জনে মাত্র
সাকল জীৱন ধৰে ॥৩৭০

বস্তু প্রকাশ

হৰিনাম বসে বৈকুণ্ঠ প্রকাশে
প্রেম অমৃতৰ নদী ।

শ্রীমন্ত শঙ্কৰে পাৰ ভাঙ্গি দিলা
বহে ব্রহ্মাণ্ডক ভেদি ॥৩৭১

গোৱিন্দৰ প্রেম অমৃতৰ নদী
বহে বৈকুণ্ঠৰ পৰা ।

চাৰি পুৰুষাৰ্থ তাহাৰ নিব্বাৰা
হৰিনামে মূল ধাৰা ॥৩৭২

হৰিভক্তি দান দিয়া জগতক
তাৰিলা সংসার সিন্ধু ।

হেনয় কুপালু শঙ্কৰ বিনাই
নাহি নাহি আন বন্ধু ॥৩৭৩

হৰি ভকতিৰ পাতিলন্ত হাট
শঙ্কৰে জগত জুৰি ।

ৰাম-নাম- বত্ন বেহায়া জগতে
চলয় বৈকুণ্ঠ পুৰী ॥৩৭৪

শ্রীমন্ত শঙ্কৰ হৰি ভকতৰ
জানা যেন কল্লতৰু ।

তাহান্ত বিনাই নাই নাই নাই
আমাৰ পৰম গুৰু ॥৩৭৫

ঘোৰ কলিযুগে পাইলে সৰ্ব ধন

বর্জিত ভৈল নিশ্চয় ।

নাষায়ণ-পৰ

হোৱয় নাহি সংশয় ॥৩৮১

হবি-গুণ-নাম কীର୍তনে কলিব

কল্মষ কৰে বিনাশ ।

অনায়াসে ঘোৰ সংসাৰ তৰিয়া

পারায় হৰিৰ পাশ ॥৩৮২

সমস্তে শাস্ত্রৰ পৰম নিৰ্ণিত

হবি-গুণ-নাম মাত্র ।

কলিৰ পৰম

সি ধর্ম্মৰ ভৈল্য পাত্ৰ ॥ ৩৮৩

কলিৰ লোকক পৰম কুপালু

কুষেও কবিলন্ত দায়া ।

মোৰ নাম-গুণ	গায়া মহাস্থে
-------------	---------------

তৰোক দুৰ্ঘোৰ মায়া ॥৩৮৪

କଳିବ ଯନ୍ତ୍ରଣା

ଭୈରବ ଦର୍ଶନୀ

পাপ-সাগরত যজ্ঞি ।

হেন পাপীসবো কৃষ্ণগুণ গায়া

তৰয় কৃষ্ণক ভজি ॥ ৩৮-৫

কলিৰ লোকৰ যি ভাগ্য মিলিল

কহিয়া অস্ত্র নাপায় ।

নিবন্তবে লোক নাৰায়ণ-পুৰ

হোরে হবিগুণ গাই ॥৩৮৬

মুকুত কোটিৰ
মাজত ছল্লভ
জানা নাৰায়ণ-পৰ ।
কলিয়ুগে হেন
নাৰায়ণ-পৰ
হৈবে লোক নিৰন্তৰ ॥ ৩৮৭
কলিত হৰিৰ
কীৰ্তনত স্মৃতে
সৰ্ব পুৰুষাৰ্থ পাই ।
হৰিৰ কীৰ্তন
বিনায়ে কলিত
আন মহালাভ নাই ॥ ৩৮৮
কলিৰ মলত
মজিলো গোবিন্দ
গতি নাহি মোৰ আন ।
তোমাৰ নামক
কৰিলো আশ্রয়
জানিয়া ধৰ্ম্য প্ৰধান ॥ ৩৮৯

হুৰবাৰ

চৈতন্য-আদিত্য হৃদয়-আকাশে
সর্বদায়ে প্রকাশয় ।
উদয়াস্ত আই সন্ধ্যা উপাসনা
করিবো কোন সময় ॥৩৯০

যিহেতু গোবিন্দ নিজ-বশ-প্রিয়
ভকত-বৎসল হরি ।
সিহেতু সদায়ে নাম-গুণ শুনি
থাকন্তু আনন্দ করি ॥৩৯১

পৰম নিৰ্মল ধৰ্ম হৰিষণ
জগত-পারনকারী ।
তাতেসে আপোন যশত সন্তুষ্ট
ঈশ্বৰ প্রভু মুৰাৰি ॥ ৩৯২

কৃষ্ণৰ পুৰুষ-লক্ষণ

ঈশ্বৰ কৃষ্ণৰ শুনিয়েক মহা
পুৰুষ লক্ষণ সাৰ ।
ত্রি গন্তীৰ সপ্ত বক্ত পঞ্চ দীর্ঘ
উন্নত ছয় প্রকাৰ ॥ ৩৯৩

গমন গন্তীৰ বচন গন্তীৰ
গন্তীৰ নাভি-কমল ।
এহি ত্রিগন্তীৰ- স্মরণে কৃষ্ণৰ
মিলয় মহা মঙ্গল ॥ ৩৯৪

অকণ নয়ন অধৰ দশন
অকণ কৰ চৰণ ।
নথ-বেথাচয় অকণ কৃষ্ণৰ
স্মরণে দুখ-তৰণ ॥ ৩৯৫

স্বদীর্ঘ নয়ন গ্রীবা বাহু পদ
আরব আঙ্গুলিচয় ।
এহি পঞ্চ দীর্ঘ স্মরণে কৃষ্ণৰ
মিলে মহা মহোদয় ॥ ৩৯৬

কঙ্ক উন্নত ভ্রুর নাসা পদ
 উন্নত নথ হৃদয় ।
 এহি ছয় স্থান উন্নত কৃষ্ণব
 স্মরণে মোক্ষ মিলয় ॥৩৯৭

যুগধর্ম্য নির্ণয়

মিনতি বচন বোলো সর্বজন
 শুনিয়ে শাস্ত্রব মর্ম্ম ।
 আপোন কুশল চারা যেরে তেরে
 নেবিবাহা যুগ-ধর্ম্ম ॥ ৩৯৮

সত্য যুগে ধ্যান ত্রেতা যুগে যজ্ঞ
 দ্বাপর-যুগত পূজা ।
 কলিত হবিব কীর্তন বিনাই
 আরব নাহিকে দুজা ॥৩৯৯

কলিত হবিব কীর্তন এবিয়া
 অন্ত্র ধর্ম্ম আচরে ।
 মিছাতে কেবল শ্রম মাত্র পারে
 একোরে ফল নধবে ॥৪০০

কলিত হবিব কীর্তন এবিয়া
 আন মতে চাহে গতি ।
 যেন কুলবধু নিজ স্বামী তেজি
 ভজে গৈয়া উপপতি ॥৪০১

সংসার তৰিতে ইচ্ছা আছে যাব
কৰিয়ো হৰি কীৰ্তন ।

পৰম নিৰ্মল গতি পাইবা স্থখে
ছিণ্ডিয়ো কৰ্ম বন্ধন ॥৪০২

সকল নিগম কল্পতক তাৰ
ফল মহাভাগরত ।

সেহি ফলবস হৰিগুণ যশ
পিয়োক সাধু সঙ্গত ॥৪০৩

পৰম কৃপালু শ্রীমন্ত শঙ্কৰে
লোকক কৰিয়া দায়া ।

হৰিৰ নিৰ্মল ভকতি প্রকাশ
কৰিলা শাস্ত্রক চায়া ॥ ৪০৪

ঈশ্বৰ নিৰ্ণয়

প্রকৃতি পুরুষ দুইৰো নিয়ন্তা মাধৱ ।
সমস্তৰে আত্মা হৰি পৰম বান্ধৱ ॥ ৪০৫

শৰণ

হে কৃষ্ণ তযু পारे পশিলো শৰণ ।
মই অনাথৰ নাথ তুমি নাৰায়ণ ॥৪০৬

ভজন

নাৰায়ণ হৰি ৰাম গোপাল গৌৰিন্দ ।
ভজোহো তোমাৰ দুই পদ অবিন্দ ॥ ৪০৭

নমস্কার

নমো হরি নাৰায়ণ বাম বাম বাম ।
 সৰ্ব্ব ধৰ্ম্ম শিবোমণি তুরা গুণ নাম ॥৪০৮
 বন্দোহো গোরিন্দ বাম মুকুন্দ মাধৱ ।
 যাক স্মৰণে তৰি পাপ পৰাভৱ ॥৪০৯
 নমো কি নমো বাম নমো নাৰায়ণ ।
 অনাদি অনন্ত সন্ত শিৱ সনাতন ॥৪১০
 জয় নমো নাৰায়ণ দৈৱকীনন্দন ।
 পৰম পুৰুষ সদাশিৱ সনাতন ॥৪১১

উপদেশ

হৰি বোল হৰি বোল কৰি মন স্থিৰ ।
 তেৱেঁসে সফল হোৱে মনুষ্য শৰীৰ ॥৪১২
 হৰিগুণ গাৱ ভাই কৰিয়া উৎসৱ ।
 গুণতেসে তুষ্ট গুণলুব্ধ মাধৱ ॥৪১৩
 আনন্দ কৰিয়া হৰি গুণ গাইবা য়েবে ।
 ভৱসিদ্ধি তৰিয়া হৰিক পাইবা তেবে ॥৪১৪
 হৰিগুণ গাৱ ভাই আনন্দ কৰি মনে ।
 চিন্তামণি তনু ভাই বিফল কৰ কেনে ॥৪১৫
 আন পৰিহৰিয়া হৰিক মনে ধৰ ।
 হৰিগুণ গাৱ ভাই জন্ম সফল কৰ ॥৪১৬
 লৈয়ো হৰি নাম সাতে পাঞ্চে ছয়া সাজু ।
 আপুন হুবে পলাইবেক কাল-মায়া বাবু ॥৪১৭

চেতন লভিয়া ভাই ভজিয়ো হরিক ।
 আন পবিহরি ছয়ো ভকতি বসিক ॥৪১৮
 লৈয়ো হরি-গুণ ভাই বিধিনি বিহীন ।
 আনন্দে ভাবিয়ো বাম কিবা ষাতি দিন ॥৪১৯
 বাম-কৃষ্ণ বাম-কৃষ্ণ বোল ভাই মুখে ।
 বাম-কৃষ্ণ স্মরি বসিয়া থাক স্মখে ॥৪২০
 বাম-কৃষ্ণ হরি বোল তেজি ভয় লাজ ।
 হৈবন্ত বেকত হরি হৃদয়ব মাজ ॥৪২১
 যিটো বাম-কৃষ্ণ হরি বোলয় সর্বথা ।
 তার সঙ্গ তেজি হরি যাইব আর কোথা ॥৪২২
 বাম কৃষ্ণ বোল ভাই বাম কৃষ্ণ বোল ।
 কোটি কোটি ব্রহ্মাণ্ড নামব নোহে মোল ॥৪২৩
 বাম কৃষ্ণ ভাবিতে ছুটয় কাল পাশ ।
 সদা বাম হরি বোল তেজিয়া আলাস ॥৪২৪
 হরি-গুরু-পদ সেবা খাণ্ডা ডাটি ধরা ।
 মন বৈবী কাটি স্মখে ভর-নদী তরা ॥৪২৫
 বাম কৃষ্ণ নিবঞ্জন নিবঞ্জন হরি ।
 সদা বাম কৃষ্ণ ভাবি যাযো ভর তরি ॥৪২৬
 ভজিয়ো হরিক য়েবে চেতন আছয় ।
 তেবেসে এড়াইবা স্মখে সংসারব ভয় ॥৪২৭
 বাম-কৃষ্ণ ভাবিয়ো মিলোক মহাভাগ ।
 বাম কৃষ্ণ ভাবিতে কৃষ্ণক পাইবা লাগ ॥৪২৮
 হরির নামত ভাই নেবিয়ো ভাবসা ।
 সকল ধর্মব হরি নাম মাজে বাসা ॥৪২৯

সন্ত উপদেশে হবি-চরণে ভজিয়ো ।
 হবিনাম নিবমল আনন্দে মজিয়ো ॥৪৩০
 বাম-কৃষ্ণ বাম-কৃষ্ণ বাম-কৃষ্ণ বাম ।
 জনম সফল হোক জপ অবিশ্রাম ॥৪৩১
 মাধব বঙ্গা দুই চরণে ধরিয়া ।
 বামনাম বস পিয়ো অঞ্জলি ভরিয়া ॥৪৩২
 গুণময় সাধ্য-সাধনক পৰিহরি ।
 কৃষ্ণকথা বস পিয়ো কর্ণাঞ্জলি ভরি ॥৪৩৩
 যত জীৱবাশি ফুবে কুশলক চাই ।
 হবি-নাম বিনে তাৰ মহা লাভ নাই ॥৪৩৪
 হবি-গুণ গারন্তে কিঞ্চিতো নাহি দুখ ।
 গুচে ভয় মিলয় পৰমানন্দ-সুখ ॥৪৩৫
 হবি কীৰ্ত্তনত যাৰ মিলয় সন্তোষ ।
 সৰ্ব্ব-সুখভাগী হোৱে হৰে কলি-দোষ ॥৪৩৬
 লৈয়ো হবিনাম ভাই তেজিয়া আলাস ।
 মিলিবে মঙ্গল গুচিবেক ভৱ-পাশ ॥৪৩৭
 যিটোজনে ফুবে সদা হবি-গুণ গায়া ।
 হবিৰ কৃপাত সিটো সুখে তৰে মায়া ॥৪৩৮
 বাম-নাম লৈয়ো ভাই আলাস নকৰ ।
 নিকট চাপিয়া আছে যমৰ কিঙ্কৰ ॥৪৩৯
 হবিকথা গাৱে শুনে যিটো শ্রদ্ধা কৰি ।
 অল্পকালে হিয়াত প্ৰৱেশ হোন্ত হবি ॥৪৪০
 অপাৰ আনন্দ-বস বামকৃষ্ণ বাণী ।
 বাম-কৃষ্ণ নাম নছাড়িবা মুখে জানি ॥৪৪১

জপ বাম-নাম ভাই ভারক সকল ।
 বাম-নাম বিনে নাই পৰম মঙ্গল ॥৪৪২
 ভাবিয়ো ভারক ভাই বাম-নাম সাব ।
 নিগমে নকহে বাম-নাম বিনে আৰ ॥৪৪৩
 কৃষ্ণ-পদ সেৱা-স্থখ পৰম দুৰ্লভ ।
 হৰি-সেৱা বিনে আন সকলো স্থলভ ॥৪৪৪
 কৃষ্ণ-পাদ-পদ্ম ভৈল যাহাৰ আশ্রয় ।
 তাহাৰেমে গুচয় নিঃশেষ দুখ-ভয় ॥৪৪৫
 হৰি-কীৰ্ত্তনত ভাই নকৰিয়ো হেলা ।
 এহিসে ৰাখিবে ঘোৰ সঙ্কটৰ বেলা ॥৪৪৬
 হৰি পদ-পঙ্কজত পশিয়ো শৰণ ।
 দিয়োক একান্ত চিত্ত কৃষ্ণৰ চৰণ ॥৪৪৭
 দুৰ্লভতো দুৰ্লভ হৰিৰ গুণ-নাম ।
 জানিয়া কীৰ্ত্তন কৰা তেজি আন কাম ॥৪৪৮
 হৰি গুণ-কীৰ্ত্তন কলিৰ নিজ ধৰ্ম্ম ।
 জানিবাহা সমস্তে শাস্ত্ৰৰ তত্ত্ব মৰ্ম্ম ॥৪৪৯
 বামনাম লৈয়া পাপী জন তবে মুখে ।
 হেন বামনামৰ ভাণ্ডাৰ ভৈল মুখে ॥৪৫০
 যি মুখে বুলিবা বাম সি মুখে ভাণ্ডাৰ ।
 সদায়ে ভাবিয়ো বাম কয় নাহি আৰ ॥৪৫১
 ভাবিতে ভাবিতে বাম বস চড়ে আতি ।
 আনন্দে ভাবিয়ো বাম কিবা দিবা ৰাতি ॥৪৫২
 অনন্ত বসৰ নিধি বাম-কৃষ্ণ নাম ।
 মুখ ভৰি ভৰিয়া সদায়ে বোলা বাম ॥৪৫৩

ସଦାয়ে ଭାବିତେ ବାମ ଯାବ ବସ ବାଡ଼େ ।
 ବାମ-କୃଷ୍ଣ ନାମେ ଆବ ତାହାକ ନଞ୍ଛାଡ଼େ ॥୪୫୫
 ହରି ସେରା ବିନେ ଆବ সকଳେ ଅସାର ।
 ଏହି ମାନେ ଯାତ୍ର ସର୍ବ୍ବ ଶାନ୍ତବ ବିଚାର ॥୪୫୬
 ନାମର ଭାଗୁର ମୁଖେ ଚୈତ୍ତ୍ବ କତ ଭାଗେ ।
 ଆନନ୍ଦେ ଭାବିଯୋ ବାମ ଯାବ ଯତ ଲାଗେ ॥୪୫୭
 ମନେ ମୁଖେ ଏକ କରି ସଦା ବୋଲା ବାମ ।
 ଲାଭିବା ପରମାନନ୍ଦ ଦୂର ହେବ କାମ ॥୪୫୮
 ବାମ-କୃଷ୍ଣ ନାମ ଯାବ ମୁଖେ ଚୈତ୍ତ୍ବ ଗୀତ ।
 ନାମର ପ୍ରମାଦେ ମିଟୋ ଚୈତ୍ତ୍ବ କୃତକୃତ୍ୟ ॥୪୫୯
 ବାମ-କୃଷ୍ଣ ବାମ-କୃଷ୍ଣ ବୋଲ ଭାବି ଶାନ୍ତେ ।
 ନଚଳିବା ତେରେସେ ଦୁର୍ଘୋର ଯମ-ବାଟେ ॥୪୬୦
 ବାମ-କୃଷ୍ଣ ନାମ ବସେ ଚିନ୍ତକ ଭିଜାର ।
 ବୋଲ ବାମ-କୃଷ୍ଣ ହରି ତେଜି ଲାଜ ଭାର ॥୪୬୧
 ବାମ-କୃଷ୍ଣ ନାମେସେ ସ୍ବଧର୍ମ୍ମ ଚୈତ୍ତ୍ବ ଯାବ ।
 ଯମ-କାଳ-ମାୟାର ଗୁଚିଲ ଅଧିକାର ॥୪୬୨
 ବାମ-କୃଷ୍ଣ-ନାମ ଯାବ ଥାକଇ ମୁକତ ॥
 ଯମ ଯମ-ଦୂତକ ନେଦେଧେ ମପୋନତ ॥୪୬୩
 ବାମ କୃଷ୍ଣ ନାମ ସଦା ଲରେ ଯିଟୋ ନବେ ।
 ଯମ ରାଜା ତାହାର ଲିଖନ ଦୂଷ କରେ ॥୪୬୪
 ବାମ କୃଷ୍ଣ ନାମ ସଦା ଫୁରେ ଯିଟୋ ଗାହି ।
 ତାହାବେସେ ସମସ୍ତ ବିଧିନି ଚୈତ୍ତ୍ବ ଛାହି ॥୪୬୫

মহিমামুক্ত উপদেশ

বাম-কৃষ্ণ নাম যাৰ মুখত থাকয় ।
 তাহাৰেমে জানিবা মিলিল মহোদয় ॥৪৬৫
 বাম-কৃষ্ণ কীৰ্ত্তনে স্বভাৱ ভৈলা যাৰ ।
 সিও ভৈল হৰিৰ হৰিও ভৈলা তাৰ ॥৪৬৬
 বাম-কৃষ্ণ নামক সততে যিটো গাৰে ।
 তাক হৰি ৰাখিয়া ফুৰন্ত সৰ্ব্বভাৱে ॥৪৬৭
 বাম-কৃষ্ণ নাম যিটো সততে স্মৰে ।
 হৰিৰ পৰম প্ৰিয় ভৈল সিটো নৰে ॥৪৬৮

নিন্দা

বাম বুলি তৰে মহা মহা অন্ত্য জাতি ।
 যিটো নাম নলৱে হীনতো হীন আতি ॥৪৬৯
 বাম-কৃষ্ণ বুলিহা সংসাৰ স্থখে তৰে ।
 বাম-কৃষ্ণ নুবুলি জনম ঝুণ্টা কৰে ॥৪৭০
 বাম-কৃষ্ণ নুবুলি তৰিবা কিসে সন্মৈ ।
 বামনাম নলৈলে ধৰিয়া নিবে যমে ॥৪৭১
 হৰিকো প্ৰকাশ কৰে বাম কৃষ্ণ নামে ।
 হেন নাম নলৈয়া মৰয় কোন কায়ে ॥৪৭২
 গাৰো ভোট যৱনে হৰিৰ নাম লয় ।
 হেনয় হৰিৰ নাম সজ্জনে নিন্দয় ॥৪৭৩
 হৰিনামে বৰে অন্ত্য জাতিকো মুকুত ।
 সজ্জনে নামক নিন্দে কিনো অমৃত ॥৪৭৪

মহাপাপী তৰে হৰি নামৰ কীৰ্তনে ।
 হেন নাম নলৈয়া সজ্জন ভৈল কেনে ॥৪৭৫
 দুখময় ক্ষুদ্ৰে বিষয়ক আশা কৰি ।
 একান্তে নভজে পূৰ্ণানন্দ মহা হৰি ॥৪৭৬
 আপুনি নলৱে নাম আনকো নিন্দয় ।
 কোটি জনমকো লাগি দুৰ্ঘোৰ সঞ্চয় ॥৪৭৭
 হৰিনামে কৰে সংসাৰৰ বন্ধ ছেদ ।
 হেন নামে নাহি ইচ্ছা কিনো ভৈল খেদ ॥৪৭৮
 বাম-কৃষ্ণ হৰি নাম নিগম নিগূঢ় ।
 সদা মুহূৰ্ত্তে কেনে পাপমতি মুঢ় ॥৪৭৯
 হৰি পদসেৱা স্তুত ভকতে জানয় ।
 আন জনে আৰ গন্ধ মাত্ৰো নপায় ॥৪৮০
 হৰিপাৱে শুদ্ধ ভাৱে যি জনে ভজয় ।
 হৰিনাম লৈয়া স্তুত দুৰ্গতি তৰয় ॥৪৮১
 মানৱী জনম পাই হৰি নভজিলা ।
 অৱশ্যে হৈবাহা ভাই তৃণ তক শিলা ॥৪৮২
 হৰি কীৰ্ত্তনক যিটো জনে হেলা কৰে ।
 আপোনাক আপুনি বঞ্চিলে সিটো নৰে ॥৪৮৩
 মনুষ্য শৰীৰ পাই কৃষ্ণক নভজে ।
 এহিমান দোষে ঘোৰ সংসাৰত মজে ॥৪৮৪
 যত্নৰ মুখত পৰি নভজে হৰিক ।
 সিটো অধমৰ জীৱনত ধিক ধিক ॥৪৮৫
 হৰিপদে নভজে শাস্ত্ৰৰ সাৰ বুজি ।
 বেজামুৱা যমদূতে তাক ফুৰে খুজি ॥৪৮৬

নবতনু পায় হবি নভজে বি নবে ।
 সংসারব অনন্ত যোনিত ভ্রমি হবে ॥৪৮৭
 মনুষ্য শরীর পাই হবি নভজিল ।
 ছুর্ঘোর সংসারে সিটো চিত্ত নিমজিল ॥৪৮৮
 কলিয়ুগে হবিনাম নকবে কীর্তন ।
 আপোনাক আপুনি বঞ্চিলে সিটো জন ॥৪৮৯
 হবি ভজি হবিনাম নলরে সাক্ষাত ।
 আপোনাক আপুনি কবিল আত্মঘাত ॥৪৯০
 ব্রহ্মার প্রার্থনৌ ইটো নবতনু পায় ।
 নভজিলে হবিক বঞ্চিলে বিষ্ণুমায়া ॥৪৯১
 একান্ত শরণে যিটো নভজিলে হবি ।
 ছুর্ঘোর যাতনা ভুঞ্জিবেক মবি মবি ॥৪৯২
 হবি-পদ-সেরা সর্ব শাস্ত্রের নির্ণয় ।
 মৃত্যুহতি মনুষ্যে ইয়াক নজানয় ॥৪৯৩
 হবিকো কবয় বশ্য কীর্তন ভকতি ।
 হেন নাম নধরিয়া যায় অধোগতি ॥৪৯৪

মহিমা

বাম-কৃষ্ণ হবিনাম মুখে থাকে যাব ॥
 সেহিসে হবির প্রিয় হবি ভৈলা তাব ॥৪৯৫
 বাম-কৃষ্ণ হবি যিটো সততে বোলয় ।
 সিটো মহাজনে মুকুতিকো নগণয় ॥৪৯৬
 বাম-কৃষ্ণ নাম ভকতের মহাধন ।
 সদা নাম লবয় আনন্দ কবি মন ॥৪৯৭

অনন্ত নাৰদ শুক সনতকুমাৰ ।
 তাৰা গাৱে হৰিযশ জানি যোগ-সাৰ ॥৪৯৮
 হৰিনাম কীৰ্ত্তনৰ শৱদ তুমুল ।
 আনন্দৰ ভৰে হোৱে ভকত আকুল ॥৪৯৯
 ৰাম-কৃষ্ণ নামৰ দেখিয়ো কেনে বল ।
 অধমকো কৰে নামে পৰম-নিৰ্মল ॥৫০০
 হৰিনামে নাহিকে নিয়ম অধিকাৰী ।
 ৰাম বুলি তৰে মিৰি আসন্ন কছাৰী ॥৫০১
 ৰাম-কৃষ্ণ নাম সম নাহিকে বান্ধৱ ।
 ৰাম-কৃষ্ণ নামে মিলে পৰম উৎসৱ ॥৫০২
 ভকত জনৰ হৰি নামেৰে সৰ্ব্বস ।
 মুকুতিকো ঠেলি আগ হোৱে হৰি-যশ ॥৫০৩
 ৰাম-কৃষ্ণ নামেৰে ছিগুয় কৰ্ম্ম-বন্ধ ।
 মিলয় মনত সুখ পৰম আনন্দ ॥৫০৪
 ৰাম-কৃষ্ণ ভাবিতে তেজয় কাল সাপে ।
 হৰি ভকতক দুখ দিবে কাৰ বাপে ॥৫০৫
 হৰিৰ কীৰ্ত্তন শুনি হয় মহাভয় ।
 কালমৃত্যু দুয়ো থৰ থৰিয়া কম্পয় ॥৫০৬
 কেমনে জানিব হৰি-নামৰ মহিমা ।
 ব্ৰহ্মা হৰ অনন্তে নপান্ত যাৰ সীমা ॥৫০৭
 হৰি গুণ-নাম যশ ভকতি উত্তম ।
 যাৰ ধ্বনি শুনি কম্পে কলি-কাল-যম ॥৫০৮
 হৰিনামে যত পাপ সংহৰিতে পাৰে ।
 ততক পাতকী পাপ কৰিতে নপাৰে ॥৫০৯

বামকৃষ্ণ গোপাল গোবিন্দ ঋতুমানি ।
 বাম-কৃষ্ণ নাম মহা পাপৰ অগনি ॥৫১০
 বাম-কৃষ্ণ নামৰ মহিমা অদভূত ।
 নিকট চাপিয়া কি কাৰবে যমদূত ॥৫১১
 বাম কৃষ্ণ বাম কৃষ্ণ বাম কৃষ্ণ সাৰ ।
 ভাবিতে পৰম সুখ ভয় নাহি আৰ ॥৫১২
 বাম-কৃষ্ণ নাম সৰ্ব সুখৰ নিবাস ।
 বাম-কৃষ্ণ ভাবিতে কৃষ্ণৰ পারে পাশ ॥৫১৩
 আপোন নামৰ সঙ্গ নছাড়ন্ত হৰি ।
 যেই নাম সেই হাৰ জানা নিষ্ঠ কৰি ॥৫১৪
 বামকৃষ্ণ সম ধৰ্ম নাহিকে নিগমে ।
 যিটো সদা বোলে বাম কি কৰিব যমে ॥৫১৫
 হৰিচৰণত প্রেম মিলিল যাহাৰ ।
 আন কোন সম্পত্তি হৰিয়ো ভৈল তাৰ ॥৫১৬
 কৰ্ণাঞ্জলি পিয়া হৰি-চৰিত্র অমৃত ।
 হৰিৰ নিকট পারে হোৱে কৃতকৃত্য ॥৫১৭
 মাধৱৰ নাম-গুণ কীৰ্তন কৰিয়া ।
 হৰিক পাৱয় সুখে মায়াক তৰিয়া ॥৫১৮
 হৰিনাম কীৰ্তনত নাহি একো হানি ।
 শুনন্তে অমৃত স্ৱৰে বাম-কৃষ্ণ বাণী ॥৫১৯
 যাৰ মুখে বাম-বাণী আসে সবসৰি ।
 জানিবা নিশ্চয় তাৰ বশ্য ভৈল হৰি ॥৫২০
 হৰি যাৰ বশ্য ভৈল তাৰ কিবা বৈল ।
 হৰিৰ কৃপাৰ পাত্রে সিসিজন ভৈল ॥৫২১

বাম-কৃষ্ণ নামৰ কমল বোল শুনি ।
বেঙ্কামুৱা যমদূত পলায়ে আপুনি ॥৫২২

আত্ম উপদেশ

হৰিনাম এৰি মন কি কাম কৰস ।
মায়া-মোহজালে পৰি মিছাত মৰস ॥৫২৩
হৰিনাম ধৰ মন হৰি নাম ধৰ ।
আশা নামে নদী মাজে মিছাত নমৰ ॥৫২৪
ৰামনাম লৈয়ো মন ৰামনাম লৈয়ো ।
মিছা আশা লাজ কাজ পাশ কৰি থৈয়ো ॥৫২৫
ৰাম-কৃষ্ণ বোল মন ৰাম-কৃষ্ণ বোল ।
অসাব সংসাৰ-স্থখে তাৰ আশা ভোল ॥৫২৬
হৰিপদে ভজ মন হৰিপদে ভজ ।
ঘোৰ আশা নদী মাজে মিছাত নমজ ॥৫২৭
ৰামনাম লৈয়ো মন তেজ আশা আন ।
ভকতৰ সঙ্গ পাতা নামৰ দোকান ॥৫২৮
ভজ মন কপট তেজিয়া হৰি পাৰে ।
সৰ্বসাক্ষী হৰিত কপট নুযুৱাৰে ।
গোপাল গোবিন্দ ৰাম বোল পাপী মন ।
অন্টায় নকৰ লগে সাক্ষী চৈধ্য জন ॥৫৩০
ৰাম-কৃষ্ণ হৰি মন বুলিয়ো বতনে ।
ব্রহ্মাৰো দুৰ্গাভ নাম তাৰে হেলা কেনে ॥৫৩১
মন বোল ৰাম-কৃষ্ণ পৰম আনন্দে ।
মুকুতি তেজিয়া জপে সনক সনন্দে ॥৫৩২

প্রার্থনা

হে প্রাণবন্ধু কৃষ্ণ কৃপাব ঠাকুর ।
 অণু এক কৰা দয়া মায়া হোক দূৰ ॥৫৩৩
 জয় জয় কৃপাময় দেৱ যত্নপতি ।
 তোমাৰ চৰণে মাগো অমূল্য ভকতি ॥৫৩৪
 হে হে পৰমানন্দ প্রভু কৃপা-সিদ্ধি ।
 ভকতি আনন্দ-ৰস মাগো এক বিন্দু ॥৫৩৫
 পতিত পড়িয়া বৈলো এভৱ সাগৰে ।
 পতিত-পাৱন নাম ভৈল কিবা তৰে ॥৫৩৬
 অৰুণ চৰণে মই পাপীক তাৰিয়ো ।
 পতিত-পাৱন নাম সফল কৰিয়ো ॥৫৩৭
 আতুৰ ভৈলোহো হৰি বিষয়-বিকলে ।
 কৰিয়ো উদ্ধাৰ মোক চৰণ কমলে ॥৫৩৮
 হে কৃষ্ণ কৃষ্ণ নাথ কৰা পৰিত্ৰাণ ।
 তনু-নাৱ বুৰি আসে নাহিকে গিয়ান ॥৫৩৯
 নাম ধন দিয়া মোৰে কিনা বনমালী ।
 দাস পাই নলৱা কমন ঠাকুৰালি ॥৫৪০
 নিজ দাস কৰি হৰি মোৰে কিনা কিনা ।
 আন ধন নলাগয় নাম-ধন বিনা ॥৫৪১
 জয় জয় ৰাম-কৃষ্ণ শৰণ তোমাৰ ।
 কৃপাব সাগৰ কৃপা কৰা একবাৰ ॥৫৪২
 দিয়ো দৰশন পাৱে পশিলো শৰণ ।
 ভক্ত জনৰ ধন তুমি নাৰায়ণ ॥৫৪৩

নিবেদন

যাদর যাদর যাদর যাদর দেৱ ।
 তুমি বিনে স্নহদ বান্ধৱ নাহি কেৱ ॥৫৪৪
 কেমনে ভজিবো হৰি চৰণ তোমাৰ ।
 দুৰ্ঘোৰ মায়ায়ে মন মুহিলে আমাৰ ॥৫৪৫
 ৰাম বুলি তৰিবে দঢ়াই আছো মন ।
 তুমি হৰি দীনবন্ধু পতিত-পাৱন ॥৫৪৬
 পতিত-পাৱন ৰামকৃষ্ণ কৃপাসিদ্ধু ।
 আমি পতিতক নছাড়িবা দীন-বন্ধু ॥৫৪৭
 হা হৰি মোৰে প্ৰাণ জীৱন মুৰাৰি ।
 অনাথৰ নাথ ভকতৰ ভয়হাৰী ॥৫৪৮

প্ৰশংসা

শ্ৰীৰাম নামে ৰতি মিলিল যাহাৰ ।
 সিসি ভাগ্যৱশ্তে পাইলে সংসাৰৰ পাৰ ॥৫৪৯
 হৰি-গুণ ভকতৰ কৰ্ণৰ ভূষণ ।
 যিটো সদা বোলে ৰাম সিসি মহাজন ॥৫৫০
 নিত্যানন্দময় ৰাম ভকতৰ ধন ।
 হৰি বিনে আন ধন সবে অকাৰণ ॥৫৫১
 আন ধৰ্ম্ম নাহি হৰি নামক উপাম ।
 হৰিৰ বল্লভ যিটো সদা বোলে ৰাম ॥৫৫২
 কৃষ্ণনাম সদায়ে আনন্দে যিটো ধৰে ।
 বংশ সমে তবয় হৰিকো বশ্য কৰে ॥৫৫৩

হৰি গুণ গারে ঘিটো কৰিয়া নিশ্চয় ।
 হৰিক সুহৃদ পারে মৃত্যু কোন ভয় ॥৫৫৪
 যাৰা সবে বামনাম গায় হৰিষে ।
 তাপ দূৰ হোৱে যেন অমৃত বৰিষে ॥৫৫৫
 বাম-কৃষ্ণ হৰিনাম পৰম অমৃত ।
 ঘিটো মহাজনে লৱে হোৱে কৃতকৃত্য ॥৫৫৬
 হৰিগুণ কীৰ্তনে স্বভাৱ ভৈল যাৰ ।
 সংসাৰত দুৰ্লভ থাকিল কিবা তাৰ ॥৫৫৭
 কিনো ভাগ্য কিনো ভাগ্য কলিৰ প্ৰজাৰ ।
 হৰিগুণ কীৰ্তনে স্বধৰ্ম ভৈল যাৰ ॥৫৫৮
 হৰি গুণ নামক কীৰ্তন ঘিটো কৰে ।
 কলিৰ দোষক বঞ্চিলেক সিটো নৰে ॥৫৫৯
 বামনাম লৈয়া পাপীজনো তৰে স্মৃথে ।
 হেন হৰিনাম ভাণ্ডাৰ ভৈল মুখে ॥ ৫৬০
 যি সব চতুৰ নৰে বিষ্ণুক ভজয় ।
 পৰম কৃতার্থ ভৈল সিটো মহাশয় ॥ ৫৬১

কলি-ধৰ্ম্ম

বামকৃষ্ণ নাম ভকতৰ নৱ নিধি ।
 কলিয়ুগে বেকত কৰিল কোন বিধি ॥৫৬২
 ধন্য ধন্য কলিৰ লোকৰ কিনো ভাগ ।
 সৰ্ব্ব ধৰ্ম্ম চেলি বামনাম ভৈল আগ ॥৫৬৩
 কলিত কাৰ্ত্তন ঘিটো কৰে হৰিনাম ।
 তাৰ আৰ আচৰিবে নথাকিল কাম ॥৫৬৪

নাহিকে কলিত ধর্ম কীৰ্ত্তনব সম ।
 যিটো গারে হৰি-গুণ সিসি নবোত্তম ॥৫৬৫
 কলিত কীৰ্ত্তনে মিলিবেক মহাভাগ ।
 সংসাৰক তৰি মাধৱক পাইবা লাগ ॥৫৬৬

নাম

কেশৱ কমলাকান্ত অনন্ত অনাদি ।
 নিত্য নিৰঞ্জন শুদ্ধ বুদ্ধ বেদ-বাদী ॥৫৬৭
 জয় জয় জগত-জনক জগজীৱ ।
 অনন্ত অচ্যুত সনাতন সদাশিৱ ॥৫৬৮
 ৰাম-কৃষ্ণ ৰাম-কৃষ্ণ ৰাম-কৃষ্ণ নাম ।
 ৰাম-কৃষ্ণ ৰাম-কৃষ্ণ ৰাম-কৃষ্ণ ৰাম ॥৫৬৯
 গোপাল গোৱিন্দ ৰাম-কৃষ্ণ নাৰায়ণ ।
 কমল-লোচন হৰি পতিতপাৱন ॥৫৭০
 ৰাম নাৰায়ণ হৰি ৰাম নাৰায়ণ ।
 ৰাম-কৃষ্ণ নিৰঞ্জন শিৱ সনাতন ॥৫৭১
 গোপাল গোপীনাথ গোৱিন্দ মাধৱ ।
 জীৱেৰ জীৱন যদুনন্দন যাদৱ ॥৫৭২

তাৎপৰ্য্য

বৈকুণ্ঠৰ কল্পতক ভাগৱত শাস্ত্ৰ ।
 ইহাৰ উত্তম ফল হৰিনাম মাত্ৰ ॥৫৭৩
 হৰিনামে হৰিনামে হৰিনামে গতি ।
 হৰিনামে ভকতৰ কেৱল ভকতি ॥৫৭৪

কৃষ্ণ পাদ-পদ্ম দুই মোৰ নিজ গতি ।
 হৰিনাম বিনে আন নজানো ভকতি ॥৫৭৫
 বাম-কৃষ্ণ বাম-কৃষ্ণ বাম-কৃষ্ণ সাৰ ।
 বাম কৃষ্ণ বিনে ঝুঁটা আরব বিচাৰ ॥৫৭৬
 শ্ৰীৰাম নাম ভকতৰ বিত্ত সাৰ ।
 সংসাৰ সাগৰে বামনামে দুৰ্গ পাৰ ॥৫৭৭
 হৰিনাম কীৰ্ত্তনেসে পৰম মঙ্গল ।
 পাৱয় পৰমানন্দ গুচে কৰ্মফল ॥৫৭৮
 ব্ৰহ্মা হৰে ভজন্ত হৰিৰ দুই পাৰে ।
 যুকুতসকলে সদা বামনাম গাৱে ॥৫৭৯

বিৰকতি

বিষয়ৰ আশা ভঙ্গে ভক্তৰ হৰিষ ।
 দেখয় বিষয়-স্থখ বিষ্ঠাৰ সদয় ॥৫৮০
 বিষয়ৰ স্থখ যত সকলো অসাৰ ।
 জানিয়া ভকতে তাক কৰে পৰিহাৰ ॥৫৮১

স্ততি

মুৰাৰি মাধৱ মধুৰিপু বাম ।
 তুমি ভকতৰ ধৰ্ম্ম অৰ্থ মোক্ষ কাম ॥৫৮২
 মুৰাৰি মনোহৰ ভগৱন্ত দেৱ ।
 তুমি বিনে পতিতৰ গতি নাহি কেৱ ॥৫৮৩
 কৃপাৰ সাগৰ কৃপাময় কৃপানিধি ।
 তুৱা গুণ-নামে ভকতৰ সৰ্ব্বসিদ্ধি ॥৫৮৪

কিনো কৃপানয় দেৱ প্ৰভু যছৰায় ।

মুখ মাজে থৈলা নাম সৰ্ব্বক্ষণে পায় ॥৫৮৫

ঈশ্বৰ নিৰ্ণয়

লোচাৰি

কৃষ্ণ এক দেৱ দুঃখহাৰী কাল মায়াদিবো অধিকাৰী

কৃষ্ণ বিনে শ্ৰেষ্ঠ দেৱ নাহি নাহি আৰ ।

সৃষ্টি স্থিতি অন্তকাৰী দেৱ তান্ত বিনে আন নাহি কেৱ

জানিবা বিষ্ণুসে সমস্ত জগতে সাৰ ॥৫৮৬

নমো নমো নিত্য নিৰঞ্জন নাৰায়ণ শিৱ সনাতন

অনাদি অনন্ত নিগুণ গুণ নিয়ন্তা ।

পৰম পুৰুষ ভগৱন্ত নাহি পূৰ্বাপৰ আদি অন্ত

তুমিসে চৈতন্য সমস্তে ভৱ ভাৱন্তা ॥ ৫৮৭

ব্ৰহ্মা মহাদেৱ লক্ষ্মী দেবী কায়-বাক্য-মনে স্থিৰ কৰি

পৰম আনন্দে চৰণ সেৱন্ত যাৱ ।

সদা জন্ম জৰা মৃত্যু হীন শ্ৰীমন্ত হৃন্দৰ গুণনিধি

বিষ্ণুত বিনাই কোন দেৱ আছে আৰ ॥৫৮৮

যাৰ পদোদকে দেবী গঙ্গা যাৰ বাক্যে হয় আছে বেদ

পৰম পতিতো তবয় যাহাৰ নামে ।

সৃষ্টি স্থিতি প্ৰলয়ৰ ঘিটো পৰম কাৰণ নাৰায়ণ

হেন ঈশ্বৰক নভজয় কোন কামে ॥৫৮৯

অপাৰ সংসাৰ সিদ্ধ আৰ বিষ্ণুসে পৰম পাৰ যত

পাৰ আছে তাত পৰম্পৰমাত্মা ৰূপে ।

নাম-ধোকা

তেন্তে তুমি জানা ব্রহ্মপাৰ পৰ-পাৰ ভূত যত পাৰ
তাসম্বাৰ পাৰ বিমুগ্ধে পাৰ স্বৰূপে ॥৫৯০

উপদেশ

স্বাসনা দুৰ্বাসনা দুই বন্ধৰ মোক্ষৰ মূল হেতু
শুনা যেন মতে ওপজয় পুৰুষত ।

সন্তৰ কৃপাত স্বাসনা স্থখে পুৰুষক পাৰে জানা
হোৱে দুৰ্বাসনা সন্তৰ মন কোপত ॥৫৯১

মহন্তৰ বাক্য যিটো কৰে তাক স্বাসনা অনুসাৰে
সন্তৰ কৃপাত ভঞ্জে গৌৰিন্দৰ পাৰে ।

যিটো মহন্তক নিন্দা কৰে তাক দুৰ্বাসনা বেঢ়ি ধৰে
কৃষ্ণক ভজিবে নপাৰয় মুঢ়ভাৱে ॥৫৯২

কৃষ্ণপদ মাত্ৰ সেৱা কৰে সমস্তে কামনা পৰিহৰে
বেদ ব্যৱহাৰ কদাচিতো নলজয় ।

কৃষ্ণপদ দেৱা-স্থথ মনে কৰে অনুভৱ সৰ্বক্ষণে
ইহাক মহন্ত বুলিয়া জানা নিশ্চয় ॥৫৯৩

শুনিয়ে সজ্জন শাস্ত্ৰসাৰ সকল সম্পত্তি জানা তাৰ
হৰিভক্তি বসে সন্তোষ মন যাহাৰ ।

চৰ্ম্মৰ নিৰ্ম্মিত পাঠেন জুড়ি চৰণ ঢাকিলে যিটো জনে
যেন-সবে ভূমি চৰ্ম্মাৱৃত ভৈল তাৰ ॥৫৯৪

অন্তৰত এক ঈশ্বৰক দেখিয়োক নানা বাহিৰত
অন্তৰত বোধ বাহিৰত জড়প্ৰায় ।

বুদ্ধিত সমস্তে তেজিয়োক বাহিৰত সঙ্গ দেখায়োক
এহি ভাৱে বাম লোকত ফুৰা বেঢ়াই ॥৫৯৫

ছবি

অবিবস্ত ভকতৰ বেদ লজ্জিবাৰ দোষ
জানিবাহা ইহাক নিশ্চয় ।
পৰম বিবস্ত যিটো কৃষ্ণৰ ভকত ভৈল
তাৰ একো নাহিকে নিৰ্ণয় ॥৫৯৬

লেখাৰি

তাৱত কৃষ্ণৰ ভক্ত নৰে ভক্তি অবিবোধী কৰ্ম কৰে
কৃষ্ণৰ কথাত ৰতি যাৱে নুপুজয় ।
যেবে ভৈল কৃষ্ণকথা ৰত নিত্য নৈমিত্তিক আদি যত
কথাৰ বিবোধী জানিয়া সবে তেজয় ॥৫৯৭
সমস্তে তপক আচৰোক পড়োক পৰ্বতে উঠি যত
তীৰ্থত ভ্রমোক পড়োক বেদনিচয় ।
যজ্ঞোক সমস্তে যজ্ঞচয় যোগক জানোক সমস্তয়
হৰিবিনে কদাচিতো মৃত্যু নতৰয় ॥৫৯৮

মহিমায়ুক্ত উপদেশ

ব্যাস নিগদতি লুকমতি শুনিয়ে আনন্দে কৰ্ণ পাতি
দেও উপদেশ উৰ্দ্ধবাহু উচ্চ কৰি ।
এহিমাণে মাত্ৰ মহামন্ত্ৰ সংসাৰ দুৰ্ঘোৰ বিষহাৰী
নমো নাৰায়ণ বুলিয়োক মুখ ভৰি ॥৫৯৯
সকল নিগম কল্পতক তাৰ ফল মহাভাগৱত
শুক মুখে আসি ভূমিত ভৈলা বিদিত ।
বসন্ত চতুৰ ঘিটো জনে কৃষ্ণৰ চৰণে দিয়া মনে
পৰম সন্তোষে গিয়োক ফল অমৃত ॥৬০০

হৰিক সতত শ্রবা প্রজা সমস্ত পুণ্যব ইমে বাজা
 হৰিক শ্রবণে সিঁজয় পুণ্য কিঙ্কব ।
 নপাসবিবাহা কদাচিত্ত শুনা কথা ইটো বিপবীত
 হৰি পাসবিলে সিঁজে পাপ নিবন্তব ॥৬০১
 শুনিয়ো পার্বতী তুমি এবে বাম বাম বাম বোলা য়েবে
 তোমাৰ বদন হৈবেক শ্রেষ্ঠ অমূল্য ।
 বাম বাম বাম বাম বুলি বাম বামতো বমোহো সৰ্ব্বক্ষণে
 জানা বামনাম সহস্র নামৰ তুল্য ॥৬০২
 বেদাগম আদি কৰি যত বিস্তৰ শাস্ত্রত নাহি কাজ
 বিস্তৰ তীৰ্থত নাহি কিছু প্রয়োজন ।
 সংসাৰ তৰিতে খোজা য়েবে আপোন মোক্ষৰ হেতু তেবে
 গোরিন্দ গোরিন্দ বেকতে বোলা বচন ॥৬০৩
 মাধৱে বোলন্ত ধনঞ্জয় মহা দুৰাচাৰো আতিশয়
 আন দেৱ তেজি মোকেসে মাত্ৰ ভজয় ।
 তাকেসে পৰম সাধু বুলি মানিবা মনত সৰ্ব্বক্ষণে
 যিহেতু সম্যকে কৰিলে মোক নিশ্চয় ॥৬০৪
 তন্ত্ৰিৰ মহিমা বিপবীত অধৰ্ম্ম তেজিয়া ধৰ্ম্ম চিত্ত
 হোৱে শীঘ্ৰ মোক ভজি জানা কুন্তীহৃত ।
 আক যি কুতৰ্কী নমানয় তথা গৈয়া বায়া বাস্তৱ
 বাহু মেলি কৰা অঙ্গীকাৰ অদভুত ॥৬০৫
 মোহোৰ পৰম ঈশ্বৰ দুৰাচাৰ ভক্তো নোহে নষ্ট
 কিন্তু সিটো ভক্ত কৃতার্থ আতি হোৱয় ।
 তোমাৰ প্রগল্ভ প্রৌঢ়ি শুনি সমস্তে কুতৰ্ক পৰিহৰি
 গুৰুয়ে তোমাত কৰিবে সবে আশ্ৰয় ॥৬০৬

আমার নিৰ্মল ভকতিত ছৰাচাৰো তৰে কোন চিত্তে
আমাক ভজিয়া চাণালো তৰে সংসাৰ ।

স্ত্ৰী শূদ্রে বৈশ্য আদি যত বিষয়ত সবে মাত্ৰ বত
লোক ভজি স্মৃথে ইসৰো হোৱে উদ্ধাৰ ॥৬০৭

ব্ৰাহ্মণ ক্ষত্ৰিয় পুণ্য তনু মোক ভজি তৰিবেক পুনু
আত অদভুত নাহিকে কোন সংশয় ।

ৰাজ ঋষি তনু আছা পায় অনিত্য অস্মৃথ লোক জানি
অতি শীঘ্ৰে মোক ভজা সখি ধনঞ্জয় ॥৬০৮

মোতে মাত্ৰ সদা দিয়া মন মোৰ ভক্ত হোৱা সৰ্বক্ষণ
মোকে পূজা মাত্ৰ মোক কৰা নমস্কাৰ ।

কহিয়ো তোমাত সত্যবাণী পাইবা স্মৃথে মোক মহামানী
তুমি প্ৰিয়তম স্নহদ সখি আমাৰ ॥৬০৯

ভগৱন্ত দেৱ নিগদতি শুনিয়ে অৰ্জুন মহামতি
তোমাত কহও পৰম ইটো বহুত ।

ঐশ্বৰ্য্য বিভূতি বলে সনে জানে যিটো মোক নৰোত্তম
দিয়ে ভৈল মোৰ ময়ো ভৈলো তাৰ বশ্য ॥৬১০

অসংখ্য ভাৱে যিটো জনে উত্তম পুৰুষ মোক জানে
তাকে সৰ্ববেত্তা বুলিয় সখি অৰ্জুন ।

সিটো সমস্তকে পৰিহৰি কায়বাক্য মনে যত্ন কৰি
ভজয় আমাক পুৰুষ সিটো নিপুণ ॥৬১১

মোত হস্তে হোৱে চৰাচৰ মোতেসে প্ৰবৰ্ত্তে নিবন্তৰ
ইহাক অৰ্জুন জানে যিটো মহাজন ।

পৰম বিবেকী সিটো জন মোৰ ভাৱে যুক্ত ছয়া মন
মোকে মাত্ৰ ভজে শ্ৰৱণ কৰি কীৰ্ত্তন ॥৬১২

মোতেসে কেরলে দিয়া চিত্ত মোতে মাত্র প্রাণ অপি নিত
অন্তো অন্তো মিলি মোকেসে বোধ কৰায়ে ।

মোকে মাত্র কহে সৰ্ব্বক্ষণে পৰম আনন্দ লভি মনে
আনন্দ-সাগৰে মজি বহে প্রেম ভাৱে ॥৬১৩

বহুশ্রুত জানে যিটো লোক সততে কীৰ্তন কৰে মোক
ধৰি দৃঢ় ব্ৰত কৰি যত্ন বিপৰীত ।

মোৰ সৰ্বোত্তম দুই পাৱে কৰে নমস্কাৰ ভক্তি ভাৱে
তাৰ মোৰ এড়াএড়ি নাহি কদাচিত ॥৬১৪

মাধৱে কহন্তু অৰ্জুনত শুনা ইটো পৰমার্থ তত্ত্ব
ভকতেসে মোৰ মহিমা জানে নিঃশেষ ।

তত্ত্বৰূপে সখি জানি মোক তৰিবা দুৰ্য্যোৰ দুখ শোক
অন্তকালে গৈয়া আমাত হোৱে প্ৰৱেশ ॥৬১৫

কৃষ্ণ নিগদতি সব্যসাচী পৰমার্থ তত্ত্ব লৈয়ো বাছি
সুদৃঢ় বিশ্বাসে শৰণ লৈয়ো আমাত ।

মোতে মাত্র সদা দিয়া চিত্ত গায়ো মোৰ গুণ-নাম গীত
সকলে শাস্ত্ৰৰ কহিলো সাৰ সাক্ষাত ॥৬১৬

ছবি

ভগৱন্ত ভক্তিয়ুক্ত পুৰুষৰ আত্মবোধ
মাধৱৰ প্ৰসাদে মিলয় ।

কৃষ্ণৰ কৃপাত সুখে গুচয় সংসাৰ ভয়
এহিমাণে গীতাৰ নিৰ্ণয় ॥৬১৭

লেখাৰি

জানা শ্ৰীৰাম নাম নিজ সমস্তে শাস্ত্ৰৰে মূল বীজ
সঞ্জীৱনী প্ৰায় যাৰ মনে প্ৰবেশয় ।

যদি হলাহল পান কৰে প্ৰলয় বহ্নিত যদি পড়ে
 মৃত্যুৰ মুখত প্ৰবেশিলা নাহি ভয় ॥৬১৮
 পূৰ্ণ শশী পূৰ্ণ চুন্ধ সিদ্ধু সিমত প্ৰকাশ নকৰয়
 কমনীয় লক্ষ্মী বদনো সিমত নয় ।
 ঈশ্বৰ কৃষ্ণৰ পাদ-পদ্ম ভজি স্পৃহাহীন ভৈল সিটো
 সিটো মন গোটে যিমতে শোভা কৰয় ॥৬১৯
 শ্ৰীমুকুন্দৰ নাম গুণ কীৰ্ত্তন প্ৰকাশে যি দিশত
 সি দিশক প্ৰতি নমস্কাৰ যিটো কৰে ।
 চিদানন্দ ঘন স্বৰূপত ঈশ্বৰ কৃষ্ণত নিত্যাগত
 পৰম আনন্দ কৰে সিটো সাধু নৰে ॥৬২০
 হৰিভক্তি বাজমাৰ্গ গুৰু- পদ-নথ চন্দ্ৰ প্ৰকাশিত
 ঋতি জননীৰ পদ পশু অনুসৰি ।
 ফুৰো হয়। আমি আনন্দিত স্থলন নাহিকে কদাচিত
 মহাজন সবে জানিবা নিশ্চয় কৰি ॥৬২১

নিন্দা

শ্ৰীমন্ত শঙ্কৰে প্ৰকাশিলা গৌৰিন্দৰ গুণ-নাম যশ
 জগতৰ লোকে পৰম আনন্দে গারে ।
 হেনয় শঙ্কৰ গুৰু বিনে কমন কাৰণে আন জনে
 লোকৰ মাজত আপুনি গুৰু বোলাৰে ॥৬২২
 বিষ্ণুৰ সহস্ৰ নাম সদা আছন্ত জিহ্বায়ে তাক এড়ি
 সদায়ে বিৰোধী বচন মাত্ৰ বটয় ।
 বুদ্ধি বিমুত্ত পৰিহৰি অসন্ত বস্ত্ৰত বতি কৰি
 যেন বেশ্যা জাৰ পতিত মাত্ৰ বয় ॥৬২৩

সমস্তবে আদি নবতনু উত্তম কোটিয়ো নশায় পুনু
 কোনো ভাগ্যোদয়ে পায় নার দৃঢ় আতি ।
 গুরু ভৈলা আত কর্ণধার কৃষ্ণ ভৈলা অনুকূল বায়ু
 তথাপি সংসার নতবয় আত্মবাতী ॥৬২৪
 মাধরে বোলন্তু শ্রুতি স্মৃতি মোৰ আজ্ঞা বাণী জানা নিষ্ঠ
 যিটো জনে আক উলজিয়া প্রবর্তয় ।
 ভৈল সিটো মোৰ আজ্ঞাছেদী মোৰ ঘেষ করিলেক আতি
 মোৰ ভক্ত হস্তো বৈষ্ণব সিটো নোহয় ॥৬২৫
 যত উগ্র তপ জ্ঞান গুণ যাগ যোগ যজ্ঞ দান পুণ্য
 কিবা প্রয়োজন সাধিবেক তাসম্ভার ।
 কৃষ্ণ জগতৰ গুরু নিষ্ঠ স্মৃথ-মোক্ষপদ দেব ইষ্ট
 তাহান চরণে ভকতি নাহিকে যাব ॥৬২৬
 শিশুর বিষয় আশা আগ যুবা সেৱা কৰে পায় লাগ
 বুদ্ধে ভোগ কৰি পিঠি দিলে বিষয়ক ।
 হৰি ভকতিক পরিহরি বুদ্ধে বিষয়ক টেব কৰি
 পুনু পালটিয়া নিৰেখি আছে কিসক ॥৬২৭
 বালকে কবোক বহুমান যুবায়ে সেৱোক পাৰেমান
 বুদ্ধে বিষয়ৰ বহিভূত ছয়া গৈল ।
 ভোগ কৰিবাক নপাবয় তথাপিতো আশা নছাড়য়
 হৰি হৰি হৰি কিনো বিপৰীত ভৈল ॥৬২৮
 বুদ্ধ সবে জানা বিষয়ক ভোগ কৰিবাক নপাবয়
 ভক্তিহীন বুদ্ধে তেজিতে সমর্থ নয় ।
 দশনবিহীন কুন্তা যেন হাড় চোবাইবাক নপাবয়
 জিহ্বা লড়বড় কৰি মাত্র চেলেকয় ॥৬২৯

বৈষ্ণৱ নিন্দুক সূচকক বিষ্ঠা লুণ্ঠা গ্রাম্য শূকৰক
 বিধাতায়ে দুইকো অজিলন্ত দায়াতৰে ।
 সূচকে জানিয়া নিবন্তৰে সাধু সমন্তক শুদ্ধি কৰে
 যিমতে শূকৰে গ্রামক শোধন কৰে ॥৬৩০
 মৃগ মীন মহাসাধু নৰে মনৰ সন্তোষে তৃণ জলে
 হিংসা শূন্য ছয়া থাকয় জীৱন ধৰি ।
 তথাপিতো ইটো ত্ৰিতয়ৰ কৈৱৰ্ত্ত পিশুন ব্যাধ সব
 ইটো জগতত তিনি অকাৰণে বৈৰী ॥৬৩১
 সমন্তৰে আত্মা নাৰায়ণ আত্মা-স্থখে ৰতি সৰ্বক্ষণ
 এহি হেতু হৰি সমন্তে প্রাণীত সম ।
 তাক্ষ যিটো ভজে স্থখে তৰে নভজি সংসাৰে মজি মৰে
 কৃষ্ণক বিষম বোলয় কোন অধম ॥৬৩২

আত্ম-নিন্দা

হৰিসে কেৱলে সঞ্চা মাত্ৰ বাম বাম বাম বাম বাম
 তান্ত বিনে মিছা যত দেখি শুনি মানে ।
 তাক যিটো মিছা কৰি আশা বাম বাম বাম বাম বাম
 দুৰাচাৰ মন মৰস কেনে অজ্ঞানে ॥৬৩৩

মহিমা

‘বা’ শব্দক উচ্চাৰন্তে বাম বাম বাম বাম বাম
 মুখহন্তে বাজ ছয়া পলায় পাপমানে ।
 পুণ্যমানে হোৱে অভ্যস্তৰ বাম বাম বাম বাম বাম
 ‘ম’ বুলি আতি কপাট মাৰয় টানে ॥৬৩৪

কৃষ্ণ প্রিয়তম আত্মা নিজ বাম বাম বাম বাম বাম
 যাত হস্তে অণুমাত্রকো ভয় নুশুনি ।
 আক যিটো জানে সেহি জন বাম বাম বাম বাম বাম
 বিচারন্ত গুরু সেহিসে হৰি আপুনি ॥৬৩৫
 অনন্ত-শক্তি তুমি বাম লক্ষ্মণ স্ত্রাব বিতীষণ
 হনুমন্ত আদি মহা মহা বীরগণে ।
 আনি তরু-লতা পর্বতক শতেক যোজন সমুদ্রক
 সেতু বান্ধি পাৰ ভৈলাহা মহা যতনে ॥৬৩৬
 হে প্রাণ প্রভু বসুপতি বাম বাম বাম বাম বাম
 তোমাত কৰিয়া তযু গুণ নাম ছাৰ ।
 বিনা সেতু বন্ধ কৰি নবে বাম বাম বাম বাম বাম
 অপাৰ সংসাৰ সমুদ্রৰ হোৱে পাৰ ॥৬৩৭
 কৃষ্ণ কৃষ্ণ কৃষ্ণ বুলি যিটো অন্তকালে নিজ প্রাণ তেজে
 আগৰ শৰদে মুকুতি তাক দিৱয় ।
 আৰ আক কিবা দিবো বুলি আউৰ দুই পদে লজ্জা হুয়া
 ঋণী ভৈলো বুলি দমাইয়া মাথা থাকয় ॥৬৩৮
 হে কৃষ্ণ তযু পদমূলে একান্তে শৰণ লোৱে যিটো
 কোন লাভ ইটো এড়াইবে কালৰ ভয় ।
 তযু ভকতৰ সঙ্গ গোটে সৰ্ব পুৰুষাৰ্থবাশি শিবে
 চড়িয়া কোঁতুকে অত্যন্ত নৃত্য কৰয় ॥৬৩৯
 পৰম দুৰ্বোধ আত্মতত্ত্ব তাৰ জ্ঞাত অৰ্থে হৰি যত
 লীলা অৱতাৰ ধৰা তুমি কৃপাময় ।
 তাহাৰ চৰিত্ৰ সুধাসিদ্ধ তাত ক্ৰীড়া কৰি দীনবন্ধু
 চাৰি পুৰুষাৰ্থ তৃণৰ সম কৰয় ॥৬৪০

উৎকৃষ্ট পদ বেণু সেৱি ছয় উৰ্মি জিনিলেক যিটো
 সিটো পুৰুষৰ জানিবা আশ্চৰ্য্য নাই ।
 আকেসে আশ্চৰ্য্য বুলি ধৰি যাৰ নাম একবাৰ শ্মৰি
 চাণ্ডালো সম্প্ৰতি সংসাৰ-বন্ধ এড়ায় ॥৬৪১
 কৃষ্ণক বোলন্ত ধনঞ্জয় তোমাৰ কীৰ্তনে কৃপাময়
 অতি অনুৰাগে জগতে কৰে হৰিষ ।
 তোম্হাৰ কীৰ্তন অগনিৰ শিখায়ে দগধ হয় আতি
 বান্ধস পিশাচ পলাই যায় দশো দিশ ॥৬৪২

ভাবার্থ

ভক্তি সৰোবৰে কৃষ্ণ-পাদ পঙ্কজত পড়ি নিবন্তৰে
 পৰম আনন্দে ভকত ভ্ৰমৰ জাকে ।
 কৃষ্ণ যশ বস মধুপানে মত্ত হয় আতি সারধানে
 বামনাম বাজহংস বাৰ শুনি থাকে ॥ ৬৪৩
 ঐকান্তিক মহামুনি যত নিবৰ্ত্তিয়া বিধি নিষেধত
 নিগুৰ্ণ ভাৱত স্থিতি হয় নিবন্তৰে ।
 জানি পুৰুষাৰ্থ সাৰ তত্ত্ব কৃষ্ণ কথায়ুত সাগৰত
 কথনে মথনে সদায়ে বৰণ কৰে ॥৬৪৪
 হৰিৰ গুণৰ দেখা বল লভিলেক যিটো মোক্ষ ফল
 তাহাৰা সবাৰো চিত্তক আনয় টানি ।
 এতেকে নিপুণ যিটো জন কৃষ্ণৰ চৰণে দিয়া মন
 হৰিৰ গুণক নছাড়িবা সাৰ জানি ॥৬৪৫
 শুক নিগদতি পৰীক্ষিত যাদ আমি নিগুৰ্ণত স্থিত
 তথাপি উত্তমশ্লোকৰ মহিমা গুণে ।

কবিলেক মোৰ বশ্য চিত্ত ভাগৱত এহু বিপৰীত
 পৰম আনন্দে পঢ়িলো মই আপুনে ॥৬৪৬
 তোমাত কহিবো সেহি শাস্ত্র তুমি আৰু শুনিবাব পাত্ৰ
 মহাপুৰুষৰ সেৱক তুমি সম্প্ৰতি ।
 ই শাস্ত্ৰত শ্ৰদ্ধা মাত্ৰকত যুকুন্দৰ পাদ-পঙ্কজত
 আতি শীঘ্ৰে তাৰ হোৱে জানা সতী মতি ॥৬৪৭
 স্থিতি-স্থিতি-প্ৰলয়ৰ হেতু অনন্ত বিচিত্ৰ কৰ্ম হৰি
 কৰা যিটো তাক গাৱে শুনে প্ৰশংসয় ।
 অপবৰ্গ দাতা ভগৱন্ত তাহান চৰণ-পঙ্কজত
 তিনিবো নিশ্চয় উত্তম ভক্তি হোৱয় ॥৬৪৮

নাম মহিমা

হৰি কীৰ্ত্তনৰ তাপ লাগি পলায় পাপ দশো দিশে ভাগি
 হেৰা পাইলে বুলি ভয়ত ভিড়ি লৱড়ে ।
 ব্ৰহ্মাণ্ড ভিতৰে নপাই ঠাই আৰ ব্ৰহ্মাণ্ডক পলাই যায়
 নামে খেদি নেন্ত ব্ৰহ্মাণ্ডোপৰি বাগৰে ॥৬৪৯
 পাছে পাছে হৰি নামে খেদে একো ব্ৰহ্মাণ্ডত স্থান নেদে
 মহা মহা পাতকৰ গৰ্ব্ব ভৈল দূৰ ।
 এবে কৈক যাইবো বুলি ডৰি কাম্পে পাপ সব তবতৰি
 হৰিনামে পাই দহি কবিলেক চুড় ॥৬৫০
 নামে পুৰুষক শুদ্ধ কৰি বৈলা নাম তাতে ভৰি পুৰি
 ধৰ্ম্মময় তনু ভৈগৈল হৰি ভকত ।
 হৰিৰ ককণা ভৈল তাক উচ্চ কৰি দিয়া হৰি ডাক
 পৰম সন্তোষে নাচে অতি আনন্দত ॥৬৫১

শুদ্ধে বা অশুদ্ধে এক নাম বোলে বা শুনে বা মনে স্মরে
অপবাধহীন পুরুষক সঙ্গে তাৰে ।

দেহ ধন জন অর্থ লোভে পাষণ্ড বুদ্ধিয়ে ঘিটো লোৱে
সেহি হৰিনামে তাৰিতে শীঘ্ৰে নপাৰে ॥৬৫২

স্তুতি

বহুদেৱ নিগদতি হাসি সাক্ষাতে বিদিত ভৈল আসি
তুমিসে পুৰুষ প্রকৃতিতো কৰি পৰ ।

সমস্তে জীৱব বুদ্ধি সাক্ষী কেৱল আনন্দ অনুভৱ
স্বৰূপ সুখৰ সাগৰ দেৱ ঈশ্বৰ ॥৬৫৩

হে কৃষ্ণ যত জীৱ নিত্য তিনি তাপে ছয়া সন্তাপিত
দুৰ্ঘোৰ সংসাৰ তাপত পৰি আছয় ।

তযু পদ শ্বেত-ছত্ৰে প্ৰায় অমৃত বৰিষে সৰ্বদায়
আব ছায়াবিনে নেদেখো আন আশ্ৰয় ॥৬৫৪

বলি নিগদতি যদুপতি বাম বাম বাম বাম বাম
কিনো কৃপা মোক কৰিলাহা নাৰায়ণ ।

দেৱৰো দুৰ্লভ আতিশয় বাম বাম বাম বাম বাম
গৃহতে থাকিয়া দেখিলো তযু চৰণ ॥৬৫৫

শৰণ

শোক মোহ মহাপঞ্চ মাজে অৰ্জুন মগন ভৈল দেখি
পৰম ঈশ্বৰ দৈৱকী-নন্দ নন্দন ।

কৃপায়ে ঈশ্বৰে তত্ত্ব কহি উদ্ধাৰিলা নিজ ভকতক
হেন ঈশ্বৰ চৰণে লৈলো শৰণ ॥৬৫৬

নমস্কাৰ

হে কৃষ্ণ ধনঞ্জয় সখা বৃষ্ণিকুল শ্ৰেষ্ঠ দুৰ্জয় বাজা
 বংশৰ দহন অনন্তবীৰ্য্য গৌৰিনন্দ ।
 গো বিপ্ৰ দেৱ দুখহাৰী যোগেশ্বৰ সমস্তৰ গুৰু
 নমো ভগৱন্ত তযু পদ অবিনন্দ ॥৬৫৭

প্ৰাৰ্থনা

ব্ৰহ্মা আদি জীৱ নিৰন্তৰে বাম বাম বাম বাম বাম
 মায়া শয্যা মাজে আছে ঘুমটি যাই ।
 তুমিহে চৈতন্য সনাতন বাম বাম বাম বাম বাম
 আমি অচেতন নিয়োক নাথ জগাই ॥৬৫৮
 ক্ষুদ্ৰে স্থখে বহু আশা কৰি ভৱকূপে জীৱ আছে পৰি
 কালসৰ্পে দংশি হবাইল চেনন তাৰ ।
 মোক্ষৰূপ তযু বাক্যায়ত কৃপায়ে সিঞ্চিয়া প্ৰতিনিতি
 দয়াময় কৃষ্ণ কৰিয়ো মোক উদ্ধাৰ ॥৬৫৯
 সৰোবৰে গ্ৰাহে ধৰি আছে গজেন্দ্ৰে পীড়াক পায় পাছে
 আকাশে গৰুড় স্কন্ধে চক্ৰ ধৰি হৰি ।
 দেখি সুবৰ্ণৰ পদ্ম ধৰি বোলে দুখে আৰ্ত্তনাদ কৰি
 নমো ভগৱন্ত গুৰু লৈয়ো দাস কৰি ॥৬৬০
 মধুবিপু বাম বঘুপতি তুমি তকতৰ নিজ গতি
 তোমাৰ চৰণে শৰণ কৰিলো সাৰ ।
 নমো দেৱ দীন-দুখহাৰী দয়াশীল দামোদৰ প্ৰভু
 আমি দুখিতক চৰণে কৰা উদ্ধাৰ ॥৬৬১

যে কৃষ্ণ তযু পাদ-পদ্ম পঙ্কব ভিতৰে যোৰ মন
 বাজহংস পশি থাকোক প্ৰভু সৰ্ব্বথা ।

প্ৰাণ প্ৰয়াণৰ সময়ত কফ বাত পিত্ত আদি যত
 কণ্ঠ নিৰোধনে তোমাৰ স্মৰণ কথা ॥৬৬২

হে কৃষ্ণ পুত্ৰপত্নী সঙ্গ তেজি তযু পদ চিন্তি নিত
 গৰ্ব্ব শূন্য সন্ত সৰব আশ্ৰমে যাইবো ।

তাসম্ভাৰ মুখ পদ্ম মাজে হুইবে তযু কথায়ুত নদা
 তাতে মগ্ন হুয়া দেহাৰ হাত এড়াইবো ॥৬৬৩

তাৎপৰ্য্য

চাৰিয়ো দেবৰ চাৰি অক্ষৰ সাৰ কাঢ়ি আনি ব্ৰহ্মাদেৱে
 বেকত কৰিয়া থৈলা নাৰায়ণ বাণী ।

সেহি নাৰায়ণ নাম লৈয়া শুদ্ধ কৰো আমি চিত্ত কায়
 হৰি সন্তোষৰ কাৰণ আন নজানি ॥৬৬৪

একে থানি মাত্ৰ শাস্ত্ৰ নিষ্ঠ দৈৱকীতনয় কৈলা যাক
 দেবো এক মাত্ৰ দৈৱকী দেৱীৰ স্তত ।

দৈৱকী পুত্ৰৰ পদসেৱা কৰ্ম্মো একে এহি মানে মাত্ৰ
 যন্ত্ৰো একে তান নাম মাত্ৰ অদভুত ॥৬৬৫

কৃষ্ণঘণে ধৌত চিত্ত হুয়া সমস্তে ক্ৰেশক তৰি পুনু
 কৃষ্ণদাসে কৃষ্ণ চৰণ মূল নেড়য় ।

সকলে সম্পূৰ্ণ নিজ গৃহ পথিকসকলে পায় লাগ
 ছুঃখ এড়াই পুনু যেন সিটো গৃহ নছাড়য় ॥৬৬৬

সকলে উপনিষদ ধেমু দোহা ভৈলা তাতে নন্দস্ত
 তাৰ বৎস ভৈলা কুন্তীস্তত ধনঞ্জয় ।

হুঙ্ক ভৈলা মহা গীতায়ুত কৃষ্ণৰ চৰণে দিয়া চিত্ত
 হুবুদ্ধিসকলে সন্তোষে পান কৰয় ॥৬৬৭

বস্তু প্রকাশ

আদি সত্য যুগে শুদ্ধ ধর্ম আছিলেক মাত্র হবিনাম
 দেবসবে গুপ্ত করিলে কবি কপট ।
 হেন হবিনাম ব্যক্ত কবি সমস্তে ক্লেশক উদ্ধাবিলা
 শ্রীমন্ত শঙ্করে ভাঙ্গিলা সবাবো পট ॥৬৬৮

আশ্রয়

নোহো জানা আমি চাৰিজাতি চাৰিয়ো আশ্রমী নোহো আতি
 নোহো ধর্মশীল দানব্রত তার্হগামী ।
 কিন্তু পূর্ণানন্দ সমুদ্রব গোপীভর্তা পদ-কমলক
 দাসব দাসব তান দাস ভৈলো আমি ॥৬৬৯

প্রশংসা

সেহি ধন্য লোক শুচিমন্ত সর্ব গুণে শ্রেষ্ঠ বিদ্যারন্ত
 যজ্ঞে তপে আতি সি সি জন শুদ্ধমতি ।
 সি সি জন মহা দাতা জ্ঞানী সি সি সত্যবাদী মহামানী
 পুরুষোত্তমত আছয় যাৰ ভকতি ॥৬৭০

মহিমায়ুক্ত কীর্তন প্রশংসা

যি দিশত মহাভক্ত সবে শ্রীমন্ত কমললোচনক
 পবন সন্তোষে কীর্তন যিটো কবয় ।
 সি দিশক নমস্কার কবি দুর্ঘোব সংসার স্থখে তকি
 আপুনি অচ্যুত স্বরূপ সিটো হোরয় ॥৬৭১
 বমানন্দ পদমূলব মকবন্দ মধুব্রতপ্রাক
 ভকতসকলে যি দিশত প্রকাশয় ।

সি দিশে জানিবা গঙ্গাদেবী অনেক প্রবাহকপে আতি
পৰম নিৰ্মল স্বকপে শোভা কৰয় ॥৬৭২

শ্রীমধুদ্বিষ ঈশ্বৰৰ কীর্তন মঙ্গল নিবন্তৰ
যিটো ভূমিভগে শুদ্ধকপে হোৱে জাত ।

তাৰ ধূলি যিটো শিৰে ধৰে নিশ্চয়ে জানিবা সিটো নৰে
কৃষ্ণৰ পৰম বল্লভ হোৱে সাক্ষাত ॥৬৬৩

হে দেৱ মহেশ্বৰ হৰি তযু কথাযুত পান কৰি
বাঢ়ায়া ভকতি মনক শুদ্ধ কৰয় ।

বৈৰাগ্যেসে সাৰ ভৈল যাৰ হেনয় বোধক লভি সুখে
পৰম নিৰ্মল বৈকুণ্ঠ গৈয়া পাৱয় ॥৬৭৪

হৰি সত্য নিত্য ভগৱন্ত নাহি পূৰ্বাপৰ আদি অন্ত
তাহান চৰিত্ৰ পৰম আনন্দ বস ।

তাক এড়ি মন চুৰাশয় যতেক বিযয় বিষময়
তাকে আশা কৰি সংসাৰে মজি মৰস ॥৬৭৫

মহন্ত সবৰ সঙ্গ লৈয়া হৰিত একান্ত চিত্ত দিয়া
পৰম আনন্দে গায়ো হৰি গুণনাম ।

সহজে কৃপালু দেৱহৰি লৈবা আপোনাৰ দাস কৰি
হৰিদাস ভৈলে হৈবা ভাই পূৰ্ণকাম ॥৬৭৬

নামাঘ্য

কৃষ্ণ নিগদতি অৰ্জুনত দেহাদিক আমি অতিক্রমি
হৈয়া আছো শুদ্ধ ব্রহ্মতো কৰি উত্তম ।

এতেকেসে জানা ইটো লোকে বেদতো প্রখ্যাত হয় আছে
যোৰ নাম ইটো প্রখ্যাত পুৰুষোত্তম ॥৬৫৭

উপদেশ

যিটো মহামতি গুরুজনে হবি ভক্তি পথ উপদেশ
 দিয়া দুঃখময় সংসারৰ পাৰ কৰে ।
 হেনয় পৰম গুরুঋণ স্বজিবাক প্রতি জানা নিষ্ঠ
 অশ্রুত উপায় নাহি অঞ্জলিত পৰে ॥৬৭৮
 হবি ভক্তিদাতা গুরুঋণ স্বজিবাক যিটো অহঙ্কাৰী
 অনেক যতনে মনত আলোচে মাত্ৰ ।
 ঋণ স্বজিবাক নপাৰয় জানিবাহা সিটো দুৰাশয়
 উপলা সদৃশ বিনোদৰ ভৈল পাত্ৰ ॥৬৭৯
 হবি যেন অতি কৃপাময় ভক্ত গুরুজনো সেহি নয়
 দুয়োজন এক শৰীৰত মাত্ৰ ভিন্ন ।
 কৃপাবসে তুষ্ট হয় চিত্ত লোকৰ হিতক চিন্তি নিত
 নিজ গুণে তুষ্ট দুয়ো অহঙ্কাৰে হীন ॥৬৮০

খেদ

আপোন নামক বহুতৰ কৰি নিজ সৰ্ব শক্তি দিয়া
 কালৰ নিয়ম নিবিহিলা স্মৰণত ।
 এতাদৃশী তব কৃপা হৰি মোহোৰ দুৰ্দ্দৈৰ দেখা কিনো
 অনুৰাগ প্রভু নভৈল তযু নামত ॥৬৮১
 কত মহা দুঃখে পুণ্য কৰি অপবৰ্গ যোগ্য নৰতম
 পায় পৃথিবীত বিষয়ত মজি বৈল ।
 ইটো খেদ হৰিসেৱা তোজ আপোনাক আত্মঘাত কাৰ
 সিটো মহাপাপী আপুনি বঞ্চিত ভৈল ॥৬৮২

ভাগৱত প্রশংসা

ভাবত পুবাণ আদি যত প্রকাশ কবয় নানা মত
 যত মহাজন সবার সভা মধ্যত ।
 পবম আনন্দ বসময় কোটি সূর্য্য সম প্রকাশয়
 মহাভাগৱত নোহন্ত যাবে বেকত ॥৬৮৩

পবম পুরুষার্থ

একান্ত ভকত যাৰা হয় কিছু অর্থ তাৰা নবাঙ্কয়
 মহা অদভূত হৰিগুণ-নামময় ।
 পবম মঙ্গল কৃষ্ণযশ যাত পৰে আন নাহি বস
 পবম আনন্দ সমুদ্রে মজি বহয় ॥৬৮৪

শৰণছন্দ

যাদয় যত্ননন্দন, মাধৱ মধুসূদন ।
 তুমি নিত্য নিৰঞ্জন নাৰায়ণ তোমাত লৈলো শৰণ ॥৬৮৫
 ইবাৰ ককণাময় হৰি কমলাপতি
 মোৰে নছাড়িবা নাৰায়ণ ।
 অকণ চৰণ তলে হৰি কমলাপতি
 সত্যে সত্যে পশিলো শৰণ ॥৬৮৬
 হৰি চৰণত শৰণ লৈলো এ হৰি নাৰায়ণ ।
 মানৱী জনম সাক্ষল কৈলো এ হৰি নাৰায়ণ ॥৬৮৭
 গোপাল গোবিন্দ যত্ননন্দন ।
 কৃষ্ণ চৰণে লৈলো শৰণ ॥৬৮৮

বাঘরব অভয় চরণে ।
 সত্যে সত্যে পশিলো শরণে ॥৬৮৯
 বাঘর চরণে লৈলো ।
 মানবী জনম সাক্ষর কৈলো ॥৬৯০
 হবি ও হবি চরণে লাগো ।
 অভয় চরণে শরণ মাগো ॥৬৯১
 বাঘ বঘুপতি বঘুনন্দন ।
 তোমার চরণে লৈলো শরণ ॥৬৯২

ভজন

গোপীনাথ গোরিন্দ বাঘ-কৃষ্ণ হবি ।
 ভজোহো তোমারে পদ-কমলত ধবি ॥৬৯৩
 ভজো গোরিন্দ তোমার পার ।
 মোক নছাড়িবা সেরক দায় ॥৬৯৪
 বাঘ-কৃষ্ণ গোপীনাথ গোরিন্দ ।
 সেবোহো তমু পদ অববিন্দ ।৬৯৫
 প্রণত পালক দেব গোবিন্দ ।
 ভজোহো তমু পদ অববিন্দ ॥৬৯৬
 মোর প্রভু নাৰায়ণ এ
 হবি হবি তোমার চরণে মনে ভজো ।
 তোমাক নজানি ভরসিন্দু যাজে যজো ॥৬৯৭
 ভুবন মোহন বাঘ ভজিলো তোমার পার
 মহা মহা পাণী যার নাম জপি উত্তম পদক পায় ॥৬৯৮

বামকৃষ্ণ নাৰায়ণ নিৰঞ্জন নিৰাকার
নিৰ্বিকার নিৰাময় হৰি ।

চিদানন্দ সদানন্দ পুরুষ পৰমানন্দ
ভজো তুৰা চৰণত ধৰি ।
হৰি-বাম বিভু প্রভু অনন্ত দৈত্যাৰি ॥৬৯৯

নমস্কাৰ

দীনবন্ধু বাম দয়াশীল দেৱ ।
তুৰা পদ কমল সদায়ে কৰো সেৱ ॥৭০০
মোৰ প্রভু বাম কৰুণা সাগৰ ।
আমি ছঃখিতক নছাড়িবা দামোদৰ ॥৭০১
মধুৰিপু বাম কমললোচন ।
তুৰা গুণ-নামে ভৱ-ভয় বিমোচন ॥৭০২
বন্দো মাধৱ মধুৰিপু বাম ।
তুৰা পদ-কমল যুগল হৰি এ ॥৭০৩

উপদেশ

পীউ পীউ পীউ অমিয়া মাধুৰী হৰিনাম বাম বাম ।
দূৰতে তেজিয়া থৈয়ো আন যত মন-কাম বাম বাম ॥৭০৪
বাম-কৃষ্ণ বাম-কৃষ্ণ বোলা ভাই এ
সকল নিগমে ওহি সাৰ ।
অমৰিতে হৰি বশ্য হোৱে ভাই এ,
অখে পাই ভৱ-নদী পাৰ ॥৭০৫
ভাল উপায় পাইলো ভাই ভাই এ·
বামনাম নিগম বহুত ।

এক চিত্ত মনে ভাব ভাই ভাই এ
 যাৰে নাম তাকে কৰা বশ্য ॥৭০৬
 বাম-কৃষ্ণ হৰি বুলিয়ো মুখে ।
 হৰি-পদে মন মজায়ো স্তখে ॥৭০৭
 বাম বুলি ফুৰা বাহু আছাড়ি ।
 কপটৰ মোট পেলাইয়ো ফাড়ি ॥৭০৮
 ভজ ভগৱন্ত ভকতি ভাৱে ।
 নাম লৈয়া গতি পতিতে পাৱে ॥৭০৯
 বামনামখানি ফুৰিয়ো গায়া ।
 কি কৰিবেক তাক হৰিৰ মায়া ৭১০
 বামনামখানি লৈছোক ডাটি ।
 হেলায়ে মাৰিয়ো যমেৰ ঘাটি ॥৭১১
 মুখে বামনাম গাৱ ।
 মায়াৰ বাবু মাৰিয়া যাৱ ॥৭১২
 বাম-কৃষ্ণ নাম জপ সঘনে ।
 হৰিৰ চৰণ নেড়িবা মনে ॥৭১৩
 বাম-কৃষ্ণ বাম-কৃষ্ণ বোলা ।
 আশা-সমুদ্ৰৰ মন তোলা ॥৭১৪
 বাম-কৃষ্ণ হৰি বুলিয়ো ঝাণ্টে ।
 মিলিবে মৰণ হাতে কি বাটে ॥৭১৫
 হৰিত শৰণ লৈয়া যিটো জন এ,
 হৰিৰ চৰিত্ৰ শ্ৰৱণ কীৰ্ত্তন কৰে ।
 দুৰ্ঘোৰি অপাৰ সংসাৰ সাগৰ এ,
 সিটো মহাজনে অতি মহাস্থখে তৰে ॥৭১৬

বাম-কৃষ্ণ বাম-কৃষ্ণ বোলে ভাই এ,
 পবন যতনে তেজিয়া যত অনায়া ।
 তোমাক মই ভাণ্ডে তুমি মোক ভাণ্ডা এ
 চৈধ্যয় সাক্ষীক ভাণ্ডিবা কোন উপায় ॥৭১৭
 ভাবতববিষ ধন্য কলিযুগ,
 হবি হবি হবি হবি হবি এ,
 হবি হবি হবি ব্রহ্মাৰ প্রার্থনী নবতনু অনুপাম ।
 হবিত একান্তে শবণ পশিয়া, হবি হবি হবি হবি এ
 হবি হবি হবি ধর্মশিবোমণি
 ঘুঘিয়ো হবির নাম ॥৭১৮

আত্ম উপদেশ

বিচারি দেখস পামর মনাই এ,
 ইহ পৰলোকে হবিসে স্নহদ বন্ধু বাম বাম ॥৭১৯
 মজিয়া বহস স্নহদ মনাই এ
 হবিগুণনাম অপার আনন্দ সিন্ধু বাম বাম ।
 নিচিস্তি আছস কেমনে মনাই এ
 স্নখের সাগর হবিত কবিয়ো বতি বাম বাম ।
 আলস তেজিয়ো ভজিয়ো মনাই এ,
 ভূত্য-ভয়হাবী হবিসে পবন গতি বাম বাম ॥৭২০
 বাম-কৃষ্ণ বাম-কৃষ্ণ বোল বে পামর মন,
 ভুলিয়া কমনে পাপী মর ।
 যাব মায়া-পাশে বন্দী, ছয়াছ পামক মন,
 তান দুই চরণত ধববে পামক মন,
 ভুলিয়া কমনে পাপী মর ॥৭২১

গোবিন্দ বোল মনাই, মুকুন্দ বোল মনাই,
 ব্রহ্মা হবে যাত শৰণ পশয়,
 আনৰ কোন বৰই ॥৭২২
 বিষয় বিকলে নমৰ মন ।
 সদায় চিন্তিয়ো হৰিচৰণ ॥৭২৩
 নিগম নিগূঢ় হৰিৰ নাম ।
 নলৈয়া মন কৰ কোন কাম ॥৭২৪
 ভৱসিদ্ধি সেতু হৰিচৰণ ।
 যম-কাল-মায়া দুঃখ তাৰণ ॥৭২৫
 কপট আচাৰ তেজিয়া মন ।
 কেৱলে ভজিয়ো হৰি চৰণ ॥৭২৬
 কৈতব তেজিয়া ভজিয়ো হৰি ।
 তেৱেসে হৰি লৈবে দাস কৰি ॥৭২৭
 হৰিৰ আশ্ৰয় নেড়িয়ো ভাই ।
 ঐকান্তিক সুখ তেৱেসে পায় ॥৭২৮
 একান্তে হৰিত কৰিয়ো ৰতি ।
 হৰিসে নিজে ভকতৰ গতি ॥৭২৯
 সৰ্ব্ব পুৰুষাৰ্থ কৈতব জান ।
 হৰি মাত্ৰ সত্য বেদ প্ৰমাণ ॥৭৩০
 পৰম শ্ৰেয়স হৰি ভকতি ।
 জানি হৰিপাৱে কৰিয়ো ৰতি ॥৭৩১
 হৰি, গুণ-নাম কৰিয়ো সাৰ ।
 নিজ যশ প্ৰিয় জগ-আধাৰ ॥৭৩২

বিধিৰ ঈশ্বৰ হৰিভকতি ।
 গায়ো হৰিযশ নিৰ্মল মতি ॥৭৩৩
 লৈয়ো একে মাত্ৰ সাধু সঙ্গতি ।
 তেৱেঁসে নিৰ্মল হৈব ভকতি ॥৭৩৪
 যাবত কৈতব নেড়স মন ।
 তাৱত নপাইবি হৰি-চৰণ ॥৭৩৫
 কৈতৱ অসত্য জান ভাল কৰি ।
 ভজিয়ো হৰিক কৈতব এড়ি ॥৭৩৬
 হৰিত বিনাই সবে কৈতৱ ।
 ভজ হৰিপাৱে কৰি উৎসৱ ॥৭৩৭
 ক্ৰাণক জীৱন জানি মনাই ।
 তৰিয়ো স্থখে হৰি-গুণ গাই ॥৭৩৮
 দুৰ্য্যোৰ সংসাৰ নিকাৰ জানি ।
 নেড়িবা সদা মুখে হৰি-বাণী ॥৭৩৯
 তেবেঁসে হৰিৰ পাইবা আশ্ৰয় ।
 ভজিয়ো হৰি তেজি লাজ ভয় ॥৭৪০
 নিগুণ হৰিৰ গুণক গায়া ।
 পৰমানন্দ পাইবা তেজি মায়া ॥৭৪১
 হৰি-গুণ-নাম নিগম তত্ত্ব ।
 মুকুত সবৰো মুখ্য সম্বত ॥৭৪২
 জানি হৰিপদে নেড়িয়ো আশ ।
 কহে মুঢ়মতি মাধৱ দাস ॥৭৪৩

বাম-কৃষ্ণ বাম-কৃষ্ণ বাম-কৃষ্ণ বাম-কৃষ্ণ বাম-কৃষ্ণ বোল মন ভাই
হৰিয়ো সন্তোষ হয় গুচয় সংসার ভয়,
হৰি পদসেৱা স্থখ পায়, হৰি বাম ॥৭৪৪

নিন্দা

হৰিব নামৰ কীৰ্তন-সুখ ।
নজানে যি জন হৰি-বিমুখ ॥৭৪৫
নকৰে কীৰ্তন যিটো পামৰ ।
সিজন অধীন ভৈল যমৰ ॥৭৪৬
হৰি-গুণ-নাম নলৱে মুখে ।
যমৰ যাতনা ভুঞ্জিবে দুখে ॥৭৪৭
নকৰে কীৰ্তন হৰি-নামৰ ।
কি কাৰ্যে মনুষ্য ভৈল পামৰ ॥৭৪৮
হৰি কীৰ্তনত নকৰে বতি ।
পশুতো অধম সিটো কুমতি ॥৭৪৯
নুফুৰে সদা হৰি-গুণ গায়া ।
জানিবা মুহিলে হৰিব মায়া ৭৫০
হৰি-কীৰ্তনত নেদিলে চিত্ত ।
সিটো ভাগ্য-শূন্য ভৈল বঞ্চিত ॥৭৫১

আত্মনিন্দা

ভূমি প্ৰাণ-প্ৰিয়তম স্নহদ দেৱ,
প্ৰাণ প্ৰভু পিতাম্বৰ এ,
ভূমিসে কেৱলে আত্মা মোৰ ।
হৰি হৰি ভূমিসে পৰম আত্মা মোৰ ।

তোমাক নজানি জড় মিছা শবীৰক মই,
 প্রাণ প্রভু গীতাম্বৰ এ,
 আত্মা বুলি ভৈলো সেৱা চোৰ ।
 প্রাণবন্ধু কিনো মই অজ্ঞানী দুৰ্ঘোৰ হৰি এ ॥৭৫২

খেদ

দুৰ্দ্ধাৰ দুঃসঙ্গ দুৰ্দ্ধাসনা দুষ্ক,
 হৰি হৰি হৰি হৰি এ,
 অনাদি অবিদ্যা আপুনি ভৈলো মোহিত ।
 অনাত্মা দেহক আত্মা বুদ্ধি কৰি,
 হৰি হৰি হৰি হৰি এ,
 তুমি পৰমাত্মা ঈশ্বৰে ভৈলো বঞ্চিত ।
 আত্যন্তিক স্থখ তযু পদ সেৱা
 হৰি হৰি হৰি হৰি এ,
 সেৱা পৰিহৰি সি স্থখে ভৈলো বঞ্চিত ॥৭৫৩
 মায়াময় ঘোৰ সংসাৰ নিকাৰ,
 হৰি হৰি হৰি হৰি এ,
 তাকে স্থখ মানি মগ্ন ভৈল মোৰ চিত্ত ॥৭৫৪
 তুমি শুদ্ধ বুদ্ধ নিত্য নিৰ্মল নিগুণ দেৱ,
 মোৰ প্রভু নাৰায়ণ এ,
 স্বৰূপ আনন্দে সদা স্থখী ।
 হৰি হৰি তুমি নিজানন্দে সদা স্থখী ॥

আমি মৃত্যুত ঘোৰ অবিদ্যা সাগৰে মজি,
 মোৰ প্ৰভু নাৰায়ণ এ,
 তোমাক নজানি ভৈলো দুঃখী ।
 হৰি হৰি স্বৰূপ নজানি ভৈলো দুঃখী হৰি এ ॥৭৫৫
 অখণ্ডিত সদা শুদ্ধ চৈতন্য শক্তিৰ বলে,
 মোৰ প্ৰভু নাৰায়ণ এ,
 তুমি দূৰ কৰি আছা মায়া ।
 হৰি হৰি তোমাৰ নিকটে নাহি মায়া ।
 তোমাক নভজো পদে মায়ায়ে মুহিলে মোক
 মোৰ প্ৰভু নাৰায়ণ এ,
 আবে কৃপাময় কৰা দায়া ।
 হৰি হৰি মায়াৰ নিবাৰি কৰা দায়া হৰি এ ॥৭৫৬
 দৈৱকী নন্দন দেৱ দৈৱকী নন্দন দেৱ,
 দীনবন্ধু দামোদৰ এ,
 হৰি হৰি চৰণে উদ্ধাৰ কৰা মোক ।
 প্ৰাণবন্ধু ইবাৰ নেড়িবা হৰি মোক ।
 ভকতি মিনতি স্তুতি প্ৰণতি নজানো মই,
 দীনবন্ধু দামোদৰ এ,
 হৰি হৰি আবে মোৰ কেন গতি হোক ।
 প্ৰাণবন্ধু মোৰ মন তোমাত বহোক হৰি এ ॥৭৫৭
 হে কৃষ্ণ তুমি নিজ আত্মা প্ৰিয়তম গুৰু,
 মোৰ প্ৰভু নাৰায়ণ এ,
 পৰম ঈশ্বৰ ভয়হাৰী,
 হৰি হৰ তুমি ইফঁদেৱ ভয়হাৰী ।

এতেকে জানিয়া তযু চৰণে শৰণ লৈলো,
 মোৰ প্ৰভু নাৰায়ণ এ
 নছাড়িবা ইবাৰ মুৰাৰি ।
 হৰি হৰি লৈয়ো মোক মায়াক নিবাৰি হৰি এ ॥৭৫৮
 মনুষ্যযোনিৰ কৰ্ম্মে নিঃশেষ যোনিত ফুৰি
 দীনবন্ধু দামোদৰ এ,
 হৰি হৰি বাৰে বাৰে ভুঞ্জিলো অপাৰ ।
 দীনবন্ধু কতবা ভুঞ্জিলো নাহি পাৰ ।
 ইবেলি তোমাৰ দুই চৰণে শৰণ লৈলো
 দীনবন্ধু দামোদৰ এ,
 হৰি হৰি নকৰিবা মোক পৰিহাৰ ।
 প্ৰাণবন্ধু চৰণত ৰাখিয়ো ইবাৰ হৰি এ ॥৭৫৯
 পুনু পুনু নৰতনু লভিয়া তোমাক তেজি,
 দীনবন্ধু দামোদৰ এ,
 হৰি হৰি সংসাৰে ভ্ৰমিলো অসংখ্যাত ।
 দীনবন্ধু কতবা কৰিলো আয়াযাত ।
 ইবেলি কৰুণাময় তোমাৰ কিঙ্কৰ ভৈলো,
 দীনবন্ধু দামোদৰ এ,
 হৰি হৰি বতি মোৰ বহোক তোমাত ।
 প্ৰাণবন্ধু চৰণত কৰেঁ। প্ৰণিপাত হৰি এ ॥৭৬০
 মাধৱ মুকুন্দ মুৰাৰি কি গতি হইল আমাৰ
 মায়াৰ ৰচনা আশানদী মাজে
 মাজয়া নপাইলো পাৰ ॥৭৬১

মহিমা

বামৰ নামেৰে অমিয়া জুৰে ।
 ভকত জনৰ মনোৰথ পূৰে ॥৭৬২
 ভাল ভাৰসা পায়৷ আছি হৰি কৰুণাময়,
 বাম কৃষ্ণ কৃপাৰ ঠাকুৰ ।
 বাম বুলিতে পাপী তৰে হৰি কৰুণাময়,
 সকল আপদ হোৱে দূৰ ॥৭৬৩
 ভকত সবে বামনাম গাৱে ।
 কাল-মায়া ডৰে তৰতৰাৱে ॥৭৬৪

কাৰুণ্য

জয় জগজীৱ মোৰে প্ৰাণ,
 মোৰে প্ৰাণধন বান্ধৱ যুৰাৰি ।
 শ্ৰৱণ আনন্দে শুনিছো গোৱিন্দ,
 তুমি দীন-দুঃখহাৰী ॥৭৬৫
 মোৰ জীৱধন গোপীনাথ,
 প্ৰাণ গোপীনাথ পশিলো শৰণে ।
 মোৰ প্ৰাণ মন মজিয়া বহোক,
 তোমাৰ চৰণে ॥৭৬৬
 দুগুটি অক্ষৰ বাম-নাম,
 শ্ৰীবাম নাম অমিয়া মাধুৰী বুৰে ।
 আতি সুকোমল পৰম মঙ্গল,
 সবে মনোৰথ পূৰে ॥৭৬৭

জয় জয় নিত্য নিৰঞ্জন,
 নিত্য নিৰঞ্জন দেৱ শিৱ সনাতন ।
 পৰম অভয় তোমাৰ চৰণ,
 তাপ তিনি বিনাশন ॥৭৬৮

দয়াশীল দেৱ দামোদৰ তুমি দীন-জন বন্ধু
 পতিত পাৱন তুমি কৃপাময়,
 কেৱলে কৰুণাসিন্ধু ॥৭৬৯

হৰি হৰি হৰি হৰি এ, হৰি হৰি হৰি হৰি
 তুমি কৃপাময় দীন দুঃখবিনাশন ।
 ভৃত্য-ভয়হাৰী জানিয়া তোমাৰ
 চৰণে লৈলো শৰণ ॥৭৭০

হে কৃষ্ণ দীন দয়াশীল দায়া নছাড়াইবা মোৰে
 অজ্ঞান তিমিৰ নাশিয়া বিজ্ঞান,
 প্ৰদীপ প্ৰভু দিয়োক ॥৭৭১

ৰাম-কৃষ্ণ ৰাম-কৃষ্ণ ৰাম,
 ৰাম-কৃষ্ণ ৰাম-কৃষ্ণ অগতিৰ গতি ।
 অচিন্ত্য অনন্ত সুখৰ সাগৰ,
 কৃষ্ণৰ পদ ভকতি ॥৭৭২

হে প্ৰাণ প্ৰভু কৃষ্ণ দেৱ, প্ৰাণ কৃষ্ণ দেৱ
 দীনক কৰিয়ো দায়া
 পৰম তাপিতে মাগোহো তোমাৰ
 শীতল চৰণ-ছায়া ॥৭৭৩

প্রাণ প্রিয়তম যছুদের দিয়ো মোক এহি দান
 কবায়ো তোমাৰ চৰণ সেৱাৰ
 সন্তোষ অমিয়া পান ॥৭৭৪
 নমো ৰাম-কৃষ্ণ সদাশিৱ,
 সদাশিৱ কৃষ্ণ তুমি জগতৰ পতি ।
 অপায় ৰহিত ণাগোহো ভকতি
 চৰণে কৰি প্ৰণতি ॥৭৭৫
 জগত গুৰু নাৰায়ণ জগত গুৰু নাৰায়ণ
 মোৰ প্ৰভু ৰাম-কৃষ্ণ ৰাম ।
 হৰিতো হৰি ৰাম কৃষ্ণ হৰি ৰাম ॥৭৭৬
 ৰাম-কৃষ্ণ নিৰঞ্জন ৰাম-কৃষ্ণ নিৰঞ্জন,
 দীনবন্ধু নাৰায়ণ এ
 তুমি-প্ৰভু অগতিৰ গতি ॥৭৭৭
 গোপীনাথ গোপীনাথ মোৰে কমলাকান্ত,
 মোৰ প্ৰভু ৰাম নাৰায়ণ ।
 অভয় চৰণ পাই পশিলো শৰণ ॥৭৭৮
 অনাদি অনন্ত হৰি এ জীৱন বন্ধু,
 ৰাম-কৃষ্ণ কৰুণা সাগৰ ।
 অনাথৰ নাথ দয়াশীল দামোদৰ ॥৭৭৯
 পৰম পুৰুষ প্ৰভু এ পৰমানন্দ,
 পৰম-কাৰণ নাৰায়ণ
 ভকত-ৰঞ্জন তযু অকণ চৰণ ।
 অনন্ত অচ্যুত সদাশিৱ সনাতন ॥৭৮০

জয়তি জগত গুরু এ গুণেৰ নিধি,
 নিত্য নিৰঞ্জন নিৰাকাৰ ।
 তোমাৰ চৰণে সদা শৰণ আমাৰ ॥৭৮১
 দৈৱকীনন্দন প্ৰভু এ পৰম গুরু,
 দায়ালীল দেৱ নিৰঞ্জন ।
 তযু পদ-কমলে মজোক মেৰি মন ॥৭৮২
 জগত জীৱন যত্নে এ যাদৱানন্দ,
 জগত-কাৰণ যত্নপতি ।
 তুমিসে কেৱলৈ নিজ ভকতৰ গতি ॥৭৮৩
 ভকত বৎসল প্ৰভু এ ভকত বন্ধু,
 ভকত-বঞ্জন ভয়হাৰী ।
 ভকতৰ নিজ গতি তুমিসে মুৰাৰি ॥৭৮৪
 পতিত জনৰ গতিএ জগতপতি,
 পতিত পাৱন ভগৱন্ত ।
 পৰম ঈশ্বৰ দেৱ অনাদি অনন্ত ॥৭৮৫

তাৎপৰ্য্য

কৰুণাময় ৰাম কৰুণাময় ।
 কৰিয়ো কৃপা যেন উচিত হয় ॥৭৮৬
 তুমিসে ৰাম কৃপা বসেৰ নিধি ।
 তোমাৰ কৃপাবিনে নাহিকে সিদ্ধি ॥৭৮৭
 তোমাৰ কৃপাকেসে কৰিছো আশ ।
 অকণ পদতলে দিয়োক ৰাস ॥৭৮৮
 সহজে তুমি ৰাম কৰুণাসিদ্ধি ।
 তোমাত কৃপা বিনে আন নাহিকে বন্ধু ॥৭৮৯

তোমার কৃপালেশে আমার গতি ।

কহয় মাধব মূকখমতি ॥৭৯০

কাকুতি

কিমতে ভকতি কৰিবো তোমাত হৰিএ,

মই মূঢ়মতি নজানো তাৰ উপায় বাম বাম ।

মহাবলরন্ত দুৰ্ব্বাসনা ঘোৰ হৰি এ,

আমার মনক তেজিয়া দূৰ নযায় বাম বাম ॥৭৯১

তোমার মায়ায়ে মন মুহি আছে হৰি এ,

অজ্ঞান আন্ধারে পড়িয়া পাব নপাওঁ বাম বাম ।

অভয় চৰণে শৰণ পশিলো হৰিএ,

তুৱা গুণনাম-ভকতি-প্ৰদীপ চাও বাম বাম ॥৭৯২

ভকতি মিনতি প্ৰগতি নজানো হৰি এ,

মোত পৰে জ্ঞানশূন্য হীনমতি নাই বাম বাম

তুমি প্ৰভু কৃপা বসেৰ সাগৰ হৰিএ

দিয়া মোক তুৱা পদছায়া তলে ঠাই বাম বাম ॥৭৯৩

হৰিএ কৰুণাসিন্ধু জীৱনবন্ধু, গতি মতি তুমি নাৰায়ণ ।

তুৱা গুণনাম ভকতৰ মহাধন ॥৭৯৪

পতিত বুলিয়া মোকে হৰি হৰি এ বাম,

তেজিতে নপাৰা নাৰায়ণ ।

পৰম কৰুণা গুণে হৰি হৰি এ বাম,

নাম ধৰিছা পতিতপাৱন ॥৭৯৫

দায়াৰ ঠাকুৰ হুয়া দায়া কেনে নকৰা ।

বাম-কৃষ্ণ নাৰায়ণ দীন দয়াময় ॥৭৯৬

মোকে কৃপা কৰা হৰি এ,
 দাস্তে ধৰো তুণ মাথে ধৰো তুণ,
 তুমি কৃপাময়ক নজানো এত দিন ॥৭৯৭
 মোকে কৃপা কৰা এ ঐবন্ধু বাম, প্রাণবন্ধু বাম,
 নেৰোক মুখে বাম-কৃষ্ণ বাম,
 মোকে কৃপা কৰা এ ॥৭৯৮
 পতিতপারন বুলি নাৰায়ণ এ,
 পৰম পতিতে ডাকয় আতুৰ হয়।
 তযু বেদ-বাণী আমি আছো শুনি এ,
 মহাপাপী তৰে তযু নাম লৈয়া ॥৭৯৯
 তুৱা গুণনাম অমৃত অশায় এ,
 তোমাৰ চৰণে বিকা গৈলো মূঢ়মতি।
 চৰণত ধৰো কাতৰ কৰো এ
 মই অনাথক নছাড়াইবা যদুপতি ॥৮০০
 তোমাৰ সেরক ভৈলো নাৰায়ণ এ,
 নিশ্চয় তোমাৰ দিবাক লাগে প্রসাদ।
 নিজ ভৃত্য কৰি লৈয়ো গোপীনাথ এ,
 তযু কৃপাময় মিলয় কোন প্রমাদ ॥৮০১
 হে দয়াশীল দেৱ দামোদৰ এ,
 তোমাৰ চৰণে বোলোহো কাকূতি বাণী।
 মোক নিজ দাস কৰি লৈলে হৰি এ,
 কহিয়ো কৃপাল তোমাৰ কি হয় হানি ॥৮০২
 পৰম কৃপালু হৈয়া যদুপতি এ,
 কিনো অপৰাধে মোক ভৃত্য পৰিহৰা

শাস্ত্রতো প্রসিদ্ধ অজ্ঞানতো হবি এ,
 যিটো নাম লবে তাকে মোৰ বুলি ধৰা ॥৮০৩
 জ্ঞান শূন্য অতি পশু-পক্ষী জাতি এ,
 তাকে অনুগ্রহ কৰি আছা কৃপাময় ।
 আকে জানি হবি শৰণে পলিলো এ,
 আমাক তোমাৰ তেজিতে উচিত নয় ॥৮০৪
 তোমাৰে নিজ ভৃত্য ভৈলো হবিএ,
 কৃপাৰ সাগৰ তুমি মোৰ নিজ স্বামী ।
 মই অনাথক নবঞ্চিবা হবি এ,
 তযু সেৱা বস আশা কৰিয়াছো আমি ॥৮০৫
 বেদৰ গুপ্ত বিত্ত নাৰায়ণ এ
 দৈৱকীত হস্তে সাক্ষাতে ভৈলা বিদিত ।
 জীৱৰ তৰণ হেতু নাৰায়ণ এ,
 প্রচাৰিলা নিজ যশ ধৰ্ম বিপৰীত ॥৮০৬
 ভকতৰ বশ্য হইবাৰ শঙ্কায় এ,
 যোনো তুমি মোক দাস পৰিহৰা হবি ।
 ইটো শঙ্কা হবি দূৰতে তেজিয়া এ,
 লৈয়োক তোমাৰ ভৃত্যৰ অধীন কৰি ॥৮০৭
 তোমাৰ গুণৰ মহিমা দেখিয়া এ
 আন যত কাম দূৰতে তেজিয়া থৈলো ।
 তযু পদসেৱা বসক আশায় এ,
 তোমাৰ একান্ত ভৃত্যৰ কিঙ্কৰ ভৈলো ॥৮০৮
 সহজ কৃপালু গুণক প্রকাশিএ,
 ধৰি আছা হবি ভকতবৎসল নাম ।

ধেলু যেন মতে বৎসক পালয় এ,
 তুমি সেহি মতে ভকতক পালা বাম ॥৮০৯
 আমি যত জীৱ তোমাৰ পালন এ, হৰি হৰি হৰি হৰিএ
 তুমিসে পালিয়ে ফুৰা হয় অস্তৱ্যামী ।
 আবে য়েবে নিজ ভৃত্য বুলি পালা, হৰি হৰি হৰি হৰিএ
 তেবেসে কুপাল কৃতকৃত্য হওঁ আমি ॥৮১০
 তুমি যাক পালা সিয়ো জন আমি, হৰি হৰি হৰি হৰি
 সংসাৰ নিকাৰ ভুঞ্জিয়া ফুৰো বহুত ।
 তোমাৰ অধীন হয় কেনে আমি, হৰি হৰি হৰি হৰিএ,
 ভৈলোহো স্বতন্ত্ৰ ইটো কিনো অদভুত ॥৮১১
 তোমাক পৰম ঈশ্বৰ নমানি, হৰি হৰি হৰি হৰিএ,
 মহা অহঙ্কাৰে দ্রোহ আচৰিলো আমি ।
 আৰে তযু পদে শৰণ পশিলো, হৰি হৰি হৰি হৰিএ,
 মই দ্রোহীয়াৰ দোষ ক্ষমা কৰা স্বামী ॥৮১২
 দাস হয় তযু সেৱা নকৰিলো, হৰি হৰি হৰি হৰিএ,
 ইটো ঘোৰ অপৰাধৰ চিকিৎসা নাই ।
 তুমি পুনু প্ৰভু সহজ কুপালু, হৰি হৰি হৰি হৰিএ,
 শৰণ পশিলো ক্ষমিতে প্ৰভু যুৱাই ॥৮১৩
 মই অজ্ঞানীৰ যতক অজ্ঞান, হৰি হৰি হৰি হৰিএ,
 কথা কহি কোনে সীমা কৰিবেক তাক ।
 ইটো মোৰ ঘোৰ দোষ পৰিহৰি, হৰি হৰি হৰি হৰিএ,
 কুপাময় কৃষ্ণ চৰণে বাখা আমাক ॥৮১৪
 প্ৰিয়তম আত্মা ঈশ্বৰ দেৱতা, হৰি হৰি হৰি হৰিএ,
 কৃষ্ণেনে স্নহদ বান্ধৱ গুণ আমাৰ ।

কৃষ্ণৰ চৰণ-পঙ্কজ বিনাই, হৰি হৰি হৰি হৰিএ,
মই অনাথৰ গতি নাহি নাহি আৰ ॥৮১৫

প্রার্থনা

অচিন্ত্য অনন্ত শকতিৰ পতি, হৰি হৰি হৰি হৰিএ,
তুমি কৃপাময় দেৱ অগতিৰ গতি ।
তুমি সত্য সনাতন সদাশিৱ, হৰি হৰি হৰি হৰিএ,
তোমাৰ চৰণে মাগোহো নিৰ্মল ৰতি ॥৮১৬
হে হৰি মোৰ মুখে নছাড়োক, হৰি হৰি হৰি হৰিএ,
পৰম নিৰ্মল তুমি গুণ-নাম যশ ।
কৰা কৃষ্ণ কৃপা মনত মিলোক, হৰি হৰি হৰি হৰিএ,
তয়ু পদ সেৱা পৰম অমিয়া বস ॥৮১৭
জয় জয় ৰাম কৰুণা সাগৰ এ,
মোক নাৰায়ণ ইবাৰ কৰিয়ো দায়া ।
অভয় চৰণে শৰণ পশিলো এ,
প্ৰভু দামোদৰ দূৰ কৰা মোৰ মায়া ॥৮১৮
যাদৱ যদুনন্দন মুকুন্দ যুৰবিনাশী ।'
অবিদ্যা সাগৰে মজিলো মাধৱ উদ্ধাৰ কৰিয়ো আসি ॥'১৯
জীৱন যাদৱৰায় সেৱোহো তোমাৰ পায়,
ৰাম নেৰিবা নফৰ দায় তুৱা পাৱে ৰতি
যিমতে কৰিবো দিয়োক নাথ উপায় ॥৮২০
যাদৱ জয় যদুপতি তোমাৰ চৰণে লাগো ।
শ্ৰৱণ কীৰ্ত্তন নিৰ্মল ভকতি কাকুতি কৰিয়া মাগো ॥৮২১

দীন দয়াশীল যাদর সেরক লৈয়ো উদ্ধাৰি,
 দান্তে তৃণ কৰো চৰণত ধৰো,
 নেড়িবা মোক মুৰাৰি ॥৮২২
 কৰুণাময় কৰুণাসাগৰ কৃপাৰ কৰুণাসিদ্ধু ।
 তোমাৰ কৃপাৰ আমি নোহো পাত্ৰ,
 তুমি পুণ্ডু দীনবন্ধু ॥৮২৩
 বাম-কৃষ্ণ হৰি গৌৰিন্দ দীন-দয়াশীল স্বামী ।
 তোমাৰ চৰণে সহজ বাসনা শৰণ মাগোহো আমি ॥৮২৪
 জয় যদুপতি যাদর তুমি অগতিৰ গতি ।
 দান্তে তৃণ ধৰি তোমাৰ চৰণে,
 মাগোহো সাধু সঙ্গতি ॥৮২৫
 বাম-কৃষ্ণ হৰি গৌৰিন্দ সেরক ভৈলো তোমাৰ ।
 অভয় চৰণে শৰণ পশিলো চুৰিয়ো মায়া হামাৰ ॥৮২৬
 গৌৰিন্দ গোপাল গোপীনাথ,
 দায়া নছাড়িবা মোৰে ।
 অপাৰ সংসাৰ আৰ নাহি পাৰ,
 মজিলো এ দুঃখ ঘোৰে ॥৮২৭
 হৰি হৰি হৰি হৰিএ, বাম কৃষ্ণ বাম নাৰায়ণ নাৰায়ণ ।
 কৰা হৰি মোৰ মায়া উপশম নাৰায়ণ নাৰায়ণ ॥৮২৮
 গোপীনাথ ইবাৰ মোকে নেড়িয়ো ।
 তযু মায়া-জাল জঞ্জাল গুচায়া,
 চৰণে শৰণ দিয়ো ॥৮২৯
 গোপাল গোপাল পালয় কৃপাময় ।
 ছুৱা পাৰে মোৰ মতি বতি যেন নছাড়য় ॥৮৩০

বাম বাঘর বঘুপতি এ তুমি দেব অগতির গতি নাএ

তুরা পদ-কমলর মকবন্দ বসে বতি ।

কবিতা থাকোক মোর মতি নাএ ॥৮৩১

জয় জয় যাদর যদুপতি এ,

তুরা পারে পশিলো শরণ নাএ ।

ভাল কথা শুনি আছি মনে লৈলো সাব বাছি,

তুরা নাম পতিতপারন নাএ ॥৮৩২

প্রাণবান্ধর মাধরএ, দয়াশীল দৈরকীনন্দন নাএ,

তুমি দেব দীনবন্ধু, কেবলে ককণাসিদ্ধু,

কবো তযু চরণে বন্দন নাএ ॥৮৩৩

মোর প্রাণবন্ধু গোবিন্দ সেরক কবিতা লৈয়ো

আন একো কাম নমাগো তোমাৰ,

ভূত্যর সঙ্গত থৈয়ো ॥৮৩৪

চিদানন্দ বাম সদানন্দ হবি ।

নিত্যানন্দ কৃষ্ণ মোক লৈয়ো দাস কবি ॥৮৩৫

হবি ও তুমি আনন্দ সিদ্ধু ।

হামো ভিক্ষাবী মাগো এক বিন্দু ॥৮৩৬

মধুবিপু বাম বঘুপতি ।

তোমাৰ চরণে মোর গতি ॥৮৩৭

অকণ চরণে দিয়ো ছায়া বাম বাম ।

তেবেসে তবীবো তযু মায়া বাম বাম ॥৮৩৮

দাস্তে তৃণ ধরি হবি চরণত লাগো ।

তযু কৃপা বসব কণিকা এক মাগো ॥৮৩৯

দয়া কবা দয়া কবা মোবে হে বাম ।

তোমার চরণ হবি হৃদয়-পঙ্কজে ধরি,
 মুখে লৈবো তুরা গুণ নাম এ যদুমণি এ ॥৮৪০
 বাম-কৃষ্ণ বুলি অনাথে ডাকয় এ হবি নাৰায়ণ ।
 অনাথক দয়া কৰা কৃপাময় এ হবি নাৰায়ণ ॥৮৪১
 নাৰায়ণ নাৰায়ণ নাৰায়ণ নাৰায়ণ জয় নাৰায়ণ ।
 তোমার অকণ চরণ-পঙ্কজে নিমজোক মেৰি মন ॥৮৪২
 নাৰায়ণ নাৰায়ণ তুরা চরণে আমার
 মজোক মন জয় বাম ॥৮৪৩

প্রার্থনা নিবেদন

এ বাম বাম বাম জয় পৰমানন্দ ।
 পিয়ো তযু চরণ-কমল মকবন্দ ॥৮৪৪
 এ বাম বামকৃষ্ণ বাম নাৰায়ণ ।
 তযু পদ-কমলে মজোক মেৰি মন ॥৮৪৫
 এ বাম বাম বাম-কৃষ্ণ বাম নিবঞ্জন ।
 তুমিসে ঈশ্বর দেৱ ভকত বঞ্জন ॥৮৪৬
 এ বাম বামকৃষ্ণ বামকৃষ্ণ বাম ।
 তুমি গুণনিয়ন্তা নিগুণ গুণধাম ॥৮৪৭
 বাম-কৃষ্ণ বাম হবি বামচন্দ্র বাম বাম,
 শ্রীবাম দেৱ বঘুপতি ।
 হে প্রভু বঘুনাথ প্রণামো দয়ায়া মাথ,
 তুমি মোৰ হৈবা নিজ গতি হবি বাম
 বঘুকুলনন্দন সুবাৰি ॥৮৪৮

গোপাল গোরিন্দ বাম গোপাল গোরিন্দ বাম ।

গোপাল গোরিন্দ জয় বাম ।

তোমার চরণে হবি কেবল ভকতি বিনে ।

মোর আর নাহি আন কাম হবি বাম ॥৮৪৯

গোপীনাথ গোপীনাথ গোপীনাথ গোপীনাথ

গোপীনাথ গোপীনাথ হবি ।

তোমার অভয় দুই চরণে শরণ লৈলো,

লৈয়ে। মোক নিজ দাস কবি হবি বাম ॥৮৫০

নাম-ছন্দ

কৃষ্ণ বাম কৃষ্ণ বাম ।

কৃষ্ণ বাম কৃষ্ণ বাম ॥৮৫১

কৃষ্ণ কৃষ্ণ বাম, জয় জয় বাম

কৃষ্ণ কৃষ্ণ বাম, জয় জয় বাম ॥৮৫২

কৃষ্ণ হবি বাম হবি বাম বাম বাম ।

অনন্ত অচ্যুত সনাতন নাৰায়ণ প্রাণ ॥৮৫৩

গোরিন্দ গোরিন্দ গোরিন্দ গোরিন্দ

গোরিন্দ বাম মুবাৰি ।

অনন্ত কোটি ব্রহ্মাণ্ড হবি অধিকাৰী ॥৮৫৪

গোরিন্দ বাম মুবাৰি মুকুন্দ বাম মুবাৰি ।

ভকতি বোচন ছুঃখ বিমোচন,

ভক্তব ভয়হারী ॥৮৫৫

পৰম পুৰুষ পৰম আনন্দ পৰম গুরু মুবাৰি ।

অনাদি অনন্ত অচ্যুত গোবিন্দ,
 ভকতৰ ভয়হাৰী ॥৮৫৬
 জয় যাদৱ এ, মোৰে প্ৰাণ জীৱেৰ জীৱন নাৰায়ণ ।
 ভকতৰ ধন তমু অকণ চৰণ ॥৮৫৭
 বাম-কৃষ্ণ বাম-কৃষ্ণ হৰি, বাম-কৃষ্ণ বাম-কৃষ্ণ হৰি ।
 বাম-কৃষ্ণ বাম-কৃষ্ণ হৰি জয় নাৰায়ণ ॥৮৫৮
 বাম বাম বাম বাম বাম, বাম কৃষ্ণ হৰি নাৰায়ণ ॥৮৫৯
 বাম বাম বাম বাম গোপাল ।
 জীৱেৰ জীৱন যতুৰায় ॥৮৬০
 বাম বাম বাম বাম বাম বাম বাম বাম বাম
 বাম বাম বাম বাম বাম বাম বাম এহৰি বাম নিবঞ্জন ॥৮৬১
 বাম বাম বাম বাম বাম,
 বাম কৃষ্ণ হৰি হৰি হৰি ॥৮৬২
 হৰি হৰি বাম বাম কৃষ্ণ বাম বাম বাম ।
 শ্ৰীবাম জয় জয় বাম ॥৮৬৩
 দীন দয়ালীল দেৱ দামোদৰ হৰি দামোদৰ ।
 দামোদৰ দামোদৰ দেৱ দামোদৰ ॥৮৬৪
 অনাদি অনন্ত সদাশিৱ সনাতন হৰি এ ।
 নিত্য নিবঞ্জন হৰি নিত্য নিবঞ্জন ॥৮৬৫
 নিত্য নিবঞ্জন হৰি, নিত্য নিবঞ্জন ।
 নিত্য নিবঞ্জন, নিত্য নিবঞ্জন হৰি নিত্য নিবঞ্জন ॥৮৬৬
 মুৰাৰি মধুৰিপু বাঘৱ এ বাম বচুপতি ।
 বাম বাম বাম হৰি বাম বাম বাম ।
 বাম বাম বাম নাৰায়ণ জয় নাৰায়ণ ॥৮৬৭

যাদব যদুপতি মাধব এ,
 বাম বাম কৃষ্ণ নাবায়ণ হবি নাবায়ণ ।
 নাবায়ণ নাবায়ণ হবি নাবায়ণ ॥৮৬৮
 বাম-কৃষ্ণ গোবিন্দ গোপীনাথ হবি গোপীনাথ ।
 গোপীনাথ গোপীনাথ হবি গোপীনাথ ॥৮৬৯
 ককণাসাগর মোর বান্ধব এ,
 বাম বাম বাম, বাম বাম বাম বাম ॥৮৭০
 বাম বাম বাম বাম গোবিন্দ ।
 বাম বাম বাম বাম হবি, বাম বাম বাম বাম ॥৮৭১
 বাম বাম হবি গোপাল গোবিন্দ মুকুন্দ হবি মুবাবি ॥৮৭২
 বাম-কৃষ্ণ বাম-কৃষ্ণ বাম-কৃষ্ণ, বাম-কৃষ্ণ
 বাম-কৃষ্ণ বাম, বাম-কৃষ্ণ বাম বাম,
 বাম-কৃষ্ণ বাম-কৃষ্ণ বাম-কৃষ্ণ বাম গোবিন্দ জয়বাম ॥৮৭৩
 বাম-কৃষ্ণ বাম-কৃষ্ণ, বাম-কৃষ্ণ বাম বাম-কৃষ্ণ বামএ ।
 বাম-কৃষ্ণ বাম বাম কৃষ্ণ বাম ॥৮৭৪
 হবি বাম বাম বাম বাম বাম বাম বাম ।
 পতিত পারন হবি গুণে অনুপাম ॥৮৭৫
 মোর প্রভু নাবায়ণ বাম-কৃষ্ণ বাম ।
 ভকতবৎসল প্রভু গুণে অনুপাম ॥৮৭৬
 বাম-কৃষ্ণ নাবায়ণ হবিবেহে ।
 প্রভুবেহে বাম বাম বাম ॥৮৭৭
 মুকুন্দ মাধব মুবাবি মধুবিপু
 জগতজীরন বাম হবি হবি ॥৮৭৮
 জয়তি যদুপতি জগতজীরন ।

যাদর মাধর বাম হবি হবি
 পবম পুরুষ বাম জয় জয় ॥৮৭৯
 বাম বাম কৃষ্ণ বাম বাম কৃষ্ণ
 বাম বাম কৃষ্ণ বাম হবি হবি ॥৮৮০
 বাম বাম বাম বাঘর বঘুপতি ।
 প্রণতপালক দেব হবি হবি,
 প্রপন্নতাবক দেব জয় জয় ॥৮৮১
 হবিতো হবি হবি হবিতো হবি হবি ।
 হবিতো হবি হবি বাম জয় জয় ॥৮৮২
 কৃষ্ণদেব তুমি প্রভু দীন-দুঃখহারী ।
 ভকতবঞ্জন ভয়ভঞ্জন মুবাৰি ॥৮৮৩
 গোপাল গোপীনাথ গোবিন্দ বাম বাম ।
 গোবিন্দ বাম-কৃষ্ণ গোবিন্দ বাম বাম ॥৮৮৪
 গোবিন্দ বাম গোবিন্দ বাম ।
 গোপাল গোবিন্দ বাম বাম ॥৮৮৫
 হবি হবি হবি বাম গোবিন্দ ।
 মুবাৰি মুকুন্দ জয় বাম ॥৮৮৬
 বাম-কৃষ্ণ হবি বাম বাম ।
 গোপাল গোবিন্দ জয় বাম ॥৮৮৭
 বাম-কৃষ্ণ বাম-কৃষ্ণ বাম ।
 অমিয়া মাধুবী তযু নাম ॥৮৮৮
 বাম-কৃষ্ণ বাম-কৃষ্ণ জয় ।
 বাম-কৃষ্ণ দীন দয়াময় ॥৮৮৯

যাদৱ মাধৱ দীন দয়াল ।
 নৈৱকীনন্দন ৰাম গোপাল ॥৮৯০
 ৰাম ৰঘুপতি পৰমানন্দ ।
 পৰম পুৰুষ দীনবন্ধু গোবিন্দ ॥৮৯১
 মোৰ ইচ্ছাৰে যাদৱৰায় ।
 সেৱা কৰিবাব নামে সে উপায় ॥৮৯২
 গোবিন্দ এ জয় কৃষ্ণ জগতজীৱন ৰাম ॥৮৯৩
 সহজানন্দ হৰি স্বৰূপানন্দ ।
 হৃদয়ানন্দ হৰি পৰমানন্দ ॥৮৯৪
 গোপাল গোবিন্দ ৰাম মাধৱ ।
 ভকত জনৰ ভূমি বান্ধৱ ॥৮৯৫
 গোপাল গোবিন্দ ৰাম গৰুড়কেতু ।
 ভকতৰ ধন জীৱন হেতু ॥৮৯৬
 ৰাম নিৰঞ্জন নিৰাময় ।
 জয় জগন্নাথ দয়াময় ॥৮৯৭
 গোবিন্দ গোবিন্দ গোবিন্দ ৰাম ।
 পতিতপাৱন তোমাৰ নাম ॥৮৯৮
 হৰিৰাম শ্ৰীৰাম বামন পৰশুৰাম ॥৮৯৯
 মুকুন্দ মুৰাৰি দীন দয়ালীল হৰি ৰাম ॥৯০০
 কমললোচন দুঃখমোচন মুৰাৰি ৰাম ॥৯০১
 ৰাম-কৃষ্ণ ৰাম-কৃষ্ণ ৰাম-কৃষ্ণ ৰাম ।
 ৰাম নাৰায়ণ ৰাম-কৃষ্ণ ৰাম ॥৯০২
 বনমালী গোবিন্দ ৰাম-কৃষ্ণ হৰি ॥৯০৩
 জীৱেৰ জীৱনধন মুকুন্দ মুৰাৰি নাৰায়ণ ॥৯০৪

বাম-কৃষ্ণ হবি অনন্ত মুবাৰি এ হবি নাৰায়ণ ।
 ভকত জনৰ দুঃখ-ভয়হাৰী এ হবি নাৰায়ণ ॥৯০৫
 নমো নাৰায়ণ নমো নাৰায়ণ ।
 নিৰঞ্জন নিৰাকার নিৰ্বিকার নিৰাময় ।
 নৰোত্তম সম সনাতন ॥৯০৬
 বাম হৃষীকেশ গৌৰিন্দ হৃষীকেশ ॥৯০৭
 গৌৰিন্দ বাম গৌৰিন্দ বাম বাম কৃষ্ণ গৌৰিন্দ বাম ॥৯০৮
 এ বাম বাম কৃষ্ণ বাম নাৰায়ণ ॥৯০৯
 হবি বাম-কৃষ্ণ বাম-কৃষ্ণ বাম-কৃষ্ণ বাম ॥৯১০
 বাম-কৃষ্ণ বাম-কৃষ্ণ বাম নাৰায়ণ ॥৯১১
 জয় বাম-কৃষ্ণ বাম-কৃষ্ণ বাম-কৃষ্ণ হবি জয় ॥৯১২
 বাম-কৃষ্ণ বাম-কৃষ্ণ শির সনাতন ।
 তুমসে গোবিন্দ ভকতৰ মহা ধন ॥৯১৩
 জয় হবি বাম জয় শ্ৰীবাম,
 পৰম মঙ্গল মাধৱৰ গুণ-নাম, জয় হবি বাম ॥৯১৪
 কৃষ্ণ কৃষ্ণ বাম জয় জয় বাম,
 মধু-মুৰমথন মুবাৰি হবি বাম, কৃষ্ণ কৃষ্ণ বাম ॥৯১৫
 বাম কমলাপতি তুমি অগতিৰ গতি ।
 ভকতি মিনতি স্তুতি নজানো পামৰ মতি ॥৯১৬
 গোপাল জয় বাম, গৌৰিন্দ জয় বাম ॥৯১৭
 গোপাল গৌৰিন্দ বাম-কৃষ্ণ মুকুন্দ ॥৯১৮
 গৌৰিন্দ গৌৰিন্দ দৈৱকীনন্দন হবি বাম নাৰায়ণ ॥৯১৯
 গোপাল গৌৰিন্দ মুকুন্দ বাম বাম ॥৯২০
 হবি বাম, শ্ৰীবাম, জয় জয় বাম বাম ॥৯২১

এ বাম জয়, বাম জয়, বাম জয় বাম,
 ও হরি বাম, বাম জয়, বাম জয় বাম ॥৯২২
 শির শির শির শির শির ।
 শির সনাতন জগজ্জীর ॥৯২৩
 মাধর মাধর মাধর মধুবিপু গোবিন্দ কৃষ্ণ হরি হরি বাম ॥৯২৪
 নাৰায়ণ নিবঞ্জন নিৰাকার নিৰাময়,
 মূৰাৰি এ হৰি হৰি বাম ॥৯২৫
 প্রাণ গোপাল দীনবন্ধু নাৰায়ণ ॥৯২৬
 হে হে পৰম গুৰু পুৰুষোত্তম হৰি পুৰুষোত্তম ।
 পুৰুষোত্তম পুৰুষোত্তম জয় পুৰুষোত্তম ॥৯২৭
 বাম-কৃষ্ণ বাম-কৃষ্ণ বাম-কৃষ্ণ বাম-কৃষ্ণ জয় নাৰায়ণ ॥৯২৮
 মোৰ প্রভু নাৰায়ণ পৰমানন্দ হৰি পৰমানন্দ ।
 পৰমানন্দ পৰমানন্দ হৰি পৰমানন্দ ॥৯২৯
 বাম-কৃষ্ণ বাম-কৃষ্ণ প্রভু দেৱ নাৰায়ণ নাৰায়ন ।
 নাৰায়ণ বাম-কৃষ্ণ বাম-কৃষ্ণ প্রভু দেৱ ॥৯৩০
 গোপাল গোবিন্দ হৰি বাম বাম ।
 বাম-কৃষ্ণ বাম-কৃষ্ণ বাম বাম ॥৯৩১
 পৰম পুৰুষ শির সনাতন ।
 অনন্ত অচ্যুত নিত্য নিবঞ্জন ॥৯৩২
 বাম নিবঞ্জন ওঁ বাম নিবঞ্জন ।
 নিৰাকার হৰি বে বাম ॥৯৩৩
 বাম সদাশিৱ ওঁ প্রাণ সদাশিৱ সনাতন প্রভুৰে বাম ॥৯৩৪
 বাম দয়ালীল, মোৰে প্রভু,
 দয়ালীল দেৱ দীনবন্ধুৰে বাম ॥৯৩৫

হৰি-হৰি পৰমানন্দ প্ৰভু পীতাম্বৰ হৰি পীতাম্বৰ ।

পীতাম্বৰ পীতাম্বৰ প্ৰভু পীতাম্বৰ ॥১৩৬

হৰি হৰি বাম বান্ধৱ হৰি বাম ॥

হৰি হৰি এ নাৰায়ণ জয় গৌৰিন্দ বাম ॥১৩৭

পৰমানন্দ জয় পৰমানন্দ হৰি হৰি হৰি হৰি হৰি হৰি হৰি হৰিএ,

হৰি এ পৰমানন্দ জয় পৰমানন্দ ॥১৩৮

কমলাকান্ত জয় কমলাকান্ত কমললোচন বনমালী ।

হৰি এ, বনমালী এ কমলাকান্ত জয় কমলাকান্ত ॥১৩৯

দামোদৰ প্ৰভু দামোদৰ, দৈৱকীনন্দন দীনবন্ধু ।

বি এ, দীনবন্ধু এ দামোদৰ দেৱ দামোদৰ ॥১৪০

জগতজীৱন বাম যদুপতি

জগতজীৱন, বাম হৰি হৰি, জগতজীৱন বাম ॥১৪১

জগতজীৱন বাম যদুপতি

জগতজীৱন বাম হৰি হৰি, জগতজীৱন বাম ॥১৪২

জগতজীৱন বাম জগজীৱন বাম ।

জগতৰ স্ময়ল তুৱা গুণ-নাম ॥১৪৩

মধুসূদন দেৱ মধুসূদন দেৱ ।

তুমি বিনে অগতিৰ গতি নাহি কেৱ ॥১৪৪

বাম-কৃষ্ণ বাম-কৃষ্ণ বাম হৰি হৰি ।

বামতে বমোহো অবিবাম বাম বাম ॥১৪৫

বামনামে ধৰ্ম্ম অনুপম হৰি হৰি ।

পূৰা ভকতৰ মনকাম বাম বাম ॥১৪৬

কলিয়ুগে বামনামে সাৰ হৰি হৰি ।

বামনাম বিনে নাহি আৰ বাম বাম ॥১৪৭

বাম বুলি পারে ভর পাব হবি হবি ।
 বামনাম জগত উদ্ধার বাম বাম ॥৯৪৮
 বামনামে অমূল্য বতন হবি হবি ।
 বামনাম বিনে নাহি ধন বাম বাম ॥৯৪৯
 বামনাম মুক্তি বিড়ম্বন হবি হবি ।
 জপ বামনাম অনুক্ষণ বাম বাম ॥৯৫০
 বাম নামে ভকতি স্নগম হবি হবি ।
 নাহি ভক্তি বামনাম সম বাম বাম ॥৯৫১
 বামনাম ধর্ম্মতে উত্তম হবি হবি ।
 বামনাম পাতকব যম বাম বাম ॥৯৫২
 বামনামে ধর্ম্ম শিবোমণি হবি হবি ।
 বামনাম পাপব অগনি বাম বাম ॥৯৫৩
 বামনাম মৃত্যুসঞ্জীরনী হবি হবি ।
 বামনাম ঘুষিয়োক ছান্দি বাম বাম ॥৯৫৪
 জগন্নাথ জগন্নাথ, জগন্নাথ জগন্নাথ, জগন্নাথ জগন্নাথ হবি,
 জগন্নাথ জগন্নাথ, জগন্নাথ জগন্নাথ, জগন্নাথ জগন্নাথ,
 হবি হবি বাম, জগন্নাথ জগন্নাথ হবি ॥৯৫৫
 এ নিবঞ্জন নিবঞ্জন নিবঞ্জন নিবঞ্জন নিবঞ্জন নিবঞ্জন হবি
 নিবঞ্জন নিবঞ্জন নিবঞ্জন নিবঞ্জন নিবঞ্জন নিবঞ্জন,
 হবি হবি বাম, নিবঞ্জন নিবঞ্জন হবি ॥৯৫৬
 গোপাল গোপাল, গোপাল গোপাল,
 গোপাল গোপাল বাম ।
 গোপাল গোপাল গোপাল
 গোপাল, গোপাল গোপাল বাম ॥৯৫৭

ବାମ ହରି ହରି, ବାମ ହରି ଛରି, ବାମ ହରି ହରି ବାସ ।
ବାମ ହରି ହରି, ବାମ ହରି ହରି, ବାମ ହରି ହରି ବାମ ଏ ॥୧୫୮

ଗୋବିନ୍ଦ ବାମ, ଗୋବିନ୍ଦ ବାମ, ଗୋବିନ୍ଦ ବାମ,
ଗୋବିନ୍ଦ ବାମ, ଗୋବିନ୍ଦ ବାମ, ଗୋବିନ୍ଦ ବାମ ହରି,
ଗୋବିନ୍ଦ ଗୋବିନ୍ଦ ଗୋବିନ୍ଦ ଗୋବିନ୍ଦ
ଗୋବିନ୍ଦ ଗୋବିନ୍ଦ ଗୋବିନ୍ଦ ଗୋବିନ୍ଦ ।

ଗୋବିନ୍ଦ ଗୋବିନ୍ଦ ଗୋବିନ୍ଦ ଗୋବିନ୍ଦ ବାମ ॥୧୫୯

ମୁକୁନ୍ଦ ମୁବାବି ମୁକୁନ୍ଦ ମୁବାବି ମୁକୁନ୍ଦ ମୁବାବି
ମୁକୁନ୍ଦ ମୁବାବି ମୁକୁନ୍ଦ ମୁବାବି ହରିବେ ହେ ।
ହରି ହରି ହରି, ହରି ହରି ହରି, ହରି ବାମ ଶ୍ରୀବାମ ॥୧୬୦

ବାମ-କୃଷ୍ଣ ହରି, ବାମ-କୃଷ୍ଣ ହରି, ବାମ କୃଷ୍ଣ ହରି,
ବାମ-କୃଷ୍ଣ ହରି, ବାମ-କୃଷ୍ଣ ହରି, ବାମ-କୃଷ୍ଣ ହରି ବାମ ।
ବାମ-କୃଷ୍ଣ ହରି, ମୁକୁନ୍ଦ ମୁବାବି, ମାଧବ ମଧୁସୂଦନ
ହରି ହରି, ଯାଦବ ଯଦୁନନ୍ଦନ ଏ ॥୧୬୧

ବାମ ବାମ ବାମ ବାମ, ବାମ ବାମ ବାମ ବାମ, ବାମ
ବାମ ବାମ ବାମ, ବାମ ହରି ହରି ବାମ, ବାମ ବାମ
ବାମ ବାମ ବାମ ॥୧୬୨

ହରି ହରି ହରି, ହରି ହରି ହରି, ହରି ହରି ହରି ହରି ଏ
ଯୋବ ପ୍ରାଣବନ୍ଧୁ ହରି ହରି ହରି ଏ ଯୋବ ପ୍ରାଣଧନ ହରି ଏ
ଅନାଦି ଅନନ୍ତ ପ୍ରଭୁ ଭଗବନ୍ତ ଭଞ୍ଜୋ ଚରଣତ ଧରି ଏ,
ଏ ହରି ହରି ଭଞ୍ଜୋ ଚରଣତ ଧରି ଏ ।

ପତିତପାରନ, ପ୍ରଭୁ ନାବାୟନ, ସେରକ ଲେୟୋ ଉଜ୍ଜାବି
ଦୀନବନ୍ଧୁ ସେରକ ଲେୟୋ ଉଜ୍ଜାବି, ଗୋବିନ୍ଦ ଜୟ ବାମ ॥୧୬୩

মুবাৰি মুকুন্দ বাম, মুবাৰি মুকুন্দ বাম

মুবাৰি মুকুন্দ বাম জয় ।

স্বমৰণে পাপক্ষয়, মিলে মহা মহোদয়,

দুঃখচয় গুচে শোক-ভয় হৰি বাম ॥১৬৪

বাম-কৃষ্ণ গোবিন্দ, বামকৃষ্ণ গোবিন্দ, বাম-কৃষ্ণ গোবিন্দ হৰি

বনমালী বাহুদেৱ, পদ্মনাভ জনাৰ্দ্দন

মাধৱ মুকুন্দ মুবাৰি হৰি বাম ॥১৬৫

মাধৱ মধুৰ মুৰতি মধুসূদন দমুজ দলন দুঃখহাৰী ।

পীতাম্বৰ ধৰ শ্যামসুন্দৰ হৰি

জয় জয় মুকুন্দ মুবাৰি হৰি বাম ॥১৬৬

বাম জয় হৰি জয়, বাম-কৃষ্ণ বাম হৰি জয় ॥১৬৭

বাম-কৃষ্ণ যিটো সততে স্বমৰে তাৰ আৰ কাক ভয় এ

সকলে ধৰ্ম্মৰ উপৰে বসিয়া বামনাম প্ৰকাশয় এ ॥১৬৮

বাম-কৃষ্ণ নাম কীৰ্ত্তন বিনায় কৃত্য শেষ নথাকয় এ ।

বাম-কৃষ্ণ নাম কীৰ্ত্তনে কৃষ্ণৰ কৃপাৰ মন্দিৰ হয় ॥১৬৯

বাম-কৃষ্ণ নাম কীৰ্ত্তন প্ৰভাৱে সংসাৰ স্থখে তৰয় এ ।

বাম-কৃষ্ণ নাম কীৰ্ত্তনে সমস্তে বিধিনি নাশ কৰয় এ ॥১৭০

বাম-কৃষ্ণ নাম বসক লভিয়া মুকুতিকো নগণয় এ ।

বাম-কৃষ্ণ নাম পৰম আনন্দ সমুদ্ৰে মজি থাকয় এ ॥১৭১

বাম-কৃষ্ণ নাম কীৰ্ত্তন প্ৰসাদে হৰিৰ বহ্নভ হয় এ ।

বাম-কৃষ্ণ নাম কীৰ্ত্তন কৰিয়া হৰিকো বশ্য কৰয় এ ॥১৭২

বাম হৰি জয় বাম হৰি

গোপাল গোবিন্দ বাম হৰি জয় ॥১৭৩

বাম হৰি জয় বাম বাম হৰি জয় বাম বাম ॥১৭৪

এ হবি হবি বাম জয় । বাম হবি জয় বাম গোরিন্দ ॥৯৭৫
বাম জয় জয় বাম জয় । মুকুন্দ মুবাৰি বাম হবি জয় ॥৯৭৬

খেদ

ঘোষা :—হবি হবি, হবি হবি, হবি হবি হবি
কি কাম কৰিলো আমি
সাধু সঙ্গ লৈয়া তোমাক নভজি
ভৈলো কিনো অধোগামী ॥৯৭৭

পদ :—নিজদাস হুয়া সেরাক তেজিলো ।
এহি দোষে ঘোৰ আপদে মজিলো ॥৯৭৮
তুমিসে স্নহদ আত্মা প্ৰিয়তম ।
তোমাক তথাপি নভজোঁ ক মই অধম ॥৯৭৯
তুমি নিজ পিতৃ গুরু ইষ্ট মোৰ ।
মই মন্দমতি ভৈলো দেৱাচোৰ ॥৯৮০
অধমকো তাৰে তোমাৰ ভকতি ।
তথাপি তোমাক নভজোঁ কুমতি এ ॥৯৮১
ইষ্টদেৱ বুলি তোমাক নধৰো ।
নিকাৰ ভুঞ্জিয়া সংসাৰত মৰো ॥৯৮২
তুমিসে কেৱলে কৰুণা সাগৰ ।
তোমাক নভজোঁ কি মই পামৰ ॥৯৮৩
আয়ে কৃপাময় দিয়োক শৰণ ।
দোষ মৰিষণ তোমাৰ চৰণ ॥৯৮৪
ইবাৰ ঈশ্বৰ নছাড়িবা মোক ।
মোৰ মন মজি তোমাতে বহোক এ ॥৯৮৫

মৌৰ প্ৰাণ হৰে জীৱন প্ৰাণ হৰে ।

হৰিৰে বাম, বাম কৃষ্ণ হৰে ॥৯৮৬

কৃষ্ণ হৰি এ, প্ৰাণ হৰি এ, হৰি বে বাম, বাম বাম বাম ॥৯৮৭

হৰি বে হৰি বে, বাম বাম বাম বাম,

জয় জয় হৰি বাম ॥৯৮৮

গোৱিন্দ এ, জয় কৃষ্ণ, জয় বাম জয় বাম ॥

হৰি হৰি বাম বান্ধৱ হৰি বাম ।

হৰি হৰি এ, নাৰায়ণ জয় গোৱিন্দ বাম ॥৯৮৯

কৃষ্ণ বাম গোৱিন্দ । হৰি বাম গোৱিন্দ জয় জয় ॥৯৯০

গোৱিন্দ কৃষ্ণ বাম বাম বাম ।

গোৱিন্দ গোৱিন্দ বাম বাম ॥৯৯১

গোৱিন্দ মাধৱ প্ৰাণ-বান্ধৱ বাম কৃষ্ণ হৰি জয় ॥৯৯২

ঘোষা :—হিয়াৰ মাজে নামৰ ভাণ্ডাৰ মুখে বাজ হয় ।

বামনামে মৰণা মাৰে পাপ কটকৰ ক্ষয় ॥৯৯৩

পদ :—পাপ বিপক্ষক সংহৰি হৰি নামে খলখলি হাসে ।

সকল স্তম্ভৰ উপৰে বসিয়া হৰিৰ নাম প্ৰকাশে ॥৯৯৪

মুকুতি স্তম্ভক বগ্ন কৰি হৰি নামে আনন্দত নাচে ।

পুৰুষে সহিতে সখিত্ব কৰিয়া চলয় হৰিৰ কাষে ॥৯৯৫

আপোন নামৰ মহিমা দেখিয়া হৰিৰ আনন্দ চড়ে ।

যিটো নাম লয় হৰি তাৰ হয়, ইপুনু বহুস্ত বৰে ॥৯৯৬

হৰি গুণনাম ভাবিয়া পুৰুষে বহয় হৰিৰ পাশে ।

হৰিৰ চৰণ হৃদয়ে ধৰিয়া কহয় মাধৱ দাসে ॥৯৯৭

ধেব

ঘোষা ঃ—এভার তাই, ভজ ভগবন্তু ভক্তিতারে ।

ভগবন্তু ভজিয়া পবন গতি পারে ॥২৯৮

পদ ঃ—ভগবন্তু নভজি চলয় বন ঠারে ।

ভগবন্তু ভকতক শমনে নধারে ॥২৯৯

ভগবন্তু ভজিয়া জনম বাহুড়ারে ।

আন যত সরে মিছা ভক্তিৰ অভারে ॥১০০০

জানিয়া ভজিয়ো তাই ভগবন্তু পারে ।

এহু বস মাধব মুকথমতি গারে ॥১০০১

সম্পূর্ণ